

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

Listy politického vězně Juraja Hurného
z jáchymovského pekla manželce Elišce

SILVIA HALADOVÁ
STANISLAV LABJAK

ÚSTAV
PAMÄTI
NÁRODA

SILVIA HALADOVÁ
STANISLAV LABJAK

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

Listy politického vězně Juraja Hurného
z jáchymovského pekla manželce Elišce

Ústav paměti národa
2022

Silvia Haladová
Stanislav Labjak

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

Listy politického väzňa Juraja Hurného
z jáchymovského pekla manželke Eliške

Edícia DOKUMENTY

Vydal: Ústav pamäti národa
Miletičova 19
820 18 Bratislava
www.upn.sk

1. vydanie

Recenzenti: Klára Pinerová, Ph.D.
prof. ThDr. PhDr. Peter Zubko, PhD.

Zodpovedná redaktorka: PhDr. Alžbeta Poparová
Jazyková úprava: Zuzana Rakšányová
Preklad anglického textu: SIMAK International, s.r.o.
Grafický dizajn, zalomenie, obálka: Svetlana Justinianová
Foto na obálke:
Juraj Hurný s manželkou Eliškou a malým synom Jurajom,
Dobrá nad Ondavou, 1949. Zdroj: Archív Juraja Hurného ml.

Tlač: DMC, s. r. o. Printed in Slovakia
© Ústav pamäti národa 2022
Všetky práva vyhradené

ISBN 978-80-89335-98-5

OBSAH

I. RODINA HURNÝCH	9
I.1. Juraj Hurný. Detstvo a mladosť (1916 – 1946)	10
I.2. Eliška a prvé roky manželského života (1946 – 1950)	14
I.3. Zatknutie a väznenie komunistickým režimom (1950 – 1960)	17
I.4. Vytúžená sloboda (1960)	22
I.5. „Pokojné“ obdobie šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov	24
I.6. Tlaky režimu v období tzv. normalizácie	27
I.6. Život v Grazi	29
II. LISTY Z NESLOBODY	32
II.1. Listy z rokov 1950 – 1954	38
II.1.1. Prvé mesiace odlúčenia	39
II.1.2. Kruté obdobie žalára na Hornoslavkovsku a Jáchymovsku	44
II.2. Listy z roku 1955	58
II.2.1. Prehĺbenie rodinného života cez listy	58
II.2.2. Neúspešná politická prevýchova	68
II.3. Listy z roku 1956	80
II.3.1. Čas najväčších nádejí	80
II.3.2. Trpké sklamanie	98
II.4. Listy z roku 1957	107
II.4.1. Väznica Mírov	108
II.4.2. Na pokraji síl	114
II.5. Listy z roku 1958	120
II.5.1. Len láskou byť živí	120
II.5.2. Nenahraditeľný otec a manžel	125
II.6. Listy z roku 1959	128
II.6.1. V dotyku smrti	128
II.6.2. „Krvavá Zdena“	134

II.7. Listy z roku 1960	137
II.7.1. Posledné listy	138
II.7.2. Cesta na slobodu	144
 III. DOKUMENTY	 147
III.1. Listy Juraja Hurného adresované manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému ml.	148
III.2. Listy Elišky Hurnej adresované manželovi Jurajovi Hurnému	269
 ZÁVER	 306
 SUMMARY	 308
 DOKUMENTAČNÁ PRÍLOHA	 310
 FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA	 366
 ZOZNAM SKRATIEK	 380
 INFORMAČNÉ ZDROJE	 381
Pramene	
Literatúra, časopisy, internetové zdroje	
 ZOZNAM DOKUMENTOV	 383
 MENNÝ REGISTER	 389
 MIESTNY REGISTER	 391

POĎAKOVANIE

Radi by sme na tomto mieste poďakovali všetkým, ktorých pomoc a podpora boli pri vzniku tejto publikácie nenahraditeľné. Na prvom mieste patrí naša vďaka Jurajovi Hurnému ml., ktorý dal podnet na spracovanie korešpondencie svojich rodičov. Ochotne poskytol všetky dostupné rodinné materiály, obohatil nás nielen obzvlášť cennými výpoveďami a diskusiami, no i nevšedným nadšením a motiváciou. O jeho hodnotné rady a pomoc sme sa pri koncipovaní práce mohli kedykoľvek oprieť. Naša vďaka za podnetné pripomienky a odborné usmernenia v recenzentských posudkoch patrí prof. Petrovi Zubkovi a dr. Kláre Pinerovej. Za ochotné sprístupnenie príslušných archívnych dokumentov by sme sa chceli poďakovať pracovníkom archívov, konkrétne Štátneho archívu v Bratislave, Vojenského archívu v Trnave, Archívu ZVJS v Leopoldove a v neposlednom rade Archívu Ústavu pamäti národa v Bratislave. Ďalej by sme chceli vyjadriť vďaku pracovníkom Oddelenia audiovizuálnej tvorby Ústavu pamäti národa za komplexné zdokumentovanie svedeckých výpovedí Juraja Hurného ml. Za prepisy výberu z korešpondencie manželov Hurných sme povďační študentom študijného odboru história Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

„Snád by nezasvätený mohol namietat', že mi v svojich listoch opisuješ malicherné podrobnosti... Všetko má pre nás tu veľkú cenu, že si všímame beh života okolo nás a hodnotíme jak dobré, tak i zlé prejavy. Ty toto všetko maľuješ s neobvyklou formou, s láskou a všetko to nakoniec pôsobí na mňa veľkým kúzлом. Vieš ma úplne preniesť do svojho sveta, života, to sa Ti darí jedinečne a Tým mi veľmi uľahčuješ prežívať moje dlhé odlúčenie. V každom Tvojom výjave vždy nachádzam čosi dôverne známeho, s láskou a slasťou prežitého, otváraš mi úplne moje vnútro, moju dušu, lebo do okruhu mojej mysle takto pristupuje znovu to, čo mám tak hlboko do duše vtlačené – obrazy Teba a Jurajka. A tak spôsobuješ, že ste mi neustále pred očami, v srdci, lebo Vás neskonale milujem – len Vás Ďuri.“

23. máj 1956, tábor „Z“ – Bytíz, Příbramsko

I.

RODINA HURNÝCH

Rodina Hurných pochádza z dediny Dobrá nad Ondavou v okrese Vranov nad Topľou, ktorá zanikla počas výstavby vodného diela Veľká Domaša. Rodina bola hlboko veriaci, so silným národným povedomím. V tomto duchu vychovávali rodičia Ján Hurný (1868 – 1943) a Mária (1875 – 1932), rod. Mičkaninová, svojich 11 detí. Iba štyria z nich sa dožili dospelého veku – Ján (1902 – 1965), Jozef (1904 – 1981), Anna (1906 – 1984) a Juraj (1916 – 1984). Otec Ján Hurný bol roľníkom, no keďže nedokázal uživiť početnú rodinu, bol trikrát v Amerike, pracoval v železorzudných baniach a v oceliarniach v Pittsburghu. Najstarší syn, Ján Hurný, odišiel v prvej polovici 20. rokov za prácou do Kanady. Opakovane sa vracal na Slovensko a po založení rodiny odišiel v roku 1936 natrvalo žiť do Kanady. Bol zástancom myšlienky slovenskej samostatnosti, aktívne pôsobil v slovenskom exulantskom živote a neskôr sa stal podpredsedom Prvej Slovenskej katolíckej jednoty. Mladší brat Jozef viedol v rodnej obci prosperujúcu firmu zameranú na ťažbu a predaj dreva a neskôr podnikal aj v oblasti autodopravy. Sestra Anna, vydatá Šoltésová, žila pri Prešove v dedine Tulčík a bola domácou.

Juraj Hurný. Detstvo a mladosť (1916 – 1946)

Juraj Hurný sa narodil 18. decembra 1916 v Dobrej nad Ondavou. Pochádzal z dvojčiat, z ktorých druhé pri narodení zomrelo. Detstvo prežil v rodnej obci, v chudobných pomeroch mnohopočetnej rodiny. Otec po návrate z Ameriky použil zarobené peniaze na kúpu pozemkov, na ktorých potom hospodárili. Počas prázdnin Juraj na gazdovstve pomáhal, zväčša pásol dobytok. Jeho detstvo nebolo ľahké, vo veku 16 rokov stratil matku, s čím sa vyrovnával veľmi ťažko. Nadôvažok, v roku 1936 prakticky prišiel o domov, keďže jeho otec prehral istý súdny spor, zadlžil sa a celý majetok bol predaný na verejnej dražbe. Starší brat Jozef zachránil rodinný dom tým, že ho v dražbe kúpil.¹

Juraj veľmi túžil po vzdelaní. V rodnej obci vychodil sedem tried ľudovej školy, od 13 rokov začal navštevovať 8-ročné Štátne československé reálne gymnázium v Prešove, kde býval na internáte – v Rímskokatolíckom konvikte. Štúdium úspešne ukončil maturitnou skúškou 3. júna 1937. Bol nielen prvým maturantom v rodine Hurných, ale aj prvým v Dobrej nad Ondavou. Peniaze na štúdium, ktoré si musel požičať od brata Jozefa, mu dlhé roky splácal. Keďže chcel v štúdiu pokračovať, nedostatok financií bol jednou z príčin, prečo nemohol študovať na univerzite a jeho životné osudy sa napokon uberali iným smerom. Rozhodol sa skúsiť vojenskú kariéru a po nástupe do základnej služby k 11. delostreleckému pluku v Košiciach dňa 1. októbra 1937, začal navštevovať od 2. októbra 1937 školu dôstojníkov delostrelectva v tom istom meste.² Od mladosti ho okrem záujmu o vzdelávanie naplňala láska k hudbe. Bol výborným spevákom a už počas gymnaziálnych čias navštevoval v Prešove kino a zaujímal sa o hudobné filmy, neskôr mu učarovala opera.

Školu dôstojníkov ľahkého delostrelectva v zálohe v Košiciach Juraj absolvoval 28. mája 1938 s prospechom „dobrý“. To bol začiatok jeho rozvíjajúcej sa dôstojníckej kariéry. Vo februári 1939 bol premiestnený do delostreleckého pluku 202 v dôsledku okupácie ČSR, s ktorým odišiel na východné Slovensko. Tu ho zastihli aj dramatické udalosti marca 1939, ktoré znamenali zánik spoločného česko-slovenského štátu. 14. marca 1939 vznikol samostatný Slovenský štát a hneď

1 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18.4.2017. Archív Ústavu pamäti národa (ďalej A ÚPN) Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

2 Ministerstvo obrany SR. Vojenský archív (ďalej VA) – centrálna registratúra Trnava, Osobný spis Juraj Hurný. Priebeh vojenskej služby. Výpis: VA-CR-1-66-224ú2016. 13. jún 2016.

na úvod ho čakali ťažké časy. Na západe prenikla cez hranice nemecká armáda a na východe musel čeliť mocenským ambíciám horthyovského Maďarska. To využilo ťažké polozenie mladého štátu a s vojenskými jednotkami prekročilo pôvodne stanovené hranice. V tzv. malej vojne prišlo k niekoľkým vojenským stretom, ktorých výsledkom bolo napokon odstúpenie časti územia na východnom Slovensku v prospech Maďarska. Mladý štát však ukázal vôľu brániť sa, čo bolo cenným vkladom pre proces jeho vnútornej stabilizácie. J. Hurný mal možnosť tieto udalosti prežiť na vlastnej koži.³ Následne pôsobil niekoľko mesiacov ako inštruktor v škole pre dôstojníkov delostrelectva v zálohe v Žiline. 1. septembra 1939 bol Juraj Hurný povýšený na poručíka delostrelectva v zálohe a bol prijatý do skupiny dôstojníkov delostrelectva v zálohe. Ako veliteľ delostreleckej batérie sa zúčastnil ťaženia proti Poľsku, odkiaľ sa vrátil 1. novembra 1939. Následne pôsobil vo funkcii poručíka delostrelectva v delostreleckých plukoch v Kežmarku, Nitre, Hlohovci a v Žiline. V žilinskej posádke slúžil ako inštruktor v škole pre dôstojníkov delostrelectva. Keďže chcel bývať na priváte a nie v kasárňach, našiel si podnájom u istého pána Karola Grüna v Žiline, Slováka židovského pôvodu. Vzájomne si veľmi dobre rozumeli a keď prišlo k tragickému odsunu slovenských Židov v roku 1942, Juraj pomocou sprostredkovaného kontaktu na osobného tajomníka prezidenta Jozefa Tisu, Karola Murína, pomohol vybaviť pre pána Grüna⁴ prezidentskú výnimku a tým ho zachránil pred deportáciami.

Od júna 1941 do februára 1942 sa ako veliteľ delostreleckej batérie zúčastnil ťaženia proti Sovietskemu zväzu. Po mesačnej zdravotnej dovolenke nastúpil do služby v delostreleckom pluku 11 v Žiline, odkiaľ ho na jeseň 1942 opäť odoslali na východný front do Sovietskeho zväzu, kde vo funkcii I. plukového pobočníka zotrval takmer rok. Ako veliteľ batérie tu získal nielen medailu Za hrdinstvo⁵, ale aj silné antinacistické a antikomunistické presvedčenie. Na východnom fronte sa v uniforme slovenskej armády bezprostredne a necenzurovane oboznámil nielen s brutalitou samotnej vojny, ale aj so zločinmi páchanými na civilnom obyvateľstve oboma bojujúcimi stranami. Nielen na neho, ale aj na

3 Bližšie MIČIANIK, Pavel. *Malá vojna Maďarska proti Slovensku 1938 – 1939*. Banská Bystrica: Dali-BB, 2019, s. 524, ISBN 9788081412035.

4 Slovenský rozhlas vysielal 30. apríla 2017 príbeh záchranu pána Grüna dôstojníkom Slovenskej armády Jurajom Hurným v relácii Encyklopédia spravodlivých pod názvom „Darovaný domov“. Príbeh vyzprával Juraj Hurný ml. Dostupné na: <https://slovensko.rtvs.sk/rubriky/encyklopedia-spravodlivych/132303/darovany-domov>.

5 VA Trnava, Osobný spis Juraj Hurný. Príbeh vojenskej služby. Výpis: VA-CR-1-66-224ú2016. 13. jún 2016.

ďalších vojakov hlboko zapôsobilo utrpenie civilného obyvateľstva, ktoré spôsobil tak bolševický režim, ako aj brutálna okupačná politika nacistov, charakterizovaná v nejednom prípade masovými popravami a vypálenými dedinami. Po návrate z východného frontu bol Juraj od 1. septembra 1943 ustanovený veliteľom 3/11 batérie v Žiline, kde zotrval do januára 1944. Koncom apríla 1944 bol odvelený do Talianska na obranu vojenských objektov pred americkým bombardovaním, ako veliteľ protiletadlovej delostreleckej batérie v hodnosti nadporučika.⁶ Motorizovaná jednotka v počte okolo 150 mužov mala k dispozícii 12 protiletadlových kanónov. Vzhľadom na ťažké a nebezpečné nálety amerického letectva, v záujme utajenia sa a záchrany svojich vlastných životov, slovenskí vojaci na americké lietadlá nestrieľali. Po zničení ich výzbroje, nákladných áut a menších stratách na životoch, bola jednotka začiatkom augusta 1944 odvelená späť na Slovensko. Pri bombardovaní bol 20. júla 1944 zranený aj Hurný. Po liečení v nemocnici vo Verone prišiel na Slovensko.⁷ Počas pobytu v Taliansku mal popri skúsenostiach s vojnou aj mnoho pozoruhodných zážitkov. Keď v rozhlase pripravovali vysielanie pre slovenských vojakov, on ako obdivovateľ pekného spevu „bel canta“, sa tu osobne zoznámil so slávnym talianskym tenoristom Beniaminom Giglim⁸, ktorého dovtedy obdivoval len vo filmoch. V Taliansku sa naučil pomerne dobre miestny jazyk, priniesol domov niektoré cennosti, ako novú harmoniku, gramofón a veľa gramofónových platní s talianskymi piesňami. V dôsledku spomínaného zranenia pri leteckom nálete bol Juraj odoslaný späť na Slovensko. Dátumy jeho návratu sú v písomných záznamoch rozdielne. Juraj Hurný vo svojom životopise udával dátum 12. august 1944⁹ a úradné protokoly o priebehu vojenskej služby uvádzali dátum 28. august 1944. Tieto údaje boli neskôr dôležité v súvislosti s riešením neúčasti Juraja Hurného v Slovenskom národnom povstaní, čím bol ohrozený nielen jeho vstup do novo sa formujúcej československej armády, ale aj celkový profil v novej spoločensko-politickej

6 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 24.1.2019. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 93.

7 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Prihláška do čs. armády, Tatranská Lomnica 19.3.1945.

8 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

9 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Curriculum vitae, Poprad, 12. február 1945, v. r.

10 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

situácii. Po návrate celej delostreleckej batérie z talianskeho frontu teda nešiel do Povstania, pretože „*nechcel bojovať za nastolenie komunizmu ako ho videl na východnom fronte a nechcel bojovať proti existencii vlastnej republiky*“¹⁰. Svoju jednotku v auguste 1944 rozpustil so slovami: „*Chlapci, chodte domov pomôcť rodinám do žatvy.*“¹¹ V dôsledku rekonvalescencie sa Juraj v čase od 26. augusta 1944 do 25. novembra 1944 zdržiaval v rodnej obci.¹² V tomto období spolupracoval vedno so svojím bratom Jozefom s partizánmi. „*Od 7. septembra 1944 do 16. novembra bol som nápomocný partizánskeму oddielu kap. sov. arm. Majorova spolu so svojím bratom Jozefom Hurným. Dodávali sme potraviny, dynamit, šaty a prebehlíkov z nemeckej armády, hlavne Rusov a Ukrajincov.*“¹³

Od decembra 1944 bol Juraj ustanovený za styčného dôstojníka pri okresnom úrade v Kežmarku, v januári 1945 pracoval v tej istej funkcii na okresnom úrade v Poprade. 11. februára 1945 sa v rámci všeobecnej mobilizácie prihlásil do odvodu do Československej armády. Rozhodnutie o jeho prijatí bolo SNR odročené. Dobová atmosféra, charakterizovaná zmenou mocenských pomerov a neistotou z povojnového vývoja priala udavačstvu, ktorému sa nevyhol ani Juraj Hurný. Na základe udania ho poslal do väzenia Bedřich Reicin¹⁴, šéf Hlavní správy obranného zpravodajství. Za vinu sa mu dávala neúčast v povstaní, za čo bolo v tom čase možné byť odsúdený aj na trest smrti. Vyšetrujúci dôstojník bol našťastie Jurajov kamarát, ten obvinenie roztrhal, tým ho zachránil¹⁵ a Juraj bol väznený iba tri dni, 15. – 17. marca 1945. Potom sa opäť hlásil u prijímacej

11 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

12 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Curriculum vitae, Poprad, 12. február 1945, v. r.

13 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Prihláška do čs. armády, Tatranská Lomnica 19. marec 1945.

14 Bedřich Reicin (1911 – 1952). Narodil sa v Píferove, v rodine učiteľa židovskej náboženskej obce, pôvodným menom Friedrich Reinzingler, bol vojak, divízny generál, agent NKVD, prednosta Obranného zpravodajství (OBZ) a 5. oddelenia Hlavného štábu, po Februári 1948 námestník ministra obrany. Bol popravený ako jeden z členov tzv. protištátného centra Rudolfa Slánskeho. Ako veliteľ kládol dôraz práce OBZ na provokáciách a na vykonštruovaných súdnych procesoch s nekomunistickými alebo protikomunistickými vojakmi československej armády. Dával rozkazy k fyzickému a psychickému týraniu obvinených. Bol spoluautorom čistiek elity armády, napr. justičnej vraždy generála Heliadora Píku. Bližšie: ŠACH, Jan: Vzestup a pád Bedřicha Reicina. Vojenský historický ústav Praha. Dostupné na: <http://www.vhu.cz/vzestup-a-pad-bedricha-reicina/>, HANZLÍK, František. *Bez milosti a slitování: B. Reicin – fanatik rudého teroru*. Ostrov, 2011, 352 s. ISBN 9788086289724.

15 HURNÝ, Juraj. *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 30. ISBN 978-80-972781-3-7.

komisie I. inštancie pri Československom armádnom zbore v ZSSR,¹⁶ do ktorého bol prijatý 17. apríla 1945, „*podmienečne až do definitívneho vyriešenia*“. Primárnym dôvodom pochybností prijímacej komisie prijať ho „bez námietok“ bola jeho neúčast na Povstaní, ktorú Juraj opakovane obhajoval zdravotnou indispozíciou. Nápomocnou mu bola spolupráca s partizánmi na báze spravodajstva a dodávania proviantu, čo potvrdili viacerí svedkovia.¹⁷ Juraj bol oficiálne prijatý do Československej armády 17. apríla 1945, 1. mája 1945 povýšený na kapitána delostrelectva z povolania a koncom toho istého roku pridelený do vojenského delostreleckého oddielu v Bratislave. Od 7. septembra do 15. decembra 1946 bol členom Československej presídľovacej komisie v Budapešti, ktorá pôsobila v rámci povojnovej výmeny obyvateľstva medzi Československom a Maďarskom ako agitačný orgán medzi slovenskými obyvateľmi Maďarska.¹⁸

Eliška a prvé roky manželského života (1946 – 1950)

Juraj sa ešte v roku 1946, počas pobytu v Bratislave, zoznámil s vdovou Eliškou Šandrikovou, rodenou Otepkovou.¹⁹ Osudové stretnutie prebehlo na sviatok Troch kráľov v bratislavskom hoteli Carlton.²⁰ Spoločné chvíle trávil väčšinou v opere

16 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Prihláška do čs. armády, Tatranská Lomnica 19. marec 1945.

17 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Zápisnica prijímacej komisie I. inštancie o prijatí npor. del. Juraja Hurného do čs. Armády, 17. apríl 1945.

18 SÁPOSOVÁ, Zlatica. Presídlenie Slovákov z Maďarska do Československa (propagačná činnosť Československej presídľovacej komisie a sťažnosti slovenských presídľencov počas výmeny obyvateľstva). In: *Človek spoločnosť [Individual and Society]*, 2019, roč. 22, Supplement, s. 75 – 91. Dostupné na: doi:<https://doi.org/10.31577/cas.2019.00.542>.

19 Eliška Hurná, rod. Otepková sa narodila 27. februára 1920 v Bratislave. Jej otec Ferdinand Otepka (1888 – 1950) pochádzal v Březolúpe na Morave. Otepkovkovi sa presťahovala začiatkom 20. storočia do Stockerau v Rakúsku. Ferdinand ako sociálny demokrat prišiel do Bratislavy aj kvôli politickým nezhodám so svojím otcom Antonom, ktorý bol monarchistom a veľmi konzervatívnym katolíkom. Ferdinand sa v r. 1912 oženil s Annou Bémovou (1891 – 1969), rodáčkou z Českej Třebovej. Narodili sa im tri dcéry, Anna (1913 – 1996), Jaroslava (1922 – 2005), Božena (1925 – 1990) a syn Ferdinand (1914), ktorý v roku 1916 ako dvojročný zomrel na týfus. Ferdinand Otepka bojoval v 1. svetovej vojne, kde prišiel o jedno oko. Pracoval ako robotník v Bratislavskej fabrike Siemens. Obaja rodičia rozprávali celý život po česky, no dcéry hovorili väčšinou po slovensky a ovládali aj nemčinu. Otec Ferdinand viedol dcéry k hudbe, športu, no vštepoval im najmä silnú katolícku morálku a národné povedomie. Eliška sa učila kuchárskemu umeniu v bratislavskom hoteli Carlton u rakúskych kuchárov Lunsera a Rosenbreiera. V štúdiu pokračovala na Odbornej škole, ktorú ukončila v r. 1938 s výborným prospechom. HURNÝ, Juraj. *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 21, 24.

20 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 185. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. januára 1956.

Národného divadla, pretože obaja obľubovali hudbu. Zo spoločných stretnutí vznikla vzájomná, celoživotná láska. Eliška sa Jurajovi zverila s tragédiou, ktorá ju postihla v roku 1944. Pracovala v hoteli Carlton, kde sa zoznámila s mladým hotelierom Františkom Šandrikom (1915 – 1944) z Veľkej Bytče, ktorý predtým praxoval v berlínskom hoteli Adlon, taktiež v Paríži a v Káhire. Dňa 26. októbra 1941 uzavreli manželstvo v Modrom kostolíku v Bratislave. Po svadbe odišli do Žiliny, kde sa František stal riaditeľom hotela Metropol a Eliška tam mala na starosti stravovanie. V letných mesiacoch riadili kúpeľné hotely Veľká a Malá Fatra v Rajeckých Tepliciach. Obaja boli zamestnancami Slovenskej hotelovej účastinnej spoločnosti a aj keď boli nadšenými stúpencami slovenskej samostatnosti, neboli členmi žiadnej politickej strany. Radi chodili na koncerty a do opery, Šandrik mal aj veľkú záľubu v obrazoch.²¹ Tragické dni z konca leta 1944 zničili aj ich šťastné manželstvo. Vypuknutie povstania prinieslo veľké množstvo tragédií, vyčíňanie partizánov bolo na dennom poriadku, rabovanie a vraždenie sa mohlo dotknúť kohokoľvek. Po obsadení Rajeckej doliny partizánmi, bol dňa 2. septembra 1944 bezdôvodne odvečený aj Eliškin manžel František a v neďalekom Fačkove, kde mali svoj partizánsky štáb, bol chladnokrvne zavraždený.²² Eliška, zronená náhlou smrťou manžela, sa vrátila do Bratislavy k rodičom. Znova začala pracovať v hoteli Carlton, kde viedla stravovanie. V januári 1946 sa tu zoznámila s Jurajom Hurným. Po niekoľkých mesiacoch prerástla ich známosť do vážneho vzťahu, preto celkom prirodzene plánovali spoločnú rodinnú budúcnosť. Nielen z tohto dôvodu, ale aj kvôli náročným pomeroch v armáde, kde sa vyžadovalo členstvo v Komunistickej strane Československa (KSČ), dospel Juraj k rozhodnutiu ukončiť aktívnu vojenskú kariéru. Jeho antikomunistické presvedčenie a demokratické zmýšľanie v žiadnom prípade nekorešpondovalo s členstvom v strane, ktorému sa vyhol vystúpením z armády na vlastnú žiadosť. Dňa 15. februára 1947 bol prepustený do pomeru mimo činnnej služby²³ a 1. marca 1947 nastúpil do civilného zamestnania. Pracoval ako vedúci ekonóm, vedúci autodopravy a zástupca vlastníka živnosti vo firme svojho brata Jozefa, ktorý podnikal v Dobrej nad Ondavou v autodoprave a obchode s drevom. U brata nielen pracoval, ale aj býval v jeho dome.²⁴

21 V ateliéri Milana Mitrovského v Turčianskom sv. Martine nechal Šandrik v roku 1943 namaľovať portrét Elišky. Obraz sa zachoval a v súčasnosti sa nachádza v byte Juraja Hurného ml. v Grazi.

22 HURNÁ, Eliška: Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. *Kultúra*, roč. 14, 2016, č. 14, s. 4 – 5.
HURNÁ, Eliška: Moje spomienky na tzv. SNP. Graz 1988. In: HURNÝ, Juraj. *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 251 – 255.

23 VA Trnava, Osobný spis Juraj Hurný. Priebeh vojenskej služby. Výpis: VA-CR-1-66-224ú2016. 13. jún 2016.

24 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Životopis, Levice, 5. júl 1960, v. r.

Juraj Hurný a Eliška Šandriková uzavreli manželstvo 5. júla 1947 v kostole sv. Františka Serafínskeho v Dobrej nad Ondavou. Pre Elišku, ktorá opustila rodnú Bratislavu a išla žiť na dedinu na východné Slovensko, to bola veľká životná zmena. Manželský zväzok prežíval šťastné chvíle. Juraj síce trávil veľa času v práci, no vo voľnom čase sa mladomanželia venovali svojim spoločným záujmom, ktorými bola najmä hudba a príroda. Radi počúvali gramofónové operné platne a navštevovali operu v Košiciach. Radostným dňom života manželov bol 3. máj 1948, keď sa im v nemocnici v Humennom narodil syn Juraj.

Manželia Hurní nikdy neboli organizovaní v žiadnej politickej strane či organizácii, no boli zástancami slovenskej štátnosti. Obaja mali jasne vyprofilované kresťanské presvedčenie a antikomunistické zmýšľanie, preto komunistický prevrat vo februári 1948 jasne predurčil ich postoj k nastávajúcemu spoločenskému daniu. Firme, ktorá bola pre mladú rodinu jediným zdrojom živobytia hrozilo znárodnenie, a ako hlboko veriaci sa nedokázali stotožniť s režimom, ktorý presadzoval ateizmus. Zo silnejšieho totalitného režimu sa pokúsilo mnoho občanov vymaniť, či už cestou legálnou, alebo nelegálnou. Skeptické vyhliadky donútili manželov Hurných urobiť vážne rozhodnutie a využiť rodinné kontakty v zahraničí. Jurajov brat Ján ich pozval natrvalo žiť do Kanady a na kanadskej strane vybavil všetky príslušné formality. Juraj podal dňa 25. júla 1949 žiadosť o vystaňovanie z Československa pre celú rodinu, tá ale bola vyjadrením Krajského vojenského veliteľstva v Prešove 16. januára 1950 zamietnutá. Medzičasom už režim podnikol kroky k skompromitovaniu osoby Juraja Hurného. V protokole o preverení, ktoré vystavil 21. októbra 1949 Okresný akčný výbor vo Vranove nad Topľou, bol podaný návrh na zbavenie vojenskej hodnosti Hurného, kde sa o. i. uvádzalo: *„Je zarytým nepriateľom KSČ a celej robotníckej triedy, chová sa vo svojom okolí spupne a povýšenecky. V kruhu svojich dôverných priateľov prezrádza svoj nesúhlas s terajším št. zriadením a sťažuje budovateľské úsilie vlády.“*²⁵ Trňom v oku bol najmä písomný kontakt Juraja s bratom Jánom, ktorý sa angažoval v Prvej Slovenskej katolíckej jednote v Montreale, organizácii, ktorá bola podľa režimu hnutím zameraným proti ľudovodemokratickému štátnemu zriadeniu. Zvlášť preto bol Juraj Hurný sledovanou osobou a pri prvej príležitosti sa stal, ako mnoho ďalších občanov, obeťou prenasledovania a brutality komunistického režimu.

25 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D. Protokol o prověření, Vranov nad Topľou, 21. október 1949.

Zatknutie a väznenie komunistickým režimom (1950 – 1960)

Keď rodine Hurných zamietli žiadosť o vysťahovanie do Kanady, Juraj sa proti tomuto ustanoveniu rozhodol odvolať. Ceste do Prahy, ktorú v tejto veci podnikol v januári 1950, predchádzal štvordňový pobyt v Bratislave, počas ktorého sa náhodou stretol so svojim priateľom a kolegom z čias výkonu vojenského povolania, Karolom Kresánkom. Ten sa Hurnému zdôveril so svojim zámerom emigrovať na Západ. Juraj ho zas oboznámil so svojim plánom odsťahovať sa s rodinou za bratom do Kanady, za účelom čoho už disponoval z kanadskej strany prisťahovaleckým permitom.²⁶ Zároveň ponúkol kamarátovi pomoc, aby sa do Kanady dostal aj bez takéhoto povolenia. Dňa 6. februára 1950 napísal pre Karola bratovi do Kanady list²⁷, v ktorom sa za priateľa všemožne zaručil. Po ubezpečení, že list sa za žiadnych okolností nedostane do nepovoláných rúk, sa cesty Karola a Juraja rozišli.

Plánovaný útek za hranice bol však 25. februára 1950 vo Vysokej nad Moravou zmarený konfidentským prevádzачom. Karol Kresánek bol spolu s ďalším priateľom zatknutý a po násilnom vyšetrovaní prezradil mená všetkých osôb, ktoré boli s jeho plánom oboznámené. Dňa 11. marca 1950 bol Juraj Hurný zatknutý Štátnou bezpečnosťou. Pri domovej prehliadke bola zhabaná korešpondenciu s bratom Jánom z Kanady, aj výtlačky Kanadského Slováka. Obvinili ho zo zločinu napomáhania k velezrade, lebo vedel, že chce Karol Kresánek emigrovať a neudal ho orgánom ŠtB. Odporúčajúci list pre brata Jána bol v rukách Štátnej bezpečnosti usvedčujúcim dôkazom. Okrem toho dávala tiež ŠtB Jurajovi za vinu, že „*niekedy v roku 1948 dostal Hurný od svojho brata z Kanady leták protištátneho obsahu, rozširovaný slovenskou emigráciou v zahraniční ako posledný odkaz*²⁸ *bývalého prezidenta*

26 Úradné povolenie, vízum.

27 A ÚPN Bratislava, fond (ďalej f.) Krajská správa Zboru národnej bezpečnosti Správa Štátnej bezpečnosti Bratislava, Fond starých písomností (ďalej KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S), archívne číslo (ďalej a. č.) 271, s. 231.

28 Posledný odkaz Dr. Jozefa Tisu, 18. apríla 1947 o 3. hodine ráno, 2 hodiny pred popravou: „*V duchu tejto obety, ktorú prinášam, odkazujem slovenskému národu, aby bol svorný a jednotný v sledovaní veľkej zásady: Za Boha a národ – vždy, všade a v každom ohľade. Je to nielen jednoznačný zmysel slovenských dejín, ale aj výslovný príkaz Boží, ktorý ako prirodzený zákon stvoril a do národa a každého jeho príslušníka vštepil. Tomuto zákonu slúžil som celý svoj život, a preto sa považujem za mučeníka v prvom rade obrany kresťanstva proti bolševizmu, ktorého sa musí národ nielen v duchu svojho kresťanského charakteru, ale aj v záujme svojej budúcnosti všemožne chrániť. Ako si prosím od Vás, aby ste si v modlitbách svojich spomínali na mňa, tak i ja budem za Vás prosiť vševládneho Boha, aby národu slovenskému v jeho životnej borbe za Boha a národ žehnal, aby národ slovenský bol vždy verným a oddaným synom Cirkvi Kristovej.*“

Slovenskej republiky Dr. Jozefa Tisu. “²⁹ Pri vypočúvaní na ŠtB v Bratislave Juraj otvorene vyšetrovateľom vysvetľoval, že vždy bude antikomunistom, pretože videl v Sovietskom zväze na vlastné oči, ako tam žijú. Vrazil im: „*Pustte ma aj s rodinou za bratom do Kanady, budete mať pokoj vy a aj ja. Po takejto otvorenosti ho ešte brutálnejšie vypočúvali.*“³⁰

Štátny súd v Bratislave odsúdil 7. júla 1950 Juraja Hurného na 6 rokov a po odvolaní sa prokurátora až na 12 rokov odňatia slobody za údajné napomáhanie k zločinu velezrady a za rozvracanie republiky. Po krátkom pobyte v Leopoldove bol eskortovaný do Jáchymova, do uránových baní, kde pobudol vo viacerých trestaneckých pracovných táboroch – Ležnice, Svatopluk, Mariánská, Rovnost, Bytíz a Vojna. Tu strávil skoro osem rokov pri mimoriadne nebezpečných a obzvlášť náročných podzemných prácach. Ako tzv. slovenský separatista, silný katolík a antikomunista bol zaradovaný na najťažšie úseky. V Jáchymove bol od roku 1952 väznený aj Jurajov brat Jozef.³¹

Po celý čas väzby ho pri pravidelných výsluchoch prehovárali na spoluprácu s ŠtB. Okrem veliteľov ho chodievali prehovárať aj dôstojníci z veliteľstva ŠtB v Prahe. Navrhovali mu zinscenovať fingovaný útek z Jáchymova cez hranice do Bavorska, odkiaľ by šiel za bratom do Kanady a posielal správy o kontaktoch slovenského exilu s domácim odbojom. Išlo im predovšetkým o bývalého ministra zahraničných vecí Slovenskej republiky Ferdinanda Ďurčanského, ktorý bol neraz hosťom Jána Hurného v jeho dome v Montreale. Počítali s tým, že Juraj by mal bratovu plnú dôveru a tiež aj celého slovenského exilu v Kanade. Zároveň sľubovali dať manželke Eliške dobré zamestnanie, zariadený byt v Bratislave a ich syn by mohol študovať. Juraj na spoluprácu s ŠtB nikdy nepristúpil a svojho brata nemienil zradiť. Napriek obrovským tlakom zostal svojim ideálom verný po celý život. Tento postoj však predurčil jeho dlhodobé zotrvanie vo väzení, či potrestanie surovou bitkou, alebo tzv. korekciou. Niekoľko dní tak musel vydržať v nízkej

29 A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 11.

30 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 37.

31 Ani Hurného brat Jozef nebol ušetrený komunistického prenasledovania. Ako vlastníka niekoľkých hektárov pôdy z neho urobili kulaka a predpísali mu nespĺniteľne vysoké kontingenty. V rámci triedneho boja bol dňa 24. mája 1952 zatknutý, obvinený zo sabotáže zásobovania a porušenie zákona „proti socialistickej vlasti“ a na základe súdneho procesu vo Vranove nad Topľou bol 17. augusta 1952 odsúdený na stratu slobody v trvaní 9 rokov a prepadnutie celého majetku v prospech štátu. Bol tiež v trestaneckom pracovnom tábore v Jáchymove, až do prepustenia na slobodu 24. mája 1961. Jeho manželka s deťmi boli vysídlení do českého pohraničia. MIKUŠ, Vlado. Rozprávanie manželov Hurných. *Naše svedectvo*, roč. 4, 2003, č. 1, s. 19 – 23.

búde bez obloka, slabo oblečený, v zime, bez svetla, s trochou vody a jedla. Vo februári 1954 v tábore Mariánská tam pretrpel mesiac. So zámerom cieleného psychického nátlaku mu pri jednej takej korekcii dali do cely práve zomretého spoluväzňa.³²

Súčasťou života v komunistických väzniciach a pracovných táboroch bolo telesné a psychické týranie väzňov. Nemilosrdne boli prenasledovaní najmä politickí väzni a kňazi. Juraj s trpkosťou spomínal na dvoch sadistických veliteľov, Václava Lauera z Jáchymova a veliteľa Šišku z väznice Mírov, ktorým boli väzni vydaní na milosť a nemilosť. Životy odsúdencov podliehali ich momentálnym náladám a sadistickým chútkam. V lepšom prípade končilo bezohľadné zaobchádzanie udelením trestu, v horšom nespravodlivou smrťou. Juraj sa aj v takýchto mimoriadne ťažkých podmienkach, keď mu jeho odmietavý postoj k spolupráci so zločineckým režimom priniesol utrpenie a bolesť, snažil vyplniť voľný čas vzdelávaním. Pretože medzi väzňami boli univerzitní profesori, učitelia, duchovní, zdokonaľoval sa vo filozofii, vierouke, náučnej literatúre, zemepisných dielach či v zdravovede, ale aj v cudzích jazykoch, ktoré ovládal a učil sa aj nové. Jeho potenciál bol naozaj veľký, ovládal šesť cudzích jazykov – nemecký, francúzsky, taliansky, anglický, ruský a maďarský. I to bol jeden z dôvodov, pre ktorý ho chceli zložiť pre medzinárodnú špionáž. V tom čase bolo v Jáchymove aj mnoho odsúdených kňazov, takže sa v barakoch tajne slúžili sväte omše. Spovedalo sa, robili sa meditácie i dokonca duchovné cvičenia. Silná viera bola Jurajovi veľkou oporou, mnoho času strávil v modlitbách a rozjímانيach.

Manželov Hurných násilne odlúčil režim v rozkvetie ich rodinného života. Vzájomná láska a silná morálka predurčila pokračovanie ich manželského života i v odlúčení, a to prostredníctvom písania listov. Intenzita a pestrosť korešpondovania bola nevídaná, v rodinnom archíve sa zachovalo vyše 700 listov. Písali si tak často, ako to bolo možné. Aj napriek cenzúre, rozhodli sa listami viesť ďalej svoj rodinný a partnerský život, písali si často a o všetkom. Riešili každodenné situácie, radili sa o vážnych problémoch, vyznávali si lásku, vychovávali svojho syna, povzbudzovali sa, či usmerňovali. Informácie, ktoré nespádali do rodinných záležitostí sa im niekedy podarilo sprostredkovať pomocou fingovaných mien a šifier. Aspoň sčasti sa tak mohli oboznámiť so situáciami, ktorými nebolo možné zaoberať sa otvorene. V listoch však jednoznačne dominovala téma lásky, manželskej i rodinnej. Juraj čítal listy aj svojím spoluväzňom na povzbudenie.

32 ŠtB z Prahy bola viackrát Juraja prehovárať na spoluprácu. To zapísala aj jeho manželka Eliška vo svojich pamätiach.

Raz dostala Eliška poštou balíček, v ktorom bola po rozbalení slama a v nej v papieri zabalený podlhovastý koláč. Odoslal ho neznámy civilný zamestnanec. Našla v ňom zabezpečený krátky čierny kábel, zaliaty smolou, z ktorého sa jej podarilo vybrať dvanásťstranový list z 11. novembra 1956, napísaný drobným písmom, v ktorom manžel opisoval, v akej zlej zdravotnej situácii sa nachádza. Syn Juraj mal vtedy 8 rokov, mama Eliška mu nič nezatajovala, o všetkom ho informovala. Chcela aby vedel, kto bol pôvodcom ich smutného osudu. Že to boli komunisti, ktorí im spôsobili utrpenie, si pamätal na celý život. Dobre vedela, že sa syn nikde nepreriekne, že nič neprezradí.³³

Po ôsmych rokoch fárania v Jáchymove mal Juraj vážne podlomené zdravie. Trápil ho chronický reumatizmus, stupňujúce sa problémy so srdcom, či zdeformovaný ľavý bedrový kĺb, ako dôsledok bitky, ktorú utŕžil v roku 1951 v tábore Mariánská. Po opakovaných žiadostiach, ktoré podávali obaja manželia, bol Juraj vo februári 1957 premiestnený do väzenia Mírov na Morave. Práca, ktorú tu mal prideľnú nebola taká náročná, no vážne podlomené zdravie už Jurajovi nikdy neumožnilo naplno pracovať. Práve naopak, jeho zdravotný stav sa naďalej zhoršoval. Totálne fyzické i psychické vyčerpanie si vybralo svoju daň v decembri 1958, keď Juraj dostal pri sprchovaní srdcový infarkt. Zázrakom unikol smrti a nasledujúce dva mesiace ležal na väzenskom oddelení nemocnice v Brne. Nedoliečený sa musel opäť zapojiť do fyzických prác, čo zvládal len veľmi ťažko.

Manželka Eliška od roku 1952 až do marca 1960 neúnavne posielala mnohé žiadosti o udelenie milosti, skrátení dĺžky trestu, či revíziu prípadu svojho manžela, pričom apelovala na jeho dobré správanie sa, plnenie si pracovných povinností a najmä zlý zdravotný stav. Najviac žiadostí bolo podaných v posledných rokoch Jurajovho väzenia. Tie mala v rukách sudkyňa Zdenka Colotková, ktorá ich rad radom nemilosrdne zamietala. „Krvavá Zdenka“, ako ju väzni nazývali, zamietla aj obnovu súdu, ktorá sa mala konať tesne pred Vianocami 1959. Sudkyňa pojednávanie odmietla otvoriť: *„Odsúdený Juraj Hurný za celé tie roky neprejavil ochotu prevychovať sa na človeka socialisticky zmýšľajúceho. Je tvrdohlavý vo svojom presvedčení a jeho prepustenie na slobodu by bolo len na škodu nášho ľudovodemokratického zriadenia. Preto žiadosť zamietam.*“³⁴ Juraj po prepustení

33 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

34 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

na slobodu prezradil: „*Colotková odmietla zahájiť pojednávanie, dňa 22. decembra 1959, lebo som odmietol podpísať bonzáctvo.*“³⁵

Komunistický režim pristupoval k svojim skutočným či domnelým odporcom obzvlášť kruto. Jednou z foriem psychického nátlaku bolo dlhodobé a cielené odlúčenie od rodiny a najbližších, so zámerom zlomiť odsúdených k svojim cieľom. Povolenie návštevy sa odvíjalo od pracovného výkonu a správania sa odsúdeného. Keďže návšteva manžela vo väzení bola pre Elišku značnou finančnou záťažou, vzájomné stretnutia obmedzili na raz, maximálne dvakrát do roka, častejšie to v prvých rokoch väzby nebolo ani možné. Počas návštevy sa videli krátko, v najtvrdšom období začiatku 50. rokov iba 10 – 20 minút, v ďalších rokoch o niečo dlhšie. I keď sa na stretnutie vždy tešili, návštevy v nich zanechali smutné spomienky. Prvýkrát sa rodina videla pri návšteve vo februári 1951. Juraja doviedli v putách, videli sa cez malé okienko vyplnené sieťovinou. Manželia sa mohli rozprávať len o rodinných záležitostiach, inak by bola návšteva ihneď ukončená. Obrazy spútaného, zničeného otca v sprievode ozbrojených dozorcov má syn Juraj dodnes v živej pamäti. Vždy ich delila stena, alebo mreže, výnimočnou bola jediná návšteva v roku 1956, keď sa mohli manželia po rokoch objať a pobožkať. Pri jednej z návštev na Mírove, keď už bol Juraj v zúboženom fyzickom aj psychickom stave, sa počas rozhovoru od zúfalstva rozplakal. Boli to drancujúce chvíle pre celú rodinu, keď pocity šťastia zo stretnutia striedali zúfalstvo a bezmocnosť nad situáciou milovaného manžela a otca.

Pred Jurajovým zatknutím bývala mladá rodina v prenajatej izbe v dome príbuzných Lukáčovcov v Dobrej nad Ondavou. Keď zostala Eliška so synom Jurajom sama, u príbuzných bývať nemohla. Ocitli sa bez domova a bez finančných prostriedkov. So zámerom zlomiť manžela vo väzení, vyvíjala Štátna bezpečnosť silné tlaky na jeho ženu. Snažili sa ju donútiť rozviesť sa, sľubovali lukratívnu prácu, byt, materiálne zabezpečenie. Eliška sa tomuto náporu nikdy nepoddala, preto musela znášať opakované výpovede z podradných zamestnaní, striedanie podnájomov. Najprv išli do Bratislavy k Eliškiným rodičom, no otec Ferdinand Otepka 31. mája 1950 zomrel. Potom bývali u Eliškinej sestry Jaroslavy v Kravanoch nad Dunajom, v Očkove u rodiny Bačových, zimu 1950/51 znova v Dobrej nad Ondavou a od leta 1951 žili v Perštejne, blízko Jáchymova, v západných Čechách, u Jurajovho bratranca Jana Hurného. Eliška tam pracovala v továrni na

35 Žiadosť Elišky Hurnej o obnovu súdneho pojednávania adresovaná Krajskej prokuratúre v Bratislave (8. december 1959). Osobný archív J. Hurného ml., Graz.

výrobu guľčkových ložísk. Odtiaľ znovu prišli k Eliškinej mame do Bratislavy na Bakuninovu ulicu. V roku 1952 si Eliška našla miesto vedúcej v obchode Jednota v obci Kostolné, v okrese Myjava, odkiaľ na nedeľu chodievala za synom do Bratislavy. Napokon sa babička s malým Jurajom presťahovali do Kostolného, kde žili v jednej malej izbičke vo dvore u rodiny Nagyových, kde nebola ani voda, ani sporák.³⁶ Ludovít Németh, manžel Eliškinej sestry Jaroslavy, našiel Eliške prácu v Spotrebnom družstve Jednota v Žemberovciach, v levickom okrese, a tak sa tam v roku 1953 presťahovali. Bývali aj s Eliškinou mamou u manželov Ťapajovcov v jednej prenajatej izbe. Mali aspoň sporák, no vodu museli nosiť zo studne od susedov. Dovedna počas odlúčenia od manžela Eliška vystriedala osem bydlísk.³⁷ V roku 1955 zmenila prácu, opäť vďaka švagrovi získala miesto vedúcej stravovania v levickej nemocnici. Konečne pracovala vo svojom odbore, preto ju toto zamestnanie naplňalo a bola spokojná. Náročné podmienky bývania v Žemberovciach a dennodenné cestovanie boli hlavnými dôvodmi požadovania bytu od zamestnávateľa. Po dlhšom čase, na jeseň roku 1959 bola Eliške pridelená izba priamo v nemocnici, s veľkým priestorom 6 x 8m, s umývadlom a ústredným kúrením. Toto boli najkomfortnejšie podmienky, v akých kedy bývali Eliška so synom a mamou.³⁸

Vytúžená sloboda (1960)

Juraj strávil vo väzbe dlhých 10 rokov. Všetci odsúdení z ich prípadu už boli niekoľko rokov na slobode, vrátane ústrednej postavy Karola Kresánka, ktorý bol prepustený na jeseň 1956. Kvôli silnej morálke a neoblomnému postoju k spolupráci s režimom zotrval Juraj vo väzení dlhodobo. V máji 1960 bola pri príležitosti výročia ukončenia druhej svetovej vojny vyhlásená prezidentom republiky Antonínom Novotným rozsiahla amnestia, ktorá sa konečne vzťahovala aj na širší záber politických väzňov, a tak Juraja po eskortovaní z Mírova do Prahy-Ruzyně, dňa 10. mája 1960 o 16. hodine prepustili na slobodu. Do Levíc pricestoval vlakom

36 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 49

37 HURNÝ, Juraj. Život v tieni Štátnej bezpečnosti. Operný spevák a jeho rodičia 40 rokov v hľadáčiku komunistickej tajnej polície. *Pamäť národa*, roč. XVI, 2020, č. 1, s. 97.

38 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 29. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

12. mája 1960, za nádherného slnečného počasia. Syn Juraj spomínal: „*Keď vystúpil z vlaku, všetci traja sme sa objali a dlho sme takto nemo stáli. Mne sa to celé zdalo ako vo sne, často som o tejto chvíli sníval a teraz, keď bola skutočnosťou, zrazu nebolo slov. Iba tuhé objatie a slzy.*“³⁹ Prepustenie na slobodu prišlo v poslednej chvíli. Juraj sa domov vrátil v žalostnom zdravotnom stave, jeho zničené zdravie nedávalo veľa nádeje na dlhý život a Eliške to aj lekári otvorene povedali. Ona sa ho snažila liečiť nielen správnu výživou, ale najmä svojou bezhraničnou láskou. Čas ukázal, že dokázala zázraky a manžel sa postupne zotavil. Napriek životu na slobode bola rodina Juraja Hurného pod neustálym dohľadom Štátnej bezpečnosti, čo im strpčovalo život. Juraj sa musel zamestnať, no ako bývalý politický väzeň a tým i občan druhej kategórie, nemohol dostať primeranú prácu. Osemkrát mal nastúpiť na adekvátne pracovné miesto v kancelárii, ktoré by zodpovedalo jeho zdravotnému stavu, no opakovanými zásahmi zo strany Štátnej bezpečnosti ho nikdy nezískal. Napokon sa zamestnal u ČSAD, kde umýval autobusy a neskôr pracoval v sklade.⁴⁰

Rodina sa plánovala presťahovať do Bratislavy, ale nemali kde bývať a bolo treba nájsť si aj vhodné zamestnanie. Juraj ml., ako sľubný hudobný talent, začal študovať na konzervatóriu v Bratislave hru na trúbke a bol mu pridelený internát na dnešnej Špitálskej ulici. Juraj býval prechodne u Emílie Šandrikovej, sestry prvého Eliškinho manžela Františka. Pracoval v sklade v ČSAD a Eliška zostala v OÚNZ v Leviciach. Anička Hurná z Kanady, dcéra Jurajovho brata Jána z Montrealu, prišla v septembri 1963 na návštevu Slovenska. Rodinu svojho strýka našla rozdelenú na troch miestach a bola šokovaná ako žijú. Rozhodla sa ich podporiť finančnou čiastkou 3 000 \$ s cieľom nadobudnúť vlastné bývanie.⁴¹ Vtedy nebolo možné kúpiť byt, ľudia čakali na družstevné byty v poradovníkoch mnoho rokov a často v jednom byte žilo viac rodín. Tak aj Juraj, i keď už mal peniaze, hľadal spôsob, ako sa dostať k vlastnému bytu. Raz na ulici stretol po rokoch pána Grüna, ktorého cez vojnu zachránil pred transportom do koncentračného tábora a ktorý sa medzitým premenoval na Karola Grúňa. Zdôveril sa mu, že

39 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

40 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 62.

41 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

hľadá v Bratislave byt. Pán Grúň bol zamestnaný na bytovom družstve, preto mu bol ihneď nápomocný a všetko potrebné prisľúbil zariadiť: „*Je to napokon len malá vďaka za záchranu života.*“⁴² Toto stretnutie sa odohralo koncom septembra 1963 a už 18. decembra 1963 sa sťahovali do nového trojizbového družstevného bytu na Medzilaboreckú ulicu na Štrkovci. Hurní vôbec po prvýkrát bývali v riadnom byte. Juraj si našiel zamestnanie v sklade Slovenskej knihy a Eliška začala pracovať ako vedúca školskej jedálne v Bratislave. Syn Juraj študoval na bratislavskom konzervatóriu hru na trúbke a pre mimoriadny talent o tri roky neskôr aj spev. Rodina bolo konečne opäť pohromade.

„Pokočné“ obdobie šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov

Aj nasledujúce roky žili Hurní pod drobnohládcom ŠtB. Napriek tomu rodina prežívala relatívne pokojné obdobie. V novembri 1966 dokonca Eliška so synom Jurajom vycestovali na pár dní do Rakúska, kde navštívili Eliškinho strýka Rudolfa Otepku, univerzitného profesora vo Viedni a tetu Hedwigu Kolonowitsch v Stockerau.⁴³ Bratislava ponúkala mnoho možností kultúrneho vyžitia, preto rodina často navštevovala rôzne kultúrne podujatia, no ako milovníci klasickej hudby chodili najmä do Slovenskej filharmónie a do opery. Hurní boli hlboko veriaci, preto bol ich náboženský život veľmi intenzívny. Pravidelne navštevovali blízky kostol na Trnávke, kde Juraj ml. na nedeľných omšiach aj pravidelne spieval. Začiatkom každého roku si dávali byt posvätiť kňazom. Žili tiež čulým spoločenským životom, vďaka príjemnej rodinnej atmosfére a skvelému pohosteniu, na ktorom si dala Eliška vždy záležať, ich často navštevovali Jurajovi bývalí spoluväzni, rodina, priatelia, susedia, kamaráti a spolužiaci syna Juraja. Medzi častých hostí patrili aj kňazi a duchovní, napríklad blumentálsky kaplán, neskorší arcibiskup Ján Sokol, či Jurajov priateľ a spoluväzeň z Jáchymova, Anton Srholec. Juraj sa často stretával so svojimi spoluväzňami z čias jáchymovského utrpenia. Tieto priateľstvá, ktoré vznikli za múrmi väzníc, boli tie najpevnejšie. Zocelila ich spolupatričnosť, dôvera a vzájomná úcta. Tam, kde išlo o prežité sa naplno ukazovali charaktery. Hodnoty, ktoré

42 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 69.

43 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 73.

spoluväzňov spájali, prerástli do priateľstiev na celý život.⁴⁴ Časté návštevy týchto vzácných hostí sa niesli v uvoľnenej atmosfére, prevádzanej dlhými debatami do neskorých nočných hodín.

Veľmi intenzívne vnímal Juraj rok 1968. Spoločenské zmeny, ktoré so sebou priniesol socializmus s ľudskou tvárou, naznačovali nádej v demokratizáciu spoločnosti a v slobodu. I keď rodina Hurných, dlhodobo prenasledovaná komunistickým režimom, nedôverovala žiadnemu modelu socializmu, Juraj bol iniciatívny a aktívne sa podieľal na zakladaní Slovenskej organizácie na ochranu ľudských práv.⁴⁵ Inváziou vojsk Varšavskej zmluvy, 21. augusta 1968, boli odrazu všetky nádeje zmarené. Ako spomínal syn Juraj, otec bol z tejto situácie zrotený.⁴⁶ Nastolená tzv. normalizácia a upevnenie komunistického režimu formovali spoločnosť, v ktorej sa stala rodina Hurných opäť nepohodlnou. Pravidelne ich navštevovali príslušníci Štátnej bezpečnosti, v ich byte robili obhliadky, dokonca jeden takýto hosť žiadal od Juraja podávať informácie na jedného zo susedov: „*Ja nie som Judáš ako vy! Také bezcharakterné veci robíte iba vy, komunisti... Zničili ste mi život, čo ešte chcete?... Počúvaj, ty sviňa bolševická, ja mám od doktora na papieri, že ak v rozčúlení niekomu ublížim, tak ma nik nemôže brať na zodpovednosť... Ani keď ti tú tvoju bolševickú hubu rozbijem... Zmizni... Vypadni, lebo ťa nakopem...*!“ Na schodisko za ním ešte zakričal: „*Banda bolševická! ...Komunistická sviňa!*“ Takéto nervové vypätie malo neblahý dosah na Jurajovo zdravie. Upokojovala ho manželka, u ktorej nachádzal oporu v každej životnej situácii. Dojímavou bola oslava výročia ich manželstva, ktorú im dňa 6. júla 1972 pripravil Jurajov priateľ a spoluväzeň z Jáchymova, kňaz Anton Srholec. Slávnosť pri 25. výročí uzavretia manželstva Hurných sa konala v Blumentálskom kostole v Bratislave. Po obnovení manželských sľubov Srholec predniesol pôsobivý príhovor:

44 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

45 Postupné rehabilitácie politických väzňov, možnosť návratu internovaných (zvlášť rehoľných sestier) a nevidaná sloboda tlače otvárali témy perzekúcií komunistického režimu. Tí, ktorí prežili hrôzy bezprávia v komunistických väzniciach, sa začali združovať. Na úrovni republiky vznikol 27. marca K 231a na Slovensku 7. apríla v bratislavských lodeniciach vznikla širšia platforma prenasledovaných s názvom Slovenská organizácia na obranu ľudských práv. Na čele slovenskej organizácie bol Emil Vidra (podpredseda K 231). Slovenská organizácia v prvom rade žiadala, aby československá vláda zachovávala Deklaráciu OSN o ľudských právach, ku ktorej sa zaviazala ešte v roku 1948.

46 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 20. apríl 2018. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

„Moji drahí priatelia, Eliška a Jurko, slávite 25 rokov manželstva, z ktorých ste boli desať násilne odlúčení... Vaše utrpenie vás však ešte viac zomklo spolu a ja som hrdý, že patrím do národa, ktorý má takýchto ľudí... Jurko, keby sme my tak rozprávali, čo sme zažili.“⁴⁷

Veľkou pýchou bol pre manželov Hurných syn Juraj. Naplno rozvinul svoj talent a od roku 1967 študoval na bratislavskom konzervatóriu aj operný spev. Pre rodičov, ktorí po celý život milovali klasickú hudbu, to bol nepochybne splnený sen. V poslednom ročníku v školskom roku 1972/1973 bol sólistom opery Slovenského národného divadla. Otec Juraj sa stále živo zaujímal o dianie v umeleckom svete, a preto sa dočítal o možnosti štúdia spevu v palermskej opere Teatro Massimo na Sicílii. Štúdium bolo platené, no od štátu sa mladý spevák podpory nedočkal. Keďže otec všemožne svojho syna podporoval a hovoril po taliansky, telefonicky preňho zariadil predspievanie. Po úspešnej prezentácii získal syn Juraj štipendium od talianskej vlády a absolvoval lukratívne štúdium, vďaka ktorému nadobudol jedinečné skúsenosti. Po polroku komunistický režim pustil rodičov za synom do Palerma. Nemohli ísť spolu, len každý zvlášť. V apríli pricestoval na Sicíliu otec. V máji odišiel do Ríma, kde navštívil Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda, otca biskupa Pavla Hnilicu a bol aj na audiencii u Svätého otca. Bez povolenia česko-slovenských úradov vycestoval z Ríma do Mníchova, kde navštívil redakciu Rádia Slobodná Európa. V lete prišla za Jurajom mama. Po pobyte v Palerme spolu cestovali do Ríma, kde boli na audiencii u pápeža Pavla VI., na spiatočnej ceste domov sa ešte zastavili v Benátkach a v Trevice. Vycestovanie do zahraničia malo pre Juraja st. krátko po príchode domov dohru. Dňa 28. mája 1974 absolvoval v sídle Štátnej bezpečnosti na ulici Februárového víťazstva výsluch o pobyte v zahraničí. S patričnou dávkou irónie popísal svoj pobyt nielen v Palerme, ale aj v Ríme, nezamlčal ani audienciu u pápeža a nezatajil ani návštevu Mníchova. Vyšetrovatelia mu neverili, keďže nemal v pase pečiátku z pasovej kontroly: *„Čo nám to chcete nahovoriť? Nemáte tu žiadnu pečiátku od nemeckej pasovej kontroly.“* Otec však ďalej: *„No vidíte, aká je tam sloboda! Ľudia si chodia voľne cez hranice. Žiadne ostnaté drôty, žiadni pohraničiarci so psami, žiadne strieľanie!“⁴⁸*

Pobyt syna Juraja na prestížnej opere v Palerme sa predĺžil o ďalší rok. Po jeho absolvovaní, v júni 1975, sa v Ríme stretol s otcom, ktorý opäť získal povolenie

47 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 92.

48 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 99.

na vycestovanie. Venovali sa poznávaniu kultúrnych pamiatok a, samozrejme, navštívili aj rímsku operu. Prišli aj na česko-slovenské veľvyslanectvo, kde bol vtedy veľvyslancom Jurajov bývalý spolužiak Ivan Roháč-Illkiv.⁴⁹ Poznal situáciu rodiny Hurných a všemožne sa zastrájal podporiť ich, no pomoc podmieňoval vstupom Juraja ml. do strany, čo bolo samozrejme neprijateľné.⁵⁰ Počas ich pobytu sa konalo v Ríme Generálne zhromaždenie Svetového kongresu Slovákov (SKS).⁵¹ Hurní mali záujem zúčastniť sa zasadaní, no kvôli prítomnosti príslušníkov ŠtB z ČSSR sa im radšej vyhli, pretože po návrate domov by mohli mať veľké problémy. Zhromaždenie bolo ukončené záverečnou svätou omšou, na ktorú otec so synom išli. Po nej sa im podarilo nadviazať prvotné kontakty s predstaviteľmi slovenského exilu, oboznámiť sa so situáciou a aktivitami zahraničných Slovákov. V Ríme navštívili aj viaceré osobnosti cirkevného a spoločenského života – biskupa Pavla Hnilicu, Mons. Jozefa Vavroviča, vo Vatikánskom rozhlase sa stretli s operným spevákom Ladislavom Pudišom, či biskupom Andrejom Grutkom z USA, ktorý bol účastníkom Generálneho zhromaždenia SKS. Keď opustili Rím, cestovali po Taliansku a spoznávali mnoho ďalších miest. Poslednou zastávkou bola Viedeň. Domov sa vrátili 4. júla 1975.

Tlaky režimu v období tzv. normalizácie

Po pobyte v zahraničí, ktorý Hurným priblížil slobodný život bez prenasledovania zo strany totalitného režimu, bolo veľmi náročné vyrovnať sa so situáciou, ktorá sa v najbližších mesiacoch dotkla Juraja Hurného ml. Jeho kariéra sólistu SND bola veľmi úspešná, bol obsadzovaný do hlavných postáv, nahrával v rozhlase, účinkoval v televízii, veľa koncertoval a nahrával. Keďže ignoroval pozvanie na schôdzu KSS, ktorú ako nešťaník považoval za bezpredmetnú, po niekoľkých

49 Nový československý veľvyslanec v Ríme, komunista ukrajinskej národnosti Ivan Roháč-Illkiv, odcestoval do Ríma s výslovnou inštrukciou aby všestranne pôsobil na „zamedzenie činnosti čs. emigrácie v Taliansku a zníženie jej vplyvu na niektorých predstaviteľov talianskeho politického života“. HRABOVEC, Emília: Generálne zhromaždenie SKS v Ríme v kontexte slovenského a medzinárodného vývoja. In: JAŠEK, Peter, ed. *Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu*. Ústav pamäti národa, Bratislava, 2018, ISBN 978-80-89335-83-1.

50 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 102.

51 HRABOVEC, Emília: Generálne zhromaždenie SKS v Ríme v kontexte slovenského a medzinárodného vývoja. In: JAŠEK, Peter, ed. *Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu*. Ústav pamäti národa, Bratislava, 2018, s. 97 – 120.

dňoch mu dohovárал dirigent Viktor Málek, vtedajší predseda KSS v opere: „*Pán Hurný neboli ste na schôdzi. Ani ste sa neomluvili!*“ „*Nie som predseda člen strany, považoval som to za omyl,*“ odvetil som. „*Nie, nebol to omyl. Ste vyhladený ako kandidát na člena KSS, nabudúce musíte prísť.*“ Nakoniec sa Juraj ml. jednej schôdzi zúčastnil a považoval vec za doriešenú. Zakrátko mu však predostreli prihlášku do KSS, ktorú odmietol podpísať. Riaditeľovi opery povedal: „*Viete z akej som rodiny, aká nepravosť sa stala, keby som vstúpil do KSS, to je ako keď prídem domov a dám otcovi facku a poviem mu: všetko, čo s Tebou robili, bolo správne, to Ty si ten darebák, Ty si sa mal skloniť pred nimi a vstúpiť do ich radov. – Toto ja nemôžem, ublížili ste otcovi, mojej matke, do KSS nikdy nevstúpim. Tiež som veriaci človek.*“⁵² Otec Juraj sa prostredníctvom bývalého kolegu z vojenských čias, ktorý sa mu priznal, že teraz pracuje v ŠtB dozvedel, že jeho syna Juraja chce režim existenčne a ľudsky zničiť. Tieto slová našli onedlho naplnenie. Jurajovi ml. zo dňa na deň zakázali koncertovať, stiahli ho z televízie aj z rozhlasu, skončil s nahrávaním. Na jar 1976 mu riaditeľ opery Pavol Bagin na verejnej schôdzi SND pred všetkými oznámil, že bude preradený z pozície sólistu do zboru. Vymyslenou zámenkou bol podpriemerný výkon na jednom z predstavení. Pre nálepku politickej nespoľahlivosti, ktorú okrem otca nosil už aj syn, prenasledoval komunistický režim Hurných v ďalšom pokolení.

Rodina však už ďalej nemienila trpieť v područí neslobody a nespravodlivosti, preto v nich postupne dozrievala myšlienka emigrácie do zahraničia, ktorou by konečne získali vytúženú slobodu a pokoj. Toto rozhodnutie však nebolo ľahké. Napriek všetkému, čím ich vlast v ktorej žili poznačila, boli Hurní silní patrioti. Otec Juraj, ktorého sa dotkla krutosť komunistického režimu najbolestivejšie, pripúšťal možnosť vysťahovania do cudziny ako prvý. Syn Juraj si síce nevedel predstaviť žiť v cudzom, aj keď slobodnom svete, bez možnosti vrátiť sa do vlasti, ale veľmi rýchlo si uvedomil, že ak chce ďalej pôsobiť ako sólista v opere, iná možnosť neexistovala. Eliška pri predstave ďalších neistých začiatkov, ktorými prešla v živote už niekoľkokrát, niesla toto rozhodnutie najťažšie, no rodinu podporila a prispôsobila sa. Rozhodli sa odísť do Rakúska. Keďže všetci traja by naraz výjazdové doložky nedostali, dôvody i termíny vycestovania riešili individuálne. Otec a syn požiadali o povolenie vycestovať na štyri dni do Viedne pri príležitosti Majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji, Eliška ako dôvod uviedla návštevu strýka Rudolfa

52 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

Otepku. O povolenie vycestovať zažiadala aj snúbenica Juraja ml., Daniela, spolu so svojou dcérkou Dankou. Dňa 26. (Juraj ml.) a 27. (ostatní) septembra 1977 úspešne odcestovali vlakom do Viedne. Keďže cieľom ich cesty bol podľa pôvodného plánu Mníchov, dostavili sa na nemecké veľvyslanectvo, kde mienili požiadať o politický azyl. Keďže bolo možné podať takúto žiadosť výlučne v prvej krajine, do ktorej vstúpili, požiadali teda o politický azyl na viedenskej cudzineckej polícii. Po necelých troch mesiacoch, 17. novembra 1977 im bol udelený. Už počas tohto obdobia sa podarilo synovi Jurajovi získať angažmán v opere v Grazi, čo predurčilo, že rodina bude žiť v metropole Štajerska. Keďže vo Viedni žila početná rodina Eliškinho strýka Rudolfa Otepku, trávili Hurní mnoho času v ich kruhu, no i s tunajšou slovenskou komunitou. Vďaka týmto kontaktom sa im obratom podarilo nájsť v Grazi byt na prenájom. Tým začala nová etapa v živote rodiny Hurných.⁵³

Dúfali, že neprávosti, ktorými ich komunistický režim nemilosrdne trestal, sú konečne definitívne zažehnané. No i v emigrácii sa snažila ŠtB držať nad touto rodinou dohľad. Niektorí zo známych, ktorí ich v Grazi navštívili, sa neskôr ukázali ako spolupracovníci ŠtB⁵⁴, ale žiadne dokumenty ŠtB o sledovaní Juraja po prepustení z väzenia, ani k pobytu Hurných v exile, sa nezachovali.

Život v Grazi

Kariéra Juraja ml. v opere sa rozvíjala zdarne, veľmi rýchlo slávil umelecké úspechy. I keď finančne zabezpečoval rodinu dostatočne, kvôli zdravotnému poisteniu sa zamestnal aj otec Juraj. Najskôr pracoval v Rakúskej strážnej službe, neskôr ako uvádzač v kine.⁵⁵ Veľkým potešením pre celú rodinu bolo narodenie syna Juraja ml. a Daniely, Georga Antona, 31. augusta 1978. S neobyčajnou láskou sa vnukovi venoval Juraj st., ktorému bolo znemožnené stráviť najkrajšie roky so svojim dieťaťom, preto si čas strávený s vnukom mimoriadne užíval a nahrádzal tak násilné odlúčenie od vlastného syna.

53 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 18. apríl 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

54 Registračné protokoly agentúrnych a operatívnych zväzkov Štátnej bezpečnosti. Dostupné na: <https://www.upn.gov.sk/regpro>.

55 Z rodinnej kroniky 1: Dobrá nad Ondavou (J. Hurný ml. rekapituluje rodinnú históriu), Bratislava 29. november 2017. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 92.

Dôsledky emigrácie rodiny Hurných sa prejavili v roku 1979. Správu o tom im zaslal Jurajov priateľ a spoluväzeň Štefan Blažo z Horných Orešian. Korešpondenčný lístok, odoslaný z Nemecka informoval, že Okresný súd v Bratislave odsúdil za trestný čin opustenia republiky Juraja st. na 12 mesiacov, Elišku na 18 mesiacov, Juraj ml. na 24 mesiacov a Danielu na 12 mesiacov odňatia slobody, ako aj na 12 mesiacov za únos (vlastného) dieťaťa. Súd tiež nariadil pre všetkých prepadnutie majetku.⁵⁶

Juraj st. aktívne sledoval politické dianie, komentoval ho a hodnotil. Pre dlhodobé presvedčenie, že na zločiny komunizmu, ktoré poznačili tisíce občanov a ich rodín, je potrebné poukazovať, rozhodol sa krátko pred plánovanou emigráciou písomne analyzovať komunistický systém v Československu. V 300 stranovom rozbere upriamil pozornosť na nespravodlivosť a krutosť tohto systému, nedodržovanie ľudských práv a praktiky bolševickej diktatúry. Analýzu mienil Juraj st. odovzdať veľvyslanectvu USA vo Viedni, pretože túto krajinu považoval za najvhodnejšieho spojencu v boji proti komunizmu v exile, v ktorom plánoval aktívne pôsobiť. Materiál sa im podarilo preniesť cez hranice. Juraj st. si od tejto akcie mnoho sľuboval, no o to väčšie bolo jeho sklamanie, keď veľvyslanectvo o text neprejavilo záujem. Ako spomínal syn Juraj, bolo to ďalšie zo sklamaní, ktoré sa otca mimoriadne dotklo. Opäť zostal nepochopený, a aj toto volanie po zadostučení krívd, ktoré ho postihli, zostalo nevypočuté. Po tejto skúsenosti sa utiahol, politické dianie sledoval len sporadicky a venoval sa výlučne rodine a svojim záľubám. S obľubou čítal slovenskú exilovú literatúru a tlač, ktorú mu objednával syn, aktívne pôsobiaci vo viacerých organizáciách slovenského exilu. Veľa času trávil v prírode, zúčastňoval sa pútí rakúskych Slovákov do Mariazellu, počúval klasickú hudbu a spolu s manželkou často navštevoval operné predstavenia.

Trápenia, ktoré Jurajovi a Eliške uštedril neprajný osud pod ťarchou komunistickej mašinérie, priniesli obom manželom vo vyššom veku vážne zdravotné problémy. Eliška v septembri 1981 dostala srdcový infarkt, z ktorého sa našťastie po dlhšom čase zotavila. Aj manželovi sa zdravotný stav badateľne zhoršil na jeseň 1983. Opakované mozgové príhody priniesli ťažkosti s rozprávaním, pohybom, či písaním. Dňa 29. februára 1984 doma odpadol a z bezvedomia sa už neprebral. Skonal v nemocnici po niekoľkých hodinách. Miestom posledného odpočinku Juraja Hurného je Cintorín sv. Petra v Grazi. Jeho truhlu zdobila slovenská trikolóra, pretože svoju vlasť nosil v srdci a nikdy ju neprestal milovať.

56 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 126.

Eliška prežila svojho manžela o 10 rokov. Neľahko znášala odchod drahého „apinka“, ktorému stála verne po boku aj v najťažších chvíľach. Po vážnej chorobe a pre následné ťažkosti so srdcom zomrela 16. októbra 1994. Bolo pochovaná k svojmu milovanému manželovi Jurajovi na Cintoríne sv. Petra v Grazi.⁵⁷

Manželia Hurní spolu prežili ťažký, no i krásny život. Obaja vyznávali tradičné národné a kresťanské hodnoty, boli oddaní myšlienkam slobody a demokracie. Z týchto dôvodov sa nikdy nepoddali agresii komunistického systému, ktorý ich donútil žiť 10 rokov v násilnom odlúčení, zničil im zdravie, znemožnil spoločne vychovávať svoje dieťa, či zamedzil možnosti mať ďalšie deti, po ktorých obaja veľmi túžili. Napriek silným krivdám a úderom, ktoré im život uštedril, sa manželia cítili šťastní. Boli obdarení vzájomnou hlbokou láskou, nevídanou oddanosťou a zásluhou silnej viery a dôslednej morálky dosiahol ich rodinný život maximálne naplnenie. I keď lipli na svojej vlasti, kvôli dlhodobému prenasledovaniu a cielenej likvidácii praktikami totalitného režimu, boli donútení sa jej vzdať. Na sklonku života tak konečne mohli žiť v demokratickom svete, ako slobodní ľudia, s prinavrátenou ľudskou dôstojnosťou, spoločenským uznaním a plnohodnotným akceptovaním, ktoré predtým nepoznali.

57 HURNÝ ml., Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 172 – 173.

II.

LISTY Z NESLOBODY

„Náš život je ťažký, bitý z každej strany, avšak ani to nás nesmie priviesť do stavu zúfania. Ba práve naopak, len i naďalej pokorne prijímať všetok údel od Milostivého Pána Boha ako Jeho skúšku na nás, či vieme a budeme i naďalej vedieť znášať čokoľvek, nech je to dobré, príjemné, či zlé a odporné. Či pri tomto znášaní tých krutých úderov nášho života ostaneme zase a len oddaní do vôle Božej či sa preukážeme plnými ľuďmi a dobrými kresťanmi. Ja som si istý, že v tej skúške plne obstojíme a budeme preto potom plne i šťastní a blažení.“

Komunistický prevrat vo februári 1948 nastolil krutú cestu totalitného režimu, ktorý vniesol povojnovú spoločnosť v obnovenom Československu do atmosféry násilia, prenasledovania a bezprávia. Komunistická ideológia sa opierala o vlastnú interpretáciu morálky a práva, pre ktorú našla veľmi rýchlo poslucháčov, horlivých v pošliapaní ľudskej dôstojnosti. Bolo však i mnoho takých, ktorí sa v duchu morálnych hodnôt, demokratického zmýšľania a nezlomnosti charakteru vzopreli obludnosti komunistickej diktatúry. Toto presvedčenie pre mnohých z nich znamenalo prenasledovanie, stratu slobody, týranie, zničené zdravie, či umučenie. Nadmerne sprísnené odsúdenia za tzv. protištátnu činnosť, ktoré postihli skutočných či domnelých odporcov nastupujúceho politického režimu, pripútali mnohých z nich na dlhé roky k smrteľne nebezpečným prácam v náročných podmienkach pracovných táborov pri uránových baniach v severozápadných Čechách. Ich osudom sa stalo ľudské utrpenie, ktoré postihlo nielen samotných politických trestancov, ale aj ich najbližších. Masový teror podľa sovietskeho vzoru bol súčasťou oficiálnej politiky komunistickej strany, ktorá intenzívne hľadala a nachádzala svojich „nepriateľov“ a ako rozvracačov režimu ich mnohými spôsobmi nemilosrdne trestala. Trestaneckými pracovnými tábormi prešli v povojnových päťdesiatych rokoch desaťtisíce občanov Československa. Stali sa obeťami represívnej povahy režimu, ktorý prostredníctvom monopolu moci ovládal všetky oblasti života spoločnosti. Upevňovanie totalitnej vlády sa spájalo so šírením atmosféry strachu a násilia, ako prostriedkov odstránenia akejkoľvek formy odporu a zneškodnenia „triedneho nepriateľa“. Väzenské pracovné tábory internovali občanov, ktorí pre nastupujúci systém predstavovali reálnu, no i domnelú hrozbu. Ďalším dôvodom početného väznenia bolo riešenie otázky povojnového nedostatku pracovnej sily, čo ohrozovalo ambiciózne plány totalitnej

moci v zámeroch masívneho rozvoja ťažkého priemyslu. Režim videl riešenie tejto situácie v hromadnom nasadení odsúdencov. Potenciál tejto lacnej a dostupnej pracovnej sily sa naplno uplatnil predovšetkým v ťažobnom priemysle, ktorého intenzívny rozvoj podmienil strategický záujem Sovietskeho zväzu o československé uránové ložiská.

Nad neoblomnou silou osudovosti sa musela nepočetnekrát zamýšľať i rodina Juraja Hurného. Životné náhody, okolnosti a zvraty, ktoré nebolo možné ovplyvniť, pokorili myseľ Juraja a Elišky Hurných mnohokrát. Ich spoločná cesta mala byť príbehom, ktorí si vyskladajú sami, ako mladá šťastná rodina, ktorá chcela žiť v láske a porozumení. O vlastnom rodinnom živote však nerozhodovali a boli prinútení odovzdať svoje bytie do rúk značne sklučujúceho osudu.

Po skončení druhej svetovej vojny pôsobil Juraj Hurný naďalej ako vojak z povolania. Keďže pomery v armáde boli stále náročnejšie a vyžadovalo sa členstvo v Komunistickej strane Československa, 15. februára 1947 z československej armády vystúpil, čím sa vyhol vstupu do strany a demonštroval tak svoje antikomunistické presvedčenie a demokratické zmýšľanie.⁵⁸ Zamestnal sa ako ekonóm a účtovník vo firme svojho brata Jozefa, ktorý úspešne podnikal v rodnej obci v autodoprave a obchode s drevom. Bol na začiatku nielen nového pracovného života, no i života rodinného. Krátko potom, 5. júla 1947, sa oženil s vdovou, Eliškou Šandrikovou, rodenou Otepkovou. Manželstvo uzavreli z úprimnej lásky, ktorá našla naplnenie v synovi Jurajovi, narodenom 3. mája 1948. Mladá rodina žila v skromných pomeroch na východnom Slovensku v Dobrej nad Ondavou, v rodnej obci Juraja Hurného. Jednoduchý život mladej rodiny, ktorý sa uberal pokojnou cestou, sa náhle zmenil v dôsledku represíi komunistického režimu v Československu na začiatku päťdesiatych rokov. Režim podnikal rôzne vynútené kroky, smerujúce k zabezpečeniu neobmedzenej moci, ktoré sa postupne začali dotýkať aj bežných občanov. Rodina Hurných pocítila tvrdý úder likvidácie živností a malých podnikov. Tie sa výrazne dotkli aj bratovej firmy, v ktorej bol Juraj zamestnaný, na základe čoho rodina pocítila reálne existenčné ohrozenie.⁵⁹ Aj preto sa Juraj rozhodol odvolať sa proti zamietnutiu žiadosti o vysťahovanie k bratovi Jánovi do Kanady. Ceste do Prahy, ktorú v tejto veci podnikol v januári 1950, predchádzal štvordňový pobyt v Bratislave.

58 VA Trnava, Osobný spis Juraja Hurného, 91D.

59 MIKUŠ, Vlado. Rozprávania manželov Hurných. *Naše svedectvo*, roč. 4, 2003, č. 1, s. 19 – 20.

Ako bývalý dôstojník slovenskej armády mal Juraj široký okruh priateľov a známych. V Bratislave sa v januári 1950 náhodou stretol so svojím priateľom z vojenských čias, Karolom Kresánkom. Karol sa Jurajovi diskkrétne zdôveril s pripravovaným plánom emigrovať do zahraničia, aby sa tak vymanil nielen z problematického manželstva so svojou ruskou manželkou, no tiež sa mienil vyhnúť vojenskému trestnému súdu, ktorý proti nemu viedol trestné pokračovanie vo veci priestupku proti disciplíne a poriadku a hanobenia štátnych činiteľov.⁶⁰ Juraj ho zas oboznámil so svojím zámerom odsťahovať sa s rodinou za bratom do Kanady. 6. februára 1950, po návrate z Prahy, ponúkol Juraj kamarátovi pomoc a ochotne mu napísal sprievodný list, adresovaný bratovi Jánovi, v ktorom sa za neho presvedčivo zaručil. Žiadal ho, aby bol Karolovi v jeho zámeroch všemožne nápomocný a po úspešnom úteku do Viedne ihneď zariadil jeho presun do Kanady. Okrem odporúčaní pre kamaráta popísal i zostrujúcu sa situáciu a neznáme pomery v komunistickom Československu.⁶¹ Juraj upozornil Karola na bezpodmienečné utajenie tohto listu, lebo inak by bol život jeho rodiny vo veľkom ohrození.⁶² Plánovaný útek za hranice bol však 25. februára 1950 vo Vysokej nad Moravou zmarený konfidentským prevádzacom a Karol Kresánek, ktorý sa pokúsil emigrovať spolu s priateľom Júliusom Valovičom, boli zadržaní orgánmi Zboru národnej bezpečnosti (ZNB). Pri surovom vyšetrovaní Štátnou bezpečnosťou boli prezradené mená všetkých zainteresovaných osôb. Okrem Karola Kresánka a Júliusa Valoviča sem patrili Juraj Hurný, Anton Rejzek a Karol Palásthy.⁶³ Karolovi Kresánkovi bol spomínaný list zhabaný.

Sobota, 11. marec 1950, sa začala pre rodinu Hurných ako pokojný deň. Mladá rodina sa vybrala do prírody sánkovať. Príjemnú, ešte zimnú náladu sa

60 Obžaloba sa týkala prečinu hanobenia niektorých ústavných činiteľov, ublíženia na cti prezidentovi republiky a porušenie subordinácie. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 210.

61 „Medzitým Karol Kresánek stretol sa v kaviarni „Park“ v Bratislave s Jurajom Hurným a potom opäť 6. februára 1950 na Fonde národnej obnovy v Bratislave, pri ktorých príležitostiach sa Jurajovi Hurnému zdôveril o svojich úmysloch, na čo Juraj Hurný ako osoba nepriateľsky založená voči dnešnému režimu a majúca úmysel odísť aj s rodinou do Kanady, poradil Karolovi Kresánkovi na koho sa má vo Viedni obrátiť a napísal dopis pre svojho brata Jána, predsedu odbočky Slovenskej katolíckej jednoty v Montreali v Kanade, štvavého protištátneho obsahu, hrubo hanobiaceho našich vedúcich politických činiteľov, v ktorom žiada svojho brata, aby Karolovi Kresánkovi poskytol všemožnú pomoc.“ A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 2.

62 A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 5.

63 Anton Rejzek sa podieľal na sprostredkovaní úteku Kresánka a Valoviča do zahraničia. V tejto veci sa obrátil na Karola Palástyho, ktorý mu zabezpečil stretnutie s neznámym mužom, ktorý sa zaoberal prevádzaním osôb do Rakúska. Dohodli sa na detailoch úteku, o ktorých upovedomil Kresánka. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 3.

manželia rozhodli zachytiť na fotografiách. Je jedinečné, že práve v tento tragický deň možno zo záberov vnímať rodinnú atmosféru manželov Hurných a ich pol-druharočného synčeka. Netušili, že o pár hodín ostro pocítia represie komunistického režimu. V dôsledku vynútených informácií od Karola Kresánka vtrhli v popoludňajších hodinách do ich príbytku v Dobrej nad Ondavou štyria príslušníci ŠtB, ktorí počas domovej prehliadky hľadali kompromitujúci dôkazový materiál. Zhabali korešpondenciu od brata Jána z Kanady, noviny Kanadský Slovák a bratom zaslaný leták protištátneho obsahu „*Posledný odkaz prezidenta Slovenskej republiky slovenskému národu*“, ako hlavné svedectvo tzv. slovenského separatizmu. Juraj Hurný bol po tejto razii zaistený pre podozrenie z protištátnej činnosti a na dlhé roky odlúčený od milovanej rodiny. Manželka Eliška sa náhle dostala do obzvlášť závažnej situácie. Nielenže zostala bez manžela a bez akéhokoľvek príjmu, no súčasne niekoľko týždňov nevedela, kde Juraj je a čo sa s ním deje. Paradoxne sa v takejto situácii ocitla vo svojom živote už po druhýkrát. Jej prvého manžela, Františka Šandrika, odvliekli partizáni začiatkom septembra 1944 z hotela v Rajec-kých Tepliciach, kde obaja pracovali. Eliška nevedela nič o svojom manželovi až do októbra 1944, keď sa po potlačení partizánov Nemcami podarilo nájsť jeho hrob.⁶⁴ Táto desivá skúsenosť bola pre mladú ženu tak traumatizujúcou, že podobná životná situácia ju opäť mohla položiť na kolená. Eliška zúfalo pátrala po manželovi Jurajovi až do mája 1950.

Juraj bol zatknutý 11. marca 1950 orgánmi Krajského veliteľstva ŠtB v Prešove, odkiaľ ho na ďalší deň eskortovali vlakom do Bratislavy, do väznice bývalého Policajného riaditeľstva. Dňa 12. marca bola naňho uvalená zaisťovacia vyšetrovacia väzba Krajského veliteľstva ŠtB v Bratislave a od 16. marca súdna väzba vo väznici Krajského súdu v Bratislave. Štátna prokuratúra v Bratislave podala dňa 15. júna 1950 na Štátny súd v Bratislave obžalobu na základe odôvodneného podozrenia z úmyselného podporovania spáchania zločinu velezrady podľa zákona 231/1948 Sb.⁶⁵ Manželia sa opäť videli až v júli 1950 na hlavnom súdnom pojednávaní prípadu Karol Kresánek a spol.,⁶⁶ ktoré prebiehalo 7. júla 1950 na Štátnom

64 HURNÁ, Eliška. Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. *Kultúra*, roč. 14, 2016, č. 15, s. 4.

65 A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271. Záznam o uvalení zaisťovacej väzby, a. č. 271, s. 36.

66 Juraj v korešpondencii označoval túto skupinu ako „naša partia“. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. apríla 1952., sken č. 329, 25.7.1956. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 3.

súde v Bratislave.⁶⁷ Juraj bol odsúdený za napomáhanie k velezrade a rozvracanie republiky⁶⁸ na 6 rokov odňatia slobody. K hlavnému trestu patrilo i 10 rokov straty občianskych práv, 3 roky straty volebného práva, ako vedľajší trest peňažná pokuta vo výške 10 000.– Kčs⁶⁹ a konfiškácia polovice majetku.⁷⁰ Po odvolaní sa prokurátora, rozhodnutím Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 29. marca 1951, bol Jurajovi zmenený trest na 12 rokov odňatia slobody pre spáchanie trestného činu velezrady podľa § č. 231/1948 Sb., ktorým „*sa pokúsil rozvrátiť ľudovodemokratické zriadenie republiky, ktoré je zaručené Ústavou*“.⁷¹ Už 10. júla 1950 podal štátny prokurátor na Štátny súd v Bratislave odvolanie proti nízkej výmere trestu a nevyslovenie konfiškácie celého majetku Juraja Hurného, Antona Rejzka a Karola Palasthyho.⁷² Vo vyjadrení z 28. novembra 1950 Štátna prokuratúra v Bratislave odôvodnila podanie odvolania voči rozsudku zo 7. júla 1950. Prokurátor uloženie trestu s najnižšou výmerou trestnej sadzby u Juraja Hurného, Antona Rejzka a Karola Palasthyho označil ako nesprávne, čo odôvodnil vo viacerých bodoch. Menovaní sa podľa prokurátora priamo spojili s hlavnými obvinenými – Karolom Kresánkom a Júliusom Valovičom, čo sa malo odzrkadliť vo vyššej výmere trestu. Podľa prokurátora bol Juraj Hurný „*otvoreným a zarytým nepriateľom nášho štátneho zriadenia a na túto okolnosť pri výmere trestu vôbec nebol braný zreteľ*“. Hurný mal Kresánka a Valoviča priamo zapojiť „*do zradnej činnosti čsl. zahraničnej emigrácie a túto skutočnosť bolo treba výstižne zvýrazniť v uložiť sa majúcom treste*.“ Prokurátor taktiež zhodnotil poľahčujúcu okolnosť starostlivosti obvinených o rodinu ako irelevantnú, keďže páchaním nebezpečnej protištátnej činnosti nebrali na svoju rodinu ohľad. Prokurátor videl miernosť pri udelení trestu aj v čiastočnej konfiškácii majetku, a preto pri zhodnotení všetkých okolností „*niet dôvodu aby ostrie zákona bolo voči nim zmierňované*“.⁷³ Podľa § č. 231/1948 Sb., ktorý bol jedným z prvých zákonov represívneho komunistického režimu, bolo teda možné neobmedzene odsúdiť „*nepriateľov socialistickej*

67 Štátny archív (ďalej ŠA) Bratislava, Or III 148/50, šk. 77. Štátny súd, Zápisnica, s. 93 – 94.

68 Zákon č. 231/1948 Sb.

69 V prípade nevykonalnosti peňažnej pokuty mala byť táto nahradená ďalšími 20 dňami väzby. ŠA Bratislava, Or III 148/50, šk. 77. Štátny súd, s. 99.

70 A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 3.

71 Karol Kresánek bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výške 15 rokov, Július Valovič na 25 rokov, Anton Rejzek na 7 rokov a Karol Palásthy na 8 rokov. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 120, s. 4.

72 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77. Štátny súd v Bratislave, 10. júl 1950.

73 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, s. 1 – 2.

spoločnosti a československého ľudu“. Prvá vlna prenasledovaní postihla tisíce občanov, odsúdených na vysoké tresty za velezradu, združovanie sa proti štátu, hanobenie republiky, vyzvedačstvo, sabotáž, atď.⁷⁴ V rokoch 1948 – 1950 prišlo k rekodifikácii trestného práva, keď totalitný právny poriadok uplatňoval zásadu „triedneho princípu“ a bezvýhradnej moci štátu nad jedincom. Voči „triednym nepriateľom“ sa v porovnaní s kriminálnymi živlami postupovalo obzvlášť tvrdo, pretože neboli z triedneho hľadiska „spoľahliví“. Tieto zásady, ktoré sa striktnie opierali o triednu príslušnosť, otvorili cestu masovej nezákonnosti a prenasledovaniu hociktorého občana.⁷⁵ Politickí väzni buď aktívne vystupovali proti režimu, alebo boli prenasledovaní kvôli svojmu politickému a náboženskému presvedčeniu, i keď fakticky nemuseli prejavovať žiadnu činnosť. Paradoxom bolo, že účelové perzekúcie sa v istom momente otočili aj proti sympatizantom režimu. Väčšina odsúdených si však odpykávala neúmerne vysoké tresty za činnosť, ktorej sa buď vôbec nedopustili, alebo bola štátnymi súdmi nespravodlivo klasifikovaná ako trestný čin.⁷⁶ Cítili sa nevinní, no napriek tomu boli za tzv. protištátne aktivity na dlhé roky väznení. Takýmto bol i prípad Juraja Hurného, ktorého odsúdenie na 12 rokov väzenia postavilo manželov Hurných pred najťažšiu životnú skúšku.

Počiatkové dni po vynesení verdiktu a obdobie, ktoré mu od marca predchádzalo, vnieslo do oddelených životov manželov neistotu a pre manželku Elišku, ktorá zostala sama s malým dieťaťom, miestami až beznádej. Obavy o zabezpečenie živobytia pre synčeka a strach o manžela vo väzení, znamenali boj o holý život. Jedinou oporou jej boli rodičia a sestry, no 31. mája 1950 Eliškin otec, Ferdinand Otepka, zomrel. Eliškina mama, Anna Otepková, znášala trpký údol spolu s dcérou. Jej pomoc a starostlivosť o vnuka Jurajka boli pre Elišku v nasledovné roky nenahraditeľné, čo si uvedomoval aj Juraj, ktorý bol svokre celoživotne zaviazaný.

Napriek násilnému odlúčeniu manželia Hurní nemienili poľaviť v intenzite svojho manželstva. Jedinou možnou cestou, ako čo len zdanlivo zostať spolu a ďalej rozvíjať rodinný život, bolo písanie listov. Vzájomné sprítomňovanie sa bolo najsilnejším momentom v odhodlanosti manželov nepoddať sa neúprosnému

74 MAYEROVÁ, Françoise. Vězení jako minulost, odboj jako paměť. *Soudobé dějiny*, roč. 9, 2002, č. 1, s. 44. ISSN 1210-7050.

75 JANÁK, Dušan. *Kapitoly o československém vězénství*. Opava, 2002, s. 98. ISBN 80-86224-34-1.

76 BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009, s. 7. ISBN 978-80-254-5825-9.

osudu a postupným vytvorením ilúzie neprestajného spoločného rodinného a manželského života sa preniesť cez najťažšie úskalia odlúčenía. Juraj a Eliška si v nasledujúcich desiatich rokoch vymenili niekoľko stoviek správ. Rodinný archív dodnes uchováva 663 Jurajových listov a telegram o návrate domov, 51 listov od Elišky a 4 listy od syna, zachovaných buď v kópiách, alebo v origináloch. Kópie robila Eliška sporadicky, niekoľko originálov jej listov bolo uložených v osobnom väzenskom spise, no keďže listy musel Juraj po prečítaní odovzdať, či spáliť, väčšina z doručených listov sa nezachovala.⁷⁷ Obsahová rozmanitosť listov manželov Hurných, ktorá sa v základe odvíjala od každodenných záležitostí, obsahovala i témy, ktoré často presahovali rámec súkromia. Boli to najmä vyznania lásky, ktoré chvíľami prechádzali do intímnych detailov. Juraj s Eliškou sa zrejme rozhodli ignorovať fakt, že ich vyznania nie sú chránené súkromím listového tajomstva, lebo chceli svoje manželstvo prežívať najplnohodnotnejšie, ako to bolo možné. I keď okruh povolených tém bol redukovaný, manželia Hurní vzájomne poukazovali na nevyčerpatelnosť námetov. Ich komunikácia bola skutočne po dlhé roky plná porozumenia, čo ich vzájomný vzťah ešte viac upevnilo. Bolo to paradoxné, pretože odlúčenie mnohé manželstvá skôr naštrbilo alebo zničilo. Tieto listy, ako dnes spomína syn Juraj, ožiarené úránom a pokropené slzami jeho matky⁷⁸, boli príbehom skutočnej lásky a oddanosti. Ortieľ a utrpenie, ktoré boli Juraj a Eliška ochotní niesť v mene vzájomnej lásky, boli nevídané. Zachovaná korešpondencia zrkadlí dojemný príbeh silných emócií, pevnej viery a nezlomnosti charakterov dvoch mladých ľudí, na pozadí represívneho komunistického režimu začiatku päťdesiatych rokov, ktorý patril nezákonnosťou a násilím k najnáročnejším obdobiam našich novodobých dejín.

Listy z rokov 1950 – 1954

„Žijeme vo svete nenávisťi, upodozrievania a nerešpektovania sa a výsledkom toho je toľko ľudského nešťastia na celom svete. Zdá sa, že už je pokoj vyobcovaný z ľudskej spoločnosti a na jeho miesto nastúpilo niečo hrozného, čo robí dnešné ľudstvo neistým a nešťastným. Preto aj Vy aj ja sme obeťou tohto diania.“

77 A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové čísla 1. – 719. Prepisy listov sú upravené odstránením gramatických chýb, slangové dobové výrazy boli zachované.

78 Zo spomienok Juraja Hurného ml.

I.1. Prvé mesiace odlúčenia

Keď Juraja Hurného 11. marca 1950 odvliekli žandári, bol pre svoju rodinu nezvestný. Vôbec prvým kontaktom Juraja s Eliškou po zaistení bola správa vo forme korešpondenčného lístka⁷⁹, datovaná 29. apríla 1950, s pečiatkou odoslania 11. mája 1950, ktorú posielal z Väznice Krajského súdu v Bratislave. Keďže Juraj opustil rodinu náhle, prvé správy mali organizačný charakter. Uvedomoval si, že manželka zostala bez akýchkoľvek finančných prostriedkov, a preto ukladal Eliške za povinnosť dožadovať sa vrátenia dlžôb od jeho dvoch známych.⁸⁰ Tak tiež jej odporúčal uvažovať o zamestnaní v Bratislave, ak by bol dlhší čas väznený. Druhý korešpondenčný lístok bol posledným, ktorý Juraj adresoval Eliške do Dobrej nad Ondavou, na ďalších bola uvedená bratislavská adresa Eliškiných rodičov.⁸¹ V krátkych správach manželku povzbudzoval: „*Drahá Eliška, dajte na seba obaja pozor, som stále myšlienkami pri Vás. Buď veselou, pokojnou a opatrnou voči neprajníkom... Buď kludnou, všetko dobre skončí.*“⁸²

Zmeny, ktoré po nastolení komunistickej vlády zasiahli celú spoločnosť, sa dotýkali aj systému československého väzenstva, ktoré bolo budované podľa sovietskych vzorov a skúseností. Na rozdiel od západnej Európy, kde sa vo väzenstve začali uplatňovať princípy humanizácie a dodržiavania základných ľudských práv, sa v povojnovom Československu uberal väzenský systém opačnou cestou. Väzenstvo a výkon trestu odňatia slobody sa využívali na represívne účely a upevnenie nastoleného režimu. Medzi základné atribúty tohto trendu patrilo porušovanie prezumpcie nevinoty u obvinených vo výkone väzby, využívanie väzňov ako

79 Korešpondenčný lístok obsahoval pečiatku: CENZUROVANÉ. Zaistencom možno písať len za 14 dní raz korešpondenčný lístok čitateľne 30 slov. Prvá návšteva sa dovoľí len po rozsudku za 14 dní 1 osobe najbližšiemu príbuznému vždy len pondelok od 9 – 11 hodín. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 1. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. apríla 1950.

80 Prvým bol Pavel Mitro, spolužiak Juraja Hurného z gymnaziálnych štúdií v Prešove na Štátnom československom reálnom gymnáziu v rokoch 1929 – 1937, ktorý Jurajovi dlžil 1500 Kčs a druhým bol istý Šalala, od ktorého mala Eliška pýtať dlžobu vo výške 1000 Kčs. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 1. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. apríla 1950.

81 Adresátom bol Ferdinand Otepka, Bakuninská ul. č. 63, Bratislava. Následne bola korešpondencia adresovaná Eliškinej mame, Anne Otepkovej, rod. Bemovej, keďže p. Otepka 31. mája 1950 zomrel. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 2. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. mája 1950.

82 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 2, 3. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. mája 1950, 26. mája 1950.

lacnej a dostupnej pracovnej sily, kategorizovanie odsúdencov na základe „triedneho hľadiska“ s najhorším postavením politických väzňov, či v neposlednom rade využívanie fyzického a psychického nátlaku a všeobecné opomenutie práv väzňov a ich právnej ochrany. Tieto postoje sa v neobmedzenej podobe uplatňovali v prvej, najnáročnejšej fáze začiatku päťdesiatych rokov. Okrem všadeprítomných prejavov nezákonnosti narastal aj bezohľadný prístup zo strany vyšetrovateľov, veliteľov a dozorcov. Zmanipulovaní cieľenou propagandou a školeniami si uplatňovali svoju výlučnú moc a svojvoľne zaobchádzali najmä s politickými väzňami, ktorí sa často ocitli v situáciách blízkych ohrozeniu života. Medzi dozorcami sa však našli aj takí, ktorí sa k uväzneným správali korektne, dokonca sa im niektorí snažili i za cenu prezradenia pomáhať. Tresty, ktoré bývalí dozorcovia dostali vo vykonštruovaných súdnych procesoch, boli tie najtvrdšie. Režim si takýmto spôsobom vynútil ich bezvýhradnú poslušnosť a lojálnosť.⁸³ V dôsledku zostrenia „triedneho boja“ sa zvlášť surové zaobchádzanie dotklo predovšetkým politických väzňov. Do roku 1950 sa väzenské zariadenia administrovali podľa tzv. domácich poriadkov, ktoré boli všetkým väzňom dostupné a prostredníctvom nich mal odsúdený prehľad o svojich právach a povinnostiach. Od roku 1951, v dôsledku „zludovenia“ súdnictva a jeho oddelenia od väznenstva, zanikol systém vnútornej a vonkajšej kontroly nad výkonom väzby a trestu odňatia slobody. Dodržiavanie práv väzňov nebolo garantované a zmenilo sa na dodržiavanie povinností a obmedzení väzňov. Od 1. septembra 1951 vstúpil do platnosti nový Väzenský poriadok S-4, ktorý už zohľadňoval triedny princíp a podľa ktorého sa k protištátnym a z triedneho hľadiska „nespolahlivým“ osobám pristupovalo prísnejšie, než ku kriminálnym zločincovi. Títo boli považovaní za nebezpečných iba pre jednotlivcov, alebo skupinu, naopak politickí väzni pre celú spoločnosť. Odsúdenci boli rozdelení do štyroch skupín, na základe triedneho pôvodu, charakteru spáchaného trestného činu a dĺžky trestu. Do I. skupiny patrili zarytí odporcovia ľudovodemokratického režimu, väzni so zlou pracovnou morálkou alebo nevyhovujúcim správaním sa, do II. skupiny boli zaradení tí, ktorí mali lepšiu pracovnú morálku, oľutovali spáchané trestné činy, s vyhliadkami na celkovú nápravu. III. skupinu tvorili trestanci, preradení z II. skupiny na základe vysokého pracovného nasadenia a vyhovujúceho správania sa a v IV. skupine boli

83 PINEROVÁ, Klára. Vývoj československého väzenství po druhé světové válce. In: BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009, s. 13, s. 25.

väzni s bezchybným správaním, ktorí podpísali tzv. socialistický záväzok, čiže sa zaviazali k plneniu vysokých pracovných noriem, čo im zabezpečovalo napríklad lepšiu stravu a rôzne iné výhody.⁸⁴ Ďalšia diferenciácia väzňov Väzenského ústavu Ostrov, schválená ministerstvom národnej bezpečnosti, vstúpila do platnosti 1. júna 1952. Odôvodnenie tejto kategorizácie plynulo z obavy, že menej nebezpeční kriminálni zločinci sa dostávali pod škodlivý vplyv najnebezpečnejších štátno-bezpečnostných zločincov. Kritériom klasifikácie do štyroch skupín bola povaha trestného činu a dĺžka trestu. Do 1. kategórie boli zaradení politickí väzni, podľa vtedajšej terminológie štátno-bezpečnostní zločinci, odsúdení na viac ako 10 rokov, do 2. kategórie patrili politickí väzni odsúdení k trestu do 10 rokov, do 3. kategórie kriminálni zločinci s trestami nad 5 rokov a do 4. kategórie kriminálni zločinci s trestami do 5 rokov. Politickí väzni boli teda zaraďovaní do prvých dvoch skupín, mali najmenej práv a naopak, najviac trpeli rozličnými formami postihov. Ich status bol vo väzenskej klasifikácii najnižší a zaradenie nemenné.⁸⁵

Od začlenenia do príslušnej skupiny sa odvíjalo aj udelenie tzv. výhod, ktoré boli v období pred represívnou povahou väzenstva oprávnenými nárokmi väzňov. Patrila sem i možnosť korešpondovania. Formálne bola podmieňovaná dostatočným pracovným výkonom a vyhovujúcim správaním⁸⁶, no poväčšine do značnej miery závisela od svojvôle veliteľov, čisto osobných pohnútok, sympatií, či momentálnej nálady. Väzenská korešpondencia podliehala striktným pravidlám. Bola v plnej miere regulovaná, z obsahového i formálneho hľadiska. Povolenými adresátmi bola iba rodina a najbližší príbuzní, ktorí museli byť v liste presne uvedení, vrátane dôslednej špecifikácie vzájomného príbuzenského vzťahu. Tieto údaje sa spolu s presnou adresou a uvedením kmeňového väzenského čísla uvádzali v záhlaví listu. Hlavička bola v prípade listových formulárov predtlačená, pri obyčajnom listovom papieri sa údaje nadpisali individuálne. Nevyhnutnosťou bola čitateľnosť listov, tak odosielaných, ako i doručených. V prípade nedodržania uvedených podmienok hrozilo zabavenie listu, preto Juraj v listoch opakovane upozorňoval manželku na akceptovanie všetkých náležitostí, lebo

84 BURSÍK, Tomáš. *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při uranových dolech v letech 1949 – 1961*. ÚSTR, Praha, 2009, s. 129. ISBN 978-80-87211-22-9.

85 PETRÁŠOVÁ, Ludmila. Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech 1949 – 1961. *Sborník archivních prací*. roč. 44, 1994, č. 2, s. 366. ISSN 0036-5246.

86 LOUČOVÁ, Petra. Literární úkol, jak něco napsat, i když člověk vlastně nic napsat nemůže. Cenzura korespondence politických vězňů v období tzv. normalizace. *Securitas imperii* 33, 2018, č. 2, s. 80. ISSN 1804-1612.

vynechanie kontaktu s rodinou pociťovali obe strany ako značnú ujmu. Písacie potreby, listový papier, či predtlačené formuláre mali väzni k dispozícii výlučne v čase koncipovania listu. V závislosti od toho-ktorého obdobia bol počet a rozsah odoslaných i prijatých listov tiež presne stanovený, témy listov boli striktne obmedzené na rodinné záležitosti.⁸⁷ Keďže každý list prešiel rukami cenzorov, bolo nemysliteľné korešpondovať otvorene. Preto si aj manželia Hurní už vo štvrtom liste nastavili svoj spôsob odovzdávania informácií vlastnými tajnými komunikačnými prostriedkami. Juraj seba nazýval Julka, Julinka, neskôr Milka, Miluška a slovo nemocnica, či štúdium predstavovalo väzenie. V závere listu z 10. júla 1950, sa Juraj pýtal Elišky: „*Julka kedy príde z nemocnice asi, koľko bude.*“⁸⁸ Eliška okamžite pochopila, že ide o šifru a takouto cestou si aspoň sčasti mohli manželia vymieňať, či naznačiť isté informácie. K prvotným šifráм boli neskôr pridávané ďalšie krycie mená a výrazy. Eliška bola Eliáš, Karol Kresánek Karmela, Jurajko Pusinkalovič, riaditeľ predstavoval veliteľa tábora či prokurátora, termínom učiteľa alebo lekári označoval sudcov alebo vyšetrovateľov. Tieto krycie označenia, spolu s rôznymi sofistikovanými odkazmi, boli do značného rozsahu korešpondencie zakomponované kvôli cenzúre iba občasne. Manželom sa však takýto spôsob komunikácie podarilo zachovať a nebol cenzormi odhalený počas celej doby väzenia. Príčiny možno hľadať v kvantite a časovej náročnosti väzenskej cenzúry, no najmä v nedostatočnej odbornej spôsobilosti a intelektuálnych predpokladoch samotných cenzorov. Pri obrovskom množstve posudzovaných listov nemohla byť pozornosť cenzorov v ich analýze dostatočná. Cenzori s nízkou úrovňou vzdelanosti, ktorých pri deficite pracovníkov alternovali aj strážnici, nedosahovali intelektuálnych kvalít politických väzňov, a preto rôzne šifry a odkazy poväčšine neodhalili.⁸⁹ Naopak, pasáže bývali v listoch častokrát vyškrtnuté iba preventívne, od drobných zásahov až po zásadné, ktoré narušili celú významovú koncepciu textu. V prípade výhrad cenzora voči rozsiahlejšej časti listu, bola táto odstrihnutá. Rodinám tak boli doručované fragmenty listov, čo bolo veľmi deprimujúce. Najvyššou možnou formou zásahu cenzora bolo

87 ČÁSLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura vězeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In: HRABAL, Jiří, ed. *Cenzura v literatuře a umění střední Evropy*. Univerzita Palackého, Olomouc, 2014, s. 192 – 193. ISBN 978-80-244-4389-8.

88 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 4. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. júla 1950.

89 BURSÍK, Tomáš. *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při úranových dolech v letech 1949 – 1961*. ÚSTR, Praha, 2009, s. 6, s. 153.

zabavenie listu, ktorý bol označený ako „závadný“. Relevantnosť takého rozhodnutia bola sporná, pretože pred skutočne nevhodným obsahom listu dostal často prednosť zámer uváženej stratégie psychologického nátlaku na odsúdeného.⁹⁰

Roky 1948 – 1953 boli najhorším obdobím nastoľovaia režimu a upevňovania absolútnej moci komunistickou stranou v Československu, čo bolo sprevádzané najrozličnejšími spôsobmi represii, i celoplošným obsadzovaním štátnych úradov jej členmi a sympatizantmi. Ovládanie významných miest štátneho aparátu znamenalo definitívne nastolenie tvrdého totalitného režimu, ktorý mohol bez akýchkoľvek zábran prenasledovať svojich nepriateľov. Práve na začiatku 50. rokov dosahovala brutalita spôsobov a prostriedkov ovládnutia celej spoločnosti svoj vrchol. Najtvrdšie sa systém odplácal v politických súdnych procesoch, ktorým sa nevyhli ani radoví občania, hoci len inak zmýšľajúci jednotlivci. Juraj bol odsúdený na 12 rokov odňatia slobody pre spáchanie trestného činu velezrady. Mimo-riadna výška trestu odzrkadľovala neúmerne zvýšené trestné sadzby za trestné činy, ponímané ako „nebezpečné pre spoločnosť“, vyplývajúce z rekonštrukcie trestného práva podľa sovietskeho vzoru, ktorá nadobudla účinnosť 1. augusta 1950.⁹¹ V Jurajovom prípade charakter spáchaného deliktu však v žiadnom prípade nezodpovedal trestnému zákonu, na základe ktorého bol odsúdený. V jeho záležitosti išlo v podstate „len“ o neuvážení krok.

Nasledujúci deň po vynesení rozsudku, 8. júla 1950, písal Juraj Eliške list. Vyjadril v ňom veľkú radosť, že ich so synčekom mohol vidieť a manželku v neutešenej situácii statočne povzbudzoval: *„Buď úplne kludná a nerob si ťažkú hlavu nad tým, že som dostal 6 rokov trestnice. Milý Pán Boh nám dopraje všetko šťastlive prežiť a konečne sa potom budeme zase v šťastnom rodinnom kruhu spolu radovať.“*⁹² Následne sa Juraj ozval Eliške až 30. júla 1950 z Trestného ústavu pre mužov v Leopoldove. Počas tunajšieho krátkeho dvojmesačného pobytu⁹³ pracoval ako pekár, čo bola nenáročná práca s dostatkom jedla vďaka prídavkom z pekárne. Po prvýkrát Juraj písal formou klasického listu, v ktorom upozorňoval Elišku na rôzne organizačné záležitosti. Listy bolo možné posilať a prijímať raz

90 ČÁSLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura vězeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In HRABAL, Jiří, ed. *Cenzura v literatuře a umění střední Evropy*. Univerzita Palackého, Olomouc, 2014, s. 200.

91 JANÁK, Dušan. *Kapitoly o československém vězénství*. Opava, 2002, s. 5 – 6, s. 99.

92 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 5. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. júla 1950.

93 23. júl – 25. august 1950.

za 6 týždňov v I. disciplinárnej skupine, list mohol mať najviac 4 strany, povolené bolo zaslanie najviac 4 fotografií.⁹⁴ Žiadosť o povolenie návštevy musela vždy podávať na veliteľstvo tábora Eliška. Návšteva bola možná len raz za 6 týždňov, za účasti dvoch dospelých osôb na 3 – 5 minút, deti 2 – 14-ročné mali zákaz. Napriek nelichotivým vyhladkam sa manželia navzájom povzbudzovali: „*Teší ma veľmi, že si pevná a nebojácna v našom nešťastí, ktoré však jedného dňa len predsa skončí a my budeme spolu zase šťastní.*“ Juraj vedel, že jedinou možnou cestou pre Elišku, ako pretrpieť odlúčenie, bolo zamerať sa výlučne na výchovu synčeka, a preto ju prosil, aby mu venovala čo najväčšiu pozornosť. V snahe pomôcť manželke vo finančnej tiesni ju požiadal, aby v jeho mene, keďže z väzenia to nebolo možné, napísala bratovi Jánovi do Kanady a poprosila ho o zaslanie dolárov na zlepšenie živobytia. Prosby o pomoc adresované do Kanady sa v listoch opakovali viackrát. Z Eliškinej korešpondencie neskoršieho obdobia bolo zrejmé, že ich švagor nikdy finančne nepodporil.⁹⁵ Je možné, že išlo o cielené vykreslenie negatívneho obrazu brata Jána Eliškou, so zámerom neškodiť manželovi, ktorý bol pravidelne kvôli bratovi vypočúvaný Štátnou bezpečnosťou.⁹⁶

I.2. Kruté obdobie žalára na Hornoslavkovsku a Jáchymovsku

27. augusta 1950 Juraj upovedomil manželku, že bol z väznice Leopoldov premiestnený do Trestného ústavu pre mužov Plzeň-Bory.⁹⁷ Tejto väznici podliehalo niekoľko nápravných pracovných táborov (NPT), ktoré boli jednou z viacerých kategórií československých väzenských zariadení. Masové väznenie politických i kriminálnych väzňov⁹⁸ sa sústredilo do pracovných táborov pri uránových baniach v severných Čechách v oblastiach Jáchymovska a Hornoslavkovska

94 Za obdobie rokov 1950 – 1954 bolo spolu Eliške od Juraja doručených 43 listov. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 7. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. júla 1950.

95 „*Od nich to je tiež láska! Celých 10 rokov nevedeli napísať a vedia ako žijem a že je tu Jurajko. To je tiež jednanie. Nič od neho nežiadam z jeho Kanady, ani žiadať nebudem.*“ Archív Zboru väzenskej a justičnej stráže (ďalej ZVJS) Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Listy Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému, 23. január 1960.

96 Zo spomienok Juraja Hurného ml.

97 Informácia o premiestnení do väznice Plzeň-Bory bola zaslaná z väznice Leopoldov Štátnemu súdu v Bratislave 26. augusta 1950. ŠA Bratislava, Or III 148/50, šk. 77. Štátny súd, s. 114.

98 K 15.5.1950 tvorili z celkového počtu 32638 väzňov väčšinu politickí väzni v počte 11026. Bližšie PETRÁŠOVÁ, Ludmila. Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech 1949 – 1961. *Sborník archivních prací*. roč. 44, 1994, č. 2, s. 337.

a v stredných Čechách v oblasti Příbramska. Spolu bolo v rokoch 1949 – 1953 zriadených 18 väzenských pracovných táborov. Ich pomenovania boli odvodené buď od názvov prilahlých obcí, alebo častejšie od označenia najbližších šácht, no z dôvodov čo najväčšieho utajenia mali ešte krycie označenie v podobe veľkých abecedných písmen.⁹⁹ Budovanie trestaneckých pracovných táborov sa stalo pre nastupujúci totalitný režim účinným nástrojom potrestania svojich nepriateľov. Okrem ideologických dôvodov bolo zámerom zriadenia trestaneckých pracovných táborov získanie lacnej pracovnej sily, ktorú mal v úmysle komunistický režim masovo využiť v ťažkom priemysle. V hospodárskom pláne centrálne plánovanej ekonomiky sa stal najpreferovanejším odvetvím ťažobný priemysel, ktorého rozvoj súvisel s vážnym záujmom Sovietskeho zväzu o najdostupnejšie a relatívne najvýdatnejšie zdroje uránu v Československu. V úsilí zostrojiť atómovú bombu sa skrývala sovietska túžba po veľmocenských ambíciách. Výsledkom rokovaní bolo podpísanie zmluvy medzi vládami ČSR a ZSSR dňa 23. novembra 1945 o dovoze uránovej rudy z Československa do Sovietskeho zväzu, ktorá v plnej miere zohľadnila sovietske záujmy v československej uránovej ťažbe, a teda všetka uránová ruda vyťažená v Československu mala byť odovzdaná výlučne Sovietskemu zväzu.¹⁰¹ V dôsledku tejto dohody zaznamenal ťažobný priemysel obrovský rozmach, čo si vyžiadalo zabezpečenie značného počtu pracovných síl, ktorých však bol v povojnovom Československu akútny nedostatok. Preto boli do podniku Jáchymovské uranové doly, n. p., ktorý bol zriadený 1. januára 1946, nasadení vojnoví zajatci. Neskôr, po ich postupnom prepúšťaní, sa od začiatku roku 1950 zdrojom lacnej pracovnej sily stali tisíce odsúdených totalitnou mocou. Krajské súdne väznice mali nariadené posielat sem všetkých práceschopných trestancov, najmä tých s dlhodobými trestami, čo sa týkalo i Juraja Hurného, ktorý sa tak ocitol vo vlne horúčkovitého zvyšovania stavu väzňov. Do roku 1953 pracovalo v uránových baniach okolo 15 000 trestancov.¹⁰² Podmienky v uránových pracovných táboroch patrili k najnáročnejším v rámci československého väzenstva. Práca väzňov bola využívaná najmä v odvetviach, v ktorých boli vykonávané činnosti

99 Blížšie PADEVĚT, Jiří. *Komunistické lágry*. Praha, 2019, 310 s. ISBN 978-80-200-2977-5.

100 Blížšie JANČÍK, Drahomír. *Vývoz československého uranu do Sovětského svazu v letech 1946 – 1959*. Acta Oeconomica Pragensia, roč. 15, č. 7, 2007, s. 194 – 208. ISSN 0572-3043.

101 BURSÍK, Tomáš. *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při uránových dolech v letech 1949 – 1961*. ÚSTR, Praha, 2009, s. 6, s. 28.

102 PETRÁŠOVÁ, Ludmila. *Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech 1949 – 1961. Sborník archivních prací*. roč. 44, 1994, č. 2, s. 338.

ťažké a nebezpečné, s nedostatkom civilných zamestnancov. Politickí väzni ich nemohli realizovať kvalifikovane, neboli zaškolení, a preto za nevyhovujúcich pracovných podmienok prichádzalo bežne k úrazom, často s následkom smrti. Najväčším nebezpečenstvom v uránových baniach bolo nepochybne rádioaktívne žiarenie, ktorému boli väzni nemilosrdne vystavení. Ich postavenie bolo sťažené i nedostatočnou stravou a tuhými zimami, pred ktorými neboli nijako zvlášť chránení. Využívanie práce väzňov v čase komunistickej diktatúry nemalo za cieľ osvojenie si pracovných návykov u trestancov, ako to bolo v krajinách západnej Európy, ale malo plniť úlohy hospodárskych plánov a ideologické ciele.¹⁰³

Pracovné tábory v uránovej oblasti organizačne podliehali Stanici Sboru väzenské stráže (SVS) Ostrov. Niektoré vznikli z rôznych kategórií zajateckých táborov, ktoré boli zriadené v dôsledku povojnového odsunu nemeckého obyvateľstva, no po roku 1948 vznikali i úplne nové. V priebehu rokov menili svoje pomenovanie. Pôvodne boli označované ako trestanecké pracovné tábory (TPT), po roku 1950 bol najčastejším termínom pracovné útvary väzňov (PÚV) a najdlhšie, od roku 1955 do roku 1961 sa používal názov nápravné pracovné tábory (NPT). Mali mnoho podobných znakov s pracovnými táborami v Sovietskom zväze a tiež s nemeckými nacistickými táborami. Podmienky v nich boli mimoriadne kruté. Juraj Hurný bol od 26. augusta 1950 premiestnený do TPT Ležnice, s krycím označením „O“, v Hornom Slavkove. Tábor bol ohradený dvojitém oplotením so štyrmi strážnymi vežami. Väzni tu boli ubytovaní v novovybudovanom drevenom baraku, ktorý bol rozdelený na štyri ubytovacie miestnosti, jednu ošetrovňu, dielňu pre krajčírka a obuvníka, sklad odevov a dočasnú umývárňu. V ďalšom drevenom baraku bola kuchyňa a jedáleň. Voda sa do tohto tábora musela dovážať, zásoby potravín a paliva boli nedostatočné.¹⁰⁴ Režim v táboroch upravoval tzv. domáci poriadok. Možnosti „výhod“ podliehali v tomto období v každom trestnom zariadení individuálnym podmienkam, ktoré boli stanovené príslušným veliteľstvom. Prijímať listy mal Juraj dovoľené neobmedzene, no on mohol odosielať list iba raz za dva mesiace. Návštevy sa povoľovali všetkým, ktorí vykazovali dobrý pracovný výkon a riadne správanie. Žiadosti o návštevu sa nepodávali, ale čakalo sa, kým veliteľstvo doručí na návštevu povolenku. Keďže Juraj mal podľa uvedených pravidiel písomný kontakt značne

103 PINEROVÁ, Klára. Vývoj československého väzenství po druhé světové válce. In: BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009. s. 14.

104 PETRÁŠOVÁ, Ludmila. Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech 1949 – 1961. *Sborník archivních prací*. 1994, roč. 44, 1994, č. 2, s. 350.

obmedzený, prosil Elišku, aby mu písala čo najčastejšie, keďže listy boli pre oboch jediným zdrojom sily a nádeje v spoločnom nešťastí.¹⁰⁵ V najbližších listoch opakovane prosil o časté písanie listov nielen Eliškou, ale i ostatnými príbuznými.

Juraj dostal v tomto tábore povolenie napísať list až o niekoľko mesiacov, čo bolo dôkazom obzvlášť náročných podmienok väzby. V liste z 10. januára 1951 spomínal, že to bol jeho tretí list, no v poradí doručených listov išlo o druhý. Je pravdepodobné, že chýbajúci list bol cenzorom vyhodnotený ako „závadný“ a Eliška nebol doručený. Možných dôvodov pre zabavenie listov bolo mnoho. I keď boli často nerelevantné, komunikácia korešpondujúcich tak bola prerušená a informácie už nemuseli byť aktuálne. Preto si Juraj s Eliškou priebežne podávali správy o presných termínoch písania svojich listov, čo im pomohlo zorientovať sa v pretrhnutej komunikácii. Z roku 1951 bolo zachovaných iba 5 listov, prvý z 10. januára a posledný bol datovaný 22. apríla. Už v tomto období možno sledovať Jurajove prvé zdravotné ťažkosti. Manželke sa opakovane sťažoval na ischias a reumatické bolesti, ktoré mu v tábore liečili injekciami. Liečebnú starostlivosť zastrešovali v pracovných táboroch lekári – väzni, posudkovú činnosť služobní lekári ministerstva vnútra. Podľa röntgenového vyšetrenia pľúc sa od marca 1951 kategorizovali všetci väzni do štyroch zdravotných skupín, na základe čoho mali byť zaradení na adekvátny typ pracoviska.¹⁰⁶ Juraj bol zaradený do klasifikácie A, keďže pracoval v podzemí. Nielen on, ale aj Eliška mala vážne zdravotné problémy so štítnou žľazou, trpela na Basedowovu chorobu.¹⁰⁷ Juraj mal o Elišku veľké obavy, opakovane ju v listoch žiadal, aby sa dala liečiť, prípadne i operovať. Nepriaznivý vplyv choroby badal na Eliškinej tvári pri prvej návšteve a jej liečbu považoval za absolútnu prioritu.¹⁰⁸ Táto návšteva, ktorá prebehla 11. februára 1951, zostala hlboko vrytá v pamäti syna Juraja. Napriek veku necelých 4 rokov si živo spomínal na otca v putách, ktorého videl cez malé okienko v stene, vyplnené drôtenou sieťovinou. Ťaživá atmosféra strachu v ňom rezonuje dodnes.¹⁰⁹

105 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 6. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. augusta 1950.

106 PETRÁŠOVÁ, Ludmila. Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech 1949 – 1961. *Sborník archivních prací*, roč. 44, 1994, č. 2, s. 396.

107 Gravesova-Basedowova choroba je autoimunitná choroba štítnej žľazy. Dostupné na: <http://www.endokrinni-system.cz/novinky-es/nebezpeci-pro-stitnou-zlazu-gravesova-basedowova-choroba-118>.

108 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 11. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 25. februára 1951.

109 HURNÝ, Juraj. *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 45.

Približne od polovice roku 1951 sa prísny režim a prísne pomery v táboroch nútených prác znásobili. Dovtedy zabezpečovalo vonkajšiu ochranu a stráženie väzňov na pracoviskách trestaneckých pracovných táborov na Jáchymovsku, Slavkovsku a Příbramsku ministerstvo národnej bezpečnosti, útvar Sboru národnej bezpečnosti (SNB) Jeřáb a každodenný chod táborov a stráženie väzňov bolo v kompetencii väzenskej služby ministerstva vnútra. Od 1. júna 1951 Stanica SVS Ostrov a celé väzenstvo v uránovej oblasti spadali pod výlučnú kompetenciu Ministerstva národnej bezpečnosti (MNB). Hlavným dôvodom zmien mali byť časté úteky väzňov a predovšetkým záujem o centralizáciu väzenstva podľa sovietskeho vzoru. Nasledujúce obdobie po prevzatí správy táborov príslušníkmi MNB bolo poznačené mimoriadne ostrým väzenským režimom, ktorý doľahol najmä na politických väzňov. Disciplína sa vyžadovala vojenskými prvkami, dozorcovia využívali šikanovanie ako častú zámienku porušovania predpisov. Vynútené a jednotne neregulované zaobchádzanie s odsúdenými trvalo až do roku 1954, keď útvar SNB Jeřáb vystriedala Vnútorná stráž ministerstva vnútra.¹¹⁰

V júni 1951, v čase prevzatia správy nad táborom ministerstvom národnej bezpečnosti, sa stal veliteľom tábora Ležnice Václav Lauer.¹¹¹ Podľa výpovedí bývalých väzňov bolo jeho správanie sa k odsúdencom neobvykle bezcitné. Od veliteľov SVS sa takéto spôsoby priamo vyžadovali, k nekompromisnému udeľovaniu trestov a bezohľadnému zaobchádzaniu s väzňami boli priamo vyzývaní z najvyšších miest.¹¹² Tento sadizmus intenzívne zažíval na vlastnej koži aj Juraj, značne konfliktný vzťah s Lauerom trval niekoľko rokov. Pod veliteľstvom Lauera sa odohrala aj Jurajova najkrutejšia skúsenosť v priebehu väzenia. V septembri roku 1951, keď sa prežehnal nad mŕtvolou spoluväzňa zastreleného pri útoku, utŕžil od dozorcov surovú bitku, ktorá mu doživotne zdeformovala ľavý bedrový kĺb.¹¹³ Aj Jurajova skúsenosť bola dôkazom toho, že odsúdenci boli v tomto období vystavení nemilosrdným fyzickým i psychickým tlakom, neboli dodržiavané ich základné ľudské práva, bitky, násilie a hlad sa nielenže nezakazovali, no mlčky

110 BURSÍK, Tomáš. *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při uránových dolech v letech 1949 – 1961*. ÚSTR, Praha, 2009, s. 6, s. 58, 60.

111 Poručík SNB Václav Lauer, tiež uvádzaný ako Václav Laur. Bol veliteľom tábora Ležnice. BURSÍK, Tomáš. *Trestanecké pracovní tábory na Hornoslavkovsku. Paměť a dějiny*. roč. 1, 2007, č. 1, s. 163. ISSN 1802-8241.

112 BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009. s. 16.

113 HURNÝ, Juraj. Ako ma eštebáci skriplovali. Rukopis, 17. marec 1971. Osobný archív J. Hurného ml., Graz.

sa podporovali.¹¹⁴ Tieto praktiky mali dosah aj na obmedzenia „výhod“ väzňov, čiže i možnosti korešpondovania s rodinnými príslušníkmi. Eliška dostala od Juraja ďalší list až 17. februára 1952,¹¹⁵ po takmer desaťmesačnej prestávke. To už bol Juraj premiestnený z tábora „V“ (Svatopluk) naspäť do tábora „O“ (Ležnice). Táto informácia bola v liste z 27. apríla 1952, v ktorom Juraj upozorňoval Elišku, že jej bude môcť písať omnoho zriedkavejšie, len raz za niekoľko mesiacov, z čoho nemôže byť nervózna ani zúfalá a musí tento stav prijať. Momentálnu situáciu pomenovával ako inú, náročnejšiu než v roku 1951, keď písal listy často. Obmedzenia sa vzťahovali aj na balíky a návštevy, ktoré boli dočasne zakázané.¹¹⁶ Represívny charakter výkonu trestu a celkové zhoršenie podmienok väzňov v pracovných táboroch vyplýval z faktu, že celé československé väzenstvo spadalo do výlučnej kompetencie ministerstva národnej bezpečnosti.

Juraja veľmi sužovala Eliškina zložitá existenčná situácia a keďže ju mohol finančne podporovať iba občas, v listoch sa jej snažil všemožne radiť, ako si vypo-
môcť. Odporúčal jej odsťahovať sa z Dobrej nad Ondavou do Bratislavy, alebo kamkoľvek inam, kde by dostala prácu. Mala prediť nábytok, zariadenie, Jurajove oblečenie a všetko nepotrebné, aby si zabezpečila lepšie živobytie. Ale manželku politického väzňa, ku ktorému sa hrdo hlásila, nechcel nikto zamestnať. Vo svojom odbore – výžive a stravovaní mala Eliška bohaté pracovné skúsenosti, keďže v minulosti viedla hotelové stravovanie. Takéto pracovné miesta však boli pre ňu kvôli kádrovému posudku nedostupné. Zo začiatku si privyrábala ručnými prácami, háčkovaním a štrikovaním oblečenia.¹¹⁷ Z korešpondencie sa dozvedáme, že v júni 1952 sa zamestnala ako predavačka v Spotrebnom družstve Jednota v dedine

114 PINEROVÁ, Klára. Vývoj československého väzenství po druhé světové válce. In: BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009. s. 13, s. 27.

115 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 13, 15. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. februára 1952, 27. apríla 1952. Bližšie PINEROVÁ, Klára. Do konce života. Političtí vězni padesátých let – trauma, adaptace, identita. ÚSTR – NLN, Praha, 2017. 405 s., ISBN 978-80-87912-87-4.

116 V nasledujúcom liste z 10. marca 1952 Juraj informoval o povolení posilať balíčky do 2 kg a schválení návštev po splnení pracovného výkonu. Do balíka, ktorý mu bol povolený spolu s návštevou, si od manželky prosil čajové pečivo, roládu, pusinky, rožteky, cukríky, dražé, cukor, citróny. Mäsové výrobky a slaninu nie, lebo tie si mohol zakúpiť v kantíne, na čo mal dosť peňazí. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 13, 16. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. februára 1952, 19. mája 1952.

117 HURNÁ, Eliška. Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. *Kultúra*, roč. 14, 2016, č. 15, s. 4.

Kostolné pri Myjave, kde mali spolu so synom a mamou prenajatú jednu izbu. Keďže bola práca fyzicky veľmi náročná, Juraj v listoch manželku opakovane nabádal, aby žiadala do obchodu ešte aspoň jednu pracovnú silu. Popri tejto záťaži nemala ani tolko času na Juraja ml., ktorý trávil väčšinu času s babičkou. Napriek presileniu a strhaniu v práci Juraj podporoval manželku v aktívnom vzdelávaní sa, čítaní nemeckých kníh a postupnom učení nemeckého jazyka aj ich syna.¹¹⁸

V liste z 23. júna 1952 Juraj opisoval svoje dojmy z návštevy manželky a synčeka. Bol veľmi šťastný a obidvoma nadšený, a ak by sa Eliške podarilo obmedziť prežívanú nervozitu, bol by s nimi nadmieru spokojný. Eliške sa zdôveril so svojimi pocitmi: *„Ver mi Elišenka, že ja som po tejto stránke úplne vyrovnaný a istý, a preto si nič nepripúšťam, čo by mi mohlo znepríjemňovať môj ďalší pobyt tu. Všetko toto naše postavenie je iba dočasné a ja raz sa vrátim jedine k Vám a veru želám si od milého Pána Boha, aby toto stretnutie bolo také, ktoré by nám najmenej pripomínalo naše nútené odlúčenie. Veď po mojom návrate k Vám vráti sa späť toto úplne rodinné šťastie, ktoré sme prežívali a ktoré budeme musieť ďalej prežívať. Preto Elišenka drahá, neprízvukuj Ty mne v liste, aby som sa netrápil, lebo toto u mňa zatiaľ za daných okolností nie je, ale naopak, Ty sa musíš v tomto smere zmeniť... prosím Ťa, aby si sa absolútne nesužovala strastami o mňa.“*¹¹⁹

V liste z 27. novembra 1952 Juraj informoval Elišku o nových pravidlách v súvislosti s možnosťami ich kontaktu. Podmienky „výhod“ trestancov mali upravovať väzenské poriadky, no v praxi podliehali individuálnym rozhodnutiam. Na základe výnosu tamojšieho veliteľstva bolo zasielanie balíkov pozastavené od 1. mája 1952 a povolenia boli udeľované iba za mimoriadne zásluhy a nadmerné výkony v práci. Návštevy boli dovolené na základe pracovného výkonu a správania sa a vzhľadom na veľké množstvo zajatých v tábore bolo možné mať návštevu raz do roka, výnimočne dvakrát. Možnosti posilať a dostávať listy sa tiež odvíjali od pracovného výkonu, podľa ktorého boli zaistenci zaraďovaní do ôsmich vyhodnocujúcich tried, primerane dosiahnutým percentám pracovných výkonov. Napísať list raz za mesiac si vyžadovalo pracovný výkon nad 150%, čo spadalo pod najlepšiu, 1. triedu. Juraj plnil pracovné normy nad 150 %, pretože nadviazanie

118 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 19. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. septembra 1952.

119 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 17. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. júna 1952.

kontakty s rodinou bolo pre neho to najpodstatnejšie.¹²⁰ Nová úprava pre návštevy platila od 1. júla 1952. Ich trvanie bolo ohraničené na 20 minút, bez možnosti odovzdať balík. Deti nesmeli byť pripustené k otcom, iba byť prítomné počas návštevy.¹²¹ Pre Elišku boli takéto podmienky veľmi náročné nielen z hľadiska finančného, keďže výdavky na cestovanie a nocľah znamenali veľký zásah do biedneho rodinného rozpočtu¹²², no predstavovali aj najmä záťaž psychickú. Vidieť manžela a otca po veľmi dlhom čase spútaného, v sprievode ozbrojencov, bez možnosti dotknúť sa ho či objasť, zanechalo aj v pamäti syna Juraja veľmi živé a temné spomienky na detstvo. Rodina sa počas návštevy držala statočne, no silné emocionálne vypätie sa u Elišky naplno prejavilo na spiatocnej ceste, ktorú spolu s Jurajkom v náručí celú prežila. Keď tie najsilnejšie emócie opadli, hodnotili manželka v listoch svoje stretnutie veľmi pozitívne. Napriek krátkym okamihom pociťovali istú podobu šťastia, pretože tak vzájomne načerpali duševnú silu trpezlivo prečkať čas odlúčenia. Najemotívnejšie vyznania zachytávali listy v čase Vianoc. Vôbec prvou zachovanou korešpondenciou z vianočného obdobia boli listy z roku 1952. Neboli ešte natoľko poznačené smútkom a sklamaním, ako v neskoršom období, no vyjadrovali nádej a vzájomné povzbudenie: „...želám Vám prežitie veľmi šťastných a veselých Vianoc. Buďte veselí, hoci nebudem medzi Vami osobne, za to však v stálej spomienke som neustále pri Vás. Taktiež Vám želim čo najšťastnejší a najveselší Nový rok, ktorý konečne nech je splnením našich túžob... Viem, že Tvoje túžby sú tie isté a že Ty ešte viacej trpíš mojím odlúčením ako ja. Popravde povedané, mne sa zle nevedí a doteraz som tie 3 roky odkrútil pomerne veľmi dobre a pri plnom zdraví odhliadnuc od ischiasu a reumatizmu... Nestrachuj sa o mňa... hlad nemám a práca ma nezabíja. Vyzerám dobre a pri práci som veľmi

120 2. trieda písala raz za 6 týždňov, 3. trieda raz za 8 týždňov, atď. Povolenia na balík sa vzťahovali na pracovný výkon nad 150% (do 4 kg) a 125 – 150% (do 2 kg). A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 21. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. novembra 1952.

121 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 24. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. februára 1953.

122 Mzda pre väzňov bola rovnaká ako pre civilných zamestnancov. Juraj posielal Eliške peniaze podľa platnej smernice: každý ženatý muž musel poslať svojej rodine zákonom stanovený obnos, max. do výšky 5000 Kčs mesačne. Popri tom dostal ešte odsúdený vreckové na nákup v kantíne a časť zo zárobku sa mu odkladalo na konto. Juraj sa zmienil o svojich zárobkoch, niekedy zarobil aj 16000 – 18000 Kčs mesačne, časť posielal manželke a časť sa mu odkladala, za časť si prostredníctvom táborových poukážok nakupoval potrebné veci v kantíne. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 24, 25. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. februára 1953, 20. marca 1953.

*obozretný, aby som si zachoval plné zdravie. Elišenka drahá, ver mi, že zle sa tu nemám a snažím sa, aby mi ten kriminál ušiel čo najprijemnejšie...*¹²³ Zároveň sa však Juraj nevyhýbal ponurému hodnoteniu doby: „*Žijeme vo svete nenávisti, upodozrievania a nerešpektovania sa a výsledkom toho je toľko ľudského nešťastia na celom svete. Zdá sa, že už je pokoj vyobcovaný z ľudskej spoločnosti a na jeho miesto nastúpilo niečo hrozného, čo robí dnešné ľudstvo neistým a nešťastným. Preto aj Vy aj ja sme obeťou tohto diania.*“¹²⁴

S výlučnou kompetenciou ministerstva národnej bezpečnosti nad celým československým väzenstvom bol v roku 1953 prijatý nový väzenský poriadok, podľa ktorého sa realizovala posledná fáza sovielizácie väzenia. Nový poriadok bol určený výlučne pre služobné účely, odsúdenci ho k dispozícii nemali, a preto nepoznali svoje práva a povinnosti. Do nápravných zariadení boli odsúdení zaraďovaní na základe triedne politických kritérií, pričom politickí väzni, ako nepriatelia ľudovodemokratického zriadenia, požívali stále menej výhod než kriminálni väzni, dokonca menej ako recidivisty. Lehoty prijímania a odosielania listov osobitne určoval domáci táborový poriadok, minimálna doba bola raz za štyri mesiace.¹²⁵ Z roku 1953 sa zachovalo iba 9 Jurajových listov. Odosielať ich približne raz za mesiac, no určite mal výhody korešpondovania limitované, keďže sa od júla do októbra 1953 nezachoval žiaden odoslaný list. Témy, ktorým sa manželia venovali v sporadickom korešpondovaní v priebehu roku 1953 sa týkali najmä rodinných záležitostí, keďže pri iných by riskovali zabavenie listov. V prvom rade to bolo Eliškino zdravie a výchova a vzdelávanie ich syna, na ktoré Juraj kládol systematicky veľký dôraz. Opakovane navrhol, aby Jurajka učila maďarčinu jej sestru Jarka, keďže jej manžel Ludovít Németh, prezývaný Lali, bol maďarskej národnosti. Taktiež pripomínal Eliške, aby učila syna nemčinu. Juraj nemal žiadne hudobné vzdelanie, no jeho nesmierna vášeň k hudbe a najmä k opere ho podnietila trvať na synovom včasnom hudobnom vzdelávaní. Želal si, aby onedlho začal s hrou na klavír alebo na husle. V liste zo 16. júna 1953 sa tešil z návštevy svojej rodiny, ktorú videl po roku. Nešťastnú manželku

123 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 22. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 3. decembra 1952.

124 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 23. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 21. decembra 1952.

125 ČÁSLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura vězeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In: HRABAL, Jiří, ed. *Cenzura v literatuře a umění střední Evropy*. Univerzita Palackého, Olomouc 2014, s. 188.

však musel v ich spoločnom údele povzbudzovať: „*Elišenko moja milovaná, keby si trochu zanechala toho precitliveného chápania nášho osudu, nebola by si natoľko duševne trápená a potom by Ti to nevadilo ani natoľko pri Tvojom liečení. Veď Elišenko, nesmieš sa mi sužovať a trápiť nad mojou dočasnou odlúčenosťou od Vás. Všetko bude raz znovu dobré a my budeme jedni z najšťastlivejších ľudí. Vez len to, že žijem len pre Teba a Jurajka a že nikdy – nikdy Vás neopustím.*“¹²⁶ V liste z 8. júla 1953 sa dozvedáme, že Eliška chcela zmeniť zamestnanie a na odporúčanie švagra Laliho sa spolu s Jurkom a mamou chystali presťahovať do dediny Žemberovce pri Leviciach, kde získala pracovné miesto v levickej pobočke Spotrebného družstva Jednota. Dedina Žemberovce bola vzdialená len niekoľko kilometrov od dediny Veľké Krškany, kde žila jej mladšia sestra Jarka s manželom Lalim a vtedy štyrmi deťmi. Švagor tu zriadil a viedol Ústav sociálnej starostlivosti pre mentálne a telesne postihnutú mládež. Bezprostredná prítomnosť najbližšej rodiny bola pre Elišku veľmi dôležitá.¹²⁷ Ďalšie listy boli datované s odstupom troch mesiacov, 11. októbra a 12. novembra 1953. Obmedzenie, či zmarenie korešpondovania patrilo k bežným disciplinárnym trestom, ktoré v mnohých prípadoch plynuli z autoritatívneho rozhodovania veliteľov a dozorcov.¹²⁸ Toto trojmesačné prerušenie korešpondovania bolo odôvodnené jednak prílišnou obsiahlosťou Eliškiných listov, no najmä Jurajovým počínaním. Na hornom okraji novembrového listu bol dopísaný krátky text od veliteľa tábora o tom, že Juraj bol už niekoľkokrát disciplinárne trestaný. Bolo mu pohrozené, že ak sa to bude opakovať, príde o výhody, teda aj o písanie listov, ktoré mu malo byť povolené iba raz za polroka.¹²⁹ Juraj písal Eliške, aby sa neznepokojovala, že tieto problémy

126 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 27. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. júna 1953.

127 Ondavou do Žemberoviec. Nábytok, šaty, knižky, platne, knižky s textami talianskych opier, atď. mali odložené u svojich príbuzných Roháčovcov. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 28. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. júla 1953.

128 LOUČOVÁ, Petra. Literárny úkol, jak něco napsat, i když člověk vlastně nic napsat nemůže. Cenzura korespondence politických vězňů v období tzv. normalizace. *Securitas imperii* 33, 2018, č. 2, s. 80.

129 „*Váš manžel byl již v poslední době několikráte kazeňský trestán a bylo mu pohroženo tím, že jakmile se dopustí další věci za kterou ho budu nucen potrestat, že mu budou zastaveny výhody, t. j. také psaní na půl roku. Náčelník Lauer.*“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 30. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. novembra 1953.

čo má, nesúviseli s pracovným výkonom, čím nebolo ohrozené doručovanie peňazí, ale išlo o rozpor s tunajším veliteľstvom vo veci politickej prevýchovy. Neoblomné presvedčenie nevzdať sa svojich morálnych zásad ho napriek silnému psychickému i fyzickému nátlaku viedlo na ponúkanú spoluprácu nikdy nepristúpiť, i za cenu ďalších problémov. Inak by všetko, o čom bol presvedčený, stratilo zmysel. Ako odporca politickej prevýchovy bol trestaný viacerými spôsobmi, napríklad i zákazom dopisovania si s rodinou. Juraj preto prosil Elišku o trpezlivosť pri čakaní na jeho listy a tiež jej odporúčal, aby sa vyhla zbytočnému informovaniu sa na veliteľstve, prečo nemá od manžela dlhší čas žiadne správy, pretože to nemalo žiaden zmysel: *„Ak sa stane tá okolnosť, že nebudeš mať list od mňa i po dobu pol roka, vedz len toľko, že nebude to nikdy preto, že som na Teba, drahá moja Elišenko, a na nášho Jurajka už zabudol, ale že sú to iné okolnosti. Lebo i keď nebude mi možné Vám napísať, Vy predsa len stále ste tými mojimi najdrahšími a najmilovanejšími osobami a môj návrat je len jedine k Vám namierený.“*¹³⁰

Juraj bol v priebehu doterajšieho väznenia niekoľkokrát premiestnený medzi táborami s krycím označením „V“ (Svatopluk) a „O“ (Ležnice) v Horním Slavkovsku. V liste z 5. februára 1954 informoval Elišku o presune do tábora s krycím označením „P“, pod názvom Rovnosť na Jáchymovsku. V tomto tábore boli sústredení väzni 1. kategórie, čiže podľa režimu tí najnebezpečnejší „triedni nepriatelia“, odsúdení na viac ako 10 rokov.¹³¹ V liste sa zmienil o tom, že vzhľadom na telesnú indispozíciu bude od neho Eliška dostávať oveľa menej peňazí, pretože prácu, ktorú robil do decembra, už nebude môcť vykonávať. V decembri a v januári odpracoval iba niekoľko dní, a preto musela manželka rátať s tým, že jej príde pomerne málo peňazí. Vzhľadom na cenzúru nebolo možné objasniť okolnosti a príčiny Jurajovej aktuálnej situácie. Opakované nátlakové výsluchy a vydieranie k spolupráci strpčovali Jurajovi tamojší život najviac a za nezlomný odpor bol bezohľadne trestaný. Najtvrdšou represívnou formou pokarhania väzňov bola tzv. korekcia. Bola to spravidla drevená alebo murovaná stavba, ktorá sa skladala z malých ciel. Podmienky pri odpykávaní si trestov boli pre väzňov obzvlášť kruté, trpeli hladom a v zimných mesiacoch neznesiteľným chladom. Bolo to vlastne väzenie vo väzení.¹³²

130 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 30. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. novembra 1953.

131 ŠEDIVÝ, Zdeněk. *Uranový gulag: Jáchymovské peklo*. Vyd. 1. vyd. Brno: MOBA, 2003, s. 52. ISBN 802431164X.

132 ROKOSKÝ, Jaroslav: Politické vězňi v Jáchymově (1949 – 1961). In: PINEROVÁ, Klára, ed. *Jáchymov. Jeviště bouřlivého století*. ÚSTR 2018, s. 229, ISBN 978-80-87912-98-0.

Momentálna „telesná indispozícia“, ktorú Juraj opisoval v spomínanom liste, bola dôsledkom potrestania korekciou, v ktorej zotrval začiatkom roku 1954 13 dní, v čase od 2. – 14. januára.¹³³ Vo väzenskej evidenčnej karte sa ako dôvod disciplinárneho trestu uvádzalo „za vzpuru“.¹³⁴ V návrhu na potrestanie korekciou boli príčiny uvedené konkrétne. Juraj údajne sústavne provokoval príslušníkov SNB, jeho nevhodné správanie sa v tábore aj na pracovisku podkopávalo disciplínu u ostatných odsúdených a na pracovisku sa mal vyhrážať civilným zamestnancom. Juraj bol potrestaný 14 dňami ostrej samoväzby, so zníženou dávkou stravy o polovicu a tvrdým lôžkom každý druhý deň. Na jeden rok mu boli odobraté výhody národného poistenia a všetky výhody počas 3 mesiacov.¹³⁵ Mrazivé obdobie, podvýživa a celkové fyzické i psychické vyčerpanie priniesli nenávratné poškodenie Jurajovho zdravia a následnú zmenu pracovného zaradenia, na ktorú poukazoval v liste z 5. februára 1954.¹³⁶

V tomto období prechádzal Eliškin život zásadnými zmenami, preto sa Juraj pokúsil manželku nasmerovať k správne mu prístupu k novej práci i k výchove a vzdelávaniu synčeka Jurajka po presťahovaní sa do Žemberoviec: *„K Tvojmu zamestnaniu: Prosím Ťa, aby si pri prevádzaní revízií počínala si len v medziach predpisov, v ničom sa neexponuj, neprijímaj žiadne miesto vo výboroch a pod., lebo ak vykonávaš svoju prácu svedomite, nesmie to pre Tvojich predstavených znamenať, že z Teba urobia funkcionárku. Máš malé dieťa, a preto mne jedine milé bude, ak po 8 hod. v práci budeš sa venovať nášmu synčekovi v tom, že ho konečne začneš čomusi učiť. Aj sama potrebuješ sa vzdelávať a čítať. Pri mojich znalostiach ruštiny, italčiny, franciny, španielštiny bude treba, aby si sa venovala aspoň zdokonaleniu nemčiny jak u seba, a tak aj u Jurajka.“*¹³⁷ V ďalšej korešpondencii z roku 1954, ktorá spolu obsahovala 10 listov, sa manželia zaoberali viacerými otázkami. Juraj bol vo februári vypočúvaný k žiadosti o prepustenie na slobodu. Nevedel, či žiadosť poslala Eliška, alebo niekto iný a zároveň konštatoval, že viacerí spoluväzni,

133 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, evidenčná karta (EK) Juraj Hurný, z. č. 08829. Seznam neuhrazených nákladů výkonu trestu odnětí slobody, 11. máj 1956.

134 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 14. január 1954.

135 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Návrh na potrestání korekcí, 31. december 1953.

136 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 33. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. februára 1954.

137 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 33. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. februára 1954.

i keď ešte nemali odsedenú ani polovicu trestu, boli na takúto žiadosť prepustení.¹³⁸ K žiadosti o milosť bol Krajskému súdu v Bratislave doručený posudok veliteľa NPT z 23. februára 1954. Jurajovo správanie tu bolo popísané ako drzé a výživavé, voči nadriadeným mal vystupovať arogantne. Pracovný plán síce plnil na 150%, no „za tento pracovní výkon skrýva svoj silne nepriateľský poměr k dnešnímu zřízení. Jmenovaný je silně reakčního zaměření. Svůj zatvřelý poměr nikterak netají, je silným zástancem soukromokapitalistického vlastnictví. Je nábožensky založen a tato víra prý mu nedovoluje, aby mohl souhlasit s dnešním zřízením. Dle jeho chování je člověk, který nemůže skýtat záruku, že po svém přepuštění by vedel řádný život pracujícího člověka.“¹³⁹ V tejto súvislosti krajský prokurátor 12. marca 1954 neodporučil žiadosť o milosť, vzhľadom na krátku dobu výkonu trestu, z čoho ešte nebolo možné usúdiť „vplyv výkonu trestu na odsúdeného“.¹⁴⁰ Eliška podala ďalšiu žiadosť o zníženie trestu, no kvôli cenzúre nemohla manžela o tomto kroku priamo informovať. Krajský súd dňa 26. apríla 1954 po vypočutí prokurátora žiadosť zamietol, pretože „neshladal, žeby žiadosť bola odôvodnená, najmä pre zlé chovanie a reakčné zameranie odsúdeného v treste.“¹⁴¹ Manželia hľadali aj ďalšie možnosti. Zvažovali alternatívu podania žiadosti o premiestnenie do Ilavy na základe práceneschopnosti kvôli zlému zdravotnému stavu, pretože pre reumatizmus a ischias už Juraj nemohol vykonávať najťažšie práce ako predtým, ale len pomocné a stal sa málo produktívnou pracovnou silou. Toto premiestnenie by Juraj privítal najmä pre blízkosť Piešťan, pretože sa ešte v tomto období a v tejto fáze ochorenia nádej, že piešťanské bahno by bolo priaznivé pri jeho liečbe.

Aktuálne medzi manželmi rezonovala myšlienka a spoločná túžba po ďalšom dieťati. Snívanie a nádej, že sa im toto želanie vyplní, živilí prvé roky odlúčenia, dúfajúc v skorší návrat domov: „Áno chcem, a Ty iste tiež, aby náš rodinný krúžok vzrástol a želám si, aby Dobrotivý Pán Boh požehnal nám tú našu „Beatricku“.“¹⁴² Výlučná Eliškina odovzdanosť jedinému dieťaťu zažila silný otras, keď v lete 1954 utrpel ich syn vážny úraz ľavej ruky, pri ktorom prišiel po explózii

138 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 34. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. marca 1954.

139 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 08829, 23. február 1954.

140 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, Nt 566/53, 12. marec 1954.

141 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, Nt 566/53 – 13, 6. máj 1954.

142 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 36. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. mája 1954.

protiletadlovej rozbušky, nájdenej pri hre na dvore, o dva prsty. Juraj v žiadnom prípade nevinil Elišku, ani babičku zo zanedbania starostlivosti o syna, snažil sa manželku upokojiť a skôr to vnímal ako zranenie so šťastným koncom.¹⁴³ Ďalším mimoriadnym krokom v živote malého Jurka bol nástup do školy. Juraj doslova lipol na vzdelávaní syna a nemožnosť podieľať sa na ňom vnímal ako obrovskú osobnú ujmu. Preto v korešpondencii venoval výchove a vzdelávaniu svojho dieťaťa nemalý priestor, či už to boli výchovné usmernenia pre Elišku, alebo hovory priamo k synovi: „...som zvedavý na nášho zlatého Jurajenka, ako sa mu vyhovila rúčka, ako odchádzal do školy a ako sa mu v škole páči. Ja mu k tomuto novému kroku v živote želám čo najväčších úspechov a zdaru a prosím ho, aby sa venoval učeniu s veľkou pilnosťou a poslušnosťou, a Teba, Elišenko moja jediná prosím, aby si menej vysedávala prezčas v úrade a viacej sa venovala vzdelávaniu nášho Jurajenečka. Dbaj toho, aby sa deň zo dňa pripravoval do školy, vzbudzuj u neho nadmierny záujem o všetko a hlavne buď mu nápomocná pri učení a vysvetľovaní jemu nezrozumiteľných vecí.“¹⁴⁴

Od začiatku väzby v marci roku 1950 do konca roku 1954 bolo manželke Eliške doručených iba 43 listov. Túto okolnosť možno klásť do súvislosti s najnáročnejšími pomermi v nápravných pracovných táboroch na začiatku 50. rokov, ktoré boli poznačené nielen obmedzovaním korešpondovania a iných výhod, no predovšetkým trýznením, násilím, hladom či ponižovaním vänených.¹⁴⁵ Toto neľudské zaobchádzanie s väzňami v trestaneckých pracovných táboroch bolo v plnej miere tolerované a zväčša sa odvíjalo od ľubovôle dozorcov a veliteľov. S minimálnymi ústupkami pokračoval tento trend i v druhej polovici 50. rokov.

Po čiastočnej zmene vnútropolitickej situácie v Československu, podmienenej smrťou J. V. Stalina a následne K. Gottwalda v marci 1953, sa začali pozvoľna prejavovať isté ústupky komunistického režimu, ktoré plynuli aj z medzinárodnopolitických zmien a krízy sovietskeho bloku. Tieto signály však zásadne neovplyvnili politický kurz v Československu, ktorý sa niesol v duchu kontinuity represí a ďalšej sovielizácie väzenstva.

143 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 39. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. augusta 1954.

144 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 40. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. septembra 1954.

145 BĀRTÍK, František: Zemřelé nesvobodné pracovní síly v uranovém průmyslu na Jáchymovsku (1946 – 1961). In: PINEROVÁ, Klára, ed. Jáchymov. Jevíště bouřlivého století. ÚSTR 2018, s. 242.

Listy z roku 1955

„Dnes mi je vyhlásený a voči mne vedený neopodstatnený triedny boj, som uvrhnutý do lágru a tu trpím. Kedy som ja komu siahol na majetok, koho som olúpil o posvätné súkromné vlastníctvo, komu som ublížil osobným udaním, kde mám vlastne hľadať príčinu toho, že som dnes jedným z miliónov najväčších zločincov na svete?“

II.1. Prehĺbenie rodinného života cez listy

V roku 1955 bol vydaný nový väzenský poriadok, pod názvom Poriadok pre nápravné pracovné tábory, ktorý platil do roku 1961. Bol veľmi podrobný, detailne upravoval každodenný život väzňov v tábore. Odsúdení boli kategorizovaní nielen na základe typu a charakteru trestu, ale aj podľa zdravotného stavu. Ten však poväčšine nebol hodnotený objektívne. Nový poriadok formálne zaručoval, že osobná korešpondencia trestancov nemala byť limitovaná, no reálne stále podliehala povoleniu náčelníka tábora a cenzúre, ktorá mala byť vybavená najneskôr do 10 dní.¹⁴⁶ Isté uvoľnenie v podmienkach dopisovania možno badať v intenzite korešpondovania manželov Hurných, keď v priebehu roku 1955 bolo Eliške doručených spolu 117 listov. V porovnaní s obdobím rokov 1950 – 1954 sa počet listov za jeden rok takmer stonásobil, čo možno klásť do súvislosti nielen s novým väzenským poriadkom, ale i s miernym uvoľnením pomerov v nápravných pracovných táboroch po roku 1954, odkedy spadali pod vedenie Vnútornej stráže ministerstva vnútra a nie pod ministerstvo národnej bezpečnosti, ktoré zaniklo zlúčením s ministerstvom vnútra v októbri 1953.¹⁴⁷ Správu o novej úprave korešpondovania s rodinnými príslušníkmi Juraj s radosťou oznámil manželke v liste z 13. februára 1955. Rozhodnutím veliteľstva sa im umožnil neobmedzený obojstranný písomný styk, bez vkladania povoleniek do obálky, no za podmienok, ktoré museli byť bezpodmienečne dodržané. List smel byť napísaný na jednom normalizovanom papieri bežného predaja, čiže maximálne štvorstranový, písaný

146 ČÁSLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura vězeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In: HRABAL, Jiří, ed. *Cenzura v literatuře a umění střední Evropy*. Univerzita Palackého, Olomouc 2014, s. 190.

147 BÁRTÍK, František: Zemřelé nesvobodné pracovní síly v uranovém průmyslu na Jáchymovsku (1946 – 1961). In: PINEROVÁ, Klára, ed. *Jáchymov. Jevíště bouřlivého století*. ÚSTR 2018, s. 243.

rukou alebo na stroji, najviac jeden denne, pri dodržaní formálnych náležitostí. Do ľavého rohu bolo potrebné uviesť Jurajovu adresu a na obálku spiatočnú adresu.¹⁴⁸ Juraj privítal toto opatrenie s obrovskou radosťou. Sprítomňovanie si rodiny prostredníctvom listov, ktoré svojou intenzitou zachytávali detaily ich každodenného života, umožnili manželom ľahšie preklenúť odlúčenie. I keď pomyseľne, no prežívali spoločný rodinný život: „...*tá okolnosť, že Ti môžem častejšie písať, robí ma v mojom utrpení šťastnejším a spokojnejším.*“¹⁴⁹ „*Mňa Tvoje listy liečia, potešujú a dávajú mi istotu v Tebe, v Tvojej láske k Jurajkovi a ku mne.*“¹⁵⁰ Až novým rozmerom korešpondencie od roku 1955 možno vnímať celú hĺbku a pevnosť vzťahu manželov Hurných.

Korešpondencia ponúkala rôzne podoby a roviny emócií. Nepochybne najväčší priestor venoval Juraj svojej milovanej manželke Eliške. I preto dnes syn Juraj vníma listy svojich rodičov ako „príbeh ich nesmiernej lásky“. Vyznania, oddanosť, úctu a obdiv manžel Juraj pretavil do stoviek podôb, neúnavne, znovu a znovu vyznával manželke lásku, bez ostychu odkrýval zákutia svojho srdca. Zlomený a zúfalý z nespravodlivého údely, trpezlivo znášal odlúčenie iba vďaka opore a istote u svojich najbližších. Oddanosť a vernosť manželky Elišky si cenil nadovšetko. Sila, ktorú z tejto podpory čerpal, bola pri celkovom zhodnotení jednoznačne najvýraznejším faktorom prežitia dlhého utrpenia. V listoch bola často zdôrazňovaná vďačnosť za starostlivosť o malého syna: „*Keďže celú svoju lásku vložila si do mňa ako svojho manžela a Jurajka, ako kvetu nášho tichého rodinného šťastia manželského, chcem Ti aj ja v tom dodať ďalšieho uistenia, že patríť len Tebe ako milujúci manžel svoju vernúčku a cnostnú Elišenu a Jurajkovi ako milujúci jeho zbožňovaný apinko. Týmto si buďte istí, lebo ja Vás v tom nikdy nechcem sklamať a prosím len Všemohúceho Pána Boha, aby mi pre splnenie tohto prísľubu dal až nadmieru možnosti Vás v tejto mojej jedinej láske plne uistiť a presvedčiť.*“¹⁵¹ Osobitý priestor prináležal v korešpondencii jeho výchove, na ktorú kládol Juraj výnimočný dôraz: „*Môj návrat k Vám zatiaľ je neznámy,*

148 Adresa: Juraj Hurný, nar. 18.12.1916, pošta: Ostrov pri Karlových Varoch, poštová schránka 100/P. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 47. List Juraja

149 Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. februára 1955. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 48. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. februára 1955.

150 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 48. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. februára 1955.

151 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 50. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. februára 1955.

a tak jedine môžem sa podieľať na jeho výchove tým, že Ti to čo občas napíšem pre jeho dobrú edukáciu.“ Manžel Elišku usmerňoval vo výchovných krokoch, alebo hovoril priamo k Jurajkovi. Záber tém, ku ktorým sa vyjadroval bol široký a samozrejme nadväzný na aktuálne problémy. Keďže Jurko bol mimoriadne temperamentným dieťaťom, Eliška sa v listoch manželovi neraz sťažovala na jeho správanie, bitkárstvo a vyparatené huncútstva. Juraj bol zástancom prísnejšej výchovy a v listoch často upozorňoval manželku, aby bola vo výchove dôslednejšia, lebo vedel, že jej nesmierna láska zatienovala požadovanú striktnosť. Jurko sa s deťmi často bil. Ako on sám spomínal, krutý osud ich rodiny zapríčinil, že v istej podobe detskej nemohúcnosti si vydobýjal svoje zámery týmto spôsobom. Jeho veľkým vzorom bol Juraj Jánošík a Jurkova interpretácia hrdinstva sa diala prostredníctvom tohto vzoru. Jurajove zásahy ako otca smerovali ku konkrétnym situáciám. Napríklad v listoch z marca 1955 upozorňoval syna, aby sa nebil so spolužiakmi, pretože následne stál v kúte hanby. Nabádal ho k láske nielen k rodičom, ale aj k spolužiakom, aby nespôsoboval mame a učiteľovi neprijemnosti a vyrastal z neho riadny kresťan, plný lásky, dobra a pokory. V prvom rade si želal, aby sa syn naučil hovoriť pravdu, mal dobré správanie, aby ho manželka učila poslušnosti a úctivosti k rodičom a starším ľuďom.¹⁵² Usmerňoval ho, nech je usilovný v učení, ak niečomu nerozumel, aby si od mamičky pýtal vysvetlenie, nech je memorovanie bez porozumenia nemalo zmysel, atď.¹⁵³

Nesmierny obdiv patril životu neutíchajúcej nádeje v skorý návrat otca a manžela k svojej rodine. Bolo obdivuhodné, aké neochvejné bolo Jurajovo presvedčenie: *„Verím, že deň zo dňa sme si bližší nášmu stretnutiu, kedy Vás budem môcť obojích natrvalo mať pri sebe a šťastím lásky milujúceho manžela a otca náš trojlístok v tomto len potvrdiť. Aj ja sa nesmierne teším na túto chvíľku! Veď si spočinieme v náručí, aby sme toto naše stretnutie vedeli posvätiť slzami prevelikej radosti. Verím pevne, že v našom živote nastane blahodarný obrat, keďže týmto bude vnesená istota do ďalšieho života.*“¹⁵⁴ Juraj venoval svojej rodine všetky myšlienky a o milovaných sa mu často snívало: *„I ja som mal veľmi pekné sny s Tebou a Jurajkom. Raz som Vás videl pekne v letných šatoch vyobliekaných na prechádzke*

152 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 57. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. marca 1955.

153 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 65. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. apríla 1955.

154 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 49. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. februára 1955.

*po zelenom nábreží u rieky. A malý Jurajko len po rybkách pokukoval, ktoré bolo veľmi dobre vidieť v rieke. Iný sen ukázal mi Ťa v hre, kde si ma naháňala, hádzajúc po mne vetvami a kvetmi. Potom si ma dohonila a ja som sa Ti vzdal. Na to si ma pobožkala. Tým si ma však veľmi rozochvela a moje opätovné bozky nemali konca kraja. A potom sme sa obaja utíšili slasťou. Inokedy Ťa zase vidím samotnú, veľmi smutnú, v čiernom obleku, len Tvoje oči a vlasy Ti svietili. Ideš pomedzi ľudí, ulicou a naraz si sa mi stratila. Rád by som bol, keby som trebárs každú noc mohol o Tebe a Jurajkovi sniť. Veď mi to pripadá skoro ako skutočnosť, a preto mám tieto sny rád a s netrpezlivosťou i na ne čakám.*¹⁵⁵

V liste z 13. januára 1955 si manželia po dlhšom čase písali o svojej situácii prostredníctvom fingovanej Julinky, ktorá predstavovala Juraja: „*Už dávnejšie si mi nepísala o liečebnom stave Julinky. Však si iste sa informovala na dobrých lekárskech miestach, či je nádej, že tá hnisavá nemoc sa pominie. Došli nejaké injekcie, čo by dobre zabrali? Ja sám som uspokojený, lebo verím, že len predsa našej drahej Julinke zdravie sa prinavráti.*“¹⁵⁶ Neodmysliteľnou súčasťou vyrovnávania sa so situáciou bola pre oboch manželov opora vo viere. Juraj, napriek pocitom krivdy a zúfalstva, vždy prijímal svoje rozpoloženie ako Boží zámer, ktorý s pokorou znášal a v priereze celej korešpondencie sa nikde nestretneme s rúhaním sa voči Božej vôli: „*Náš život tunajší je len čiastkou nepatrnou toho života, ktorý nás čaká vo večnosti. Je treba preto sa nad tým zamyslieť a žiť tak, aby sme vždy boli len ľuďmi, ktorí netúžime po pomste, ale nech je náplňou života láska k blížnemu a vedieť odpúšťať všetko zlo... sme v skúške u Všemohúceho, ako ho vieme prijímať i v zlých dobách.*“¹⁵⁷ Manželia spoločne vnímali Jurajov prerod v tejto oblasti, ktorý so sebou priniesol pobyt vo väzení a opakovane sa k nemu v listoch vyjadrovali: „*...celkom správne a výstižne si zistila môj lahostajný pomer v tomto smere a nakoniec konštatuješ prevelikú moju zmenu. To je tá zmena, o ktorej som Ti písal už vlani. Si s ňou spokojná? Ja viem že áno a budeš plná blaženosti, až v budúcnosti pôjdeme všetci traja za našimi povinnosťami voči Bohu.*“¹⁵⁸

155 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 46. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. januára 1955.

156 Juraj sa manželky fingovane pýtal na situáciu ohľadom svojho prepustenia z väzby. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 46. List Juraja Hurného manželke

157 Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. januára 1955.

A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 52. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. marca 1955.

158 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 66. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. apríla 1955.

I keď bol Juraj so svojou situáciou vyrovnaný, reagoval na akékoľvek podnety, ktoré by ju mohli pozmeniť. V liste z 9. marca 1955 sa informoval u Elišky na možnosti udelenia amnestie, ktorú očakával k 10. výročiu ukončenia druhej svetovej vojny a tiež chcel vedieť, či a kedy podala žiadosť o udelenie milosti.¹⁵⁹ V liste z 28. marca 1955 Juraj Elišku oboznámil s obnoveniami súdnych procesov u viacerých kolegov, spoluväzňov, ktorým následne znížili tresty aj o polovicu. Preto ju žiadal, aby sa o postupnosti riešenia jeho prípadu poradila na Okresnom súde v Bratislave a ak by bola nádej, mala podať žiadosť o obnovenie súdneho konania. Juraj argumentoval tým, že on s rozsudkom 6 rokov odňatia slobody, ktorý vyriekol bratislavský súd súhlasil, a zároveň mu nebolo doposiaľ známe, kto podával v jeho veci odvolanie, na základe ktorého mu trest zdvojnásobili.¹⁶⁰ Eliška preto podala 16. apríla 1955 žiadosť o obnovu súdneho konania a zníženie trestu na Krajskú prokuratúru v Bratislave.¹⁶¹ K blížiacej sa amnestii sa Juraj vyjadril v liste z 30. apríla 1955. Amnestiu vyhlásil prezident Antonín Zápotocký 9. mája 1955, pri príležitosti 10. výročia oslobodenia Československa, no týkala sa iba ľahších politických deliktov.¹⁶² Juraj sa vyhýbal akýmkoľvek úvahám, ktoré by boli i tak bezúčelné. Skôr sa domnieval, že sa ho amnestia týkať nebude: „...som plne duševne pripravený na to, že amnestia sa ma nebude dotýkať. Nebudem sám takýto a pri vedomí toho, že i Ty doma budeš mať dostatok duševnej sily vedieť i naďalej pevne znášať bolesť nášho odlúčenia.“¹⁶³ V nasledujúcom liste zo 4. mája 1955 ubezpečoval Elišku, že nikdy neprepadne pocitom zúfalstva, lebo sa opieral o vieru. Týmito slovami ju pripravoval na to, že amnestovaný určite nebude. Taktiež jej neodporúčal podávať ďalšie žiadosti o milosť, pretože to po jednom z výsluchov považoval za úplne zbytočné: „Když s náma nesouhlasíte, proč od nás něco žádáte. Jen zbytečně zatěžujete agendu úřadu. Napište manželce, ať se neobtěžuje a nás taky ne.“ Už pri ďalšom rozhovore mu bolo povedané, že žiadosť bola vybavená zamietnutím. Juraj pre tieto skutočnosti

159 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 53. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. marca 1955.

160 Odvolanie podal prokurátor. Pozri pozn. č. 73. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 61. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. marca 1955.

161 Žiadosť o zníženie trestu. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 11.

162 Amnestia sa nevzťahovala na tresty za velezradu, sabotáž, vyzvedačstvo, ochranu mieru, rozkrádanie a poškodzovanie štátneho a družstevného majetku a nevzťahovala sa ani na retribučných väzňov.

163 JANÁK, Dušan. *Kapitoly o československém vězení*. Opava, 2002, s. 135.

A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 72. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. apríla 1955.

upriamoval pozornosť Elišky výlučne na kresťanskú výchovu ich syna: „...nábožen-
ská výchova nesmie mať nič v sebe, čo by sa podobalo na politikárčenie..., ktoré je jed-
ným z tých mnohých ziel na svete. Láska k blížnemu je i vtedy láskou k blížnemu, akým-
si odosobením sa, ak nášho synčeka budeš vychovávať v tejto láske i voči komunistovi,
či voľnomyšlienkárovi.“¹⁶⁴ Istým pocitom zúfalstva však Juraj po vyhlásení amnestie
musel prepadnúť. V liste z 10. mája 1955 sa Eliške ospravedlňoval, že nepísal pár
dní, pretože očakávanie a vyhlásenie amnestie na neho neblaho zapôsobilo.
Obratom však zameral celý svoj záujem na svojich milovaných: „Ja som blažený pri
každom pomyslení na Teba a Jurajka a keďže stále len na Vás myslím, z blaženosti
vlastne nevychádzam.“¹⁶⁵ Jeden z prvých zachovaných Eliškiných listov z 9. mája
1955 sa týkal očakávaní výsledkov amnestie, ktoré však priniesli veľké sklamanie, no
i posilnenie a útechu vo viere a vzájomnej oddanosti: „Ty môj predrahý zlatučký
Jurajenko sa snaž, aby si tam s nikým nemal žiaden konflikt, vyhni sa podobným
incidentom a buď úplne spokojný, že sa aj Ty raz dožiješ toho, že Ti bude brána otvo-
rená a Ty túžobne nami očakávaný sa nám vrátiš. Ver mi Jurajenko, že my s malým
Jurajkom budeme Ťa trpezlivo s pomocou Božou očakávať a po celú tú dobu (ktorá
Ti je Všemohúcim tam ešte určená) budeme stáť verne pri Tebe a modliť a tešiť sa na
Teba. To Ti prisaháme! Darmo, žijeme kus tragédie, avšak prečo i napriek tomu sa
cítíme šťastnými? Áno, musíme sa rátať do kategórie šťastných, pretože sme sa
našli! Nech Boh nášmu trojlístku žehná!! A verím, že dá aj nám plnú odplatu za
tieto skúšky Božie. Budeme i my odmenení. Cesty Božie sú nevyspytateľné.“¹⁶⁶

Od tohto obdobia, v rozpätí od 3. mája 1955 do 7. januára 1957, sa zacho-
valo 54 Eliškiných listov manželovi Jurajovi a 4 listy syna Jurka pre otca. Všeobecne
platilo, že doručené listy či fotografie si mohli odsúdenci nakrátko ponechať a mu-
seli ich vrátiť. V prípade odhalenia neodovzdaného listu nasledovalo disciplinárne
potrestanie. Doručené listy mali byť založené k osobným veciam, alebo do osobného
spisu odsúdeného, často však boli ničené veliteľmi, prípadne samotnými väzňami,
ktorí tak museli konať na ich príkaz.¹⁶⁷ Juraj opakovane nástojil na systematickom

164 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 73. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. mája 1955.

165 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 75. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. mája 1955.

166 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 666. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. mája 1955.

167 ČASLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura väzeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In: HRABAL, Jiří, ed. *Cenzura v literatuře a umění střední Evropy*. Univerzita Palackého, Olomouc 2014, s. 193.

uchovávaní Eliškiných listov formou kópií, no v rodinnom archíve Juraja Hurného ml. je uložený iba ich zlomok, v podobe kópií a originálov pochádzajúcich z Jurajovej osobnej väzenskej zložky. Tieto listy mali neopísateľnú hodnotu, lebo umožnili priblížiť osudy rodiny Hurných aj z opačnej strany „života na slobode“. Zároveň priniesli konkrétny obraz o Eliške, ako o žene oddanej, milujúcej, starostlivej, so zmyslom pre spravodlivosť a zodpovednosť. Jej bravúrne vykreslenia detailov každodenného života umožnili Jurajovi vskutku aktívne sa zúčastňovať množstva rodinných záležitostí. Až oboznámením sa s listami Elišky si uvedomíme, ako činorodo žili manželvia svoj rodinný, manželský a partnerský život. Bolo obdivuhodné, že Eliška desať rokov nepoľavila a niekedy i dennodenne všemožne zapájala manžela do rodinného života. Pre Juraja museli byť pocity nenahradiateľného manžela a otca, ktoré mu manželkine listy bezpochyby prinášali, obrovskou útechou, ale i vzpruhou v neľahkom postavení: *„Písal som Ti, moja sladká láska, dva rázy už, aby si si robila kópie zo všetkých listov, ktoré mi zasielaš, lebo ako už vieš, Tvoje listy sú pre mňa, pre nás a pre nášho drahomilovaného syna veľkou studnicou toho šťastia, ktoré sa snažíme si vybudovať v našom manželskom a rodinnom spolunažívaní. I ja si želám, aby náš Jurajko raz našiel v manželstve plné vyplnenie svojich ideálov do tohto života a aby bol šťastný so svojou manželkou, aby si plne rozumel či v dobrých, alebo v zlých časoch a aby sa plne zhodli vo všetkých veciach ktoré s týmto životom súvisia. Tvoje želanie je to isté, a preto základy mu k tomu môžeme dať len my. A práve raz v budúcnosti, naše uchované listy mu budú práve tou studnicou, z ktorej bude môcť hodne čerpať pre svoju harmóniu manželského a rodinného života. Pretože ja však listy po prečítaní musím buď spáliť, alebo ich odovzdať späť, niet preto pre ďalšiu budúcnosť nádeje, že by sa mi Tvoje listy podarilo zachrániť. Ak však kópiu listu urobíš a túto založíš medzi naše listy, tu je 100% istota, že obsah Tvojich milých listov pre budúcnosť máme uchovaný.“*¹⁶⁸

Na príkaz veliteľstva písal Juraj dňa 23. mája 1955 Eliške list, v ktorom jej oznamoval, že od 10. mája do 10. augusta 1955 mal zákaz posilať a prijímať listy. V dôsledku čoho mu bol udelený tento trest neuvádzal, no prosil manželku o zachovanie pokoja: *„Žijeme neobyčajným životom. Ak všetko okolo nás je zlé, my i v tom zle musíme hľadať krásu dobra a dobro samo konať. My sa musíme radovať zo života i dnes, a i pri veľmi tvrdých ranách života znášať tieto s úsmevom, duševným pokojom, v plnej oddanosti Bohu. Ak všetko je okolo nás nemorálne, hnusné, hýrivé,*

168 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 76. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. mája 1955.

skazené, presiaklé bezbožnosťou, my musíme v tomto bahne vedieť nájsť svoje miesto konania dobra, krásna, morálnosti a zbožnosti, len aby sme vždy boli ľuďmi a dobrými kresťanmi.“¹⁶⁹ Z hlásenia o disciplinárnom konaní z 12. mája 1955 sa dozvedáme dôvod Jurajovho potrestania, ktorý spočíval nielen v zastavení výhod na 3 mesiace, ale aj v treste korekcie počas 10 dní: „*Jmenovaný rozširuje medzi odsouzenými nebezpeční nacionalistické tendence, které mohou vésti k provokacím. Soustavně ve svých řečech rozširuje pomluvy na příslušníky SNB.*“¹⁷⁰ Dňa 30. júla 1955 mu oznámili, že Eliška príde v auguste na návštevu a taktiež mu v tento deň umožnili napísať jej list, v ktorom vysvetľoval dôvody svojho potrestania. Ako silne veriaci sa pravidelne dostával do konfliktu s vyšetrovateľmi: „*Ja som človek pevne veriaci a oddaný Bohu a z jeho rúk prijímam všetko utrpenie či šťastie pokorne a spokojne. Mne však tu je niečo iné naservírované a ja sa tomu a bránim a poniektorí seržanti tomu hovoria „zlé chovanie“, „reakcionár“ a podobne.*“ Pevné odhodlanie nezišť zo svojej cesty boli dôvodmi jeho častého stíhania rôznymi formami trestov. Po jednom dlhom rozhovore s dôstojníkom, v ktorom sa Juraj nevzdal svojho presvedčenia, mu povedal: „*Tím končíme debatu, žádost nedoporučíme a Vy si odsedíte celý trest. Domu přijdete so šedivou bradou a ruky budete mat vytahane od práce tak, že je budete tahat po zemi a sám budete přihrblý únavou práce. A až se tak objevíte doma a budete toho Vášho Jurajka volat do kostela, tak Vám zaručene ten Váš Jurajko, kterému vtedy již bude 14 roků, řekne: Ale táto, to je hloupost jít do kostela. Pojď se mnou do paláce pionýrů, tam jsou holky a tam se pobavíme.*“ Juraj na takého vyjadrenia patrične reagoval, čoho výsledkom bolo pozastavenie výhod na tri mesiace. K disciplinárnym trestom patrila i zákaz prijímať a odosielať listy v časovo vymedzenom období. Zaistenie korešpondencie bolo jedným z prostriedkov psychologického nátlaku, vynucovania si autority a získania dominancie nad trestancom.¹⁷¹ I keď bol Juraj disciplinárne trestaný opakovane, vtedajšiu situáciu vnímal inak, než v rokoch 1950 – 1953. Domnieval sa, že vývoj vo svete smeroval k uvoľneniu, výsledkom čoho by mohlo byť jeho skoršie prepustenie: „*Nikomu som nesiahol na život, ani na majetky a také dlhé roky sedím po krimináloch. Je to trest Boží a ja som jeden z tých postihnutých. Avšak je treba toto*

169 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 76. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. mája 1955.

170 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 08829. Hlášení ke kázeňskému řízení, 12. máj 1955.

171 ČÁSLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura vězeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In: HRABAL, Jiří, ed. *Cenzura v literatuře a umění střední Evropy*. Univerzita Palackého, Olomouc 2014, s. 191.

postihnutie vedieť pokorne a trpezlivo znášať a bude všetko dobré. Ja som oddaný dobru a zlo nenávidím a preto žiadnemu zlu sa nikdy neprepožičiam, aby som mu slúžil.“ Ďalej v tomto obsiahlom liste Juraj spomínal, čo mu v čase očakávania amnestie povedal jeden dôstojník: „*Kdyby ste se, Hurný, náhodou zapasoval do amnestie, vemte si na vedomí, že si nad Vámi беру osobní patronát a kdekoliv budete na Slovensku, ja si na Vás dohlédnu a opět Vás dovedu spět tadyto.*“ Najpravdepodobnejšie išlo o výroky spomínaného veliteľa Václava Lauera¹⁷², ktorý vynikal svojím sadizmom voči odsúdeným. Aj Juraj vnímal jeho nenávistný postoj voči svojej osobe kvôli tomu, že nebol úspešný v politickej prevýchove a nepodarilo sa mu zlomiť jeho kresťanské presvedčenie.¹⁷³ Taktiež sa mu veliteľ vyhrážal, že sa mu rozhodne zo syna nepodariť vychovať „dítě křesťanské“, lebo jeho výchova môže byť zverená štátu. K hrozbe odobratia Jurajka do štátnej výchovy Juraj zachoval skôr racionálny postoj a vyhrážku bral ako neuskutočniteľnú, no táto obava silno otriasla Eliškou. Ako spomínal syn Juraj, vo veci odobratia dieťaťa k nim domov prišiel miestny žandár, istý pán Sršeň, ktorý jej tento úmysel oznámil. Eliška, otočiac sa od kuchynského kúta s nožom v ruke zakričala, že kto by jej chcel zobrať dieťa, proti tomu sa bude brániť takýmto spôsobom. Komunistický režim sa nešťítel využiť akékoľvek prostriedky na vydieranie Juraja Hurného v snahe zlomiť ho k spolupráci. Zámer odobratia dieťaťa sa našťastie uskutočniť nepodarilo, vďaka nepoddajnému postoju Elišky, ktorá bola odhodlaná brániť syna za akýchkoľvek okolností. Ako však vyplývalo z listov, táto hrozba mala neblahý vplyv na jej psychiku.¹⁷⁴ Ďalším príkladom zastrašovania, ktorý Juraj ďalej spomínal, bol výrok iného dôstojníka: „*A i keby ste šli domov v dohlednom čase, tak budete žít pod dozorom, lebo ste nenapraviteľný lotor a i celá Vaša rodina bude pod dozorom, lebo tiež nie je o nič lepší.*“ Takéto osočovanie Juraj prijímal s veľkou dávkou

172 PADEVĚT, Jiří. *Komunistické lágry*. Praha: Academia, 2019, s. 12 – 13.

173 „*Vy jste si sám Bohem. Buh neexistuje a taky Vám nikdy nepomůže.*“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 78. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. júla 1955.

174 „*... je to iba praobyčejné zastrašovanie bez akéhokoľvek zákonitého a ústavného podkladu, tak dnes to dvojnásobne zdôrazňujem. Že Ťa to duševne zdeprimovalo, ba až do zúfalého stavu voviedlo, to mi je zrejmé, lebo viem plne pochopiť teba ako matku dieťaťa. Ty si však sa v zásade mylila, pretože si o celom tomto vysoko brutálnom zastrašovaní neuvažovala rozumom, ale prežila si to ako nevyhnutnú skutočnosť v svojich citoch, z čoho musel u Teba nasledovať stav zúfalstva.*“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 128. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. novembra 1955, A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 671. List Elišky Hurnej Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. augusta 1955.

sarkazmu a opovrhnutia, za čo bol ustavične trestaný. Zdôrazňoval, že nebol v takejto situácii sám, že ich bolo mnoho, ktorí „...sme oddaní Bohu a jeho opatere. Ústavou máme zaručené vyznanie náboženského cítenia a ak sa tuto prejavím len kresťansky tak je to zle a som preto lotor, gauner, reakcionár. Ja však v oddanosti Bohu, úplne odovzdaný do Jeho mocných riadiacich rúk, toto prijímam s veľkou dávkou sarkazmu a s priamym prejavom osobného opovrzenia voči každej tej osobe, čo toto voči mne jedná.“¹⁷⁵

Po trojmesačnej prestávke sa Juraj vo svojich listoch venoval okrem rodinných záležitostí aj rozsiahlym úvahám. Zamýšľal sa nad životom podľa kresťanských zásad, ktoré chápal ako jedinú cestu k šťastnému a spokojnému životu. Dosiahnutie blaženosti videl v odriekaní, pokore a konaní dobra. Uvažoval o mravnej dekadencii doby, materialistickom zameraní ľudí a slabom duchovnom živote. Sám seba vnímal ako iného človeka, než pred zatknutím v roku 1950. Svoju premenu hodnotil ako priaznivú, v prospech dobra a života riadneho kresťana. Venoval sa úvahám o kresťanskom manželstve, absolútnej dôvere a vernosti. Usúdil, že jeho späťosť s Bohom bola pred touto skúsenosťou iba formálna. Až pobyt vo väzení u neho prehĺbil a potvrdil presvedčenie o silnej a nemennej viere a o manželskom živote podľa kresťanských zásad. Priznal obrovský prerod, ktorý upriamil zmysel jeho života výlučne na duchovný svet: „*Niekoho väzenie skazí, mňa však po stránke kresťanskej, morálnej a duchovnej pozdvihlo vyššie a svojou snahou chcem až do konca môjho tuzemského života žiť tak, aby som ničím neprotivil sa Božiemu zákonu.*“¹⁷⁶ Sústavnú oporu vo svojom rozpoložení nachádzal Juraj nielen vo viere, no i v neutíchajúcej láske k svojej manželke, ktorú prízvukoval azda v každom liste. Elišku neprestajne ubezpečoval o svojej oddanosti a vernosti, i po návrate domov: „*Čím si budeme otvorenejší a úprimnejší, tým si budeme bližší a tým viac si vymeníme navzájom naše srdcia a spočinieme jeden v druhom.*“ Manželia sa však nevyhýbali ani úvahám o vernosti, či smerovaní manželstva, ak by nebolo pretrhnuté väzením. Juraj pripúšťal, že pred rokom 1950 v ňom nemohla mať Eliška úplnú istotu, lebo vyznával iné, nie duchovné hodnoty a ako mladým mužom ním lomcovala bezmedzná vášeň. Teraz, opierajúc sa o vieru, považoval vernosť a cnostný manželský a rodinný život za nevyhnutnú súčasť svojho života.

175 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 78. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. júla 1955.

176 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 81, 84. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. augusta 1955, 17. augusta 1955.

Aj Eliška v liste z 24. augusta 1955 popisovala premenu manžela. Keď boli ešte spolu, nemala u Juraja istotu vo vernosti. Potom, ako prešiel počas odlúčenia osobnostným prerodom, bola v manželstve šťastná, pretože si bola istá ich láskou. Vedela, že ak by nebolo písania listov, nikdy by sa navzájom neotvorili, nekomunikovali o takých diskretných veciach a napriek odlúčeniu si zostali oveľa bližší.¹⁷⁷ Popri vzájomnej podpore sa obaja manželia občas nevyhli pocitom utrápenosti zo svojho osudu a pod ťažobou problémov sa už necítili mladými: *„Dnes po stránke telesnej som veľmi vážnou ruinou, lebo nielen som ostarel, zošedivel, ochromel na ľavú nohu, ale mám aj nervové poruchy. A keďže som si vedomý mojej nervozity, práve preto hľadám také radosti života, ktoré mi nebudú viacej nepriaznivo vlivať na môj nervový systém. Pozbieral so všetky sily duchovného sveta a používam ich k tomu, aby ma posilnily v mojom boji proti zúfalstvu a rezignácii nad životom. Pri všelijakých tých filozoficko-náboženských meditáciách nachádzam konečný cieľ môjho života.“*¹⁷⁸

II.2. Neúspešná politická prevýchova

Rozsiahlym, 8-stranovým listom z 20. augusta 1955 Juraj reagoval na posledný Eliškin list, ktorý bol, na rozdiel od ostatných, plných oddanosti, sily a útechy, presiaknutý pesimizmom a zúfalstvom z ich života. Rezignácia nad životom „...radšej sa sama i s Jurajenkom zmárniš...“, vyplývala z vyššie spomínaných vyhrážok veliteľa Lauera o výchove Jurka v štátnom zariadení. Aj toto bola jedna z foriem zastrašovania a vydierania, ktoré využíval režim pre dosiahnutie svojich cieľov. Juraj sa pokúšal manželku ubezpečiť, že nič také sa nemôže stať: *„je to len jedna praobyčajná výhražka, aby dotýčný snád ma primäl k určitým nečestným službám, a tak ma plne skompromitoval pre budúci môj život v spoločnosti.“* V záujme upokojenia jej v liste sľúbil, že počas výsluchov nebude reagovať a bude mlčať o názoroch o Bohu, náboženstve, politickom náhlade, súčasnej politickej situácii, atď. Vyzýval Elišku, aby sa nepoddávala zúfalstvu, aby jej listy boli plné sily, viery a nádeje, pretože len to dodávalo Jurajovi silu vydržať a znášať utrpenie. Nástojil na ňu, aby sa

177 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 673. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 24. augusta 1955.

178 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 86. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. augusta 1955.

sústredila na kresťanskú výchovu syna. Pripomínal, že iní ľudia mali väčšie trápenia a vedomie, že rovnaké útrapy prežívalo mnoho ďalších rodín a nie sú sami, ich upokojilo. Juraj sa v nasledujúcich pasážach listu pokúsil poukázať na svoju situáciu a priamo ju pomenovať: „Nie sú oni takí naivní, aby nevedeli, kto aký je, kto to na nich filmuje a kto to s nimi myslí, ako ich verný spojenec. V našich radoch hľadajú ľudí, ktorými by plne opovrhli, (ako to už nie jeden ráz) len čo by sa prejavili pre nich, lebo sa riadia títo páni svojou zásadou: „Zradu víťame, zradcami však plne opovrhujeme!“ Mne už v tých mnohých debatách nie jeden z orgánov štátnej bezpečnosti povedal, že si ma plne váži ako človeka priameho, úprimného, s rovným charakterom, avšak ako triedneho nepriateľa že ma plne nenávidí, a preto nemôže pre mňa nič dobré urobiť. Tak sama vidíš, že na jednej strane som dobrým, ale že trvám na svojom politickom presvedčení, že som veriaci (z toho sa tu robí veľká veda), že nechcem prijať spoluprácu za ponúkané skoré prepustenie na slobodu, že hájím si svoju morálku obcovania človeka s človekom na zásade pestovania lásky k blížnemu vždy, všade a voči každému, stal som sa v ich očiach zlým. Avšak ja som sa v tomto zmysle nikdy zlým necítil a ani cítiť nebudem. Dnes vo svete ide nový kurz politiky, z ktorého má vzísť pokoj pre národy, štáty a jednotlivcov predovšetkým.“

„A ak teda tak rozmýšľam, v čom vlastne tkvie ten môj preveliký zločin, za ktorý už šiesty rok som v koncentračných lágroch na prácach, ktoré najviac ohrozujú ľudské zdravie, neprichádzam než k tomuto jednému výsledku: zavrel ma systém režimu úplne neoprávnene a neopodstatnene.“

„Dnes ľudia žijú okolo nás len preto, aby svoju politickú moc presadzovali cestou šibeníc, koncentrákov, rozbíjaní rodinných zväzkov, potieraním náboženskej morálky, a tak sa plne oddali do služieb zla. Tu človek vo forme otroka nie je človekom, ale len reglementovaným nástrojom štátnej moci“

„Odsudzujem a v budúcnosti vždy odsúdím ako nezdravý jav ľudskej spoločnosti to, ak si niekto v budúcnosti cestou nečestného boja, osobných vyúčtovávaní, uskutocňovaním osobnej pomsty, lynčovaniu a pod. bude chcieť zjednávať rešpekt, úctu, ba dokonca uchádzať na tejto nízkej forme vládnutia aj o politickú moc.“

„Pokoj musí pociťovať každý na svete, nech je to komunista, či demokrat, černocho, beloch, neznaboh a veriaci.“

„Dnes mi je vyhlásený a voči mne vedený neopodstatnený triedny boj, som uvrhnutý do lágru a tu trpím. Kedy som ja komu siahol na majetok, koho som olúpil o posvätné súkromné vlastníctvo, komu som ublížil osobným udaním, kde mám vlastne hľadať príčinu toho, že som dnes jedným z miliónov najväčších zločincov na svete?“ Svojimi názormi vyjadril nezmyselnosť a obludnosť komunistického režimu, ktorý svojich odporov zotročoval a potláčal akékoľvek demokratické prvky a ľudské práva.¹⁷⁹

Niekedy v týchto dňoch prebehla návšteva a v liste z 22. augusta 1955 Eliška živo vykreslila priebeh cesty a najmä čo sa dialo potom. Popisovala Jurajovi náročnú cestu vlakom v neznesiteľnom teple s niekoľkými prestupmi, počas ktorej Jurajko vážne ochorel. S vysokou horúčkou prišli domov úplne vyčerpaní. Eliška bola nešťastná, že ju Juraj na návšteve videl takú strhanú. Tento stav odôvodnila ťažkým obdobím, keď hrozilo odobratie syna a nemalý podiel na zmorenom výzore mladej ženy mal konfliktný vzťah s jej nadriadeným, istým Kollárom, ktorý jej dlhodobo dával návrhy a obťažoval ju. Keďže Eliškin odmietavý postoj bol striktný, vyvíjal na ňu silný psychický nátlak, hrozil výpoveďou a zlým kádrovým posudkom. To všetko sa podpísalo na Eliškinej tvári. Bola však šťastná, že sa videla s manželom, čo jej dodalo duševnej sily na ďalší boj: „*No veď som sa vrátila od Teba na duši tak osviežená, že Ti to slovami nemôžem ani povedať!*“¹⁸⁰ Eliška, obhajujúc svoje zúfalstvo, slúbila hneď na ďalší deň manželovi, že bude silná.¹⁸¹

V nasledovných listoch, ktoré vďaka voľnejším podmienkam dosahovali rozsah niekedy i 12 strán, mal Juraj dostatok priestoru na rozsiahle úvahy filozofického, vieroučného, či existenčného charakteru. V liste z 30. augusta premýšľal o šťastí, ktoré podľa neho možno dosiahnuť iba konaním dobra: „*Zasvätil som svoj život idei dobra. Môj rozum nemôže nikdy pochopiť dobro v tom zmysle, že by som svoje šťastie budoval na utrpení a nešťastí iného. Toto nie je logika šťastia, ale logika škody inému. A či to mám robiť, aby som prišiel skoršie k Vám? Ja viem iste, že za takúto cenu zrady a nečestnosti ma doma nechcete mať.*“ Tiež sa snažil nájsť vo svojom presvedčení uplatnenie pre spoločný rodinný život: „*Dnes sme síce postihnutí už dlhoročnou odlúčenosťou od seba, ale predsa i napriek všetkým tým prežitým bôlom nesmieme si nahovárať, že sme nešťastní a že už takými zostaneme. Ja osobne mám za to, že sme našli obaja dostatok spoločného pochopenia, jeden pre druhého, že sme si doteraz vedeli náš rozlúčený rodinný život vždycky skrášľovať a robiť ho znesiteľným len preto, že sme sa obracali vo svojich vrúcnych prosbách na ľahké prekonávanie tohto ťažkého životného úderu vždycky k Pánu Bohu. Nám sa musí žiadať žiť i preto, lebo toľko je krásy, čo sme ju ešte nepoznali a nevideli, nech je to sama Božská príroda, či knihy, či krásna hudba, ktorú sme ešte*

179 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 88. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. augusta 1955.

180 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 671. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. augusta 1955.

181 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 672. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. augusta 1955.

*nepočuli. Veď máme veľa túžob a tie sa ešte nesplnili.*¹⁸² Bolo obdivuhodné, ako Juraj v listoch opakovane prichádzal k presvedčeniu, že predsa len sú šťastní, že sa musia vedieť radovať aj z maličkostí a brať život s pokorou. Nachádzal radosť v neobmedzenej korešpondencii, vďaka čomu mohli všetky náležitosti manželstva, výchovy Jurka a aktuálneho diania intenzívne zdieľať.¹⁸³ Manželia konverzovali o ďalšom spoločnom živote. Juraj protirečil Eliške v dojme jej zostarnutia a ubezpečoval ju, že do konca života, bez ohľadu na vek sa budú nadovšetko ľúbiť, čo spečatil vyznaniami lásky: „...posielam Ti znovu svoje uistenie o nehnúcej láske k Tebe a opakujem už nie jeden raz povedané, či napísané moje slová, že Ťa milujem tou najčistejšou láskou, ale len môže milovať čestný muž svoju vernú, čnostnú a oddanú manželku.“¹⁸⁴ O tom, že sa manželia Hurní v korešpondencii venovali osobitým témam svojho manželského života, svedčí list z 29. septembra 1955, v ktorom sa Juraj vyjadroval k ich intímnemu životu, povzbudený úprimnosťou a otvorenosťou, ktorú manželia nadobudli spôsobom komunikácie v posledných rokoch. Juraj sa priamo pýtal na jej predstavy, spokojnosť a očakávania v intímnom živote, čo bolo dôležité preto, aby bol po návrate domov chápaným a tolerantným partnerom, túžiacim po manželskej harmónii: „*Veď chcem Ti v každom ohľade pôsobiť iba dobro, a preto i v tomto našom sexuálnom živote pre budúce roky musíme si určiť tú najlepšiu, najvyhovujúcejšiu a spoločne dohovorенú formu, aby som Ti nijako neubližoval... Aj tento život vedený v plnej zhode nás oboch veľmi prispeje k utužovaniu našej manželskej harmónie. Je isté napr. u mňa, že po toľkých rokoch zriekania sa tohto opojného šťastia v manželstve, som pri silách, ľudovo povedané. To však nemôže nikdy pre mňa znamenať nebyť v tomto vrcholne slastnom styku s Tebou vždy normálnym! A Tebe iba to najväčšie dobro chcem prinášať!*“¹⁸⁵ Ani Eliška nešetrila slovami náklonnosti a oddanosti manželovi a pripustila, že nebyť odlúčenia a komunikácie prostredníctvom listov, nikdy by sa manželovi tak neotvorila a neprekročila by tieň hanblivosti, ktorá bola silnou črtou jej povahy: „*To čo činím, činím z hlbokého citu, ktorý sa nedá vynútiť, ani kúpiť, ale ani zabudnúť, ani zmeniť.*

182 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 92. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. augusta 1955.

183 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 95. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. septembra 1955.

184 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 104. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. septembra 1955.

185 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 105. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. septembra 1955.

*Príliš trpkú skúšku nám dal Pán Boh (lebo nás má rád) k tomu, aby sme poznali a aby sme sa presvedčili definitívne o tom, čo sme dakedy si namýšľali, ale nemali to tak stopercentné ako dnes, kedy sme zistili, že sme naozaj jedno. Jedno telo, jedna duša a to po-
kiaľ žiť budeme! U mňa je to skalopevné a vidím, že u Teba Jurajenko to isté. Ako prav-
divo píšeš, že sme si týmto odlúčením otvorili svoje srdcia dokorán a myslím Jurajeko,
že k tejto debate, ku ktorej prichádzame tu v listoch, by bolo u nás niekedy asi sotva
došlo. Poznám sa veľmi dobre a preto Ti Jurajenko vravím, že by som Ti z toho čo som
Ti už napísala doma za tie roky, doma nebola povedala ani len jedno percento. Mám
takú povahu, nemôžem za to. Nikedy s nikým som sa do takýchto tém nepustila.“¹⁸⁶*

Ďalšou témou, ktorej manželia v korešpondencii tohto obdobia prepadli, bolo vyslovenie nádeje, ba až presvedčenia, že sa Juraj do marca 1956 vráti domov. Tieto vyhliadky vyplývali z faktu, že v tomto mesiaci mala Jurajovi uplynúť polovica vymeraného trestu, na základe čoho podala Eliška žiadosť o jeho skrátenie: „*Sme na tom obaja rovnako! Moje túžby sú vedené tým jediným smerom a verím, že budú skoro i splnené. Preto žijem úplne v tom povedomí, že môj pobyt vo väzení sa mi kráti a vidím jasné perspektívy na to, aby som Ti mohol povedať, že my už od seba dlho odlúčení nebudeme.*“ Eliška dávala manželovi najavo svoje presvedčenie o jeho blízkom návrate: „*Vidím, že si už úplne zaujatá iba tým, kedy asi prídem domov. Robíš všetky možné pokusy a spriadaš si tie najlepšie predstavy, že vtedy a vtedy sa to usku-
toční.*“¹⁸⁷ Dúfala, že ich život sa konečne zmení: „*A keď dá Pán Boh a Ty sa nám vrátiš, tak by sme i tak len tam niekde pod Tatrami ostali, čo myslíš Jurajko? Prídeš v marci? Púšťajú ostatných? Ja budem šporiť a pôjdem osobne potom do K. Varov po podaní tej žiadosti. Len Ty sa Jurajko drž slušne, nikomu nevnučuj svoje a chovaj sa mi vzorne, viem, že sa ani ináč chovať nevieš. A ja za vecou pôjdem! Neboj sa nič!*“¹⁸⁸

V súvislosti s vyššie spomínanou žiadosťou o prepustenie bol Juraj 13. októbra 1955 vyšetrovaný Štátnou bezpečnosťou vo veci podania posudku k tejto záležitosti. Eliška sa už v liste z 23. septembra 1955 obávala, že vypočúvanie nedopadne dobre pre prítomnosť veliteľa Lauera, ktorý už Jurajovi spôsobil nemálo problémov. No i tak živila veľkú nádej.¹⁸⁹ V posudkoch sa nehodnotilo len

186 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 689. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. októbra 1955.

187 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 106. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. októbra 1955.

188 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 179. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. septembra 1955.

189 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 682. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. septembra 1955.

správanie a plnenie pracovných noriem, no najmä postoj odsúdeného ku komunistickej ideológii a politickému režimu. Tieto vyjadrenia boli kľúčovými pri rozhodovaní o prepustení väzňa, alebo zotrvaní pri odpykaní celého trestu. V konečnom dôsledku teda nebolo dôležité to, kvôli čomu sa odsúdený do väzenia dostal, ale ako sa v ňom správal a aký postoj zaujal k táboru, jeho vedeniu, k politickej prevýchove, atď.¹⁹⁰ Výsluch pozostával z mnohých otázok, ktoré Juraj Eliške podrobne priblížil.¹⁹¹ Odpovedal pravdivo a rozvážne. Referentov zaujímal popis zdravotného stavu všetkých členov rodiny, výhrady vyjadrili k príkazom manželke, aby bol syn vychovávaný v kresťanskom duchu. Na otázku, či je stále veriacim, odpovedal súhlasom, pričom argumentoval ústavou zabezpečenou slobodou vierovyznania. Ďalej bol výsluch zameraný na Jurajovu vojenskú kariéru. Kde bojoval, aké dosiahol hodnosti, vyznamenania, prečo v Sovietskom zväze neprebehol na sovietsku stranu, či mal účasť a zradu na povstaní, atď. Počas výsluchu sa Juraj snažil odpovedať pravdivo a podľa sľubu, ktorý dal pred časom Eliške. Na otázky o aktuálnej politickej situácii nereagoval a mlčal, alebo odpovedal, že nevie. „*A čo myslíte, máte splnené predpoklady na omilostenie, alebo podmienené prepustenie? Na to som povedal, že to oni sa musia k tomu vyjadriť a to napísať. Ale keďže trvali, len aby som k tomu niečo povedal, tak som uviedol, že áno, lebo pracujem a slušne sa chovám. Ale to nestačí! Ste predsa protikomunistom!*“ Po návrate z výsluchu, pokračujúc v písaní listu, Juraj jednoznačne predpokladal, že mu bude žiadosť zamietnutá. Domnieval sa, že dôvody budú nasledovné: *Stal sa dôstojníkom fašistickej slovenskej armády a dosiahol hodnosti. Zúčastnil sa so zbraňou v ruke proti SSSR v rámci fašistického prepadnutia pokojamilovného SSSR a bol vyznamenaný. Je silne veriaci klérofašista a na viere trvá. Pracuje dobre, avšak nenaznačil po celú dobu výkonu trestu znaky osvojenia si socialistického spoločenského poriadku.*

Juraj bol presvedčený, že Eliške bude doručená negatívna odpoveď, a preto ju povzbudil, aby neklesala na duchu: „*Naše svedomie nech nám neustále prikazuje žiť podľa mravných zásad v celom živote, či sa to bude týkať nášho manželstva, či našej rodiny a výchovy v nej, či našich príbuzných a blížnych vôbec, či príslušníkov*

190 MAYEROVÁ, Françoise. Vězení jako minulost, odboj jako paměť. *Soudobé dějiny*. roč. 9, 2002, č. 1, s. 48.

191 Prepis celého výsluchu v prílohe. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 112. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. októbra 1955.

politických strán, iných náboženstiev, národov a rás. Vedieť v tom všetkom žiť cnostne, podľa triezveho rozumového pochodu, znamená pre nás vlastne iba to, aby sme poznávali dobro, dobro aby sme preukazovali a dobro i prijímali.“¹⁹² Z Eliškinho listu zo 16. októbra 1955 sa dozvedáme, že v tento deň jej bolo doručené vyrozumenie z Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 1955¹⁹³, podpísané sudkyňou Zdenkou Colotkovou, o zamietnutí žiadosti o odpustenie zvyšku trestu, s nasledovným odôvodnením: „...lebo súd nezhladal, že by žiadosť bola odôvodnená, lebo výkon trestu ešte nedáva záruku, že trest splnil svoj účel. Bude záležať na odsúdenom, aby dobrými pracovnými výkonmi, ako aj slušným chovaním a prejavom známkov prevýchovy aj po stránke politickej vytvoril ďalšie podmienky pre doporučenie prípadnej ďalšej žiadosti o milosť k priaznivému vybaveniu.“ Aj Juraj sa vyjadril k zamietnutiu žiadosti v liste z 25. októbra 1955: „Podotýkam však, že len čestnou cestou jedine chcem sa dostať domov. To znamená za žiadne „spolupráce“ alebo ako sa to nazýva. To platí plne aj pre Teba a podľa toho sa riad. Nehnevaj sa mi, ale takto to jedine je v súlade s mojim svedomím. A to je čisté a nepoškvrnené zatiaľ.“¹⁹⁴ Eliška bola napriek zamietnutiu odhodlaná podávať žiadosti i naďalej.¹⁹⁵

Od roku 1952 až do marca 1960¹⁹⁶ poslala niekoľko žiadostí o udelenie milosti, skrátenie dĺžky trestu, či revíziu prípadu.¹⁹⁷ Akákoľvek snaha však bola márna, keďže Juraj striktne odmietal pristúpiť na spoluprácu s režimom, pretože by tým prejavil záujem o spoluprácu s ŠtB.

Významným medzníkom v živote Elišky bola zmena zamestnania, ktorá sa zrealizovala v priebehu októbra roku 1955. Po dvoch rokoch práce v Spotrebnom

192 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 112. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. októbra 1955.

193 Uznesenie Štátneho súdu v Bratislave z 26. februára 1952 o zamietnutí žiadosti Elišky Hurnej o odpustenie zvyšku trestu pre Juraja Hurného. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 65.

194 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 117. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 25. októbra 1955. ŠA Bratislava, Or III 148/50, šk. 77. Štátny súd, 1 Nt 406/55, 27. september 1955.

195 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 691. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. októbra 1955.

196 V poslednej zamietavej odpovedi poverenictva spravodlivosti z dňa 9. marca 1960 bolo opakovane poukázané na neúspech prevýchovy, nápravy a pretrvávajúci nepriateľský vzťah Juraja Hurného k socialistickému zriadeniu, čo bolo dôvodom pre neodporúčanie udelenia milosti. Poverenictvo spravodlivosti, č. Mil 464/60. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 23.

197 Štátny archív Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77.

družstve Jednota hodnotila toto prostredie ako duševne ubíjajúce, v ktorom osobnostne ani odborne nerástla. K presvedčeniu o potrebe zmeny zamestnania dospela najmä pre spomínaný konfliktný vzťah so svojim nadriadeným. Jeho nemravné návrhy síce razantne odmietala, no dôsledkom bolo stupňovanie napätia a rôzne vyhrážky. V pracovných otázkach bol Eliške veľmi nápomocný švagor Lali, manžel sestry Jarky. Ako sa Eliška zmienila manželovi v liste z 18. septembra 1955, švagor jej radil, keď už cestovala do Levíc, aby si našla iné zamestnanie, lebo to aktuálne bolo okrem iného náročné nadčasmi, inventúrami a veľkou zodpovednosťou. V liste zo 14. októbra Eliška podrobne manželovi priblížila zmenu pracovného miesta. Švagor Lali bol priateľom riaditeľa a správcu Okresného ústavu národného zdravia v Leviciach, a preto bola na základe jeho odporúčaní prijatá na miesto stravovacej referentky. Ako vedúca stravnej réžie konečne získala miesto, na ktorom mohla v plnej miere uplatniť svoju odbornosť.¹⁹⁸ Obaja manželia boli švagrovi za túto pomoc nesmierne povďační a rovnako sa tejto zmene tešili: „Najviac ma uspokojuje po tieto dni to Tvoje nadšenie a radosť z toho, že sa Ti podarilo vyprostiť sa z Jednoty a nastúpiť nové miesto v nemocnici. Osobne sám pokladám toto Tvoje nové miesto pre Teba skoro za ideálne.“¹⁹⁹ Juraj však manželke odporúčal, aby v novom pracovnom prostredí pomlčala o ich rodinnej situácii, bola nanajvýš obozretnou a príliš novým kolegom nedôverovala.²⁰⁰

Potom, ako z manželov opadlo napätie z očakávania rozhodnutia súdu vo veci predčasného prepustenia, opätovne nasmerovali v korešpondencii svoju pozornosť popri výchove Jurajka na prehĺbenie svojho partnerského vzťahu. Vedno sa ubezpečovali o vzájomnej oddanosti a predkladali si nespočetné dôkazy lásky. Juraj opäť spomínal, akým človekom bol pred uväznením a akým duševným prerodom prešiel: „Stretli sme sa ako dve protivy v tej dobe – Ty zbožná a ja hýrivý oficír. Ako som vtedy bol nízko v zbožnosti, morálke, duševnej činnosti... Ja vstupom do manželstva som si uvedomil, čo je mojou základnou povinnosťou a podľa toho som sa i s Tebou snažil žiť. Musíš ale pochopiť, že nemohol som naraz byť takým, akým sa Ti prejavujem dnes. Toto si muselo vyžiadať svoj čas a aj moje uväznenie sa

198 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 690. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. októbra 1955.

199 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 116. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 24. októbra 1955.

200 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 138. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 19. októbra 1955.

na to podieľa, že dnes som už duševne vyspelejší, než som bol v prvých rokoch nášho spolužitia.“ Juraj dokazoval Eliške, že jej bol vždy verný. I keď mal pred uväznením isté výkyvy, duševne dozrel a plne pochopil svoje životné hodnoty. Lutoval niektoré skutky a správanie za slobodna, no považoval sa už za úplne iného človeka, odovzdaného výlučne dobru a viere.²⁰¹

V liste zo 4. novembra 1955 Juraj krátko informoval manželku o premiestnení z tábora „P“ – Rovnosť na tábor „Z“ – Bytíz na Příbramsku. V oblasti Hornoslavska sa po vyčerpaní uránových ložísk, ale i v dôsledku rozsiahlej amnestie z mája 1955, zrušilo niekoľko pracovných táborov. Příbramsko sa stalo najrozsiahlejšou ťažobnou oblasťou uránu v celom Československu, čo si vyžadovalo navýšenie pracovných síl.²⁰² V dôsledku týchto okolností bol na Příbramsko najpravdepodobnejšie preradený i Juraj.²⁰³ V liste zo 14. novembra 1955 informoval, že veliteľstvo nového tábora povolilo písať iba dvojstranové listy a všetky doručené listy sa museli spáliť, preto ju prosil, aby poctivo robila kópie. I keď to považovala za zbytočné, Juraj na tom bezpodmienečne trval a pripustil, že sa v tejto veci s manželkou nezhodli. Listy vnímal ako príbeh ich manželstva, ktorý keď sa nezachová, akoby ani neexistoval: *„Sú veci, ktoré sú pre nás posvätné, milé a za ťažkých utrpení dosiahnuté. O nich sme si povymieňali zprávy, avšak úplnosť toho všetkého je preč, lebo nemal som možnosť uchovať Tvoje predražené listy.*“ V ďalších pasážach Juraj konštatoval, že si s manželkou v poslednom čase prostredníctvom listov vymenili mnohé názory a zhodnotili manželský a rodinný vzťah. Početnými spôsobmi ubezpečil Elišku o bezhraničnej láske, čím mienil vnieť do jej života istotu a radosť. Podľa Juraja mali v tejto oblasti všetko vyjasnené, no pochyboval o tom, že Eliška mohla celkom porozumieť jeho názorovým postojom vo väzení, čo bolo dôsledkom cenzúry: *„Avšak ja sa domnievam, že ma nevieš plne pochopiť po stránke môjho presvedčenia politického a že ak Ti prokuratúra napíše zamietavé oznámenie na Tebou podanú žiadosť pre moje politické neprevychovanie, si v duchu na mňa rozsrdiš svoju dušu a snád si pomyslíš, že mne na Vás nezáleží, lebo je možnosť prísť*

201 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 122. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. novembra 1955.

202 BURSÍK, Tomáš. Trestanecké pracovné tábory na Hornoslavkovsku. *Paměť a dějiny*, roč. 1, 2007, č. 1, s. 166.

203 Juraj sa v liste z 29.11.1955 vyslovil, že príčinu presunu nepozná, no domnieval sa, že sa tak stalo preto, že na tábor P presunuli jeho brata Jozefa. Taktiež konštatoval, že v Příbrami nebola až taká zima ako na táboře P a tiež mu bola pridelená lepšia práca. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 136. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. novembra 1955.

*na zlavu trestu domov a ja tú možnosť nevidím a nevyužijem. Ja Ti na to môžem iba to povedať, že pokiaľ u mňa vidia politické neprevychovanie v tom, že som i naďalej veriacim, že nie som aspoň sympatizujúcim s komunizmom, veru domov môžem sa vrátiť jedine po úplnom odpykaní trestu. Ja aj s tým počítam, lebo ja konám tak, že kedykoľvek a komukoľvek svoj kabát prevracam, lebo nebudem. Toto je trochu tvrdé moje doznanie k Tebe, ale pokladám za potrebné Ti to dať vedieť. Ty máš možnosť o tom usúdiť a to pochopiť, alebo to nepochopíš, čím vlastne nastáva disharmónia.*²⁰⁴

Opakujúce sa Eliškine reakcie viedli Juraja k presvedčeniu, že ho v stanovisku k „prevýchove“ až tak nechápala. Z listov nadobudol dojem, že mu jeho postoje zazlievala a videla ich skôr ako nezáujem o rodinu, pretože iba z týchto dôvodov každú žiadosť prokuratúra zamietla. Juraj sa manželke síce pokúsil v rámci možnosti cenzúry vysvetliť, aké boli jeho pohnútky, ale bol si vedomý, že Eliška mohla z celého diania pochopiť len málo. V zamietavých oznámeniach prokuratúry sa vždy uvádzalo, že záležalo na samotnom odsúdenom, „aby prejavmi prevýchovy, i po stránke politickej splnil predpoklady na doporučenie ďalšej prípadnej podanej žiadosti“, no Juraj sa snažil Eliške vysvetliť, čo sa skrývalo za týmto všeobecným konštatovaním: „...uvedomil som si, že za svoje údajné šťastie spôsobil by som mnohým a mnohým iným nešťastie. A ja svoje šťastie na nešťastí blízkeho nestaviam, lebo ak by som si tak počínal, nebol by som človek, ale zviera. A tu je ten zakopaný pes, prečo sa Ti píše na Tvoje žiadosti iba zamietanie. Ty ma veľmi dobre poznáš, že som priamy, pravdomluvný a charakterný muž a z toho vyvádzam, že ma budeš vedieť po tomto liste pochopiť, prečo ja ináč konať nemôžem.“²⁰⁵

Nasledujúci deň Juraj pokračoval v téme predchádzajúceho listu, pretože objasnenie svojej reálnej situácie považoval za bezodkladné: „Musíš ma pochopiť, že ja sa nijakému zlu neprepožičiam nikdy, ani vtedy, keby som mal Teba s Jurajkom stratiť. Česť máme iba jednu a tá nám káže konať čestne v každom ohľade a za každej situácie... lebo je to vlastne také počínanie, ktorým by som si dláždil cestičku najkrajšími predsavzatiami a sľubmi do pekla, lebo skutkami by som pestoval zlo. Mne by sa veľmi ťažko žilo, keby moje svedomie mal som zatažené hriechami za nečestné skutky voči bližnému. Moja duša je dnes absolútne prostá pocitu nenávisti a ver mi, že tejto neresti nenechám sa uplatňovať v mojom srdci a duši. Mimo to

204 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 127. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. novembra 1955.

205 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 128. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. novembra 1955.

uvážil som i to, čo je pre moje konečné šťastie lepšie: či žiť preto, aby som hriechom sa zapredával zlu, alebo žiť i v utrpení čestne a zbožne a zomrieť spokojne a ľahko. Keby som toto nevedel presne rozlíšiť, znamenalo by to, že nemám osvojenú tú morálnosť jednania, ktorá nepozná žiadne kľúčkovanie za nepriaznivej situácie. Preto Ti veľmi zazlievam, že si mi vedela povedať, aby som „naoko“ robil to, či ono. To ma prekvapilo a zdalo sa mi, že si len tou ženou, ktorá rozmýšľa jedine citom a nie rozumom. Ak som bol niekedy v mnohých veciach len formalistom, bokom stojacim, tak dnes už tomu tak nie je. So mnou sa stala podstatná zmena v prospech dobra a toto nezradím za nič na svete. Mňa politika toho, či onoho smeru skoro nikdy nezaujímal a tu vo väzení zvlášť mi je zbytočnou. Preto ja nevidím nikde, prečo referent prokuratúry v Bratislave žiada na mne splnenie predpokladov prevýchovy i po tejto stránke. Doteraz som ani len volebným lístkom neprejavil svoju političnosť, pretože ma voľby nezaujali.“ Juraj vedel, že rôzne úradné oznamy a vyhlásenia predstavovali Eliške jeho správanie v úplne inom svetle, preto opakovane objasňoval, aké hodnoty vyznával a prečo.²⁰⁶ Medzičasom muselo medzi manželmi prísť k zrejmej komunikácii na túto tému, lebo v liste z 8. decembra 1955 Juraj s potešením konštatoval: „...že si ma pochopila a odhodlala si sa so mnou zdieľať čestne a udatne naše odlúčenie. Si pre mňa mojou veľkou hrdinkou, lebo znášaš tento ťažký a dlhý úder nášho života nad očakávanie.“²⁰⁷

V ďalšej korešpondencii si manželia dokazovali vzájomnú náklonnosť a po zamietnutí ďalšej žiadosti o zníženie trestu sa opätovne podporovali v potrebe akceptovania súčasného stavu. Uvažovali, odkiaľ by mala prameniť ich sila: „...v žiadnom prípade nemôžeme vidieť iba tón života, ale meditáciou o podstate nášho života a nás samých vyhladať svetlo a slnečný jas pre naše duše, ktoré práve za tejto situácie to veľmi rady prijímajú a nám dávajú veľkú silu duchovna pre premáhanie toho času, čo budeme musieť byť ešte odlúčení.“ V tomto liste z 23. novembra 1955 možno zachytiť cielené nastavenie Jurajovej mysle. Svoju nádej a odhodlanie preklenúť čas odlúčenia staval na presvedčení, že spoločné rodinné nažívanie bude už iba šťastné, lebo bolo vykúpené cestou utrpenia. Zakazoval sebe i manželke podliehať zúfalstvu v akýchkoľvek podobách a tiež sa utešoval poznaním, že trápenia boli vlastne „prestrojeným požehnaním“, lebo prinášali do života ponaučenia

206 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 129. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. novembra 1955.

207 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 143. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. decembra 1955.

a uvedenie si jeho skutočných hodnôt. Ďalším signálom, prameniaticim z odlúčenia, bol celkový prerod Jurajovej osobnosti, ktorý v ňom prebudil sebadôveru, česť, lásku, odhodlanie konať a žiť pre dobro a pravdu.²⁰⁸ Vôľu prekonať akékoľvek životné strasti Juraj opieral o bezhraničnú lásku k manželke a synovi. Prekrásne vyznania, vinúce sa celou korešpondenciou, nadobudli mnohé podoby: „*Môj život je plný túžby po Vás, z čoho si uvedomujem, že preto sa mi čím viacej chce žiť, o koľko viacej po Vás dychtím.*“ Obojstranná láska mu bola nenahraditeľnou pomocou: „*Pri prežívaní a pociťovaní tejto mojej lásky, ako aj pri vedomí, že Vy obaja túto moju lásku vrúcne a verne opätujete, cítim sa tak neskonale spokojným, šťastným a silným, že nech sa mi položia akékoľvek neprijemnosti a prekážky na ceste životom, som si sám nápomocný ich hravo zdolať.*“ Ďalšou cestou ako prekonať odlúčenie bolo trávenie voľných chvíľ vo väzení aktívnym nadobúdaním vedomostí: „*Je to neskonale dlhá doba a práve pri plnom vedomí tohto musel som sa i pripravovať ju osožne a užitočne prežiť.*“ Veľkú záľubu objavil Juraj v knihách. Knižné fondy v československých väzenských zariadeniach boli značne redukované. Knihy, režimom považované za nevyhovujúce, boli nahradené najmä politickou literatúrou, ktorá propagovala komunistickú ideológiu. Knižnice v trestaneckých pracovných táboroch sa začali plniť dielami autorov, ktorí boli predtým pre režim neprijateľnými, až po roku 1955. Dovtedy sa do táborov dostávala „zakázaná literatúra“, najmä diela náboženského charakteru a jazykové učebnice, iba ilegálnymi cestami. Odhalenie takýchto kníh znamenalo pre trestanca prísny postih.²⁰⁹ Prostredníctvom kníh hľadal Juraj nielen múdrosť, ale najmä seba samého. Preto prosil Elišku, aby vstúpila lásku ku knihám aj synčekovi a aj sama si vyhradila chvíľku čosi hodnotného si prečítať.²¹⁰ V neposlednom rade Juraj stále nachádzal uspokojenie v možnosti neobmedzeného korešpondovania s najbližšími.²¹¹

Juraj sa vo svojich listoch opäť venoval výchove syna. Snažil sa manželke všemožne pomáhať a radiť, keďže vedel, že popri práci jej veľa času na syna

208 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 132. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. novembra 1955.

209 BURSÍK, Tomáš. *Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při uránových dolech v letech 1949 – 1961.* ÚSTR, Praha, 2009, s. 121.

210 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 133. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 25. novembra 1955.

211 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 153. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 19. decembra 1955: „...*moje listy sú iba o mne, lebo len to môžem písať. Ostatný môj beh života na tábore, na pracovisku, s kým som, kde som, čo robievam a iné veci musia ostať mimo obsah listov, lebo to by Ti taký list nedošiel.*“

nezostávalo. Usmernenia sa viazali k aktuálnym čiastkovým problémom, no sústavne zdôrazňoval veľkú zodpovednosť za synovu správnu výchovu. Predovšetkým si želal, aby sa usilovne učil, nebil sa, poslúchal, ctil si mamičku a babičku a aby im bol za všetku starostlivosť a láskavosť povďačný. V listoch často venoval celé pasáže príhovorom Jurajkovi, ktoré synovi Eliška čítala a vysvetľovala. Juraj trval na tom, aby mu syn písal listy pravidelne, aby sa naučil písomne komunikovať a formulovať svoje názory a postrehy. Vychovať z neho čestného, morálneho a slušného človeka bolo pre Juraja nespochybniteľným životným predsavzatím.²¹²

S príchodom vianočného obdobia a blížiaceho sa nového roku boli posledné Jurajove listy z roku 1955 naplnené silnými emóciami, vyznaniami lásky a vierou v krásnu spoločnú budúcnosť: *„Mojí najdrahší a najmilovanejší, v pomyslení na to, že len spokojným prijímaním všetkého, čo nám osud dáva do života, vstúpme do budúceho roku so silnou vierou, že sa stretneme.“* „V bilancii prežitých 6 Vianoc v odlúčení zisťujeme, že sme rok čo rok viacej k sebe prilnutí a stále viacej oddaní, že už máme vedomie, že naša láska prekračuje medze všetkých lások.“²¹³

Listy z roku 1956

„Ak veríš v môj čistý charakter, čistú dušu, dobré chovanie, musíš veriť aj v to, že ja za žiadnych okolností nemôžem prijať pre seba ako vykúpenie odtiaľto také čosi, čo by ma prevždy uvrhlo do večného zatratenia. Preto nech sa Ti nepozdáva, že mňa niekto hucká a šťve proti Tebe a mne samému, ale musíš vedieť tú moju prevelikú odhodlanosť, že radšej budem tu ešte i tú druhú polovinu trestu, než aby som mal škodiť čo i len jednému človekovi.“

III.1. Čas najväčších nádejí

V priebehu roku 1956 bolo Eliške doručených od manžela Juraja spolu 230 listov, čo bolo v porovnaní s predchádzajúcim rokom dvojnásobne viac

212 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 135, 142, 154. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. novembra 1955, 6. decembra 1955, 20. decembra 1955.

213 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 155, 158. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. decembra 1955, 26. decembra 1955.

a súčasne to bola aj najaktívnejšia etapa korešpondovania manželov Hurných počas celej doby Jurajovho väzenia. Tento rok možno prostredníctvom listov hodnotiť ako rok najväčších nádejí a zároveň i najväčších sklamaní, v spojitosti s uplynutím polovice vymeraného trestu a vyhliadok na Jurajovo skoré prepustenie na slobodu.

Prvý list v novom roku venoval Juraj novoročným želaniam. Vyslovil túžbu a nádej v skoré stretnutie a prosbu o uchovanie, prehĺbenie a posilnenie ich spoločnej rodinnej lásky. V liste z 5. januára 1956 reagoval na správu od Elišky, že 14. decembra 1955 odopreli ďalšiu žiadosť o jeho prepustenie. On zamietnutie vskutku ani nevnímal, zaujímala ho manželkina zrelosť v spracovaní takýchto správ. Vyjadril veľkú spokojnosť s jej reakciami na negatívne informácie, pretože ako sama vravela, badala na sebe značnú zmenu. Tieto ortiele prijímala s pokorou a rozvahou, nie ako v minulosti, keď každú podobnú skúsenosť sprevádzali pocity zúfalstva a sklamania. Bola plne vysporiadaná odovzdať sa do rúk božích a čakať, kedy im bude dané byť spolu.²¹⁴ Manželia sa stále podporovali vyznaniami lásky, zdôrazňovali pevnosť ich puta. V žiadnom prípade si nepripúšťali odcudzenie, lebo vnímali, že odlúčenie ich naopak zomklo. I keď bola Eliška pri uchádzaní sa o prácu a pri mnohých ďalších situáciách viackrát komunistickými pohlavármi priamo vyzývaná vzdať sa manžela, neurobila tak: „*Prišli na nás dlhé dni odlúčenia a Ty si bola priamo vyzvaná zrieknuť sa ma a neurobila si to, lebo si tiež pochopila, že naše nešťastie nemôže a nesmie nás rozlúčiť, ale ešte viacej spojiť.*“²¹⁵

Manželia v januárových listoch spomínali, ako napriek viacerým obdobiam kríz, napr. v lete 1955, keď Elišku premklo zúfalstvo a beznádej a bola na konci síl, znovu vzájomne našli cestu do budúcnosti. Nevyhnutné zmierenie sa so situáciou a opätovné objavenie šťastia a radosti, že boli spolu, i keď v odlúčení, ich naplňovalo spokojnosťou. Juraj uvažoval o rôznych stupňoch lásky – „milovať“ a „vedieť milovať“. Na začiatku ich vzťahu láska vyvierala zo zmyslov, teraz nadobudla formu vyššej lásky, duchovnej, ktorá sa opierala o oddanosť, vernosť, zhovievavosť a vzájomnú dôveru. „*Na počiatku sme sa veľmi zľakli nášho rozlúčenia, dnes však sa ho už nebojíme. Práve tým, že sme sa na tak dlho rozišli, ešte hlbšie*

214 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 167. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. januára 1956.

215 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 168. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. januára 1956.

sme v sebe zostali zásluhou našej lásky. Ja dnes pociťujem veľikú pokoru vo svojej duši, lebo ona sa prihovára k Tvojej duši pokornou láskou.“²¹⁶ Juraj pozoroval v tomto období u Elišky istú vyrovnanosť. Občas si už vedela užiť radostné momenty, napríklad spievaním a tancovaním si pri rádiu, objímajúc manželovu fotografiu. Tieto okamihy pokoja pramenili podľa Juraja v preukazovanej láske a istote vzájomného milovania sa.²¹⁷ Eliška zažívala v tieto dni veľkú spokojnosť v novom zamestnaní. Práca v nemocnici ju veľmi bavila, mala výborných spolupracovníkov, no najviac pochopenia našla u rádových sestier Sv. Kríža, ktoré tu pracovali. Vo svojich spomienkach sa k tomuto obdobiu veľmi rada vracala, pretože celková príjemná atmosféra v nemocnici jej pripadala akoby úplne vymanená spod vyčistiť komunistickeho režimu.²¹⁸ Pod vplyvom prerodu Eliškinej osobnosti, nadobudnutím istých životných skúseností a čiastočného zázemia, chcel u nej manžel získanú silu podporovať a rozvíjať: „*My dnes dospeli sme až k tomu stupňu, že za žiadnych okolností nemôžeme a ani nesmieme v našom manželstve prerušiť partiu v polovici. Mám však k Tebe, moja milá Elišenko, i poniektoré prosby a dnes Ti z nich posielam túto: Dnes na Tebe vyžadujem skúsenosť života, aktivitu v práci, predvídavosť v jednaní, odvážnosť v dosahovaní svojho a chcem hlavne, aby si pri každom Tvojom počine prejavovala sa ženou dobrotivou, láskyplnou, rozvážnou, veľkodušnou, ako i aby si vždy zostala prirodzene krásnou. Nech toto naše odlúčenie v Tebe zanechá čo najmenej stôp a nech Ti čo najmenej uberá na hebkosti a kráse Tvojej dobrotivej tváričky.*“²¹⁹

Napriek tomu, že Juraj poznal manželkino preťaženie povinnosťami, stále jej kládol za povinnosť systematicky sa venovať synovej výchove. Pre zdravý duševný vývoj a celkové priaznivé formovanie jeho osobnosti bola jej úloha nenahraditeľná. Juraj spomínal, ako mu rodičia kvôli pracovnému vyťaženiu neposkytli dostatok času a priestoru, čo nechcel praktizovať u svojho syna.²²⁰ Rodičia u Jurka už v tomto období badali enormný hudobný talent a Juraj, ako vášnivý obdivovateľ tohto

216 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 171, 177, 180. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. januára 1956, 17. januára 1956, 20. januára 1956.

217 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 179. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 19. januára 1956.

218 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 192. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. februára 1956. HURNÁ, Eliška. Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. In *Kultúra*, roč. 14, 2016, č. 15, s. 4.

219 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 198. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. februára 1956.

umenia, s nadšením podporoval synčekovo nadanie. S radosťou sa mu v listoch prihovárал, ako má správy od mamičky, že veľmi pekne spieva a vie si rýchlo osvojiť melódiu piesní. Napriek tomu, že Jurajova mzda vo väzení bola nízka, postupne odkladal peniaze na kúpu harmoniky a žela si, aby od septembra syn navštevoval hudobnú školu. V listoch prízvukoval nevyhnutnosť hudobného vzdelania, ako dôležitej súčasti kultúrneho záberu vzdelaného človeka²²¹ a aj v ďalších listoch sa vyjadroval k hudobnému nadaniu a obšírne vysvetľoval, čo je to hudba, ako a čím ľudí obohacuje.²²² Že rodina preberala prostredníctvom listov bežné, každodenné záležitosti, dokladala aj komunikácia medzi otcom a synom z 23. februára 1956. Malý Jurajko bol nespokojný, že nemal žiadneho súrodenca a bol doma sám, preto chcel od mamičky vedieť, ako si „zadovážiť“ ďalšie dieťa. Juraj sa na túto úlohu podujal a v liste synovi vysvetľoval, ako deti prichádzajú na svet. Pre zjednodušenie poukazoval na rôzne príklady lásky a príbeh lásky mamičky a otecka, ako zväzku harmónie a súzvuku duší, z ktorého prichádzali na svet deti, tak ako aj Jurajko. Synovi veľmi trpezlivo vykladal, prečo nemal súrodencov. Stalo by sa tak, ak by on mohol byť doma, aby z lásky medzi ním a mamičkou prišlo na svet ďalšie dieťa.²²³ Juraj považoval rozpravy so synčekom za nenahraditeľné a pokúšal sa tak aspoň čiastočne odbremeniť Elišku od ťarchy celej výchovy. V nemalej miere cítiť aj Jurajovu lútosť nad zmarením možnosti mať ďalšie deti, po ktorých túžil.

Začiatkom marca 1956 cestovala Eliška do Karlových Varov a do Prahy vo veci Jurajovho podmieneného prepustenia, čo zlúčila s návštevou, ktorú Juraj veľmi emotívne popisoval v liste z 5. marca 1956: *„Je pravda, že tých 20 minút uplynulo ako moment a my sme sa nemohli ani dosť sústrediť na to, aby sme si pohovorili kludne. Predsa pri každom stretnutí sa s Tebou u návštevy musím aspoň takých 10 minút prekonávať v sebe silný citový náraz, ktorý ma vždy vie veľmi roz-citlivieť. A tak potom nie som schopný ani na jednu súvislú myšlienku. Takže i náš krátky rozhovor pri tejto návšteve bol rozháraný citovosťou nás oboch. Ver mi, že veľmi mi je bôľno u srdca, keď tak pri tej ktorej návšteve Ťa vidím a jasne badám,*

220 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 202. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 11. februára 1956.

221 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 204. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. februára 1956.

222 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 261. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. apríla 1956.

223 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 214. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. februára 1956.

ako nesmierne túžiš mať ma už doma. Nemám ani tej najmenej potuchy, že by si nežila len pre mňa a zo mňa, preto i výraz Tvojej tváre ma dávno presvedčil o Tvojej absolútnej oddanosti jedine mne. Ja nesmierne si vážim Tvoju nehu a dobrotu ktorou nadmieru oplývaš a rád by som Ti pomohol v Tvojom všemožnom úsilí dostať ma na to podmienené prepustenie domov. Ver mi a raz ti to dopodrobna vysvetlím, že urobil som všetko na podporenie Teba až na konečnú hranicu možností a ďalších krokov už niet, lebo by som si zaťažil svedomie a priviedol večné zatratenie na onom svete. Ako som Ti už písal, konám všetko tak, ako mi prikazuje svedomie a čo mi pri súdnom preličení v r. 1950 v Bratislave povedal i predseda súdneho senátu. Som už žobrák v dôsledku reumatizmu, mám deformáciu panve na ľavej strane, no i napriek tomu všetkému dávam slušný pracovný výkon. Za celú tú 6 ročnú dobu nemal som žiadne výtržnosti, opilstvá, nedovolené styky s civilnými osobami, žiadne hrubé a neúctivé chovanie sa voči mojim predstaveným a predsa vidím, že mi ten predseda súdneho senátu čosi hovoril, čo nikdy sa v praxi neprevádza. Veď ty si už tolko tých žiadostí poslala a ja kvôli nim bol som na mnohých osobných šetreniach u orgánov štátnej bezpečnosti, že už je mi zle na to všetko myslieť. Zo všetkých tých osobných vyšetrovaní môžem s čistou pravdou uznať za jediné vrcholne slušné a na novej platforme vedené to, ktoré som mal na tunajšom veliteľstve 16.2.1956.“²²⁴ Následne Juraj otvorene objasňoval príčiny sústavného zamietania všetkých Eliškiných žiadostí a priamo priblížil nároky, ktoré naň kládol komunistický režim: V minulosti mi vždycky ten ktorý referent hovoril: „Že máte pekný a slušný pracovní výkon, to víme. Že jste ukázněni, to je taky pravda. Ovšem to nám nemůže postačovat. Rozmýšlejte, čím ste ještě vinen vůči dělnické třídě? Odpovědal som, že zapojiť sa do práce v pracovnom procese kdekolvek podľa mojich pracovných podmienok a pri vedení sporiadaného života pracujúceho človeka starať sa o slušné žitie rodiny a o výchovu detí. Na to mi bolo nie jeden raz povedané, že to nie je postačujúce. Žiadali na mne priamo spoluprácu. Teda pracovať v pracovnom procese nie je spolupráca. To je však mienka bludu a ja hovorím, že jedine čestná, rozumná a ušľachtilá spolupráca pre robotnícku triedu je odo mňa tá, ktorou sa plne zapojím do tvorivej práce

224 Dňa 16.2.1956 vyšetrovali Juraja na miestnom veliteľstve kvôli žiadosti o podmienené prepustenie, ktorú podala Eliška: „Čo a ako to dopadne neviem Ti ani povedať, lebo mne je ťažko posúdiť, akým dojmom dnešného môjho postoja som sa predstavil u príslušného pána referenta. Musím iba to zdôrazniť, že som bol veľmi milo prekvapený tým najkorektnejším a najslušnejším jednaním. Toho sa mi nedostávalo na predošlých táboroch. Teba isto zaujíma, ako to vybavila a dokedy. Či už priaznivo, alebo nepriaznivo, mali by Ťa o výsledku žiadosti upovedomiť začiatkom mája najneskôr.“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 208. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. februára 1956.

*zveľaďovania vlasti či už vo výstavbe bytov, či závodov, či v baníctve alebo v poľnohospodárstve. I keď som to nie jeden raz vyslovil, vždy mi povedali, že je to málo. A tak v dlhých debatách nakoniec vyklúlo sa šidlo z vreca a objasnili, prečo je to málo a čo mám robiť. No pováž sama, či budeš so mnou pokojne a kludne žiť, ak by si vedela, že ja sledím za tým ktorým, len aby som sa šplhal po jeho nešťastí? Ty ma poznáš najlepšie a vieš, čo prijíma a odmieta moje svedomie a tak Ti musím znovu povedať, že zo mňa nikedy nebude žiaden nobles, ani udávač, ani konfident.“*²²⁵ Požiadavky, ktoré podmieňovali Jurajove prepustenie, boli v silnom konflikte s jeho svedomím, čo jasne deklaroval svojej manželke, dúfajúc v jej porozumenie.

V ďalších listoch v Jurajovi rezonovali dojmy z Eliškinej návštevy. Na jednej strane ním lomcovali pocity šťastia, lebo sa po rokoch mohli po prvýkrát objasť a pobozkať. Eliška sa manželovi hodila okolo krku a zasypala ho bozkami, a tak mohol naplno precítiť vyžarovanie Eliškinej oddanosti a nehy.²²⁶ Na strane druhej si o to viac uvedomoval neúprosný údol spoločného utrpenia a následkov, ktoré z neho plynuli: „*Máme tu straty telesné i mravné a neviem si ani dosť dobre predstaviť, aké konečné následky z toho všetkého budú. Postihol nás, ako tisíce a tisíce iných, krutý osud nemilosrdenstva, neúprosnosti, bezcitnosti a nám v tom položení neostáva nič vznešenejšie, než celý kríž nášho spoločného bólu a utrpenia nieť so zdvihnutou hlavou a mať neustále uprené naše zraky jedine k Nemu.*“²²⁷ Opakovane sa pozastavoval nad skutočnosťou, že urobil všetko preto, aby sa dostal domov a svoje postoje pred manželkou neúnavne obhajoval. No vzhľadom na nemožnosť úplného informovania mala Eliška o manželovej reálnej situácii stále do istej miery skreslené predstavy a bola presvedčená, že jeho prepustenie v plnej miere záviselo najmä od vzorného správania a dobrého pracovného výkonu: „*Prepúšťajú hodne na polovinu, ja za tým pôjdem, neustanem, len mi to prosím Ťa nehať.*“²²⁸ Tieto nezrovnalosti si, žiaľ, manželia vo svojej situácii nemohli nikdy vysvetliť. V ďalších pasážach listu Juraj vyjadril obrovský smútok nad stratami, ktoré ako odlúčená rodina museli ponížujúco znášať. Napriek

225 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 225. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. marca 1956.

226 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 240. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. apríla 1956.

227 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 227. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. marca 1956.

228 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 692. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. marca 1956.

maximálnemu záujmu a mnohým otcovským príhovorom, veľmi lútostivo ponímal svoju osobnú neúčast na Jurajkovej výchove. Nemenej tiež žiaval pre skutočnosť, že osamotenie znemožnilo naplniť spoločnú túžbu manželov Hurných po ďalšom dieťati. Úvahy o rodinných úskaliach zamestnávali Jurajovu myseľ neprestajne. Jediným východiskom však bolo akceptovanie násilného odlúčenia, lebo dospel k presvedčeniu, že už k svojmu prepusteniu nemal čím prispieť: *„Ty si snáď ešte presvedčená o tom, že ja môžem ešte čímśi prispieť na moje prepustenie, avšak musím Ťi len znova pripomenúť, že ďalších krokov už pre mňa niet, lebo som na pokraji priepasti do ktorej nechcem a ani za žiadnu cenu nemôžem padnúť.“*²²⁹

Po jednoznačnom pomenovaní aktuálnej situácie sa manželia v listoch oddávali predstavám o spoločnom živote v budúcnosti. Ich zámery boli prosté. Zhodovali sa v tom, že budú žiť čestne, poctivo pracovať a všetok čas venujú výlučne rodine. Juraj sa vyslovil pesimisticky o tom, či niekedy ešte budú žiť nezávisle, podľa svojej slobodnej vôle. Veľmi intenzívne vnímal nezmazateľný biľag, ktorý mu vypálil komunistický režim. V istej nemohúcnosti sa opakovane pýtal Elišky, aby mu dala radu, čo má ešte urobiť, aby sa dostal na slobodu a nepredal tak svoju česť: *„Ak veríš v môj čistý charakter, čistú dušu, dobré chovanie, musíš veriť aj v to, že ja za žiadnych okolností nemôžem prijať pre seba ako vykúpenie odtiaľto také čosi, čo by ma prevždy uvrhlo do večného zatratenia. Preto nech sa Ťi nepozdáva, že mňa niekto hucká a šťve proti Tebe a mne samému, ale musíš vedieť tú moju prevelikú odhodlanosť, že radšej budem tu ešte i tú druhú polovinu trestu, než aby som mal škodiť čo i len jednému človekovi.“*²³⁰

Medzičasom, 26. marca 1956, bola Krajskou prokuratúrou v Karlových Varoch zamietnutá ďalšia Eliškou podaná žiadosť o manželovo podmienené prepustenie, o čom bol Juraj tunajším veliteľstvom informovaný 11. apríla 1956.²³¹ Správa konštatovala, že si síce Juraj plnil pracovný výkon, no *„má však neukázené chováni, v dôsledku čeho byl vícekrát disciplinárne trestán, čímž nevyhovuje § 33.“* Juraj v tom stanovisku i tak videl istý posun, pretože sa tu v porovnaní s predchádzajúcimi žiadosťami neuvádzala politická prevýchova. *„Že*

229 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 236. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. marca 1956.

230 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 232. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. marca 1956.

231 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 08829, 11. apríl 1956.

spomenuli neukáznené chovanie, je trochu prehnané, lebo ja som síce bol disciplinárne trestaný, avšak prečo. Posledný krát ma kruto potrestali na tábore P, 10 dňami korekcie a troma mesiacmi zastavenia písomného styku s Tebou. Celý prípad môjho potrestania spočíval v tom, že som nekompromisne referentovi odmietol „skvelú ponuku“ na udávanie ľudí (to mala byť podľa neho moja vďaka „dělnické tříde, coby dík za moje propuštění na svobodu“) a on vo svojej neskrotnosti ma čiste preto potrestal. A neuspokojil sa iba s tým, ale šiel ešte ďalej a Ty sama vieš najlepšie, čo podnikol priamo u Teba odsúdeniahodnými metódami, že Ti dieťa zoberú pod kontrolovanú výchovu, ak sa ja nepodrobím jeho svojvôli. Podobným prípadom môjho iného disciplinárneho potrestania v decembri 1953 by som Ťa tiež mohol presvedčiť, ako som do toho padol len preto, že sa volám Hurný Juraj, i keď s celou vecou som nemal ani len nič spoločného. Lenže tak sa vtedy s nami jednalo. Uplynul čas, a hlavne v poslednej dobe r. 1955 a 1956 sa celkom ináč s nami jedná a nemôžem si na to nariekať. Je zrejmé, že moje potrestania sú vedené pečlivo v osobnom liste a teda príslušný referent vychádza z takého konštatovania, že tam mám záznam o potrestaní a ďalej ho nezaujíma, prečo som to dostal a či oprávnené. Nevie, ako si to Ty prijala, keď Ti to oznámenie tiež došlo. Mám však za to, že nie si s tým tak vyrovnaná, ako ja. Ja som asi nič inšie nečakal, lebo viem, že tu musím byť, i keby som čokoľvek robil a bol by som, ako sa povie anjelom. Moja hlavná chyba väzí podľa mňa hlavne v tom, že som veriacim človekom.²³² Toto moje doznanie mi po tú 6 ročnú dobu vynieslo veľa nepríjemností. Ja tu však iným nemôžem byť, lebo mne je viera v Boha posvätnosťou a podľa ústavy mám na svoje vierovyznanie i právo, lebo to je tam tiež zaručené. Preto nekonám nič proti, ale iba sám v sebe meditujem i o metafyzickom premietnutí mňa do sveta večnosti. Robím to tak nenápadne, že o tom v dnešnom mojom prostredí vie iba sám Pán Boh. Nikoho tým neupozorňujem, nikoho k tomu nelákam a nenahováram, ale len sám so sebou konám si svoje povinnosti i voči Nemu. Z toho potom hlavne čerpám všetku tú silu, ktorú potrebujem na vykonávanie i pracovných povinností a ukáznenosti. Prosím Ťa, Elišenko moja, nebuď v dôsledku zamietnutia žiadosti nijako skleslou, zúfalou a nervóznou, lebo to nemá žiaden účel. Dej sa vôľa Božia i naďalej a verme všetci traja, že raz (a bude to skoro už) i tak sa k Vám vrátim. Vidíme, že rozumnosť si razí cestu do života a tak i rozumné

232 V posudku veliteľa tábora k podmienenému prepusteniu sa uvádzalo: „Je pod silným vlivem náboženské ideologie a s naším zřízením nesouhlasí.“ Archiv ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 22. marec 1956.

rozhodnutia padne pre mňa z úst snáď toho istého, ktorý nám dnes žiadosť zamietol. Buď mi tak veselou, akou si sa predstavovala v mnohých Tvojich listoch posledných siedmych mesiacov a raduj sa so mnou, že sa len predsa znovu stretneme v trvalom šťastnom našom manželskom i rodinnom živote. Ja sám som veľmi potešený, lebo viem, že Všemohúci mi dožičí Ťa znovu objat' a zotrvať pri Tebe navždycky, lebo len po tom túžim tu na Zemi, len Tebe oddaný."²³³

V nasledujúcich listoch sa manželia rozprávali o pocitoch, ktoré v nich zanechal ďalší neúspešný pokus o predčasné prepustenie. Juraj bol so situáciou absolútne vyrovnaný a vnímal ju ako vôľu Božiu. Za najdôležitejší považoval vnútorný pokoj, ktorý pramenil v poznaní, že nemá ničím zafažené svedomie.²³⁴ Eliška hodnotila zamietnutie žiadosti slovami kritiky a tento smelý postoj, podložený správnou a vecnou argumentáciou, sa Jurajovi veľmi pozdával. Manželku pokladal za rozvážnu a odhodlanú znášať spoločný údel. Eliška sa vo svojej bojovnosti chcela sťažovať na vyhrážanie a teror, ktorým si na Ostrove prešiel Juraj z iniciatívy veliteľa Lauera a nemienila tiež poľaviť v podávaní žiadostí. Žiadosť o prepustenie po polovici výkonu trestu mienila opäť zaslať po polroku, čiže v júni.²³⁵ Ako najdôležitejšiu hodnotu vyzdvihla Eliška zdravie, a preto manžela prosila, aby naň prihliadal, lebo jeho život nekončil v tábore, ale mal pokračovať v rodine, pre ktorú bol nenahraditeľným.²³⁶ Akceptovanie momentálnej situácie teda v žiadanom prípade neznamenal, že manželia rezignovali. V liste z 30. apríla 1956 sa Juraj opájal predstavou návratu domov, popisoval konkrétne momenty tejto výnimočnej chvíle: „*Ako prvý z týchto novších čarokrásnych dní bude ten, keď si ma tak obaja vyčkáte na bratislavskej stanici a ja po vystúpení z vlaku padnem Vám do vašich náručí, aby sme si spočinuli v lahodnom objatí, ktoré nám dá prvú pečať toho, že už Vás nikedy násilne neopustím.*“²³⁷ Manželia taktiež v spomienkach reflektovali na udalosti spred roka, keď bola 9. mája 1955 vyhlásená amnestia. Juraj si bol vtedy istý, že ho neprepustia, no tento rok to vnímal inak: „...*tak dnes*

233 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 244. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. apríla 1956.

234 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 248. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. apríla 1956.

235 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 694. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. apríla 1956.

236 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 252. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. apríla 1956.

237 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 262. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. apríla 1956.

som zase natoľko optimisticky naladený, že s tým priamo i počítam, že v rámci príslušných demokratizačných opatrení i mne sa čosi z trestu sláví. To, či prídem v dôsledku udelenej slavy na trestu i domov, nemôžem s istotou povedať, lebo tá sláva nebude musieť byť taká, že by som hneď po jej vyhlásení musel ísť domov. Je pravda, že už polovinu väznenia mám za sebou a tak by tu mohla byť nádej.“²³⁸ V ďalších dňoch si manželia presne naplánovali, ako sa stretnú po Jurajovom prepustení v Bratislave. Elišku mal upovedomiť telegram, či sa počkajú na stanici alebo u švagrinej Aničky. Tiež sa venovali spoločnej príprave na to, ako duševne a emocionálne zvládnuť prvé vzájomné stretnutie na slobode, nebrániac sa predstavám spoločných chvíľ nežností.²³⁹ Celkovo sa pripravovali na blížiaci sa spoločný rodinný život: „Keď už sme dokázali toľko dodnes, budeme ešte väčšmi sa snažiť o dosiahnutie hodnôt i v reálnom našom spoločnom živote, len čo sa k Tebe a Jurajenkovi prinavrátim. Ak budeme vedieť žiť, vytvoríme veľké hodnoty manželského, rodinného i spoločenského života.“²⁴⁰ Juraj uvažoval o svojej rodine, o živote pred väzbou a po nej, o vzájomnom zomknutí a nenahraditeľnosti, ktoré ho ubezpečili v presvedčení, akoby sa ani nikdy nerozdelili: „Nedá sa mi ani všetko povedať, ako veľmi sa pripravujem na náš budúci spoločný život, ktorý už i dnes máme pekne zžitý. Teším sa ja na Teba i Jurajenka, lebo Vás nekonečne ľúbim a Vy sa radujete na moju prítomnosť, lebo i Vy ste min úplne láskou oddaní. A takto vzájomným potešovaním sa vieme si naše boľastné odlúčenie veľmi spríjemniť, veľmi sa k sebe priblížiť, rozumne sa jeden druhému prihovoriť, poradiť sa, čím plne dokazujeme, že náš spoločný život prestal vlastne len v našich telesnostiach, za to však naše duchovnoti sa čo najtesnejšie prilnuli k sebe a svojim spôsobom života nás veľmi zbližili a pripútali k sebe.“²⁴¹

Očakávanie priaznivého vývoja v tomto období vniesli do životov manželov istú dávku energie a odhodlania. Juraj toto predsavzatie badal u Elišky, keď i napriek

238 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 264. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. mája 1956. V Jurajovom liste z 25. mája 1956 sa dozvedáme, že amnestiu nevyhlásili, keďže „nemajú koho prepustiť“. Juraj prosil Elišku, aby zostala pokojná a ubezpečil ju, že on je pokojný a so všetkým vyrovnaný. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 283. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 25. mája 1956.

239 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 267, 272. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. mája 1956, 10. mája 1956.

240 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 274. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. mája 1956.

241 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 275. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. mája 1956.

ťažkostiam začal byť jej život konečne činorodý, z čoho mal veľkú radosť a povzbudzoval ju, aby tak zotrvala. Všetmožno sa snažila, aby nepriazňou situácie ne-strádal najmä Jurajko, nič mu nechýbalo a aby aspoň občas pociťoval prostú detskú bezstarostnosť. Preto sa nikdy nemohlo stať, že by opomenuli oslavy menín a narodenín, že by mu po práci niekedy nepriniesla drobnú sladkosť, alebo výnimočne nezašli do kina, do cukrárne, či na malý výlet. I keď žili v skromných pomeroch, Eliške sa darilo vykúziť aj z mála čarovnú atmosféru, o čom svedčí niekoľko zachovaných listov z tohto obdobia, v ktorých podrobne popisovala manželovi život so synčekom a babičkou. Juraj mal pocit, akoby aj naďalej žili spolu: „...*tak veľmi majstrovským opísaním Tvojho a Jurajkovho života mi umožňuješ úplne sa vžívať so svetom, ktorý mi líčiš a nepripadá mi v tomto mojom prostredí vôbec, že by som bol od Vás odlúčený.*“²⁴² Bolo isté, že Eliška čerpala silu najmä zo zázemia v novej práci a tiež očakávania prepustenia manžela po uplynutí polovice vymeraného trestu. Juraj si veľmi dobre uvedomoval, akú nenahraditeľnú oporu mal v manželke, preto vďačnosť, poslušnosť a úctu voči nej vštepoval synovi vo viacerých listoch: „*Nemôžeš a ani nebudeš môcť niekedy si sťažovať, že sa Ti v útlom detstve zle vodilo, lebo by si len krivdil mamičke, babičke, krstnej mame*“²⁴³ *a i mne. Naopak, si veľmi zaviazaný povďačnosťou nám všetkým a pamätaj, že to nikdy nesmieš zabudnúť nám, lebo keby si to zabudol, neuznával to, ani len slovo vďaky nám za to nikdy nepriznal, veľmi vy si nás ranil na našich citoch lásky k Tebe a ešte väčšmi by si sa prehrešil i oproti Pánu Bohu Samému.*“²⁴⁴

Očakávanie Jurajovho skorého návratu domov dokazovalo aj preberanie otázky ďalšieho dieťaťa, spoločnej túžby manželov Hurných. V liste z 18. mája 1956 sa zhodli na tom, že splnenie si tohto želania bude potrebné odložiť na neskôr, aspoň jeden rok po Jurajovom návrate. Prvoradými cieľmi pre obnovenie spoločného rodinného života boli podľa manželov zaobstaranie bytu, zariadenia, ale najmä upokojenie rozháraného duševného i fyzického stavu každého z nich: „...*taký jeden rok budeme potrebovať na svoje liečenie rôznych neduhov, nemoci, nenormálností v nás samých.*“²⁴⁵ Dôležitosť ujasnenia si tejto záležitosti bola zrejmá, keďže sa k nej Juraj znova vrátil v liste z 28. mája 1956. Opäť zdôrazňoval, že

242 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 281. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. mája 1956.

243 Krstnou mamou Juraja Hurného ml. bola Eliškina staršia sestra, Anna Otepková.

244 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 280. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. mája 1956

245 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 279. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. mája 1956.

minimálne rok musia počkať a to nielen z dôvodov, ktoré uviedla Eliška, no zo závažných príčin, ktoré Juraj v liste iba naznačil, lebo kvôli cenzúre nebolo možné vyjadriť sa priamo. V súvislosti s jeho dlhodobou prácou, keďže už šiesty rok fárал v uránových baniach, a možnosťou zdravotného poškodenia v dôsledku ožiarenia, sa o dieťa mienil pokúšať len na základe lekárskeho súhlasu, aby sa tak vyhli možnosti, že by sa dieťa nenarodilo zdravé. Juraj vzhľadom na svoj zlý zdravotný stav pripúšťal, že by to nebolo možné vôbec.²⁴⁶ Napriek akiste nenaplnenej túžbe po ďalších deťoch, Juraj v listoch nešetril chválou a spokojnosťou so svojou rodinou. Eliške venoval slová obdivu, ako so ctou kráčala životom osamelej ženy, ako úžasná matka a manželka zabezpečovala pre syna všetko dôležité. Spomínal na prvé spoločné roky, keď postupne budovali harmóniu a i napriek bolestným úderom si vypestovali vzájomnú vernú lásku, priateľstvo a oddanosť. Vyjadroval veľkú radosť z predstáv návratu k rodine, ktorej by chcel za stratené roky všetko mnohonásobne vynahradiť.²⁴⁷ Najväčší pokrok badal v istom posune Eliškinho vnímania ich situácie. Vďaka vypestovanej trpezlivosti, rozvahe a aj odvahe bola odhodlaná nedať si rozbiť manželstvo a uhájiť si dieťa. V listoch z júna 1956 konštatoval, že sa mu manželka javí v tomto svetle v posledných desiatich mesiacoch: *„lebo nejaviš sa už ženou pokorenou, ale víťaziacou nad všetkým tým zlom, čo Ťa potkalo v Tvojom živote. Buď mi len pekne veselou, pokojnou a nech Tvoja chôdza nie je v plnom spechu, ako keby si chcela chytať unikajúce šťastie a tak ho zadržať...“*²⁴⁸ Aj Eliška v liste z 26. mája 1956 popisovala manželský život, ako postupovalo všetko hladko a zrazu prišlo zaistenie. Z nerozhodnej a neistej sa musela zmeniť na rozumnú a ráznu životelku rodiny. Spomínala, s akou ľudskou zlobou a nezáujmom sa stretala v prvých rokoch samoty, čo zanechalo stopy na jej zdraví, keďže nevedela byť voči krivdám flegmatickou. I keď ich rodinná láska prešla veľkým úskalím, aktuálne ju vnímala ako silnejšiu a pevnejšiu.²⁴⁹

27. máj 1956 bol významným medzníkom v živote malého Jurajka, keďže to bol deň jeho prvého svätého prijímania. Napriek skromným pomerom vložila

246 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 286. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. mája 1956.

247 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 339. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. júna 1956.

248 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 307. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 19. júna 1956.

249 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 704. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. mája 1956.

Eliška do tejto chvíle všetku svoju energiu a vytvorila pre Jurajka jedinečnú, svia- točnú náladu. Tento deň popísala ako „najkrajší v jeho živote“ a dojímavým vykreslením bezprostredne voviedla manžela do výnimočnej rodinnej udalosti. Pre samotnú Elišku to však bol deň plný silných protichodných emócií šťastia, žiaľu, radosti i smútku, že milovaný manžel nemohol byť s nimi.²⁵⁰

U oboch manželov čoraz viac rezonovala otázka Jurajovho prepustenia, dokonca možno badať u oboch veľkú dávku optimizmu: „*Žijeme až príliš živelné v tom, že naše trvalé stretnutie blíži sa každým dňom veľmi rapidne a zdá sa nám, ako keby sme už nemali ani dosť trpezlivosti až po ten deň, kedy sa to konečne uskutoční. Dnes nemôžeme s istotou tvrdiť, že to bude vtedy a vtedy. Preto musíme brať všetko s rezervou a viacej sa pripraviť pre život reálny zo dňa na deň. Veď sme dokázali žiť my sami i napriek našim veľmi tvrdým úderom života v klude a boli sme povždycky spokojní so skutočnosťou takou, aká bola. Tak tomu nech je i naďalej až po ten deň, keď konečne sa k Tebe i nášmu Jurajenkovi.*“²⁵¹ Juraj netrpezlivo čakal na výsledky celoštátnej konferencie KSČ.²⁵² Od marca 1956, keď uplynula polovica výkonu trestu, pociťoval nielen optimizmus, ale i nervové vypätie z očakávaného diania najbližších dní.²⁵³ O päť dní neskôr, v liste z 18. júna 1956, preberali manželia najnovšie správy. Predseda vlády odpovedal negatívne na otázky zahraničných novinárov ohľadom prepúšťania politických väzňov, na čo Eliška reagovala veľmi sklamane. Jediné, čo jej mohol Juraj poradiť, bolo ísť do Bratislavy na Krajskú prokuratúru a pokúsiť sa znova zistiť možnosti riešenia jeho prípadu.²⁵⁴ V ďalšom liste z 27. júna 1956 Juraj hovoril o konkrétnych smerniciach pre reví- dovanie súdnych záležitostí z rokov 1948 – 1952, ktoré vyplynuli celoštátnej kon- ferencie strany. Domnieval sa, že i jeho prípad bude riešiť revízna komisia a príde čoskoro domov, keďže prvostupňový súd mu udelil výšku trestu 6 rokov a až na

250 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 705. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. mája 1956.

251 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 289. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. mája 1956.

252 Celoštátna konferencia KSČ sa konala v júni 1956. Prezident A. Novotný sa v prejave zaoberal aj prob- lematikou dodržiavania socialistickej zákonnosti. Otázka revízií politických procesov bola zameraná na procesy s komunistickými funkcionármi, revízia procesov politických väzňov nekomunistov v pláne nebola. Bližšie NOVOTNÝ, Antonín. *Prejavy a state 1954 – 1957*, 1. zväzok. Bratislava, 1964, s. 329.

253 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 301. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. júna 1956.

254 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 306. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. júna 1956.

základe odvolania prokurátora sa navýšil na 12 rokov. Juraj pociťoval na základe črtajúcich sa možností spokojnosť, lebo tu bola nádej.²⁵⁵

V liste z 23. júna 1956 informoval Juraj Elišku o zmene náležitostí ich vzájomného korešpondovania. Od februára 1955, po novej úprave písomného styku, si písali prakticky denne. Toto nové nariadenie prijali manželia s veľkou povďačnosťou. Kým bol Juraj v tábore „P“, mnoho jeho listov nebolo doručených a ako spomínal, dovolil si vtedy sťažovať sa na veliteľstve tábora. Keď odôvodnil nevyhnutnosť intenzívneho korešpondovania s manželkou najmä argumentami jej nepriaznivého zdravotného stavu v dôsledku choroby štítnej žľazy a pre zachovanie jej zdravia a duševnej pohody ako živiteľky rodiny, bolo Jurajovi povolené prihovárať sa manželke listami tak často, ako sa len dalo, čiže denno-denne. Veliteľ tábora vtedy ironicky poznamenal: *„Vždyť stejně jednou budete u konce se svými myšlenkami a přestanete sám psát.“* Uvedený stav platil až po tento deň, keď Juraja oslovil jeden z cenzorov: *„Nemohl by jste to trochu omezit. Je to trochu moc vzhledem na jiné, kteří píší jednou za 14 dní.“* Juraj argumentoval veľmi závažnými dôvodmi manželkinho zlého fyzického a psychického stavu, čo však nič nezmenilo na fakte, že korešpondovanie museli manželia obmedziť. Juraj si v priebehu väzby pri výsluchoch viackrát vypočul, že nikto nedostával toľko listov ako on, čím poukazovali na výnimočnú oddanosť manželky. Preto aj viackrát využili zákaz korešpondovania ako jeden z najhorších trestov pre Juraja. Po novom mohla Eliška písať maximálne dvakrát do týždňa a Juraj približne každý druhý deň. Napriek istej strate Juraj manželku ubezpečil, že myšlienky mu určite nekončili, naopak sa mu ešte väčšími hromadili.²⁵⁶

V liste z 1. júla 1956 Juraj opäť podporoval Elišku vo vytrvalom podávaní žiadostí o podmienené prepustenie na prokuratúru a na ústredný výbor strany. Domnieval sa, že podľa všetkých náznakov by mal mať povolenú revíziu prípadu.²⁵⁷ Manželia očakávali prepustenie až tak, že Eliška už neplánovala žiadnu návštevu, lebo bola presvedčená o Jurajovom návrate. Aj on bol proti návšteve, *„lebo verím, že sa čoskoro vrátim k Vám“*.²⁵⁸ O tomto nastavení svedčí i fakt, že

255 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 315. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. júna 1956.

256 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 311. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. júna 1956.

257 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 317. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. júla 1956.

258 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 323. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 11. júla 1956.

Juraj mal návštevu povolenú na 22. júla 1956, no odmietol ju.²⁵⁹ Eliška sa bola medzičasom informovať v Bratislave na prokuratúre ohľadom revízie ich prípadu, na základe čoho Juraj očakával výsluch.²⁶⁰ Rozsiahlu žiadosť o revíziu rozsudku podala Eliška na Krajskú prokuratúru v Bratislave 1. júla 1956.²⁶¹ Zoširoka v nej poukázala na dôvody disciplinárnych trestov svojho manžela, ktoré mali byť príčinou zamietnutí posledných žiadostí. Tieto tresty vyplynuli z Jurajových reakcií na vyhrážky veliteľa Lauera v súvislosti s odobratím syna do štátnej výchovy a ďalšie výhražné výroky. Eliška tu obhajovala svojho manžela veľmi odvážne a otvorene poukázala na kruté správanie sa nadriadených: *„Toto moje podotknutie o krivde spáchanej na mojom manželovi som si dovoľila preto opísať, že to bolo na príčine zamietnutia žiadosti o prepustenie na polovinu. Lenže sa vec nevyšetrila prečo bol kázeňsky potrestán. Verím, že po dôkladnom predkúmaní sa krivda spáchaná napraví a že nebudú uskutočnené slová zlomyselného dozorcú, ktorý vyhráža, že je záujem ten, aby sa tam odsúdený zničil do krajností.“*²⁶²

List z 5. júla 1956 bol venovaný 9. výročiu svadby Juraja a Elišky. V jeho úvode je rukou Elišky dopísaná informácia o premiestnení manžela z tábora „Z“ – Bytíz, do tábora „U“ – Vojna, ktorý sa nachádzal tiež na Příbramsku. Ďalšie riadky oslavovali manželskú lásku: *„Korunu všetkého prehlbenia našej prevelikej lásky dosahujeme práve po celú dobu odlúčenia, kedy sme sa snažili jeden druhému odkryť úplne svoje vnútro, len aby sme boli šťastní i v bolesti a ešte šťastnejší potom po stretnutí. Dosiahli sme veľa krásnych výsledkov nášho utužovania manželskej i rodinnej lásky a radujeme sa a plesáme nad tou skutočnosťou, že ako len tesne sme sa vedeli zžiť práve v takej bolestnej dobe, ako je toto naše dlhé odlúčenie od seba. Nepodľahli sme tlakom depresie a zúfalstvu a ešte odhodlanejšie sme začali utužovať náš rodinný zväzok, lebo len v takom zväzku, kde panuje láska, rozum, pochopenie, trpezlivosť a zhovievavosť, môže sa aj radostne žiť.“*²⁶³

Ďalšie informácie o potenciálnom prepustení si manželia vymenili v liste z 25. júla 1956. Juraj upovedomil Elišku o krokoch Ladislava Kresánka, brata Karola

259 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 22. júl 1956.

260 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 324. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. júla 1956.

261 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 11.

262 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 319. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. júla 1956.

263 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 320. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. júla 1956.

Kresánka, ktorý bol advokátom. Podal „pre celú partiu“ žiadosť o revíziu procesu, keď by všetci súhlasili s pôvodným výmerom trestu na prvostupňovom súde v Bratislave. Eliška zas informovala, že podala dve žiadosti, na ústredný výbor strany a na Štátnu prokuratúru v Bratislave. Tieto žiadosti Juraj odporúčal priebežne urgovať.²⁶⁴ Konkrétne sa revízia prípadu, na základe Eliškinej žiadosti z 1. júla 1956²⁶⁵, konala na Krajskej prokuratúre v Bratislave 5. júla 1956, ktorá ho vyhodnotila ako žiadosť o milosť a vec bola skúmaná z hľadiska možnosti odporúčenia milosti udelenej prezidentom republiky. Krajský prokurátor vôbec prvýkrát pripustil neadekvátnu výšku trestu za spáchaný trestný čin, čo odôvodnil tým, že Juraj Hurný poskytol Karolovi Kresánkovi pomoc, ktorá nesmerovala k prechodu hraníc, ale k prípadnej činnosti v cudzine. Z týchto dôvodov nepovažoval jeho vzťah k ľudovo-demokratickému zriadeniu za nepriateľský, a teda neposudzoval ho ako triedneho nepriateľa. Najvyšší súd podľa prokurátora precenil spoločenskú nebezpečnosť Jurajovho konania, lebo Slovenskú katolícku ligu v Kanade nepovažoval za natoľko nebezpečnú organizáciu pre ľudovodemokratické zriadenie. Na základe uvedených skutočností trest v trvaní 12 rokov pokladal prokurátor za neúmerne prísny a navrhol udelením milosti prezidenta skrátiť trest o štvrtinu alebo o tretinu.²⁶⁶ Nakoniec aj tieto nádeje boli zmarené, lebo podaný návrh Generálna prokuratúra v Prahe neakceptovala. Výsledok však omylom nebol Eliške doručený, a preto sa o ňom dozvedela po urgencii až o rok a pol, 13. januára 1958.²⁶⁷ V dňoch 4. – 5. júla 1956 podala Krajská prokuratúra v Bratislave Generálnej prokuratúre v Prahe návrhy na revízie trestnej veci cestou udelenia milosti aj pre ostatných členov skupiny okolo Kresánka. Karolovi Kresánkovi navrhol prokurátor znížiť trest odňatia slobody z 15 na 10 – 12 rokov, Karolovi Palasthymu navrhoval zvyšok trestu odpustiť formou udelenia milosti, Júliusovi Valovičovi skrátiť trest odňatia slobody vo výške 20 rokov udelením milosti o štvrtinu alebo o tretinu a Antonovi Rejzkovi zostatok trestu odpustiť formou udelenia milosti. Pri všetkých okrem iného prokurátor argumentoval tým, že ani u jedného z nich nebolo preukázané nepriateľstvo voči ľudovodemokratickému zriadeniu.²⁶⁸ S odstupom šiestich rokov od najtvrdších politických procesov tak bola zmenená klasifikácia ich trestných činov.

264 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 329. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. júla 1956.

265 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77. Žiadosť Elišky Hurnej. Rk 72/56, 1. júl 1956.

266 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77. Krajská prokuratúra v Bratislave. Rk 72/56, 5. júl 1956.

267 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, Správa Krajskej prokuratúry v Bratislave. Rk 72/56, 13. január 1958.

268 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, Správa Krajskej prokuratúry v Bratislave. Rk 72/56, 4. – 5. júl 1958.

Vo veci obnovy súdnych konaní pre Juraja i Karola komunikovala Eliška písomne s mamou Karola Kresánka. Juraj im odporúčal, aby išli spolu do Bratislavy a posúdili revízne konanie. Tiež predpokladal, že by mal byť eskortovaný do Bratislavy na výsluch a následne prítomný na revíznom pojednávaní. Povolenie revízie odôvodňoval vymeraním neúmerne vysokého trestu. Žiadosť o podmienené prepustenie po uplynutí polovice výkonu trestu manželke podávať neodporúčal, pretože s tým spojené podmienky doteraz nesplnil, keďže od neho žiadali spoluprácu. Preto ako jediné správne riešenie videl Juraj v podaní žiadosti o obnovu súdneho konania, v ktorom by mali brať do úvahy skutkovú podstatu spáchaného trestného činu a nie prijatie spolupráce.²⁶⁹ Vyzýval Elišku, aby sa striedali s Karolovou mamou a chodili do Bratislavy zisťovať, ako pokročila revízia pojednávania. Spoliehal sa tiež na nové právne predpisy. V roku 1950 bol odsúdený za to, že súdny senát nadobudol presvedčenie, že „mohla byť spáchaná velezrada“ a tým ho už za velezradu odsúdili. V revízii očakával podrobné vyšetrovanie s dokazovaním skutkovej podstaty trestného činu: *„Dnes ma nemôže nikto súdiť za to, že on nadobúda presvedčenie, že by som to mohol spáchať, ale jedine za to, že mi všetku moju trestnú činnosť dokáže skutkami a činnosťou, ktoré som previedol. A to, čo som spáchal trestné podľa platných zákonov dnešnej ČSR rozhodne nie je velezrada, ale čosi iné, čo mi nemôže nikdy prisúdiť 12 rokov väzenia. Preto som Ti i minule písal, že najlepšie bude pre mňa revízia, lebo tá jediná vnesie správnosť posúdenia do môjho prípadu. Podmienené prepustenie na polovinu trestu nikdy nemôže odstrániť porušenie socialistickej zákonosti v mojom prípade, lebo toto prepustenie vychádza z toho, že vymeraný trest je správny a spravodlivý. Preto prosím Ťa len o to, aby si sa po veci častejšie pozrela dľa možnosti a vymohla revízne súdne preličenie, ktoré mi úplne právom v zmysle nových smerníc a vyhlásení strany a vlády prináleží.“*²⁷⁰ V liste z 8. augusta 1956 Juraj oznamoval Eliške, že jej žiadosť o podmienené prepustenie bude posudzovať prokuratúra už nie v Karlových Varoch, ale v Prahe.

Eliška adresovala ďalšiu žiadosť o revíziu manželovho prípadu generálnemu prokurátorovi v Prahe dňa 25. augusta 1956. Úpenlivo v nej prosila o revíziu rozsudku, pričom sa odvolávala na ostatnú konferenciu KSČ, ktorá sa osobitne venovala

269 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 333. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. augusta 1956.

270 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 334. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. augusta 1956.

súdniectvu a z jej záverov plynulo nariadenie revízie tých procesov, pri ktorých bola porušená socialistická zákonnosť. Eliška poukázala najmä na manželov kritický zdravotný stav a žiadala o prerušenie výkonu trestu za účelom kúpeľnej liečby, v priebehu ktorej žiadala o revíziu procesu.²⁷¹ Pre manželov Hurných to bolo obdobie veľkých očakávaní. Juraj však v tieto dni pociťoval priveľkú lútosť za rodinou, pretože od manželky už skoro mesiac nemal žiadne správy, čo ho dosť znepokojovalo a ešte intenzívnejšie si uvedomoval, akou oporou mu je ich vzťah. Touto situáciou bol veľmi rozrušený až po doručenie manželkinho listu dňa 16. augusta 1956, keď sa dozvedel, že Jurajko bol vážne chorý, prekonal tuberkulózu.²⁷² Tak tiež zistili, že najmenej dva listy boli zabavené cenzúrou a neboli doručené ako „závadné“. Domnieval sa, že prvý kvôli informáciám o vybavovaní žiadosti v Bratislave na prokuratúre a na Povereníctve právosúdia, druhý zrejme preto, že sa v ňom Eliška podrobne rozpisovala o manželovom prepustení domov. Preto odporúčal viac sa k týmto témam nevyjadrovať a písať len o rodinných veciach.²⁷³ Plný očakávaní v nasledovnom liste z 31. augusta 1956 podliehal predstavám o návrate k rodine: *„Robím si také všelijaké pekné predstavy, ako to asi bude vyzerat', až budem môcť i ja spoločne s Vami byť doma. Je to jedna z mojich túžob, tá najsrdečnejšia, najcitovejšia, ktorú by som už rád mal vyplnenú. I keď v tom bolestnom odlúčení pekne si rozumieme, s trpezlivosťou a pomocou božou premáhamo ten predĺhý čas, predsa len musíme vidieť, že tento náš život nie je prirodzeným, lebo mnohé vlastnosti tohoto prirodzeného života nemôžeme spoločne prežívať. Unikajú nám veľmi podstatné veci a čo najviacej mi je ľúto, je to, že sa nemôžem venovať svojim osobným vplyvom Jurajkovej výchove.“*²⁷⁴

Od leta 1956 sa Juraj systematicky sťažoval manželke na stupňujúce sa zdravotné ťažkosti. V liste z 30. júla 1956 veľmi nástojčivo opisoval Eliške svoj rapídne zhoršený stav. Trápila ho reuma, ischias, nervozita sprevádzaná obrovskými bolesťami, v ktorých musel podávať pracovný výkon ako zdravý človek. Jeho stav si vyžadoval liečenie, pretože už bol podľa Juraja natoľko vážny,

271 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77. Eliška Hurná. Revízia rozsudku – žiadosť. 134/56-S, 25. august 1956.

272 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 339. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. augusta 1956.

273 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 345. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. augusta 1956.

274 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 346. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. augusta 1956.

že onedlho očakával ešte väčšie komplikácie. Preto prosil, aby Eliška podala žiadosť na príslušné úrady s návrhom, aby bol premiestnený do Leopoldova a mohol absolvovať liečenie v Piešťanoch, pretože sa domnieval, že to jediné by mu mohlo zlepšiť stav, ktorý popisoval ako kritický.²⁷⁵ Opätovne sa vyjadroval k potrebe liečby v liste zo 16. septembra 1956. Najviac sa sťažoval na reumu, ktorú mal od zimy na prelome rokov 1941 – 1942. Vo väzbe ho liečili iba injekciami, ktorých vybral síce vyše 500, no konštatoval, že mu nepomohli a keďže bol z nich malátny a duševne nepokojný, prestal ich brať pred trištvrte rokom a odvtedy prekonával bolesti len sebazaprením.²⁷⁶ Na zhoršení zdravotného stavu v tomto období sa v nemalej miere podieľalo i očakávanie výsledkov podaných žiadostí, čo bolo nesporne silným náporom na Jurajove nervy. Celkové vyčerpanie nepochybne podporilo i disciplinárne potrestanie korekciou, v ktorej zotrval 9. – 16. augusta 1956. Dôvodom mal byť ostrý výrok o pomeroch v tábore, ktorý bol v hlásení k disciplinárnemu konaniu uvedený nasledovne: „Dne 30.7.1956 při nástupu na brigádu se jmenovaný vyjádřil, že jest to ještě horší jak za esesáků.“²⁷⁷

III.2. Trpké sklamanie

Najenormnejšia nervozita panovala u Juraja, Elišky i babičky od konca septembra 1956, pretože už v najbližších dňoch mali byť jasné odpovede na žiadosti. Tlak sa stupňoval najmä potom, keď bol 26. septembra 1956 udelením milosti prezidenta republiky prepustený na slobodu Karol Kresánek²⁷⁸ a niekedy v týchto dňoch aj ďalší z ich skupiny, Július Valovič. Juraj v tejto situácii skutočne rátal s tým, že pôjde na slobodu i on, čoho dôkazom bol list z 12. októbra 1956, v ktorom s manželkou plánovali, ako si Eliška vezme dovolenku, aby spolu vybavovali a zariaďovali všetko potrebné.²⁷⁹ Obrovský stres sa podpísal na Jurajovom zdravotnom

275 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 331. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. júla 1956.

276 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 353. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. septembra 1956.

277 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 08829. Hlásení ke kázeňskému řízení, 30. júl 1956.

278 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77. Krajská prokuratura v Bratislave. Rk 72/56, 13. december 1956.

279 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 364. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. októbra 1956.

stave. V liste zo 16. októbra 1956 sa sťažoval, že sa necíti dobre, bolela ho hlava, zuby, celkovo bol vo veľmi zlom duševnom stave, ktorý ho znepokojoval.²⁸⁰

Koncom októbra 1956 sa situácia črtala v negatívnom svetle. V liste z 31. októbra 1956, ktorý bol písaný s desaťdnovým odstupom od posledného listu, Juraj vykreslil svoje predtuchy, z ktorých bolo zrejmé, že všetky žiadosti budú zamietnuté. Slová tohto listu vôbec prvýkrát za celý čas väzenia dokumentovali Jurajovu krízu, hovorili o strate akejkoľvek nádeje a o rezignácii nad neblahým údelom. Tento moment možno hodnotiť ako doposiaľ najkritickejší, podčiarknutý veľmi zlým rozpoložením, v ktorom Juraj už nechcel a ani nemohol písať: „*Elišenko moja zlatá, snáď nebudem Ti tak často písať, lebo budú isté také momenty, že nie som v stave na nič sa sústrediť, preto sa nijako neznepokojuj. Ak budem mať v ten ktorý deň dobrú náladu, budem sa ihneď chytať pera, aby som sa Vám ozval svojim príhovorom.*“ Veľmi ho trápilo, že sa rodina upla na skorší návrat domov. Nepriamo ich preto pripravoval na fakt, že sa tak zrejme nestane, pretože sa situácia zmenila. Eliška dostala odpoveď z Generálnej prokuratúry v Bratislave, že po prešetrení bola žiadosť zaslaná na Krajskú prokuratúru v Bratislave, ktorá bola vybavená kladne a následne postúpená Krajskej prokuratúre do Prahy, ktorej rozhodnutie ešte nebolo známe. Zásadný vplyv na záporné vybavenie žiadosti mal posudok veliteľa tábora z 8. októbra 1956, ktorý bol doručený do Prahy. Popri údajnej nedostatočnej pracovnej aktivite poukazoval posudok na Jurajovo náboženské presvedčenie a s tým súvisiacim „*reakčným postojem k dnešnímu zřízení*“, nevhodné správanie sa a päťnásobné disciplinárne potrestanie „*...pro nenastoupení na směnu, neuposlechnutí rozkazu, nepořádek, pro odmítnutí práce a provokativní vystupování k příslušníku mezi odsouzenými. Povahy je falešné a vychytralé.*“ A keďže podľa veliteľa „*není vidět snaha po nápravě*“, neodporučil kladné riešenie žiadosti.²⁸¹ Medzitým Krajská prokuratúra v Prahe v rozhodnutí zo 17. septembra 1956, ktoré bolo do NPT Příbram doručené 20. októbra 1956, zamietla žiadosť o Jurajovo podmienené prepustenie, resp. ju zatiaľ odložila ako neodôvodnenú.²⁸² V celej tejto situácii bolo pre Juraja najviac zarážajúce, že Július Valovič mal vymeraný trest 20 rokov

280 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 365. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. októbra 1956.

281 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 8. október 1956.

282 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 08829, 17. september 1956.

a Karol Kresánek 15 rokov a obaja už boli na slobode.²⁸³ Argumentoval tým, že správanie nemali iné ako on, keďže boli na táboroch umiestnení spolu. V posúdení tejto veci predložil Juraj veliteľstvu väznice žiadosť o osobný rozhovor s prokurátorom v súvislosti s jeho prepustením a tiež možnosťou dočasného prerušenia výkonu trestu z dôvodu kúpeľnej liečby vážneho reumatického stavu.²⁸⁴ Žiaľ, všetky tieto snahy boli márne, lebo ako presvedčený katolík odmietajúci kolaboráciu s režimom, nemal žiadnu nádej uspieť, o čom svedčili pokračujúce roky väznenia.

Rozčarovanie z vyústenia situácie zachytil list zo 4. novembra 1956: „*Blíži sa nám zima a s tým i veľká starosť, ako sa zaoblieť a zaopatriť si Vám uhlie a drevo. Predpokladal som, že o tieto starosti budem sa už ja osobne starať, lebo nad slnko jasnejšie je, že som mal byť súčasne s Karolom prepustený. Hlavný vinník je už von z väzenia, pritom je to rozvedený a bezdetný muž a ja čo otec rodiny s ďaleko menším trestom som ešte tu.*“ Juraj cítil nespravodlivosť v posudzovaní miery viny, lebo za jediný dôvod svojej dlhodobej neslobody považoval Karolov pokus o emigráciu. V porovnaní s jeho podielom na tomto čine, o ktorom iba vedel, no nenahlásil ho, sa mu pretrvávajúce potrestanie videlo neopodstatnené a nespravodlivé. Pre tieto skutočnosti pripravoval manželku na to, že domov sa tak skoro určite nevráti: „*Nechcem Ti brat, moja drahá Elišenko, Tvoj optimizmus, ale musím Ťa pripraviť na to, že nečakaj ma v dohľadných dňoch doma. Je nemysliteľné, aby som to tom všetkom, čo sa vo svete odohráva, som mohol prísť domov. Ja nevidím do situácie, ale i tie správy z našich novín mi dávajú úplne za pravdu, že medzinárodná situácia sa priostřila. A za takej situácie nemôžem byť prepustený, hoci môj trestný čin už mám dávno počtom dní väzenia odčinený. Toto Ti dávam ako svoje vysvetlenie, prečo som ešte tu. Ak sú iné príčiny môjho ďalšieho väznenia, plynúce z môjho chovania počas výkonu trestu, tu Ti vysvetlenie môže dať jedine generálna prokuratúra a jej podriadené orgány.*“ V ďalších riadkoch popisoval veľmi otvorene a pobúrene márnú snahu o odčinenie svojej údajnej viny: „*Dnes si ešte, ako vtedy, dobre pamätám, čo mi povedal predseda senátu štátneho súdu vtedy v Blave. Povedal: „Svojou prácou*

283 V predvianočnom liste Elišky z 18. decembra 1956 sa dozvedáme, že ona sama sa dostala z hlbkej krízy, ktorú vyvolalo prepustenie Karola, až v tomto období. Stále však verila, že prepustia aj Juraja, ale už nie tak „pocha-bo“ ale rozumne. Aj Juraj sa postupne vymanil z napätia po prepustení Karola a opäť nadobudol stratenú silu a pevnosť, za čo Eliška nesmiernu obdivovala. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 713. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. decembra 1956.

284 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 367. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. októbra 1956.

odčinite škodu, spôsobenú robotníckej triede.“ *Stratil som zdravie, len aby som plnil pracovné povinnosti. Dnes som žobrák, chromý a natrvalo deformáciou tela poznačený len preto, že nebral v r. 1950 – 1954 zreteľ na môj reumatický stav a s ním vleklú chorobu, ale naopak, vyhadzov a korekcia sa mi dostali za moje sťažovanie si na veľké boľasti. To sú tie kázeňské tresty, ktorými ma poznačili v osobných záznamoch. Môj prípad spadá pod revíziu, lebo revízna komisia to sama stvrdila tým, že hlavných vinníkov, čo sa pokúsili prejsť ilegálne hranice, už prepustili na slobodu.“* Juraj sa vyjadril i k ďalším okolnostiam, ktoré kompetentní zneužívali na oddialenie jeho prepustenia: „*Je zaujímavé i to, že si podala na vyššie miesta i Ty sťažnosť, ako hrubo Ťa zastrašoval v lete r. 1955, ten jeden z tábora P, len aby cestou Teba mohol mne dokázať, že ma zlomí v mojich ideáloch a svetonázore, že ma na to dodnes nikto nevypočúval.*²⁸⁵ *Pokladám si za svoju morálnu povinnosť Ti toto napísať, aby si videla, že môj spoločný rodinný život s Vami doma je oddalovaný rôznymi okolnosťami, s ktorými nakoniec nič nemám spoločné.“* Záver tohto listu bol alarmujúcim, zúfalým výkrikom o pomoc. Jurajova frustrácia, podmienená zúboženým zdravotným stavom, dosiahla týmito strhujúcimi slovami vrchol: „*Môj veľmi vážny stav zdravotný, ktorému tu nie je možné poskytnúť účinnú liečbu, ma každým dňom ženie do väčšej katastrofy, lebo môže sa stať veľmi vážna porucha srdca, nervstva a naprosto nevyliciteľné deformovanie tela. Toto je môj výkrik záchrany môjho zdravia Tebe ako mojej vernej manželke s tým, aby si mi presadila aspoň potrebnú kúpeľnú liečbu v Piešťanoch na príslušných prokuratúrach a úradoch. Toto nie sú už žiadne žarty a môže sa stať to najhoršie, že úplne ochrniem a sa stanem nevyliciteľným prípadom.*²⁸⁶ Táto kríza súvisela aj s dĺžkou obdobia, ktoré Juraj strávil vo väzbe. Prvé roky vo väzení odsúdenci vydržali v nádeji, že ich údel sa onedlho skončí a to buď zmenou medzinárodnej situácie, alebo samotným pádom režimu, ktorý bol podľa nich svojou represívnou povahou odsúdený na dohľadný zánik.²⁸⁷ O to silnejšie bolo rozčarovanie z reality, ktorú musel naplno vnímať aj Juraj. Stotožnenie sa s väzenským osudom a ďalšími rokmi odlúčenia od rodiny boli sprevádzané sklúčenosťou.

285 Veliteľ Václav Lauer.

286 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 368. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. novembra 1956.

287 MAYEROVÁ, Françoise. Vězení jako minulost, odboj jako paměť. *Soudobé dějiny*, roč. 9, 2002, č. 1, s. 50.

Aj v nasledujúcom liste z 8. novembra 1956 Juraj popisoval svoje zdravotné ťažkosti a negatívne vyhliadky. Ošetrojúci táborový lekár konštatoval, že v dôsledku reumy mal ľavú nohu oveľa slabšiu ako pravú a v tomto štádiu choroby by mu už nepomohla ani kúpeľná liečba: „*Práca je mi úplným trýznením, lebo plniť normy môžem iba s krajným vypätím síl a sebazapieraním. Čakám, až príde na tábor nadriadený lekár a budem u neho žiadať zníženie práceschopnosti.*“ Juraj sa vyjadroval k aktuálnym otázkam: „*S prevedeným revíznym konaním Ťa zrejme balamutia a zavádzajú. Môžeme ďakovať tomu, čo Ťa minulý rok tak hrubo zastrášoval. Musíš robiť ďalšie kroky na generálnej prokuratúre. Napíš si obsiahlu sťažnosť, kde zahrň aj to, že Karol a Julo sú už doma ako hlavní vinníci.*“²⁸⁸ Manželia nemali možnosť jednoznačne si vymieňať dôležité informácie najmä o krokoch podniknutých vo veci prepustenia a zdravia, pretože jednak nebolo možné vyjadrovať sa otvorene a taktiež im niektoré listy neboli obojstranne doručené. Preto mohli medzi nimi v dôsledku komunikačných medzier vznikáť určité nedorozumenia. Najmä v tomto období, keď jediné relevantné informácie mohol Juraj dostať výlučne od manželky, bola strata každého listu citeľná. V liste z 10. novembra 1956 manželia korešpondovaním zistili, že Eliške neboli doručené dva listy, ktoré pojednávali o zdravotnom stave a jemu zas nevydali dva listy, v ktorých písala o vybavovaní na prokuratúre a u povereníka spravodlivosti vo veci revízie. Keďže bol Juraj v riešení svojich záležitostí skeptický, navrhol písať si len o rodinných a manželských veciach, lebo radšej volil neinformovanosť, než by mal prísť o cenné Eliškine listy.²⁸⁹ Smutné bolo Jurajovo oznámenie v liste z 8. novembra 1956, že momentálne nemohol písať častejšie, lebo zatiaľ nemal peniaze na obálky a listový papier.²⁹⁰

Listy, označené číslom 371 až 375, v rozsahu 12 strán, všetky datované 11. novembra 1956, boli súčasťou motáku, kábľa zaliateho smolou zapečeného v chlebe, ktorý bol Eliške doručený v balíčku vystlanom slamou. Poslal ho neznámy človek, civilný zamestnanec z uránových baní. Odsúdenci sa s civilnými zamestnancami bežne stretávali pri práci v podzemí. Dozorcovia sa snažili držať ich oddelene, no nebolo to vždy možné. Civilní zamestnanci sa väčšinou o väzňov nezaujímal, no

288 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 369. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. novembra 1956.

289 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 370. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. novembra 1956.

290 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 369. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. novembra 1956.

neraz sa im snažili pomôcť. Buď do táborov prenášali jedlo a rôzne predmety, alebo sprostredkovali písomný kontakt odsúdených s rodinami. Obe strany tak mimoriadne riskovali.²⁹¹ V listoch z motáku Juraj urgentne poukazoval na svoj žalostný zdravotný stav, o ktorom nemohol otvorene písať v bežnej korešpondencii. Zúfalým volaním o pomoc varoval pred možným skonaním. Opakovali sa v ňom informácie o reumatizme, užšej ľavej nohe, krívaní a silnej nervozite, pretože reumatizmus postihoval aj nervový systém. Tiež sa sťažoval na bolesti krížov, hlavy, hrbole na chrbtici, trpnutie v ľavej nohe, krčové záchvaty, pichanie v ľavej časti srdcového svalu či bolesti kĺbov. Tento stav bol dôsledkom niekoľkoročného zaraďovania na najťažšie práce v bani, kde mu najviac uškodilo vlhké prostredie a neustále tečúca voda na celé telo. Všetky liečby na tábore boli neúspešné, čoho príčinou bola dennodenná práca vo vode. Juraj považoval svoj stav za kritický, zhoršujúci sa zo dňa na deň, spejúc k tomu najhoršiemu²⁹²: „V roku 1950 odchádzal som rovný ako svieca, tak dnes, i keď som sa liečil, som chromý, deformovaný na tele a prihrbený. A dostať sa na iné suché pracovisko sa mi nikdy nepodarilo, lebo sám veliteľ Lauer mi do očí v roku 1953 povedal, že *„pro Vás mám jenom díru, tam budete pracovat, plnit normy a tam i zahynete!“* Veliteľa Václava Lauera popisovala vo svojich spomienkach Eliška Hurná ako krutého sadistu, ktorý sa nemilosrdne vyvršoval na väzňoch, ktorí sa nedali podvoliť a stáli si za svojím presvedčením, či už náboženským, alebo politickým. Juraj ho prirovnával k vrahovi a beštii, počas celej väzby mali medzi sebou silný konflikt. Na výsluchu v decembri 1953 povedal Jurajovi, že len ľútosť nad jeho ženou a dieťaťom mu zabránili, aby mu s pokojným svedomím nevpálil guľku do hlavy.²⁹³ V ďalších pasážach listu Juraj vyzýval Elišku, aby napísala osobnú sťažnosť priamo generálnemu prokurátorovi s nasledovným odôvodnením: *„Tým, že už prepustili na slobodu Karola a Jula, jasne potvrdili sami, že i ja patrím von, lebo ja nakoniec som ani sám nechcel ísť za hranice ilegálne, ako oni dvaja. A držať ma naďalej vo väzbe len preto, že som sa za žiadnu cenu neprepožičal konfidentstvu vo väzení, niet absolútne žiadneho zákonného podkladu. Od samého začiatku väzenia som stále žil v tom povedomí, že sa na mne spáchala veľiká*

291 LOUČ, Michal. Vězenské subkultury ve vzpomínkách politických vězňů. In: BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009. s. 43.

292 Žiadosť o kúpeľnú liečbu bola Eliške zamietnutá s odôvodnením, že Jurajov zdravotný stav je uspokojivý. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 371. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 11. novembra 1956.

293 HURNÁ, Eliška. Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. *Kultúra*, roč. 14, 2016, č. 15, s. 5.

krivda, lebo nad slnko jasnejšie bolo to, že hrubo porušili socialistickú zákonitosť, keď mi za také nič vymerali 12 rokov. Až tento rok konečne uznali svoje veľké chyby a vraj že idú naprávať spôsobené chyby. Nuž kde je potom tu tá pravá spravodlivosť i voči mne, keď jasne porušili v roku 1950 socialistickú zákonnosť, že ma súdili za akúsi velezradu, ktorú som nikedy fakticky nedokonal. Hlavných vinníkov, čo chceli ujsť za hranice už prepustili von a mňa, čo som iba vedel a napomohol, držia ďalej tu. Ja i v tom vidím ďalej nesprávny postup a rád by som vedel len príčiny môjho ďalšieho väznenia.“²⁹⁴ Juraj odporúčal Eliške v súvislosti so zdravotným stavom a revíziou vyvíjať neprestajné aktivity prostredníctvom viacerých krokov. Mala podať žiadosť o jeho preloženie do Leopoldova, aby sa mohol liečiť bahnom z Piešťan a aby tam mal pracovisko, kde nebude robiť 6 dní v týždni 10 hodín za akýchkoľvek poveternostných podmienok. Ďalej navrhoval poslať novú žiadosť o prerušenie trestu s cieľom kúpeľnej liečby v Piešťanoch počas aspoň 28 dní s odôvodnením kritického stavu. Tiež žiadal o prehliadku úradným lekárom, lebo doposiaľ ho vyšetroval iba táborový lekár, tiež väzeň, bez možnosti komplexných odborných vyšetrení. Pre zlý stav, spôsobený dlhoročnou prácou v baniach vo vode a vlhku, očakával uznanie zníženej práceschopnosti: „*Aby som mohol existovať, musel som za každú cenu pracovať.*“²⁹⁵ V ďalšej časti sa Juraj vrátil k rozhodnutiu Krajskej prokuratúry v Bratislave, ktorá povolila revíziu jeho prípadu. Bol presvedčený, že ďalej túto záležitosť blokovali úrady v Prahe, ktoré mali záujem na jeho ďalšom väznení. Domnieval sa, že bratislavská prokuratúra nevedela, ako miestne úrady úmyselne zadržovali jeho prípad. Následne vysvetľoval, čo spôsobilo rapidne zhoršenie jeho zdravia. V súvislosti s neoblomným postojom k spolupráci, dal ho jeden podporučík ZNB od 1. apríla 1956 opäť fárať do bane. Keby odmietol, nasledovala by korekcia. V bani vytrval tri mesiace, koncom júna kvôli reumatickým bolestiam odmietol ďalej fárať a žiadal od podporučíka, aby mu pridelil najľahšiu prácu v bani – pri pumpe vody: „*Pro vás, pane Hurný, nemáme pumpu. Nemáte na to zásluhy.*“ Zastrášovali ho korekciou, ale trval na tom, aby bol od 1. júla preradený z bane na povrchové pracovisko, čo sa nakoniec podarilo, a tak bol premiestnený do súčasného tábora „U“ – Vojna. Počas spomínaných troch mesiacov sa mu zdravotný stav dramaticky zhoršil. Eliške odporúčal, aby tieto aktuálne skutočnosti zakomponovala do nových žiadostí,

294 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 371. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 11. novembra 1956.

295 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 372. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 11. novembra 1956.

adresovaných generálnemu prokurátorovi, krajským prokurátorom v Bratislave a v Prahe a povereníkovi spravodlivosti. Ako morálnu povinnosť vnímal Juraj angažovanie sa Karola Kresánka: „*Karolovi napíš, aby osobne sa stavil u Teba a po dohovore s Tebou aby osobne čosi podnikol na samej generálnej prokuratúre. To od neho očakávam, ako je svätosvätú povinnosť voči mne. Nech sa i on stará, aby nám nezozieral zdravie, lebo len jeho pričinením som vo väzení. On to dobre vie a nech podľa toho jedná.*“ V závere listu vkladal všetky svoje nádeje do manželky: „*Končím s tým, že čakám okamžité Tvoje kroky pre záchranu môjho zdravia a prepustenie na slobodu.*“²⁹⁶ Na základe žiadosti o kúpeľnú liečbu bol Juraj dňa 8. decembra 1956 vy počúvaný zástupcom Krajskej prokuratúry v Prahe. Prišiel však bez lekára, a preto mal byť najbližšie vyšetrený lekárom z ministerstva vnútra, na základe čoho sa mala žiadosť ďalej riešiť. Juraj popisoval vyšetrovateľovi podrobnosti okolností zhoršenia zdravia, ktorému sa to však zdalo skreslené a prehnané, preto sa obával ďalšieho negatívneho výsledku posúdenia žiadosti.²⁹⁷ Eliška tiež oznamovala manželovi, že advokát i krajský prokurátor v Bratislave ju ubezpečovali, že Juraja čoskoro prepustia. Jeho postoj bol v liste z 20. decembra 1956 skôr apatický, lebo zatiaľ sa s ním nič nedialo, ani s liečením, nieto s prepustením.²⁹⁸

V liste z 13. novembra 1956 Juraj konštatoval, že aj keď z domu nemal už mesiac žiadne správy, neklesal na duchu, opierajúc sa o vieru: „*Zúfať za to nebudem, ale len u Všemohúceho budem prosiť o poskytnutie pomoci Vám doma i mne tu. S Jeho pomocou prekonáme všetky prekážky nášho života a zdoláme všetky zloby čo na nás sypú kdejakí zlomyseľníci. I keď sa na oko zdá, že som nešťastný, predsa len vo svojom svedomí a na duši sa radujem, ba až jasám, lebo nič ma nezatažuje v mojom živote.*“²⁹⁹ Dňa 15. novembra bol Jurajovi konečne doručený list od manželky, datovaný 23. októbra 1956. Manželia sa zhodli na tom, že nimi otriasli protichodné pocity nádejí, túžob a sklamaní, a preto obaja nemali náladu či nastavenie písať, keďže neistý duševný stav im nedovoľoval pokojne premýšľať.

296 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 374. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 11. novembra 1956.

297 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 387. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. decembra 1956.

298 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 392. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. decembra 1956.

299 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 376. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. novembra 1956.

Napriek tejto skepse Juraj svoju rodinu znova povzbudzoval: „*Prosím Vás, moji najdrahší, buďte len trpezliví a s plnou oddanosťou a s plnou oddanosťou Božej pomoci dúfajme všetci v to najlepšie.*“³⁰⁰ Osud rodiny zrejme videl ako boží zámer, a preto veril, že ak budú žiť podľa božích prikázaní, dosiahnu šťastie a bláženosť. Jedinou cestou, ktorou sa Juraj uberal bola cesta viery, ako kľúč ku šťastiu a spokojnosti, napriek bezpráviu, ktoré prežívali.³⁰¹ I keď sa manželia zmietali vo vlnách náročných pocitov, nikdy to netrvalo dlho a opäť jeden druhému vniesli do života nádej a potechu. Tentoraz to bola Eliška, ktorá v liste z 13. novembra 1956 optimisticky nabádala manžela, aby nevešal hlavu kvôli tomu, že nie je na tom tak, ako Karol. Stále verila v jeho skorý návrat domov a toto presvedčenie vnášala do listov typickým šarmantným spôsobom. Jej slovám potechy Juraj podľahol a v liste z 30. novembra 1956 sa oddal snívaniu o svojom rodinnom šťastí.³⁰²

V predvianočnom čase Juraj podliehal občasným sentimentálnym náladám. Ako hlava rodiny sa svojim najbližším prihovárал vo viacerých vianočných pozdravoch a úvahách. I keď Vianoce netrúvali spolu, plne sa odovzdal ich hlbokému duchovnému prežitiu, v oddanosti Pánovi, s vďačnosťou ochrannej ruky nad rodinou. Želal si, aby doma oslávili sviatky radostne a vo veselej nálade a v žiadnom prípade nepodliehali smútku.³⁰³ Juraj sa zamýšľal nad hlbokým významom a poslaním sviatku Vianoc, v duchu predvianočnej atmosféry rozjímal v myšlienkach nad Spasiteľom a svojou rodinou. Prosil Elišku, aby ochraňovala ich rodinný trojlístok, ako často s láskou svoju rodinu nazýval, a aby v Jurkovi neúnavne pestovala silnú myšlienku na neho, ako jediného a milujúceho otca.³⁰⁴ Toto poslanie Eliška zvládala bravúrne. Veľmi si zakladala na pestovaní lásky syna k otcovi a jeho neustálym sprítomňovaním pripomínala, aký bol dobrý a čestný. Každý večer sa spolu s Jurajkom modlili za jeho šťastný návrat domov a kedykoľvek to bolo možné, spomenula „apinka“, čo by povedal, urobil, keby bol s nimi. Syn Juraj dodnes s hlbokou vďakou

300 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 377. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. novembra 1956.

301 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 382. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. novembra 1956.

302 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 383. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. novembra 1956.

303 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 388. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. decembra 1956.

304 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 391. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. decembra 1956.

spomína, ako mamička nikdy nedovolila, aby sa navzájom odcudzili.³⁰⁵ Napriek trápeniam Juraj neúnavne a s pokorou vstepoval svojej rodine povďačnosť: „*Žijeme už roky veľmi šťastne i napriek tomu dlhodobému rozlúčeniu. Srdcia naše stále väčšmi volajú po sebe a dušami stávame sa dokonale jednotní. Náš život zošťastňuje i náš predrahy synček, na ktorého ma viažu veľmi milé a hrejivé vzpomienky prvých dvoch rokov jeho života... my dvaja v šťastí, láske, zhode a v dobrej vôli zdolávame všetku zlobu nám sa staviacu na našej púti. My však v pokore a oddanosti Stvoriteľovi prežívame i dobu boľastného rozlúčenia zhodne a v porozumení a vieme, že sa ja vrátim jedine k Tebe a Jurajkovi.*“³⁰⁶ V listoch z posledných dní roku 1956 sa Juraj zamýšľal nad blížiacim sa novým rokom, ktorý si predstavoval ako rok veľkých nádejí a viery v konečné rodinné šťastie. Taktiež bilancoval starý rok. Napriek všetkým útrapám a nepopierateľným sklamaniam sa domnieval, že tento rok prežili dobre. Prosil, aby Pán držal aj naďalej nad nimi svoju ochrannú ruku a vstúpil im dostatok trepezlivosti. Domnieval sa, že spolu dokázali prekonať veľmi veľa. Aj on zdolal mnoho zlého, čo ho však nezlomilo, no urobilo z neho muža pevného a vytrvalého. Obdivuhodne prisľúbil Eliške, že mu život nebol ľahostajným a aj ďalej bol zameraný na návrat k rodine.³⁰⁷

Listy z roku 1957

„*Moje zdravie je veľmi narušené a cítim, že zbytok času do konca odlúčenia veľmi ťažko budem prežívať. Ja som už dnes mrzák na kríže a na ľavú nohu tak silne krívam, že už ani, myslím, nikdy sa z toho nedostanem. Neviem, ale, i keď ako silne snažím to premáhať, či to neskončí v dohľadnej dobe tým najhorším. Ak teda odídem ja, prosím Ťa, zachráň sa aspoň Ty pre Jurajka, aby nebol úplnou sirotou. Sú to tvrdé slová, ale taká je skutočnosť so mnou.*“

305 HURNÁ, Eliška. Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. *Kultúra*, roč. 14, 2016, č. 15, s. 5., zo spomienok Juraja Hurného ml.

306 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 389. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. decembra 1956.

307 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 397. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. decembra 1956.

IV.1. Väznica Mírov

V priebehu roku 1957 bolo Eliške doručených od manžela Juraja spolu 125 listov, čo bolo v porovnaní s predchádzajúcim rokom 1956 takmer o polovicu menej. Tento stav možno klásť do súvislosti s obmedzeniami v intenzite korešpondovania zo strany cenzúry a taktiež s istou stagnáciou zo strany Juraja, vyvolanou vyrovnávaním sa s aktuálnou situáciou, bez nádeje na skoré prepustenie.

V liste z 1. januára 1957 Juraj hodnotil sedem rokov väznenia a zamýšľal sa nad očakávaniami, ktoré mal od každého z nich. Hoci od niektorého čakal veľa, od niektorého nič, pri celkovom posúdení bol presvedčený, že mal „...*duševné uspokojenie a čisté svedomie. Toto mi dodáva veľa, ba hlavnú silu radosti a chute do života. Mne sa veľmi uľahčuje znášať všetko to, čo ma tu stretáva, lebo mám pevnú vieru vo Vás doma po každej stránke.*“³⁰⁸ Takto duševne pripravený pociťoval odhodlanie vstúpiť do ďalšieho roku a o krôčik sa priblížiť k návratu domov. Vyjadril spokojnosť s prežitím vianočných sviatkov, ktoré mu Eliška verne opísala v liste z 2. januára 1957. I keď vzájomne žiaľili nad skutočnosťou, že neboli spolu, Juraj bol šťastný, že si doma udržali vianočnú náladu a najmä Jurajko mohol intenzívne precítiť kúzlo Vianoc. V tomto liste a v niekoľkých nasledujúcich sa však Eliška manželovi sťažovala na synovo správanie, najmä na prejavy lenivosti a odvrávanie. Juraj videl príčinu v tom, že mama a babička neboli vo výchove dostatočne prísne, a preto ich žiadal, aby boli obe ráznejšie. Zároveň si s lútosťou uvedomoval, že sa nemohol priamo zúčastňovať na synovej výchove a ako bytostne jeho vklad chýbal. I keď nemal celkový obraz o synovi, bolo mu jasné, že bol veľmi tvrdohlavý a temperamentný. Smerovanie výchovy videl v lepšom spoznaní dieťaťa, v rozhovoroch, sledovaní jeho duševného života a najmä v spoločnom úsilí v rodinnom kruhu, čo však nateraz zostávalo len v jeho modlitbách.³⁰⁹

Neúnavné podávanie žiadostí a dlhodobé apelovanie oboch manželov na riešenie Jurajovho žalostného zdravotného stavu, ktorý mu už nedovoľoval pracovať v bani, riešili kompetentné úrady jeho premiestnením do NPT Mírov na Olomoucku,

308 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 398. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. januára 1957.

309 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 404. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. januára 1957.

310 Od náčelníka NPT Vojna bol Eliške doručený oznam z 19. februára 1957 o premiestnení manžela do NPT Mírov, ktoré sa uskutočnilo na návrh krajského prokurátora. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 21.

ktoré sa zrealizovalo 8. februára 1957.³¹⁰ Juraj informoval manželku o plánovanom premiestnení stručným listom z 21. januára 1957, kde o sebe písal pod krycím označením Julinka. Z obsahu listu jednoznačne vyplývalo presvedčenie, že sa po niekoľkých dňoch dostane na slobodu, pretože avizoval telegram od Julinky okolo 30. januára. Usudzoval tak podľa toho, že i Karmela, čiže Karol Kresánek, tiež absolvoval tento proces v septembri minulého roku v trvaní deviatich dní: „*Verím, že je to tá istá cesta, čo robila Karmela ešte od 18. – 26. IX. 1956...*“ Juraj skutočne veril, že to bola jeho cesta na slobodu, pretože v tomto liste manželke odobril dávnejšie dohodnuté postupnosti strávenia prvých spoločných dní v Bratislave: „*Potom všetko s Julinkou uskutočnite presne tak, ako ste si to dohovorili s ňou. Anička v Blave, 3 – 4 dni, návšteva hrobu otecka a babičky, atď.*“³¹¹ Eliškino sklamanie pri doručení ďalšieho manželovho listu z 10. februára 1957 muselo byť obrovské. Dozvedela sa v ňom, že manžel bol odvedený do NPT Mírov, kde mal byť liečený na reumatizmus v miestnej väzenskej nemocnici. Juraj podal manželke základné údaje o novej adrese, novom kmeňovom čísle a inštrukcie ku korešpondovaniu, ktoré jej odporúčal raz týždenne, len v súrnych prípadoch častejšie. Sťažoval sa na to, že Julinka doteraz nemala poskytnutú žiadnu zdravotnú starostlivosť.³¹² V ďalšom liste z 18. februára 1957 sa zmienil o novom zamestnaní, ktoré považoval za doteraz najľahšie. Odbremením od náročnej práce chcel venovať všetky voľné chvíle myšlienkam na opätovné stretnutie s rodinou, ktoré mu vlievali silu ísť ďalej. V týchto momentoch si predstavoval život ako krásny, bohatý, prežitý so svojimi milovanými.³¹³ Preložením do iného tábora sa pozdržalo doručovanie korešpondencie, takže na uistenie z domova, že vedeli o premiestnení, si Juraj musel počkať až do 1. marca 1957. Ubezpečoval Elišku, že napriek tomu, kde sa nachádzal, bol duševne vyrovnaný a spokojný. Stále sa opieral o poznanie, že napriek fyzickému odlúčeniu boli duševne nanajvýš spätí a taký stav by podľa neho doma ani nedosiahli. Manželia si plánovali návštevu okolo Veľkej noci, jej trvanie

311 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 406. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 21. januára 1957.

312 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 407. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. februára 1957. Generálna prokuratúra v Prahe informovala Elišku v liste z 15. apríla 1957 o premiesnení manžela na Mírov, kde „*jsou dány vhodné podmínky k pracovnímu zařazení i poskytnutí léčebné péče odpovídající zdravotnímu stavu Juraja Hurného.*“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 10.

313 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 408. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. februára 1957.

Juraj avizoval na 20 – 30 minút. Návštevy sa konali priamo vo väzenskom ústave, príbuzných vozili zo stanice Mohelnice na Mírov autobusom.³¹⁴ Plánovaný termín sa však oddialil, pretože Jurajko dostal osýpky, ako to Eliška uvádzala v liste z 5. apríla 1957. Návšteva sa nakoniec uskutočnila 12. apríla 1957, v trvaní 55 minút.³¹⁵ Hneď v tento deň Juraj vyjadril svoje živé dojmy v liste. Oboma bol mimoriadne očarený, veľmi sa mu páčilo, ako boli pekne ustrojení a vyobliekaní. Bol šťastný, že s ním Eliška hrdo znášala bolesti odlúčenia a malého Jurka vnímal ako veľmi bystrého chlapca. Oteckovi sa zveril, že chce byť lekárom. Juraja návšteva potešila a veľmi dobre naladila,³¹⁶ no isté precitnutie zo stretnutia prišlo v liste z 15. apríla 1957. Popisoval silné momenty, ktoré v ňom vyvolali značné emocionálne zážitky. Bolesť a slzy striedali pocity šťastia a vďačnosti, že spolu statočne nesú spoločný údel.³¹⁷ Dojmy z návštevy v Jurajovi rezonovali aj v ďalších dňoch a znova sa k nim vracal. V liste z 9. mája 1957 opäť vyjadril nadšenie zo svojej rodiny, no v spojení s obojstranným smútkom z odlúčenia. Presviedčal Elišku, že sa týmto pocitom nesmú poddať a bez rúhania prijať božiu vôľu: „*Či máme žiaľ, že prítomnosť je voči nám špatná? Nie, lebo ona je plná budúcnosti, s tými najkrajšími snami a pred-savzatiami v našom živote.*“³¹⁸

V tomto období začali manželia riešiť otázku zmeny Eliškinho bydliska, ktorá vyplynula z novej pracovnej ponuky v Novom Smokovci. Juraj s touto možnosťou jednoznačne súhlasil, pretože v aktuálnom zamestnaní manželke neposkytli byt. Práca v Leviciach síce Eliške veľmi vyhovovala, mala výborné výsledky a zamestnávateľ s ňou bol nadmieru spokojný, no zo strany nemocnice nebolo možné zabezpečiť jej byt. Juraj radil pracovnú ponuku v Tatrách neodmietnuť predovšetkým preto, že by s novým bývaním odbudlo mnoho starostí so zháňaním dreva na zimu, kúrením, či nosením vody, čo bolo najmä pre babičku veľmi náročné. Touto zmenou by sa zbavili zlých

314 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 411. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. marca 1957.

315 Návšteva sa konala od 12.20 – 13.15 hod. Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 12. apríl 1957.

316 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 426. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. apríla 1957.

317 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 427. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. apríla 1957.

318 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 434. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. mája 1957.

319 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 422. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. marca 1957.

životných podmienok a neustáleho cestovania.³¹⁹ Eliška nakoniec novú pracovnú ponuku neprijala a zostala v pôvodnom zamestnaní. Juraj súhlasil, ale zásadne trval na dožadovaní sa pridelenia bytu, a to nielen pre zjednodušenie života. Veľmi si želal, aby Jurko od septembra nastúpil do hudobnej školy v Leviciach, čo dochádzaním zo Žemberoviec nebolo možné.³²⁰ Otázku nového bytu riešili manželia nepretržite.

V mnohých listoch sa venovali výchove syna. Eliška sa zväčša sťažovala na jeho správanie, ktoré bolo roztopašné, nepozorné, neposlušné. Juraj videl hlavnú príčinu najmä v tom, že nebol doma. Manželke odporúčal prísnejší prístup, ráznejšie dohováranie, no i pekné slovo. Domnieval sa, že Eliška vzhľadom na okolnosti prechovávala k synovi predimenzovanú lásku a myslel si, že musí byť prísnejšou, dôslednou v rozhodnutiach a viac sa so synom rozprávať: *„V neskorších rokoch budeme sa dívať na Jurka ako do zrkadla a ak by nám ukazovalo pokrivenú formu jeho osobnosti, museli by sme jedine sami sebe vynadať.“*³²¹ Juraj vždy zdôrazňoval závažnosť výchovy jediného syna a neraz si s manželkou predstavovali, s akou láskou by prijali ďalšie dieťa. Jedine v rodinnom živote naplnenom deťmi videli zmysel života. Preto v listoch viackrát zavrhovali nevlúdne správanie svojich švagrovcov, Laliho a Jarky,³²² ktorých súčasné manželské nezhody mali zlý vplyv na ich deti, čo Juraj odsudzoval: *„Len deti viacej než iný dar, ktorý nám Stvoriteľ dáva, prinášajú nám ku sklonku nášho života nádej i útechu budúcich rokov a jediné pokračovanie svojho ja a života.“*³²³ Manželia tušili, že nepriazeň osudu im už nikdy nedovolí mať ďalšie deti. Akokoľvek sa v prvých rokoch odlúčenia tešili na „Beatrichku“, postupne sa vyrovnávali s faktom, že to nebude možné. Deti vnímali ako najväčší životný dar, a preto mienili aj Jurajkovi dopriať tú najlepšiu výchovu.³²⁴ Hlavnými výchovnými cieľmi

320 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 425, 428. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. apríla 1957, 28. apríla 1957.

321 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 442, 445. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. mája 1957, 1. júna 1957.

322 Eliška sa k správaniu sestry Jarky a švagra Laliho vyjadrovala aj v ďalších listoch. Jurajovi sa nepáčil postoj Laliho k výchove detí, ktorá bola skôr formálnou, až neosobnou a tiež nechcel, aby zasahoval do výchovy Jurka, lebo jeho rady a názory považoval za nevhodné. Takisto odsudzoval Jarkino okrikovanie a doberanie si Jurajka, kvôli čomu sa k nim obával chodiť. Na základe týchto skutočností Juraj Eliške radil obmedziť kontakt a baviť sa iba všeobecne. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 468, 470. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. júla 1957, 10. augusta 1957.

323 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 450. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. júna 1957.

324 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 451. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. júna 1957.

boli láska, dobro, pevný charakter, rodičovská autorita nevynútená z pozície sily, ale milujúca a láskavá.³²⁵

V liste zo 4. júna 1957 sa Juraj opätovne zamýšľal nad vnútorným prerodom svojej osobnosti počas siedmich rokov väzenia: *„Táto epizóda môjho života poskytla mi dostatok príležitosti k tomu, aby som sa zamyslel nad sebou, nad svojím životom, nad vzťahmi ku Vám doma, aby som sa kajal zo všetkého spáchaného zla a aby som stále zaháňal zo svojej duše všetku zlobu. V mojich meditáciách došiel som i k takému poznaniu pravého ľudského života, že odpustiť každému, kto mi kedy ako ublížil, je jeden z prvoradých čnostných znakov lepšieho človeka.“*³²⁶ Spomínal, ako od študentských čias šesť rokov platonicky miloval jedno dievča, no cez vojnu ho zradilo s novou známosťou. Preto sa z neho na nejaký čas, i vďaka dôstojníckemu povolaniu, stal „Don Juan.“ Svoj rozháraný milostný život dokonca vnímal ako trest, ktorý teraz musel znášať: *„...to bolo v dobe vojny, keď som hýril a žil dosť zmyselnej láske, vlastne milkovaníu sa so ženami a dnes sa za to hanbím. To je iste ten koreň môjho Božieho potrestania, že my dnes tak všetci traja trpíme.“*³²⁷ Zoznámením sa s Eliškou takýto spôsob života zavrhol, po uzavretí manželstva mu spomínané správanie zostalo cudzie³²⁸ a pobytom vo väzení sa jeho duševný a osobnostný prerod ešte znásobil. Konštatoval, že až touto premenou v plnej miere pochopil svoje životné priority, ktoré spočívali v rodinnom šťastí. K 10. výročiu sobáša ďakoval za duševnú zomknutosť so svojou rodinou a velebil Elišku, akou mu bola cnostnou, vernou, jedinečnou, najvzácnejšou ženou.³²⁹

Manželia preberali v korešpondencii tohto obdobia prednostne rodinné záležitosti. Údaje, ktoré súviseli s riešením Jurajovho predčasného prepustenia, sa objavovali len v náznakoch. Jediným možným spôsobom bola komunikácia prostredníctvom kamuflovaných údajov. V prvej polovici roku 1957 manželia písali o revíznom konaní iba v dvoch listoch, z 15. mája a 30. mája 1957. V prvom

325 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 454. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. júna 1957.

326 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 446. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. júna 1957.

327 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 113. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. a 16. októbra 1955.

328 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 455. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. júna 1957.

329 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 459. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. júla 1957.

sa Juraj dopytoval Elišky na svoju revíziu a nerozumel, prečo sa týkala iba Karola Kresánka, ktorý bol ako hlavný vinník už od septembra prepustený a do dnešných dní nebola Eliške doručená reálna odpoveď na žiadosť o jeho revízne konanie, čoho by sa mala Eliška vehementne dožadovať.³³⁰ V liste sa hovorilo o Julinke a Karmele, čiže o Jurajovi a Karolovi, ktorí sa ešte na tábore dohodli, že Karol bezpodmienečne podnikne pre Juraja také kroky, ktoré by ho čo najskôr dostali tam, kde pobudol krátko v lete 1950, čiže do Leopoldova. Juraj sa domnieval, že toto premiestnenie by mu umožnilo čo najskôr vyriešiť jeho problémy. Tiež však vyjadril isté pochybnosti, či Karol v tejto veci vôbec konal, pretože nemal zvonku nijaké informácie, z ktorých by si utvoril dajakú predstavu.³³¹ V liste z 30. mája 1957 opäť spomínal Julinku a riešenie jej prípadu. Cez osobu Julinky bol presvedčený o dôležitosti dostať sa čo najskôr blízko Hlohovca, čiže do Leopoldova, k čomu aj on podnikol potrebné kroky a dostal istý prísľub. Na to sa však nebolo možné úplne spoliehať, a preto opäť musela v tejto veci zakročiť Eliška. Juraj bol presvedčený, že jeho prípad dlhodobo hatili príslušné orgány v Prahe, a preto nástojil na premiestnení do Leopoldova a zaradení do kompetencie Okresnej prokuratúry v Nitre: „*Toto som hovoril i Karolovi, aby len v tom smere sa staral o Julinku. Veď on vie toho veľa a preto si neviem vysvetliť jeho nečinnosť.*“³³²

Juraj sa v tomto období vo viacerých listoch vyjadroval ku Karolovi, čiže Karmele. Zarážalo ho, že Karol nepodnikal v jeho veci žiadne kroky a tiež nebol nápomocný Eliške. V otázke nového bytu zamýšľal, nech jej Karol pomôže pri reparovaní nábytku, maľovke, sťahovaní a taktiež finančne. V liste z 22. apríla 1957 sa vyjadril, že by mohol Jurajkovi kúpiť harmoniku, ako láskavosť voči nemu.³³³ Eliška však celkovo nemala dobrý pocit z kontaktu s Karolom, a preto tieto návrhy skôr zamietala.³³⁴ Lepšie svetlo vrhal na Karola Eliškin list z 10. decembra 1956, čiže asi tri mesiace po jeho prepustení. Pri ich osobnom stretnutí sa

330 Odpoveď bola Eliške doručená údajne omylom až po roku a pol, v januári 1958. ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, Správa Krajskej prokuratúry v Bratislave. Rk 72/56, 13. január 1958.

331 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 436. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. mája 1957.

332 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 444. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. mája 1957.

333 Karol ešte z pobytu vo väzení vedel, že Juraj synčekovi na harmoniku šetril, no nakoniec musela Eliška túto sumu použiť na zadováženie základných životných potrieb.

334 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 444. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. mája 1957.

Karol vyslovil, ako ho veľmi trápilo, že bol na slobode a Juraj nie. Nedbal by, keby ho zavreli, lebo on si to zaslúžil, no Juraj nie, lebo trpel jeho vinou.³³⁵ V liste zo 7. januára 1957 Eliška oboznámila manžela, ako sa Karol opäť kajal: „...*dokiaľ Julka tu nebude, tak on sa s týmto životom nezmieri, že len blúdi a blúdi.*“³³⁶ V nasledujúcich mesiacoch Juraj pochopiteľne očakával od Kresánka všestrannú pomoc, no keď sa nič nedialo, postupne dospeli manželia k názoru, že s ním v budúcnosti nechcú a nebudú udržiavať žiaden kontakt.³³⁷

IV.2. Na pokraji síl

Koncom leta 1957 sa celej rodine nahromadili zdravotné problémy, ktoré pramenili zo značného duševného nepokoja. Juraj trpel premnohými bolesťami, najmä hlavy a hrudného koša, Jurajko bol v dôsledku osýpok a oslabenej imunity priebežne chorľavý, Eliška sa sťažovala na bolesti v okolí srdca a značnú nervozitu a babička bola v nemocnici na operácii žľzníka. Keďže starostlivosť o Jurajka bola najmä na pleciach babičky, Juraj mal vážne obavy, ako Eliška túto situáciu vyrieši. Synovi o pár dní končili prázdniny a babička sa ešte nevrátila z nemocnice: „*Toho som sa najviac bál, lebo bez mamy je Jurajko v Žemberovciach odkázaný na ulicu.*“³³⁸ Našťastie, 31. augusta 1957 bol Jurajovi doručený list so správou, že babička sa vrátila z nemocnice a bude sa môcť o Jurajka starať. K listu boli priložené dve synove fotografie, ktorým sa Juraj veľmi potešil a trochu pookrial.³³⁹ Tieto okolnosti ho podnietili intenzívne vplývať na manželku vo veci neodkladného dopytu po novom byte. Z obavy, ak by babička opäť ochorela, Eliška sa dožadovala bytu naliehavejšie. V liste z 2. septembra 1957 sa javila situácia nádejne,

335 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 712. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. decembra 1956.

336 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 715. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. januára 1957.

337 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 481. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. septembra 1957.

338 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 479. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. augusta 1957.

339 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 480. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. augusta 1957.

340 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 481. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. septembra 1957.

pretože už mala ústny súhlas od bytového referenta. Juraj bol na manželku nesmierne pyšný, ako vedela zabráť, pozbierať sily a v pestovaní pevnej vôle ju naďalej podporoval.³⁴⁰

V liste zo 7. septembra 1957 Juraj opisoval svoj zdravotný stav. Napriek tomu, že mal na novom pracovisku sedavú prácu, čo mu na boľavé nohy veľmi vyhovovalo, jeho stav sa nezlepšil.³⁴¹ Rokmi neliečený reumatizmus mu nepriaznivo pôsobil na srdce a celú nervovú sústavu, čo znásobila práca vo vlhkom prostredí v bani. Liečba injekciami mu doteraz nezabrala, bolelo ho na hrudi a v dôsledku duševného nepokoja mával časté bolesti hlavy. Po dohode s lekárom sa mal začať liečiť novými liekmi americkej výroby, a preto písal Eliške, aby o ne požiadala brata Jána z Kanady.³⁴² Na zaslanie týchto liekov dostala Eliška o niekoľko dní z veliteľstva povolenku, preto Juraj veril, že onedlho začne s úspešnou liečbou.³⁴³

Manželia si naplno uvedomovali svoj nepriaznivý zdravotný stav, a preto pri opätovnom otvorení otázky ďalšieho dieťaťa v liste zo 14. septembra 1957 sa jednomyselne zhodli na tom, že tento zámer bude podliehať výlučne rozhodnutiu lekárov a detailným odborným vyšetreniam. Manželia vnímali túto tému realisticky a natoľko nezúfali. Príčinu možno hľadať v istej vyčerpanosti pod tlakom dlhoročného odlúčenia a fyzickom zoslabnutí. O to viac sa sústredili na svoje jediné dieťa. Juraj v listoch konštatoval, že dôsledkom ťažkej rodinnej situácie Jurajko nielen že chorľavel, ale bolo ňou poznačené i jeho správanie. Často sa bil, neposlúchal, či odvrával. Súhlasil s Eliškou, že je toho na ňu už priveľa a jediným riešením bol jeho návrat domov. Hlavným problémom Jurajka bolo bitkárstvo.³⁴⁴ Príčinu možno hľadať v prostom detskom úsilí vynútiť si akúkoľvek pozornosť. V prípade Jurajka to bola istá bezmocnosť nad stratou otca, odlúčenie od osoby, ktorú vďaka sprítomňovaniu matkou miloval a chcel si ju vydobyť späť. Inak si ako dieťa nevedel pomôcť a podľa vzoru Jánošíka si mienil bitkou vymôcť čokoľvek. V spomienkach Juraja ml. rezonuje veľmi silný moment. Pri jednej z návštev vo

341 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 440. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. mája 1957.

342 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 483. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. septembra 1957.

343 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 489. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. septembra 1957.

344 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 485. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. septembra 1957.

väzení, keď otecko v emocionálne drancujúcej chvíli začal plakať, uštedril od dozorca spršku vyhrážok. Jurajko ho aj v takýchto chvíľach podľa vzoru svojho hrdinu statočne obraňoval a osopil sa na dozorca: „*Vy surovci, prestaňte trápiť môjho otecka! Však počkajte, keď budem veľký, budem ako Jánošík, prídem sem s valaškou, všetkých Vás pobijem a otecka si zoberiem domov!*“³⁴⁵

Huncútstva Jurajka plynuli z jeho živej povahy. Juraj odporúčal regulovať temperament rozličnými zmysluplnými aktivitami, najmä navštevovaním hudobnej školy a učením sa cudzích jazykov, aby nemal toľko času na vymýšľanie.³⁴⁶ Prosil Elišku i babičku, aby naďalej venovali veľkú pozornosť správnej výchove a viedli ho správnou cestou: „*Nech prídem kedykoľvek domov, nebude pre mňa nikdy neskoro, začať sa mu tiež naplno venovať, lebo mám vo Vás istotu, že sa Jurajko vyvíja správne a ja len prevezmem svoj otcovský podiel výchovy i priamo osobne.*“³⁴⁷ V liste z 24. októbra 1957 Juraj opäť uvažoval, ako nezanedbať výchovu, keďže čas rýchlo bežal a synček rástol. Pociťoval obavy, ako prijímal a či si dôsledne osvojoval všetky jeho výchovné usmernenia a príliš sa nevzpieral. Celú svoju dôveru vkladal do Elišky a babičky, no i keď vedel, že nemohli na všetko stačiť, za starostlivosť im bol bezhranične povďačný.³⁴⁸ Nikdy nepochyboval o tom, že Jurko dostával od svojich rodičov, či už priamo alebo sprostredkovane, len to najlepšie: „*Kolko sa len narozmýšľam i o tom, či náš synček Jurajko bude si v budúcnosti spomínať na svoje detstvo ako na šťastnú dobu bezstarostného života. Tak veľmi si želám, aby vždycky miloval a vrelo hýčkal všetky svoje spomienky. Chcel by som, aby tieto spomienky iba osviežovali, povznášali jeho dušu a aby mu boli prameňom najlepších zážitkov. Ja som mu nútene ušiel z dohľadu a zostala si mu len Ty ako starostlivá a bojazlivá mamička, so všetkými tými starosťami živitelky rodiny. Ty i mama toľko sa s ním zapodievať a preveľa dobrého a rozumného nahovoríte, že i po stránke rozširovania jeho obzoru vedomostí nemal by si nikdy nariekať. Želám si to, aby zvuk Tvojho hlasu bol Jurajkovi sladký, prívetivý a aby veľa hovoril jeho*

345 HURNÝ, Juraj. *Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 46.

346 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 487. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 21. septembra 1957.

347 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 492. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. októbra 1957.

348 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 500. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 24. októbra 1957.

349 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 509. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. novembra 1957.

srdcom.“³⁴⁹ Napriek obrovskej snahe rodičov, syn Juraj nevnímal svoje detstvo ako šťastné. Desivé obrazy otca, zviazaného v putách, či mamin bezhraničný žiaľ, ho máтали po celý život. Mamička a babička ho však dokázali zahrnúť tolkou láskou, ktorá ho „liečila“ a zotrvala žriedlom sily až do dnešných dní.³⁵⁰

V liste zo 4. novembra 1957 sa Juraj pozastavil nad Eliškinými úvahami o jeho prípadnej smrti, čo by bol podľa nej koniec pre ňu a aj pre Jurajka. Tento názor ho zarazil a upovedomil manželku, že v žiadnom prípade takto uvažovať nesmie. Ak by ktokoľvek z nich odišiel ako prvý, bolo by jeho posvätnou povinnosťou zostať a postarať sa o dieťa.³⁵¹ Naliehavosť tejto témy sa onedlho ukázala ako opodstatnená. Žalostný zdravotný stav a následná psychická sklúčenosť z celkovej bezmocnosti sa pretavili do zúfalých listov, ktorými Juraj postupne pripravoval Elišku na svoju smrť. V liste z 28. novembra 1957 ju veľmi prosil, či skôr súril, aby sa dala odborne vyšetriť a liečila sa na srdce, pretože „*všetky Tvoje snahy o Julinkino doštudovanie sú márne. Daromnica Karmela asi naháňa predmety svojej „lásky“ a nech čert vezme Julču...*“, a svoj zdravotný stav považoval za alarmujúci: „*Moje zdravie je veľmi narušené a cítim, že zbytok času do konca odlúčenia (1962) veľmi ťažko budem prežívať. Ja som už dnes mrzák na kríže a na ľavú nohu tak silne krívam, že už ani, myslím, nikdy sa z toho nedostanem. Neviem, ale, i keď ako silne snažím to premáhať, či to neskončí v dohľadnej dobe tým najhorším. Ak teda odídem ja, prosím Ťa, zachráň sa aspoň Ty pre Jurajka, aby nebol úplnou sirotou. Sú to tvrdé slová, ale taká je skutočnosť so mnou.*“³⁵²

Sťažný zdravotný stav popisoval Juraj manželke aj v ďalšom liste. Trápilo ho najmä pichanie a bolesti na srdci a sťažené dýchanie, čo bolo dôsledkom dlhodobého neliečeného reumatizmu. Liečba stovkami injekcií mu nijako nezaberala a tiež už neboli aktuálne ani kúry v Piešťanoch, lebo bahenné zábaly by neznieslo choré srdce. Neúspešná liečba sa podpísala pod Jurajov psychický stav v podobe rezignovaného, sklúčeného rozpoloženia: „*...stal sa zo mňa zmrzačený človek a jeho stav zmrzačovania sa každým časovým rozpätím len zväčšuje. Ja sa tu podrobím ďalším liečebným opatreniam, nariadeným tunajšími lekármi. Ovšem len potiaľ, pokiaľ to bude únosné môjmu duševnému potenciálu to znášať. Tých všelijakých duševných*

350 Zo spomienok Juraja Hurného ml.

351 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 503. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. novembra 1957.

352 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 512. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. novembra 1957.

*múk po celú tú dlhú dobu odlúčenia už som tolko vytrpel, že ak si pomyslím na ďalšie liečenie, musím sa triasť a báť.*³⁵³ Jedinou útechou bola pre Juraja spomienka na milovanú rodinu. Prijemným rozptýlením bolo vždy Eliškino rozprávanie, ktoré Juraja vtiahlo do rodinného kruhu. Manželke bol vďačný, že syna občas vzala do divadla, do kina, či na koncert, a upútavala tak jeho pozornosť na mnoho oblastí, ktoré mu všemožne rozširovali obzor. Juraj pri týchto slovách horel otcovskou túžbou konečne sa podieľať na výchove a vzdelávaní svojho jediného dieťaťa: „*Ja sám sa už teraz preveľmi teším, ako sa budem môcť ja plno venovať popri mamičke i Jurajkovi, lebo len v tom vidím jedinú radosť a čaro všetkého nášho rodinného života. I keď som stratil veľa rokov pri raste Jurajka, predsa dá sa to plne nahradiť i preto, že ja vlastne bol som od Vás odlúčený len fyzicky, kdežto celý priebeh života prežíval som s Vami v svojom duchu a myslí, vykresľujúc si túto dobu života v svojich predstavách na základe Tvojich verných príhovorov v nespočetnom množstve milučkých a prevzácných listov. Dávam Ti za pravdu a verím Ti, že to ukrátenie u rastu Jurka si plne vynahradiť. Však mám Teba, ktorú nežne neprestanem milovať a s Tebou spoločne a po uvážení si budeme vyhľadávať taký spôsob nášho rodinného života, aby hlavným a stálym kvetom bol Jurajko, aby z času na čas sa stával lepším, lebo čím bude lepší, tým my budeme šťastnejší i z úspechov dobre a rozumne poskytovanej výchovy nášmu dieťaťu.*“³⁵⁴

Pri príležitosti 41. narodenín Juraj hodnotil pozitíva aj negatíva svojej dotejšej životnej púte. Popri nešťastiach dosiahol veľké šťastie a duchovné obohatenie v rodinnom a manželskom živote, vo vzdelávaní sa a v osobnostnom raste. Najzávažnejšie vnímal Eliškinu nekonečnú snahu a obetavosť „v prospech Julinky“, ktorú však považoval za beznádejnú s odôvodnením, že „*ten čo Ti chcel v roku 1955 odobrať dieťa, má najväčšiu zásluhu na nedoštudovaní Julky.*“ Tým myslel zákerné konanie veliteľa Lauera, ktorý mu dlhodobo škodil. Jediným riešením bolo podľa Juraja urgovať a zabezpečiť jeho presun do Leopoldova, odkiaľ by bol návrat domov najschodnejší, tak ako v prípade Karola.³⁵⁵ V predvianočnom čase sa Juraj prihovril svojej rodine vyslovením nádeje, očakávaní, i spokojnosti s čistým svedomím: „*Verte mi doma všetci, že ak Vy budete trpezlivo očakávať môj návrat medzi Vás, tým*

353 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 513. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. novembra 1957.

354 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 514. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. decembra 1957.

355 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 519. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 19. decembra 1957.

viacej mi pomôžete s uľahčením prežívať každý jediný deň mimo Vás. Vidíte veľmi dobre, že ja po celú tú dobu 8 rokov nedovolil som zakrniť svojmu duchu, ale všemožne som vyvíjal úsilie sa neustále zdokonaľovať, aby som sa k Vám vrátil čo najucelenejší človek, stvorený na obraz Boží a určený žiť podľa všetkých jeho vznešených a večných ideí dobra a lásky. Preto plne verím i v naše rodinné šťastie, preto i mám istotu, že ma národ a ľudstvo, žijúce skutočne ľudsky, nikdy nezavrhnú, ale prijme s porozumením a láskou do svojho kruhu. A to je pre mňa satisfakcia, ktorú mi posielala Sám Boh, lebo moje svedomie je čistučné všetkých výčitiek, že som sa niekedy mal stať tým, čo mi neoprávnene a neopodstatnene vmietal do očí nie jeden môj zlomyselník.“³⁵⁶

V ďalších listoch priblížil rodine svoje prežitie vianočných sviatkov, ktoré strávil v kruhu priateľov, kolegov, „s hojnosťou štedrovečerného stola“, ktorú si spolu pripravili nákupom z kantíny. Spoločné rozpoloženie viedlo väznených k istej súdržnosti. Spolupatričnosť a vzájomná podpora boli podstatnými faktormi, ako prežiť. Podobné zmýšľanie zoskupilo väznených do uzavretých komunít, ktoré im pomáhali zvládať ťažký údel. Politickí väzni si vytvorili svoj morálny kódex, čiže súbor pravidiel, ktorými sa riadili. Vzájomne si mali pomáhať, nedonášali a nenadväzovali styky s vedením väznice. Opierali sa o morálne zásady a ich rešpektovanie im pomáhalo neskĺznuť do všadeprítomného marasu. Prekonávali tak tvrdú realitu, nachádzali zmysel svojej aktuálnej existencie a prostredníctvom pestovania intelektuálnych vzťahov imitovali zachovanie svojho sociálneho statusu. Bol to jeden zo spôsobov, ako nájsť cestu k vnútornému pokoju a vyrovnať sa s väzenským prostredím i s krivdou, ktorá bola na nich spáchaná.³⁵⁷ Juraj ponímal chvíle strávené s priateľmi ako príjemný čas, no s myšlienkami na rodinu prišli aj bolestivé momenty túžby a clivoty po strávení sviatkov s Eliškou a Jurajkom.³⁵⁸ V poslednom liste z roku 1957 sa venoval otázke prepustenia, pod krycím menom Miluška. Eliške odporúčal opätovne písať žiadosti, sťažovať sa a neúnavne urgovať jeho prípad. Taktiež jej popisoval svoj aktuálny zdravotný stav, ktorý bol napriek tlmeniu liekmi stále veľmi bolestivý. Na základe röntgenového vyšetrenia mu potvrdili degeneratívnu artrózu ľavého kĺbu, čo už nebolo možné nijako riešiť. Lekári ako dôvod

356 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 520. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 21. decembra 1957.

357 LOUČ, Michal. Vězenské subkultury ve vzpomínkách politických vězňů. In: BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal, eds. *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009. s. 39.

358 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 522. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. decembra 1957.

stanovili inú chorobu ako reumu, najpravdepodobnejšie to mala byť nejaká dedičná záležitosť, či úraz. Na tomto mieste Juraj spomenul pád z koňa na ľavú stranu tela ešte v roku 1939. Nemohol však kvôli cenzúre uviesť najmožnejšiu príčinu svojho stavu, ktorou bola krutá bitka, ktorú utŕžil v tábore Mariánská ešte v roku 1951 za to, že sa prežehnal nad mŕtvolou väzňa, ktorého zastrelili pri pokuse o útek. Po tomto akte dozorcovia Juraja surovo dokopali, pričom mu zlomili ľavý bedrový kĺb a následkom neliečenia a preťažovania pri fárani mal Juraj doživotne zdeformovaný ľavý bok, sprevádzaný sústavnými bolesťami a krívaním.³⁵⁹

Listy z roku 1958

„A koho by som vlastne mal milovať ak nie Vás? Veď len Vás milujem, pre Vás iba dýcham, žijem i nádejam sa. A či ja neviem, že i Vy dýchate a žijete pre mňa, že každá moja radosť a žiaľ je i Vašou radosťou a žiaľom? Veď toto je princíp našej lásky.“

V.1. Len láskou byť živí

V priebehu roku 1958 bolo Eliške doručených od manžela Juraja spolu 64 listov, čo bolo v porovnaní s predchádzajúcim rokom 1957 o polovicu menej. Táto situácia vyplývala z novej úpravy korešpondovania, o ktorej Juraj informoval manželku v liste z 20. februára 1958. Podľa nej mohol písať každú nedeľu a Eliška podľa času a uváženia.³⁶⁰ Nemenej určujúcim dôvodom upadnutia korešpondovania bol Jurajov kritický zdravotný stav, ktorý sa podpísal na celkovej nemohúcnosti a rezignácii z bezvýchodiskovej situácie. Jeho listy síce ešte nestratili odhodlanie, no nemali už onú energiu a iskru. Uvedomujúc si realitu, v písaní sa zameriaval takmer výlučne na rodinné a výchovné témy, keďže záležitosti súvisiace s jeho predčasným prepustením považoval za bezpredmetné. Napriek tomu Eliška v posielaní žiadostí nepoľavila, apelujúc na alarmujúci zdravotný stav manžela. Koncom roku 1957

359 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 523. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. decembra 1957 a spomienky Juraja Hurného ml.

360 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 542. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. februára 1958.

adresovala žiadosť o udelenie milosti na ministerstvo spravodlivosti, ktorá však bola 9. januára 1958 zamietnutá z dôvodu, že sa odsúdený dopustil závažnej trestnej činnosti a „...uložený trest neplní dosud své převýchovné poslání a proto je třeba dalšího výkonu trestu, aby bylo dosaženo převýchovy odsouzeného. Neshledali sme proto důvodu k podání návrhu na zmírnění trestu cestou milosti.“ S takým istým výsledkom bola doriešená žiadosť o podmienené prepustenie z 3. januára 1958, adresovaná Krajskému súdu v Olomouci.³⁶¹

Juraj definitívne zavrhol kontakt s Karolom Kresánkom, ktorého spomenul ešte v niekoľkých listoch. Karol síce Eliške písal, tá mu však na listy neodpovedala, keďže ju vzhľadom na známe okolnosti skôr rozrušili a nahnevali. Juraj hovoril, že starostou Karola malo byť „zariadiť pre Julinku štúdium v Leopoldove a tým pádom pod priamy dozor nitrianskeho riaditeľa“, no keďže v tejto veci nič nepodnikol a nijako nenapravil utrpenie, ktoré spôsobil jeho rodine, v budúcnosti s ním už nechcel mať nič spoločné. Tento postoj zdieľali manželia spoločne.³⁶²

Všetku svoju energiu Juraj nasmeroval na rodinu, opakovane vyslovujúc vrúcne želanie skorého návratu domov. „*Niekedy sa mi zdá, že opojenie z prvých pocitov oslobodenia urobí zo mňa dieťa, ktoré by z pocitu prevelikej radosti chcelo všetko najvrúcnejšie vyobháť, ku všetkému sa prihovoriť a všetko naraz zvedieť, čo mi za tolké roky ušlo.*“³⁶³ Po zostávajúcu dobu odlúčenia prosil Pána o pevnú vôľu, trpezlivosť a upevňovanie vzájomnej lásky a rodinného zomknutia.³⁶⁴ Juraj venoval stále mnoho priestoru príhovorom k synovi. Veľmi sa tešil, že Jurajko sa v poslednom liste vyslovil, že chce byť takým dobrým, ako jeho otec. Tým si ho najväčšmi uctil. Nevedel sa dočkať, kedy sa bude môcť venovať synovi vo všetkých smeroch a oblastiach a sníval o prostej spoločnej budúcnosti otca a syna.³⁶⁵

Dňa 6. januára 1958 si Juraj pripomenul 12. výročie zoznámenia sa s Eliškou. Za toto stretnutie vyjadroval nekonečnú vďaku, lebo v Eliške našiel obrovskú lásku, dôveru, oddanosť a tiež milované dieťa. Neúnavne vyzdvihoval jej výnimočné

361 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 16.

362 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 524, 529. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. januára 1958, 16. januára 1958.

363 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 533. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. januára 1958.

364 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 524. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. januára 1958.

365 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 525, 530. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. januára 1958, 19. januára 1958.

vlastnosti, najmä srdečnosť, dobrotu, trpezlivosť, obetavosť, lásku k deťom. Vedel, že nemať takúto cnostnú manželku, bol by to koniec pre celú jeho rodinu. Preto v sebe naďalej živil najväčšie želanie všetko jej vynahradiť a odplatiť sa za jej jedinečné vlastnosti.³⁶⁶ V liste zo 14. januára 1958 konštatoval, že z posledných listov z domova cítil skleslú náladu, až priam zúfalstvo. Chápal, že obavy pramenili z Eliškinho milujúceho srdca a vrelej oddanosti k nemu, no želať si, aby doma nepodliehali týmto pocitom a boli silní vo viere v jeho návrat, tak ako sa o to snažil aj on sám.³⁶⁷ Manželia v liste z 23. januára 1958 uvažovali o zmysle života, ktorým bola výlučne rodina a najväčším darom Jurajko.³⁶⁸ Napriek tejto jasnej životnej vízii sa manželia nevyhýbali preberaniu závažných otázok, ktoré plynuli z ich neblahej situácie. Navzájom si ozrejmili stanoviská k prípadnej smrti jedného z nich a následného spôsobu zaopatrenia Jurajka. Juraj hľadal a nachádzal odpovede na svoje otázky v Božom milosrdenstve a Božej vôli, ktorá bola v hĺbke jeho presvedčenia určujúca. Rozsiahle úvahy o láske počas života a nehynúcej láske po smrti vniesli manželom do duší pokoj a rozvahu. Presvedčenie, že vzájomná láska ich nikdy neopustí, im mala byť najväčšou útechou v čase zomierania. A preto smrť očakávali pokojne a bez strachu, vo svojej viere, že sa neskôr spolu opäť stretnú vo večnej Božej blaženosti. Tento list bol príkladnou výpoveďou lásky, oddanosti a hĺbky viery manželov Hurných.³⁶⁹

V nasledovných listoch sa manželia venovali každodenným otázkam. Juraj sa synovi prihovoral pri príležitosti polročných prázdnin, usmerňoval ho v trávení voľného času hrami s kamarátmi, a tiež ho aj napomínal, aby nebol pohodlný a pomáhal s domácimi prácami, udržiaval si poriadok s hračkami, v knižkách a školských veciach.³⁷⁰ Taktiež dohovárať Eliške, že treba prísne riešiť jeho „papuľovanie“ voči nej i babičke a napraviť tak jeho „vážny charakterový defekt“. ³⁷¹ I Jurajko čas

366 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 526. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. januára 1958.

367 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 528. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. januára 1958.

368 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 532. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. januára 1958.

369 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 534. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. januára 1958.

370 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 535. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. februára 1958.

371 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 538. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. februára 1958.

od času napísal otcovi list, i keď sa mu ako dieťaťu príliš nechcelo. Napríklad v liste z 13. februára 1958 spomínal svojich kamarátov zo Žemberoviec a najmä kamarátku Martušku, s ktorou sa chcel oženiť. Juraj túto zmenu v korešpondencii vítal, bola pre neho príjemným osviežením.³⁷² Bol presvedčený, že ak rodič po práci strávi čo najviac času s rodinou, môže sa neskôr tešiť z dobre vychovaných detí.³⁷³ Najsprávnejšou cestou výchovy bola podľa Juraja láska, schopnosť rozlíšiť dobro od zla a zachovávanie úcty k starším: „*Našou výchovou dosahujeme to, že sa z Jurajka stane hrdina života. Učme ho stále naberať svetlo a rozum k tomu, aby si svoje sily ducha neutrácal nadarmo, ale aby vždy slúžili dobru a pravde. Slúžiť tomuto cieľu po celý život znamená pociťovať pravé šťastie a mať vždy kludné svedomie. Svedomie je našim najspravodlivejším sudcom.*“³⁷⁴ V liste zo 4. februára 1958 Juraj blahoželal Eliške k narodeninám. I keď pevne veril, že ich už oslávia spolu, vyjadril povzbudenie, aby nezúfali a neklesali na duchu. Ako vždy, nešetril slovami obdivu a hrdosti, že napriek úderom osudu sa Eliška nepoddala a so životom vytrvalo bojovala: „...znovu Ťa uistujem o *mojej absolútnej oddanosti Tebe a Jurkovi, lebo len Vy ste všetkou mojou silou života, ktorá ma tak búrlivo ženie i mójim nie práve najsladším životom.*“³⁷⁵

Manželia sa obojstranne sťažovali na neskoré doručovanie listov. Juraj sa bol v tejto veci informovať u príslušných referentov a bol ubezpečený, že všetky listy boli doručené, no keďže korešpondovali s manželkou tak často, cenzorom trvalo dlhšie, kým ich posúdili. Preto mu odporučili korešpondovať zriedkavejšie, raz týždenne alebo raz za dva týždne, čo odmietol a nemienil zmeniť písanie troch listov týždenne. Konečné vyjadrenie cenzúry tolerovalo písanie listov hoci každý deň, no s akceptovaním, že domov budú doručované oneskorene.³⁷⁶ Dňa 20. februára 1958 boli v tábore výveskou zverejnené aktuálne usmernenia ku korešpondovaniu. Okrem formálnych náležitostí o čitateľnosti písma, formáte listu,

372 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 540. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. februára 1958.

373 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 544. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. marca 1958.

374 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 559. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. júna 1958.

375 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 536. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. februára 1958.

376 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 537. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. februára 1958.

medziriadkových odstupoch a adrese, sa striktne prikazovalo venovať sa v korešpondencii výlučne rodinným záležitostiam. Takisto nebolo povolené písať príliš často (niekoľkokrát do týždňa) a priveľmi obsiahle listy. Pri nedodržaní uvedených pokynov listy neboli doručené, či odoslané bez udania dôvodu. Manželia sa preto dohodli, že Juraj bude písať každú nedeľu a Eliška podľa svojich časových možností.³⁷⁷ Napriek dodržiavaniu uvedených zásad sa stalo, že Jurajovi odmietli odovzdať Eliškin list, ako to napr. spomínal v liste z 20. apríla 1958, keď sa cenzori domnievali, že viac bodiek, otázniky a výkričníky boli šiframi.³⁷⁸ Aj v liste zo 7. júla 1958 Juraj spomínal výhrady cenzúry k Eliškiným listom, ktoré mali byť priveľmi rozsiahle, čím sa blokovala pošta iným odsúdeným.³⁷⁹ V liste zo 7. augusta hovoril o opätovnom upozornení zo strany cenzúry na povolený obsah listov. Bolo zakázané spomínať v nich susedov, známych, čo robia, ako sa správajú, kam chodia. Na základe toho mu nevydali posledný Eliškin list, preto jej odporúčal viac nepísať o svojich priateľkách, domácej, farárovi, kolegoch, lekároch, ale výlučne iba o najbližších rodinných príslušníkoch.³⁸⁰ Eliškine listy musel Juraj po prečítaní odovzdať a následne boli spálené. Preto na Elišku neprestajne nástojil, vlastne od začiatku väzby, aby robila kópie svojich listov, pretože mali pre rodinu do budúcnosti drahocennú hodnotu. Dňa 5. septembra 1958 bol Juraj predvolaný na veliteľstvo, kde mu bolo udelené disciplinárne potrestanie, pretože si bez dovoľenia robil koncepty a písal si poznámky k svojim listom, ktoré posielal domov.³⁸¹ Počas jedného mesiaca mu boli pozastavené výhody a písomný styk s rodinou, čo patrilo k najväčším trestom.³⁸² Ďalší list bol datovaný až 12. októbra 1958.

V tomto období kumulovali nedobré vzťahy Elišky so sestrou Jarkou a švagrom Lalim, ktoré pramenili najmä v nevhodnom správaní sa k malému Jurkovi. Počas prázdninového pobytu tam skôr trpel, lebo boli hašteriví a zaobchádzali s ním zle. Juraj takéto správanie odsudzoval a nemienil dopustiť, aby sa oni tak

377 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 542. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. februára 1958.

378 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 551. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. apríla 1958.

379 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 563. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. júla 1958.

380 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 568. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. augusta 1958.

381 „U odsouzeného bylo nalezeno větší množství nedovolených písemností.“ Archiv ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Hlášení ke kázeňskému řízení, 3.9.1958.

správali k svojim krstniatkam. Tieto problémy zrejme pramenili v dlhodobých manželských nezhodách švagrovcov a vzájomné negatívne emócie prenášali i na deti. V liste z 19. októbra 1958 Juraj vyjadril pohoršenie nad správaním sa Laliho k Jurkovi, ktorého nazval pankhartom.³⁸³ Už dávnejšie sa mu nepáčil postoj švagra k výchove detí, ktorá bola len formálna a neosobná. Neželal si preto, aby sa miešal do výchovy Jurka, lebo jeho rady a názory považoval za nevhodné. Eliške radil obmedziť so švagrovcami kontakt a baviť sa iba všeobecne, na zdvorilostnej úrovni. Zároveň mu však bolo ľúto týchto narušených rodinných vzťahov.³⁸⁴

V.2. Nenahraditeľný otec a manžel

Od leta 1958 Juraj nástojčivo otváral otázku nového bývania svojej rodiny. Vo veci pridelenia bytu Eliškiným zamestnávateľom bol veľmi skeptický, keďže jej dlhodobo nový byt iba sľubovali. Opätovne jej navrhol, aby sa presťahovali k sestre Aničke a našla si prácu v Bratislave, kde by spolu dostali rodinný byt. Túto alternatívu videl Juraj ako najlepšie riešenie ich dnešnej situácie. Pociťoval hnev, pretože Eliške, napriek tomu, že bola vynikajúcim pracovníkom a navyše osamelou matkou s malým dieťaťom a starou matkou, jej zamestnávateľ nevedel a zrejme ani nechcel pomôcť. Okrem bývania v Bratislave videl hlavný dôvod presťahovania v tom, aby Jurko mohol konečne začať chodiť do hudobnej školy, pretože bývaním v Žemberovciach to nebolo možné.³⁸⁵ Ďalšou alternatívou bývania bola nemocničná izba, ktorá slúžila ako dočasné bydlisko pre lekárov, či ďalších zamestnancov nemocnice. Juraj nútil Elišku vážne sa zamyslieť nad možnosťou pridelenia „núdzovej“ izby v nemocnici, pretože by im to prinieslo množstvo výhod – kúrenie, WC, práčovňu, stravovanie v nemocničnej jedálni a v neposlednom rade by odbudli náklady a čas strávený cestovaním. Za takýchto podmienok by Jurko mohol chodiť do hudobnej školy a tiež by sa splnilo Jurajovo želanie, aby

382 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 573. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. septembra 1958.

383 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 575. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 19. októbra 1958.

384 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 472. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. augusta 1957.

385 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 564. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. júla 1958.

syn od budúceho roku navštevoval 11-ročnú školu v Leviciach. Juraj preto intenzívne vplýval na Elišku a pádnymi argumentami sa pokúšal popohnať ju k zmene a zvážiť aj takúto alternatívu. Ničilo ho, za akých zlých podmienok doteraz žili a keďže pridelenie bytu v Leviciach bolo zatiaľ v nedohľadne, nemocničnú izbu videl síce ako dočasné, no oveľa lepšie riešenie.³⁸⁶ V súvislosti s možnosťou sťahovania Eliška konečne zašla koncom augusta 1958 do Dobrej nad Ondavou. Zariadenie a veci mali zložené u príbuzných Roháčovcov. Väčšina oblečenia bola zničená, preto vzala len kúsky súce na prešitie a drobné zariadenie, doplnky, ktorými si mienila zútulniť izbičku v Žemberovciach. Nábytok zostal naďalej u rodiny Roháčovcov, ako doposiaľ.³⁸⁷

Ani v tomto období v korešpondencii neutíchli vzájomné vyznania lásky, oddanosti a snívania o návrate domov. I keď sčasti stratili na intenzite obdobia prvých rokov odlúčenia, hĺbka vyznaní bola azda ešte značnejšia. Povzbudzovali sa, aby si stále udržiavali vzájomnú lásku: „*Niekedy si myslím, že nateraz trpíme priveľkou bolesťou odlúčenia, že potom snád budeme trpieť prílišným šťastím.*“³⁸⁸ Juraj v listoch spomínal, že v niektoré dni sa vôbec nevenoval priateľom, no ponoril sa do predstáv o svojej rodine a premietal si ich spoločný šťastný život v budúcnosti. Tešil sa, že nežičlivcom sa nepodarilo odlúčiť ich a navyše celý tento čas ešte viac stmelil a upevnil ich vzťah.³⁸⁹ Na druhej strane si uvedomoval, ako veľmi ho syn potreboval, preto aspoň malé uspokojenie nachádzal v presvedčení, že prostredníctvom listov a Eliškinho rozprávania mu bol vzorom a osvojoval si všetko, čo mu sprostredkovane odovzdával.³⁹⁰ S bezhraničnou vďakou velebil svoju manželku, pretože vedel, ako Eliška roky trpela, ako ju sužoval strach, duševné útrapy a tvrdé životné otrasy. Preto si nesmierne vážil jej manželskú a materinskú lásku, obetu a utrpenie pre všetkých. Intenzita týchto emócií dosahovala v listoch nevídané rozmery.³⁹¹

386 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 566. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. júla 1958.

387 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 573. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. septembra 1958.

388 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 570. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. augusta 1958.

389 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 579. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. novembra 1958.

390 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 578. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. novembra 1958.

391 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 571. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 24. augusta 1958.

Dňa 4. decembra 1958 absolvovala Eliška s Jurajkom návštevu na Mírove. Juraj hneď v ten deň vyjadril v liste svoje dojmy zo stretnutia. Obaja sa mu veľmi páčili, svojou rodinou bol očarený. Eliška bola krásna, elegantná, vkusne upravená a napriek všetkým útrapám vyzerala skvostne. Presne tak ako Jurajko, ktorý ho okúzľil svojím detským šibalstvom, príjemne prekvapil slušným správaním a na svoj vek rozumnými názormi, ktoré badal pri rozhovore. V tomto liste načrtol i Eliškine výčitky k jeho správaniu vo väzení konštatovaním, „že robí drachoty“. V súvislosti s cenzúrou Juraj nemal nikdy možnosť vysvetliť manželke všetky skutočné okolnosti svojho prenasledovania, dlhoročného väznenia a neúspešných snáh o predčasné prepustenie. Mohol manželku jedine zaobalene ubezpečiť, že všetko jeho konanie a správanie malo šlachetné úmysly.³⁹² Na jej list zo 6. decembra 1958 odpovedal v liste z 25. decembra 1958. Eliškine dojmy z návštevy boli skleslé. Bola nešťastná, život jej prišiel ťažší ako kedykoľvek predtým. Juraj vedel o jej smútku, trápeniach, slzách, no nevedel jej pomôcť inak ako slovami. Útechu hľadala Eliška v odpovediach na svoje otázky, či ich Juraj stále tak ľúbil ako prv: *„A koho by som vlastne mal milovať ak nie Vás? Veď len Vás milujem, pre Vás iba dýcham, žijem i nádejam sa. A či ja neviem, že i Vy dýchate a žijete pre mňa, že každá moja radosť a žiaľ je i Vašou radosťou a žiaľom? Veď toto je princíp našej lásky.“* Týmito slovami chcel zahnať Eliškine obavy, či mu ešte na rodine záleží, pretože si tieto myšlienky kládla do súvislosti s manželovým správaním vo väzení, ktoré podľa nej neprospievalo veci predčasného prepustenia, čo manželovi pri návšteve vytkla. Keďže nebolo možné ozrejmiť hĺbku a závažnosť celej záležitosti, jediným Jurajovým vysvetlením bolo, že všetko môže vysvetliť až doma. Snažil sa upriamiť manželkinu pozornosť na istotu svojej lásky a naznačiť okolnosti svojho správania, ktoré ctili princípy pravdy a viery.³⁹³ Eliške nemohlo byť úplne jasné, že reálnym dôvodom zadržiavania manžela bolo neoblomné odmietanie spolupráce s ŠtB a nie nevhodné správanie sa k dozorcom vo väzení, ako mu to vytkla pri ostatnej návšteve. O to náročnejšie bolo pre Juraja obhájiť svoje správanie pred manželkou, ktorej už z tejto situácie takmer vyplývali pochybnosti o manželovej

392 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 582. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 4. decembra 1958.

393 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 586. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 25. decembra 1958.

láске. V nasledujúcom liste z 28. decembra 1958 Juraj vyjadril veľkú radosť, pretože už cítil z Elišky optimizmus a lepšiu náladu, čo ho nesmierne povzbudilo. Priblížil svojim najbližším prežitie Vianoc, ktoré strávil najmä v rozjímaní a úvahách o zmysle a poslaní života. Intenzívny duševný život a pobyt vo väzení u neho jasne určili životné zásady, ktoré pramenili v hlbokkej viere. V závere listu sa Juraj opäť sťažoval na problémy so srdcom: *„Znepokojuje ma srdce a mám za to, že budem musieť sa upútať na nemocničné lôžko. No, uvidíme, ako mi bude zajtra.“*³⁹⁴ Na ďalší deň, 29. decembra 1958, dostal Juraj srdcový infarkt.

Listy z roku 1959

„Byť či nebyť čestným, zostať priateľom každému, či zahorieť nenávisťou voči jedným a im škodiť. Som kresťan a láska k blížnemu nedá sa ničím nahradiť. A konečne sme pred cieľom, v ktorom nech ma prijímú s úctou a nie opovržením.“

V.1. V dotyku smrti

V priebehu roku 1959 bolo Eliške doručených 57 listov. Bolo to najmenej za celý čas odlúčenia, čo pramenilo v Jurajovom rapídne zhoršenom zdravotnom stave, s fatálnymi následkami. Dňa 29. decembra 1958 si totálne zdravotné vyčerpanie vypýtalo svoju daň v podobe srdcového infarktu, ktorý Juraj dostal počas sprchovania v umyvárni. Spomienky Juraja ml. hovoria, že mu bola odmietnutá okamžitá pomoc, nadôvažok utržil, zvíjajúc sa od bolesti na mokrej dlážke, od sadistického veliteľa Šišku niekoľko kopancov a opovrhnutí simulanta. Bez bližšie objasnených skutočností dostalo infarkt v krátkom čase osem spoluväzňov. Jediný, kto prežil, bol Juraj Hurný, ktorý neskôr pripisoval svoju záchranu výlučne modlitbám svojej manželky a syna.

V liste z 1. januára 1959 Juraj nemohol Eliške priamo uviesť, čo sa s ním stalo. Cítil obrovskú vďačnosť za to, že prežil, čo bolo zrejmé z viacerých pasáží listu: *„...v terajšom svojom položení necítim len svoje telo, ale akoby majúť krídla,*

394 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 587. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. decembra 1958.

lietam priestormi duchovného sveta a tam hľadám radosť a šťastie z toho, že vôbec žijem.“ Celý list sa niesol v duchu vyznaní lásky, odovzdania sa jeden druhému a snívania o blížiacom sa šťastnom spoločnom živote. Najzávažnejšej záležitosti bola venovaná jediná, posledná veta: „*Od 29. XII. 58 sa liečim v tunajšej nemocnici. Je to dobré a som s tým veľmi spokojný.*“³⁹⁵

V liste zo 17. januára 1959 oboznámil rodinu o svojom zdravotnom stave. Od 7. januára bol hospitalizovaný vo fakultnej nemocnici v Brne na väzenskom oddelení. Popisoval postup vyšetrení a pripravovanú liečbu, ktorá mala byť zameraná na nervy, srdce a ľavý kĺb, na ktorom mal dlhodobu artrózu. Bol rád, že sa jeho zdravotný stav konečne riešil odborne, čo pripisoval Eliškinej sťažnosti, ktorej bolo napokon vyhovené. Ani v tomto liste sa ešte manželke nezmienil o prekonaanom infarkte.³⁹⁶ Eliška sa však žiadosťou z 10. januára 1959 informovala u náčelníka NPT Mírov na zdravotný stav manžela. Ten jej potvrdil, že bol 7. januára hospitalizovaný, no ako dôvod uviedol odborné vyšetrenie bedrového kĺbu a srdca. Jeho choroby podľa veliteľa neboli život ohrozujúce a pomenoval ich ako „menší onemocnení“³⁹⁷, a preto nemala mať o manžela žiadne obavy.³⁹⁸ Z uvedeného bolo zrejmé, že Juraj mal zakázané pravdivo informovať manželku o prekonaanom infarkte.

V liste z 24. januára 1959 sa s manželkou venovali hodnoteniu vzťahov so svojimi príbuznými, či známymi, ktoré boli v mnohých prípadoch poznačené zlobou, povrchnosťou, či pomýlenou morálkou. Napriek tomu, že Juraj svojím neoblomným postojom vo väzení dlhodobu obhajoval česť svojho brata, ich vzťah považoval za stroskotaný. Bolo však možné, že týmito vyjadreniami chcel zmiast cenzúru: „*Čo sa týka môjho brata v Canade, tomu ver za to nestojí sa ozývať a nechaj to až na mňa, keď mu raz budem môcť zdôvodniť jeho podlé jednanie s nami. Ani len lieky mi neposlal a dnes, keď som na liečení, tak práve ten cortison v injekciách mi tiež budú skúšať na tú artrózu. Ja som sa naučil nieť svoj žiaľ z rozlúčenia s Vami, dokazujem*

395 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 588. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. januára 1959.

396 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 590. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 17. januára 1959.

397 Proti zavádzaniu o „ľahkom ochorení“ sa Eliška vyjadrila v ďalšej žiadosti o poskytnutie informácií o aktuálnom zdravotnom stave manžela, adresovanej do NPT Mírov, 22.1.1959. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 20.

398 Správa o zdravotnom stave J. Hurného, NPT Mírov, 20. 1. 1959. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 20.

i niešť všetok čas čakania a istotne unesiem i radosť z nášho opätovného stretnutia a len po tomto stretnutí si zhodnotíme, kto ako si nás cenil a k nám upútal svoju pozornosť.“ V budúcnosti videli manželia svoj rodinný krúžok výlučne vo svojom rodinnom trojlistku, spolu s babičkou a sestrou Aničkou.³⁹⁹

Až v liste z 30. januára 1959 Juraj manželke podrobne referoval o svojom aktuálnom zdravotnom stave. Dňa 29. decembra 1958 o 8.30 hod. dostal v sprchách na pracovisku v Mírove silný srdcový záchvat, označený v zdravotnej karte⁴⁰⁰ ako podozrenie na srdcový infarkt.⁴⁰¹ Vo väzenskej nemocnici ho následne liečili liekmi a injekciami a 7. januára 1959 bol náhle premiestnený do civilnej nemocnice v Brne. Tu mu liečili srdce a „pocuchané nervy“ a po stabilizovaní sa malo začať s liečbou artrózy kĺbu. Neodmysliteľným dôsledkom väzenia komunistickým režimom bol negatívny dosah na psychiku odsúdencov, pre ktorých bolo väzenie traumatizujúcou životnou etapou. Z korešpondencie manželov Hurných jasne vyplývalo, že následky si niesli nielen sami trestanci, ale aj ich rodiny. Politické násilie malo za cieľ kompletne rozvrátiť osobnosť odsúdeného, nielen po fyzickej, ale aj duševnej stránke. Aj Jurajovo zdravie bolo poznačené negatívnymi vplyvmi prežitej traumy. Hoci mu manželka bola vždy pevnou oporou, v čase odlúčenia i po prepustení na slobodu, ani ona nemohla úplne pochopiť, čím si manžel prešiel.

Starostlivosť ošetrojúceho lekára v brnianskej nemocnici považoval Juraj za vynikajúcu, tiež si pochvaloval výbornú stravu, neporovnateľnú so stravou na Mírove. Za týchto okolností pociťoval nádej na včasné uzdravenie.⁴⁰² V ďalších listoch informoval o prebiehajúcej liečbe a o tom, ako sa cítil. Keďže si jeho stav vyžadoval dlhodobé liečenie, bol kolísavý a nestabilný. Eliška bola z tejto situácie zúfalá, no on ju povzbudzoval a dúfal, že všetko dobre dopadne. Aj ona sa manželovi sťažovala na pichanie pri srdci a na bolesti hlavy, čo bolo určite dôsledkom

399 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 592. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 24. januára 1959.

400 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Průvodní zdravotní záznam, 29.12.1958: „*Přijat do ústavní nemocnice pro podezření na srdeční infarkt.*“ Záznam z ďalšieho dňa popisuje zdravotný stav Juraja Hurného ako „zlepšen“ a z dňa 31. decembra 1958 ako „stav téměř uklidněn“.

401 Juraj pri infarkte nedostal rýchlu zdravotnú pomoc, no manželke napísal opak: „...dostal som silný srdečný záchvat (na pracovisku), ktorý pri okamžitej poskytnutej lekárskej pomoci...“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 593. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. januára 1959.

402 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 593. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. januára 1959.

nakumulovaného stresu. Juraj nástojil na tom, aby sa určite dala u nich v nemocnici vyšetriť a odborne sa liečila.⁴⁰³ Aj ďalšie februárové listy venoval popisu svojho aktuálneho stavu, ktorý vnímal ako zlepšený, cítil isté uvoľnenie. Pomaly mu ustupovalo pichanie a bolesť okolo srdca, bolesti hlavy pretrvávali, no podľa lekára to chcelo iba čas. Nohu nebolo možné riešiť, lebo najprv sa muselo stabilizovať srdce a nervy. Juraj ubezpečoval rodinu, že sa cítil lepšie, a preto mu už v tieto dni lekár dovolil vstať a pomaly sa rozchodiť. Doteraz, čiže mesiac a pol, iba ležal.⁴⁰⁴ Eliška sa i napriek správam od manžela informovala v liste z 22. januára 1959 na jeho aktuálny zdravotný stav a presnú diagnózu. Podľa správy veliteľa väznice v Brne Juraj okrem srdcového infarktu trpel výrazným neurastenickým syndrómom⁴⁰⁵ a tráviacimi ťažkosťami. Jeho reálny zdravotný stav bol však zámerne podceňovaný a klamlivo popisovaný: „*Zdravotní stav jmenovaného je t. č. uspokojivý. Pacient sám se cítí dobře, zdá se však, že se u jmenovaného objevují hypochondrické rysy, plynoucí ze stálého sebezpozorování. Bylo by vhodné, aby manželka psala více pacietnovi povzbudivé listy, ne však dopisy, které pacienta traumatizují.*“ Zároveň boli spochybnené Eliškine tvrdenia, že jeho kritický stav bol dôsledkom driny v uránových baniach.⁴⁰⁶ V liste z 1. marca 1959 Juraj Elišku presviedčal, že mu bolo naozaj lepšie, keďže ho podozrievala z toho, že jej nepravdu, aby bola pokojnejšou. On ju však ubezpečoval, že ak by sa mu stav zhoršil a nebudaj cítil, že sa blíži koniec, v mene ich lásky by jej to určite zveril. Veď myšlienka na ňu a Jurka ho držali pri živote, boli mu útechou i nádejou, lebo ešte s rodinou mienil užiť veľa životných radostí.⁴⁰⁷ Potvrdením spochybňovania reálneho zdravotného stavu bol krátky informatívny list z 15. marca 1959 v ktorom Juraj oznámil manželke, že 11. marca 1959 sa z Fakultnej nemocnice v Brne vrátil späť na Mírov.⁴⁰⁸ V lekárskom zázname z 12. marca 1959 sa uvádzalo:

403 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 595, 596. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. februára 1959, 8. februára 1959.

404 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 598, 599. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. februára 1959, 18. februára 1959.

405 Jedná sa o jednu z foriem neurózy. Dostupné na:

<https://www.celostnimedicina.cz/neurastenie-chronicky-unavovy-syndrom-cfs.htm>

406 Správa náčelníka väznice v Brne z 24. februára 1959. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 29.

407 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 603. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. marca 1959.

408 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 605. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. marca 1959.

„*Propuštěn z nemocnice ve stavu velmi dobrém. Euforie.*“⁴⁰⁹ Prirodzene ešte nebol doliečený, o čom svedčil obsah ďalších listov.

Prvé dni na Mírove strávil Juraj na lôžku, no už v liste z 22. marca 1959 avizoval, že onedlho začne opäť pracovať. Vedel, že musí byť nanajvýš opatrný a pri práci sa prispôbiť poinfarktovému stavu. V tomto liste otvoril otázku ďalších detí. Bol presvedčený, že kvôli podlomenému zdraviu oboch manželov ďalšie dieťa nepripadalo do úvahy a túto situáciu považoval za finálnu. Preto manželke navrhol, aby si rozšírili rodinný kruh o babičku a osamotene žijúcu sestru a švagrinú Aničku z Bratislavy.⁴¹⁰ Od 28. marca 1959 Juraj nastúpil do práce. V lekárskom zázname sa uvádzalo, že mal povolené ležať po práci do 2. apríla 1959.⁴¹¹ Konštatoval, že bol oveľa pomalším a pracovný plán plnil len vďaka tomu, že po ôsmich hodinách mohol pracovať nadčas, inak by nestíhal plniť normy. Dúfal, že sa to časom zmení, no uznal, že i nemusí. Taktiež informoval Elišku, že jeho listy budú mať jednoduchšiu úroveň, lebo v súvislosti s liečbou nervov sa nemal príliš zafazovať, úplne vypnúť a hľadať vnútorný pokoj. Juraj sa neprestajne sťažoval na bolesti srdca a hlavy a pripúšťal podanie žiadosti o zníženie práceschopnosti. Podľa toho, ako sa cítil vedel, že bol nevyliciteľne chorý a záležalo len na ňom, ako bude zvládať rozličné situácie. Preto presvedčil rodinu, že za každých okolností si bude už iba chrániť svoje zdravie.⁴¹² Tento zámer však pri bežnej pracovnej záťaži nebolo možné dodržiavať. Už v liste z 26. apríla 1959 popisoval svoje biedne rozpoloženie. Problémy so srdcom vznikali jeho oslabenou činnosťou, preto pri fyzickej námahe, po jednej, dvoch hodinách, nastali bolesti v hrudníku a hlave. Žiadosť o zníženie práceschopnosť na 75% mu bola schválená, na základe čoho bol oslobodený od nosenia bremien, drhnutia dlážky, mal povolený po práci oddych na lôžku. Bolesti však pretrvávali až do noci, ťažko sa mu zaspávalo a často sa v noci budil. Konštatoval, že z nemocnice prišiel v oveľa lepšom stave, v akom bol teraz, po mesačnej práci.⁴¹³ Našťastie sa zmenou liekov Jurajov zdravotný

409 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Průvodní zdravotní záznam, 12. marec 1959.

410 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 606. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. marca 1959.

411 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Průvodní zdravotní záznam, 26. marec 1959.

412 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 608. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. apríla 1959.

413 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 611. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. apríla 1959.

stav načas zlepšil. V liste z 10. mája 1959 ho hodnotil ako uspokojivý a ubezpečil Elišku, že vždy ju bude o svojom zdravotnom stave informovať pravdivo, či bude lepší, alebo horší.⁴¹⁴

Po dlhšom čase si manželia písali o Karmele, čiže Karolovi Kresánkovi. Juraj neskrýval veľké sklamanie, ale i hnev, že Karol nepodnikal nič v jeho prospech. Do budúcnosti s ním zavrhol akýkoľvek kontakt a vyzýval Elišku, aby sa netrápila jeho postojom k ich rodine a zamerala sa na vzájomnú oddanosť: „...raz opäť stret-neme sa v našom rodinnom krúžku, pestujeme i naďalej naše vzájomné svorné pria-nie, aby nám Dobrotivý Pán Boh doprial sa toho v plnom zdraví a v pokoji duši dožiť. Dokazujeme stále, že ani dialka, ani tie mnohé roky, ani ľudská zloba nemôžu nám zabiť lásku, ktorú máme v našich srdciach.“⁴¹⁵

Keďže Juraj vykonával najľahšie pomocné práce, ktoré boli platené mizerne a Eliške už neposielal žiadne peniaze, jej finančná situácia bola zložitá. Z týchto dôvodov nesúhlasil s návštevou, keďže nemali peniaze nazvyš. Značné výdavky si tiež vynútili časté Eliškine cesty do Bratislavy vo veci podávania a vybavovania žiadostí. Vysoké životné náklady si vyžadovalo i cestovanie zo Žemberoviec, preto Juraj ešte nástojčivejšie trval na operatívnom riešení bytovej otázky. Keďže Eliška byt stále nedostala, opäť navrhol, aby sa presťahovali k sestre Aničke do Brati-slavy, čo by prinieslo všetkým nespočetné výhody.⁴¹⁶ V liste z 9. augusta 1959 Eliška informovala manžela, že jej v dohľadnom čase zamestnávateľ konečne pri-delí lekársku izbu v nemocnici. Juraj sa veľmi potešil a snažil sa manželke poradiť, ako zvládnuť presťahovanie. Tiež upriamil jej pozornosť na nové možnosti života v meste, kam okrem kultúrneho vyžitia patrilo najmä Jurajkovo vzdelávanie na 11-ročnej škole, hudobnej a jazykovej škole. V tomto liste si taktiež manželia doha-dovali návštevu, o ktorú požiadal samotný Juraj, a ako uviedol v tomto liste, chcel hovoriť o Julinke, ktorá bola veľmi chorá.⁴¹⁷ Stav sa mu zhoršil od 25. júla 1959. Opäť sa mu dostavili silné bolesti hrudníka, hlavy, ľavej nohy, mal vysoký tlak a pulz 100, pri námahe 130. Preto si znovu veľmi želal preloženie do Leopoldova,

414 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 613. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. mája 1959.

415 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 616. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 24. mája 1959.

416 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 621, 622. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. júna 1959, 29. júna 1959.

417 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 626. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 9. augusta 1959.

no v tieto dni bolo manželom doručené zo súdu ďalšie zamietavé stanovisko. V posudku o Jurajovom zdravotnom stave z 3. júla 1959 služobná lekárka konštatovala, že napriek diagnóze prekonaného srdcového infarktu, ťažkých artrotických zmien na ľavom bedrovom kĺbe a neurotického syndrómu ťažšieho stupňa bol Jurajov stav uspokojivý a nenachádzal sa bezprostredne v ohrození života. Preto prerušenie či zrušenie výkonu trestu na základe zdravotných dôvodov nebolo podľa nej relevantné.⁴¹⁸ Juraj len konštatoval, že to bola márna snaha a musia jednoducho ďalej vydržať.⁴¹⁹

Vo štvrtok 13. augusta 1959 boli Eliška s Jurajkom na návšteve.⁴²⁰ Juraj bol s nimi veľmi spokojný, páčili sa mu svojim výzorom, prejavom, upravením. Sám vypovedal, že on svojim zúboženým zjavom nemohol svoju rodinu nadchnúť. Eliška mu na návšteve radila, aby bol flegmatický, no Jurajovi kvôli bolestiam už chýbala pevná vôľa a schopnosť ovládať sa. Otvorene hovoril o dotyku so smrťou a hrozbe druhého infarktu, ktorý by najpravdepodobnejšie neprežil. Preto prosil Elišku, aby sa každý týždeň informovala v Prahe i Bratislave o povolení nastúpiť na účinnú liečbu do špecializovaného zdravotníckeho zariadenia.⁴²¹ Aj v liste z 23. augusta 1959 sa sťažoval na veľké bolesti a predstrel reálne obavy zo skorého skonania.⁴²²

VII.2. „Krvavá Zdena“

V nasledujúcom liste z 29. augusta 1959 Juraj prvýkrát spomenul obávanú sudkyňu Zdenku Colotkovú⁴²³, pod označením „Zdenka“. V jej područí bol dlhodobo

418 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Průvodní zdravotní záznam, 3. júl 1959.

419 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo xy. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 27. apríla 1952., sken č. 627, 12. august 1959.

420 Návšteva sa konala od 15.00 – 16.00 hod. Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 13. august 1959.

421 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 628. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 16. augusta 1959.

422 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 629. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. augusta 1959.

423 JUDr. Zdenka Colotková, manželka dlhoročného komunistického funkcionára, predsedu vlády Slovenskej socialistickej republiky (1969 – 1988). Dostupné na: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/peter-colotka-82610>.

Jurajov prípad, ktorý neľútostne zmietala zo stola a žiadosti o obnovenie procesu neprestajne zamietala. Napríklad v uznesení Krajského súdu v Bratislave z 28. júla 1959 sa uvádzalo, že i keď Juraj síce trpel nevyliciteľnou chorobou srdca, táto choroba bezprostredne neohrozovala jeho život a jeho zdravotný stav bol vo vyžiadanej lekárskej správe zhodnotený ako uspokojivý. Sudkyňa Colotková teda žiadosť neschválila, lebo „*po zvážení týchto okolností, ako aj vzhľadom na závažnosť trestnej činnosti spáchanej odsúdeným súd nevyhovел návrhu na upustenie od zbytku výkonu trestu...*“⁴²⁴ Eliška sa napriek tomu spolu so švagrom Lalim a sestrou Aničkou chystali sudkyňu navštíviť⁴²⁵ a Juraj podal prostredníctvom NPT 8. augusta 1959 odvolanie na Krajský súd v Bratislave.⁴²⁶ V liste z 3. septembra 1959 Eliška informovala manžela o Julinkinej ceste do Bratislavy. Verila, že termín súdneho pojednávania k revízii jeho prípadu jej bude onedlho doručený.⁴²⁷ Juraj trval na tom, aby ho v Bratislave dôkladne vyšetrili a lekársku správu posúdila sudkyňa Colotková. V tomto smere mienil konať nielen on, ale taktiež žiadal o iniciatívu aj Elišku spolu so sestrou Aničkou. V súvislosti s pripravovaným súdnym pojednávaním Eliška vyzývala manžela, aby konal uvážene a rozumne. Juraj chápal manželkino zmýšľanie, no nemohol jej priamo vysvetliť, od čoho závisel výsledok súdneho pojednávania. Veril však, že niekedy v budúcnosti všetko pochopí a nebude mu nič vyčítať: „*Byť či nebyť čestným, zostať priateľom každému, či zahoriť nenávisťou voči jedným a im škodiť. Som kresťan a láska k blížnemu nedá sa ničím nahradiť. A konečne sme pred cieľom, v ktorom nech ma prijímú s úctou a nie opovržením.*“⁴²⁸ Juraj nechcel brať Eliášovi, čiže Eliške ilúzie, no Zdenka bola podľa neho zlým človekom, ako všetci v jej postavení. Preto si nemala robiť žiadne nádeje, no nemala ani preto zúfať, pretože sa mohla radowať z pevného rodinného zväzku: „*Viem, že i napriek nášmu rozlúčeniu žijeme radostným a šťastným rodinným životom, a to popravde preto, že si vieme udržiavať vzájomnú lásku manželskú i k dieťaťu, čo rozhodne prináša do našej rodiny svetlo a radosť zo života, pomáha nám pri zošlachťovaní našich ľudských osobností*

424 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, s. 228.

425 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 630. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. augusta 1959.

426 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 8. august 1959.

427 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 632. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. septembra 1959.

428 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 636. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. októbra 1959.

a obohacuje našu emóciu a mravnosť. Pravdou je i to, že nestali sme sa zlomení žiaľom rozlúčenia na takú dlhú dobu a prostredníctvom Božích milostí udržujeme si všetko, čo nás činí čnostnými a mravnými ľuďmi z radov dnešných vyšinutých ľudí. Našej láske nedávame usínať, ale stále ju ožívujeme, lebo hlavne cez lásku sa najviac zbližujeme, a náš vnútorný, duševný život si takto lepšie a otvorenejšie zdelíme. Keby nebolo medzi nami neustáleho duševného zbližovania, bolo by v dobe tak dlhého rozlúčenia iste už dávno došlo k rozčarovaniu a odcudzeniu sa. U nás sa tak tomu nestalo a ani nestane, lebo pochopili sme tú najzákladnejšiu oporu šťastného manželstva, nielen v dobách dobrých, ale i v zlých situáciách: riadiť sa prikázaniami Stvoriteľa, podľa nich žiť až do našej smrti.“⁴²⁹

V liste z 8. novembra 1959 Juraj vyjadril veľkú radosť zo správy, že sa rodina konečne presťahovala do Levíc. Veril, že bývanie v lekárskej izbe s priestorom 6 x 8 m prinesie všetkým trom pokoj, pohodlie a nižšie finančné náklady. Po takmer desiatich rokoch striedania, neistoty a náročnosti bývania to mala byť konečne zmena k lepšiemu.⁴³⁰ Manželke vyjadril veľký obdiv, ako zvládla všetky náležitosti sťahovania, úradné vybavovanie, opravu nábytku a podobne. Jurko bol prehlásený do 11-ročnej školy v Leviciach a podľa finančných možností mal začať navštevovať hudobnú školu. Týmto boli konečne splnené Jurajove priania v súvislosti so synčekomým vzdelávaním.⁴³¹

Vo veci obnovenia súdneho pojednávania bol Juraj skeptický. Upozorňoval manželku, aby si nerobila nádeje, že „Zdenka povolá Julku do Bratislavy“: „*V Zdenke nehľadaj nič iného než toho najúhlavnejšieho nepriateľa Julči. Veriť jej znamená veriť, že ti satan prinesie spásu.*“⁴³² V liste z 22. novembra 1959 opäť upozorňoval na zákernosť sudkyne Colotkovej: „*Ani neviem, či si už bola v Blave u Zdenky. Môžem Ti len jedno povedať, že Ťa poriadne ohlupuje, bo sa sadisticky ukája, lebo je to len predsa formát darebáka.*“⁴³³ Eliška urgovala obnovu súdneho pojednávania

429 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 637. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. októbra 1959.

430 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 639. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 8. novembra 1959.

431 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 640. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. novembra 1959.

432 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 640. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 15. novembra 1959.

433 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 641. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. novembra 1959.

v žiadosti z 8. decembra 1959 adresovanej Krajskej prokuratúre v Bratislave. Vyjadrila zúfalstvo nad manželovým zúboženým zdravotným stavom, poukázala na fakt, že Karol Kresánek ako hlavný vinník bol už tri roky na slobode a v neposlednom rade vyslovila obavu, že jej dieťa, ktoré otca sotva poznalo, ho môže onedlho stratiť: „*Nuž ja Vás prosím aby ste už konečne boli takí láskaví a brali ohľad na to, že manžel pred sebou veľa života nemá...*“⁴³⁴ Napokon bol termín súdneho pojednávania o návrhu na obnovenie trestného konania stanovený na 22. decembra 1959.⁴³⁵ Juraj bol v tento deň eskortovaný do Bratislavy. Sám odhadol priebeh zasadania v liste zo 14. decembra 1959: „*Popravde, nie som nijako nadšený a ani tam nejdem rád, lebo mi to zdravotne veľmi uškodí a o priaznivom výsledku mám tie najpesimistickejšie predstavy. Radšej na to nemyslím. Nevraživý postoj sudkyne Colotkovej sa naplno prejavil hneď v úvode pojednávania. Juraj odmietol podpísať spoluprácu s režimom, a preto sudkyňa pojednávanie ani neotvorila. Na spomínanú Eliškinu žiadosť z 8. decembra 1959 Juraj 1. júla 1960 dopísal nasledovné: „Dr. Zdenka Colotková odmietla 22. decembra 1959 zahájiť pojednávanie, lebo som odmietol podpísať bonzáctvo“.* Eliške sa túto okolnosť pokúsil vysvetliť v medziach cenzúry v liste zo 14. decembra 1959: „*Tie papiere o Julke pre Zdenku sú tou najväčšou prekážkou doštudovania. Pokiaľ viem, i naďalej sa v jej ústave tvrdo zotrváva na podpísaní niečoho takého, čo v skutočnosti znamená ublížiť nielen cti, ale aj robiť nešťastného hocikoho. Tu rady niet, lebo rozumová úvaha o tom všetkom to prikazuje odmietať.*“ I keď Juraj neveril vo vyriešenie veci vo svoj prospech, predstava stráviť Vianoce doma by bolo splnením najväčšieho sna.⁴³⁶

Listy z roku 1960

„Dnes mi ležíš na srdci najviacej. Ty so všetkým svojim bôlom i žiaľom a ja by som tak preveľmi chcel, aby po týchto tmavých a chmúrnych dňoch, po bledom severu, plnom hmiel z vyplakaných i nevyplakaných slz, bol dnešný môj list belasý, aby jeho

434 Žiadosť E. Hurnej na Krajskú prokuratúru v Bratislave, 8.12.1959. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 11.

435 ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77, Nt 222/58, 8. december 1954.

436 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 644. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 14. decembra 1959.

každučký riadok liečil Tvoj bôľ na duši i v srdci a Ty aby si mi znovu bola plná pocitov šťastia z toho, že milujem jedine Teba a naše predrahé dieťa. Nechcem už, aby Ťa i naďalej ničil bôľ, zvieral Tvoje ubolené srdce, lebo príliš jasne si uvedomujem, že si clivá hlavne preto, že úplne súcítiš so mnou a máš nepopísateľný strach o moje zdravie, môj život.“

VII.1. Posledné listy

Do mája 1960 bolo Eliške zaslaných 19 manželových listov. Prvé boli venované nešťastnému súdnemu pojednávaniu v Bratislave, ktoré sa uskutočnilo 22. decembra 1959. Juraj sa vrátil na Mírov 30. decembra 1959. Ako to referoval v liste z 1. januára 1960, cesta do Bratislavy mala negatívny vplyv na jeho zdravotný stav, najmä na kolísavý tlak. V súvislosti s ďalším riešením prípadu radil manželke vybavovať žiadosti už iba osobnými rozhovormi. Colotkovej odporúčal neposilať už žiaden list a všetky ďalšie kontakty s ňou mala Eliška udržiavať výlučne osobne. V tomto liste vyjadril nesmiernu lútosť nad tým, že rodina doma prežívala Vianoce sklúčené, „*keďže tá Zdenka Vás balamutila a klamala.*“⁴³⁷ Pribeh udalostí v Bratislave hodnotil aj v liste z 5. januára 1960. Bolo mu zle nielen fyzicky, ale aj zo všetkých tých „ksichtov“, a preto konštatoval, že aj pri vzájomnom stretnutí sa nevedel pozviechať, lebo bol nervovo príliš rozrušený. Opäť zdôrazňoval potrebu osobnej návštevy u Colotkovej: „*Keď pôjde, a to treba, aby šiel Eliaš s mamičkou a Pusinkalovičom*“⁴³⁸ *do Blavy, tak chcem im len to poradiť, že s pokorou a prosíkom ničoho tam nedosiahne. Bude treba urobiť tak trochu kriku a energického domáhania sa kladného prístupu. S akou vervou a hlavne poukazovaní na nebezpečie z nemoce bude poukazovať, s takou nádejou bude môcť počítať s áno.*“⁴³⁹ Aj v liste z 10. januára 1960 Juraj priblížil svoje pocity z bratislavského pojednávania. Na chodbe súdu sa videl s rodinou, okrem Elišky tam boli aj švagor Lali a Eliškina kolegyňa a priateľka Irenka s manželom Jožkom, ktorým bola Eliška nedávno na svadbe. Juraj sa cítil nedobre nielen

437 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 645. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 1. januára 1960.

438 Eliška, babička a Jurajko.

439 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 646. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. januára 1960.

fyzicky, ale aj psychicky. Bolo mu nepríjemné, ako „v takomto rozbolestenom stave, pritom ešte tak nemožne oblečený, ukázali ma Vám na chodbe súdu.“ Následne manželke vysvetľoval, čo bolo príčinou jeho naoko odmeraného správania: „Mal som veru všelijaké zmiešané pocity, len nie tie prirodzené, nakoľko musel som sa veľmi premáhať. Prv, než ste ma videli, bolo mi povedané, že návštevu mi len vtedy povolia, jestliže neprejavím sebemenšie reagovanie na Vašu prítomnosť. A tak som teda nepríjemne naladený (vedel som už dopredu výsledok rokovania) šiel popri Vás, kde som si len dovolil zrak na Vás hodiť.“ Švagra Laliho a pani Irenku videl Juraj vôbec prvýkrát. Z oboch mal veľmi dobrý dojem a bol spokojný, že manželka bola obklopená takými sympatickými ľuďmi.⁴⁴⁰ Eliška niesla výrok súdu veľmi ťažko, na prvý list sa zmohla až 13. januára 1960⁴⁴¹, no v ďalších listoch už našiel Juraj povzbudenie a podporu: „Necít sa prosím Ťa Jurajenko zdepri-movaný ani po-nížený. Ty si charakter a kto Ťa pozná, každý si Ťa váži.“⁴⁴²

6. januára 1960 bola na verejnom zasadnutí Najvyššieho súdu v Prahe pre-rokovaná sťažnosť, ktorú podali manželia Hurní ako odvolanie voči rozhodnutiu Krajského súdu v Bratislave z 28. júla 1959 o zamietnutí odpustenia zvyšku trestu.⁴⁴³ Na verejnom zasadnutí ju Najvyšší súd v Prahe zamietol ako neodôvodnenú a proti tomuto uzneseniu sa nebolo možné odvolať.⁴⁴⁴ Na margo tohto diania v liste z 31. januára 1960 Juraj znovu nástojil na Elišku, aby v jeho záležitosti už nikam nepísala, ale chodila osobne, rázne a energicky požadovala riešenie svojich vecí, lebo písomne to veľmi dlho trvalo a nič sa neriešilo. Ďalej sa vyjadril k sudkyni Colotkovej a dôrazne vystríhal Elišku pred dôverou k takej podľa osoby: „O Zdene sama píšeš, že je ľadová. Keby len to. V nej je predsa toľko podlosti, že jedna prostitútk-a je anjelom proti nej. Prekypuje žľou zloby a mstivosti, a preto bude najlepšie, ak sa na ňu Anička vykašle. Len nech sa ona nevyhovára na nikoho, že jej znemožňuje konať dobro, i keď tam nie je sama. Jej hlas je rozhodujúci a to nevyužila. Je podlá skrz

440 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 647. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 10. januára 1960.

441 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Listy Elišky Hurnej manželovi, 13. január 1960.

442 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Listy Elišky Hurnej manželovi, 17. január 1960.

443 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 28. júla 1959 o zamietnutí žiadosti Elišky Hurnej o odpustenie zvyšku trestu pre Juraja Hurného. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 68.

444 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 6. január 1960.

naskrz, a preto dokázala mnohým z vlastnej iniciatívy ťažko ublížiť. To by som ju nesmel poznať a hlavne mnohé jej obete.“⁴⁴⁵ V liste zo 7. februára 1960 sa Juraj pokúsil vniesť Eliške do života silu, nádej a najmä smerovanie, ktoré manželke v týchto dňoch azda najviac chýbalo: „*Najviac ma trápi to, že si príliš pripúšťaš k srdcu svoju situáciu, trpíš pre to, nervove sa ničíš a nemá to žiadneho zmyslu. Taktiež kde s kým sa radíš, hľadáš pomoc a zabúdaš pri tom na to najhlavnejšie, že je to absolútne zbytočné. Chcel by som Ti pomôcť dostať sa z tejto neutešenej situácie, a preto Ti chcem poradiť toto: Venuj sa s kludom jedine svojej práci nenechaj si zbytočne motať hlavu kadejakými radami a návodmi, zabudni na tú sprostáňu z Blavy*“⁴⁴⁶ a iných a po práci venuje sa seba vzdelávaniu a mravnej výchove nášho synčeka. Musím Ti otvorene povedať, že kvôli mne sa tolko natrápiš, až je to nepekne a pritom akosi nekonštatuješ, že si len z Teba kdekto vystrelí.“ V nasledujúcich pasážach listu sa snažil opäť vystrihať manželku pred sudkyňou Colotkovou a zaobalene jej vysvetliť a najmä obhájiť svoje postoje, ktoré Eliške nemohli byť celkom zrejmé: „*Osobne ma mrzí, že veríš čo i len slovu Zdeny a na mňa sa iste hneváš, i keď mi o tom otvorene nepíšeš. Bože môj, veď ja Ti nijako nemôžem vyjsť v ústrety, lebo to jednoducho nejde. Predstavuješ si to nereálne a hlavne nepoznáš to, čo ja. Preto Ty mi nemôžeš ani správne poradiť. Nehnevaj sa za to, ale je to tak.*“ Juraj tak reagoval na Eliškin list z 28. januára 1960, v ktorom ho presviedčala o dobrých zámeroch sudkyne Colotkovej: „*Aj Zdenička povedala, že mala Milkou (Jurajom) samou znemožnené, aby ju vyliečila. Ani by Milka neverila, že je to tak a v čom to spočívalo. Milka musí byť ozaj rozumná. Preto ak teraz si to Milka pokazí, veru musí si to priznať sama.*“⁴⁴⁷ Juraj sa síce pokúšal manželke naznačiť jej skreslené vnímanie, no nebol príliš úspešný. Preto sa zameral na jej povzbudenie a odporúčal upriamiť sa na vyššie princípy a život podľa božích zákonitostí: „*Niekedy sa mi zdá, že si u konca so svojimi duševnými silami, si úplne zúfalá a tak i hodne plačeš. Avšak k čomu všetkému dnes toto môže byť užitočné? K ničomu, lebo len si ničíš zdravie. Otvorene sa Ťa pýtam. Budeš mať ešte dostatok síl do vtedy, pokiaľ sa nevrátim? To preto, lebo je Ti treba vedieť i to, že ja Ti nijako nemôžem pomôcť. V tomto si nerozumieme a to preto, že ja dávam prednosť záujmu vyšších morálnych a Božích hodnôt a tak toto mi zakazuje vyhovieť Ti, lebo to*

445 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 649. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 31. januára 1960.

446 Sudkyňa Zdenka Colotková.

447 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. List Elišky Hurnej manželovi, 28. január 1960.

je dožadovanie sa na mne hriechu. A v tom som svojský. Je len samozrejmé, že Božia autorita je v tomto vyššia než úcta a láska k Tebe a dietátu a preto Ťa nesmiem poslúchnuť. Doporučujem Ti, aby si naďalej v danej situácii nášho manželstva viedla život tak, aby bol prežiarovaný prvorade duševným a duchovným životom, čím ho budeš rozvíjať bez fyzických obmedzovaní až do plnosti v spojení s Bohom vo večnosti. Musíš si znovu uvedomiť, že naše manželstvo nie je vyplňované v telesnej, biologicko-fyzio-logickej záležitosti a najlepšou pomocou je nám to, že si i naďalej povedieme život oboch našich duší, ktoré doteraz si veľmi dobre rozumejú a sú jednotné. Nesmieme sa riadiť iba pudmi a živočíšnou snahou mať na chlieb, ale pestujme si svoju hrdosť, brúsme charakter, hľadajme a poskytujme úctu všetkému dobrému a krásnemu a žíme s tými, čo sú toho hodní, v láske a priateľstve a tak najlepšie prečkáme čas, čo nás od seba telesne oddľahuje.“⁴⁴⁸ Začarovaný bludný kruh premnohých úsilí o Jurajovo predčasné prepustenie vniesol medzi manželov chvílkový nesúlads, keď sa nezhodli v náhľade na ich situáciu. Eliška v listoch z 21. a 22. februára 1960 reagovala na ostatný Jurajov list veľmi emotívne, lebo sa domnievala, že zapochyboval o pevnosti ich vzťahu a vytrvalosti v spoločnej veci. Presviedčala manžela o oddanosti a nespochybniteľnom spoločnom úsilí.⁴⁴⁹ Podľa Juraja sa Eliška domnievala, že nekonal rozumne ale vzdorovito, a tým kazil všetko jej úsilie, ktoré vonku vynakladala: „Zbytočne si sa rozžialila, bezdôvodne roníš slzy a žiješ v zúfalom stave len preto, že sa mylne domnievaš, že všetko Ti kazím, nekonám rozumne, ale tvrdohlave staviam na obdiv svoj truc a vzdor.“ Snažil sa jej vysvetliť, že nepoznajúc pomery vo väzení, nemohla vidieť do vecí reálne, a preto ich každý vnímal po svojom. Juraj si neželal, aby Eliška čokoľvek podnikala, lebo bol presvedčený, že to bolo zbytočné: „...keby si skutočne po tom cirkuse v Blave už nič nerobila, lebo aspoň by som mal pokoj od kdekoho a nemusel by som sa duševne trápiť hlavne preto, že pretože najviac nejúspechom akcie budeš trpieť Ty.“ Taktiež presviedčal manželku, aby sa netrápila, lebo to bolo pre okolnosti, ktoré nikto z nich nemohol ovplyvniť: „Kvôli mne sa netráp, nermúť sa, lebo ja, keď tu nezomriem, budem s Tebou radosťou jasať, že sme hodne toho šťastne vedeli prekonať a udržať i svoju rodinu.“⁴⁵⁰ Že manželia prechádzali v týchto

448 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 650. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 7. februára 1960.

449 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. List Elišky Hurnej manželovi, 21., 22. február 1960.

450 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 652. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. februára 1960.

dňoch rozsiahlou komunikačnou krízou, dosvedčujú ďalšie Eliškine listy. Poniektoré Jurajove vyjadrenia si vykladala ako nezáujem o ňu a Jurka, ako to uviedla v liste z 5. marca 1960: „*Ja tu s Jurajkom hynieme za Tebou po tolké roky a rada s pomocou Božou nesiem kríž, ktorý na nás Pán Boh dal a Ty potom dávaš, Jurajko, nám tak apaticky cítiť, že Ti na nás nezáleží. Skutočne je možné, že by tomu tak bolo?*“⁴⁵¹ Juraj by sa svojej rodiny nikdy nezriekol, takéto ponímanie bolo vyvrcholením ťažkého obdobia, poznačeného ďalšími obrovskými sklamaniami. Kritickú situáciu sa im podarilo otvorenou a úprimnou komunikáciou zdarne zažehnať a v liste zo 6. marca 1960 si vysvetlili obsah predchádzajúcich listov. Juraj prijal Eliškine názory s láskou a porozumením a domnieval sa, že jej nemal prečo odpustiť „tón listu“. Manželia sa síce ubezpečili o nespochybniteľnej vzájomnej oddanosti, no Juraj hodnotil situáciu ako vážnejšie nedorozumenie a akúsi hlbšiu morálnu krízu. Napriek tomu, že si všetko vysvetlili, písomnú formu Juraj nevidel ako konečné riešenie, lebo takéto záležitosti bolo treba preberať osobne. No i tak sa pokúsil priblížiť dôvody neúspechu Eliškinho úsilia na príklade častých výsluchov na veliteľstve kvôli bratovi Jánovi: „*Milka tiež je kvôli Jankovi často volaná do riaditeľne, lebo sa im nepáči jeho činnosť. Toto by si mal uvedomiť Eliáš, lebo tam je to, prečo ona nemôže v ničom uspieť. Za to ale nijako nezúfajme.*“⁴⁵²

Napriek tomu, že Juraj brzdil manželku v podávaní žiadostí, Eliška nepoľavila. Spolu so synom Jurajom podali žiadosť o udelenie milosti prezidentom republiky pre manžela a otca. Kancelária prezidenta republiky postúpila túto žiadosť vo februári 1960 ministerstvu spravodlivosti na ďalšie vybavenie. Posudok komisie z NPT Mírov zo 16. februára 1960 nebol v riešení žiadosti práve nápomocný: „*Po stránce politické se projevuje jako nepřítel našeho lidově demokratického zřízení, veřejně prohlásil, že je stoupencem západní demokracie a vychvaluje také starou rakouskou monarchii. Svoje nepřátelské názory uplatňoval také mezi odsouzenými. Nyní asi měsíc jmenovaný přestal vyvíjet svoji aktivitu a nevyjadřuje mezi odsouzenými svoje názory. Výkon trestu na jmenovaného nepůsobí převýchovně, tento zůstává dále zatrzelým a prohlašuje, že ani po odpykání trestu svoje přesvědčení nezmění.*“⁴⁵³ Aj preto bola odpoveď z 9. marca 1960 rovnaká, ako

451 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. List Elišky Hurnej manželovi, 5., 21. marec 1960.

452 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 653. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. marca 1960.

453 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315, 16. február 1960.

všetky doterajšie, odvolávajúce sa na spravodlivý trest udelený za závažný trestný čin a absenciu prevýchovy, pretože Hurný „*zastáva stále nepriateľský vzťah k nášmu zriadeniu, ktoré pred svojimi spoluodsúdenými vyjadruje až poburujúcimi výrokmi*“ a sám sa údajne svojím správaním nesnažil uľahčiť postavenie svoje a svojej rodiny. Z týchto dôvodov aj po desiatich rokoch väzby poverenie spravodlivosti neodporučilo udelenie milosti.⁴⁵⁴

Nasledujúce listy Juraj venoval najmä povzbudeniam manželky. Preberal otázky rodinného šťastia, súdržnosti, výchovy dieťaťa, plánovania spoločnej budúcnosti⁴⁵⁵ a posilňoval manželku vyznaniami lásky a oddanosti: „...*aby bol dnešný môj list belasý, aby jeho každúcky riadok liečil Tvoj bôľ na duši i v srdci a Ty aby si mi znovu bola plná pocitov šťastia z toho, že milujem jedine Teba a naše predrahé dieťa. Nechcem už, aby Ťa i naďalej ničil bôľ, zvierať Tvoje ubolené srdce, lebo príliš jasne si uvedomujem, že si clivá hlavne preto, že úplne súcitiš so mnou a máš nepopísateľný strach o moje zdravie, môj život.*“⁴⁵⁶ V priebehu apríla 1960 Jurajovi nevydali tri Eliškine listy kvôli značnej obsiahlosti a písaniu dvakrát do týždňa, čo nebolo povolené. Bolo zrejmé, že i po 10 rokoch si manželia mali stále čo povedať a neraz spomínali nevyčerpatelnosť tém ich korešpondencie. Eliškino detailné popisovanie každodenného života so synčekom, z ktorého dlho nijako nepoľavila, umožnilo Jurajovi považovať sa za plnohodnotného člena rodiny. V liste z 12. marca 1960 si pripomenuli smutné 10. výročie ich odlúčenia. Eliška vyjadrila obdiv nad statočnosťou svojho manžela, spomenula časy, keď od neho nemala aj polroka akékoľvek správy, zamyslela sa nad mnohými rodinnými stratami: „*Jurajako skutočne vyrastá za smutných podmienok a to, čo prežívame, ja mu všetko otvorene hovorím. Načo mu niečo zatajovať.*“ Zároveň však stále nestrácala vieru a nádej: „*My ozaj musíme dať hlavu hore a hrdinsky niesť svoj kríž, ktorý na nás Pán Boh uvalil a ktorý nesieme a trpíme, neviem za koho. Ale nič to, tú radosť neurobíme nikomu, aby sme zúfali, alebo ak niekto má záujem, aby naše manželstvo rozbil, vždy vravím, že ten umelec sa ešte nenarodil.*“⁴⁵⁷

454 Poverenie spravodlivosti, zamietnutie žiadosti, 9. marec 1960. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 23.

455 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 655, 656, 657. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 20. marca 1960, 27. marca 1960, 3. apríla 1960.

456 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 654. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 13. marca 1960.

457 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Listy Elišky Hurnej manželovi, 12. marec 1960.

VII.2. Cesta na slobodu

V liste z 1. mája 1960 preberali manželia bežné záležitosti. Juraj sa kochal naposledy zaslanou fotografiou a podporil Elišku v zámere urobiť si spolu s kolegyňou Irenkou výlet do Tatier. Tieto správy boli z Eliškinho posledného listu, ktorý písala manželovi 26. apríla 1960 a v ktorom nešetrila ani vyznaniami: „*Si náš jediný dobrý a ostaneš len a len náš, preto duša drahá keby si náhodou tak nedostal list odomňa buď kludný a ver len v to, že ja som určite písala, ano? A to že čo pre nás znamenáš vieš zasa len Ty a že Tvojmu drahému dieťaťu sa aj sníva len o Tebe a v Tebe vidí ideál muža.*“⁴⁵⁸ Juraj sa v odpovedi po dlhšom čase vyjadril k svojmu zdravotnému stavu, ktorý pomenoval ako uspokojivý, vyplývajúci z vedomého úsilia pestovať si všestranný pokoj. V tomto liste odhovárал manželku od plánu návštevy istej úradnej osoby, o ktorej sa domnieval, že by to bolo iba zbytočné vyhodenie peňazí a vyzval Elišku k trpezlivosti: „*Veď si nemysli, že Ti snád budem niekedy vyčítať Tvoju malú starostlivosť o Julinku. Tú si prejavila až nadmieru. A že si pri tom neuspela podľa svojho očakávania, nie je ešte dôvodom k zúfaniu a zármutku. Teš sa z úspechov Jurajka, lebo skutočne nám za pomoci Božej vyrastá veľmi zdarne.*“ Oba listy pojednávali o bežných rodinných záležitostiach a nedávali v žiadnom smere tušiť, čo sa udeje o desať dní.

Posledný list písal Juraj na ďalší deň, 2. mája 1960.⁴⁵⁹ Bola to rýchla, stručná správa o tom, že ho v tento deň eskortovali z Mírova do inej väznice. Eliška mala prerušiť korešpondovanie a čakať na nový kontakt. Sám Juraj v tej chvíli istotne netušil, že už nikdy žiaden list z neslobody neodošle. Dňa 3. mája 1960 smerovala eskorta do Prahy, do Väznice č. 1 Ruzyně, kde bola Jurajovi Hurnému udelená milosť na základe rozsiahlej amnestie, ktorú vyhlásil dňa 9. mája 1960 prezident republiky Antonín Novotný pri príležitosti výročia ukončenia druhej svetovej vojny. Amnestia sa konečne vzťahovala aj na širší záber politických väzňov, odsúdených v politických procesoch z 50. rokov. Bola to najväčšia jednorazová amnestia v dejinách komunistického Československa. Prebehla v dňoch 10. – 12. mája 1960 a na slobodu bolo prepustených vyše 7000 väzňov, z toho 5601 politických.⁴⁶⁰ Účasť

458 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315. Listy Elišky Hurnej manželovi, 26. apríl 1960.

459 A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 663. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. mája 1960.

460 Bližšie ROKOSKÝ, Jaroslav: Amnestie 1960. *Paměť a dejiny*. roč. 5, 2011, č. 1, s. 36.

Juraja na amnestii potvrdila špeciálna komisia Krajského súdu v Olomouci v rozhodnutí zo 14. apríla 1960.⁴⁶¹ Amnestiou bol síce ukončený väzenský trest, no nie represie, pretože väzni boli prepustení podmienene. Jurajovi bol výrok Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 1960 odpustený zvyšok neodpykaného trestu v trvaní jeden rok, 10 mesiacov a 3 dni a celý trest straty občianskych práv v trvaní 10 rokov pod podmienkou, že sa do 10 rokov od 9. mája 1960 nedopustí úmyselného trestného činu.⁴⁶² Predpokladom prepustenia bolo i podpísanie vyhlásenia o zachovaní mlčanlivosti o všetkom, čo sa dozvedel počas výkonu trestu, pod hrozbou trestného stíhania.⁴⁶³ Vo výstupnej správe náčelník NPT Mírov vo veci prepustenia Juraja Hurného na slobodu jasne deklaroval jeho rokmi nezmenený postoj k socialistickému zriadeniu: „*Do převýchovných akcí pro odsouzené se nezapojil. Chování měl neukázněné, takže byl několikrát kázeňsky trestán. Má záporný postoj k našemu státnímu zřízení a má sklony k západu.*“⁴⁶⁴

Dňa 10. mája 1960 o 17.45 hod. bol Eliške z Prahy, z Wilsonovho nádražia, doručený vysnívaný, vymodlený, vyplakaný telegram od manžela Juraja: „*STVRTOK SOM U TEBA = DURI +.*“ Juraj pricestoval do Levíc vlakom o dva dni, 12. mája 1960. Vrátil sa späť do ešte pevnejšieho komunistického režimu, ktorý údajne zradil a opustil pred desiatimi rokmi. Nevedno si predstaviť, ako prežíval nádychy sviežeho májového vzduchu v slnkom prežiarených dňoch, ktoré si pred pár rokmi vysníval.⁴⁶⁵ Akékoľvek jazvy na duši a tele zanechala jeho strastiplná púť v nespravodlivom zajatí, obrovská sila charakteru, nezlomnosť ducha a nepoškvrnená česť, spolu s oddanosťou a nekonečnou láskou manželky

461 ŠA Bratislava, Or III 148/50, šk. 77. Štátny súd, s. 45, 14. apríl 1960.

462 Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 30. mája 1960 o odpustení zvyšku trestu Jurajovi Hurnému. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 69.

463 „*Prohlašuji, že po mém propuštění z NPT na Mírově zachovám naprostou mlčenlivost o všem, o čem jsem se po dobu výkonu trestu dozvěděl. Jsem si vědom toho, že všechny své poznatky ve vazbě získané jsou součástí státního tajemství a že se vystavím trestnímu stíhání pro protistátní trestný čin, kdybych tento svůj slib mlčenlivosti jakkoliv porušil. Prohlašuji, že nemám proti správě věznice nebo NPT žádné požadavky s výjimkou nevyúčtovaných peněžních odměn, které budou odeslány poštou.*“ V Prahe, 10. mája 1960. Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315.

464 Archív ZVJS Leopoldov, Fond osobných spisov bývalých odsúdených, OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 2315.

465 V liste z 30. apríla 1956 si Juraj predstavoval atmosféru stretnutia so svojimi milovanými: „*Přal by som si, aby deň nášho vytúženého stretnutia bol slnečný nie len v našich dušiach, ale i v skutočnosti na nebeskej oblohe.*“ A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 262. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 30. apríla 1956.

Elišky a syna Juraja, sprevádzali Juraja Hurného v ďalších rokoch života. Boli mu spasením a nádejou v lepšiu budúcnosť.

Príbehy bývalých politických väzňov, ktorí sa stali obeťami komunistickej diktatúry, odhaľujú dejinnú pravdu a skladajú mozaiku zložitého obdobia vývoja Československa pod ťarchou totalitného systému. Masové prenasledovanie sa dotklo všetkých skupín obyvateľstva a vzhľadom na jeho závažnosť rezonujú dôsledky týchto zásahov v našej spoločnosti dodnes. Prostredníctvom príkladu nepravého osudu rodiny Hurných by malo byť vyrovnávanie sa s dedičstvom minulosti výzvou pre každého z nás. Hoci tento silný ľudský príbeh vypovedá o zápase cti a opovrhnutia, vôle a rezignácie, viery a beznádeje, je to predovšetkým príbeh nesmiernej lásky, ktorá prekonala i desať rokov násilného odlúčenia.

III.

DOKUMENTY

„Dnes je mi tak príjemne na srdci a duša sa velebí na svojom tráme len spokojnosťou, lebo Ty ma tak prevelmi vieš dopĺňovať, inšpirovať a okúzľovať Tvojimi veľmi hodnotnými slovami v tak precítených vreľých listoch. Keď začínam čítať ten ktorý Tvoj list, vidím v nich veľmi závažné myšlienky, veľmi zdravú Tvoju realistickú kresťanskú filozofiu, lebo každá Tvoja myšlienka zrovnáva sa s večnými požiadavkami pravdy a spravodlivosti. Je mi len jedného ľúto, že tak hodnotné Tvoje milucké listy nemám zachované. Veru bola by to veľmi pekná zbierka listov, keby k mojím listom boli by sme mohli zatriediť i tolké Tvoje neščetné listy. Ich osud je veľmi krutý, lebo som ich pálil z určitých príčin. Ja sa nikedy nemôžem zbaviť toho jediného dojmu, ktorý vo mne vyvolávaš svojimi príhovormi, totiž, že tak veľmi majstrovským opisom Tvojho a Jurajkovho života mi umožňuješ úplne sa vžívať so svetom, ktorý mi líčiš a nepripadá mi v tomto mojom prostredí vôbec, že by som bol od Vás odlúčený.“

Juraj Hurný strávil v násilnom odlúčení od svojich najbližších viac ako 10 rokov. Jeho príbeh vypovedá o ľudskom utrpení, ale aj o silnej vôli, morálke, viere, no predovšetkým o hlbokkej manželskej a rodinnej láske. Jedinou nádejou a zmyslom života Juraja Hurného počas dlhoročnej väzby v komunistických pracovných táboroch bola výlučná láska k manželke Eliške a synovi Jurajovi, ktorú bolo možné pestovať iba sprostredkovane. Pomocou vzájomnej korešpondencie udržiavali svoj rodinný život a v neľahkých podmienkach ho vďaka listom dokonca rozvíjali a utužovali. Z celkového počtu zachovaných 856 listov⁴⁶⁶ bolo do dokumentačnej prílohy zaradených 80 listov. Kritériom ich výberu bolo úsilie priblížiť najsilnejšie momenty zo života manželov Hurných a vytvoriť tak celistvejší obraz o rodine Juraja Hurného počas jeho väznenia od marca 1950 do mája 1960. Popri ústrednej téme vzájomnej lásky a oddanosti, túžby po slobode, morálnych hodnotách a silnej viere, listy približujú obojstranné silné emočné prežívanie ťažkej rodinnej situácie a čiastočne, v medziach cenzúry, zachytávajú atmosféru a život v pracovných táboroch, no pojednávajú aj o každodenných záležitostiach.

466 Z celkového počtu 856 zachovaných listov je Juraj Hurný autorom 770 listov, Eliška Hurná 81 listov, Juraj Hurný ml. 5 listov a zbierku dopĺňa telegram Juraja Hurného o udelení amnestie.

Zbierka rodinnej korešpondencie je uložená v Archíve Ústavu pamäti národa, ktorý ju nadobudol spolu s ďalšími dokumentami a predmetmi darom od Juraja Hurného ml. na účely odborného spracovania a následného vedeckého, prípadne kultúrno-propagačného využitia.⁴⁶⁷ Listy sú za sebou radené chronologicky, sú číselne označené. Prepisy listov sú upravené odstránením gramatických chýb, slangové dobové výrazy boli zachované. Do textu boli doplnené chýbajúce písmeňá slov, čo je vyznačené v hranatých zátvorkách. Poznámkový aparát bližšie vysvetľuje okolnosti, súvisiace s rôznymi osobami a udalosťami, doplňujúce údaje boli čerpané z literatúry a ďalších dokumentov. Mnohé informácie, týkajúce sa predovšetkým rodinných príslušníkov a okruhu priateľov a známych, poskytol Juraj Hurný ml.

Listy Juraja Hurného adresované manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému ml.⁴⁶⁸

Dokument č. 1

1950, 13. máj, Bratislava. Korešpondenčný list Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 2. list z väzenia rodine na slobode.

2.

Veľaváž. pani
pi. Eliška Hurná
Dobrá nad Ondavou
p. p.: detto
Okres: Vranov

Juraj Hurný
Bratislava
Väznica Krajského súdu
Ruská ul. č. 2

13. máj 1950

⁴⁶⁷ A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1 – 3.

⁴⁶⁸ A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 2.

Drahí milovaní!

Až teraz môžem blahopriať Jurajkovi k 2. roku. Od Vás som dostal dva lístky a to z 15.IV. a z 20.IV.1950, za ktoré Ti ďakujem veľmi pekne. Ja som Ti písal, viacej razy, prečo však lístky nedostávaš, neviem pochopiť. Ani mnoho nesmiem Ti písať, iba 30 slov – aspoň tak nám prikazujú. Drahá Eliška, dajte na seba obaja pozor, som stále myšlienkami pri Vás. Buď veselou, pokojnou a opatrnou voči neprajníkom. Jurajka si viem predstaviť, aký je pekný, veľký a iste opálený. Chodte hodne k rieke na slniečko. Čo brat Jožko⁴⁶⁹? Dáva ti nejaké peniaze na výživu? Pozdravuj ho. Bozkávam Vás miliónkrát. Váš otec Ďuri.

Dokument č. 2

1950, 10. jún, Bratislava. Korešpondenčný list Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 4. list z väzenia rodine na slobode.

4.

Veľaváž. pani
pi. Eliška Hurná, r. Otepková
u pi Anny Otepkovej
Bratislava
Bakuninová č. 63.

Juraj Hurný
Väznica Kraj. súdu
Bratislava
Ruská ulica č. 2.

10. VI. 1950

Drahá Eliško a Jurajko,

So skormúteným srdcom pripojujem sa k nášmu rodinnému smútku a je mi ľúto, že som nemohol otecka⁴⁷⁰ odprevadiť na jeho poslednej ceste. Osobne zariad

469 Jozef Hurný (1904 – 1981), starší brat Juraja Hurného.

470 Dňa 31. mája 1950 zomrel Ferdinand Otepka, otec Elišky Hurnej. Informácia dopísaná Eliškou Hurnou na predchádzajúci korešpondenčný lístok, doručený od manžela Juraja. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 3. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 26. mája 1950.

na cenzúre štátneho súdu, aby mi povolili učebnice jazyka španielskeho, talianskeho a francúzskeho. Knihy vezmi sebou. Z väznice vyžiadať, aby ti vydali kufor s mojimi vecami, podobne vyžiadať môj klobúk a jarník⁴⁷¹. Potravinové lístky z domu si zariad' včas. Policajne sa prihlás, hoci bývaš u rodičov. Julka⁴⁷² kedy príde z nemocnice asi, koľko bude. Tisíce bozkov od Vášho otecka Ďurka.

Od Mitru žiadaj peniaze 1500.– Kčs, adresát

škpt. Pavel MITRO⁴⁷³

PRAHA VII.

Bělského bř. č. 4/IV. p.

Dokument č. 3

1951, 10. január, Plzeň. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 8. list z väzenia rodine na slobode.

8.

08829, oddelení E

Juraj Hurný

10. I. 1951

Drahá Elišenka a Jurajenko!

Najprv Vám želám čo najšťastnejší Nový rok 1951, aby sa nám všetkým dobre a veselo vodilo. Toto je môj 3-tí list, ktorý Ti píšem odtiaľto. Ja od Teba dostávam všetky listy, posledný zo 17.XII.50. Balík som tiež dostal v neporušenom stave. Fotografie som dostal všetky – 2 veľké a mnoho malých. Ja Ti, žiaľ, nemôžem písať, iba podľa udelenia povolenia. Preto musíš toto pochopiť. Za to Ty mi však môžeš písať kedykoľvek a hocikolko. Z Tvojich listov mám veľmi veľkú radosť a potešenie, pretože sú pre mňa v tomto prostredí tými najcennejšími. Riadky o Tvojom spolužití s našim Jurajenkom, o jeho vtipných výrokoch, jeho chovaní sa a vystupovaní hltám s pocitom tej najväčšej radosti. Len rmutím nad tým, že si Ty sama chorou⁴⁷⁴ a kedy najviac by si potrebovala mojej pomoci, nemôžem Ti ju poskytnúť. Avšak, Elišenko moja, verím

471 Jarný kabát.

472 Kvôli cenzúre Juraj vystupoval v listoch pod rôznymi menami – Julka, Julinka, Milka, Miluška.

473 Spolužiak Juraja Hurného z gymnaziálnych štúdií v Prešove na Štátnom československom reálnom gymnáziu v rokoch 1929 – 1937.

474 Eliška Hurná trpela na Basedowovu chorobu (ochorenie štítnej žľazy).

pevne s Tebou v to najlepšie a len Dobrotivý Pán Náš mohol by nás od seba odlúčiť. Viem, že hodne trpíš pre mňa. Uspokojujem Ťa tým, že nemaj o mňa obavy, lebo zle sa mi nevodí a ťažkú prácu nekonám. Ináč mimo tej reumy nemám inej choroby. Pevne ver, že budeme zase raz spolu a to ostatné na naše rodinné šťastie budeme mať. Až dostaneš od SVS⁴⁷⁵ povolenie mi zaslať balík, tak mi v ňom pošli 3 páry teplých ponožiek a 1 šálu so svetrom. Píš mi ako sa liečiš a daj sa ihneď operovať, ak je to nutné podľa lekára. Píš mi o liečbe Julky – kedy asi je nádej na jej skoré a úplne uzdravenie. Peniaze si zaopatruj predávaním vecí mojich. Ničoho nešetri. Som ti povďačný za tú veľikú starosť o nášho Jurajenka. Len sa ďalej mu venuj, ako aj sebe a hodne mi píš o Vašom živobytí. Môžu mi písať aj iné osoby – sestra Hanka⁴⁷⁶, bratia⁴⁷⁸, mama⁴⁷⁸, Anči⁴⁷⁹ a iné. Bozkáva Vás Váš Ďurko.

Dokument č. 4

1952, 23. jún, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 17. list z väzenia rodine na slobode.

17.

08829/V

Juraj Hurný

23. júna 1952

Moji najdrahší!

Plný tých najlepších dojmov z návštevy chcem Ti drahá milovaná Elišenka a Jurajko povedať, ako to na mňa pôsobilo. Bol som veľmi šťastný pri tomto našom stretnutí a plne spokojný po každej stránke. Som nadšený jak Tebou tak Jurajkom a myslím, že keby si zanechala tej duševnej depresie a rozčúlenosti, o ktorej mi píšeš v liste zo 16.t.m., že by som bol tu úplne spokojný o Vás. Ver, Elišenka, že ja som po tejto stránke úplne vyrovnaný a istý, a preto si nič nepripúšťam, čo by mi mohlo zneprijemňovať môj ďalší pobyt tu. Všetko toto naše postavenie je iba dočasné a ja raz sa vrátim jedine k Vám. A veru želám si od milého Pána Boha,

475 Sbor vězenské stráže.

476 Staršia sestra Juraja Hurného – Anna Šoltésová (1909 – 1984).

477 Bratia Ján Hurný (1902 – 1965) a Jozef Hurný (1904 – 1981).

478 Svokra Anna Otepková, rodená Bémová (1891 – 1969).

479 Švagriná Anna Otepková (1913 – 1996).

aby toto stretnutie bolo také, ktoré by nám najmenej pripomínalo naše nútené odlúčenie. Veď po mojom návrate k Vám vráti sa späť toto úplne rodinné šťastie, ktoré sme prežívali a ktoré budeme musieť ďalej prežívať. Preto Elišenka drahá, neprízvukuj Ty mne v liste, aby som sa netrápil (lebo toto v mňa za daných okolností zatiaľ nie je), ale naopak, Ty sa musíš v tomto smere zmeniť. Odpusť mi za toto, ale je to tak. Ja Ťa len prosím, aby si sa absolútne nesúžovala starosťami o mňa, lebo to Ti len môže veľmi duševne škodiť a toto potom sa prejaví jak u Jurajka, tak u Teba samej. A toto nám netreba. Ja som po návšteve veľmi spokojný a prial by som si, aby som Vás po návrate našiel v tomto stave. Elišenka moja drahá, toto svoje dnešné zamestnanie⁴⁸⁰ musíš zmeniť, lebo za almužnu tam nebudeš drieť, kde majú byť 3 sily. Rozhodne postaraj sa buď o zmenu zamestnávateľa, alebo nech ste tam v plnom obsadení. Najlepšie však bude, odísť Ti preč od tejto fyzickej namáhavej práce, ktorá by Ťa mohla iba zničiť a postaviť mimo starosť o nášho milovaného Jurajenka. Proti Myjave nič nenamietam. Buď však veľmi opatrnou v jednaní a v reči. Pozor na t. zv. „priateľov nápomocných“, lebo mnohokrát je to leš. Povolenka⁴⁸¹ na balík nebola Ti poslaná, lebo som mal udelenú návštevu a tým to padlo. Nateraz máme vôbec zakázané balíčky (aj u návštev), takže neviem, kedy budú znovu povolené. Potom mi pošli ho podľa Tvojej chute. Ďakujem p. správcovej a p. správci školy za všetku opateru voči Tebe a Jurajkovi. Bozkáva Vás všetkých len Váš Ďuri.

Dokument č. 5

1953, 18. december, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 32. list z väzenia rodine na slobode.

32.

Juraj Hurný 08829/V

18. XII. 1953

Moji najdrahší!

480 Eliška Hurná pracovala ako vedúca obchodu Spotrebného družstva Jednota v dedine Kostolné. Zo spomienok E. Hurnej – Putovanie po vlasti. Súkromný archív Juraja Hurného ml., Graz.

481 Písomný súhlas.

Tento list obdržal som preto, aby som mohol Vám zaslať svoj úprimný srdečný pozdrav jak k Vianociam, tak aj k Novému Roku. Ako som veľmi rád, že sa mi naskytuje znovu príležitosť sa s Vami porozprávať a poslať Vám nové a nové uistenia o mojej láske a oddanosti Vám obom, mojej najdrahšie a najsladšie bytosti na tomto svete. Práve to, že sa nám blížia naše najväčšie sviatky – sviatky lásky a pokoja, ma akosi úplne vnáša medzi Vás a zdá sa mi, že to sa aj v krátkej dobe stane skutočnosťou. Prosím Všemohúceho Pána Boha, aby Vás zachoval pri plnom zdraví, zobral Vás pod svoju ochrannú ruku a žehnal Vám vašu cestu života. Pri všetkých dojmach, ktoré ma dnes obklopujú, vidím jasne, že moja láska k Vám je stále väčšia a väčšia a čistejšia a že túha byť už konečne pri Vás a žiť v spoločnom šťastí s Vami mi jasne v mojom podvedomí dáva tušiť, že tento cieľ čo nevidieť dosiahneme. Ako sa veľmi teším na tento moment, kedy Vás budem môcť silne zovrieť v svojom naručí, vystískať Vás a poslať Vaše líčka, očka a rúčky nesčítanými bozkami, prejavujúcimi moju lásku k Vám. K nastávajúcim Vianociam zasielam Vám moja drahá sladká Elišenko a môj drahý jediný synáčku Jurajko, tie najúprimnejšie a najsrdečnejšie pozdravy a želania všetkého toho dobrého, čo sa len pod tým predstaviť dá a aby Vás Dobrotivý Pán Boh Vás ochraňoval pred všetkými nástrahami zla a hlavne aby ste ich prežívali v úplnom pokoji a láske a veselosti i radosti, dôstojnej týchto našich najkrajších sviatkov kresťanstva. Taktiež Vám želim šťastný Nový Rok 1954, v ktorom nech nás konečne osud dá znovu dohromady, aby sme tak mohli povedať, že skutočne tento rok je pre nás rokom veľkého šťastia.

Končiac, dovoľujem si ešte poslať moje najúprimnejšie pozdravy so želaním toho všetkého najlepšieho mamičke, Aničke, Božene, Jarke, Lalimu⁴⁸² a im drahým deťúrencom. Bozkávam Vás nesčítne krát len Vás milujúci a Vám navždy oddaný Váš otec – Ďurko.

Dokument č. 6

1954, 14. september, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 40. list z väzenia rodine na slobode.

482 Svokra Anna Otepková, švagriná Anna Otepková, švagriná Božena Otepková, švagriná Jaroslava Némethová a jej manžel Ľudovít Németh.

40.

Juraj Hurný 08829/P

14. IX. 1954

Moji najdrahší a najmilovanejší!

Zatiaľ som ešte nedostal odpoveď na svoj posledný list, keď Ti už píšem iný. Veľmi som zvedavý na správy od Teba, pretože už od 2. augusta t. r. nemám od Teba list. Hlavne som zvedavý na nášho zlatého Jurajenka, ako sa mu vyhovila ručka⁴⁸³, ako odchádzal do školy a ako sa mu v škole páči. Ja mu k tomuto jeho novému kroku v živote želám čo najväčších úspechov a zdraru a prosím ho, aby sa venoval učeniu s veľkou pilnosťou a poslušnosťou a Teba, Elišenko moja jediná, prosím, aby si menej vysedávala prez čas v úrade a viacej sa venovala vzdelávaniu nášho Jurajenčeka. Dbaj toho, aby sa riadne deň zo dňa pripravoval do školy, vzbudzuj u neho nadmierny záujem o všetko a hlavne buď mu nápomocná pri učení a vysvetľovaní jemu nezrozumiteľných vecí. Podľa novej úpravy výšky konta je možné, aby Ti bola poslaná čiastka prevyšujúca stanovenú výšku konta. U mňa to činí cez 2 500.– Kčs. Preto, Elišenko zlatá, napíš si žiadosť na tunajší väzenský ústav o zaslanie 2 500.– Kčs a pravdivosť dôvodov, pre ktoré tie peniaze žiadaš (liečba Jurajka, liečba Tvojho basedova, potreba zakúpenia uhlia a dreva na zimu, zaoblečenie na zimu), nechaj potvrdiť MNV⁴⁸⁴ v Žemberovciach. Čím skôr si to vykonáš, tým skôr Ti peniaze prídu. Nezabudni mi tiež poslať tú školu na pianovú harmoniku, ako som Ti písal v poslednom liste. Prídu Ti tiež peniaze za júl a to 362.– Kčs. Môj život plynie svojím tempom na tunajšie pomery a po pravde povedané, vedie sa mi obstojne dobre. Všetky moje myšlienky, túhy, želania patria jedine Vám, ktorí ste pre mňa tou najväčšou blaženosťou a všetkou nádejou na tomto svete. Mám Vás oboje nesmierne rád, žijem len pre Vás, len Vám jedine prináležím a Vás jedine zbožňujem. Ani si nevieš predstaviť, moja sladká Elišenko, ako rád by som už konečne byť pri Vás. Veď len Dobrotivý Pán Boh vie, koľko lásky, nehy a blahoprianí mám pre Vás. O našom nežnom lúbení mám plno tých najpeknejších a najživších predstáv a snov a ver, že deň zo dňa Ťa viacej a viacej ľúbim. Trpíme obaja touto dlhou odlúčenosťou, ale či

483 V roku 1954 utrpel syn Juraj vážny úraz ruky. Pri hre na dvore v Žemberovciach prišiel v dôsledku výbuchu rozbušky o malíček a časť palca na ľavej ruke. Bližšie HURNÝ, Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy opreného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava 2019, s. 49 – 50.

484 Miestny národný výbor.

nakoniec naše trvalé znovustretnutie nebude len samou láskou a šťastím?! Isteže!! Som presvedčený, že obaja máme dosť morálnej sily, aby sme to vedeli prekonávať až do dňa nášho stretnutia. Pozdravujem Vás všetkých, želim mnoho šťastia a bozkávam Vás nežne a sladko len Váš Ďurko.

Dokument č. 7

1955, 26. február, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 49. list z väzenia rodine na slobode.

49.

Juraj Hurný, nr. 18.XII.1916
08829/P

26. II. 1955

Moji najdrahší a najmilovanejší!

Taktiež si Ťa tisíckrát bozkám za Tvoj obšťastňujúci list z 8.II. ktorý som obdržal včera. Som veľmi potešený, že i moje listy Ti vedia urobiť takú istú prevelikú radosť, ako Tvoje zasa mňa úplne unášajú v našom tichom prekrásnom šťastí a v mojej odlúčenosti od Vás dodávajú mi nadmieru sily na prekonávanie tej dlhej doby. Verím, že deň zo dňa sme si bližší nášmu stretnutiu, kedy Vás budem môcť obojich natrvalo mať pri sebe a šťastím lásky milujúceho manžela a otca náš trojlístok v tomto len utvrdiť. Aj ja sa nesmierne teším na túto chvíľku! Veď si spočinieme v náruči horúceho objatia, aby sme toto naše stretnutie vedeli posvätiť slzami prevelikej radosti. Verím pevne, že v našom živote nastane blahodarný obrat, keďže týmto bude vnesená istota do ďalšieho života. Hlavne Teba ušetrim mnohých a mnohých nešťastí, s ktorými musíš bezo mňa tvrdo, avšak smelo zápasiť. Preto si mojou hrdinkou! Elišenko moja sladká, netráp sa mi tou skutočnosťou, že starneme. Veď je to prirodzené. Ja mám to najväčšie pochopenie pre celú Tvoju bytosť, lebo viem, že si cnotnou a vernou ženou. Ver, že sa mi páčiš prevelmi na fotke a istý môj priateľ povedal pri prezeraní fotografie: „*Ďurko, máš manželku nie len duševne na výške, ale ešte aj ako mlieko. To sa potom nedivím, že tolko o nej snívaš a na ňu myslíš!*“ A pri poslednej návšteve ľúbila si sa mi že to neviem ani vysloviť. Preto daj všetok pesimizmus stranou a s pomocou Božou čakaj na to najlepšie, čo nám ešte On udelí. Verím pevne, že plným šťastím rodinného života budeme od Neho po zásluhe odmenení. Taktiež nezanevieraj nenávisťou, či snád pomstou voči tým, čo Ťa osočujú či ponížujú nás vôbec. To nie je kresťanské. Naopak, musíš sa vedieť nad takýchto nežičlivcov

povzniesť súcitnosťou nad ich ľudskou úbohosťou a čím viac Ťa nenávidia, Ty ich tým viacej miluj. To je sila morálky a dobrého spoločenského spolunažívania, za čo Ťa Všemohúci Boh len odmení. O Jurajkovi budem písať v piatom liste, kde Ti budem chcieť podať istý názor na jeho vychovanie. S láskou oddaný len Vám, ostávam Ti navždy verný a milujúci Tvoj manžel a otec Jurajkov – Váš Ďurko.

Dokument č. 8

1955, 16. marec, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 55. list z väzenia rodine na slobode.

55.

Juraj Hurný, nar. 18.XII.1916, 08829/P

16. III. 1955

Moji najdrahší a najmilovanejší!

Čím sme starší, tým lepšie vidíme, ako naša duša trpí. Avšak hneď aj badáme akýmsi tajomným spôsobom, že je aj výhodné pre dušu, keď má trpieť, lebo bolesť človeka spasuje. Ona povznáša, očisťuje; bolesť vie odtrhnúť srdce od vecí, ktoré pominú a povznáša ho k vyšším pojmom. V našom pozemskom živote sme tiesnení zo všetkých strán, a preto túžime po voľnejších priestoroch a snívame po nekonečných obzoroch. A kde toto nájdeme? Na to je iba jediná odpoveď: veriť v Boha a žiť podľa Jeho prikázaní. Hĺbku poslania nášho života nájdeme jedine v tom, ak sa zamyslíme, na čo sme na svete a čo nás čaká po smrti. I keď tento svet je iba akýmsi slzavým údolím, plným utrpení a bolestí, musíme si uvedomiť podstatnú príčinu toho všetkého a hľadať u Kohosi utešenie. Iba jediný Tešiteľ vie poskytnúť útechu lepšiu ako človek a to je Všemohúci Boh. A preto i naše trpiace duše hľadajú útechu jedine u Neho. On nám poslal na svet i bolesť, lebo vedel, že táto bolesť utrpenia je akýmsi dlátom, ktorým môžeme vytvárať sami seba. Jedine v plnej bolesti utrpenia vieme pochopiť konečne seba i život, lebo oslabení bolesťou utrpenia musíme silnieť duševne. Ja som zbadal, drahá Elišenko, že Tvoje srdce i duša sú bolestivé, trpiace a s potešením som vždy zistil, že nachádzaš dostatok liekov vyššieho duševného života a že pevná Tvoja viera v Boha Ťa z tejto bolesti uzdravuje. Všetko naše utrpenie je od Boha a keďže je on dobrotvivý a spravodlivý, musíme i toto utrpenie prijímať s plnou láskou k Nemu, ktorý nám za to môže dať večné spasenie po smrti. Je pochopiteľné, že naša spoločná bolesť by sa zmenšila, keby som bol už pri Vás a mohol Vám venovať všetku svoju

lásku benevolencie. Nádej nám dáva tušiť, že i to nám Boh umožní. Objímam a bozkávam Vás len Vám oddaný Ďurko.

Dokument č. 9

1955, 23. máj, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 76. list z väzenia rodine na slobode.

76.

Juraj Hurný, 18.XII.1916, km. č. 08829/P

Komu: Eliška Hurná, manželka.

23. mája 1955.

Moji najdrahší!

Už cez 12 dní som sa Vám nemohol ozvať, pre určité dôvody. Aj tento list je len na príkaz veliteľstva preto, aby som Vám oznámil, že na dobu od 10. mája do 10. augusta 1955 mám zarazené písať Vám a od Vás prijímať listy. Nuž preto, drahá Elišenko a Jurajenko, musíte túto skutočnosť zobrať na vedomie s tým najväčším kludom a do toho 10. aug. počkať, než si zase začneme riadne vymenovávať listy. To prakticky toto moje potrestanie znamená pre mňa toľko, že všetky Tvoje listy napísané po 24. apríli (ztedy mám od Teba posledný list), až do dňa, kedy si mi poslala posledný list, mne vydané neboli a ani už nebudú, čo je teda pre mňa veľmi citelná strata tak mne drahých a nežných slov od Teba, milovaná Elišenko. Ja Ťa len prosím o to, aby si túto vec prevzala s naprostým kludom a bez sebamenšieho rozčúlenia a do tej doby (10.VIII.55) vyčkala s pomocou Božou, než sa zase sebe si ozveme. Ty už budeš môcť mi napísať po 1. auguste, pretože než to zcenzurujú, tak to bude už aj 15. augusta, než mi to vydajú. Ja sa však Ti budem môcť ozvať až 10. augusta a než to príde k Tebe, tak to bude [...] ⁴⁸⁵ augusta až. Náš život je ťažký, bitý z každej strany, avšak ani to nás nesmie priviesť do stavu zúfania. Ba práve naopak, len i naďalej pokorne prijímať všetok údel od Milostivého Pána Boha ako Jeho skúšku na nás, či vieme a budeme i naďalej vedieť znášať čokoľvek, nech je to dobré, príjemné, či zlé a odporné. Či pri tomto znášaní tých krutých úderov nášho života ostaneme zase a len oddaní do vôle

485 Poškodené.

Božej či sa preukážeme plnými ľuďmi a dobrými kresťanmi. Ja som si istý, že v tej skúške plne obstojíme a budeme preto potom plne i šťastní a blažení. Elišenka moja jediná, je taká naša doba, že vyžaduje sa na nás žiť neobyčajným životom. A čo to znamená žiť neobyčajne? Ak všetko okolo nás je zlé, my i v tom zlu musíme hľadať len krásu dobra a dobro samo konať. Ak väčšina ľudí je v stave zúfania, my musíme sa radovať zo života i dnes a i pri veľmi tvrdých ranách života znášať tieto s úsmevom, duševným pokojom, v plnej oddanosti Bohu. Ak všetko je okolo nás nemorálne, hnusné, hýrivé, skazené, presiaklé bezbožnosťou, my musíme v tomto bahne vedieť nájsť svoje miesto konania dobra, krásna, morálnosti a zbožnosti. A tak podobne ďalej, len aby sme vždy boli ľuďmi a dobrými kresťanmi. Boh na nás kladie mnoho povinností, úkolov a my pri dobrej vôli ich zmôžeme, ak spoľahneme sa na Boha, lebo On v tomto prípade je nám plne nápomocný. Písal som Ti, moja sladká láska, dva razy už, aby, si si robila kópie zo všetkých listov, ktoré mi zasielaš, lebo ako už vieš, Tvoje listy sú pre mňa, pre nás a pre nášho drahomilovaného syna veľkou studnicou toho šťastia, ktoré sa snažíme si vybudovať v našom manželskom a rodinnom spolunažívaní. I ja si želám, aby náš Jurajko raz našiel v manželstve plné vyplnenie svojich ideálov do tohto života a aby bol šťastný, so svojou manželkou, aby si plne rozumel či v dobrých, alebo v zlých časoch a aby sa plne zhodli vo všetkých veciach ktoré s týmto životom súvisia. Tvoje želanie je to isté, a preto základy mu k tomu môžeme dať len my. A práve raz v budúcnosti, naše uchované listy mu budú práve tou studnicou, z ktorej bude môcť hodne čerpať pre svoju harmóniu manželského a rodinného života. Pretože ja však listy po prečítaní musím buď spáliť, alebo ich odovzdať späť, niet preto pre ďalšiu budúcnosť nádeje, že by sa mi Tvoje listy podarilo zachrániť. Ak však kópiu listu urobíš a túto založíš medzi naše listy, tu je 100% istota, že obsah Tvojich milých listov pre budúcnosť máme uchovaný. Ak budeš písať ručne, píš len atramentom, tužkou, pod to kopirák a kópia je hotová súčasne. U listov písaných strojom je to ešte lepšie prevediteľné. Elišenka moja zlatá, rob mi to k vôli tak, ako Ti to tu uvádzam. Už Ti vopred za to ďakujem a nežne objímam, horúco Ťa pri tom bozkávajúc. A čo vo veci návštevy, tú buď [...] ⁴⁸⁶ ku konci, alebo na konci augusta. Kedy Ti bude najlepšie vyhovovať, podľa toho si podaj sama žiadosť na veliteľstvo. Návšteva sa dá i tak vykonať, keď by si náhodou v týždni bola v blízkosti môjho miesta, že by si sa ohlásila na veliteľstve Väzeňského ústavu a tam by si ju dostala aj vo všedný deň

486 Poškodené.

v týždni. To sa už mnohokrát tak povolilo. A taká návšteva tiež je až 1-2 hodiny, pretože je to mimoriadna v týždni a nebolo by tam iných návštevníkov. Alebo by si sa dopredu písomne ohlásila, že v týždni od utorka do piatku toho a toho dňa budeš služobne v Karl.[ových] Varoch a že teda z finančných úspor by si rada hneď aj vykonala návštevu u mňa. Určila by si si buď stredu, alebo štvrtok a požiadala by si o odpoveď, či s tým môžeš počítať. Nuž nejako sa rozhodni a podľa Tvojich možností si to urč, kedy a ako Ti to bude najlepšie vyhovovať. Na konci školského roku pošli zase mi k podpísaniu a nahliadnutiu Jurajkove vysvedčenie na tunajšie veliteľstvo. Ešte raz Ťa, moja sladká Elišenko prosím, aby si sa za to moje potrestanie na mňa nehnevla a sa nerozčuľovala. Ja sa vynasnažím Ti potom všetky listy za tie 3 mesiace nahradiť, že Ti budem veľmi často písať. Bozkávam Vás obojich nesčetnekrát a želám Vám hodne Božieho požehnania a zdravia len Vám oddaný Váš Ďurko.

Dokument č. 10

1955, 30. júl, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 78. list z väzenia rodine na slobode.

78.

08829/P Hurný Juraj

List manželke.

30. júla 1955

Moji najdrahší na svete!

Najprv Ti veľmi pekne ďakujem za list zo dňa 22. 6. 1955; tunajšie veliteľstvo mi ho výnimočne doručilo, ako aj dalo mi nahliadnuť do školského vysvedčenia nášho jediného synčeka Jurajenka. Taktiež mi oznámili, že hodláš v auguste t. r. prísť do Karl. Varov a že pri tejto príležitosti by si ma na jednej ceste rada navštívila. Že teda tú návštevu môžeš vykonať, lenže je treba, aby si na veliteľstvo napísala dátum dňa, kedy tú návštevu podľa Tvojich možností pri ceste do Varov chceš urobiť u mňa a kto s Tebou mimo Jurajenka ešte príde. Až im oznámiš dátum a osobu, veliteľstvo Ti na požadovaný deň pošle povolenku k návšteve. Nebude vôbec vadiť, ak to bude i v týždni (povedzme od utorka – po štvrtok) niektorý deň. Tak sa rozhodni, ako Ti bude najlepšie vyhovovať a podľa toho to urob si. Tých 1000.– Kčs uvoľnených z môjho konta Ti tiež má prísť. Ak Ti do 15. júla t. r. nepríde, urguj to cez ministerstvo vnútra v Prahe a odpis urgentne pošli priamo na tunajšie veliteľstvo.

Čo sa týka zastavenia peňazí, čo Ti chodili pravidelne každý mesiac, to bude len akési opozdenie a mám za to, že dnes už ich aj snád' máš. Ak by si ich ešte nemala, tak mi to napíš, a ja potom budem musieť urgovať. V urgencii o tých 1000.– Kčs z môjho konta uved', že ich potrebuješ jednak na vaše liečenie a jednak na cestu do tých Varov a na návštevu ku mne. Dnes sú pomery iné, než boli volakedy a ja viem, že Ti to ihneď bude poslané. Aj tvoj list z 22. júna t. r. zapôsobil veľmi priaznivo a dobrým výsledkom práve na toho p. seržanta, s ktorým som mal ten konflikt. A dnes jedná už celkom ináč, než jednal pred mesiacom, nehovoriac ani o tom, ako sa úplne zmenil, proti jednaniu pred rokmi. Ja Ti tu chcem, drahá Elišenka moja jediná, objasniť niektoré okolnosti, aby si mala viackej kludu a pokoja a sa zbytočne nesuzovala predstavami o mojej osobe, že snád' trpím, som trýznený a podobne. Ver mi, že nemáš najmenej príčiny trápiť sa takýmito predstavami, lebo ja i napriek mojimi „konfliktami“, ako to Ty nazývaš, žijem tu vždy rovnako normálne, bez tej najmenej ujmy na zdraví a svojom pohodlí. Ja som človek pevne veriaci a oddaný Bohu a z jeho rúk prijímam všetko utrpenie či šťastie pokorne a spokojne. Mne však tu je niečo iné servírované a ja sa tomu bránim a poniektorí seržanti tomu hovoria „zlé chovanie“, „reakcionár“⁴⁸⁷ a podobne. Tak uváž: istý pán dôstojník mi v jednej dlhej debate po jeho márnej námahe ma odviesť z mojej cesty na cestu hanby a potupy mi nakoniec povedal toto: „Tím končíme debatu, žádost nedoporučíme a Vy si odsedíte celý trest. Domů půdete se šedivou bradou a ruky budete mat vytahané od práce tak, že je budete tahat po zemi a sám budete přihrblý únavou práce. A až se tak objevíte doma a budete toho Vášho Jurajka volat do kostela, tak Vám zaručene ten Váš Jurajko, kterému vtedy již bude 14 roků, řekne: „*Ale táto, to je hloupost jít do kostela. Pojd'se mnou do paláce pionýrů tam jsou holky a tam se pobavíme.*“ To vieš, že na takéto počínanie tohoto dôstojníka som príslušne reagoval. A výsledok bol po niekoľkých dňoch zastavenie výhod na 3 mesiace.⁴⁸⁸ A takých ilustrácií mohol by som uviesť aj viackej. Ja chcem mier, oni tiež chcú mier. Ja však hlásam lásku k blížnemu každému, nech je akéhokoľvek politického či náboženského presvedčenia. Oni nám vyhlásili ako svojim odporcom neúprosný triedny boj a dávali nám pociťovať na každom kroku nenávisť. Dnes však po odstupe času hodne sa zmenilo a bude sa ešte meniť, a teda i jednanie takýchto pánov muselo sa zmeniť voči nám. A je pravdou, že dnes máme iné obcovanie z ich strany voči nám, než sme ho mali v r. 1950-51-52-53. A úžasné veci sa

487 Komunistický režim tak hanlivo označoval niektorých zo svojich odporcov.

488 Sem patril i v predchádzajúcom liste spomínaný zákaz korešpondovania 10. mája – 10. augusta 1955.

odohrávajú a výsledkom týchto vecí bude i to, že ja sa k Tebe vrátim tiež čo nevidieť, lebo len taká jediná výslednica toho všetkého diania vo svete tu je. Nikomu som nesiahol na život, ani na majetok a také dlhé roky sedím po krimináloch, Je to trest Boží a ja som jeden z týchto postihnutých. Avšak je treba toto postihnutie vedieť pokorne a trpezlivo znášať a bude všetko dobre. Ja som oddaný dobru a zlo nenávidím, a preto žiadnemu zlu sa nikdy neprepožičiam, aby som mu slúžil. V dobe pred vyhlásením amnestie⁴⁸⁹ mi tiež ten samý oficírik povedal: „*Kdybyste ste se, Hurný, náhodou zapasoval do amnestie, vemte si na vědomí, že si беру nad Vámi osobný patronát a kdekoliv budete na Slovensku, ja si na Vás dohlednu a opět Vás přivedu zpět tadyto.*“⁴⁹⁰ Ver mi, moja drahá láska, že tú sadistickú zlobu prejavuje voči mne len preto, že ma svojimi osobnými argumentáciami nemohol zviesť z cesty kresťana na cestu materialistickú. Taktiež mi hovoril, že nech si nepredstavujem, že naše dieťa bude „dítě křesťanské“. A zdôvodnil mi to, že môžu výchovu Jurajenka robiť v odlúčení od rodiny. Iný pán seržant zase mi povedal toto: „*A i keby ste šli domov v dohlednom čase, tak budete žít pod dozorom, lebo ste nenapravitelný lotor a i celá Vaša rodina bude pod dozorom, lebo tiež nie je o nič lepší.*“ A s takouto skutočnosťou som sa tu stretával a z tejto vznikli aj tie tie konflikty a ostatné z toho plynúce. Nie som sám čo som takto postihnutý, je nás mnoho, skoro všetci, čo sme oddaní Bohu a Jeho opatere. Ústavou máme zaručené vyznanie náboženského cítenia a ak sa tuto prejavím len kresťansky, tak je to zle a som preto lotor, gauner, reakcionár a čo ja viem, aké ešte názvy už padli na moju prešedivelú hlavu. Ja však v oddanosti Bohu, úplne odovzdaný do Jeho mocných riadiacich rúk, toto prijímam s veľkou dávkou sarkazmu a s priamym prejavom osobného opovrzenia voči každej tej osobe, čo takto voči mne jedná. Tu som sa dozvedel aj toto: „*Vy jste si sám Bohem. Bůh neexistuje a taky Vám nikdy nepomůže!*“ Vyriadiť moje pozdravy Marte s mamičkou, Anite so Severom⁴⁹¹ a Borisovi⁴⁹². Boris je však hlupák, ak takto rozmýšľa. Je vidieť, že jeho duša je plytká a amorálna. Som rád, že si bola na tomto

489 Amnestia, vyhlásená prezidentom Antonínom Zápotockým dňa 9. mája 1955, pri príležitosti 10. výročia oslobodenia Československa.

490 Autorom výroku je najpravdepodobnejšie veliteľ Václav Lauer, s ktorým sa Juraj Hurný často dostával do konfliktov.

491 Sever – Severín Jurkovič, kolega Juraja Hurného a kamarát z čias slúženia v Slovenskej armáde. Anita – Anita Jurkovičová, manželka Severína Jurkoviča. Spájalo ich celoživotné priateľstvo. Ich rodiny sa stretávali a Juraj Hurný si s nimi písal aj z rakúskeho exilu.

492 Boris – Boris Horváth, kolega Juraj Hurného z čias vojenskej služby, otec herečky a producentky Deany Horváthovej-Jakubiskovej.

výlete po našom drahom čarokrásnom Slovensku. Taktiež čo najsrdečnejšie pozdravujem mamičku, Aničku a ostatných dobrých ľudí, čo sú Ti vzácnymi. Bozkávajúc Vás obojich nesčetnekrát, silne si Vás tisnem na svoju manželskú a otcovskú hrud' a nežne Vás obojich hladím po Vašich tváričkách len Vám na veky oddaný a Vás milujúci Váš Ďuri.

Dokument č. 11

1955, 19. august, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 87. list z väzenia rodine na slobode.

87.

08809 Juraj Hurný, Ostrov u Karl. Varov, pošt. schr 100/P.

Komu: Eliška Hurná, manželka, Žemberovce, okres: Levice.

19. 8. 1955

Moji najdrahší!

Ako veľmi vďačím Pánu Bohu, že nám po jednom roku znovu doprial vidieť sa. Taktiež ďakujem za všetku ochotu preukázanú jak zo stránky p.[ána] prokurátora, tak aj veliteľ.[stva] väzenského ústavu v Ostrove, že nám túto mimoriadnu návštevu umožnili. Ja osobne som s touto návštevou nadmieru spokojný a odchádzal som od Vás, milovaná Elišenko a predrahý Jurajko náš, s tými najlepšimi pocitmi a uspokojením. A verím tiež, že na Tvojej stránke je tiež uspokojenie. Veď v porovnaní so všetkými ostatnými návštevami je táto z nich rozhodne tá najlepšia. Moja sladká Elišenko, ver mi, že som sa znovu do Teba zamiloval a horím ešte viac láskou k Tebe. Veď som si Ťa tak celú preroentgenoval, prezrel a nenašiel som na Tebe tú starobu, o ktorej si mi písavala. Si ženou v najlepšom veku, v najlepšej nálade a v plnom rozkvetu. Ja nemôžem s Tebou súhlasiť, že si popri mne „starou babou“. To ešte veľmi dlho tak nebude. Také chutné žieňa si, že musím si znovu uvedomiť, aké šťastie a slasť ma pri Tebe čaká. Pochopiteľné je, že si vo veľmi veľkom nervovom a duševnom napätí, čo nakoniec je samozrejmosťou pri tých všetkých tvrdých úderoch, čo Ťa v živote zastihli. Ja som si toho dobre veľmi dobre vedomý, preto i dnes Ti znovu sľubujem a Ťa v tom uistujem, že po mojom návrate /jedine k Tebe a Jurajenkovi/ budem sa správať a chovať voči Vám tak, aby si pociťovala len radosť a absolútne uspokojenie zo mňa. Týmto budem chcieť len to dosiahnuť, aby som Ti doprial toho najväčšieho slnečného jasu Tvojej dorážanej

duši – totiž poskytovať jej čo najviacej pokoja, radosti a uspokojenia. Lebo ak duša žije pri pociťovaní týchto prejavov života, i osobnosť človeka sa cíti dobre a potom celý človek vie žiť v dobrej nálade. Takto žiť je pre mňa príkazom, lebo Tvoja dobrota žiariaca Ti z Tvojej tváre a očí ma k tomu zaväzuje. Už sme zažili dosť nepríjemného bólu v našom manželskom a rodinnom zväzku, a preto po našom stretnutí budeme chcieť žiť už len radostne, hoci i ťažkosti života sa nám zavše postavlia do cesty. A Ty môj a náš prezlatý Jurajenečko, si ma tiež očaril a dodal si mi Tvojou prítomnosťou v mojom objatí veľa a veľa chute do života. Bola to síce krátka doba, ale mi plne postačovala k tomu, aby som postrehol Tvoju bystrosť, živosť a dobré vychovanie. Ja mamičke Tvojej drahej veľmi som zaviazaný za to, že Ťa dobre vychováva, nadmieru sa o Teba spolu s babičkou stará a hlavne, že Ti zaštepila do Tvojho srdiečka tú prevelikú lásku k svojmu oteckovi. Vedel som, že ma máš stále na mysli, v reči, ale predsa som si myslel, že si maličký ešte a že po tak dlhej dobe odlúčenia sa Ti stanem cudzejším akosi ako mamička. No včerajší deň mi vyhnal i túto pochybnosť, lebo som zistil, že si sa až chvel vnútorným precítením lásky voči mne a mňa to robilo šťastným. Aj Tvoja odpoveď na mamičkinu otázku či sa spikneš so mnou po mojom návrate voči mamičke, bola veľmi múdra a správna. Áno, buď rovnaký v svojom počínaní jak voči mamičke, tak aj voči mne. Ja Ťa ľúbim tou najväčšou láskou otca, v Tebe ľúbim aj mamičku Tvoju a v oboch Vás nachádzam jediné šťastie, pre ktoré sa mi žiada žiť. Obaja ste ma očarili a povzniesli na dobrej nálade. Ďakujem Vám, že ma tak milujete. Len ako sa Vám budem môcť plne odmeniť za túto prevelikú lásku? Súč uspokojený z nášho radostného stretnutia, horím ešte väčšou oddanosťou k Vám a Vás bozkávam len Váš manžel a otec Ďuri.

Dokument č. 12

1955, 30. august, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 87. list z väzenia rodine na slobode.

91.

08829 Hurný Juraj, Ostrov u Karl. Varov, Pošt. schr. 100/P.

Komu: Eliška Hurná, manželka, Žemberovce.

30. augusta 1955.

Moja najdrahšia Elišenko a Jurajko!

Koniec mesiaca je pred dvermi a ja som do dnes nedostal ani jeden Tvoj list ešte písaný po 10.VIII. t. r. Neviem si to vysvetliť, prečo mi vlastne nič nevydávajú. Ja som Ti písal 10.VIII. list, kde som uviedol menšie zmeny v úprave adresy a hlavičky. Keďže ale neviem, čo všetko si dostala už odo mňa, tak to znovu uvádzam: Hlavičku svojho listu upravuj takto:

Eliška Hurná, manželka Žemberovce, okres Levice

Komu: 08829 Juraj Hurný, Ostrov u Karl. varov, p.[ošťová] sch.[ránka]100/P.

Na obálku uvádzaj vždy svoju spiatočnú adresu a moja adresa teraz je takto:

Poštový úrad Ostrov u Karlových Varov, Poštová schránka 100/P.

Teda, ako vidíš, meno sa už nesmie uvádzať na obálku v mojej adrese.

12. augusta 1955 napísal som Ti v poradí tretí list a v ňom na konci som sa zmienil vetou o tom, v čom máme vidieť šťastie tu na zemi a blaženosť vo večnosti po smrti a že v inom liste sa o tomto rozhovorím. Neviem, či si ten list obdržala, pretože doteraz nemám žiadne listy od Teba a tak teda ja píšem akosi v tomto dnešnom mojom liste na pokračovanie, naväzujúc na list z 12. 8. 1955. V čom máme vidieť šťastie tu v pozemskom živote a v čom blaženosť vo večnosti po smrti? Dve otázky na oko ťažké, avšak odpovede nájdeme na ne jedine v tom, ako chceme viesť svoj život, po čom túžime, čo chceme dopriať blížnemu a k vôli komu čo to podnikáme. Rôzni ľudia majú na to rôzne náhľady, čo je šťastie. Jedni túžime tu po šťastí a tam po blaženosti, iní zase chcú naraz vyžiť šťastie i blaženosť jedine tu na zemi a ostatné sa nestarajú. A tu sme u koreňa toho, čo nás má viesť k šťastiu v tunajšom živote a čo k blaženosti v posmrtnom živote. Naším najväčším dobrom, ktoré je predmetom našej najväčšej túžby a hlavným pravidlom života, má byť úplné šťastie tu na zemi a blaženosť po smrti. Toto má byť jediným a posledným cieľom života a k dosiahnutiu toho máme viesť svoj život tak, aby nás Všemohúci odmeňoval šťastím na zemi a blaženosťou po smrti. Naša vierouka nám v tom jasne určuje cestu tohto spôsobu života a záleží len na nás samých, či dokážeme byť natoľko silní toto z väčšej, ak už nie zo 100% časti plniť. My tu na zemi nesmieme vidieť šťastie v imaní hmotných majetkov, v rozkošiach, v sláve, či v bohatstve a podobne, ale šťastie musíme hľadať jedine v tom, že povedieme svoj život tak, aby sme sa čo najviac priblížili svojimi skutkami k samému Dobru – Bohu. Dosahovať v akomkoľvek smere nášho života šťastie cestou konania dobra znamená pre nás pozdvihnúť sa do sveta idey, ktorá je najkrajšia, najskutočnejšia a pre nás najviac lákavá. Touto ideou je idea dobroty, ktorá v sebe obsahuje všetku dokonalosť, a preto musíme predovšetkým túžiť po dokonalosti, totiž že sa

chceme v svojich skutkoch, počínaniach a myšlienkach stať podobnými a veľmi blízkymi Bohu. Toto nám dovoľuje konať Sám Pán Boh a za toto napodobovanie Jeho odmeňuje každého po zásluhe šťastím a blaženosťou. Preto i, ak naším posledným cieľom je viesť náš život podľa idey dobra, dosiahneme šťastie tu na zemi, lebo sa spôsob nášho života bude páčiť Pánu Bohu a toto povedomie nás robí práve šťastnými. Všemohúci Pán Boh je pre nás tým najväčším a najvytúženejším cieľom pre svoju absolútnu dokonalú Dobrotu. Ak teda pobeží náš život v tomto ponímaní šťastia, iste potom v posmrtnom našom živote dôjdeme aj k blaženosti, ktorou Pán Boh odmeňuje ľudí cnostných, vedúcich svoj tuzemský život podľa príkazu dosahovania Dobrotu. Na svete je vždy čosi, čo sa protiví dobru, a preto nie je možné odstrániť všetko zlo. Zlo samo v podstate sleduje smrteľnú prirodzenosť a svojou úpravou života, že sa staneme podobní a veľmi blízki Bohu, môžeme zlo u nás absolútne ubiť. Ide len o to, či sa vieme pomocou múdrosti stať spravodlivými, cnostnými, dobrými a pobožnými. Ak si uvedomíme, že Pán Boh nás všetkých miluje tým viacej, čím viacej sa mu chceme stať podobnými a blízkymi (a pri tom nám to priamo prikazuje), potom iste spoznáme, že nás neopúšťa za žiadnych okolností nášho života. Musíme však vedieť aj to, že ak niečo konáme, konáme to preto, že tým sledujeme dobro a nekonáme to preto, že je to príjemné. Teda nekonáme dobro pre príjemnosť, ale príjemnosť pre dobro. Naša duša veľmi túži poznať ideu Dobrotu a vidí ju v samej kráse, k nej sa dvíha najprv v poznávaní krásy telesnej, potom krásy duchovnej a napokon poznáva samú Krásu a Dobrotu, t. j. Nášho Pána Boha. Tohto cieľa dosiahneme, ak budeme žiť cnostne a iste sa staneme Pánu Nášmu milými, ak budeme vedome túžiť stať sa spravodlivými a dobrými a ak tiež budeme vedome túžiť nadobúdať si cnosti. Skutkami našej duše sú činy rozumu a slobodnej vôle a bez pochyby takým jedným činom je i starostlivosť o budúcnosť nás samých a to nie len tu na zemi, ale hlavne v konečnom cieli nášho života: byť blaženými vo večnosti. Naša blaženosť má pozostávať v najdokonalejšej činnosti, akej sme schopní a tá činnosť má byť vedená podľa najdokonalejšej cnosti vždy, všade a voči každému blížnemu. Ak pevne veríme, že Pán Boh je prameňom všetkého dobra a ak sa snažíme stať sa podobnými Jemu, budme teda i my prameňmi dobra pre našich blížnych, ako zase naši blízni nech sú prameňmi dobra vedením svojho života pre nás samých. Pre svet je poriadok dobrodením, ale najväčším dobrom pre nás je Boh, ktorý tento absolútny poriadok vo svete nastolil. Za toto dobrodenie sme Mu veľmi povďační, oddaní a verní do nekonečna a za Neho sme ochotní vždy nebojácne položiť i naše životy. Lebo spáchať zradu na ideu dobroty a slúžiť akémukoľvek zlu vo svete bude mať pre každého takéhoto jedinca len absolútne Božie zatratenie a súženie. Ja

osobne som veľmi mnoho rozmýšľal o všetkých Tvojich slovách v liste z 30. júla 1955 a hodnotil som ich, v čom máš pravdu a správne mieriš a v čom sa s Tebou musím rozchádzať práve preto, že som zasvätil svoj život idei dobra. Ja, Elišenko moja, chcem byť dobrým, čestným, cnostným a verným Tvojím manželom a ochrancom a preto, aby som toto mohol voči Tebe plne plniť, musíme si osvojiť taký spôsob vedenia môjho života s Tebou, že Pán Boh ma za to odmení tým, že mi dá pocítiť Tvoje šťastie pri mne a ak teda Ty šťastná pri mne /i za dnešnej boľastnej odlúčenosti/, ja budem až blažený, /i keď nikto z ľudí nemôže byť blažený v tunajšom živote/. Ja Ťa len prosím, moja Elišenko, aby si ma v tejto mojej filozofii o živote plne pochopila, lebo viem, že takýmto ponímaním života, jeho praktickým prevádzaním či už v našom manželskom a rodinnom krúžku, či v spoločnosti vôbec, nebudem sa dopúšťať zla, ale len dosahovať dobro. Preto Ti na Tvoje slová, či ma niekto neovplyvňuje a to zle, môžem s istotou odpovedať, že tým jediným ovplyvňovateľom mňa a mojej duše je sám Pán Boh. Čo súvisí s konaním dobra i v tomto prostredí podľa idey dobra, ja to tu plne konám jak voči svojím predstaveným, tak i voči kolegom a v práci. Lebo to je samozrejmosťou u mňa. Ak som však nabádaný a požadovaný konať zlo a tu hlavne zlo voči môjmu blížnemu, tomu som sa ja vždy sprotivil a budem sa protivať, lebo to nebolo by čnostné a spravodlivé. Môj rozum nemôže nikdy pochopiť dobro v tom zmysle, že by som svoje šťastie budoval na utrpení a nešťastí iného. Toto nie je logika šťastia, ale logika škody inému. A či to mám robiť, aby som prišiel skoršie k Vám? Ja viem iste, že za takúto cenu zrady a nečestnosti ma doma nechcete mať. Musíš si byť jednako vedomá, moja Elišenko sladká, že ja rozmýšľam, kdežto vy ženy viac precítujete a každé boľastné odlúčenie prežívate ináč. Avšak v závažných veciach a za závažných okolností nesmie sa človek nechať unášať citmi, ale riadiť jedine rozumom. A zvlášť dnes sa treba riadiť jedine rozumom, lebo sa nám zdá, že i politickí dnešní mocipáni chytli sa rozumu a podľa jeho príkazu chcú nastoliť všetkému ľudstvu mier. Včera som napr. čítal v slovenskej Pravde⁴⁹³ zo dňa 27. 8. 1955 toto: „*Mier a bezpečnosť môžu byť zabezpečené pre všetkých – pre tých, ktorí sú zastrašení a ujarmení, pre slabých i silných; to sa však môže dosiahnuť len vtedy, ak budeme brániť zásady a veľké veci nekompromisne.*“ Ďalej tam bolo povedané: „*Aby mier bol skutočný, a nie nepravý, musí*

493 Tlačový orgán ÚV KSS, v období vlády komunistického režimu najrozšírenejší denník na Slovensku.

494 Konferencia v Ženeve v júli 1955, stretnutie veľmocí USA, ZSSR, Francúzska a Veľkej Británie, ktorej cieľom bolo nájsť cesty k zlepšeniu vzájomných diplomatických vzťahov. BURSÍK, Tomáš. *Prišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při uránových dolech v letech 1949 – 1961*. ÚSTR, Praha, 2009, s. 6, s. 13.

*duch Ženevy*⁴⁹⁴ viesť všetkých k náprave nespravodlivosti, rešpektovaniu ľudských práv a k skončovaniu s podvratnou činnosťou organizovanou v svetovom meradle.“ Tieto slová sú veľmi závažné a mnoho sľubujúce a myslím teda, že niet absolútne prečo byť skleslým na duchu, byť bez nálady a priamo vrhať sa do zúfaleho stavu. Veď kde vlastne spejeme? Každý vo svete túži po mieri a tvrdí, že mier uchovaný bude. To znamená i pre nás, že nám sa prinavráti pokoj rodinného života, lebo jedinou výslednicou nastolenia mieru bude musieť byť i to, že sa vrátim k Vám domov. Doteraz som o tom skoro nikdy vážne neuvažoval, lebo nebolo dôvodov a takej situácie, v akej sa nachádzame práve dnes. Dnes však sa mi vo vnútri môjho srdca žiada sa nad tým zamyslieť a urobiť si akýsi náčrt toho, čo všetko budeme podnikáť v prvé dni po mojom návrate k Vám, aby sme mohli pracovať, slušne žiť a vzorným vedením nášho rodinného a manželského života dospievali k spoločnému šťastiu. Dnes sme síce postihnutí už dlhoročnou odlúčenosťou od seba, ale predsa i napriek všetkým tým prežitým bôľom nesmieme si nahovárať, že sme nešťastní a že už takými zostaneme. Ja osobne mám za to, že sme našli obaja dostatok spoločného pochopenia jeden pre druhého, že sme si doteraz vedeli náš rozlúčený rodinný život vždycky skrášľovať a robiť ho znesiteľným len preto, že sme sa obracali v svojich vrúcnych prosbách na ľahké prekonávanie tohto ťažkého životného úderu vždycky k Pánu Bohu. Keby sme sa zahrabávali do malátnosti, keby sme trudili nad tým, že sme si nezaslúžili toľko boľastí v dnešných časoch, to by nás odvádzalo ďaleko od pociťovania šťastia a približovalo by nás to k zúfalstvu a beznádejnosti. Ak si jasne uvedomíme, že nám nikto nedal závažného sľubu pre šťastie, ale že jedine my sami sme strojcami svojho šťastia, či nešťastia, potom musíme konštatovať, že každé nešťastie stáva sa menším, každý kríž života ľahším pri povedomí tohoto faktu. Šťastie sa nám dáva akosi do daru, ktorý si treba zaslúžiť prácou a odvdáčiť sa zaň veľikou dobrotou. Ja si sám priznám, že sme nedostali všetko, po čom sme túžili. Ale predsa sme sa aspoň rozvíjali k dnešnému nášmu spoločnému znášaniu tohoto boľastného utrpenia a našli sme akúsi spoločnú platformu pre zmierňovanie tejto boľasti. Pri tom ako jediná škola lásky, súcitu s inými sú: vlastné utrpenia, nesplniteľné sny, zmarené nádeje a zlomená ctižiadosť. Tento dnešný svet a život v ňom nám dáva za úlohu jedine to, aby sme si veľmi dobre osvojili umenie žiť. Tu je nám treba zobrať rozum do hrsti a odhaľovať všetky tajomstvá umenia žiť práve dnes. Mám za to, že jedným takým tajomstvom je i to, aby sme vždy zavčas vedeli zabudnúť na každú našu trpkosť, avšak aby sme nikdy nezabudli ani len na jedinú blaženú chvíľku nášho života. Veď pri rozpomínaní do dní minulých musím si priznať, že doteraz som vždy spokojný a šťastný s Tebou, moja milovaná Elišenko. I keď sme sa dopúšťali poniektorých menších, či

väčších chýb, v umení žiť šťastne predsa niet tu toho jediného výsledku, aby sme si hovorili, že sme životom roztrpčení do krajnosti a že teda už niet miesta pre nás na tomto svete. To mi láska moja, veľmi zapôsobilo na dušu, že si práve Ty vedela až natolko nechať u seba vystupňovať pocit zúfalstva a beznádeje. Veď v našom živote vyskytlo sa veľa blažených chvíľ a veľa šťastných chvíľ i po dobu odlúčenia a ak si to všetko trvalo uvedomujeme, nemožno nikedy pripustiť takýto pesimizmus. Život človeka je taký bohatý a taký štedrý. Ide len o to, aby sa človek v ňom vyznal za každej situácie priaznivej, či nepriaznivej a tak aby sa stal umelcom života. Lebo ak budeme vedieť si zastať svoje miesto za všetkých okolností všade, nebudeme sa báť biť za svoje samozrejmé ľudské pravdy, nebudeme tiež málomyselnými, nebudeme bedákať, ale naopak budeme môcť smelo hlásať hlasom nezlomnej a nepoddajnej duše: „*Nikdy nebolo tak zle, aby nebolo už lepšie! Musí byť aj lepšie! Podarí sa to!*“ I keď sa nám zdá, že život nám doniesol toto málo, alebo snáď nič, je predsa hodno len žiť, lebo sú tu ešte sny, sú tu nádeje, kedy očakávame niečo krajšieho a lepšieho. A toto povedomie nádeje už nás samo o sebe privádza na prah šťastia. My musíme žiť, lebo máme milované dieťa, ktoré musíme pestovať, vychovávať a jeho srdiečko chrániť pred tieňmi, starosťami a mrazmi života. Viem, že svojou neprítomnosťou nepôsobím na jeho dušičku priaznivo, avšak tu je Tvoja osobnosť, ktorá ma veľmi dobre nahrádzaš a zastávaš. Ide tu len o to, aby si sa mu nepredstavovala v jeho očičkách príliš smutnou, nešťastnou, zúfalou a málomyselnou. Nám sa musí žiadať žiť i preto, lebo toľko je krásy, čo sme ju ešte nepoznali a nevideli, nech je to samá Božská príroda, či knihy, či krásna hudba, ktorú sme ešte nepočuli. Veď máme veľa túžob a tie sa ešte nesplnili. Veselé šťastné večery, chvíľky manželského a rodinného života – to všetko ešte len na nás čaká azda hneď pri prvej príležitosti. Ak si budeme život skrášľovať takým náhľadom, iste bude na mieste, ak si určíme ako hlavnú zásadu života: „*Priatelú, život je krásny a pekný a čokoľvek Ti prinesie osud, nezabudni žiť!*“ Týmto by som uzavrel všetky svoje dojmy, ktoré vo mne vyvolal Tvoj list z 30. júla 1955. Veľmi rád by som vedel Tvoje stanovisko k všetkým mojim vyjadreniam sa, či už v tomto liste alebo v listoch po 10.8.1955. Doteraz som Ti písal takto: 10, 11., 12., 12., 14., 15., 17., 17., 18., 19., 20., 22., 27., a tento list z 30. 8. 1955. Zajtra Ti napíšem dvojstranový list. Takže mala by si odo mňa dostať celkom 15 listov po 10.8. 1955 do konca augusta t. r. V septembri Ti budem písať 2x do týždňa normálne. Z každého Tvojho listu nechávaj si odpis, lebo ja som veľmi zalúbený do Tvojich listov a ak ten ktorý nedostanem, veľmi rád si ho prečítam po návrate domov v odpise. Píš strojom a máš to veľmi uľahčené s robením druhopisu. Bozkávajúc Vás na Vaše rtičky a čielka, viniem si Vás do náručia a nežne hladím po vláskoch len Vám oddaný Váš otec a manžel Ďuri.

Dokument č. 13

1955, 13. október, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 112. list z väzenia rodine na slobode.

112.

08829 Juraj Hurný, Ostrov u Karl. Varov, p. schr. 100/P

Komu: Eliška Hurná, manželka, Žemberovce, okres: Levice

13. októbra 1955.

Drahá Elišenko!

V mesiaci septembri písal som Ti takto: 4, 6, 8, 11, 14, 17, 20, 25 a 28. IX. 1955, teda spolu 9 listov 2-stranových. Viacstranových som ti písal: 9, 19, 22 a 29. IX. 55. Napiš mi smelo, čo Ti z toho už došlo, aby som vedel eventuálne poniektoré veci zopakovať. V tomto mesiaci som Ti už písal takto: 2, 5, 9, 11 a 12. X. 55 a 6. X. viacstranový. V dnešnom mojom liste chcem si s Tebou zase pohovoriť o iných doplnkoch našich dobrých predsavzatí do života o výchove nášho zlatého dieťaťa. Tým, že sme sa stali rodičmi, prevzali sme na seba i hodne povinností. A ja veru veľmi trpím, že nie som priamo účastný na vychovávaní nášho Jurajenka. Zatiaľ mi ostáva iba cestou listov poslať Vám svoje pripomienky, rady, prikázania a tým končí ďalšia moja úloha. Tu už iba na Tebe, moja sladká Elišenko záleží, čo všetko si z toho osvojí naše drahé dieťa. Najprv sa dnes do-
tknem učenia, ako treba Jurajenka v ňom usmerňovať a na čo hlavne dbať pri vyučovaní, aby prospieval a o učebnú látku mal vždy záujem. Ako všade inde, tak aj pri učení vyskytujú sa isté faktory, ktoré majú vplyv na zapamätovanie a učenie, avšak popri nich máme i vplyvy, ktoré na učenie vykonávajú duševné i telesné činnosti a deje. Jedným takým dôležitým činiteľom je pri pochode učenia vôľa naučiť sa niečo. Ak si žiak (a človek vôbec) umieni, že danú látku chce sa naučiť, určite sa ju naučí nepomerne skôr, ako keď sa ju učí mechanicky, bez vôle chcieť sa ju naučiť, len z prinútenia. U ľudí slabej vôle dochádza pri učení sa k únave a k znechuteniu z opakovaní, potrebných na učenie ešte skôr, ako sa látku naučia. S vôľou naučiť sa úzko súvisí pozornosť, ktorou učenie musíme sprevádzať a sústredenosť nášho úsilia k učeniu. Pozornosť žiaka má učiteľ a rodič oživovať záujmom o učenie a významovosťou učenia pre učiacu sa osobu. Tieto dva činitele môžu priviesť učenie a zapamätovanie až na obdivuhodný stupeň. Bude nám treba u nášho Jurajenka vypestovať veľiký zástoj záujmu na naučenie sa upravovanej látky tak, aby strhla na seba spontánnu jeho pozornosť a záujem. Nech je to upravované

tak, aby mala skôr ráz športového zápolenia a zábavy, a nie aby zostávala na stupni museného a nezaujímavého drenia. Pri učení ďalej sa uplatňuje celková inteligencia žiaka ako stupeň pochopenia učebnej látky. Zvlášť postihnutie zmyslu učebnej látky, jej obsahovej a myšlienkovvej stavby a jej logického roztriedenia je veľmi nápomocné žiakovi pri učeníu sa. Preto vkladanie zmyslu do učebnej látky nie je teda nikdy obťažujúcim. Veľmi veľký vplyv na učenie sa majú i citové vzrušenia, s ktorými treba vždy pri učení rátať. Smútok, hnev, strach sú veľmi nepríjemné citové vzruchy a sú všeobecne pri učení nepriaznivé faktory. Zase príjemné citové vzruchy (radosť z úspechu, zdaru) zapamätanie a učenie napomáhajú. Nesmú však byť príliš intenzívne, pretože vtedy už zase prekážajú. Ako vplýva na učenie telesný stav, vidíme z toho, že únava učeníu prekáža, preto nie je treba žiaka nútiť učiť sa neskoro večer, keď sa celý deň pracovalo. Aj čas bezprostredne po silnejšom jedle nie je vhodný. Každá únava z telesných úkonov zasahuje i učenie (duševnú prácu) nepriaznivo, lebo je faktom, že telesnou namáhavou prácou sa k duševnej práci nikdy neobčerstvíme. Ďalej učeníu veľmi silne prekážajú telesné bolesti akéhokoľvek druhu, telesné zlé cítienia sa a chorobný stav. Telesná čerstvosť a dobré cítenie sa po odpočinku učeníu len napomáhajú. Učiť sa človek preto učí, aby zadržal naučené v pamäti. Pri tomto momente je dôležité, čo sa naučíme, koľko z naučeného sme schopní si podržať a na aký dlhý čas môžeme tým disponovať. Efekt učenia v spätnom procese prejavuje sa u nás ľudí ihneď v niekoľkých sekundách po ukončení učenia sa a tento efekt učenia sa tým zoslabuje a stláča. Toto nazývame zabúdaním, ktoré sa prejavuje stratou jasností o jednotlivých členoch naučenej látky v tom zmysle, že sa stávajú prázdny, matnými a nezreteľnými. Zabúdanie spôsobuje i strata pevnosti a súdržnosti naučenej látky, ktorá sa nám prejaví obtrhaná od seba, pouvoľňovaná, až nakoniec sa látka úplne rozpadne a zostanú z nej iba ojedinelé viac alebo menej jasné členy.

Strata istoty naučenej látky spôsobuje, že pri znovu upamätávaní na naučené veci musíme vyvíjať isté úsilie premýšľania, a preto upamätovanie nie je isté. Aj strata významovosti naučeného materiálu, pre naše celkové duševné uspořádanie je badateľná, pretože zabúdaná látka ustupuje časom v našom duševnom dianí celkom do úzadia. Teda z toho môžeme usúdiť, že proces zabúdania nás ochudobňuje o to, k čomu sme došli úsilím a prácou pri učení. Avšak zabúdanie pri tom všetkom je človekovi prospešné, lebo biológovia tvrdia, že nebolo by ani dobré, keby naše poznatky neprestajne a v každej chvíľke získavané nemali časom upadať do zabudnutia, pretože by nás to preťažovalo, lebo si ani nevieme presne predstaviť náš duševný život, keby sme mali riadne ovládať povždycky všetko, čo sme sa dakedy naučili. Snáď som Ťa týmto výkladom trochu

unavil na Tvojej duši, lebo Ťa zaťažujem ďalšou sériou povinností voči Jurajenkovi pri jeho školskom živote. Ale mám to za veľmi dôležité a prospešné pre neho, a preto sa tým tiež musíme zabývať. Tým, že sme sa postarali o privodenie nášho Jurajenka na svetlo tohoto sveta, neprevzali sme na seba zdieľať z toho iba samé radosti ale i preveliké starosti. Veď ja, i keď som tak dlho už od Vás preč, predsa len som plný starosti o jeho budúcnosť a hlavne o to, ako ho pripraviť pre túto budúcnosť, aby v nej vedel uplatniť umenie žiť. Preto musíme viesť našu výchovu voči nemu tak, aby to u neho zanechalo stopy dobrých vplyvov a dobrých predsavzatí. My si musíme predovšetkým uvedomiť, že v našom dieťati máme poznávať celkom osobitný detský svet, a preto i našu výchovu tomu prispôbiť. Až behom jeho dospievania i táto výchova sa musí potom meniť a viesť ju potom tak, ako to bude vyžadovať náš záujem vychovať z neho zdravého dospelého jedinca pre ľudskú spoločnosť. Zatiaľ náš drahý Jurajko je iba dieťa, a preto merajme jeho duševné deje, prejavovania sa iné meradlom detí a nie dospelého človeka. Nie mnohý skúsený rodič vychovávateľ už potvrdil, že nie je dobré to dieťa, ktoré behom svojho vychovávaní a dospievania spôsobuje najmenej starostí a nepríjemností. Ja usudzujúc z tohto výroku o našom predrahom synčekovi môžem smeľo povedať, že máme v podstate dieťa dobré, lebo Tebe robí až nadmieru starostí a v ďalšom jeho zdokonaľovaní musí nám ísť o to, aby sme našli tú najlepšiu metódu na jeho vytváranie sa. Musíme postupovať pri výchove opatrne a snažiť sa ho chápať tak, ako to jeho veku je prirodzeným. Čo všetko máme u neho pestovať a čomu všetkému máme sa vyhýbať? Je toho až príliš mnoho a ja sa iba tak v krátkosti zmienim o niektorých hlavných častiach tohoto problému. Ja kladiem predovšetkým hlavný dôraz na to, aby sme u nášho dieťaťa (ak Pán Boh ešte nám požehná, tak u našich detí) vypestovali silnú dôveru. Nikdy nesmieme dať pocítiť nášmu Jurajenkovi, že my dospelí sme múdrejší, ako on, alebo aby sme sa mu vysmiali z toho, čo je jemu veľiké a sväté. Veď i príkazom prírody je i u ľudí, že prv než sa stanú dospelými, musia byť deťmi a prežiť istý vek detského duševného života. Toto každé súčasie dieťa dobre vie a je si toho vedomé, a preto ak také dieťa má ešte len svojich 8 rokov, je to pre neho niečo tak veľiké a vážne, ako o sebe tvrdí taký 70-tnik, čo už všetko prežil, dokázal a čo všetko vie. Čo pre nás vyplýva z tohoto uvedomenia, ako sa dieťa prejavuje? Hlavne to, aby sme my dospelí skrotli na dobrého, čo najviac dokonalého človeka po celú dobu výchovy dieťaťa. Musíme zabudnúť na svoju povýšenosť našej dospelosti, múdrosti a tiež i na trpké zápletky a prežitky našej duše. Nesmieme dieťaťu nikdy ničím trpkým strpčovať život, ale dopriavať mu čo najviacej radosti do jeho útlej detskej dušičky. Pre nás vlastne znamená, že musíme sa akosi v duchu uviesť znova do veku dieťaťa, naučiť sa hrať, v našom prípade

preniesť sa akosi do veku 8 ročného chlapca a spoločne s Jurajenom prežívať toto obdobie tak, aby bolo čo najblahodarnejšie pre vývin charakteru a duše. Hrať sa u dieťaťa znamená všetko a je to hlavnou jeho podstatou života. To platí plne ešte aj u nášho synčeka. Preto dopraj mu čo najviacej hry. Ovšem dnes má už uložené povinnosti i voči škole, a preto tu treba nájsť príslušnú harmóniu, aby jedno nena-rušovalo druhé. Hra u dieťaťa je jeho životným cieľom, zmyslom a ideálom, a preto nesmieme nikdy mu znemožňovať hrať sa, lebo tým by sme ho zbavovali jeho predstavy a pocitu o životnom šťastí a blaženosti. Z množstva radostí a ihravosti dieťaťa v jeho detskom veku môžeme usúdiť tiež i na bohatosť jeho duše, lebo čím je detský vek radostnejšie a ihravejšie prežitý, tým i duša sa stáva bohatšou. Dnes nemáme tolko možností, z ktorých všetkých by sálala iba radosť nášmu dieťaťu, ale to neznamená pre nás, že nemáme dostatok možností a príležitostí v tom, ako poskytovať čo najviacej potešenie dieťaťu. Veď už len napr. hra v prírode za pekného slnečného dňa dopriava detskému oku kochať sa v nebeskom slnečnom jase v zelení trávy, božskej kráse kvetov, a tak mu prisvojuje osvojiť si umenie správneho života práve tak, ako oslnený vlastný dom, v ktorom sa dieťaťu nech nikdy neznemožňuje smiech a radostná nálada. Radosť a šťastie sú koniec koncov jednoduchými zázrakmi, ktoré každý človek môže dosiahnuť. Aby i náš Jurajko to dosiahol, musíme ho už na to pripraviť v jeho detskom veku. Takou hlavnou bránou radostí je práve samá božská príroda. Pri prebúdzaní jara v prírode človek sa vie tešiť čistejšie a dokonalejšie a prebúdajúci sa život po zimnom spánku vyzýva ho tiež k vzpruženiu sa, aby tak potom mohol radostne, ľahko zdolávať všetky prekážky životné. Ďalej človek môže sa sklamať v ľuďoch, ale nikdy sa nesklame v kvietkách v stromoch a vo hviezdach. Práve preto, ak človek je veľmi skormútený, ak ho niečo veľmi bolí a srdce akoby hovorilo, že už nevládze ďalej, má zájsť do hviezdnej noci, alebo vstúpiť do tichého chrámu lesa, lebo tieto prostredia nám dávajú pociťovať v srdci pieseň uspokojenia. L. N. Tolstoj⁴⁹⁵ napísal na príklad o prírode v porovnaní s priateľom toto: „*Priateľ dobrý je veľká vec. Ale priateľ odíde, alebo zomrie a my nemôžeme ísť za ním. Príroda je však najvernejším priateľom, ktorého si môže človek až do smrti zachovať a keď človek umrie, uložia ho do jej lona!*“

Som vyrušený v písaní tohto listu, lebo ma volajú do kancelárie. Zvedavý som, na čo, lebo od 5. mája t. r. ma tam ešte nevolali.

Po pol hodine znovu sa chytám pera a pokračujem. Som však rozčúlený v dôsledku toho zavolania. Zavolala si ma štátna bezpečnosť a spovedala ma kvôli podaniu posudku k žiadosti. Opíšem Ti obrazne, čo sa v hlavných rysoch odohralo. Po takých predbežných otázkach ohľadom osobných dát položili sa mi mnohé iné otázky ako: aký je Váš zdravotný stav, stav zdravotný manželky a dieťaťa? Opísal

som podľa skutočnosti (moje reuma a ischias, tvoje srdečné astma a Jurajkova ručička). „Či Ti pišem?“ Áno! „A hodne?“ Áno, hodne. „A ešte stále prikazujete manželke, aby toho, myslím Juraja tiež, vychovávala kresťansky?“ Áno. „Prečo veríte a či na tom trváte?“ Verím a trvám, lebo to potrebujem k môjmu mravnému zdokonaľovaniu a nevidím v tom nič zlého, lebo i moje náboženstvo je ústavou zaručené. „Veď i bez vyznania človek môže žiť mravne vysoko, nie?“ Mlčal som na to. „Bojoval ste na frontách?“ Áno. „A kde?“ V SSSR a v Itálii. „Čo ste tam robil a aké funkcie ste zastával? Aké vyznamenania ste dostali a prečo?“ Dal som pravdivé odpovede. „Nemáte zradu na povstaní?“⁴⁹⁶ Nie, lebo som nebojoval ani v ňom, ani proti so zbraňou v ruke. „Prečo ste neprešiel v SSSR na druhú stranu?“ Netúžil som po tom, lebo som vedel, že ak nepadnem v boji, že po takom roku, roku a pol vrátim sa do mierovej posádky na Slovensku. „Bol ste už dôstojníkom za prvej ČSR?“⁴⁹⁷ Nie, až za Slov.[enského] štátu⁴⁹⁸. „Aké hodnosti ste dosiahli?“ Takú a takú. „To ste urobili kariéru predsa?“ Mlčal som. „Keď ste velili tejrote, či baterii, čo ste robili s vojakmi?“ Staral som sa v rámci voj. predpisov o všetku potrebnú zaopateru, udržoval som kázeň, disciplínu a pripravoval ich pre bojaschopnosť. Potom bola reč o pokleskoch farárov, čo som nepoprel. Avšak som povedal, že farár je taký človek omylný, ako každý druhý, a preto to ešte neznamená, že jeho mylné vedenie života je preto, že to mu prikazuje jeho náboženstvo. Práve naopak, ktorí farári sa starajú iba o veci duchovno-náboženské, tí sú na výške, ale ktorí sa miešajú do civ. života politického, alebo obchodného, sú mylní a škodliví svojmu náboženstvu. „A čo myslíte, máte splnené predpoklady na omilostenie, alebo podmienené prepustenie?“ Na to som povedal, že to oni musia sa k tomu vyjadriť a to napísať. Ale keďže trvali, len aby som niečo k tomu povedal, tak som uviedol, že áno, lebo pracujem a slušne sa chovám. „Ale to nestačí?“ „Ste predsa protikomunistom?“ To nepopieram, avšak musím Vám, pán referent pripomenúť slová p. Bulganina⁴⁹⁹, že dnes už vo svete nejde o to, či sú ľudia veriaci a neveriaci, komunisti a antikomunisti, ale o to, či sa títo všetci ľudia vedia zhodnúť v jednom, totiž vyvinúť snahu a úsilie o svetový mier. A ja so spokojným

495 Lev Nikolajevič Tolstoj (1828 – 1910) – ruský spisovateľ, románopisec, esejista, dramatik a filozof, významný predstaviteľ ruského realizmu.

496 Myslené Slovenské národné povstanie.

497 Myslená Československá republika v období rokov 1918 – 1938.

498 Slovenská republika 1939 – 1945.

499 Nikolaj Bulganin, sovietsky politik (1895 – 1975). Dostupné na: <https://www.fdb.cz/lidi-zivotopis-biografie/318485-nikolaj-bulganin.html>.

svedomím môžem si dovoliť Vám tu povedať, že túto snahu mám a úsilie aj vyvíjam v rámci mojich možností i tu na tábore, lebo odsudzujem tunajšie bitky ako osobné vyúčtovanie a pokladám to za zhovadilé jednanie. „A keď prídete domov, čo budete robiť?“ „Budete pracovať?“ Áno, budem pracovať, lebo len práca mi môže zaručiť aký taký život s rodinou. „Ale to predsa budete pracovať pre nás komunistov.“ To nevádi, lebo vykonaná práca bude ku prospechu mne, rodine, spoločnosti a spoločnosť nie je len komunistická úplne, ale aj iná. A nakoniec moje náboženské presvedčenie mi tiež prikazuje pracovať pre blížneho a v tomto prípade i komunista je môj blížny. „Ale nehovorte, veď Vy ich chcete ničiť, až to praskne, chcete s nimi zakrútiť nie?“ To nie je pravda a môjmu svedomiu a duši cudzie. Ja na pomste nič nestaviam, tá patrí inému. „Komu?“ Pánu Bohu! „A čakáte Američanov, že Vás oslobodia?“ Dnešný duch doby hovorí o niečom inom a ja som si toho plne vedomý, a preto Vaše slová nepokladám za pravdivé a možné previesť. „Jak sa dívate na Slovenský štát?“ Najprv som mlčal, ale potom chcel akú takú odpoveď, tak som povedal: že to patrí už nenávratnej minulosti a niet preto dôvodu prečo o tom dnes uvažovať. „Ale Vy iste o ňom sníte?“ Vec mojich snov a ideálov zostáva čiste mojou osobnou záležitosťou. Ja s ňou nejdem na verejnosť a zvlášť nie tu v tábore, a preto i Vám, p.[án] referent, dovoľm si odporovať v tom zmysle, že nemáte žiadneho oprávnenia sa ma pýtať na moje sny a ideály. Ja trvám na svojej prvej odpovedi, že vtedajší Slov. štát patrí nenávratnej minulosti. „A kde máte bratov?“ To som mu povedal po pravde. „Tak brata máte tu s Vami?“ Áno. „Za čo je zatvorený?“ „Neviem presne, ale myslím, že ako kulak a neplniteľ dodávok na kontingent.“ „Hm, tak, zrejme nechcel dopriať mliečka deťom?“ To ja neviem, prosím. „On si podáva žiadosť o prepustenie, čo?“ Áno. „No, to sa taký človek vôbec nemusí namáhať tú žiadosť podávať, pretože pre neho neexistuje kladné vybavenie žiadosti.“ Na to som nič nepoznamenal. „No, to by tak asi stačilo!“ Na čo som hlásil odchod z kancelárie. To je priebeh debaty. Tu sama vidíš, aké otázky mi položil a ako som podľa pravdy a svedomia odpovedal. Ja Ťa nechcem zarmovovať, akú odpoveď na túto žiadosť dostaneš, ale viem si ju už teraz plne predstaviť. Žiadosť sa zamietne s týmto zdôvodnením:

- 1.) Stal sa dôstojníkom fašistickej slovenskej armády a dosiahol hodnosti (budú vymenované).
- 2.) Zúčastnil sa so zbraňou v ruke proti SSSR v rámci fašistického prepadnutia pokojamilovného SSSR a bol vyznamenaný.
- 3.) Je silne veriaci klérofašista a na viere trvá.
- 4.) Pracuje dobre, avšak nenaznačil po celú dobu výkonu trestu známky osvojenia si socialistického spoločenského poriadku.

A podobne to budú odôvodňovať. Ony boli ešte aj iné momenty behom debaty, avšak ja som mlčal a na to nereagoval. Odpovedal som iba, že tomu nerozumiem, alebo že to neviem. Držal som sa podľa Ti daného sľubu, že pri hodnotení súčasnej politickej situácie budem mlčať. A to som aj urobil. Ovšem na tu opísané otázky nemohol som mlčať, pretože nakoniec oni rovnako o všetkom vedia a ak by som čo to zatajil, bolo by len horšie pre mňa. To sú skutočnosti mnou prežité a tie na dopyt musím zodpovedieť po pravde. Mrzí ma veľmi, že ma vyrušili v mojom prvom myšlienkovom pochode. Teraz som tak trochu rozrušený po tejto debate, lebo to nie je pre človeka zrovna najmilšie byť na takom výsluchu. Preto už sa ani dnes neviem dobre zamerať a sústrediť na metódu vychovávania nášho Jurajenka. Preto budem v tom pokračovať až inokedy. Obávam sa veľmi, že vliv tohoto listu zanechá u Teba /v dôsledku tej žiadosti a debaty v spojitosti s posudkom/ zlé pocity a Ty budeš sa cítiť zhatenou v spriadaní svojich pekných snov v našom skorom stretnutí a spoločnom živote. Než by si však pripustila u seba túto duševnú skleslosť, triezvo uváž nie túto moju debatu s nimi, ale celkovú situáciu vo svete a verím, že duch dnešnej doby dáva nám ďaleko viacej nádejí na naše stretnutie, ako taká podaná žiadosť, ktorú spravidla zamietajú. Ty nakoniec máš ďaleko viacej možností o situácii vo svete posúdiť ako ja, lebo predsa len slobodne môžeš v svojej tichej izbietke počúvať všetky správy. Ja som presvedčený dnes už 100%-ne o tom, že mier bude skoro nastolený a s ním i ja prídem k Tebe, drahá Elišenko a Jurajko môj. Čiže niet najmenšieho dôvodu k tomu, aby sme klesali na duchu a sa zarmucovali. Pošlem Ti odpis podanej žiadosti Jožkovej⁵⁰⁰ a prosím Ťa, aby si naviazala písomný styk so Štefanom v Košiciach a sa s ním poradila, ako hodlá vo veci postupovať. Totiž máme za to, že tu podanú jeho žiadosť pošlú, alebo nepošlú, tak bude lepšie poslať ju z vonku, ovšem musí byť podaná manželkou Máriou⁵⁰¹. Dôvody uveďte tie samé, čo ich on uvádza, len úvod žiadosti upraviť a doplniť, ako že to podáva Mária.

Pokračujem 14. X. 1955.

Verím pevne, že za Božej pomoci budeme znovu privedení k sebe v krátkej dobe a povedieme svoj život v čo najväčšom šťastí. V čom vlastne bude spočívať

500 Brat Jozef Hurný bol zatknutý v roku 1952 za neplnenie kontingentov. Jeho majetok bol zhabaný a manželka Mária s deťmi boli vyvezení do českého pohraničia. MIKUŠ, Vlado. Rozprávanie manželov Hurných. *Naše svedectvo*, roč. 4, 2003, č. 1, s. 19 – 20.

501 Mária Hurná, manželka Jozefa Hurného.

toto naše preveliké šťastie? Či len v tom, že sa znovu stretneme, aby sme už nikdy viac sa nerozlúčili? To však s istotou nemôžem nazvať úplne šťastie naše, ale iba jednou jeho súčasťou. Musím k tomu priložiť ešte to, že naše úplne šťastie sa prejaví po našom opätovnom stretnutí, že sa staneme mravne dokonalými v každom smere a voči každému, že zaženieme zo svojich sŕdc pocity hnevu a nenávisť voči komukoľvek a budeme žiť v absolútnej zhode s každým. Táto naša mravná dokonalosť musí nám vyvierať z rozumu a jeho činnosti. Pôjde teda u nás už iba o to, aby sme dokonale rozumom poznali to, čo nás najviac bude zdokonaľovať a ako si budeme vedieť také poznávanie neustále získavať. Istý starý filozof hovorí, že ak si človek osvojí poznanie poriadku ustanoveného Samým Stvoriteľom, že sa stáva mravne dokonalým. Preto i nás a našich detí majme neustále skrytú túžbu byť v neustálom styku s akýmsi vyšším mravným svetom, lebo táto túžba je nám priamo príkazom svedomia. Naše svedomie nech nám neustále prikazuje žiť podľa mravných zásad v celom živote, či sa to bude týkať nášho manželstva, či našej rodiny a výchovy v nej, či našich príbuzných a blíznych vôbec, či príslušníkov politických strán iných náboženstiev, národov a rás. Vedieť v tom všetkom žiť cnostne, podľa triezveho rozumového pochodu, znamená pre nás vlastne iba to, aby sme poznávali dobro, dobro aby sme preukazovali a dobro i prijímali. Dobro⁵⁰² sa nám má prejavovať v triezvom zmýšľaní, čiže v múdrosti. A nám ľuďom Všemohúci dal veľký dar v tom, že nám vložil do mozgu iba jedinú múdrosť a túto múdrosť každý človek v sebe má odhaliť a sa ju naučiť. Pred nami žilo tisíce milióny ľudí, ktorí spravovali svoj život vysoko múdre a zanechali nám o tom hodne materiálu v knihách. Pestujme preto odhaľovanie múdrosti v sebe samom tým, že budeme venovať veľkú pozornosť knihám mudrcov a mravných usmerňovateľov. Elišenko moja, i ja mám hodne pekných a skoro až prežitých priamo s Tebou snov. V nich si Ťa svojou nežnou láskou obsypávam a akosi hľadám tú prevelikú slasť, ktorou Ty ma budeš stále obšťastňovať v našom opätom spoločnom žití. Milujem Ťa celú aká si a nezazlievaj mi, že moje city sú podfarbené i sexualitou. Veď i naša vierouka nám hovorí, že Boh vložil do nás i sexuálnu náklonnosť. Čiže i z tohto faktu musí sa v nás prejavovať istá činnosť a to činnosť, ktorá nám poskytuje tú najvyššiu slasť manželského spolužitia. Ak sa budeme i touto slasťou obšťastňovať, nebude to nič proti mravnosti, lebo na to máme z uzavretého nášho sňatku

502 Na hornom okraji poslednej strany listu je dopísané: „V mojej adrese píš odteraz toto 100/P II., teda už nie P3.“

pred Pánom Bohom úplne právo. Ja v sebe mám dostatok energie v tomto smere a je isté, že v súlade s Tvojou ochotou, ktorú musím brať hlavne do úvahy, budeme sa v našich slastiach i tohoto života obšťastňovať. Veď nakoniec i to pre nás znamená dobro, lebo poskytujeme si ho navzájom v najvyššej slasti. Nehneváš sa za to, že Ti to tak píšem? Ale ja nemôžem ináč, lebo Ťa milujem i takto a až priveľmi! Bozkávam si Ťa celučičkú celú na Tvoje hebké telíčko a viniem sa Ti celý do Tvojho objatia, aby som tak pociťoval tú teplotu Tvojho milujúceho srdca na svojom milujúcom srdci, ktoré Ťa nikdy neprestane milovať. Tvoj Ďuri.

Dokument č. 14

1955, 25. október, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 117. list z väzenia rodine na slobode.

117.

08829 Juraj Hurný, Ostrov pri Karl. Varoch, p. schr. 100/P II.

Komu: Eliška Hurná, manželka, Žemberovce, okr. Levice.

25. X. 1955.

Moja najdrahšia Elišenko a Jurajko!

Po tieto dni som v neustálej permanencii písania listov pre Teba, láska moja slastná. Nepoznám žiadnej únavy, ani prekážky a dávam Ti touto cestou všetko to, čo mi vyviera z môjho milujúceho srdca k Vám doma. Ja sa nemôžem odpútať od toho, aby som Ti neposlal ihneď to, čo mi káže moje srdce. Sám som zahrňovaný zase Tvojimi listami, a tak nám náš korešpondenčný život plynie v hojnosti listov, prekypujúcich tou najčistejšou a najoddanejšou láskou medzi nami. Tak aj včera mi dali dva Tvoje listy a to zo 16. a 17. X. 1955. Už som Ti napísal na ne čiastočne a tu chcem sa im venovať obširnejšie. List zo 16. t.[ohto] m.[esiaca] je venovaný i Jurajkovi, kde ho mi výstižne opisuješ tak, ako sa skutočne prejavuje. Je veľmi živý a i trochu „zmlzaný“ tou prevelikou láskou, ktorou ho obsypávate. Predsa len budeš musieť vyvinúť úsilie a ho všelijakými upútavami na veci rozumné budeš pomaly odvádzať od toho jeho prevelikého huncútstva. Starosti máš s ním až priveľa a to je práve zárukou toho, že dieťa má chuť žiť, vyvíjať sa a boríť so životom. Preto musíš mu venovať hodne pozornosti, aby sa úplne podrobil Tvojej výchove a plnil neodkladne a neodvravne všetky Tvoje prikázania. Musí sa ukázať a osvojiť si disciplínu, ako i prevelikú úctu k Tebe. Prosím Ťa, Elišenko moja, tými vypočutými rozprávkami ho súčasne škol', v čom sa dej odohráva

dobré a v čom si má pre seba z toho odnášať do života. Každá taká pohádka sleduje svoj cieľ u poslucháča a v tomto prípade mu musíš Ty objasniť logický zamýšľaný účel. Ak Ti čas bude poskytovať možnosť, venuj sa Jurajenkovi i v tom, aby si ho vedela nadchýňať k stále novým a novým veciam, aby pozornosťou bol upútavaný na čosi rozumnejšieho, než ako je jeho naháňanie dievčienec po ulici. Nedivím sa, že po takom sotení a nárazom na zábradlie má potom i bolesti bruška. I keď je živý a má chůtky na hranie sa, musí sa s dievčencami hrať galantne a zdvorile. To mu pekne vysvetli a zakáž mu činiť to, čo je nepekne. Ja ináč mám z neho prevelikú radosť, že sa číní a nedá sa, ale pri tom si želim ešte i to, aby sa choval a vystupoval vzorne a aby mu nikto, nikde nespôsoboval ujmu na hre, alebo na zdraví. Ak Ti niekedy hovorí, že na to, či ono nemá čas, s tým sa nemôžeš uspokojiť, ale to dobro, čo chceš u neho dosiahnuť, musíš aj presadiť a vhodnou výchovnou metódou ho o tom presvedčiť. Postupuješ veľmi dobre, že mu pekné názorné príklady uvádzaš a zlé a škaredé veci mu zhnusuješ. Ale musíš súčasne ho kontrolovať a na ňom požadovať, aby sa toho, či onoho vystríhal, to, alebo ono zase pestoval a robieval. Ja až sa vrátim k Vám, v svojom voľnom čase budem s ním tráviť hodne hodín a budem vyvíjať úsilie pripútať ho hlavne k veciam osožným, čo si z nich bude môcť vybrať hodne dobrého do života. Musíme si moja slastná Elišenko uvedomiť, že naše city lásky k nášmu dieťaťu nás nútia ho čo najlepšie vychovať a vyzbrojiť ho do mužného veku života veľmi silným krunierom proti zlu. Dajme mu také základy jeho usmernenia v charakteru, aby sa prejavoval dobrými skutkami a aby nikdy nemohol eventuelne pri svojom zlom počínaní zvaľovať vinu na nás, jeho rodičov, že sme mu nedali dostatočne dobré vychovanie a inštrukcie pre slušný život. K tomu zamietnutiu žiadosti Krajským súdom v Blave ani nemám čo podotknúť, lebo ja už som Ti svoj postoj k politickej prevýchove jasne v iných listoch vyslovil. Lenže táto žiadosť sa prejednávala na základe podaného posudku z tunajšieho tábora ešte v januári, kedy ma vyšetrovali a na niečo nie dobrého navádzali. Ja som to odmietol, a tak výsledok je zamietnutie. Dnes si však myslím, keby si podala novú žiadosť, že to už na mne žiadať nebudú, lebo situácia je úplne iná a pre nich znamená, že sa s nami jedná slušne a korektne. Mne osobne sa nový kurz Kremľu⁵⁰³ dosť páči a jestliže skutočne úprimnosť slova

503 Obdobie po smrti Stalina v marci 1953, charakterizované ukončením kultu osobnosti a čiastočným politickým uvoľnením. Nové stránice a štátne vedenie skončilo s masovými represiami a terorom, začalo sa s prepúšťaním politických väzňov.

bude dotvrdená skutkom spravodlivého nastolenia celosvetového mieru, budem úplne spokojný, lebo to i pre mňa prinesie ovocie to, že budem žiť s Vami. Verím, že vojna nebude a ani nesmie byť. A to je to hlavné pre ľudí na svete. Iste sama čítaš noviny, počúvaš rozhlas a vieš si utvoriť dobrý prehľad o všetkom, čo nás v krátkej budúcnosti čaká. Ja mám ten prehľad len podľa nášho novinového spravodajstva, ale som nad mieru spokojný s vývojom situácie za účelom zmierenia medzinárodného napätia. To sa znižuje a bude úplne vymetené tým, že sa nastolí mier pre celé ľudstvo zeme. A o to v podstate ide. Keby už tie všetky jednáčky boli za nami! Po nich príde skoro deň, keď my traja si padneme do náručia, aby sme sa privítali pri opätom stretnutí sa a už sa nikdy viacej nerozlúčili. A ten moment sa nám blíži, dni sa krátia a náš najväčší sen znovu sa natrvalo stretnúť – sa bude realizovať. Všetkým sa už tak na Teba i Jurajenka teším, Vy moje lásky jediné. Veľmi ma potešuje, že si umienil môj priateľ Floro⁵⁰⁴ poskytnúť Ti akúsi pomocť pri ďalšom kroku pre eventuelné skoršie moje prepustenie než na základe dohody Západu s Východom. Rád som všetko prečítal a porozumel som to. Lenže caramba!⁵⁰⁵ Elišenko sama maríš už na začiatku úspech akcie. Nemôžeš mi práve o tejto veci písať tak otvorene a ešte k tomu i uvádzať mená a ľudí, ktorí by mali pomôcť. Veď si uvedom, že naše listy idú cenzúrou a to sa potom hatí celý úspech! Nevie, ale sa mi zdá, že pri Tvojom dobrom úmysle už si spočiatku tomu neprospeľa, že si tak otvorene o tomto napísala. Ja k veci na Tvoje otázky sa ani nemôžem vyjadriť, lebo nechcem ďalej zväčšovať marenie zamýšľaného cieľu. Preto v ďalšom informuj ma obozretnejšie a neuvádzaj mená. Mám za to, že Floro sám môže Ti hodne prospešného poskytnúť, lebo má dobré známosti a vie hodne rečniť. No, však uvidíme, ako to pôjde. Verme, že sa to už raz prejedná i priaznivo a mne konečne tiež poskytnú sa nejaká tá zľava na treste. Podotýkam však, že len čestnou cestou jedine chcem sa dostať domov. To znamená, že za žiadne „spolupráce“ alebo ako sa to nazýva. To platí plne i pre Teba a podľa toho sa riadiť. Nehnevaj sa mi, ale takto to jediné je v súlade s mojím svedomím. A to je čisté a nepoškvrnené zatiaľ. Sama píšeš, že za vecou budeš sama chodiť a budeš neodbytnou. Veru, ak sa za ňou chodí, sa i čosi vyhodí. Ale len podať a čakať na rozhodnutie – to ani dnes neplatí. Buď sa rozhodnutie vôbec nepošle, lebo žiadosť sa niekde „stopí“,

504 Floriš – dôstojník, bývalý kolega Juraja Hurného z čias výkonu vojenského povolania. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 677. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 29. augusta 1955.

505 Dočerta!

alebo ak, tak je to iba zamietnutie. Uvidíš, čo sa dá robiť a podľa toho sa budeš môcť i stávať, aby si presadila spravodlivosť. Tvoj zlatučký list zo 17. t.[ohto] m.[esiaca] ma už obšírnejšie poinformoval o Tvojom novom zamestnaní. Na to som Ti už napísal hodne, jednak v 12 stranovom liste a jednak v dvoch listoch (22 a 24. t.[ohto] m.[esiaca]) 2 stranových. Dúfam, že to dostaneš, alebo si to už dostala, a preto sa už k veci nebudem vracáť. Som rád, že sa Ti to tak podarilo vyklížiť z prostredia Jednoty. Elišenko moja, ja už som Ti koľko razy písal, aby si sa vyhýbala rozčulovaniu sa a eventuelným hádkam. Avšak nenašlo to u Teba ozvenu a Ty sa mi i ďalej rozčuluješ a ako sa hovorí „nervy Ti tečú“. I keď máš dôvod k rozčúleniu a k hádke, musíš to v sebe vedieť ovládaním seba samej tak potlačiť, že budeš sa na takéto veci iba smiať a nie v rozčúlení kričať. Výsledok: nemôžeš v noci spať, bolí Ťa hlava a sa iba prehadzuješ. Ja už som Ti dal dosť rady v tomto smere a Ty to neberieš v úvahu. Či si snáď mám myslieť, že i ostatné moje úprimne myslené slová majú len taký slabý vliv na Teba, ako je to v tomto v rozčulovaní? Verím, že nie a verím tiež, že sa ani rozčulovať nebudeš. Mňa to veľmi trápí, že si tak ničíš zdravie a nervy. Poškodzuješ tým aj mňa, lebo môžeš sa priviesť do takého stavu duševnej zatrpklosti, že budeš s nervami úplne preč. Teraz sa veľmi tešíš z nového miesta. Ja sám ho pokladám za ideálne. Ovšem veľmi by ma trápilo, že by si mi po čase napísala, že prišlo rozčarovanie, koniec ilúziám a podobne. Daj si pozor v jednaní s každým. Ešte nevid' účtu k Tebe v tom, že sa Ti niekto zalieča a honoruje titulmi. Na poznanie človeka treba dlhú dobu. A i keď sa Ti nakoniec prejaví nie najlepším, musíš ho odsúdiť len vo svojom vnútri a primerane k spáchanému zlu sa s ním debatovať a jednať. Navonok však jednaj diplomaticky! Hnevkaš sa na mňa za to, že Ťa tak trochu i karhám? Robím to oprávnene, lebo chcem z Teba vypudiť čo najviacej tú rozčúlenosť, a tak Ti pomôcť uchovať si nervy na prospešnejšie veci budúcich rokov. Nezazlievaj mi to, lebo len preto, že Ťa ľúbim, Ťa aj dovoľm si pokarhať. Mne sa u Teba Tvoja rozčúlenosť nepáči a dávam Ti to otvorene vedieť. Ja vidím ďaleko viacej krívd a nepočínam si vždy takto a v poslednej dobe viem to silou svojou vôle i úplne potlačiť. Kontrolujem seba samého, ovládam sa, lebo som si vedomý daného Ti sľubu, že moje jednanie bude na výške. A to veru i je. Mám úctivé a ukázněné chovanie, na svoj zdravotný stav i dobrý pracovný výkon (nie som nikdy pod 100%) a nerešpektujú to, lebo žiadosť zamietajú za žiadosťou. Ja sa však nerozčulujem ani preto, ale sa z toho zo srdca zasmejem, lebo ma k tomu oprávňuje Sám Pán Boh, že mi vštepil pocit i pre spravodlivosť. V svojich listoch píš mi občas, čo si odo mňa dostala. Lebo ak sa niektorý list (jedná sa len o 2 stranové) stratí, môžem Ti ho ihneď znovu poslať, nakoľko si robím kópie. Ja vo svojich listoch Ti vždy uvádzam, z ktorého dáta mám Tvoj list

a na ktorý Ti dávam odpoveď. Rob to i Ty tak.⁵⁰⁶ V septembri som Ti písal takto: 2 stranové: 4, 6, 8, 11, 14, 17, 20, 25 a 28. IX. 55, viacstranové: 9, 19, 22. a 29. IX. 1955. Stačí nakoniec, ak mi napíšeš: „Došli mi všetky, alebo: Došli mi mimo listov z 20, 19 a 29. IX. 55“ a podobne. Mne to už bude jasné. V októbri som Ti písal takto: 2 str. 2, 5, 9, 11, 12, 15, 22 a 24. X. 55, viacstranové: 6, 13, 16, 19 a tento. Zasa napíš: „Došli všetky.“, alebo: „Došli všetky, až na list zo 16 a 24. X. 55.“ Mimo to 21. X. som Ti poslal odpis žiadosti pre Jožka⁵⁰⁷, ktorú pošli Štefanovi⁵⁰⁸ do Košíc. Adresa: Košice, Thälmanova č.3. Nech on potom s Máriou si robia ďalšie kroky. On im nakoniec napísal, čo majú robiť. Elišenko moja zlatá, dali sme si navzájom veľmi mnoho záväzkov vo forme napísaného slova. Čo z toho pre nás vyplýva pre budúci náš život? Nič inšie, než že to v našom šťastnom spolužití budeme plne dodržiavať. Skutkami to dotvrdíme a šťastie úplné i dosiahneme. A potom jedine túžim, aby sme v súlade dospeli do staroby i bez tých najmenších nedorozumení, hádok, rozporov, či nerešpektovaní sa. A keďže mám tak trochu za to, že len predsa som Ťa znepokojil svojou jemnou karhacou formou, žiada sa mi Ťa súčasne zasypať nehou a vyznaním horúcej mojej lásky k Tebe. Ako som Ti už písal, sme Teraz v dobrom veku a nám sa žiť žiada i v láske sexuálnej. S tým musíme oba počítať, lebo ja v sebe pociťujem i po tejto stránke veľkú túžbu po Tvojej slasti. Dnes sa mi zdá, že až prídem k Tebe nebudem vedieť nájsť dosť pre svoje uspokojenie. Lebo i keď začne naše nežné milovanie len bozkami bez zmyselnosti, predsa sa nakoniec prejavíme v omamnom objímaní v bozku zmyselnom a naša milostná hra bude sa stupňovať až k momentu oddania sa. Ja i dnes si viem presne predstaviť a priamo svojimi pocitmi prežívať, ako nám bude slastne, keď Ťa tak celučičkú budem môcť zvierat' v svojom objatí, vychutnať sladkosť Tvojich slastných bozkov svojimi bozkami prisť sa Ti na Tvoje nožičky, alebo ňadrá a takto Ťa vyobjímanú a vybozkávanú potom oddať našej najvyššej slasti. Tak veľmi dobre mi bude vtedy a ešte lepšie sa budem cítiť, ak zviem, že i Teba táto vrcholná naša slasť robí šťastnou a spokojnou. Ja Ti hovorím otvorene to, ako pociťujem túžbu po Tebe i po tejto stránke. I v sne sa mi to nie jeden raz stáva, že prežívam s tebou úplne živú slasť a sa milujeme. I Tvoje tie živé sny si tiež v tom zmysle vykladám,

506 Nasledujúce vety sú prečiarknuté, s nápisom „NEPLATÍ“. Prečiarknutý text: Teraz mi celkom smelo napíš (v jednom liste 2 stranové, v inom liste viacstranové listy), koľko si všetkých mojich listov za september dostala. Zase v inom liste napíš, čo Ti už došlo za október z oboch druhov listov.

507 Brat Jozef Hurný.

508 Štefan Hurný, syn Jurajovho brata Jozefa, ktorý žil v Košiciach.

že prežívaš to isté v svojom sne so mnou. Nehneváš sa za to a neuráža Ťa to? To je môj cit a ten Ti vyjavujem otvorene. Však mi napíš i v tomto smere niečo zo seba a ja sa veľmi poteším z toho. Každé Tvoje nové slovo ma potešuje a zväčšuje moje city k Tebe. Bozkám Ťa nežne i horúce na dobrú nôcku a želám Ti hodne uspokojenia a Božieho opatrovania v novom pôsobisku. Som len Vám navždy oddaný Váš otecko a manžel Ďuri.

Dokument č. 15

1955, 7. november, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 122. list z väzenia rodine na slobode.

122.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná,
Žemberovce, okres: Levice.

7. novembra 1955

Moja najdrahšia láska!

Z tohto môjho nového miesta poslal som Ti už svoje listy, 4, 5. a 6. XI. 1955. Dnes naviazujem na list zo 6. t. m. a pokračujem v svojom uvažovaní. V čom všetkom a kde všade môžeme zbožnosť dosahovať – je nám jasné a priamo i prikázané. A ja ako svetský laik kresťan musím tiež žiť zbožne podľa druhu svojho postavenia a povolania, v manželstve, v rodine, v obcovaní, s blíznymi, zvieratami, ba i so samou prírodou. K tomu nie je treba mi nič inšie, než doviest svoj dušu čo najvyššie, aby za poskytovanie Jeho milosti mohla viesť dokonalý život. To môže pri dobrej vôli dokázať každý človek. Doteraz som sa hlavne ja prejavoval svojimi snahami, sľubmi a predsavzatiami, ktorými som sa Ti chcel predstaviť ako človek obnovený, vedený životom podľa prikázaní duše zbožnej. Som iba človek, človek hriešny, nedokonalý a slabý, a preto mi veľmi dobre padne, ak i Ty mi povieš svoje odporúčania pre osvojenie toho, či onoho prejavovania dobra. Nemlč, ale uvažuj a odporuč mi to, čo už Tebe nie jeden raz poskytlo pocity radosti, šťastia a Božieho zmlievalia. Poukáž hlavne i na to, jak ja ako Tvoj manžel, a otec nášho dieťaťa mám ostať stále verným, svedomitým, dobrým a starostlivým. V čom sa ja neviem prejaviť, doplň ma a ja to od Teba prijmem s vďakou a láskou, lebo viem, že mi chceš len dobro dopriať. Ja som sa s Tebou, milovaná Elišenko, v prvý deň našej známosti stretol, keď si v hlbokom smútku ešte za prvým Tvojim manželom sedela

si v zbožnom rozhovore s pátrom rádu Sv. Františka. Stretli sme sa ako dve protivy v tej dobe – Ty zbožná a ja hýrivý ofícir⁵⁰⁹. Ako som vtedy bol úzko v zbožnosti, v morálke, v duševnej činnosti – to ja najlepšie viem. I keď som potom doma po dobu 2 ? ročného súžitia v našom manželstve pomaly sa prebúdzal k zbožnosti, pomaly sa odúčal páchať neresti a zlo, predsa len na to nemôžem sa dívať ako na moju neochotu polepšiť sa. Veď uznáš mi, drahá moja láska, že čím ľahšie človek do špiny upadne, tým ťažšie a zdlhavejšie sa i od nej očisťuje. Ak vychádzame z toho faktu, že som žiadnej inej žene v slasti nepobozkal ústa a ani neokúsil slasť jej tela, už toto nazývam počiatkom mojej zmeny v prospech vernosti Tebe. Boli výkyvy, ale v skutku to boli prejavy môjho neuveriteľného bezcitného jednanía voči Tebe. Vernosť tým však som nezneuctil. Ja vstupom do manželstva som si uvedomil, čo je mojou povinnosťou a podľa toho som sa i snažil s Tebou žiť. Musíš ale pochopiť, že nemohol som naraz byť takým, akým sa Ti prejavujem dnes. Toto si muselo vyžiadať svoj čas a aj moje uväznenie sa na tom podieľa, že dnes som už duševne vyspelejší, než som bol v prvých rokoch nášho spolužitia. Začiatok môjho duševného ozdravovania musel sa začať v očisťovaní mojej duše a srdca za hriešnymi náklonnosťami. Vstupom do manželstva s Tebou vstúpil som akoby do kvetinatej záhrady, kde musel som začať poodrezovať všetko to, čo má byť neužitočné a neprospešné nášmu súžitiu. To znamenalo pre mňa, že i kvety môjho srdca, čo v podstate sú myšlienky svätosti a zbožnosti, musím pestovať a všetku bodláč odstraňovať. Očistenie duše u človeka – laika predpokladá i podľa našej vierouky dlhší vývin a stojí človeka veľa námahy a zvlášť vyžaduje veľa trpezlivosti a odvahy. Končiac tento list, želim Vám všetkým doma čo najviacej zdravia, úspechov a Božieho požehnania a Vás, Elišenko a Jurajko viniem v objatí na svoje srdce, ktoré Vás nesmiernou láskou miluje a túži už byť s Vami – len Vám oddaný Váš Ďuri.

Dokument č. 16

1955, 16. november, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 122. list z väzenia rodine na slobode.

128.

509 Dôstojník.

Juraj Hurný, 08829/Z.

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okres: Levice

16. novembra 1955.

Moja najdrahšia Elišenko!

Vo svojom liste zo 14. t. m. dotkol som sa i toho, že sa domnievam, že Ty mi snáď zazlievaš a i pohnevkuješ sa na mňa, že pre moje neprejavenie prevýchovy každá Tebou podaná žiadosť o zľavu na treste sa príslušnou prokuratúrou zamieta, čím sa vlastne oddľahuje naše opätné trvalé stretnutie, Ja hodne premýšľam o tom, ako sa asi Ty na to všetko dívaš a ver mi, že neviem si urobiť ucelený obraz o to všetkom, či i tu sme v súlade. Niekedy ma i napadá, že snáď to je iba táto jediná skutočnosť, z ktorej Ty odvodzuješ svoje pocity neistoty zo mňa, môj nezáujem o Vás, atď. Ja už som Ti svojho času z tábora P⁵¹⁰ o mojom nemeniacom postoji písal a ani neviem, ako si to prijala, pretože si sa v liste o tom dosiaľ nezmenila. Svoje dojmy, že mi zazlievaš to, som to zvlášť pocítil v Tvojom liste z 30. júla 1955, ktorý si mi napísala v dôsledku toho, že Ťa nejaký zlomyseľník zastrašoval tým, že kvôli mne zoberú pod kontrolovanú výchovu nášho predraheho synčeka Jurajka. Toto sa však, ako i sama dobre vieš, plne objasnilo u návštevy a keď som Ti vtedy povedal a sám prítomný seržant to i potvrdil, že je to iba praobyčajné zastrašovanie bez akéhokoľvek zákonného a ústavného podkladu, tak dnes to dvojnásobne zdôrazňujem. Že Ťa to duševne zdeprimovalo, ba až do zúfaleho stavu voviedlo, to mi je zrejmé, lebo viem plne pochopiť teba ako matku dieťaťa. Ty si však sa v zásade mýlila, pretože si o celom tomto vysoko brutálnom zastrašovaní neuvažovala rozumom, ale prežila si to ako nevyhnutnú skutočnosť v svojich citoch, z čoho musel u Teba nasledovať stav zúfalstva. Snáď si už podala i ďalšiu žiadosť a si v dôsledku Tvojho osobného informovania u prokuratúry plná nádejí, že to dobre dopadne. Avšak Ti tam bolo povedané, že všetko záleží na odsúdenom. A je to i fakt. Ty z toho všetkého, vieš však pochopiť len málo, zatiaľ čo mne je to nad slnko jasné. Z toho i konám tak. Ja Ťa len chcem týmto akosi pohnúť k rozmyšľaniu rozumom, aby si plne rozviedla to, čo Ti v svojom zamietavom oznámení prokuratúra oznámila, kde Ti mimo iné píše, že záleží na odsúdenom samom, aby...⁵¹¹ i prejavmi prevýchovy i po stránke politickej splnil predpoklady na

510 Tábor Rovnosť na Jáchymovsku.

511 Presný prepis z originálu.

doporučenie ďalšej prípadnej podanej žiadosti k omilosteniu. Ak toto prevrátime, znamená to vlastne, že dotyčný referent chce zo mňa mať snáď člena strany. Mne však na tábore P orgán štátnej bezpečnosti povedal, že oni nikomu terajšie politické presvedčenie nevnučujú a že to by ani nebolo rozumné. Mimo to trestný poriadok mi určuje slušne sa chovať a pracovať. A to plním obojstranne. Aj keď som v dôsledku môjho pracovného zaradenia dnes už nevyliciteľne chromý, nie schopný 100%-ne plniť predpísané normy, ja ich plním pri sebazapieraní za úžasných boľastí, lebo tu chcem akosi žiť. Je síce pravda, že kázeňsky som bol potrestaný, avšak to bolo len preto, že som nekompromisne odmietal čosi veľmi nízkeho a nečestného. Že ak to budem prevádzať, dostanem za odmenu prepustenie. Lenže po uvážení toho musel som to odmietnuť, lebo uvedomil som si, že za svoje údajné šťastie spôsobil by som mnohým a mnohým iným nešťastie. A ja svoje šťastie na nešťastí blížneho nestaviam, lebo ak by som si tak počínal, nebol by som človek, ale zviera. A tu je ten zakopaný pes, prečo sa Ti píše na Tvoje žiadosti iba zamietanie. Ty ma veľmi dobre poznáš, že som priamy, pravdomluvný, charakterný muž a z toho vyvádzam, že ma budeš vedieť po tomto liste pochopiť, prečo ja ináč konať nemôžem. Zajtra pokračujem. – Bozkávam si Vás nesčetnekrát, vy moje najdrahšie lásky a som len Vám navždy oddaný a verný Váš Ďuri.

Dokument č. 17

1955, 23. november, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 132. list z väzenia rodine na slobode.

132.

Juraj Hurný, 08829/Z.

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okres: Levice

23. novembra 1955

Moja najdrahšia Elišenko!

Tolko rokov sme už v odlúčení a nevieme, koľko toho nás čaká do budúcich dní. Táto tvrdá skutočnosť nášho života nás núti k tomu, že musíme sa znova učiť žiť za tejto situácie. Aby sme mohli obaja toto naše utrpenie sudržať pokojne, je nám zvlášť potrebné osobitné nadanie na pociťovanie šťastia i dnes. Musíme si jasne uvedomiť, že v žiadnom prípade nemôžeme vidieť iba tón života, ale meditáciou o podstate nášho života a nás samých vyhľadávať svetlo a slnečných jas pre

naše duše, ktoré práve za tejto situácie veľmi rady to prijímajú a nám dodávajú veľkú silu duchovna pre premáhanie toho času, čo budeme musieť ešte byť odlúčení. Ak obaja budeme môcť dokazovať povzniesť sa nad naše trápenia, ak za jednu dobrú hodinku šťastia dokážeme zabudnúť na tisíc zlých chvíľ nešťastia, určite sa nám potom podarí nájsť každý deň novšiu a novšiu radosť života a na život samý budeme sa dívať zhora. Raz sa to naše rozlúčenie predsa len premení v naše opätne trvalé stretnutie, v to naše jedno veľké šťastie, kedy budeme hodnotiť dni minulé, aby sme z nich čerpali pre dni budúce. A verím, moja jediná láska, že mi dáš za pravdu už dnes, že pre nás jednako ako najcennejšie budú tie chvíľky nášho života, ktoré sme si vykúpili cestou utrpenia. Po našom stretnutí akosi automaticky bude plynúť z toho to, že naše šťastné momenty oceníme jedine z toho hľadiska, že im predchádzali ťažké, ba mnoho ráz až boľastné hodiny, dni, mesiace a roky. Sám Stvoriteľ určil človekovi to, že ku šťastiu nemožno sa dostať lacno, tobôž zadarmo, ale hlavne umením vedieť trpezlivo vyčkávať na tú chvíľku, kedy sa nám toto šťastie nášho spoločného súžitia opäť Ním udelí. Práve tak, ako každý prameň žiaľu, aj božský prameň šťastia je v nás samých. Ak sme si toho povedomí, nikdy nemôžeme padnúť do stavu zúfalstva. To je to najzbateleckejšie a najbiednejšie, čo si človek v zúfaní získava a plne sa prikláňa k zlu. Pre dušu samú tento stav je jej ubíjaním a zatlačovaním do úzadia, z čoho potom ako samozrejmosť plynie to, že každý zúfalý človek chodí po svete ako živá múmia, nikoho nepočujúc, nevidiac a každého nenávidiac. Tento stav ubiera človekovi i sily fyzické a približuje ho skoršie k smrti. Ak však pri pocite stavu zúfania ešte tvrdšie zatneme päste a zocelíme svaly a i keby sa nám zdalo, že všetko sa proti nám sprisahalo, predsa len pri vypnutí duševnej sily sa osud pod jej tiahou skloní. My, aby sme si uchovali čo najviacej zdravia, nervov, duchovnej sily, musíme trebárs i dlhšie ešte vydržať vierou, vôľou a trpezlivosťou všetok čas, nám určený byť v odlúčení, lebo len toto nám je tajomstvom úspechu a nie tie bočné, veľmi často krivé a nečestné cestičky, po ktorých sa uberajú zbabelci k údajnému šťastiu. Uvedomil som si to, že trápenia a starosti sú často iba prestrojeným požehnaním, lebo každé nešťastie dá vždycky lepšie poučenie do života ako úspech. Ja sám na sebe zistil som, že práve toto naše boľastné odlúčenie zneškodnilo vo mne mojich vnútorných nepriateľov povahy a upevnilo vo mne sebadôveru, iniciatívu, lásku a odhodlanie konať dobro. Tento môj ťažký úder dlhého odlúčenia od Vás odkryl vo mne človeka vyššieho radu. A ak teda sa domnievam, že v živote obстоjím, tak to iba preto, že čerpám sám zo seba, obcujúc so svojou dušou oddanou Všemohúcemu. V tejto mojej duši mám akýsi zázračný prameň, ktorý jediný mi môže zvrátiť šťastie, krásu života a pocity vrcholného šťastia. Prosím Ťa, moja milovaná

Elišenko, napíš mi Tvoje pocity z tohto listu. – Bozkávam si Vás mnohokrát na Vaše sladké a nežné rtíky a ostávam len Vám navždy oddaný a verný Váš manžel a otecko Ďuri.

Dokument č. 18

1955, 13. december, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 148. list z väzenia rodine na slobode.

148.

Juraj Hurný, 08829/Z.

Píšem manželke: Eliška Hurná,

Žemberovce, okr. Levice

13. decembra 1955.

Moja najdrahšia láska!

Prosím Ťa, aby si tento list znovu prečítala v kruhu rodiny, zasadnutej pri Štedrovečernom stole.

Znovu slávime naše veľké sviatky Vianoc, ktoré nám spievajú o láske, radošti a pokoji ľuďom dobrej vôle. Narodil sa nám Spasiteľ, aby nám určil pre život ako hlavné prikázania: lásku, radosť zo života a pokoj medzi ľuďmi. My i hoci sme už 6 rokov odlúčení, predsa len radovať sa môžeme pri oslavovaní i týchto Vianoc, lebo naša láska nás tak preveľmi spája, že pociťujeme z nej prevelikú radosť života a žijeme pokojne s peknými nádejami do budúcich dní. I keď sme v boľastnom odlúčení, predsa len cestou boľasti došli sme k tomu, že si vieme ceniť život. Cestou našej lásky pociťujeme nadmiernu radosť zo života a že veríme si navzájom, dostali sme jasné svetlo na životnú púť. Toto sú naše tri večné tajomstvá srdca, duše a svedomia. Pretože ja fyzicky nemôžem byť s Vami, hoc duchovne som priamo vo Vás vsiaknutý, musíš ma, moja Elišenko jediná, zastúpiť tak, že ma Tvojou precítenou láskou u Štedrovečerného stola priamo ztelesníš. Želám si však, aby si toto robila jedine s pocitmi radošti a veselosti, lebo i tohoročné oslavovanie Vianoc je dôstojné len takto prežiť. Nevypúšťaj mi ani jednu slzičku a plná pocitov radošti, precíť, ako vedľa Teba sedím, nechám si robiť od Teba krížik na čelo a ako počúvam Tvoju Štedrovečernú reč, ktorá je vlastne úplne moja. A ja počúvam, čo Ty tak pekne hovoríš: „Mojou vrcholnou túžbou dnešného večera je zapáliť naše srdcia, aby sa rozospievali radosťou a veselosťou. Konám to preto, lebo moja láska, ktorá je nakoniec súčasťou dnešnej oslavovanej Lásky, naplňuje mocne radosťou

po celú dobu odlúčenia môjho manžela a nášho otecka. Nezlakla som sa rozlúčenia, lebo i keď nám odišiel, predsa len neodišiel, lebo dnes jasne pociťujem, ako hlbšie vo mne zostáva. Ja som s ním stále spolu, ako on so mnou, len nie sme prítomní telom. Dnes sme si bližší, hoc na stovky kilometrov vzdialení a sme stále spojení srdcami, hoc sme odlúčení. Toto naše odlúčenie je nám dôkazom, že plameň našej lásky u nás oboch neprestal jasne žiariť, ba dnes ešte jasnejšie svieti. Práve po túto dobu stvorili sme zázrak priateľstva našej lásky. Ja cítim, ako my dvaja práve dnes sme vedľa seba a radujeme sa spolu s Vami, mamičko i Jurajko, pod týmto zažnutým stromčekom. Jasáme radosťou, lebo my dvaja sme sa našli úplne a naša láska vypestovala sa nami na podstate Lásky dnes oslavovanej. Sme v tej chvíli, kedy sa vieme zadívať do svojich srdc, aby sme obaja jasne videli, čo sa v nich zrodilo. My prežívame dnes čarokrásny sen ľudský a čujem, ako mi náš otecko hovorí, nie iba šepce: „Požehnaný deň, v ktorom som Ťa stretol!“ Na to mu ja odpovedám: „Požehnané svetlo, v ktorom sme sa tak úplne našli!“ Synček môj, počúvaj, čo mi otecko ďalej hovorí: „Cestou odlúčenia začali sme nový život, aby sme zatreli všetko, čo bolo bez Teba a bezo mňa. Som Ti veľkým dlžníkom za to, čo sa vo mne rodí. Že sa dnes cítim celým mužom, to iba preto, že mám Teba po svojom boku. Ja viem toľko toho načerpať z Tvojho citu, že žijem iba pre krajší zajtrajšok. Ty ma stvárňuješ, lebo nachádzam znamenie Tvojho srdca v svojom srdci, stopy Tvojej duše v svojej duši a preto práve dnešný večer, pod Vianočným stromčekom hovorím Ti: žehnám životu, lebo Ty si zázrakom veľmi podobným zázraku Svätej noci, keďže ma spásuješ. Všade sa mi zračí Tvoj úsmev a kamkoľvek pozriem, Teba vidím. Kohokoľvek zavolám, Ty mi odpovedáš. Som v stálej radosti, lebo Ty si jedine prítomná vo mne. I keď som Ti odišiel, som sa s Tebou vôbec nerozlúčil, lebo sama musíš cítiť, ako som neustále v Tebe. I svoju povinnosť čestnosti spĺňam v mene Tvojej lásky, lebo ona všetku moju lopotu života zlahčuje. Je to tá skutočnosť, že som sa odhalil celý v Tebe, z čoho ja pociťujem závrtné opojenie, šíriace všade okolo mňa iba radostný jas. Si mojím útočiskom v trpkých chvíľach a zrkadlom, v ktorom jedine sa poznávam. Si mi snom, ktorým kráčam a v ňom i dosním svoj život. A nad Tebou je už iba čosi Božie!“ Vrucne stisnutia rúk a vrele bozky k Vianociam Vám dáva len Váš, jedine a navždy Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 19

1955, 22. decemner, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 155. list z väzenia rodine na slobode.

155.

Juraj Hurný, 08829/Z.

Píšem manželke: Eliška Hurná,
Žemberovce, okr. Levice.

22. decembra 1955.

Moja najdrahšia Elišenko, môj milovaný Jurajko!

Čo nevidieť skončíme rok 1955, aby sme vstúpili do nového roku 1956. Nás všetkých troch pri vstupe do tohto nového roku zaujíma najviacej to, či nám bude dožičené sa konečne znovu stretnúť, aby sme mohli šťastne a spokojne viesť náš ďalší budúci rodinný a manželský život. I keď naše túžby po opätom stretnutí sú preveliké, i keď máme krásnych nádejí k uskutočneniu toho, predsa len pri tom všetkom musíme sa oddať do vôle Božej a čakať. Naučili sme sa už za tých 6 rokov vrúčne a pokorne prijímať všetky zásahy do nášho osudu a sme pripravení i na ďalšie potrebné dni uskutočnenia toho, aby sme sa čo najskôr stretli. Tento náš zamýšľaný cieľ dosiahneme iba vtedy, až to bude Všemohúcim rozhodnuté, že i my môžeme znovu žiť v usporiadanom a šťastnom našom trojlístku. Preto, moji najdrahší a najmilovanejší, v pomyslení na to, že len spokojným prijímaním všetkého, čo nám osud dáva do života, vstúpme do budúceho roku so silnou vierou, že sa stretieme. Preto si dovoľujem Vám obom poslať moje najúprimnejšie a najsrdečnejšie blahoželania do Nového roku v tom zmysle, že prosím Pána Boha, aby Vás ochraňoval a posilňoval po celú ešte potrebnú dobu odlúčenia a ak je už Jeho vôľa, aby nám doprial sa stretnúť, aby sme sa už potom nikedy nerozlúčili. Tebe, moja sladká Elišenko, želám zvlášť mnoho pekných živých snov so mnou, aby som tak i ja pociťoval akosi telepaticky Tvoju nehu a horúce objatia. Lebo moja túžba po fyzickom splynutí je taktiež preveliká a i na toto sa preveľmi obaja tešíme. Tebe zase, Jurajko náš predrahý, želám mnoho úspechu v školskom živote, aby si bol obdarený od Pána Boha dobrou pamäťou, vzornou poslušnosťou a príkladnou pozornosťou. Pre Tvoj domáci život želám Ti stálu dobrú náladu, v ktorej nech spôsobuješ prevelikú radosť svojimi dobrými skutkami našej prezlatej mamičky a Tvojej drahej babičke. Taktiež Ti želám, aby si jak so svojimi spolužiakmi, tak aj s Tomášom, Juditkou, Marikou a Sylviou⁵¹² žil v priateľstve, v láske a nehe a nech Ťa Pán Boh zbaví chýtok sa s nimi vadiť, alebo dokonca biť. Obom Vám želám hodne zdravíčka a sily ducha, aby ste

512 Deti švagrovcov Ludovíta (Laliho) a Jaroslavy Némethovcov.

v radostnej nálade očakávali mňa, ktorý tak nesmierne túžim byť už pri Vás. Vám, mamó, želám do Nového roku skoré uzdravenie a prosím Všemohúceho, aby Vás v plnom zdraví, v dobrej nálade a spokojenosti dlho uchoval medzi nami a aby Vám bolo dopriane tiež v tomto Novom roku objať ma tam v Žemberovciach ako prina-
vráteného medzi Vás. Veľa nádejí pre lepšie dni, mesiace a roky. Obraciam sa i k Vám, Jaruško, Lali a Vaše detúrence, a želám Vám zo srdca veľa zdaru, úspechu, zdravia a Božieho požehnania do Nového roku. Tebe, Jaruško milá, prajem čo najskoršiu rekonvalescenciu po tak ťažkom, ale požehnanom pôrode a obom Vám blahoželám k Sylvíi. Nech všemohúci požehnáva Vašu milú rodinku a nech užívate preveliké radosti zo svojich krásnych a milučkých dietok. Ja osobne sa už tak preveľmi teším, až zavítam tiež medzi Vás, lebo viem, ako milo a teplo mi bude u srdca pobaviť a porozprávať sa s Vami a Vašími kvietkami. Šťastlivý, veselý a radostný Nový rok žela
Váš Ďuri.

Dokument č. 20

1955, 24. december, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 157. list z väzenia rodine na slobode.

157.

Juraj Hurný, 08829/Z.

Píšem manželke: Eliška Hurná,

Žemberovce, okr. Levice

24. decembra 1955.

Moji najdrahší!

Dnes máme Štedrý deň. Som myslou i dušou úplne pri Vás a snažím sa priamo telepaticky posilať Vám svoje iskrenné city lásky, aby ste ich obaja pocítili a nimi sa zohriali. Ty si ku mne veľmi štedrou v prejavovaní Tvojej lásky, z čoho ja mám také blažené pocity na duši a u srdca mi je tak teplo. I ja sa Ťi dnes zvlášť chcem ukázať čo najštedrejším, v preukazovaní lásky, v pocitoch oddanosti, nehy a v presvedčovaní o mojej absolútnej vernosti jedine Tebe. I keď naša láska už po 6 rokov prechádza bolesťou odlúčenia, predsa máme z toho preveliký spoločný výdobytok: že sa stále lepšie a lepšie poznávame. Láska mi odhalila Tvoj pôvab už vtedy, keď sme sa začali poznávať a keď sme potom vstúpili do nášho šťastného manželského súžitia. Avšak iba bolesť odlúčenia mi Ťa ukázala a stále viacej ukazuje v plnom svetle. Preto Ťa musím stále viacej milovať. Práve to, že obaja spoločne vieme i trpieť,

zriekať sa, prinášať si obeť, umožnilo mi lepšie vedieť zvážiť Tvoje oddané srdce. Práve tá okolnosť, že som Ťa začal v bolesti odlúčenia viacej milovať umožnila mi lepšie Ti čítať z tváre. I keď Ťa nevidím telesne, obraz Tvojej dobrotivej a láskyplnej tváre mám neustále pred očami a vidím, ako sa usmievaš na mňa, lebo vieš dobre, čo pre mňa Tvoj úsmev znamená. Tak teda máš i Ty povedomie, že si sa stala sama sebou takou, akou si, práve tým, že boľastným odlúčením dokázala si u mňa dosiahnuť absolútne prilnutie k Tvojmu srdcu. I keď som preč od Teba, si mi dnes kvetom, čo mi dáva radosť do môjho poníženého života. A plameň Tvojej lásky mi dáva to najjasnejšie svetlo do života, ktorý povediem v pekných nádejach a s rozumnými myšlienkami. Ja Ťa práve dnes jasne vidím s aureolou bolesti odlúčenia a práve tá Ťa robí výsostne krásnou a udatnou. Či si si uvedomila tiež tak, ako ja to viem, že Tvoje odovzdanie sa jedine mne prekročilo medze každej lásky? Veď Tvoje vlastné slová, ako dnes v odlúčení si ku mne nežná, ako sa na mňa tešíš, ako je Ti samozrejmé byť jedine mne vernou a že pre mňa si ochotná priniesť každúckú obeť, ma privádzajú do čarovného vytrženia. Ja veľa rozmýšľam o našej vzájomnej láske a došiel som medzi iným i k tomu uzáveru, že práve Tvojimi slovami lásky, nehy, vernosti a oddanosti chápem všetok zmysel toho, že naša láska manželského súžitia bola po dobu, čo sme boli pohromade, iba radostným prelúdiom a dnes v odlúčení sa stáva tiež radostným prelúdiom, avšak utrpenia z odlúčenia. Čiže tu obaja vidíme, ako hlboko láska má zapustené korene do bolesti. Preto nediv sa mi, ak moje srdce kvíli, keď z Tvojho niektorého listu vidím, ako veľmi trpíš, snáď i plačeš. Veď musí ma každé Tvoje trápenie i boľastne bodáť. I keď som muž a o nás mužoch sa hovorí, že nemáme citu, ja si to priznať nemôžem, pretože prekypujem citmi. A tak, keď vidím, ako boľastne trpíš, ako po mne túžiš, zatiaľ ale márne otváram Ti úplne moje náručie, lebo viem, že i Ty otváraš svoje pre mňa, lebo chceš, aby sa naše trápenia a márne túžby ukrižovali v Tebe. Ak porovnávam, kto z nás je živší v bolesti, musím Ti vzdať úctu, lebo Ty si i materinsky žijou v bolesti. Dala si mi preveľa Tvojím pohľadom a slovami a ony mali ten dobrý vplyv na mňa, že sa vo mne zrodilo tiež čosi dobrého a veľkého i krásneho. Na mojej ceste vykúzlujes elán do života v znamení radosti, viery a nádeji. Budeš preto požehnaná, lebo ja Ťa nesklamem. Ty bdieš po celú dobu rozlúčenia prevelikou láskou nad mojím životom, Ty úplne lpíš k môjmu osudu, lebo vieš veselo spievať spoločne so mnou v bolesti rozlúčenia a za to všetko si prosím od Všemohúceho, aby Ťa navždy požehnal. Ja pevne verím v Tvoju lásku a v Tvoje poslanie vedľa mňa, lebo i keď si osamotená a ponížovaná, predsa si pre mňa všetkým. Ba ja verím i v to, a to je už vrchol viery v Teba, že si mojím prostredníkom medzi Bohom a mnou, pretože sa Ti darí pozdvihovať nás oboch do najvyšších oblastí lásky. Príde čas, keď zajasáš, lebo ja budem i telom pri Tebe a vtedy plne

po-chopíš, koľko máš čohosi v sebe z Danteho Beatrice⁵¹³, lebo i Ty si schopná spojiť zem s nebom, aby si vytvorila pre nás a deti tuzemský stratený raj. Bozkám si Vás oboch na čelička len Vám oddaný Váš otecko a manžel Ďuri.

Dokument č. 21

1956, 19. január, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 179. list z väzenia rodine na slobode.

179.

Juraj Hurný 08829/Z.

Píšem manželke: Eliška Hurná
Žemberovce

19. januára 1956.

Moja najdrahšia!

Páčiš sa mi pre radosť, ktorou ma tak mocne naplňuješ, pretože vidím, ako sa zo dňa na deň stvárnjuješ. Naberáš novšie formy oddanej manželky, ochotnej priniesť všetky obete z odlúčenia a ten dlhý čas hojíš nádejou, túžbou a pevnou vierou v naše sladké stretnutie. I napriek prevelikým Tvojim starostiam vieš sa až detinsky hrať. Veď tá Tvoja hra na Helenu Zarembovú pri pekných melódiách operety „Poľská krv“⁵¹⁴ ma o tom presvedčuje. A ako mám nazvať tie Tvoje veselé a šťastné momenty, keď pri zvukoch známych tanečných melódií z rádia si pospevuješ a tančíš s mojou fotkou v Tvojich objímajúcich rukách? Veľmi sa mi páčiš takto prejavovanou radosťou v Tvojom živote osamotenej ženy a matky. Preto Ťa stále i viacej viem milovať lebo tak mocne cítim, že moje volania k Tebe nachádzajú u Teba plnú ozvenu a pôsobia Ti radosť z mnou preukazovanej lásky. A keďže Ťa tak veľmi viem milovať, musím aj tak mocne spievať o našej láske, lebo vedz, že vedieť Teba milovať je mi príkazom i spievať o mojej láske k Tebe a nášmu Jurajenkovi. Ty na každé moje zavolanie posielaš mi jasnú ozvenu, ktorou mi odpovedáš a tá je ešte krajšia než vlastné moje volanie. Dnes sa mi veľmi žiada i na Teba sa pozrieť lebo viem, že čím dlhšie budem sa na Teba dívať,

513 Príbeh platonickej lásky talianskeho spisovateľa Dante Alighieriho a Beatrice Portinariovej, ktorá sa stala celoživotnou múzou jeho poézie.

514 Helena Zarembová – hlavná hrdinka klasickej operety Poľská krv (1913). Jej autorom je český hudobník, skladateľ a svetoznámy dirigent Oskar Nedbal (1874 – 1930).

tým hlbšie Ťa budem i poznávať. Ja tak po tom túžim, lebo chcem sa celý ocitnúť v Tvojom srdci, aby som pociťoval nekonečné nebesá radosti i slasti môjho života s Tebou. A ako mi veľmi schádza i to, že nemôžem počúvať Tvoj švitorivý hlas. Ved' i on mi vedel pri Tebe odhaľovať nepreskúmanú hĺbku Tvojej čarovnosti. I keď si mi Ty napísala, že som Ti učaril a že nemám sa čudovať, prečo tak veľmi si prilnula ku mne, predsa si to len Ty, ktorá si ma okúzľila celou Tvojou pôvabnosťou a ja sa tak šťastne cítim s Tebou. Veru, ja sa ani trošku nečudujem, ale len radujem z tej našej skutočnosti, že nám obom nadišla hodina ozajstnej lásky, kedy ja veľmi jasne pociťujem, že stali sme sa sebe navzájom istotou života a úžasom nášho manželského kúzla. Sama sa priznávaš, že nie som Ti len manželom, ale i priateľom, bratom, otcom, slovom všetkým. Ty zase vieš, čím všetkým si Ty mne a práve v tomto máme tú istotu nášho života. A že žijeme v kúzle nášho manželstva, to potvrdzuješ Ty mne tým, že mi hovoríš, ako často sa kocháš a hraješ s mojou predstavou a že i napriek toľkým rokom odlúčenia som Ti ešte bližší ešte živší a drahší. Ja sám nič iné nerobím, než o Tebe sním. Toto všetko pociťujeme, v tom žijeme, v to pevne veríme, a preto dnes musím Ti neustále posilať iba to, že musím ostať jedine pri Tebe, lebo Ty si sa stala menom môjho osudu, v ktorom ma neustále voláš kráčaš životom iba v znamení, lásky, nehy a vernosti. Až sa Ti vrátim, veru už nedopustím viacej, aby si bola čo i len chvíľku bezo mňa. Tebou som si veľmi istý, že ma vieš taktiež milovať, lebo si sa podvolila prinášať pre mňa i veľké obete. Z nich vidím, ako si sa mi celučičká celá darovala a to je ten najkrajší Tvoj dar, ktorý si mi mohla dať raz navždy. Vieš ma tak milovať, že zabúdaš na seba a toto si ja u Teba preveľmi cením, pretože takto prejavovanou láskou odpútavaš sa od vlastného egoizmu a prechádzaš k altruizmu. My sa vieme milovať i dnes, hoci sme odlúčení a budeme sa ešte lepšie vedieť milovať, až budeme opäť spolu, lebo poznali sme už rozdiely medzi „len milovať“ a „vedieť sa milovať“. Sú to veľmi markantné rozdiely a o nich Ti budem písať inokedy. Vtedy, aplikujúc na našu lásku, pokúsim sa Ti dôkazať, kedy sme sa iba milovali a kedy sme sa vedeli milovať. Zatiaľ vedz, že vedieť sa milovať je ďaleko viacej ťažšie než iba milovať. Na ukončenie listu posielam Ti ešte tieto slová: *„Vernosť a nádej kráča Ti v päťach, vymaňuješ sa z hustej hmly, prelietaš chmúrne dialky sveta, si stále srdcom k srdci spätá, hoci Ti náruč presekli. Moc čistej lásky k cnostiam zve Ťa, odvážne piješ nápoj mdlý a veríš, že Boh Ťa opentlí! – V pichľavom húšti odlúčenia vždy stojíš s túžbou placho pri mne a ja Ti šeptám, rozmlenená, o novej láske slová úprimné...”* V nej vylejeme zo srdca všetky trýznye, až vtáča šťastia na tichý let nás dvihne! Bozkám si Vás na dobrú nôcku len Vám oddaný Ďuri.

Dokument č. 22

1956, 2. február, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 193. list z väzenia rodine na slobode.

193.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná,

Žemberovce, okr. Levice

2. februára 1956

Moja milovaná!

Ty dnes pracuješ úplne osamotená odo mňa, a preto potrebuješ i viacej vlastného odhodlania pri tom ktorom Tvojom počine. Preto ja sa Ti pri usmerňovaní Tvojich práv a povinností predstavujem s rytierskejšou veľkodušnosťou, ktorú však nestotožňujem so zdvorilosťou. My dvaja sme od seba telami vzdialení na 100-ky kilometrov, a preto je nám treba obom žiť svojím spôsobom. Ja po toľkých rokoch odlúčenia nemám presný obraz dnešného života vonku a Ty zase nemáš skoro ani zdania, ako ja tu môžem žiť. Sú to dve rôzne prostredia a každé z nich žiada si žiť svojím spôsobom. A je to správne. Ide tu len o to, akým životom sa riadiť, a čo robiť. Iste si už dávnejšie zbadala u mňa, že prihováram sa k Tebe neustále tou formou, z ktorej vyviera značná časť dnešného môjho vnútorného života, v ktorom chcem nájsť znaky vlastnej mojej osobnosti a nevybočiť z povolených medzí. Toto som si musel uvedomiť, a takto začať žiť, ak som chcel z tohoto poznania porovnávať znaky mojej osobnosti so znakmi Tvojej osobnosti. Len tak môžem seba priviesť do súladu s Tvojou povahou. A tu i moja i Tvoja povaha musí ísť v zhode podľa Božieho zákona harmónie, ktorá v nás každom už dávno je daná. I naša láska je harmóniou a Ty to dobre vieš. Preto my dvaja nemôžeme nikdy žiť v konflikte, v ktorom by tvoja duša hrubou silou chcela prinútiť svoju dušu, aby vzala na seba jej obraz a podobnosť. Medzi mnou ako mužom a Tebou ako ženou, rytmy našej lásky prichádzajú síce i do rozporov, lebo to už vyplýva z našich prirodzeností. Veď Ty sa mi úplne rozdávaš bez toho, že by som sa rozdával, lebo ja sa vyrovnávam pri Tebe v ukojení mojej túžby – byť Ti k úplnej radosti. Ty zase túžiš ovládať iba moju dušu, lebo dobre vieš, že ona Ťa urobila jej otrokyňou. A toto nie je nič ponížujúce, ani zotročujúceho, pretože nakoniec naše rytmy lásky sa len predsa vyrovnávajú až po taký stupeň, kedy tvoja ženská duša, nežne bdiaca, vycití chvíľu z tej prevelikej túžby – premeniť moje ovládanie Teba v najcelistvejšie a najhlbšie odovzdanie sa Tebe. Toto je vlastne náš najlogickejší zákon lásky

medzi nami. Dnes sa už cítim byť Ti úplne odovzdaný až do konca života, a preto i Ty si dnes tak silnou, lebo naučiac sa slúžiť, vieš naozaj tak hrdinsky ochraňovať a brániť až po samožertvu našu lásku. Týmto vlastne splňaš zázrak – premeniť svoju nehu v radosť, aby vyživovala život mojej duše. Takto obaja nachádzame v našej láske len seba samých, a preto nebojíme sa tej „tragédie“ že by nám láska naša mala priniesť utrpenie. Preto, ak si mi položila otázku, či by sme si boli takto dokorán odhalili svoje duše a takto sa vžili, nebyť odlúčenia, odpovedám Ti vyšším vývodom našej lásky, z ktorého musíš pochopiť, že Ty máš na tom najväčšiu zásluhu v svojej prejavovanej добрote vôkol seba. Preto i verím, že i bez odlúčenia bolo by došlo k tomu poznaniu našej lásky, akú ju dnes v svojich vnútroch pociťujeme a pestujeme. Ak by som bol to, byť stále pri Tebe, nedokázal, muselo by to znamenať, že tu je čosi mimo harmóniu a všetka vina z toho len na mňa by sa mohla zvaliť. Ty si mi veľa príležitosti poskytovala preto, aby som tieto city v sebe prebudil hneď z prvých momentov nášho stretnutia. Ja som o nich i uvažoval, podporoval a zvädzal som ťažký dlhý boj, lebo som musel pozhŕňať svoje duševné stavy, citové vzruchy a veľa a veľa rozhovorov previesť sám so sebou. Vlastne v nich som sa prihováral môjmu srdcu, duši a svedomiu. Niekedy som sa až zhrozil nad svojou úbohosťou človeka vôbec, nehovoriac ani o manželovi. Som len nakoniec človek, ktorý som tiež trpel a veľa pochyboval, než som dospel k tomu, aby som vedel pochopiť všetko to, čo Ti dnes tak rád hovorievam. Preto i pri meditovaní o našej láske najprv som musel vstúpiť sám do seba, lebo len tak som si usadnil uvidieť lepšie Teba a poznať tvoje tajomné ženské srdce aspoň čiastočne. A vieš, že mám prevelikú radosť z toho všetkého. Veď ja výsledok tohto môjho úsilia vidím veľmi zjavne na Tebe celej, v Tvojej duši, lebo sa dnes len raduješ. A ja sa radujem zase z radosti Tvojej. A mne len o to vždy pôjde v živote s Tebou. – Bozkám ťa sladučko len tvoj Ďuri.

Dokument č. 23

1956, 5. marec, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 225. list z väzenia rodine na slobode.

225.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná,

Žemberovce, okr. Levice

5. marca 1956

Moja milovaná Elišenko!

I keď viem, že nie si spokojná s výsledkom Tvojej cesty do Prahy a Varov, predsa len obaja poďakujeme za to, že sa Ti podarilo pri tom všetkom i na krátku dobu stretnúť sa so mnou. Je pravda, že tých 20 minút uplynulo ako moment a my sme sa nemohli ani dosť sústrediť na to, aby sme si pohovorili kľudne. Predsa pri každom stretnutí s Tebou u návštevy musím aspoň takých 10 minút prekonávať v sebe silný citový náraz, ktorý ma vždycky vie veľmi rozcitlivieť. A tak potom nie som schopný ani na jednu súvislú myšlienku. Takže i náš krátky rozhovor pri tejto návšteve bol rozháraný citlivosťou nás oboch. Ver mi, že veľmi mi je bôľno u srdca, keď tak pri tej ktorej návšteve Ťa uvidím a jasne badám, ako nesmierne túžiš mať ma už doma. Nemám ani tej najmenšej potuchy, že by si nežila len pre mňa a zo mňa, a preto i výraz Tvojej tváre ma dávno presvedčil o Tvojej absolútnej oddanosti jedine mne. Ja nesmierne si vážim Tvoju nehu a dobrotu, ktorou nadmieru oplývaš a tak rád by som Ti pomohol v Tvojom všemožnom úsilí dostať ma na to podmienené prepustenie domov. Ver mi a raz Ti to dopodrobna vysvetlím, že urobil som všetko pre podporenie Teba až na konečnú hranicu možností a ďalších krokov už niet, lebo by som si zaťažil svedomie a priviedol večné zatratenie na onom svete.⁵¹⁵ Ako som Ti už písal, konám všetko tak, ako mi prikazuje svedomie a čo mi pri súdnom preličení v r. [roku] 1950 v Bratislave povedal i predsa súdneho senátu. Som už žobrák v dôsledku reumatizmu, mám deformáciu panve na ľavej strane, no i napriek tomu všetkému dávam slušný pracovný výkon. Za celú tú 6 ročnú dobu nemal som žiadne výtržnosti, opilstvá, nedovolené styky s civilnými osobami, žiadne hrubé a neúctivé chovanie sa voči mojím predstaveným a predsa vidím, že mi ten predseda súd. senátu čosi hovoril, čo nikdy sa v praxi neprevádza. Veď Ty si už toľko tých žiadostí poslala a ja kvôli nim bol som na mnohých osobných šetreniach u org. štát. bezpečnosti, že už je mi zle na to všetko myslieť. Zo všetkých tých osobných vyšetrovaní môžem s čistou pravdou uznať za jediné vrcholne slušné a na novej platforme vedené to, ktoré som mal na tunajšom veliteľstve 16.II.1956. V minulosti mi vždycky ten ktorý referent hovoril: „Že máte pekný a slušný pracovný výkon, to víme. Že jste ukázněni, to je taky pravda. Ovšem to nám nemůže postačovat. Rozmýšlajte, čím jste ještě povinnen vůči dělnické

515 Juraj Hurný striktné odmietal podpísať spoluprácu s ŠtB, čo bolo v ostrom rozpore s jeho morálnymi zásadami, oddnosťou viere a demoratickým zmýšľaním.

tříde?“ Odpovedal som mu, že zapojiť sa do práce v pracovnom procese kdekoľvek podľa mojich zdravotných podmienok a pri vedení usporiadaného života pracujúceho človeka starať sa o slušné žitie rodiny a o výchovu detí. No to mi bolo nie jeden raz povedané že to nie je postačujúce. Žiadali na mne priamo spoluprácu. Teda pracovať v pracovnom procese nie je spolupráca. To je však mienka bludu a ja hovorím, že jedine čestná, rozumná a ušľachtilá spolupráca pre robotnícku triedu, je odo mňa tá, ktorou sa plne zapojím do tvorivej práce zvelaďovania vlasti či už vo výstavbe bytov, či závodov, či v baníctve, alebo v poľnohospodárstve. I keď som to nie jeden raz vyslovil, vždy mi povedali, že je to málo a čo mám robiť. Nuž pováž sama, či budeš so mnou spokojne a kludne žiť, ak by si vedela, že ja sledím za tým ktorým, len aby som sa šplhal na jeho nešťastí? Ty ma poznáš najlepšie a vieš, čo prijíma a odmieta moje svedomie, a tak Ti musím znovu povedať, že zo mňa nebude nikdy žiaden nobsled, ani udavač, ani konfident.

Bozkám si Ťa len Tebe oddaný Tvoj Ďurko.

Dokument č. 24

1956, 7. marec, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 227. list z väzenia rodine na slobode.

227.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

7. marca 1956

Moje jediná a dobručka Elišenko!

Stále Ťa mám živo pred očami, lebo veľmi hlbokým dojmom si na mňa zapôsobila pri návšteve. Som Tebou potešený, lebo dobre vyzeráš a chýba Ti iba ten duševný jas života, ktorý jedine sa Ti prinavrátí až po mojom návrate sa k Tebe a Jurajenkovi. Snáď ani si nevieš predstaviť, ako mi bolo v tom autobuse, keď som už odchádzal, a tak mohol som ešte tých pár minút pohľadu venovať Tebe. Ty si stála na tom chodníku s tými istými pocitmi, ktoré veľmi nám zvierali naše srdcia pod tlakom valiaceho sa bólu, že sa zase musíme vzdialiť sa od seba na tie dlhé kilometre! Tak trochu si nachýlila hlavičku napravo a posielala si mi celú svoju oddanosť, nehu a lásku. Priamo som videl, ako si sálala so seba dobrotou, len aby som čo najviacej pociťoval, že žiješ jedine pre nás (pre mňa a Jurajenka), i keď tak

veľmi musíš spolu so mnou trpezlivo prežívať bôľne roky rozlúčenia. Elišenko moja, ver mi, že všetko, čo je v silách mojej čestnosti a je to Bohu milé, urobil som, len aby som si umožnil čím skorší návrat domov. Veď i u mňa je neskonalá túžba byť spolu s Vami, lebo ja dnes už som veľmi rozladený, ak sa zamyslím, koľko strát v živote nás troch to stojí. Máme tu straty telesné i mravné a neviem si ani dosť dobre predstaviť, aké konečné následky z toho všetkého budú. Postihol nás ako tisíce a tisíce iných, krutý osud nemilosrdenstva, neúprosnosti, bezcitnosti a nám v tomto položení neostáva nič vznešenejšie, než celý kríz nášho spoločného bôľu a utrpenia niesť so zdvihnutou hlavou a mať neustále uprené naše zraky jedine k Nemu, ktorý nás za čestné, v zbožnosti a oddanosti prežívané utrpenie iste odmení svojou blaženosťou v kráľovstve Božom. Ani za danej situácie po ničom inom lepšom a cennejšom nemôžeme túžiť. Pochopil som, že i toto je veľmi vznešený spôsob vedenia života pozemského, ak vytrváme do dňa určenia v absolútnej trpezlivosti, v pokore a láske oddaní Bohu, prežívať všetky dni rozlúčenia. Poznáme obaja veľmi dobre všetky príkazy i pre tento náš na oko rozpoltený manželský život a vieme, čo kto z nás môže urobiť, len aby sme sa čím skôr stretli. Zatiaľ, ako sa zdá, porozumenie nenachádzame, čo je koniec koncom pochopiteľné. Veď tá celková situácia v celosvetovej rozháranosti je dnes ešte len snubná preto, aby sme sa mohli radovať, že zajtra už budem pri Vás. Ja sám vidím rozumné riešenie rozburcovanosti sveta, lebo jasne spejeme k mieru. A to je zásah samého Stvoriteľa, že umožní sa ľudstvu žiť pokojne a šťastne v úplnej spravodlivosti, jednote, slobode a láske. Snáď každý z ľudstva musí na oltár trvalého mieru priniesť nejaký svoj podiel. I my sme prispievateľmi k uskutočneniu dnešnej najväčšej túžby ľudstva, k spravodlivému mieru, lebo Ty sa podieľaš v tom svojou činorodou prácou na jednom úseku pracovného procesu a ja, i keď vo väzení, na druhom úseku. Toho sme si vedomí a to nám nikto nikdy nemôže zobrať. Chcel by som Ti čo najviac objasniť, či je nádej na to, že sa predsa i ja vrátim domov, alebo je tu úplná beznádejnosť, ktorá by nám nahovárala, že si budem musieť odpykať výmeru celého trestu. V uskutočnenie mieru na celom svete verím, a preto verím i v to, že sa i mňa dotkne, lebo nikomu som ani len vlas na hlave neskrivil, nezavraždil, neolúpil, nepodpálil, ba ani len úmysel som taký nemal, a tak nebude príčina, prečo by som mal byť vo väzení. Je tu iba tá otázka, kedy sa to uskutoční? Nuž nato Ti dať pravdivú odpoveď nie som schopný. Hovorím si však, že uskutočnenie spravodlivého mieru,, i keď si vyžiada ešte hodne času, zaslúži si to, aby som nikdy nemohol ľutovať každú obeť preň prinesenú. Ak záujem jeho uskutočnenia vyžaduje na nás byť ešte trebárs i dlhšiu dobu v odlúčení, nesmieme toho ľutovať, lebo privodenie mieru, spravodlivého a trvalého, je najrozumnejšie

riešenie a vyhnutie sa tým vojne ani si presne nevieme doceniť. To nám zaistuje kľudné, šťastné a prácou požehnané dožitie tuzemského života, ktorý nám nebude chcieť ukončiť nejaká atómová puma. A preto budme spokojní a trpezliví i v tomto našom rozlúčení, lebo niet dôvodu, prečo vesiť hlavy. Nežnúčko si Ťa bozkám a vi-
niem Ťa v svojom kútiku len Tebe navždy oddaný Tvoj Ďuri.

Dokument č. 25

1956, 31. marec, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 232. list z väzenia rodine na slobode.

232.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

31. marca 1956

Moja najsladšia Elišenko!

Áno, moje oči boli smutné, keď som sedel už v autobuse a Teba som kradmým pohľadom mohol sledovať, ako by si mi rada pomohla a rada už mala mňa doma pri Vás. To boli veľmi boľastivé momenty pre mňa, lebo vtedy som videl, ako bezmocní sme obaja v tom svete a koľko úsilia vynakladáme na to, len aby som sa už mohol tešiť spolu s Vami doma. Pre nás nie je problémom to, ako budeme žiť, čo budeme robiť, kde sa upútame svojou pozornosťou, keď prídem domov, ale celý problém je jedine v tom, ako sa odtiaľ dostať na zákonitom podklade a podmienenom prepustení, keď už tú polovicu trestu mám za sebou. Ty skutočne robíš všetko, vynakladáš to najväčšie úsilie a zatiaľ nemáš úspech v žiadnom prípade. Máš preto celkom zrejmy dojem o tom, že ja nepodnikám všetko, čím vy som prejavil záujem sa vrátiť domov. Toto badám už z viacerých Tvojich listov, a tak dnes musím Ti znovu niečo z toho objasniť a rozpovedať, pokiaľ čo môžem urobiť a čím prispieť, aby som podporil Tvoje úsilie. Tebe sa snáď vidí, že som zapadol medzi zlých ľudí v dnešnom mojom prostredí a niektorý z nich má mňa vo vleku a vedie ma mimo rámec slušného môjho chovania sa. I keď tvrdíš, že vieš všetko viacej, než si myslím, predsa len nevieš ma úplne pochopiť. Zdá sa mi, že Ty nevidíš vždycky moju dušu, ktorá Ťa neustále navštevuje, ale že sa občas necháš premôcť predstavou mojej neprítomnej telesnosti a tu sa Ti vidí, že ja

nemám záujem sa k Tebe i nášmu Jurejenkovi vrátiť. Tým chcem vlastne povedať toto: čo je pre mňa rozumnejšie, bohumilejšie a čestnejšie: uchovať si čisté svedomie, nezarmútiť dušu, žiť s Tebou a Jurajenkom životom v odlúčení od seba v zjavnom prejavovaní a preukazovaní lásky vyššej duchovnej, zlavenej všetkej egoistickej telesnosti, alebo či zťažiť si svedomie hriechmi z nelásky k blíznym a konať čosi, čo mi je úplne cudzie, povahove neuskutočniteľné, duši sa protiviace, nehovoriace ani o metafyzickom premietnutí k Nemu, ku Ktorému lpiem tou najväčšou láskou a oddanosťou. Ak veríš v môj čistý charakter, čistú dušu, dobré chovanie, musíš veriť aj v to, že ja za žiadnych okolností nemôžem prijať pre seba ako výkupné odtiaľto také čosi, čo by ma prevždy uvalilo do večného zatratenia. Preto nech sa Ti nepozdáva, že mňa niekto hucká, alebo šťve proti Tebe a mne samému, ale musíš vedieť tú moju prevelikú odhodlanosť, že radšej budem tu ešte i tú druhú polovinu trestu, než aby som mal škodiť čo i len jednému človekovi. Ty mi veľmi pekne opisuješ, že pomery vonku sa oproti roku 1950 kladne zmenili. To i ja viem, lebo až príliš všetko dobre si všímam, čo sa deje. Avšak pri hodnotení toho máme dvojaký názor. Ty máš ten, ktorý mi opisuješ medzi iným: „Keď Ťa pustia, budeme žiť tak, ako sme vždy jedine žili, t. j. čestne, prácu si budeme svedomite konať a s pomocou Božou deti vychovávať, budeme mať pokoj od každého a nikto nás k ničomu nebude nútiť konať proti vlastnej vôli.“ To je veľmi pekné, čestné a mne úplne imponujúce a súhlasím s tým. To však môžeš len Ty za Teba hovoriť. Ja už nie, lebo pre môj budúci život s Tebou po eventuelnom prepustení ma kladie sa mi ako nezbytná povinnosť čosi také, čo sa práve nezhoduje s Tvojou ani s mojou predstavou o konaní podľa vlastnej vôle. A v tom ja zatiaľ nenačhádzam ďalšieho riešenia a ani neviem, čo robievať, aby som vyhovel požiadavku. Prosím, poraď mi a napíš mi to celkom otvorene, čo mám ešte vykonať, keď vieš, že pracujem dobre, chovám sa slušne, nie som vo vleku nikoho, len Boha a chcem len pracovať a žiť rodine. Bozkávam Ťa len Tvoj oddaný Ďuri.

Dokument č. 26

1956, 5. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 237. list z väzenia rodine na slobode.

237.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

5. apríla 1956

Moja jediná Elišenko!

V svojom liste z 18. marca si ma i právom vyhrešila. Som Ti za to len povďačným, lebo vidím, že Ti veľmi na mne záleží a že ma vieš i varovať pred každým nebezpečím, alebo nepríjemnosťou. Iste som trochu prehnal a že mi to nesluší ani sa nejdem o tom zmieňovať. Nechal som sa strhnúť hlavne Tebou, lebo som videl, že máš ten nezlomný dojem, že ja všetko som ešte nevykonal na to, aby som Ťa všemožne podporil v Tvojom všemožnom úsilí presadiť konečne jednu z Tvojich žiadostí. To sa stalo v Tvojej prítomnosti, ako i v prítomnosti iných ľudí. Avšak nakoniec povedané zostalo nepovšimnuté a je dobre. Ja Ťa však uisťujem, že podobným obrazom už veľmi dávno neposkytujem v mojom vlastnom živote príležitosť a že Tebe dané slovo dodržiavam a plním. Skutočnosť pre obdarenie Teba z mojej stránky je tu úplne miestna a rozumná. Preto buď istou, že Ťa v ňom úplne podporím až po tie hranice možnosti, pokiaľ sú obsiahnuté v rámci možnosti čestnej cesty. Ty ma tu sama veľmi dobre poznáš, a tak Ti teda nemusím znovu opakovávať, čo môžem vykonať, pokiaľ až kráčať a čo prisľúbiť. Bude na mieste, ak Ti k celej tejto veci napíšem, čo som vykonával po tých 6 rokoch pre splnenie poskytnutia podmieneného prepustenia a čo budem môcť po eventuelnom prepustení konať na slobode. Musím znovu vrátiť sa k svojmu najpálčivejšiemu miestu a zdôrazniť, že i napriek veľmi ťažkému reumatickému a ischiatickému môjmu stavu podával som veľmi slušné pracovné výkony a bol som nanajvyššej poslušný platných vydaných rozkazov o pracovnej morálke, o väzenskom poriadku a o absolútnej podriadenosti sa všetkým svojim nadriadeným veliteľom. Nebolo doteraz príležitosti z mojej stránky, že by ma musel niektorý z veliteľov trestať pre nezachovanie väzenského poriadku, pre hrubé drzé chovanie sa, pre opilstvo, alebo rváčstvo a iné podobné nešváry. Svojim osobným chovaním som obstál a dnes som ďaleko viacej ešte ukázneným. Toto som pokladal za postačujúce pre svoj prospech. Ovšem nepostačovalo to, lebo v prvých 3 rokoch väznenia žiadalo sa na mňa i akési politické osvojovanie si nových vecí. Ja som sa proti tomu vždy staval čiste z toho jednoduchého dôvodu, že nikdy som v politickom smere nič nekonal a ani konať nebudem. Veď pre mňa političnosť bola úplne cudzia už i doma na slobode a tým menej som jej venoval pozornosť tu. Preto som si neosvojil ani dnešný politický názor, ale zostal som bokom tohoto diania. A tento môj postoj mi vyniesol mnoho a mnoho nepríjemností a sprievodných záznamov, ktoré ma dodnes sprevádzajú. Neprospeli mi, lebo na to stále doplácam i pri posudzovaní toho, či som hoden toho, aby som mohol byť prepustený. Z príčin nepolitičnosti a zotrvania

na mojom názore, osvojenom do 34 roku svojho veku, som i bol pošikanovaný. Ja však ako človek indiferentný k veciam politického orientovania nemôžem Tu nič urobiť, lebo nezdá sa mi to potrebné pre život. Celú svoju potrebu do budúceho života čerpám jedine z podstaty môjho náboženstva a tu som sa Ti už dostatočne ozrejmil, čo to pre mňa i pre našu celú rodinu znamená. Nekonám tu nič proti ústavného a proti zákonného, lebo i moje náboženské vierovyznanie je tu ústavou zaručené. Vychádzajúc z toho pokladám za jediné správne a pre mňa platné v mojom živote po eventuelnom prepustení na slobodu konať takto: zapojiť sa v rámci pracovného výrobného procesu na príslušnom pracovisku do práce, tú svedomite vykonávať k úplnej spokojnosti svojich vedúcich majstrov, byť lojálnym občanom, rešpektovať platné rozkazy a nariadenia, ináč povedané viesť sporiadaný život pracujúceho človeka všade, vždy a po vykonanej práci venovať sa celej našej rodine pri zdokonaľovaní seba a pri vychovávaní našich detí. Toto som už niekoľko ráz na kompetentných miestach v dlhých debatách zdôraznil a prisľúbil. Zdá sa mi, že je to nepostačujúce, a preto Ťa prosím, moja Elišenko, poraď mi, čo mám ešte vykonať, aby som Ťa úplne mohol podporiť v Tvojom úsilí. Bozkávam Ťa nesčítnekrát na rtíky a vinúc Ťa celú do svojho náručia, som jedine Tvoj a Jurajkov otecko. Ďuri.

Dokument č. 27

1956, 8. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 240. list z väzenia rodine na slobode.

240.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

8. apríla 1956

Moja jediná láska!

Preveľmi si ma potešila svojimi nežnými, vrúcnyimi, radostou a precítenou oddanosťou a láskou prekypujúcimi slovami liste z 19. III. 1956. Bože môj, ako Ti len vďaky vzdávam, že si mi dal na cestu životom tú moju jedinečnú Elišenu! I keď sme už v tak nekonečne dlhom odlúčení od seba, predsa len deň zo dňa sme si oddanejší, po sebe túžiaci a láskou duchovnou sa obšťastňujúci. Naše srdca tlčú tým istým citom lásky a oddanosti a my obaja, i keď trpíme telesne, sme veľmi šťastní

na našich dušiach. Bôľno mi je veru veľmi na srdci, že Ty, taká dobrá a nežná moja verná manželka musíš tiež prinášať svoj podiel na utrpení. Avšak ma veľmi potešuješ a posilňuješ v sile vytrvalosti do určeného dňa skončenia odlúčenia, lebo veľmi odhodlane, dobrovoľne podrobuješ sa nášmu spoločnému križu života a sama mi dotvrďuješ, že za mňa, za nás v rodine, za našu vernú a krásnu lásku rada trpíš. Toto všetko utrpenie denne vždy obetuješ Pánu Bohu na istý úmysel. To sú veľmi silné a vysoko cenné slová, čo Ti vyvierajú z tej najväčšej hĺbky veriacej a pravou láskou milujúcej manželky. Obaja dochádzame k tomu istému zmyslu nášho života v manželstve, lebo i ja Ti musím zdôrazniť, že i Ty mi stojíš za to, aby som pre konečné naše budúce požehnanie a šťastie bol schopný prinášať všetky obete, lebo Ty si sa mi stala s naším malým Jurajkom jediným zmyslom môjho života. Kolko len dobrých skutkov si mi preukázala i po tú 6 ročnú dobu odlúčenia! Či si nezaslúžiš i Ty úplne to, aby som Ťa mal rád tou prevelikou pevnou čistou a vernou láskou? Veď práve to, že som pochopil pravý zmysel podstaty lásky, je len Tvoja zásluha, lebo len tak som pochopil i existenciu Lásky na nebi, že som úplne oddal sa svojou láskou celý Tebe a našej rodine. Áno, Ty si mojím prostredníkom medzi Ním a mnou, lebo tým, že som poznal opravdivú lásku k Tebe, poznal som i pravú cestu pre večný život. A za to Ti musím veľmi, veľmi byť poďačným, oddaným a do smrti Ťa milujúcim. Veľmi ma potešuješ i tým, že sa vieš tešiť a radowať z každej maličkosti. Je to jediné správne, lebo maličké radosti dávajú každému človekovi vždy ucelenejšie pociťovanie šťastia. Práve na malých radoostiach a pocitoch šťastia môžeš si stavať ideálny život, ktorý pri konečnom hodnotení musí byť celkom prijateľný a vskutku i nádherný. Tým viacej je to potom vtedy, keď sa nám môže poskytnúť príležitosť pociťovať i šťastie veľiké. Je úplne pochopiteľné, že pri poslednej návšteve u mňa si sa radovala úplne nadšene, lebo to bol pre Teba i pre mňa predsa len jeden z našich krásnych dní. I ja som sa veľmi radoval, že som Ťa znovu mohol po dlhšej dobe vidieť celú, živú, usmievavú, túžiacu a neskonale šťastný som bol vtedy, keď som Ťa mohol držať v objatí a si Ťa sladko pobožkať a Tvojou nehou byť unášaný do výšin slastných našich pocitov.⁵¹⁶ Tebe sa zdalo, že som neprejavil toľko radosti, čo Ty. Je to pravda! Ale či ja môžem za to, že mi môj vnútorný citový náraz zo stretnutia sa s Tebou nedovolil, v prvých

516 Bola to jediná návšteva, pri ktorej sa mohli manželia dotknúť a objasť. Bližšie HURNÝ, Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy opreného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava 2019, s. 48.

momentoch vyliatť tolko radosti ako to bolo u Teba? Ver mi však, že som bol veľmi rád, že Ťa mám pri sebe a srdce i duša sa mi šťastím chveli a boli veľmi spokojné! Nenazdávaš sa snád, ak mi hovoríš „prepáč“ za Tebou ukázanú velikánsku radosť z toho, že si ma videla ozajstného v skutočnosti, toho Tvojho vysneného Jurka, že by som to ja nerád od Teba prijímal, alebo nerád to u Teba videl, alebo snád sa vedel Ti zato posmievať sa? Kladiáš si sama otázky, že nevieš, čo som si o Tebe pomyslel, keď si mi tak skočila okolo krku a bozkávala si ma tak šťastná mojou prítomnosťou, vychutnávajúc moju drahú bytosť, môj sexappel a nevyčkala si, až ja pobožkám Teba? Nič som si o tom nemohol pomyslieť, než to, že ma ľúbiš opravdivo a že si mi oddanou do tej najväčšej krajnosti, čo opravdu milujúci človek vie dokázať. A za to by som sa mal na Teba hnevať, alebo sa Ti posmievať? Kde by bol potom môj cit opravdivej lásky k Tebe, keby som to nechcel od Teba prijímať ako samozrejmy výron horúcej ozajstnej našej lásky? Ver mi, že nie len Tebe dobre padlo, že si si ma mohla objatť a pobožkať, ale i mne ešte väčšmi bolo dobre na srdci, že som Ťa cítil Tvojím hrejivým teplom rtov na svojich rtach, ktoré by tak rady už vybožkávali Ťa celú doma. Bol by som veľmi špatným Tvojim manželom, keby som Ti chcel zosmiešniť Tvoje prejavnené ústupky v ženskej ostýchavosti. Už som Ti niekedy napísal, že Tvoja ženská ostýchavosť je pre mňa posvätnou a ak niečo z nej povoláš odkryť, bude to pre mňa len avízom k tomu, aby som Ťa ešte väčšmi miloval a Ťa ochraňoval v Tvojej tajnej ženskej pôvabnosti. Máš v sebe veľmi veľa pôvabu z rôznych príčin a ja sa iba snažím ho čím viacej odhaľovať, lebo toto pomalé odhaľovanie Tvojho kúzla ženy zaručuje nám dokonalú harmóniu a vždy hrejivú nehu lásky v našom manželskom i rodinnom živote. Ďakujem mame za pozdrav a opätujem svoj zo srdca. Bozkávam Ťa slastne a silne silne Ťa viniem do kútika, lebo i to ja mám u Teba veľmi rád – jedine u Teba – Tvoj a Jurajkov otecko Ďuri.

Dokument č. 28

1956, 12. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 244. list z väzenia rodine na slobode.

244.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

12. apríla 1956

Moja milovaná Elišenko!

Včera ma tunajšie veliteľstvo tábora Z⁵¹⁷ upovedomilo o tom, že Krajská prokuratúra v Karlových Varoch zamietla Tvoju žiadosť o to, aby som bol podmienene prepustený. Medzi iným tam písalo sa „má dobrý pracovný výkon, své normy plní, pracuje v režii, má však neukáznené chování, v důsledku čeho byl vícekrát disciplinárně trestán, čímž nevyhovuje § 33 tr.[estního] ř.[ádu]“. Ako vidíš, proti minulým zdeleniam o zamietnutí Tebou podaných žiadosti je tu určité plus, lebo sa už nespomína politická prevýchova. Že spomenuli neukáznené chovanie je trochu prehnané, lebo ja som síce bol disciplinárne trestaný, avšak prečo. Poslednýkrát ma kruto potrestali na tábore P 10 dňami korekcie a troma mesiacmi zastavenia písomného styku s Tebou. Celý prípad môjho potrestania spočíval v tom, že som nekompromisne odmietol referentovi „skvelú ponuku“ na udávanie ľudí (to mala byť podľa neho moja vďaka „dělnické třide coby dík za mé propouštění na svobodu“) a on v svojej neskrotnosti ma čiste preto potrestal. A neuspokojil sa iba s tým, ale šiel ešte ďalej a Ty sama vieš najlepšie, čo podnikol priamo u Teba odsúdeniahodnými metódami zastrašovania, že Ti dieťa zoberú pod kontrolovanú výchovu, ak sa ja nepodrobím jeho svojvôli. Podobným prípadom môjho iného discipl. [inárneho] potrestania v decembri 1953 by som Ťa tiež mohol presvedčiť, ako som do toho spadol len preto, že sa volám Hurný Juraj i keď s celou vecou nemal som ani len nič spoločného. Lenže tak sa vtedy s nami jednalo. Uplynul čas a hlavne v poslednej dobre r.[okov] 1955 a 1956 sa celkom ináč s nami jedná a nemôžem si na to nariekať. Je zrejmé, že moje potrestania sú vedené pečlivo v osobnom liste, a teda príslušný referent vychádza z kalého konštatovania, že tam mám záznam o potrestaní a ďalej ho nezaujíma, prečo som to dostal a či oprávnene. Neviem, ako si to Ty prijala, keď Ti to oznámenie tiež došlo. Mám však za to, že nie si s tým tak vyrovnaná ako ja. Ja som ani nič inšie nečakal, lebo viem, že tu musím byť, i keby som čokoľvek robil a bol, ako sa povie, anjelom. Moja hlavná chyba väzí podľa mňa hlavne v tom, že som veriacim človekom. Toto moje doznanie mi po tú 6 ročnú dobu vynieslo veľa nepríjemností. Ja tu však iným nemôžem byť, lebo mi je viera v Boha posvätnosťou a podľa ústavy mám na svoje vierovyznanie i právo, lebo to je tam tiež zarúčené. Preto nekonám nič proti, ale iba sám v sebe meditujem i o metafyzickom

517 Tábor Bytíz na Příbramsku.

premietnutí mňa do sveta večnosti. Robím to tak nenápadne, že o tom v dnešnom mojom prostredí vie iba sám Pán Boh. Nikoho tým neupozorňujem, nikoho k tomu nelákam a nenahováram, ale len sám so sebou konám si svoje povinnosti, i voči Nemu. Z toho potom hlavne čerpám všetku tú silu, ktorú potrebujem na vykonanie i pracovných povinností a ukáznenosti. Prosím Ťa, Elišenko moja, nebuď v dôsledku zamietnutia žiadosti nijako skleslou, zúfalou a nervóznou, lebo to nemá žiaden účel. Dej sa vôľa Božia i naďalej a verme všetci traja, že raz (a bude to skoro už) i tak sa k Vám vrátim. Vidíme, že rozumnosť si razí cestu do života, a tak i rozumné rozhodnutie padne i pre mňa z úst snáď toho istého, ktorý nám dnes žiadosť zamietol.⁵¹⁸ Buď mi tak veselou, akou si sa predstavovala v mnohých Tvojich listoch posledných siedmich mesiacov a raduj sa so mnou, že sa len predsa znovu stretneme v trvalom šťastnom našom manželskom i rodinnom živote. Ja sám som veľmi potešený, lebo viem, že Všemohúci mi dožičí Ťa znovu objasť a zotrvať pri Tebe navždycky, lebo len po tom túžim tu na zemi – len Tebe oddaný Tvoj Ďuri.

Dokument č. 29

1956, 16. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 248. list z väzenia rodine na slobode.

248.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

16. apríla 1956

Moja milovaná Elišenko!

Posledné dni som nadmieru spokojný, šťastný, lebo nemôžem sa zbaviť pocitov radostí z toho, že tá Tvoja Julinka sa uzdraví a konečne navráti domov. To som ale povďačný všetkým lekárom, že sa im konečne podarilo nájsť veľmi účinný liek na jej chorobu. Je síce pravda, že úplne ešte nebude zdravou, avšak po domácej rekreácii behom času príde úplne k sebe. A keď teda už som zabrdol do tej Julinky, musím tu spomenúť tú Tvoju mladú, fešnú priateľku z Bratislavy. Je veľmi pekné, že prejavila taký záujem o liečbu Julinky, avšak neviem s určitosťou povedať, či by skutočne i mohla byť jej natoľko osožnou a nápomocnou, ako si to Ty myslíš. Je len predsa veľmi mladé, neskúsené dievčatko, ktoré ešte nemôže tak

dobre poznať diagnózu pacienta, aby mohla účinne spolupracovať pri zdarnom liečení, ako by to mohol dokázať skúsený lekár. No napriek tomu všetkému jej sna- hu si vážim a i keď by to bolo bez účinku, predsa jej len patrí môj vďak ako jemnej dáme. Hovorím preto bez účinku, lebo ja som presvedčený, že zlepšenie chorob- ného stavu a badateľné účinky liečenia spôsobujú tie nové veľmi účinné lieky z Ame- riky, čo Julinke poslal strýko.⁵¹⁹ A tak teda môžeš byť veľmi spokojná, lebo nie len v tom spejeme dopredu, že i ja sa Ti vrátim domov, ale hlavne v tom, že Julinka bude zase zdravou, platnou a veľmi užitočnou pre našu rodinu. Spomínala si mi tiež Laliho, že je toho názoru, že by som mal prísť i prvé domov, ako až po úplnom odpykaní vymeraného trestu. Mám za to, že sa mýli, lebo nepozná dokonale pome- ry a okolnosti, ktoré silne vplyvajú na moje skoršie navrátenie domov. On, ako sama hovoríš, vychádza z toho, že napriek môjmu ťažkému ischiasu podávam dobré pracovné výkony. To ale nezaváži. Tu sú celkom iné potrebnosti, ktoré však mne sú tak jako tak veľmi vzdialené a cudzie. Na čo si však lámať hlavu nad tým, ako to bude a kedy prídem domov. Je tu jeden fakt, že som nikomu neublížil, niko- ho neolúpil, nikoho nepodpálil, ani nikoho nezabil, čím svoj údel väzneného človeka znášam veľmi pokojne, lebo mám svoje svedomie úplne čisté a ničím nezaťažené. A to je tá moja duševná sila, ktorá mi vykúzljuje stále úsmev i tu. A ako tu budem dlho, to vie zatiaľ sám Pán Boh. Ja sa Jeho vôli neprotivím a pokiaľ mi prikáže tu byť, tak i s úplnou spokojnosťou tu zotrvám. Dianie Jeho vôle ja plne rešpektujem i sa jej i podrobujem. My musíme vedieť i to, že večne tu nebudem a už tá skutočnosť musí nám postačovať k tomu, že život nás nerozlúčil navždy. Mám vymeraných 12 rokov trestu v r.[oku] 1950. Odvtedy sme však pokročili o viac ako 6 rokov a hodne sa toho zmenilo, zmena nastala i na mojej dĺžke pobytu vo väzení, lebo už cez 6 rokov mám za sebou. Ideálne brané, dosiahol som možnosť dostať sa na základe platného zákona podmienenečne po polovine trestu domov. Ako to prak- ticky vypálilo, vieme obaja, keď nám nedávno dali vedieť, že Tvoju žiadosť za tým účelom podanú zamietli. Viem však s istotou povedať a Tebe doporučiť, že nie je hodno ani len slovom poľutovania sa k celej tejto veci pripojiť. Keby sme toho ľutovali, boli by sme príliš slabí pre znášanie udelených životných tvrdých úderov.

518 Krajskou prokuratúrou v Karlových Varoch bola zamietnutá ďalšia Eliškou podaná žiadosť o manželo- vo podmienenečné prepustenie, o čom bol Juraj tunajším veliteľstvom informovaný dňa 11. apríla 1956. A ÚPN, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 2, poradové číslo 244. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. apríla 1956.

519 Jurajov strýko Jozef Hurný z USA, s ktorým si písal do roku 1948.

A tomu ja nikedy už nepodľahnem, lebo niet dnes zvlášť ani toho najmenšieho dôvodu. Raduj sa tak, ako sa radujem i ja, že naše šťastie nám nikedy nikto nijakým zásahom nezborí, nezničí, lebo my sa v našom šťastí opierame o nebesá. Tie nám žičia veľa a čakajú na nás, ak si povedieme náš život v manželstve i v rodine tak, že budeme hodní toho, aby sme i my mohli tam vstúpiť k prežívaniu večnej blaženosti. Toto je náš konečný cieľ tuzemského života a od neho sa nijako nemôžeme vzdialiť, lebo ísť proti znamenalo by pre nás vrhnúť sa do večného zatratenia pekelného. A toho sa ja veľmi strachujem, lebo viem už i teraz, čo je byť čo i len chvíľku vo svete zla. A tak teda zlu sa vyhýbam všade a môžem Ti s pokojným svedomím prehlásiť, že si upravujem život tak, aby som v ňom zjavne videl, konal, vyžadoval iba dobré skutky. Taký život je krásny a čo je krásne, po tom i veľmi túži moja duša. A tak končím, aby som Vám domov poslal ešte svoje najsrdečnejšie pozdravy a mnoho sladkých bozkov len od Vám oddaného a Vám patriaceho manžela a otecka Vášho Ďurinka.

Dokument č. 30

1956, 20. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 252. list z väzenia rodine na slobode.

252.

Juraj Hurný, 08829/7

Píšem manželke: Eliška Hurná,

Žemberovce, okr. Levice

20. apríla 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Ešte prichodilo by mi hodne sa rozpísať na Tvoj list zo 6. IV., lenže nejde to, lebo zabralo by to veľa úvah a neviem, či by si to nakoniec i dostala. A tak snáď len tolko spomeniem, že som veľmi rád, že si vyjavila celú svoju smelosť a správnu, miestnou, o fakty sa opierajúcou kritikou si zhodnotila to zamietnutie žiadosti. V tom liste ma i prosíš, aby som si šetril zdravie ako len a kde môžem. To si veru na to i hľadím a podľa svojich zdravotných schopností i vykonávam prácu. Celkom správne mi hovoríš, že môj život nekončí tu, kde som, ale že som hlavou rodiny, nenahraditeľným manželom a otcom, ako i riadnym členom spoločnosti ľudskej. To ma takýmito slovami vieš preveľmi potešiť, lebo sú pravdivé, právom zdôvodnené a Všemohúcim posúdené. Len na Jeho posúdení mi záleží, a preto

svoj život vediem tak, aby som Mu bol milým. Buď mi preto i istá, že za tú dobu potreby byť ešte tu, budem mať neustále na vedomí, že patrím hlavne Vám doma, že nie som žiadnym zloduchom a vyvrheľom, a preto i moje chovanie bude i naďalej slušné, ukáznené a prácu budem si vykonávať svedomite. Nebudem mariť Tvoje úsilie v tomto smeru. Nemusíš mi ani písať, že mám byť kludným a veriť v to, že prídem čestnou cestou domov. To sú pre mňa veci veľmi zrejmé a nikdy nedám sa pošpiniť nečestnosťou. Ja som uväznený a Julinka je zase nemocná, na tak dlhoročnom liečení sa nachádza. Verím nielen v to, že i Julinka sa vráti domov uzdravená. O tom, z čoho súdim, že musím prísť domov, ani nejdem písať, lebo to je otázkou času ďalších mojich, predtým mnou ešte stojacich 5 rokov a 11 mesiacov. Tie sa skracujú každým dňom a raz snáď i nám vyhovejú podmienku a ja prídem znenazdania domov. Viacej však ma dnes zaujíma pokrok v liečení nám predrahej Julinky. S ňou sme mali veľké problémy a boli i opodstatnené obavy, že už jej ani nebude snáď pomoci. A ako sa len predsa začína zotavovať, ba jej situácia v úspešnom liečení je taká, že nie z milosti primára, ale z holej skutočnosti, že už nemusí byť ďalej ústavne liečená, ju pustia do domáceho ošetrovania. A tam sa už ona skutočne zrekreuje. Dnes je tu skoro fakt, že Julinka už bude doma a keď sa ja vrátim, tak ma spolu obe veľmi radostne a šťastne prijmete. Julinka bude hodne vďačiť za svoje uzdravenie jednak svojej húževnatosti, sile ducha, že nepodľahla zúfalstvu z ťažkej nemoce a hlavne svojmu strýčkovi z Ameriky, že jej poslal také účinné lieky. Verím, že i po dobu domáceho rekreovania bude potrebovať ešte niektoré lieky a že strýčko nebude na ne skúpy a ani nedá na seba dlho čakať, kedy ich poslať. Ja i keď by som bol ešte dlhšie vo väzení, predsa len budem spokojný, že sa aspoň zdravotný stav Julinky značne zlepšil a očividne i ďalej sa bude zlepšovať. To mi dodáva ohromnej sily pre tie dlhé dni, tu nútene trávené. A keď príde Julinka z nemocnice, tak jej vyriadiť i moje pozdravy a vzkazy. Hlavne, aby zachovala ešte po nejakú dobu úplnú izoláciu od ľudí cudzích, lebo len tak by sa mohlo stať znovu eventuelné zhoršenie rekreovania. Keby chodili za ňou akíkoľvek cudzí ľudia, všetci nech sú nevítanými hosťami a potešovateľmi, lebo Julinka iste vie, že na žiadne potešovanie kde koho nebola a ani nebude odkázaná. Bolo by dobre napísať i Jankovi do Montrealu, aby Julinke poslal nejaké oblečenie. Ako sa dívaš na to? Napíš mi! Bozkávam si Vás nesčetnekrát, lebo Vás veľmi ľúbim a som len Vám navždy oddaným oteckom. Ďuri.

Dokument č. 31

1956, 22. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 254. list z väzenia rodine na slobode.

254.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

22. apríla 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Tento týždeň dostal som od Teba 4 listy /25, 3, 6, 16 a 17, 4/, a tak som veľmi zamestnaný svojou myslou, lebo musím veľa myslieť na Vás a o nastávajúcich dňoch. Som veľmi potešený Tebou, lebo vidím z listov, že si celá plná bojovej nálady a chceš aspoň časť krivdy napraviť, ktorá sa nám svojho času spôsobila. V svojom liste zo 16. 4. 56 prihovorila si sa ku mne tým, že sa ideš so mnou poradiť, čo a ako postupovať v prípade toho podliaka, čo nás všetkých troch tak hrubo napadol a zastrašoval.⁵²⁰ Nemám ani najmenšej obavy z tohoto prípadu, a tak teda dávam Ti svoj súhlas k zamýšľaným krokom. Čo sa však dosiahne tým, neviem, lebo sme ešte príliš ďalekí i od skutkov. Zatiaľ sa iba hodne píše, hovorí, povedá, avšak skutok akosi zaostáva. No, nech sa deje, čo sa deje, môžeš celkom smelo v tej veci zakročiť, lebo sme úplne v právu a krivdilo sa nám. Veď Tebe tak ďaleko duševne ublížili že sa mi skoro zdalo, že sa z toho vôbec nespamätáš. Veď to bol katastrofálny Tvoj vnútorný stav v tie dni, keď Ti chceli Jurajka odobrať. A tak je na mieste dnes poukázať na takéto sprosté zastrašovanie zloducha a darebáka, keď sa opovážil siahať i na osamotenú manželku a nevinné 7 ročné dieťa. Som rád, že si nazbierala toľko odvahy a smelosti a že ideš celú túto hnusnú vec rozvíriť. Veľmi správne to hodnotíš svojou vetou: „Vďaka Bohu, dnes už sme tak ďaleko, že darebáci nemôžu robiť zle z osobných chýtok! To nie!“ Tvrdíš správne a si teda oprávnená dovoľávať sa na kompetentných miestach nápravy v nespravodlivom posúdení a ohodnotení.

520 V Žemberovciach to bol príslušník ZNB (Zbor národnej bezpečnosti), súdruh staršina Ján Sršeň, ktorého vyslala komunistická strana osobne vyriadiť výhrážku odobratia syna Juraja do štátnej výchovy. Zároveň sa ňou vyhrážal aj veliteľ Václav Lauer v Jáchymove. Bližšie Bližšie HURNÝ, Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy opreného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava 2019, s. 40.

Bude to celkom zaujímavé a zábavné a vidím, že si budem môcť konečne povedať zhodne s pravdou všetko, čím mi vyhrážali. Nebojím sa ničoho, lebo mám dostatok faktov, o ktoré sa môžem smelo opierať. V tej veci napíš všetko tak, ako som Ti svojho času o tom hovoril a ďalej ešte k tomu i to, čo sa podnikalo voči Aničke⁵²¹ i Tebe samej. Veľmi chutne som sa zasmial nad tým naším malým šibalom Jurajkom. Však je to len bystrý a i vtipný chlapček. Tá jeho poznámka o tom ústave, či by si spolu s ním nemala ísť, bola skutočne podarená. Však som rád, že sa viete tak preveľmi radowať navzájom. Máš s ním síce i nerváky, no neostáva Ti nič inšie, než byť pred ním na pozore a na výške, lebo sama dobre vidíš, že on priamo visí svojím zrakom i rozumom na Tvojich rtoch, len aby zachytil každé Tvoje slovo, aby mu nič neuniklo. Vidíme veľmi dobre, má postreh a vie i miestne odpovedať, a tak teda neostáva nám pre budúcnosť nič inšie a rozumnejšie, než sa s ním baviť a rozprávať vždy rozumne, rozvážne a prísne. Horšie je však s ním v tom, že ho „bolia ústa“, keď sa má učiť Desatoro. No to mu vzkazujem, že v tomto smere niet žiadneho kompromisu a musí sa bezpodmienečne podrobiť a čoskoro sa ich naučiť. To už nechávam na Tebe, ako ho dostatočne presvedčíš o správnosti a nutnosti tomu sa podrobiť. V týchto veciach v mojej neprítomnosti zostáva všetka povinnosť na Tebe. Až prídem ja domov, potom už ho vezmem „do parády“ a svojou formou ho priamo očarujem o podstate týchto nezbytné potrebných hodnôt pre dobrý ľudský život. Na to sa veľmi teším, ako mu budem môcť vyprávať. Ináč som s Jurajkom veľmi spokojný a iste že i Ty máš prevelikú radosť z toho, že sa činí a je plný života a jarosti. Zlatý náš Pusinkalovič⁵²², nezbedník! Bozkávam si Vás oboch na Vaše líčka i čielka a želajúc Vám dobrú noc, prajem Vám i pekné sničky. Som len navždy Vám oddaný otecko a manžel Ďuri.

Dokument č. 32

1956, 30. apríl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 262. list z väzenia rodine na slobode.

262.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

521 Švagriná Anna Otepková.

30. apríla 1956.

Moji najmilovanejší!

Končíme zase jeden mesiac roku, aby sme zajtra vkročili do nového mesiaca, mesiaca lásky, života, plnej zelene a silne sa už prebúdzajúceho jarného života po zimnom spánku. My dvaja máme na tento mesiac máj veľa túžob a prosíme Pána Boha, aby nás v nich vypočul a splnil nám to, po čom už tak dlho túžime a o čo Ho tak vrúčne i prosíme. Snáď nám pomôže a my Mu budeme vzdávať nekonečné vďaky zato všetko. Ináč mesiac máj znamená v našej rodine veľa. My dvaja máme na tieto mesiace veľmi pekné spomienky z romanticky prežitých chvíľok a všetci traja sa radujeme tomuto mesiacu i preto, že v ňom nám za pomoci Božej narodil sa i náš drahý Jurajenko. Prebehne len v mysli takým májom r.[oku] 1946 (na papier to nedávajme) a zisťujeme, koľko hrejivých, ovlažujúcich, nežných citov máme v svojich srdciach z toho všetkého, čo sme v ten mesiac tak nežne ľúbostne, čarokrásne a láskyplne prežívali. Ja sám si veľmi rád zavspomínam na všetky naše prekrásne chvíľky, lebo ony mi vedia povždycky len väčšmi spríjemniť jednak terajšie moje položenie a jednak utužujú vo mne ešte silnejšie moje city neskonalej lásky k Tebe i nášmu dieťaťu. Je veľmi lahodné môjmu srdcu, keď si tak často pospomínam tolké krásne dni, čo som s Tebou i Jurajenom prežil. Tieto krásne dni sú pre mňa čosi ako slávnostná flotila lahodne sa šinúca na pokojnom mori nášho života. Ovšem toto pokojné more nám rozvlnili, rozbúrili a nám sa už zdalo, že všetko krásne sme stratili. Vďaka Pánu Bohu a Jeho Božiemu riadeniu dnes sme si istí že nami prežité krásno nič nemôže zastrieť, a tak teda môžeme sa dnes už veľmi pokojne dívať na našu flotilu krásnych dní ružovým ďalekohľadom, i keď sa naše krásne dni časove stále od nás vzdialujú. Dôležité však je pri tom to, že ich stále vidíme, precítujeme, obdivujeme a hovoríme si, aké to boli krásne dni. Týmto novším a novším pripomínaním našich krásnych dní vytvárame si i predstavy o našich novších čarokrásnych dňoch, len čo sa k Vám vrátim domov. Ako prvý z týchto novších čarokrásnych dní bude ten, keď si ma tak obaja vyčkáte na bratislavskej stanici a ja po vystúpení z vlaku padnem Vám do Vašich náručí, aby sme si spočinuli v lahodnom objatí, ktoré nám dá prvý pečať toho, že už Vás nikedy násilne neopustím. Rozhodne tento náš prvý deň nášho opätného trvalého stretnutia bude nám uchovaný povždycky v našich myšliach s tými najvrelejšími a najnežnejšími záchvevmi srdc i duší. Bude to deň slávnostný, cituplný, uspokojujúci

i bojácny. Avšak celá zmes naraz vypustených citov, vzruchov a tušení nech je nami regulovaná tak, aby sme tento deň nenarušili ani len jedným väčším nekontrolovaným prejavom. Prial by som si, aby deň nášho vytúženého stretnutia bol slnečný nie len v našich dušiach, ale i v skutočnosti na nebeskej oblohe. Takáto slnečnosť obojstranná by nám veľmi vyhovovala, lebo neboli by sme odkázaní len na 4 steny hotelovej izby, ale zašli by sme si i do božskej prírody, len aby sme čo najviacej dodali čara a krásy tomuto nášmu dňu stretnutia. Snáď i vietor v ten deň bude k nám veľmi starostlivý tým, že ničím nepohne. A my v takýto pekný, slnečný, pokojný deň oddáme sa všetci traja i plnej slnečnej radosti našich srdc a duší. Teším sa na Vás ako malé dieťa, keď má dostať peknú hračku, lebo i ja v ten deň budem chcieť sa s Vami pohrať čo najnežnejšie, najzábavnejšie a najcitlivejšie. Týmto dňom bude triumfovať i naša láska, i moje postavenie v našom rodinnom krúžku, lebo prevezmem od Teba všetku tú, Tebe nepatriacu starostlivosť o chlieb, ako hlava rodiny, starostlivý otec a láskou Ťa zahrňujúci manžel. A tak pomaly sa potom budeš vracieť k svojej ženskosti, lebo zbavím Ťa všetkého neženského a násilného. Bozká Vás všetkých doma len Vám oddaný Váš Ďuri.

Dokument č. 33

1956, 23. máj, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 281. list z väzenia rodine na slobode.

281.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

23. mája 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Vedíme si veľmi pekne, a preto máme úplne oprávnené predpoklady na to, že náš spoločný život bude po mojom návrate k Vám domov veľmi pekný, bohatý, pestrý i keď budeme mať veľa starosti s hmotnými záležitosťami. Hlavne však na tom je to, že v tomto našom živote nebudeme poznať prázdnotu a malichernosť. Je radosťou veľikou človekovi, jestliže všetko si budeme robiť s láskou a všetko v našom živote si budeme kreslievať podrobne a presne. Naša korešpondencia je veľmi bohatá na vysoké hodnoty pekného kresťanského manželského a rodinného života a veru budeme si veľmi radi občas ich obsah znovu zopakovať a porovnávať, čo sme

zo zamýšľaného skutkami potvrdili. Dnes je mi tak príjemné na srdci a duša sa velebí na svojom tráme len spokojnosťou, lebo Ty ma tak preveľmi vieš doplňovať, inšpirovať a okúzľovať Tvojimi veľmi hodnotnými slovami v tak precítených, vrelých listoch. Keď začínam čítať ten ktorý Tvoj list, vidím v nich veľmi závažné myšlienky, veľmi zdravú Tvoju realistickú kresťanskú filozofiu, lebo každá Tvoja myšlienka zrovnáva sa s večnými požiadavkami pravdy a spravodlivosti. Je mi len jedného ľúto, že tak hodnotné Tvoje milučky listy nemám zachované. Veru, bola by to veľmi pekná zbierka listov, keby k mojím listom boli by sme mohli zatriediť i tolké Tvoje neščetné listy. Ich osud je veľmi krutý, lebo som ich pálil z určitých príčin. Ja sa nikdy nemôžem zbaviť toho jediného dojmu, ktorý vo mne vyvolávaš svojimi príhovormi, totiž, že tak veľmi majstrovským opisom Tvojho a Jurajovho života mi umožňuješ úplne sa vžívať so svetom, ktorý mi líčiš a nepripadá mi v tomto mojom prostredí vôbec, že by som bol od Vás odlúčený. I keď ubehlo už prez šesť rokov, predsa sa mi len vidí, ako keby som len nedávno od Vás odcestoval na dlhšiu cestu. Dnes sa nám pozdáva, že už som nasadol na spiatočnú cestu a bude snáď už len krátku dobu trvať a Vy ma privítate tak, ako si mi to raz veľmi pekne povedala v svojom listovom príhovore. Mimovoľne musím i to uznávať, že v Tebou líčených výjavoch zrači sa úplne ich zákonitosť a skutočnosť. Snáď by nezasvätený mohol namietat, že mi v svojich listoch opisuješ malicherné podrobnosti, avšak, ja si naopak veľmi cením všetky Tebou podané javy života, nech je to už z Tvojho rodinného prostredia, alebo Laliho alebo i úplne cudzieho. Všetko má pre nás tú veľikú cenu, že si všimame beh života okolo nás a hodnotíme jak dobré, tak i zlé prejavy. Ty toto všetko maľuješ s neobvyklou formou, s láskou a všetko to nakoniec pôsobí na mňa veľikým kúzлом. Vieš ma úplne preniesť do svojho sveta, života, to sa Ti darí jedinečne a Tým mi veľmi uľahčuješ prežívať moje dlhé odlúčenie. V každom Tvojom výjave vždy nachádzam čosi dôverne známeho, s láskou a slasťou prežitého, otváraš mi úplne moje vnútro, moju dušu, lebo do okruhu mojej mysle takto pristupuje znovu to, čo mám tak hlboko do duše vtlačené – obrazy Teba a Jurajka. A tak spôsobuješ, že ste mi neustále pred očami, v srdci, lebo Vás neskonale milujem – len Váš Ďuri.

Dokument č. 34

1956, 28. máj, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 286. list z väzenia rodine na slobode.

286.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice.

28. mája 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Vzniesla si mi i Tvoju prosbičku s odložením o jeden rok z celkom pocho-piteľných príčin realizovať našu spoločnú túžbu po ďalších deťoch. Som Ti už i čias-točne k Tomu niečo povedal a dnes by som sa k tomu ešte chcel vrátiť. My pre-dovšetkým i v tomto našom spoločnom počínaní musíme si uvážiť predovšetkým to, čo je najdôležitejšie a najblahodarnejšie na vývin budúceho jedinca, čo všetko musíme neodkladne uvážiť a kedy sa i k tomuto vznešenému činu odhodlať. Ty si vzniesla jedny okolnosti proti, ktoré sú úplne na mieste a iste i rozumné a ja ich doplniť ďalšími dôvodmi, prečo i z týchto príčin je treba aspoň taký jeden rok počkať. Musíme si v prvom rade uvedomiť, že nikdy pôrod, ale počatie dieťaťa je rozhodujúce pre jeho zdravý alebo vadný vývin. To pre nás znamená, že sa nám bude treba o tomto našom veľmi vážnom, krásnom kroku dobre poradiť, naň sa čo najlepšie pripraviť a s úplne radostnou myslou a rozhodnosťou i to uskutočniť. Vzhľadom na naše veľmi dlhé boľastné odlúčenie sme bezpochyby v rozháranom nervovom stave a toto má nemalý škodný vplyv na celú našu činnosť osobnú. Veď budeme si veru musieť znovu si na seba zvykať po stránke života našich telesností a týmto novým momentom do nášho veľmi vysokého duchovného života z doby odlúčenia vnesieme iste reálne hodnoty na blahodarné liečivé vplyvy našich rôz-nych neduhov, vnútorných porúch, skrátka budeme sa vedieť veľmi dobre uklud-ňovať i po schádzajúcom živote telesnom. Zdá sa mi, že aspoň jeden rok bude treba počkať najmenej, aby sme sa dostali, ako sa povie „do starých koľají“ po každej stránke. Nejdem hovoriť o stránke hormonálnej, kde sú veľmi závažné okolnosti proti hlavne z mojej stránky. To si ovšem objasníme len osobne a u lekára odbor-níka, ktorý nám bude vedieť určiť dobu zdržania sa od tohoto kroku. Nemaj obavy, že by som bol snáď impotentný. Nie, jedná sa o niečo celkom iné vzhľadom na moje dlhoročné pracovisko. Moje dôvody proti sú veľmi vážne a budeme ich musieť rešpektovať plne a podľa stupňa škodlivosti pre budúceho jedinca budeme sa musieť zdržať tohto trebárs i navždycky. Náš budúci jedinec bude musieť mať také podmienky svojho počatia, aby mu to prinieslo dobrý údel vývinu jednak ešte pod Tvojím srdiečkom, tak i potom po jeho narodení sa. Tým sa vlastne vyhneme tomu, že by bol jeho osud trpký. Až budeme mať naše mysle úplne uspokojené istotou neškodlivých vplyvov, len vtedy budeme môcť dať možnosť počatiu budúceho nášho dieťaťa. Verím, že vtedy nás nebude nič vážneho strašiť v našich

mysliach. Musíme svojou rozumovou činnosťou dospieť až k tomu, aby nás budúce dieťa pred jeho počatím nestrašilo v mysli ako beznádejný boj medzi pudom, úzkosťou a krkolomným rizikom zo splodenia, nedaj Boh, debilného jedince. My ako budúci rodičia musíme ísť do tak vznešeného podujatia úplne duševne pripravení a radostne odhodlaní z tej istoty, že dieťa bude zdravé. Takouto mnohostrannou prípravou vyhneme sa určite akejsi manifestácii zlého osudu a pri tom celkom isté je i to, že budúce dieťa nebude mať ani za dobu deväť mesačného vývinu pod Tvojím srdiečkom nejakú zlú dobu pre svoj život. Tým, že budeme radostne a si istí pristupovať k tomuto odhodlaniu a Ty po celú dobu požehnaného stavu budeš sa radowať na šťastný príchod ďalšieho nášho dieťaťa, spôsobíme, že ono nebude musieť na svetlo božie so zvrastenou tváričkou prísť. Touto svojou úvahou sa Ti dnes prihovám a verím, že budeš v tejto veľmi závažnej otázke rada a otvorene diskutovať so mnou osobne, len čo sa k Tebe a Jurajenkovi navrátim. Však budeme mať na to aspoň jeden rok, aby sme si všetko dobre premysleli, odborníkmi lekármi nechali prešetriť a podľa dobrých znakov i k tak krásnemu kroku sa odhodlali. Končiac, bozkávam si Vás na dobrú nôcku a Teba, moja sladká Elišenko, nežnúčko viniem do „kútika“, aby som Ťa celú cítil v svojej nekonečnej slasti – len Tvoj a Jurajkov otecko Ďuri.

Dokument č. 35

1956, 13. jún, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 301. list z väzenia rodine na slobode.

301.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

13. júna 1956.

Moja najsladšia Eliško!

Spomínam si tiež na Irenu vo Veľkých Bieliciach č.[íslo]122.⁵²³ Pamätám si, ako ste obidve vždy poobede v r.[oku] 1950 chodievali do parčíku i s deťmi. Ani

523 Irena Rejzková, rod. Majlátová, manželka Antona Rejzeka, spoluväzňa Juraja Hurného. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271, s. 52.

neviem, či si s ňou od tej doby sa stretla. Vzhľadom na to, že sa má vrátiť k Tebe i Julča, zdá sa mi, že by bolo dobre, keby si s ňou vymenila nejaký list, čo a ako ona robieva pre svoju Tonču⁵²⁴ a aké má výhľady. Ako vieš, Tonča je spolu s Julinkou v nemocnici. Ja nemám žiadne konkrétne správy o priebehu nového postupu v chorobopise, a tak sa mi zdá, že by Ti bolo dobre poprosiť Aničku⁵²⁵, aby sa dľa možnosti osobne zaujímala na liečebnom ústave, kde Julka bola prvý krát operovaná. A čo Floriš? Zdá sa mi, že zaspal a zabudol na svoju prisľúbenú pomoc. Ty si mi správne svojho času povedala, že on toľko toho nahovorí, že na muža je to až nepeknné. Ja ho tiež len takého poznám zo svojho osobného styku s ním v rokoch 1941 – 1946. Na Karolovho brata⁵²⁶ sa tiež nemožno obrátiť, lebo nejaví žiadnu ochotu, pokiaľ viem. Posledné Tvoje listy sú plné nadmierneho optimizmu z toho, že sa vrátim – v dôsledku odstraňovania chýb z minulosti – k Vám domov. Ja sa k tomu nemôžem nijako konkrétne vysloviť, lebo nemám možnosť vidieť do celej veci tak, ako by som si želal. Hodne sa hovorí, ešte viacej sa toho popíše v novinách, ale výsledok zatiaľ pre mňa stále zostáva ten, že som tu a nie pri Vás doma. Ja sa na celú vec dívam tak, že je treba na prevedenie revízie tých mnohých prípadov i veľa času a to mi dáva zrejme tušiť, že mi bude treba ešte nejakú dobu tu zotrvať. Ja som sa na to pripravil a podľa toho sa i plne v svojom živote riadim. Faktom zostáva ten fakt, že jedni pôjdu skôr, jedni neskôršie, lebo všetci naraz nemôžu ísť domov. To je spojené s veľikou administratívnou a inou prácou. Nuž preto treba i Tebe, Elišenko moja zlatá, pripraviť sa na to, že s trpezlivosťou a bez nervozity očakávajú vyriešenie i môjho prípadu, kedy potom snáď i ja prídem domov. Najkonkrétnejšie by si sa mohla dozvedieť niečo bližšieho jedine v Bratislave, kde som bol v r.[oku] 1950 posúdený. Toňo⁵²⁷ mal za obhajcu, ako vieš Teleka. Dopýtaj sa u manželky Toňa a snáď Ti niečo bude môcť bližšie povedať. Mám za to, že určite ona je v kontakte s Telekom a sa snaží urobiť potrebné k tomu, aby mohla podať Toňovi konkrétne správy. Už od marca je taká doba, čo mi len nervy napína. Keby som mal v takom nervovom napínaní žiť pol roka – rok, nebol by som tomu najradšej. Po tieto dni je celoštátna konferencia strany a očakávam niektoré referáty, kde sa bude hovoriť i o prípadoch zo súdov z r.[oku] 1950. Snáď sa mi osobne viacej

524 Krycie mená Tonča, Tóno, Tonka, predstavovali Antona Rejzeka, ktorý bol súdený spolu s Jurajom Hurným v „*Protištátnej skupine Kresánek Karol a spol. – pokus o útek do zahraničia*“. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271.

525 Švagriná Anna Otepková.

526 Brat Karola Kresánka, advokát Ladislav Kresánek.

527 Anton Rejzek.

ujasní celá záležitost a podľa toho i môj ďalší pobyt vo väzení alebo návrat k Vám domov. Nestrácam optimizmus v žiadnom prípade, lebo ja žijem neustále vo viere, že k Vám sa raz len predsa vrátim. Veď ubehlo 6 rokov a ako pekne sme ich prežili čo do porovnania nášho duchovného úzkeho splynutia. Preto verím, že i ďalšie dni či mesiace prežijeme pokojne, pokorne, trpezlivo, lebo len toto je jediné rozumné a nám neškodiacie. Á propos, tie Veľké Bielice sú blízko Topoľčian. Tebe je clivo za našim východom, Košicami! Chápem Ťa veľmi a nebudem proti tomu, že by sme eventuelne k ich blízkosti sa i presťahovali po mojom návrate. Bude to záležať na tom, kde budem musieť chodiť do práce. Bozkávam si Vás nesčetnekrát a budte mi spokojní lebo niet príčin k znepokojovaniu. Som len Váš a Vám navždy oddaný. Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 36

1956, 23. jún, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 311. list z väzenia rodine na slobode.

311.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

23. júna 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Bude mi treba pohovoriť si s Tebou v nasledujúcej chúlостivej záležitosti. Ako vieš, od februára 1955 novou úpravou písomného styku s najbližšou rodinou môžem Ti písavať neobmedzene, t.[o] j.[jest] prakticky denne jeden list formátu ako je tento. Toto nové nariadenie o písomnom styku prijala si Ty i ja s veľkým povďakom a podľa toho som Ti písaval denne. Pokiaľ som bol na tábore P, mnoho listov Ti nedoručili, neviem z akých príčin. Aj som sa odvážil sťažovať si u náčelníka tábora a to hlavne z tých dôvodov: a) píšem jedine manželke veci rodinné a výchovné pre nášho synčeka Jurajka, b) nenarušujem tým vôbec denný poriadok, lebo mám splnené podmienky po každej stránke, lebo i keď som skoro nevyliciteľný prípad reumatika, v dôsledku čoho mám deformáciu krížovej panve a som chromý, podávam s vypätím nadmiernych síl pekný pracovný výkon, c) ako najhlavnejší dôvod som uviedol Tvoj zdravotný stav tých najťažších nervových záchvatov, vyvolaných veľkou činnosťou štítnej žľazy a tú som dopodrobna

vysvetlil, čím táto činnosť štítnej žľazy sa vyvolala. Vysvetlil som i to, že po porade s lekárom mi je doporučované udržiavať Ťa ako ženu trpiacu na basedovku⁵²⁸ v čo najlepšej psychickej nálade, čo v praktickom prevedení znamená u mňa prihovárať sa Ti i denne svojím napísaným slovom a takto Ti posilať čo najviacej radosti pre Tvoju dušu, ktorá je veľmi citlivá na sebe menšie nárazy v živote, a teda priamo búrlivo reagujúca na takú skutočnosť, že sa ako chorá žena musíš toľko rokov sama lopotiť s ťažkým životom, aby si zaobstarala každodenný chlieb dieťaťu, starej 70 ročnej matke a sebe. Hovoril som veľa a nakoniec som iba to podotkol, že je mojou morálnou povinnosťou ozývať sa Ti pri povolenej úprave písomného styku i denne, lebo chcem, aby sa Ti po stránke psychického stavu kráčalo ľahšie za Tvojimi pracovnými povinnosťami. Mimo iné som spomenul, že nie som schopný v žiadnom prípade pracovať tam, kde by som mohol vyrobiť niekoľko tisícov, lebo som žobrák v dôsledku ťažkého reumatizmu a tu som odhalil ľavú stranu panve, aby i on, p.[án] náčelník ako nelekár videl, ako mi choroba deformuje panev na ľavej strane. Účinného liečenia tu niet, lebo na to sú jedine bahenné kúpele v Piešťanoch. Po tom všetkom mi bolo povedané, že mám plné nároky na to, aby som vzhľadom na Tvoj zdravotný stav, mohol Ti písavať i denne a žartovne poznamenal: „Vždyť stejne jednou budete u konce se svými myšlenkami a přestanete sám psát.“ Potom mi už listy nevracali. V novembri 1955 prišiel som na tento tábor a v svojej povinnosti voči Tebe i Jurajkovi som pokračoval až po dnešný deň. Včera som však náhodile sa potkal s jedným z pánov cenzorov, ktorý v kratučkej debate veľmi šetrne vyslovil i želanie cenzúry „Nemohl by jste to trochu omezit. Je to trochu moc vzhledem na jiné, kteří píší jednou za 14 dní.“ Spomenul som iba v krátkosti Tvoj zdravotný a psychický stav a že teda mám k tomu veľmi závažné dôvody, prečo Ti denne písať, lebo len tak Ti môžem uľahčiť v Tvojej prevelkej duševnej depresii, vyvolávanej veľkou činnosťou štítnej žľazy. Obraciam sa na Teba v týchto dvoch bodoch: 1) Píš mi najviacej 2x za týždeň. 2) Navrhni mi, ako často chceš mať listy odo mňa vzhľadom na vyslovené želanie obmedziť mi písanie. Po obdržaní tohoto listu hneď mi to daj na vedomie. Neber toto v žiadnom prípade, že sa snáď chytám príležitosti, a tak sa odpútavam od ďalšieho častého písania. Skutočnosť je tá, ako som Ti ju vyličil. Nie som ani u konca so svojimi myšlienkami, lebo ony sa mi ešte len väčšími hromadia. Bozkávajúc Ťa i Jurajka, som len Vám navždy odaným oteckom Ďuri.

528 Basedowa choroba – choroba štítnej žľazy.

Dokument č. 37

1956, 28. jún, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 315. list z väzenia rodine na slobode.

315.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

28. júna 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Konečne po dlhšej prestávke obdržal som Tvoj list zo 14. júna, takže za tento mesiac mám od Teba iba 3 listy z 3, 6 a 14.VI. Bola si zase znepokojená, že si nedostala po dlhšiu dobu žiadne moje listy, až po dlhšej prestávke Ti pár došlo. Nuž veru neviem si vysvetliť, čo všetko za tým väzí, lebo nemám obraz o tom, čo si dostala po 18. máji a čo nie. Písaval som Ti denne, jedine 27. júna som Ti nepísal. Nakoľko ma nevolali, že by som mal závadné listy, predpokladal som, že Ti všetky došli v poriadku tak, ako tomu dosiaľ bolo. Nuž čakám trpezlivo ďalšie Tvoje listy, lebo viem, že v nich mi presnejšie povieš, čo Ti došlo. Dnes ani nejdem Ti priamo odpovedať na Tvoj posledný list, lebo chcem sa dotknúť iného. Máme už za sebou výsledok konferencie a aspoň niečo sa z toho týka i mňa. Ovšem čas uteká a ja sa zatiaľ nevraciam domov. Mám za to, že sú iste vydané konkrétne smernice pre revidovanie súdnych záležitostí z r.[okov] 1948 – 52, a tak môžeme očakávať tiež akési kladné riešenie, lebo i v našom prípade súdny senát nadobudol presvedčenie, že by sa to mohlo stať, a tak nám dali tú velezradu. Zaujímavé na celej veci je i to, že u súdu I. inštancie dostal som 6 rokov a len u odvolávacieho pokračovania mi zmenili i paragraf i výšku trestu. Ja sám som v očakávaní, že i môj prípad príde na pretras revíznej komisie a prídem domov. Len musíme ešte počkať nejaký ten čas. Takže v tej veci môžeme byť spokojní. O mňa už ani tak nejde, lebo nádej tu je, ale bolo by dobre, keby už tá Julinka bola z tej nemocnice doma. A tu by som Ti chcel iba toto poradiť. Daj sa do písomného styku s mamou Karolovou v Trenčíne⁵²⁹ a popros ju, aby jej syn, lekár Laco⁵³⁰ ujal sa veci, lebo

529 Matka Karola Kresánka.

530 Brat Karola Kresánka, advokát Ladislav Kresánek.

ako taký má možnosť do vecí vidieť dobre. Nakoniec ako brat Karolov to už mal dávno sám započat' a nie čakať až na nejaké dožadovanie sa. Veď pomôže švagrinej Julinke a bratovi Karolovi. A čo si podnikla s Irenou? Dostala si moje listy, kde som Ťa informoval o nej? Floro ako je vidieť, zaspal a ostal len pri sľuboch. A teraz by mohol u svojho bývalého kolegu – priateľa veľmi dobre sa poinformovať. Škoda, že sa odmlčal. A čo mi robievate, duše moje drahé? Ako mi len vypadá ten huncútik Ďuro? Tak jemu meno Ďuro sa nepozdáva. No, no, však i na to si bude musieť zvyknúť, lebo predsa mu len kde tu povie takto. Myslím, že pre mňa ostane už iba Jurajkom. Bozkávam Vás nesčítanekrát a nežne si Vás viniem do svojho náručia len Vám oddaný Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 38

1956, 25. júl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 329. list z väzenia rodine na slobode.

329.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

25. júla 1956.

Moji najmilovanejší!

Včera som sa znovu potešil, lebo ma po príchode z práce čakal Tvoj milučký a veľmi informatívny list z 11. júla. Preveľmi reálne a výstižne mi vieš opísať Váš život, a tak mne skoro ani nepripadá, žeby som to i sám neprežíval s Vami. Elišenko moja sladká, v tomto liste veľmi múdro si sa rozfilozofovala o pestovaní silnej vôle, o oddaní sa jedine riadením Všemohúceho a robením svojich uzáverov na základe vyvíjajúcich sa udalostí. Plne s Tebou súhlasím a budem veľmi rád ak skutočne tak i budeš všetko prežívať, ako mi to opisuješ. Musíme ešte prinášať i ďalšie obete, lebo čas zatiaľ nám nepraje, i keď sú tu všetky predpoklady na to, že už mám byť medzi Vami. Karol mal návštevu (mamu) a povedali mu, že si písala jeho mame. Ty sama sa mi o tom v liste zmieňuješ. Odpoveď Ti určite pošle, (snáď už ju aj máš). Situácia je taká, že Karolov brat Laco podal pre celú partiu akúsi žiadosť o obnovu, či revíziu procesu s tým, že sa všetci uspokojia s výmerou trestu na prvom pojednávaní v Bratislave. Ty sama si zase podala žiadosti dve, mimo to iste i Irenka (bola tiež 15. t[ohto]. m[esiaca] pri Toňovi) podala, lebo tak jej Toňo prikázal. A dúfam, že Ti teraz po 15. júli i odpísala na Tvoj list. Ak chceme mať čím skoršie revíziu

prevedenú, budete musieť za tým všetci chodiť, občas to pourgovať, lebo ináč pri návale práce mohli by sme čakať i roky trebárs. Zajtra je Anny (príde síce to domov už dosť neskoro), a tak si dovoľujem mame poslať moje najvrelejšie a zo srdca prísťiace blahoželanie k týmto jej vzácnym meninám s prosbou k Pánu Bohu, aby nám ju ešte dlho v zdraví a v telesnej zdatnosti uchoval medzi nami a hlavne aby sa čím skôr dočkala návratu jedného zo svojich zaťov opäť k sebe a svojim najmilším. Anička⁵³¹ je tiež po tieto dni u Teba na dovolenke, tak aspoň ste si tie meniny spoločne v rodinnom krúžku oslávili. Dodatočne i Aničke blahoželám z čistého srdca k tomuto jej sviatku a prajem jej tiež hodne Božieho požehnania a veľa šťastia na ďalšej ceste života. Jak mame, tak i Aničke som veľmi povďačný za všetku tú nezištnú pomoc, ktorú Tebe i Jurajkovi poskytujú a uisťujem ich, že nikto z nás im to nikdy nezabudneme. Bože, veď ani neviem si predstaviť, čím všetkým sa budem môcť im odplatiť a či vôbec budem môcť to všetko revanšovať v takej miere, ako sa oni prejavili voči nám. Zatiaľ im len zo srdca ďakujem. Veľmi som sa potešil i tou správou, že náš malý Jurajko sa tak dobre drží, ba musí to byť veľmi markantná zmena keď i Jarka s Lalim sa o ňom tak pochválne vyjadrujú. Vidíš, Elišenko moja drahá, že dosahuješ pekných výsledkov na výchove Jurajka, ak sa mu venuješ a ho vždy správne usmerňuješ v jeho počínaní. Ty si s ním úplne spokojná a to je už čo na to povedať. I to poslúchanie sa u neho behom času zmení, však naraz všetko nemôžeme u neho dosahovať. Musíme mu len väčšiu pozornosť i v tomto bode výchovy venovať a Jurajko iste sa i tu prejaví na potrebnom stupni. Želajúc Vám veľa radosti a zábavy i na august, som v myšlienkach stále s Vami – len Váš Ďuri.

Dokument č. 39

1956, 30. júl, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 331. list z väzenia rodine na slobode.

331.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

30. júla 1956.

Moja milovaná Elišenko!

531 Švagriná Anna Otepková.

Môj zdravotný stav po stránke boľastí ischiatických či reumatických je veľmi vážny, lebo nieto dňa, čo by som nepociťoval boľasti v kĺboch. Do väzenia prišiel som úplne zdravý a rovný ako svieca. Dnes som chromý na ľavú nohu, mám deformáciu krížnej panve na ľavej strane. A toto všetko nemôžem tu liečiť, pretože na tento stav ischiasu a reumatizmu môžu jedine účinne zapôsobiť svojou liečbou bahenné kúpele v Piešťanoch. V dôsledku neustálych boľastí pociťujem jasne, ako mi stúpa nervozita, čo je nakoniec priamy dôsledok týchto reumatických boľastí. V apríli, máji som bol takmer presvedčený o tom, že v letných mesiacoch budem už pri Vás doma, lebo som opravdivý prípad takého súdneho procesu, kde celkom zjavne bola porušená zákonnosť, a vymeraný neúmerný trest. Veril som preto, lebo o týchto veciach hovoria ministri a tajomníci strany. A zatiaľ som ale ešte stále tu a ani len neviem, či sa vôbec niečo bude konať, aby mi revidovali rozsudok. Tešil som sa na návrat domov hlavne preto, že ihneď po príchode k Vám budem musieť ísť si poležať do nemocnice a odtiaľto potom na návrh ošetrojúceho lekára odísť na kúpeľnú liečbu. Všetko toto však mi uniká a neviem si dnes presne predstaviť, kedy budem doma. Môj stav s reumatizmom však je veľmi kritický a potrebujem bezprostredne účinnú liečbu, a tá jediná je: dostať povolenie na kúpeľnú liečbu v Piešťanoch aspoň na dobu 4 týždňov. Ja som však zavretým, čiže nikde ničoho sa tu nemôžem dovolať, i keď som sa už cez jeden rok o nejaký účinný zásah do mojej liečby domáhal. Furt sa mi len sľubovalo a nič sa nepodniklo. Ja už som zobral na 600 rôznych injekcií a výsledok liečenia žiaden, lebo som zo dňa na deň stále chorejší, keďže boľasti mi neustávajú. Musím pri tom chodiť do ťažkej práce a plniť predpísané normy ako úplne zdravý človek. Prekonávať boľasti a so sebazaprením denne sa namáhať, len aby som stačil plniť ako tak normy, to sú ohromné ťažkosti a zanechávajú zjavnú stopu na mne, lebo zjavne sa mi porušuje nervový systém. Ťažko sa mi žije, lebo ľudovo povedané „nervy mi tečú“. Posielam Ti to preto, Elišenko moja zlatá, lebo chcem Ťa požiadať, aby si urobila niečo, čím by sa mi mohlo pomôcť. Môj návrh by bol, aby si podala žiadosť na príslušný úrad s tým, aby ma premiestnili do Leopoldova a odtiaľ aby som mohol byť trebárs i na vlastné náklady ponechaný na liečenie v Piešťanoch. Stav u mňa je kritický a úradný lekár toto všetko musí uznať, lebo sa to zakladá na skutočnosti. Je i možnosť na žiadosť dostať prerušenie trestu na potrebnú dobu a môcť sa liečiť ako normálny občan t. j. bez dozoru. Na tom mi však nezáleží, pod akou formou sa mi umožní liečiť, ale ide mi predovšetkým o zlepšenie môjho zdravotného stavu a poskytnutie kúpeľnej liečby v Piešťanoch. Ovšem nestačí len žiadosť podať, ale ju i žiadať čím skorej vybaviť osobným urgovaním. Bozkávam Vás všetkých doma len Vám oddaný Vás otecko Ďuri.

Dokument č. 40

1956, 6. august, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 334. list z väzenia rodine na slobode.

334.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

6. augusta 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Dňom 5. augusta t.[ohto] r.[oku] zmenilo nám veliteľstvo väzenského ústavu kmeňové čísla a prideliť nové. Preto po obdržaní tohoto listu píš mi už moje nové číslo kmeňové, ktoré je: 4028/U. Staré kmeňové číslo už mi nepíš nikde. Ináč moja adresa ostáva nezmenená v ostatnej úprave. Mám dojem, že i tú Tvoju žiadosť o polovinu nebude už vybavovať Krajská prokuratúra v Karl.[ových] Varoch, ale v Prahe. To Ti nakoniec iste Kr. prok. [Krajský prokurátor] z Karl.[ových] Varov napíše, že Tvoju žiadosť postúpili kompetentnému úradu v Prahe. Toto nové moje kmeňové číslo odteraz používaj vo všetkej Tvojej korešpondencii i so súdnymi úradmi vo veci tej ktorej žiadosti. Môžeš len vtedy používať staré kmeňové číslo, ak by si niečo chcela zvýrazniť v súvislosti s tým, že som bol niekedy i vo Väzenskom ústave v Ostrove. Na Tvoj milučký list z 18. júla som Ti už čiastočne odpovedal 4. t.[ohto] m[esiaca]. Dnes idem ďalej naň odpovedať. Najprv vo veci korešpondencia chcem Ti povedať toľkoto, že budem sa riadiť tak, že budem Ti písať podľa toho, ako sa mi bude žiadať a aby pri tom to nebolo nadpočetné. Aničke drahejšej už dovolenka uplynula, ste sa príjemne rozptýlili, povyprávali a iste i mňa túžobne očakávali, že sa snáď jedného dňa Vám ozvem telegramom. Ovšem tak sa nestalo a neviem, neviem, kedy sa tak stane, lebo akosi málo ľudí v júli išlo domov. To predtým odchádzalo ďaleko viacej. Nevieš, či to tie udalosti v Poznani⁵³² to zhatili, alebo niečo iné. Teraz zasa sa objavila ďalšia záležitosť so Suezom⁵³³, a tak si myslím, že to všetko môže

532 28. júna 1956 vypukla v poľskom meste Poznaň demonštrácia robotníkov. Vzbura zameraná proti vládnemu režimu, bola krvavo potlačená.

533 Suezská kríza bol spor medzi Egyptom a alianciou Spojeného kráľovstva, Francúzska a Izraela o strategický Suezský prieplav. PLECHANOVÁ, Běla – FIDLER, Jiří. *Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941 – 1995*. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, Praha, 1997, s. 55 – 73. ISBN 808524179X.

mať ten nepriaznivý vplyv na môj pobyt vo väzení, že neprídem tak časove domov, ako sme to obaja predpokladali. Pri tom všetkom však musíš sa dohodovať s Karolovou mamou v tom zmysle, že raz ona a raz Ty v malých časových intervaloch sa popodíivate v Bratislave po tom, čo sa robí s revíznym pokračovaním. Len toto nám môže doniesť najlepší a najspravodlivejší výsledok celého môjho prípadu neopodstatnenej velezrady, ktorú som nikdy nespáchal, lebo nič som podobného v skutku neučinil. Totiž revízne pokračovanie tu v mojom prípade musí podľa nových právnych pojmov prebehnúť, lebo vtedy v r.[oku] 1950 súdny senát nadobudol presvedčenie, že mohla byť spáchaná velezrada a tým už eo ipso ma i za velezradu odsúdili. Dnes ale musí sa viesť podrobné šetrenie a tak dlho, aby sa v každom prípade dokázala skutková podstata trestného činu. Čiže dnes ma nemôže nikto súdiť za to, že on nadobúda presvedčenia, že by som to mohol spáchať, ale jedine za to, že mi všetku moju trestnú činnosť dokáže skutkami a činnosťou, ktoré som previedol. A to, čo som spáchal trestné podľa platných zákonov dnešnej ČSR, rozhodne nie je velezrada, ale čosi iné, čo mi nemôže nikdy prisúdiť 12 rokov väznenia. Preto som Ti i minule písal, že najlepšie pre mňa bude revízia, lebo tá jedine vnesie správnosť posúdenia do môjho prípadu. Podmienené prepustenie na polovinu trestu nikdy nemôže odstrániť porušenie socialistickej zákonnosti v mojom prípade, lebo toto prepustenie vychádza z toho, že vymeraný trest je správny a spravodlivý. Preto prosím Ťa len o to, aby si sa po veci častejšie pozrela dľa možností a vymohla revízne súdne preličenie, ktoré mi úplne právnom v zmysle nových smerníc a vyhlásení strany i vlády prináleží. Preto i Ty veľmi správne mi hovoríš, ako si uviedla do žiadosti, že všetky uznesenia týkajúce sa týchto vecí presne sleduješ a že pri vedomí svojich povinností máš i právo, v danom prípade právo na konečné spravodlivé posúdenie môjho prípadu trestnosti. Bozkávam Ťa peknučko len Tvoj a Jurajkov otecko Ďuri.

Dokument č. 41

1956, 12. október, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 364. list z väzenia rodine na slobode.

364.

Juraj Hurný, 08829/Z

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

12. októbra 1956.

Moja predrahá Elišenko!

Dnes si ma veľmi potešila, ale i rozrušila svojím listom z 3. X. Nie že by som bol snáď prekvapený tým, že Karol⁵³⁴ je už pri mame, ale tým ma to znepokojilo, že u Vás doma zväčšila sa nervozita z vyčkávania návštevy Julinky. Verím pevne, že Julinka každým dňom vydá sa na cestu, a preto neostáva Vám nič inšie, než trochu trpezlivosti do určitého dňa. Plne Ťa chápem, že nemáš ani chute na písanie listu, lebo viem si veľmi dobre predstaviť Tvoj i mamin duševný stav a vlastne plne sa s Vami zžívam v tomto, lebo i u mňa je to úplne to isté. Tak len trpezlivosť trošičku a bude zase všetko pekné, šťastné a lahodné. Lacovi⁵³⁵ ďakujem za pozdrav a opätujem svoj úprimný, zo srdca vyvierajúci pozdrav. Však potom budem i ja možnosť mať sa s ním a jeho príbuznými v Tvojej prítomnosti pobaviť. Dúfam len v to najlepšie a v svojom prípade, z čoho usudzujem na veľmi skoré vybavenie revízneho šetrenia. Škoda len, že si nemohla vtedy pocestovať do Bratislavy, lebo by si bola určite dostala už presnú informáciu o mojej záležitosti a tým by si sa bola vyhla možným duševným depresiám. Toto som predvídal, a preto som Ti i po odchode Karola doporučil na každý pád poďívať sa do Bratislavy. Prosím Ťa, ako aj mamu, aby ste zachovali čo najväčšiu trpezlivosť a nech Vás nevedia vyvieť z pokojného života tie málo dni, o ktoré sa fakticky jedná. Tvoj návrh na stretnutie u Aničky⁵³⁶ je jediný a pokiaľ si dobre pamätám, som Ti ešte ho v minulom roku sám potvrdil a za jediný a správny uznal. Áno, len tak urobím, ako sa zmieňuješ v tomto poslednom liste. Až budeš cestovať potom k Aničke, prosím Ťa, aby si podľa možnosti zobrala sebou i to, čo si mala v čistiarni v Leviciach. A či si pamätáš, čo ešte máš sama obliecť? Anička Ti darovala až dve súpravy a Ty si ich nechala stranou, že až pre mňa, keď budem už pri Vás. Lúbim Ťa takú, akou si a pripomínam Ti to len preto, aby si sa sama v návale citov radosti nepozabudla, a tak sa nepripravila o toľkú radosť, ktorú si už dlhé mesiace predstavuješ, prežiť v mojej spoločnosti. Zoberieš si aspoň 6 dní dovolenky, však? 2-3 dni v Bratislave a ostatok v Žemberovciach. A na toho nášho Jurajenka sa veľmi taktiež teším, lebo som ho už cez rok nevidel. Mám veľikú radosť z Teba i z Jurajenka, lebo viem s istotou,

534 Karol Kresánek bol prepustený na slobodu 26. septembra 1956. ŠA Bratislava, Pst III 161/50, šk. 77. Krajská prokuratúra v Bratislave. Rk 72/56, 13. december 1956.

535 Pravdepodobne ide o Ladislava Kucku, kolegu Juraja Hurného z vojenských čias, ktorý sa neskôr stal operným spevákom a pedagógom.

536 Manželia si naplánovali stretnúť sa u švagrinej Anny v Bratislave.

že s Vami budem si nažívať krásne a šťastne i napriek tým všetkým starostiam, čo nás čakajú. Sme ľudia preto, aby sme si vedeli predovšetkým pomôcť v svojich radostných záležitostiach a to my dosiahneme veľmi ľahko tým, že sa rozumne o veci porozprávame a dohodneme na najlepšom riešení. Ak prídem domov, budem môcť dva týždne byť doma a len potom vstúpiť do práce. A za tú dobu budeme môcť i všeličo už zariadiť. Ja žijem tiež v povedomí že nás čaká veľa práce a starostí, ale to ma nikdy nesmie a ani nemôže postaviť do pózy stroskotanca. Ľudia žili v starostiach a veľmi krásne a nikdy kvôli starostiam nezúfali. Už to je dobre na celej veci, že si plne uvedomujeme svoje životné ťažkosti a to je veľmi napomáhajúce nakoniec pri riešení každého problému. Byť bude najväčšou prekážkou, ale i to po odstupe času sa priaznivo vyrieši. Pracovať budeme obaja, lebo bude treba nejakú úsporu urobiť pre zariadenie domáceho útulného kútika. Vidiš, o tých veciach obaja rovnako rozmýšľame a to je už veľa a krok k úspešnému vyriešeniu tých všelijakých ťažkostí. V plnej zhode a dohode budeme si pekne nažívať a viesť si náš manželský i rodinný život tak, aby sme sa v ňom cítili všetci šťastne a zbožne budeme sprevádzať všetky naše kroky života. Tešiť sa na Vás veľmi netrpezlivo, Vám len Vám navždy oddaný a verný Váš Ďuri.

Dokument č. 42

1956, 31. október, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 367. list z väzenia rodine na slobode.

367.

Juraj Hurný, 4028/U.

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice.

31. októbra 1956.

Moja milovaná Elišenko!

Nech sa snažím čo akokoľvek písať Ti ucelený a premyslený list, nejde mi to, lebo som veľmi nesvoj. Iste ma vieš plne pochopiť, z akých všetkých príčin tento nemožný stav u mňa je, a preto sa ani nejdem o tom zmieňovať. Však?! Mňa len to najviac mrzí, že ste doma príliš optimisticky nazierali na môj návrat domov a verili ste všetkým krásnym slovám. I keď mi píšeš, že je to otázka času už len, predsa nie som s Tebou úplne súhlasný, lebo ja si Ťa viem predstaviť, ako každým

dňom v očakávaní sa potešujete, že snáď zajtra to už bude a listonoš Ti prinesie túžobne očakávaný telegram. Môj návrat bol a je otázkou času od samého začiatku násilného odlúčenia od rodiny a tým i zostáva v tom reálnom ponímaní, že ešte to zajtra nebude, že sa Vám ohlásim telegramom, aby ste prišli k Aničke do Blavy. Karol šiel domov 26. m. m., kedy boli mnohé okolnosti ináč, než sú dnes. A tak ja Teba i mamu prosím, aby ste zachovali Vám tak potrebný vnútorný klud a s tými najväčšími nádejami verme všetci, že Všemohúci Stvoriteľ nám len predsa raz dožiči sa šťastne stretnúť. Dúfam však, že neustaneš v Tvojej iniciatíve a budeš sa o veci informovať na tých najvyšších miestach. A či je už doma Julio Valovič?⁵³⁷ Ak áno, je treba, aby si na túto okolnosť ako i Karolovu nezabudla a príslušne ju pripomenula v Tvojej informatívnej žiadosti. Spomínam si, že si mi písala svojho času, ako Ti odpovedal p.[án] gen.[erálny] prokurátor na Tvoj osobný list jemu a i druhýkrát Ťa gen. prokuratúra upovedomila, že vec po vyšetrení zaslala Kraj. prokuratúre v Blave k vyhoveniu. Táto i žiadosť, ako Ti 12 t.[ohto] m.[esiaca] sám p.[án] kraj.[ský] prokurátor hovoril, kladne vybavila a zaslala na prevedenie do Prahy. Kto o tom v Prahe má rozhodnúť, kedy mám byť prepustený i ja, to neviem. Mne len to nie je nijako zrozumiteľné, že Julio mal 20 rokov a Karol 15 rokov trestu, o nič lepšie sa nechovali, lebo s oboma som bol roky pohromade na tom alebo onom tábore. Ja mám 12 rokov trestu a som ďalej ponechávaný vo väzení. Aby som mal vec objasnenú tu, dovolil som si predložiť tamojšiemu veliteľstvu raportný lístok s prosbou, aby mi umožnili pri najbližšej návšteve p.[án] prokurátora rozhovor s ním za účelom vysvetlenia, čo je s mojím odchodom na slobodu ako i poinformovať sa, či je možné dostať prerušenie trestu na potrebnú dobu kúpeľnej liečby môjho veľmi vážneho reumatického stavu. Totiž Tvoja žiadosť v tomto smeru je práve tu, lebo som sa na základe nej nechával presne a podrobne vyšetriť u nášho lekára. O výsledku vyšetrenia lekárom som Ti napísal v posledných dvoch svojich listoch. Spomeniem Ti dnes už iba sedimentáciu krve, ktorú mám podľa slov lekára výbornú, totiž 1 a 2. Iné experimenty s krvou nerobil lekár, lebo tu niet na to možnosti. Elišenko moja zlatá, snáď nebudem Ti tak často písať, lebo budú iste také momenty, že nie som v stave na nič sa sústrediť, preto sa nijako neznepokojuj. Ak budem mať v ten ktorý deň dobrú náladu, budem sa ihneď chytať pera, aby som sa Vám ozval svojím príhovorom. Končiac, vrele si Vás bozkávam a nežne objímam len Vám oddaný a navždy Váš verný otecko Ďuri.

537 Július Valovič bol jedným z odsúdených zo skupiny okolo Karola Kresánka. A ÚPN Bratislava, f. KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA – S, a. č. 271.

Dokument č. 43

1956, 3. november, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 368. list z väzenia rodine na slobode.

368.

Juraj Hurný 4028/22

Píšem manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

3. novembra 1956

Moji najmilovanejší!

Blíži sa nám zima a s tým i veľká starosť, ako sa zaoblieť a zaopatriť si Vám uhlie a drevo. Predpokladal som, že o tieto starosti budem sa už ja osobne starať, lebo nad slnko jasnejšie je, že som mal byť súčasne s Karolom prepustený. Hlavný vinník je už von z väzenia, pričom je to rozvedený a bezdetný muž a ja čo otec rodiny ďaleko s menším trestom som ešte tu. Mňa veľmi citlivo sa dotýkajú Vaše starosti zaopatriť sa na zimu, a tak pri všetkej možnej mojej starostlivosti môžem jedine to Ti doporučiť, aby si si podala žiadosť na tunajší väzenský ústav o uvoľnenie aspoň 2000.– Kčs z môjho úložného. Žiadosť si nechaj potvrdiť MNV⁵³⁸. S tým neodkladaj, lebo potrebujete jak šatstvo a obuv tak aj drevo a uhlie na zimu. Nechcem Ti brať, moja drahá Elišenko, Tvoj optimizmus, ale musím Ťa pripraviť na to, že nečakaj ma v dohľadných dňoch doma. Je nemysliteľné, aby po tom všetkom, čo sa vo svete odohráva, som mohol prísť domov. Ja nevidím do situácie, ale i tie správy z našich novín mi dávajú úplne za pravdu, že medzinárodná situácia sa priostrila. A za takej situácie nemôžem byť prepustený, hoci môj trestný čin už mám dávno počtom dní väznenia odčinený. Toto Ti dávam ako svoje vysvetlenie, prečo som ešte tu. Ak sú iné príčiny môjho ďalšieho väznenia, plynúce z môjho chovania počas výkonu trestu, tu Ti vysvetlenie môže dať jedine generálna prokuratúra a jej podriadené orgány. Tam Ti nakoniec vysvetlia, či je zákonné to všetko, čo sa so mnou za tých 6 rokov porobilo a pokiaľ zákon pripúšťa držať ma ďalej vo väzení i za prejav chovania takého, aké som mával. Dnes si ešte, ako vtedy, dobre pamätám, čo mi povedal predseda senátu štátneho súdu v Blave. Povedal: „Svojou prácou odčinite škodu, spôsobenú robot.[níckej] triede., Stratil som zdravie, len aby som plnil pracovné povinnosti: Dnes som žobrák, chromý a už trvalo deformáciou tela

538 Miestny národný výbor.

poznačený len preto, že nebral v r.[okoch] 1950 – 1954 nikto zreteľ na môj reumatický stav a s ním vleklú chorobu, ale naopak, vyhadzov a korekcia sa mi dostali za moje sťažovanie si na veľiké bolesti. To sú tie kázeňské tresty, ktorými ma poznačili v osobných záznamoch. Môj prípad spadá pod revíziu, lebo revízna komisia to sama stvrdila tým, že hlavných vinníkov, čo sa pokúsili prejsť ilegálne hranice, už prepustila na slobodu. Je zaujímavé i to, že si podala na najvyššie miesta i Ty sťažnosť, ako hrubo Ťa zastrásoval v lete r.[oku] 1955 ten jeden z tábora P, len aby cestou Teba mohol mne dokázať, že ma zlomí v mojich ideáloch a svetanázoze, že ma na to dodnes nikto nevypočúval. Pokladám si za svoju morálnu povinnosť Ti toto napísať, aby si videla, že môj spoločný rodinný život s Vami dávno je oddalovaný rôznymi okolnosťami, s ktorými nakoniec nič nemám spoločné. Môj veľmi vážny stav zdravotný, ktorému tu nie je možné poskytnúť účinnú liečbu, ma každým dňom ženie do väčšej katastrofy, lebo môže sa stať veľmi vážna porucha srdca, nervstva a naprosto nevyliciteľné deformovanie tela. Toto je môj výkrik záchrany môjho zdravia k Tebe ako mojej vernej manželke s tým, aby si mi presadila aspoň potrebnú kúpeľnú liečbu v Piešťanoch na príslušných prokuratúrach a úradoch. Toto nie sú už žiadne žarty a môže sa stať to najhoršie, že úplne ochrniem a sa stanem nevyliciteľným prípadom. – Bozkáva Vás len Vám oddaný Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 44

1956, 11. november (I. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 371. list z väzenia rodine na slobode.

371.⁵³⁹

1. časť

11. nov. 1956

Moji najdrahší

Nezostáva mi nič inšie než sa Vám prihovoriť touto cestou, lebo „niekto“ má veľiký záujem na tom, aby sme sa sebe navzájom čo najviac odcudzili. Písaval

539 Listy č. 371 – 375, všetky datované 11. novembra 1956, boli súčasťou motáku (kábel zaliaty smolou), ktorý bol Eliške doručený poštou v zapečenom chlebe. Poslal ho neznámy civilný zamestnanec z uránových baní.

som Vám niekoľko listov, kde som sa obširne rozpísal o tom, čo nás v rodine môže najviacej zaujímať, t.[o] j.[est] o mojom návrate, o mojom zdravotnom stave a čo ako ďalej podnikáť, aby som konečne sa dostal domov a mohol si začať reparovať zdravie. Tie listy Vám však neboli odoslané, lebo podľa názoru pestovateľov kultúru osobnosti Vy doma o tom nemáte vedieť. Ja však mám iný názor na túto záležitosť a tvrdím, že Vy ako moji najbližší a najdrahší musíte o týchto závažných veciach vedieť a podľa toho jednať. Nevidím nič také, čo by ohrozovalo výstavbu socializmu, alebo celistvosť republiky, ak Vám dám vedieť, ako som mizerne so svojím zdravím. Na môj jeden list si mi podala, drahá Elišenko, žiadosť o prerušenie trestu za účelom kúpeľnej liečby v Piešťanoch kvôli môjmu reumatizmu. Došlo to ku konci októbra i tu, a tak som sa podrobil dôkladnej lekárskej prehliadke. A výsledok bol pre mňa priamo hrozivý. Prv však, než ma lekár vyšetril, porozprával som mu od kedy to reuma mám a aké všetky liečby som tu absolvoval, ako i aké nevoľnosti pociťujem. Tak keď to všetko zhrniem do hromady, situácia je takáto so mnou: Dnes už mám deň čo deň (je len veľikou zriedkavosťou, že to nepociťujem) neustále bolesti v dolných končatinách, kde ľavá noha je úplne katastrofálne silne zasiahnutá. Dnes mám túto ľavú nohu o proti pravej nohe slabšiu o toto: v stehenej oblasti skoro o 5 cm, tesne nad kolenom 1,5 cm a na lýtku niečo málo cez jeden 1 cm. Krívam už denno-denne a podľa slov lekára sotva mi Piešťany pomôžu natolko, aby som mohol byť znovu v pôvodnom stave. Mám i takú deformáciu tela v kĺbovej časti, že to každý laik vidí. Už po roky sa mi neustále stupňuje nervozita, lebo tento veľmi silný reumatizmus zastihuje mnohé nervstvo, ba samá chrčtová páter v dolnej svojej časti má mierne hrbolky. A stáva sa mi dosť často, že niekedy mám také bolesti v krížoch, že sa ani pohnúť nemôžem. Toto sú všetko dôsledky toho, že som tu bol zaraďovaný po dobu rokov do práce, kde na mňa tiekla voda a bolo stále vlhko, hoci raz v 1952 roku istý vojenský lekár poznamenal do môjho osobného zdravotného záznamu „vyhýbať sa práci vo vlhku“. Podrobil som sa všetkým tu na táboroch možným liečbam, ale bez úspechu, lebo ak som v r.[oku] 1950 odchádzal rovný ako svieca, nechramal som a bez deformácie, tak dnes i keď som sa liečil, som chromý, deformovaný na tele a prihrbený. Nuž čo mohla mať tá všetka liečba za blahodarný účinok, keď som pracoval vo vlhku a vo vode. A dostať sa na iné suché pracovisko sa mi nikdy nepodarilo, lebo sám veliteľ Lauer mi do očí v r.[oku] 1953 povedal, že „pro Vás mám jenom díru, tam budete pracovat, plnit normy a tam i zahynete.“ To bola jeho odpoveď, keď som si sťažoval na svoje reumatické bolesti. Na takéto jeho slová som mu aj povedal svoje, porovnávúc ho k vrahom a beštii. Zúril a v tej svojej zúrivosti mi vyhrážal všemožným spôsobom. Ba až tak ďaleko sme zašli, že v decembri 1953, keď som už skutočne nemohol v tej

„dúre“ pracovať a odmietol som pracovať na pracovisku, si ma zavolať do kancelárie a tu hovoriac mi, že ľutuje len Teba a naše dieťa, ale že mne bez akéhokoľvek pohnutia svedomia „by vpálil kulku do hlavy.“ Vtedy som ho odkázal ísť si svoje chůtky strieľať ľudí ukojiť do Vietnamu. To bol postoj môjho veliteľa ku mne ako ku chorému človekovi. So sebazapieraním a premáhaním prebýjal som sa zo dňa na deň, len aby som mohol tu ako tak existovať a žiť. Injekcie tých všelijakých jodantoxov, infrajodinov len tak do mňa pichali, avšak z práce ma lekár nemohol vybrať, lebo nemal som horúčku. Ba i do simulantov mi nadávali a nie a nie nájsť nejakú oporu, aby som konečne mohol začať sa účinne liečiť. Ja som o tomto mojom kritickom štádiu veľa rozmýšľal, a preto som Ti i vtedy hovoril, aby si mi podala žiadosť o preloženie do Leopoldova, lebo som predpokladal jednak suché povrchové pracovisko a jednak účinnejšiu liečbu samým bahnom čerstvo prineseným z Piešťan. Pamätám si, že tú žiadosť Ti zamietli, že môj zdravotný stav je „zcela uspokojící“, alebo podobne nejako. Za tých skoro 7 rokov tento proces stupňujúcich sa reumatických bolestí dosahuje svojho kritického momentu a mňa uvrhne úplne do zúfalstva. Ja nemôžem vedieť, či mi tú žiadosť kladne vybaví a hlavne kedy vybaví. Ja viem len jedno s istotou Ti tvrdiť, že každým dňom stav sa u mňa zhoršuje a spejem k tomu najhoršiemu, že mi nebude už skoro nikto pomôcť, ak sa tu v čo najskoršom čase neposkytne mi účinná liečba a tá je jedine – kúpeľná liečba v Piešťanoch. Toto všetko Ty musíš vedieť, aby si mohla urobiť tie najpotrebnejšie kroky k záchrane môjho veľmi porúchaného zdravia. Dnes v súvislosti s tými neustálymi reum.[tickými] bolesťami pociťujem v svojom organizme toto všetko: denné bolesti hlavy hlavne v temene, skoro denno-denné trpnutie ľavej nohy, dosť časté krčové záchvaty v ľavej nohe, veľký stupeň nervozity, časté pichanie v oblasti srdcového svalu (hlavne na ľavej strane), neustále denné bolesti v ohybných častiach ľavej i pravej nohy, v ľavej však veľmi silné a neustávajúce. Lekár mi sám hovoril, že budem sa musieť podrobiť i veľmi dlhej neurologickej liečbe, lebo to reuma narušilo veľmi vážne nervstvo a chrbtovú pater. Toto Ti musím dať vedieť, lebo len Ty ma budeš vedieť v tomto mojom úbohom zdravotnom stave pochopiť. To je môj výkrik Tebe o záchranu ešte toho trochu zdravia s tým, že o tom všetkom budeš informovať nadriadené úrady, ako Ti to ďalej navrhнем. Druhý problém tu máme s tým revíznym pokračovaním. Dúfam, že si sa už sama presvedčila, že ma tu držia i napriek plnej jasnosti, že plne spadám pod prípady, kde bola hrubo porušená socialistická zákonnosť, akoby navzdory Tebe a mne. Mne sa zdá, že nadradená Generálna prokuratúra nevie presne o tom, čo robia jej podriadené orgány. A tak tu treba tiež urobiť potrebný krok. Elišenko moja zlatá, musíš okamžite konať v tom smeru, že napíšeš

si osobnú sťažnosť priamo osobne generálnemu prokurátorovi Bartůškovi (presne meno neviem síce, ale niekde to zistíš)⁵⁴⁰ a tam sa postažuj na mnohé a mnohé okolnosti, ktorými nás úplne zámerne od seba odlučujú. Tým, že už prepustili na slobodu Karola a Jula jasne potvrdili sami, že i ja patrím von, lebo ja nakoniec som ani sám nechcel ísť za hranice ilegálne, ako oni dvaja. A držať ma i naďalej vo väzbe len preto, že som sa za žiadnu cenu neprepožičal konfidentstvu vo väzení, niet absolútne žiadneho zákonného podkladu. Od samého začiatku väznenia som žil stále v tom povedomí, že sa na mne spáchala veľiká krivda, lebo nad slnko jasnejšie bolo to, že hrubo porušili social. zákonitosť, keď mi za také nič vymerali 12 rokov. Až tento rok konečne uznali svoje veľiké chyby a vraj že idú naprávať spôsobené chyby. Nuž kde je potom tu tá pravá spravodlivosť i voči mne, keď jasne porušili v r. 1950 soc.[ialistickú] zák.[onnosť], že ma súdili za akúsi velezradu, ktorú som nikedy fakticky nedokonal. Hlavných vinníkov, čo chceli ujsť za hranice, už prepustili von a mňa, čo som iba vedel a napomáhal, držia ďalej tu. Ja i v tom vidím ďalej nesprávny postup a rád by som vedel len príčiny môjho ďalšieho väznenia. Lenže ja ich nemôžem zistiť. Bozkáva Vás len Vám oddaný Váš Ďuri.

Dokument č. 45

1956, 11. november (II. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 372. list z väznenia rodine na slobode.

372.

Juraj Hurný 4028/u

2. časť

Píšem manželke: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice

11. nov. 1956

Moji najdrahší!

⁵⁴⁰ Prof. Jan Bartůška sa stal novým generálnym prokurátorom v roku 1956. SKALOŠ, Martin. Zmeny v organizácii a činnosti československej prokuratúry v rokoch 1948 – 1989. *Studia iuridica Cassoviensis*, roč. 2, 2014, č. 1, s. 116. ISSN 1339 – 3995.

Uvážiac môj zdravotný stav i tú skutočnosť, že spadám pod revíziu, musím Ti drahá Elišenko, navrhnúť toto: Ad 1.) Domáhaj sa čím prvého premiestnenia mňa do Leopoldova, aby som mohol sa podrobiť tam jednak účinnej liečbe aspoň čerstvo dovážaným bahnom z Piešťan a jednak aby som mohol byť zaradovaný na pracovisko, kde nie som vystavovaný vetrom, dažďom a dlhým pobytom za tuhých zimných dní a snehových fujavíc. Dnešné moje pracovisko je to najlepšie, čo tu na dané pomery môžem mať, avšak som 10 hodín denno-denne mimo nedele furt vonku. To je ako dočasné riešenie môjho zdravotného stavu. Ad 2.) Pourguj žiadosť, alebo lepšie snáď bude poslať novú žiadosť o prerušenie trestu, aby mi tak umožnilo sa liečiť účinnou liečebnou kúrou aspoň 28 dní v Piešťanoch. V žiadosti uveď všetky znaky môjho veľmi kritického zdrav.[otného] stavu a nutnosť okamžitého liečenia v kúpeľoch, lebo všetky možnosti liečby tu na táboroch mi vôbec nepomáhajú. Dnes si už robím iba masáže a vtieram si reumaziu, lebo všetko ostatné je bez účinku, ba naopak injekcie mi škodia (jadontox, infrajodin a pod.) a tunajšiu diatermiu (ak ju vôbec tak možno nazvať, lebo je to len čosi veľmi illuzorného) neberiem čiste preto, že sa tam zohrejem a z pod lampy hneď von, čím sa vlastne nemoci nie pomáha, ale sa len stav zhoršuje. V žiadosti tiež žiadaj urýchlené moje lekárske prešetrenie úradným lekárom (doteraz ma vyšetril len náš tunajší lekár, tiež väzeň), ako aj zroentgenovania (lepšie pov.[edané] roentgenické snímky zhotoviť kĺbu a chrbtovej patere). Týždne ubiehajú, ja hrozne trpím a pomoc sa mi nemôže dať, lebo len urýchlená kúpeľná liečba môže mi čosi pomôcť. Toto moje zhoršenie stále sa stupňuje a neviem, ako zimu budem prežívať, ak by som mal tu i naďalej pracovať. V žiadosti uveď, že tento kritický stav môjho zdravia je zapríčinený tým, že som roky musel pracovať v baniach vo vlhku a vo vode a že moje domáhanie sa na povrchové práce nechcel v r.[okoch] 1950 – 1955 nikto vypočuť. Aby som mohol existovať, musel som za každú cenu pracovať. A výsledok dnes je tu ten, že som natrvalo musel sa poznačiť na tele, lebo som chromý a deformovaný na tele. Toto je obžaloba môjho zdravia na roky 1950 – 1954 pobytu tu na táboroch, kde kult osobnosti páchal svoje ťažké chyby proti ľudskosti. Ad 3.) V tejže žiadosti žiadaj tiež, aby úradný lekár mi súčasne priznal zníženú práceschopnosť ako aj snáď diétnu stravu. To môžeš sama vo vašej nemocnici u lekára zistiť, koľko % by mi patrila znížená práceschopnosť a či mám nárok na diétnu stravu. Obdobne som to písal normálne, lenže mi to vrátili (však jeden list Ti i posielam z vrátených). To je ale nemysliteľné, aby si Ty o tom všetkom nevedela, ako vážne som chorý a čo ihneď potrebujem zariadiť. O revízii pohovorím Ti v druhom liste. Zatiaľ si Vás vrele bozkávam a nežne objímam len Vám oddaný a Vám patriaci Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 46

1956, 11. november (III. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 373. list z väzenia rodine na slobode.

373.

Podaj ihneď sťažnosť priamo osobne generálnemu prokurátorovi, poslancovi NS⁵⁴¹ J. Bartuška (do vlastných rúk), kde rozved' celý prípad, že Karol i Julo sú už na slobode (hlavní vinníci) a ja ešte nie. Zdôrazni, že si plne presvedčená o ďalšom porušovaní socialistickej zákonnosti preto, že pri revíznom pokračovaní celej skupiny hlavných vinníci sú prepustení a vedľajší nie. Či je nejaký zákon, ktorý by toto pripúšťal a pre aké príčiny? Odvolaj sa na Tvoje rozhovory na Kraj.[skej] prokuratúre v Blave, kde vlastne o revízii kladne rozhodli, lebo tam sme boli súdení a tamojším štátnym súdom bol vynesenej charakter trestného zločinu, ktorý po 6 rokoch museli uznať ako porušenie socialistickej zákonnosti. A pripúšťa zákon jedného uznať a druhého nie? Sama si písala tiež svojho času na gen.[erálnu] prokuratúru a si si i pochvalovala, že tamojšie úrady ďaleko lepšie a rýchlejšie jednajú než v Blave. Dúfam, že si dnes iného náhľadu, lebo Kr.[ajská] prok.[uratúra] v Blave prípad kladne vybavila, dvaja sú už i doma a sú to tamojšie niektoré úrady, čo majú ten najväčší záujem na mojom ďalšom väznení. Som presvedčený, že gen.[erálny] prokurátor nevie veľa, čo konajú proti jeho nariadeniam jemu podriadené orgány a že i môj prípad môže byť zadržovaný podobným zloduchom, aký Ťa v lete r.[oku] 1955 tak hrubo a neľudsky zastrašoval. Si si sťažovala na to a dodnes to leží vo fioku a nikto nič ešte nevyšetroval mňa, ako hlavného...⁵⁴² Ako vieš, som veľmi rozhodne a pohoršene odmietal jak na tábore v Ležnici, tak i na tábore P spoluprácu, resp. robiť konfidenta, a tak orgány týchto táborov nakydali na moju osobu spústu nehorázných lží a nedokázaných obvinení a toto ma stále sprevádza, hoci to bolo krivo nanesené väzňami konfidentami v r.[okoch] 1950 – 1955. Veď si len predstav tú zákernosť voči mne, ktorú voči mne celkom otvorene prejavil istý podporučík SNB⁵⁴³ na tábore P. Dňom 1. apríla 1956 ma dal znovu fárať do bane, hoci v mojom zdravotnom zázname videl jednak „B“ klasifikáciu a jednak

541 Národní shromáždění.

542 Poškodenie vrchnej časti listu smolou.

543 Sbor národní bezpečnosti.

zaznamenanú „deformáciu pánve v dôsledku chronického reumatizmu“. Keby som bol odmietol ísť tam pracovať, bola by nasledovala korekcia. Fáral som 3 mesiace a koncom júna som rozhodne sa proti tomu postavil, lebo reumatické bolesti mi nedovoľovali dole v bani vykonávať prácu. Tak som na tom podporučíkovi žiadal aspoň tú zmenu v bani, aby ma dal ako chorého človeka k pumpe, ktorá pumpuje vodu. Je to tá najľahšia práca v bani, aká tu existuje. Pokiaľ nevedel moje meno, celkom ľudsky so mnou hovoril, len čo sa ma spýtal na meno a sám mu ho i povedal, zrazu vošla do neho vrcholná dávka „humanistickej pomoci chorému“ a hovoril mi.: „Čo, Hurný, preč, nemám času sa s Vami baviť. Pro Vás mám jen díru.“ Ja som sa však nenechal tak ľahko odbyť a navštívil som ho v jeho kancelárii už s lístkom od lekára, ako vážne som chorý a tu mi celkom otvorene povedal.: „Pro Vás pane Hurný, nemáme pumpu. Nemáte na to zásluhy.“

Dokument č. 47

1956, 11. november (IV. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 374. list z väzenia rodine na slobode.

374.

„Budete tam pracovat...⁵⁴⁴ a když ne, tak půjdete do korekce za odmítnutí práce.“ Takto jednal so mnou ešte v lete r.[oku] 1956 (bolo to presne 28. júna 1956) jeden z mojich predstavených na tábore „Z“, ktorý úplne jasne tlmočil stanovisko celého veliteľstva voči mojej osobe. Lenže ja som sa s tým jeho hrubým zastráňovaním neuspokojil a som trval kategoricky na tom: buď budem pracovať u pumpy ak musím byť v bani, alebo odmietam ďalej fárať od 1. júla 1956 a žiadam dňom 1. júla preradenie na povrchové komando. A rozmyslel si to a ma i dal od 1. júla tu pracovať, kde som podnes. Tento pán má tiež na svedomí veľa z toho, že ma dal tak chorého fárať v apríli 1956 do bane, do vlhka a do vody, lebo za tie 3 mesiace sa mi katastrofálne zhoršilo reuma. Ak teda hľadám príčinu môjho dnešného zožobračenia, je celá v neludskom zaobchádzaní jedincov voči mne v r. 1950 – 1955 na tun.[ajších] táboroch. O tom a inom chcem si pohovoriť s prokurátorom,

544 Poškodenie vrchnej časti listu smolou.

lebo som presvedčený, že nemajú ten pravý obraz o mojom chovaní a prečo som musel v rokoch 1950 – 1955 a i 1956 stavať sa proti takým metódam, aké sa tu voči mne uplatňovali. U Stalina samého pri odhalení chýb a škôd, napáchaných v dobe pestovania „kultu osobnosti“, plne odsúdili i to, že vo veľkej miere pripustil používať „nepripustné metódy fyzického ničenia ľudí“. Ja osobne nemôžem nikde inde zaradiť jednanie so mnou na tun. táboroch, než do tejto kategórie pochybých chýb a zločinov. Ak ja vidím, že ešte i v r.[oku] 1956 v lete so mnou tak vyhrážajúco a neľudsky jedná dokonca oficer, či je možné mi veriť v úprimnosť jednania a naprávania spôsobenej ujmy nielen na osobe, ale i na mojom zdraví? Zdá sa mi, že nie, lebo skutočnosť je tu taká, že sa mi nechce pomôcť v mojom veľmi zlom postavení práve na tých nižších inštanciách. Tebe Krajský prokurátor v Blave hovoril, ako sa humánne odčisňujú napáchané krivdy na jednotlivcoch. On Ti však hovoril len v teórii a prax je tu iná, lebo sa mu zdá, že jeho doporučenie ma prepustiť na slobodu, nakoľko celkom zrejme spadám pod revíziu jemu, ako prokurátorovi podriadené orgány nerešpektujú. S tým Ťa preto oboznamujem, aby si i Kraj.[skému] prokurátorovi v Blave napísala akúsi sťažnosť na to, že ma neoprávnene ďalej väznia. Toto moje konštatovanie potvrdili oni sami, lebo hlavných vinníkov z mojej skupiny už prepustili z väzby. Dobré si preštuduj tieto moje nové pripomienky, zhrni ich v sťažnosť a rozošli ich jednak samému gen.[erálnemu] prokurátorovi (myslím Jan Bartuška), jednak Kraj.[skému] prokurátorovi v Blave, jednak Kraj.[skému] prokurátorovi v Prahe, ktorý má dozor nad tunajším táborom, ako aj samému povereníkovi spravodlivosti. Snáď sa i s advokátom o tom všetkom poraď, lebo ináč bez účinného zákroku budete ma doma darmo vyčkávať. A Karolovi napíš, aby osobne sa stavil u Teba a po dohovore s Tebou aby osobne čosi podnikol na samej generálnej prokuratúre. To od neho očakávam ako tú svätosvätú povinnosť voči mne. Nech sa i on stará, aby nám nezožieral zdravie, lebo len jeho pričinením som vo väzení. On to dobre vie a nech podľa toho jedná. b) Žiadaj, aby ma osobne vyšetrili na mnohé okolnosti priamo na prokuratúre v Blave, lebo oni ako I. inšancia rozhodujú prvorade. Verím v jedno, ak budem premiestnený do Leopoldova, že ma i Blava hneď prepustí na slobodu. V krátkosti ide o to: a) presadiť mi kúpeľnú liečbu, b) premiestniť ma do Leopoldova, c) sťažnosť na hlavné úrady, že som úmyselne ďalej väznený. Končím s tým, že čakám okamžité Tvoje kroky pre záchranu môjho zdravia a prepustenie na slobodu. Len Vám oddaný a Vás milujúci otecko Ďuri.

Dokument č. 48

1956, 11. november (V. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 375. list z väzenia rodine na slobode.

375.

Juraj Hurný, 4028/U.

V. časť.

Píšem manželke: Eliška Hurná,
Žemberovce, okr. Levice

11. novem. 1956

Moji najdrahší!

Ihneď si podaj, moja milovaná Elišenko, žiadosť o uvoľnenie z môjho úložného čiastky 3.000.– Kčs. Žiadaj 3.000.– Kčs, aby Ti aspoň 1.500 – 2.000.– Kčs uvoľnili. Na svojom konte uloženého mám cez 6000.– Kčs a podľa smerníc mám mať najmenej 840.– Kčs. Takže z čiastky 6.089.– Kčs majú Ti z čoho uvoľniť. Žiadosť zdôvodni potrebou zaopatrenia dreva a uhlia na zimu, nákupu zimného šatstva a obuvi a nechaj si to potvrdiť M.N.V v Žemberovciach. Toto pošli na adresu Väzenský ústav NPT⁵⁴⁵ – Příbram, poštová schránka 14/U a pošli ho doporučené. Čo sa týka našej ďalšej korešpondencie, prosím Ťa, píš mi iba raz týždenne a pošli to vždycky doporučené, lebo teraz doporučené zásielky nechajú i nám potvrdiť, že sme to prevzali. Sú prísne nariadenia vo veci formátu listov, a tak píš mi len na normálny civilný dopisný papier. Všetko ostatné zostáva nezmenené t. zn., že hlavičku listu upravuješ: E. H., ur. OÚNZ⁵⁴⁶ Žemberovce, Píšem manželovi: Juraj Hurný, 4028/U. Adresa na obálku: Poštový úrad Příbram, poštová schr. 14/U. Moje meno nesmie byť uvedené. Že si všetky moje veci dostala, napíš mi v najbližšom liste. „Anička mi poslala 14 stranový list!“ Prosím Ťa len o to, Elišenko moja jediná, bombarduj každý druhý týždeň Kraj.[skú] prokuratúru a tamojšie veliteľstvo tábora, čo je s vybavením žiadosti o revíziu, ako aj s vybavením žiadosti o prerušenie trestu za účelom umožnenia kúpeľnej liečby. Pri tom si občas posťažuj na gen.[erálnu] prokuratúru a prezidentskú kanceláriu, že sa Ti i naďalej pácha krivda, lebo Ti nechcú ma prinavrátiť domov jednak že úplne jasne spadám

545 Nápravně pracovní tábory.

546 Okresný ústav národného zdravia.

pod revíziu a jednak z titulu liečenia, kedy som už chromý a deformovaný žobrák. Najideálnejšie by bolo dosiahnuť môjho premiestnenia do Leopoldova. Vtedy by som patril pod Kraj.[skú] prok.[uratúru] v Blave a tu by revízia ihneď bola vykonaná tak, že by ma z titulu svojej právomoci prepustili von. Daj sa do osobného styku s Karolom (nech ihneď príde za Tebou do Levíc) a poraďte sa, ako všetko zariadiť a hlavne na centrálnych úradoch presadiť moju revíziu a prepustenie domov. Až Ti prídu peniaze uvoľnené z konta, tak si zariad potrebné veci na zimu (kabáty mame i Tebe a podobne). O ďalších Tvojich krokoch v mojej prepúšťacej záležitosti, čo, kedy, ako a kde si podala, nič mi nepíš, lebo by sme tým vec len oddaľovali. Konaj si kľudne, spokojne a nič sa o tom nezmieňuj v listoch. Listy nech sú len rodinné o Tebe, Jurajkovi a o bežných veciach, čo prežívate a ako sa zabávate. Každý posielaj doporučené a iba jeden za týždeň strojom písaný. Kópiu si urob tiež a nechaj ju medzi našimi listami, lebo mne je ťažko Tvoje listy zachraňovať. Bozkávam Vás, len Vám oddaný a Vám navždy patriaci. Verne, nežne a láskyplne milujúci Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 49

1957, 3. január, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 399. list z väzenia rodine na slobode.

399.

Juraj Hurný, 4028/22

Píšem manželke: Eliška Hurná, Žemberovce, okr. Levice.

3. januára 1957

Moja milovaná Elišenko!

Znovu a znovu sa mi chce zaoberať s Tou nešťastnou Miluškou.⁵⁴⁷ Bolo by veľa čo k tomu povedať, ale pokúsím sa tak skrátene Ti niečo k tomu povedať. Najprv ide o to, že Karmela⁵⁴⁸ nech si vypožičia kde chce peniaze a tie injekcie nech zaplatí. Nakoniec u nej niet problému s takou čiastkou peňazí, lebo môže i speňažiť zo svojich vecí. Má ich dosť. Čo sa Teba týka, s Karmelou prehovor celkom otvorene a priamo ultimatívne. To by veru bolo pekné, aby ona s bratom lekárom

⁵⁴⁷ Ďalšie z krycích mien Juraja Hurného v korešpondenčnej komunikácii s manželkou.

⁵⁴⁸ Krycie meno pre Karola Kresánka.

nemohla čosi podstatného a konečného urobiť Miluške. Ináč Ti doporučujem, aby si ihneď napísala triednemu profesorovi, čo si pokladá ako vybavenie Tvojej informácie vo veci preloženia Milušky či už priamo do ústavu, alebo do Ružového Mlynu.⁵⁴⁹ Som presvedčený, že Miluška musí sa čo najskôr dostať pod správny lekársky dohľad, lebo sám dobre viem, ako je to nepríjemné chorému človeku niečo konať. Písala si mi, že i osobne sa eventuelne pozrieš za vecou Miluškinou a pri tej príležitosti by si sa chcela i s ňou samou porozprávať. Je to možné, lenže to by si si musela vybaviť u samého lekára, ktorý ju má pod svojím liečeb. dozorom. Ovšem na ústne vybavenie nepristaň, nech Ti to písomne potvrdí. Ak by si šla so Severinkou⁵⁵⁰, tým lepšie pre Teba a Miluška sa veľmi poteší. Už je zvrchovaný čas, aby Miluška bola aspoň odsunutá blízko Teba a odtiaľto by sa jej ďaleko lepšie vyčkávalo na doliečenie a i doštudovanie. – Dostala si už peniaze? Ja som to už podpísal, ale len tisíc korún. Ak Ti treba nutne peniaze, zariad si podobné znovu a pošli ako minule. Ja som rád, že máme peknú miernu zimu a že som dobre oblečený. Mám i dlhý zimný plášť. Končiac, posielam Vám svoje srdečné pozdravy a tisícero vrelých bozkov len Vám oddaný Váš Ďuri.

Dokument č. 50

1957, 19. január, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 405. list z väzenia rodine na slobode.

405.

Juraj Hurný, 4028/U

Píšem manželke: Eliška Hurná, Žemberovce, okr. Levice

19. januára 1957.

Moji najdrahší!

Iste ste stále v tom najtúžobnejšom očakávaní môjho návratu k Vám, a tak si Vás všelijako predstavujem v svojich myšlienkových pochodoch a hlavne čo najvrúcnejšie si želám už byť navždycky len s Vami. Už sa mi veľmi žiada znovu si požiť našim spoločným rodinným životom, kde nás tolko ľudského šťastia, čara a krásy čaká. Nebojím sa žiadnych starostí, ani ľudskej zloby, len s tými najkrajšími a najistejšími

549 Preloženie do väznice Leopoldov, alebo do Piešťan na kúpeľnú liečbu (Ružový Mlyn – mlyn v Piešťanoch).

550 Krycie meno Severína Jurkoviča, pozri pozn. č. 491.

predstavami chcem sa zúčastňovať na uskutočňovaní všetkého toho, čo bude Všemohúcemu milé a čo nám bude prinášať čo najväčší kúsok tuzemského šťastia. Naším budúcim životom pôjdeme jedine tými cestami, čo nás povedú cez cnostný, mravný a kresťansky verný život jednak k poznaniu čo najhodnotnejšieho šťastia tu a jednak k večnému spočinutiu vo večnej blaženosti nebeskej. Vo vás dvojiach mám prevelikú oporu, lebo tým, že Vás neskonale milujem, chcem Vám i byť čo najväčším osobným potešením. A robiť Vám čo najviacej radostí, potešení, byť Vám vždycky oddaným, Vás čo najviacej milovať, to si želim, aby bolo pre mňa jediným vodítkom mojich osobných vzťahov k Vám. Mám preveľa vrúcnych želaní k Stvoriteľovi a ak mi len niečo bude z toho vyplnené, budem vrcholne šťastným. Už len môj návrat ztadeto k Vám domov bude jedným z tých najsilnejších vzrušujúcich chvíľ nášho života, kedy celkom jasne pocítíme, čím vlastne v skutočnosti sme si a k čomu sme zaviazaní, aby sme sa cítili vždycky ľudsky šťastnými. Zatiaľ Vám posielam veľa nežných objatí a vreľých bozkov len Vám oddaný Váš Ďuri.

Dokument č. 51

1957, 5. máj, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 432. list z väzenia rodine na slobode.

432.

Manželke: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný
Mírov 1, pošt. sch. 1
5. mája 1957

Moja milovaná Eliško a Jurajko!

Dnes sa chcem prihovoriť hlavne Tebe, Jurajko, lebo sme oslávili Tvoje výročie narodenín. Mamičku len popros, aby Ti vysvetlila všetky moje myšlienky, ktoré by si sám nevedel pochopiť. To, akí sme nie je len našou osobnou záležitosťou, ale je to i vecou ľudskej spoločnosti, národa a ľudstva vôbec. Preto i ja kladiem si za prvoradý úkol: čo najlepšie vzdelanie, čo najšľachetnejšiu výchovu a najzdravšiu morálku vštepiť do Tvojho rozumu, srdca a duše, aby sa z Teba stal muž, v ktorom bude rozšírený rozum, dobrota a veľiký zmysel pre všetky krásne veci. K tomu je treba mať zdravé srdce, naplnené vreľými citmi opravdivej ľudskej lásky, zdravý rozum, ktorý Ti vždy pohotove povie, čo je krásne, dobré a mravné, vlúdny a zdravý pohľad, ktorý

prvý dáva tušiť, akým množstvom cnostných vlastností oplýva Tvoja ľudská bytosť. Aby človek bol platným členom zdravej ľudskej spoločnosti, má vedieť chápať, cítiť a vidieť to, čo je v ľudskom živote, v prírode a vo svete krásne a dobré. Mamička so mnou sa tiež snažíme v našom rodinnom živote uskutočňovať mnohé pekné ideje o šťastí človeka a ľudí. Prvým počiatkom k tomu je samozrejme náš súkromný život v našom rodinnom krbu, kde sme si najbližší voči sebe navzájom v celej láske a nikde inde nenájdeme toľko úprimného záujmu o čistotu lásky. Pracujeme na tomto úseku života tak, aby sme čo najlepšie a najšľachetnejšie ozdobili svoj život. Ty si ešte v útlo mládí a tento Tvoj vek i napriek môjmu odlúčeniu od Vás je len predsa šťastným vekom. Za to musíš ďakovať prvorade mamičke. Mamička o Teba veľmi dbá, lebo veľmi dobre vie, že vo všeobecnosti hrozí Ti veľa škôd morálneho poklesu jestvujúceho sveta. Na Tebe je už iba to, aby si sa veľmi riadil v svojich počinaniach tým, čo Ti mamička i ja v listoch hovoríme. Ty si typ rozumového človeka, ktorý vie všeličo pochopiť. Preto len hodne čítaj, ale hodnotné knihy, lebo tým rozširuješ svoj rozumový rozhľad, prejavuješ záujem i snahu rozširovať i prehlbovať svoje vedomosti. V tom vytrvaj a budeš raz sám sebe vďačiť, že si i v tom vedel správne kráčať. Bozkávam Teba i mamičku nesčetnekrát len Vám oddaný Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 52

1957, 15. máj, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 436. list z väzenia rodine na slobode.

436.

Manželka: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný
Mírov 1, pošt. Schr. 1
15. mája 1957

Moja milovaná Elišenko!

Svojho času, keď ešte Karmela bola s Julčou⁵⁵¹, veľa medzi sebou hovorili, dlho do noci, než sa rozlúčili. Vtedy i Julinka prikazovala iba jedno na srdce: aby

551 Karol Kresánek s Jurajom Hurným.

každopádne urobila také kroky v prospech Julinky, aby sa čo najskôr dostala tam, kde bola krátku dobu v lete v r. 1950.⁵⁵² Pokiaľ viem z listov, Karmela to prisľúbila. Nevieť však, čo sa vôbec robí, lebo nemôžem z ničoho si o tom utvoriť nejakú predstavu. Aj z Příbramska som Ti raz niečo o tom písal. P. Eliáš⁵⁵³ by mal každopádne žiadať na povereníctve, aby Julinke umožnili byť v Mestečku (Leopoldov), to by mu umožnilo najskoršie vyriešiť celý problém. Z doterajších miest jej zamestnávateľov nedalo sa a ani sa nedá, ba skoro nič očakávať, lebo ja osobne vidím v celej tejto na oko zamotanej, v skutočnosti veľmi jednoduchej veci iba úmyselné škodenie a neochotu vyjsť aspoň v niečom po ruke. Taktiež by som rád vedieť, ako je to s tou odpoveďou z ministerstva na margo mojej revízie. Kresánek je už ? roka doma a ja neviem si vysvetliť, prečo revízia sa týkala iba jeho osoby, keď on bol hlavným vinníkom a mal i najväčší prisúdený trest. Mne osobne nie je ani treba vedieť tú odpoveď, ale hlavne žiadal by som si, aby Ti už konečne napísali konkrétnu správu tak, ako skutočné stanovisko zaujímajú. Prečo vlastne zatajujú čosi, čo keby Ti to oznámili, dalo ďaleko väčšieho duševného kludu, než to formálne vybavenie nejakého Tvojho dopytu. Je už na Tebe samej, aby si si ako pracujúca žena, matka dieťaťa a dcéra, majúca na starosti i 67 ročnú matku, vymohla pravdivú odpoveď. Lebo len táto úplne pravdivá odpoveď Ti môže dať najviac toho osobného pokoja, ktorý tak nesmierne potrebuješ, aby si mohla nerušene pracovať na svojom zodpovednom mieste v práci. Ja však Ti tú odpoveď nemôžem nijako urýchliť, lebo som mimo rámec možnosti. Mňa veľmi mrzí, že i Ty musíš toľko trpieť úmyselne vyvolanou komplikovanosťou a nemôžeš sa dozvedieť pravdu nevyhovenia revízie podobne ako Kresánkovi. Ja sám rozhodne toľko netrpím, čo Ty s mamou a Jurajkom, lebo som sa naučil všeličo pochopiť tak, jak je to de facto a nie len v zdání či v krásnom rčení. Snáď Ťa tento list rozladí jestli Ti dôjde. Pokladám však i toto Ti povedať, lebo je to našou osobnou i rodinou záležitosťou. Bozkávam Vás nesčetnekrát len navždy Vám oddaný a patriaci, Váš lúbiaci a len na Vás sa tešiaci, Váš otecko i manžel Ďuri.

552 Vo väznici Leopoldov.

553 Krycie meno pre Elišku.

Dokument č. 53

1957, 17. august, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 473. list z väzenia rodine na slobode.

473.

Manželke: E. Hurná,
Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný,
Mírov 1, p. schr.1
17. aug. 1957

Moja milovaná!

Včera som dostal Tvoj milý list z 8. t. m, kde mi tak bôľne opisuješ svoju dnešnú ťažkú situáciu. Nevieš si ani predstaviť, čo všetko by som Ti rád v takej situácii urobiť. Chápeš Ťa úplne v Tvojej túžbe mať ma už doma a zdieľať sa s Tebou s našimi starosťami. Ty vieš veľmi dobre o mojej túžbe navrátiť sa k Vám a tá sa iba zväčšuje zvlášť za takých okolností, aké Ťa dnes postretávajú. Všemohúci Pán Boh nás veľmi skúša po celú dobu nášho boľastného odlúčenia, ktoré až po dnes sme prežívali bez ťažších úderov duševného i fyzického trápenia. Dnes však rozhodne sa naše boľasti zväčšujú, lebo popri duševnom trápení sa pociťujeme silne aj fyzické boľasti. Všetci sme dosť vážne chorľaví a až na Teba, vyvrcholilo to u mamy, Jurajko nie je tiež na tom dobre, keď tak často za sebou ochorievá a ja sa cítim tiež mizerne, lebo až doteraz slúbená mi účinná liečba v ničom sa účinne neprejavila. Bolesti sa mi rozmnožujú a zväčšujú a dnes mám veľmi silné bolesti hlavy a silné pichanie v oblasti hrudného košu. A reumatické bolesti sú stále rovnaké. Viem i o Tebe, že koniec koncov si tiež vážne chorá na nervy, srdce a iné drobnosti. Niet žiadúceho duševného pokoja, a preto toľko častých boľastí v nemociach pociťujeme. Taktiež i Julinke zdravie neslúži, ako si mi nedávno písala. Hovoriš, že by jej bolo treba zaopatriť skutočne účinné lieky. Informoval som sa u lekára, aké lieky sú na to, a tak mi doporučil napísať Ti, aby si sa dožiadala týchto liekov: 1) cortison pro iniectione celkom 3000 miligramov, 2.) dihydrocortison celkom 100 tabletiiek, 3.) sygmagen asi 300-400 tabletiiek. Avšak tieto lieky môže pohľadať jedine brat Janko s Karňankou, lebo Ty na to nemáš čas a ani možnosť cestovať. Povedz mu, aby to Julinke poslal čím prv cestou Červeného kríža ako darkový balíček s liečivami i drobnosťami inými priamo na jej adresu. Dohnútra balíčku vložiť obsahový list s jej menom a dátom narodenia (čo mu pošli). Adresa na balíčku len tá, ako ju používaš Ty pre listy Julinke. List odošli doporučené – letecky,

aby to čím prv došlo tam i naspäť balíček. Na čo sú tie lieky to Ti vysvetlia i Tvoji kolegovia lekári. Buď mi len kludná a maj ešte tolko sily vydržať do nášho opätného stretnutia. Bozkám Vás veľa razy, len Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 54

1957, 4. november, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 503. list z väzenia rodine na slobode.

503.

Manželke: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný
Mírov 1, p.s.1
4. novembra 1957

Moji najdrahší!

Buďte celkom spokojní doma a nemajte tolko obáv o môj zdravotný stav. Cítim sa lepšie a už ani lieky neberiem žiadne. Zatiaľ je to v poriadku a potom doma sa dám celkom do účinného liečenia a bude dobre. Veľmi ma zarazil v liste z 22. X. výrok, Elišenko moja, že v prípade mojej smrti to by bol aj Tvoj aj Jurajkov koniec. Tak sa uvažovať nesmie a tým menej riadiť životom, lebo to je úplne odsúdeniahodné a napovýše nemorálne a protibožské. Nevieme, kto z nás skôr odíde do nenávratna. Jedno však i teraz už vieme, že v prípade jedného smrti z nás zostáva žijúcemu posvätná starosť o dieťa naše, nech už sa ožení či vydá. Ja ani nerád o tomto konečnom stupni života na zemi hovorím v liste, lebo to je vec hlbokej vierouky, metafyziky a filozofie. Zatiaľ verím v šťastné opätne stretnutie s Tebou a Jurajkom i mamou a potom si budeme môcť i toto nerušene prediskutovať. Ladislava Janovičová⁵⁵⁴ má pravdu o nazieraní na skončenie štúdia Julinky. To už malo byť dávno skončené. Ja Ti môžem len tolko povedať, že si to nijako neviem vysvetliť, prečo tolko beštiálneho sadizmu je u ľudí. Veď to sa nedá ani vyjadriť! A čo Ti povedali na

554 Irena Janovičová, sestra Márie Ťapajovej, u ktorej bývali Eliška s matkou a synom Jurajom v podnájme v Žemberovciach. Ich brat Ladislav Janovič bol spoluväzňom Juraja Hurného v Jáchymove, kam ho odsúdili za napomáhanie pri prepašovaní istého kňaza v uhlí na lodi do Rakúska. Pred uväznením začal študovať teológiu, ktorú ukončil až v USA, kam po prepustení z Jáchymova ušiel cez Juhosláviu.

inšpektoráte v Blave? Zase Ťa učičkovali ako obyčajne? Tí profesori sú prinajmenšom zlomyseľní, ak sa mám mierne vyjadriť. Ale tak jak tak nezostane po ich svojvôli. To je isté, lebo sú ešte i od nich vlivnejší a tí sa postarajú o odstránenie všetkých krívd, ktoré úmyselne jednej úbohej študentke spôsobili.⁵⁵⁵ Tam, kde sú rodičia pi. Beďovej⁵⁵⁶, rastú šuhaji švarní a ja mám z toho veľkú radosť a keď sa tak dajú dokopy pri tej muzike spolu s junákmi z okolia strýka Jozefa a Karňanky,⁵⁵⁷ to sólo čardášu a valčíku musí len im patriť. Je fakt, že i kozáčok je pekný tanec, ale to nie je to, čo by nás vedelo tak veľmi nadchnúť. Mňa teší veľmi i to, že Jurajko má rád i tance popri svojich zbojníckych piesňach. A čo všetko vie už tancovať? Veď by pomaly mohol už aj mamičku povytáčať! Jurajko, popros mamičku, aby Ťa naučila už niečo tančiť, aby si pri budúcom majálese mohol pekne povykrúcať Juditku⁵⁵⁸ a iné svoje spolužiačky. Až budete v Leviciach bývať, tam budeš mať veľa spolužiačok. A také mestské dievčatká Ťa pochvália, ak ich budeš vedieť vytočiť. Vidíte, i Ďuri Lukáč⁵⁵⁹ sa Vám ozval a už toľko ste sa znepokojovali. Všetko má svoj čas, a preto neslobodno mu v ničom predbiehať. Nevie, ako to budeš zariadovať to prevezenie, ale dúfam, že sa Ti to len podarí s úspechom. Soničke vyslovujem moju hlbokú kondolenciu pri úmrtí otecka. Želám Borke skoré uzdravenie. Dúfam, že sa z toho skoro vylieči! Jarka že sa Ti nehlási? Nuž, veru je to nepekné od nej. Málo si uvedomuje i svoje povinnosti voči iným, aspoň tie obyčajné spoločenské, ako napr. poďakovať sa za poslané jabĺčka. Či to snáď má byť samozrejším, že jej máš posilať jabĺčka? Isteže nie a ona sa ani len neozve so slovom vďaky, ktoré by Tebe iste vhod padlo. Nežne Vás objímam a sladko bozkám len Vám navždy patriaci a oddaný Váš otecko Ďuri.

555 Značná časť tohto listu je šifrovaná. Juraj Hurný ml. dešifroval úsek od 10. riadku listu nasledovne: „Irenka Janovičová má pravdu v nazeraní na ukončenie môjho väznenia. To už malo byť dávno skončené. Ja Ti môžem iba toľko povedať, že si to nijako neviem vysvetliť, prečo toľko beštiálneho sadizmu zo strany režimu. Veď to sa nedá ani vyjadriť. A čo Ti povedali na prokuratúre v Bratislave? Zase Ťa učičkali ako obyčajne? Tí prokurátori (alebo sudcovia) sú prinajmenšom zlomyseľní, ak sa mám mierne vyjadriť. Ale tak jak tak neostane po ich svojvôli. To je isté, lebo sú ešte i od nich silnejší a tí sa postarajú o zmenu režimu a odstránenie všetkých krívd, ktoré úmyselne na mne spôsobili. – Nemecko sa pripravuje, a ja mám z toho veľkú radosť, a keď sa spojí s USA a Kanadou, tak budú Slováci a Česi oslobodení. Je tu síce ešte Rusko, ale to tomu nezabrání.“

556 Ema Bejdová, manželka Jozefa Bejdu, organistu v katolíckom kostole v Žemberovciach, priatelia rodiny Hurných.

557 Strýko Juraja Hurného, Jozef Hurný z USA, s ktorým si písal do roku 1948. Mária Hurná, manželka Jána Hurného z Montrealu, brata Juraja Hurného. Keďže pochádzala z Karnej, celá rodina ju nazývala Karňanka.

558 Jurajkova sesternica, najstaršia dcéra švagrovcov Jaroslavy a Laliho.

559 Juraj Lukáč, manžel staršej sestry Juraja Hurného Márie, ktorá zomrela mladá na TBC. Juraj Lukáč sa potom ešte raz oženil a mal aj deti. U nich bývala rodina Juraja Hurného v Dobrej nad Ondavou pred zaistením v marci 1950.

Dokument č. 55

1957, 28. november, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 512. list z väzenia rodine na slobode.

512.

Manželke: Eliška Hurná

Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný

Mírov 1, p.s.1

28. novembra 1957

Moja najdrahšia!

Aby som Ti mohol podrobne zodpovedať na 2 Tvoje milé listy (zo 7. a 11. t.[ohto] m.[esiaca]), musel by som Ti aspoň 5 dní po sebe písať. A to dosť dobre nejde, lebo musím mať na zreteli rôzne okolnosti. Pokúsim sa len to najhlavnejšie zodpovedieť. Predovšetkým mi ide o Teba samú. Nech mi už čokoľvek v budúcnosti povieš v listoch, nijako ma nepresvedčíš, že nie si vážne chorá na to Tvoje srdiečko. Tvoj krčový záchvat u srdca (myslím 5. t.[ohto] m.[esiaca]) nebol ani len trochu náhodným, ale už istým zrejším prejavom dlhšieho onemocňovania. Toto je pre Teba tým signálom, ktorý Ťa priamo núti čo najskôr vyhľadať lekársku pomoc a začať sa liečiť. To, čo bolo pred dvoma rokmi s Tebou na prehliadke, dnes sa môže javiť v úplne inom svetle a skutočnosť je tu už tá, že si vážne chorou. Ja sám neviem, v čom hľadať pôvod onemocnenia. Tu Ti snáď budú na pomoci lekári. Viem však to, že bez liečenia sa Ti už stav nijako nezlepší. A aby nebolo potom niekedy neskoro, nemôžem nič iné na Tebe žiadať, než že sa okamžite dáš podrobne vyšetriť a započneš sa liečiť. Prečo to tak súrim u Teba? Všetky Tvoje snahy o Julinkino doštudovanie sú márne. Darebnica Karmela asi naháňa predmety svojej „lásky“ a nech čert vezme Julču. Čo Ty s mamou, úplne bez finančných prostriedkov, môžeš urobiť? Podľa mňa nič. Nerob si žiadne ilúzie z tých „sladkých“ rečí hl.[avného] riaditeľa, s ktorým si pred mesiacom mala pohovor. Keby bol čo za čo, tak by bol už dávno sám v svojej kompetencii zariadil potrebné k tomu, aby Julinka mala novú skúšku a u tej by mohla dostať maximum 5 zlých bodov. Ja neviem, ako títo ľudia môžu tak očividne, podlizovo a s úsmevom cigániť do očí, keď vie 100%-ne, že sa nič vo veci nevykoná. A ak Ti kázal čosi napísať na to riaditeľstvo, kde podlieha ústav, dnes Julinkou navštevovaný, tak to je úplne zlá direktíva, lebo z toho nič nebude. Julinka tak skoro neurobí reparát a ja sám, Pán Boh vie, kedy budem pri Vás. To Ti iste nijako nepridáva na zdraví a v skutočnosti Ťa to len ničí.

Že to neprospieva Tvojim nervom a tým aj srdiečku, to nemusím ani spomínať. Moje zdravie je veľmi narušené a cítim, že zbytok času do konca odlúčenia (1962) veľmi ťažko budem prežívať. Ja som už dnes mrzák na kríže a na ľavú nohu tak silne krívam, že už ani, myslím, nikdy sa z toho nedostanem. Neviem ale, i keď ako silne snažím to premáhať, či to neskončí v dohľadnej dobe tým najhorším. Ak teda odídem ja, prosím Ťa, zachráň sa aspoň Ty pre Jurajka, aby nebol úplnou sirotou. Sú to tvrdé slová, ale taká je skutočnosť so mnou. Bozkáva Vás všetkých Váš Ďuri.

Dokument č. 56

1957, 19. december, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 519. list z väzenia rodine na slobode.

519.

Manželke: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný
Mírov 1, p. schr. 1
19. decembra 1957

Moji najdrahší!

Včera som vstúpil do 42 roku svojho veku, a tak pri tejto príležitosti som sa tak trochu v myšlienkach zaoberal uplynulými 41 rokmi a dosiahnutými výsledkami. Na jednej stránke dosiahol som veľiké šťastie v manželstve, v rodine, vo vzdelaní, na druhej strane však musel som sa zamyslieť i nad neúspechmi a nešťastím. I toho bolo dosť a jedna skutočnosť z nich ma i podnes zasahuje. O tom všetkom som pouvažoval a nakoniec nemôžem nekonštatovať aj to, koľko duchovných hodnôt podpory si mi Ty, Eliška moja, poskytla hlavne po dobu odlúčenia. Nuž, včera som si deň svojich narodenín zasvätil tým najhrejivejším spomienkam hlavne zo svojho rodinného života a tu som tak preintenzívne myslel na Vás doma. Hodne toho bolo a o tom snád až inokedy. Avšak i dnešný deň je pre mňa význačným, i keď je to deň smútku, kedy sa svojou dušou chcem stretnúť s nežnou dušou mojej drahej mamičky. Takto pred 24 rokmi nám náhle odišla po celoživotných útrapách, strádaniach a boľastiach. A ja vždycky tento deň zasväcujem pamiatke mojej mamičky, lebo si to preveľmi zaslúži pre svoju dobrotu a lásku, ktorou sa nám deťom celá venovala. V jednom smere som však

nespravodlivý, lebo ďaleko menej myslievam na svojho otecka. Veď aj on je už medzi mŕtvymi a skoro desať rokov po mamičkinej smrti. Dnes presne neviem, či to bolo 27. alebo 28. novembra 1943. To si však dodatočne zistím. Isté je, že sa musím v svojom názore na otecka podstatne zmeniť a zachovať k nemu práve takú nežnú pamiatku ako mamičke. Spomínaš mi v svojom liste z 21. XI. i to, že si písala novej Julkinej učiteľke. Chápem všetku Tvoju snahu a obetavosť, s ktorou už tolké všelijaké zákroky robievaš v jej prospech. Avšak čo je to všetko platné, keď „vyšší“ záujem vyžaduje to, čo sa skutočne s Julinkou robí. Iste Ťa prekvapí i to, že Tonka z Velkých Bielíc je už od septembra pri svojich najdrahších. Mám za to, že ten, čo Ti v r.[oku] 1955 usiloval odobrať dieťa, má tú najväčšiu zásluhu na nedoštudovaní Julky. Neviem si dnes presne vybaviť, ako sa Ty na celú túto vec dívaš a čo očakávaš. Myslím však, že i Julka môže s úspechom skončiť len tak, ak pôjde cez ten ústav, kade šla Karmela a Tonka. To je totiž nič inšie než kladne vyhovieť príslušnej žiadosti, ktorá tam tak dlho sa nijako nevybavuje. Tam je treba stále urgovať. Bozkávam Vás nežne veľa razy, len Vám navždy oddaný Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 57

1958, 16. január, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 529. list z väzenia rodine na slobode.

529.

Manželke: E. Hurná

Žemberovce, okr. Levice

2315 Juraj Hurný

Mírov 1, p. schr. 1

16. január 1958

Moja najdrahšia Elišenko!

Ani neviem, čo Ti mám rieť na margo Karola. Otrávil nám dokonale život a myslím, že by bolo najlepšie, keby sa vôbec odmlčal a nesnažil sa Vás doma žiadnymi listami navštevovať. Veď tieto listy Vám prinášajú len znepokojenie a zväčšujú pocity hnevu (čo by popravde nemalo u Vás byť). Jeho listy v žiadnom prípade neprinášajú Vám blahodárnosť a mohol by sa sám dovŕtiť už i z toho dôvodu, že mu neodpovedáš a ani jeho mame príležitostné blahoželania neposielaš, že najlepšie by urobil, keby radšej mlčal. I Ivonin Paľo mi svojho

času vravel, že sa mu Karol nepozdáva a že mu odkázal asi toto: „Karol, pamätaj, že si spôsobil jedine Ty veľké utrpenie v rodine a očakávam, že vieš, čo je Tvoja povinnosť.“ Iste i Dežo mu dohovárať a Karol predsa musí dobre vedieť, že pre Julinku mal len to zariadiť, aby sa dostala na štúdium Lipotváru a tým teda pod priamy dozor riaditeľa nitrianskeho.⁵⁶⁰ Schvaľujem i to, čo Pusinkalovičova mamička⁵⁶¹ podnikla svojimi otvorenými listami na príslušné miesta. Povedz jej však, že v tomto musí byť priamo dotiernou, lebo mne sa zdá, že je to dnešný požiadavok bontónu pri styku s úradmi. Veľmi si ma potešila i tým, že rodina Lomenových⁵⁶² sa znovu šťastne rozvíja a že máš na tomto úspechu prevelikú účasť svojimi dobrými zásahmi a radami. K tomuto úspechu Ti zo srdca gratulujem. To je jeden z veľmi cenných zásahov do života ľudí a za dobré skutky i oni sa Ti budú odvdčovať svojou mierou oddanosti, pozornosti v maličkých veciach i väčších (záležitosti od momentálnych prostriedkov) a to predsa dobrosrdečného človeka len vie povznášať. A ako sa darí rodinke Beďových? Mávaš s nimi ešte nejaký písomný kontakt? Spomínala si mi niekoľkokrát i Št. Battu⁵⁶³, s ktorým som bol dobrým kamarátom. Dúfam, že už neslúži a že sa i oženil a založil si rodinku. Mňa tu vie potešiť každá správa o mojich priateľoch, ktorí sa nebojácne i naďalej ku nám hlásia. Mám radosť z toho, lebo vidím, že nie som so svojou rodinou osamotený a odsunutý na vedľajšiu koľaj, ako mi to pred rokmi hovoril jeden niktoš. Dobré prežívanie, úprimné a nezištné priateľstvá si udržujme, lebo život má hlavné poslanie v spoločenskom obcovaní a konaní v ňom. Čakám aj ten Jurajkov list. Do záhlavia i jeho listov uvádzaj ako odosielateľa jedine seba, Elišenko zlatá, lebo ináč by mi to nevydali. Bozkávam Vás nežne, len Váš Ďuri.

Dokument č. 58

1958, 4. december, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 582. list z väzenia rodine na slobode.

560 Dešifrovanie vety Jurajom Hurným ml.: „*Kresánek predsa musí dobre vedieť, že pre mňa mal len to zariadiť, aby som sa dostal do väznice do Leopoldova a tým teda pod právomoc nitrianskeho krajského súdu (sudcu).*“

561 Eliška.

562 Pavel Lomen s manželkou Helenou a tromi dcérami Eleonórou, Adrianou a Evou boli priateľmi zo Žemberoviec, s ktorými sa Eliška so synom navštevovali a trávili voľný čas.

563 Nie je jasné, o koho ide.

582.

Ods. Juraj Hurný z. č. 2315

Pošt. Úrad Mirov p.s.1.

Manželke: Eliška Hurná
Žemberovce okr. Levice
Štvrtok, 4. decembra 1958

Moji najdrahší!

Je asi 6 hodín večer a ani nechcem veriť tomu, že len pred poldruha hodinou som sa s Vami rozlúčil u návštevy. Veľmi milo ste ma prekvapili svojím vzhľadom, oblečením a pomerne väčším kludom, ako tomu bolo pri návšteve v septembri. Vyzeráte dobre a pekne a mne sa zdá, že ja budem pri vašich sviežich a pekných tváričkách úplným starcom. Eliško drahá, bez nadsázky, musím Ti povedať, že si veľmi chutnučka a zdá sa mi, ako keby si sa skoro nezmenila od jari 1950. U mňa len predsa nastali podstatnejšie zmeny. Som Tebou nadšený a hrdý na Teba, že pri tých všetkých Tvojich starostiach tak dobre a skvostne vyzeráš. Viem istotne, že až sa vrátim domov, tak Ty začneš priamo rozkvitať od radosti, že som zasa s Vami. Však to tak bude? A malý Jurajko ma úplne udivil celou svojou detskou podstatou, všestrannou zvedavosťou, keď treba aj pokojným posedením a chovaním sa a hlavne celkom vecným zasahovaním do debaty. Huncútske jeho očičká dávajú nám veľmi zrejme tušiť, že je plný životnej detskej energie, elánu do života a túžob po dosahovaní svojho osobného uspokojovania. Má veľiké rozumové schopnosti, ktoré nie sú dostatočne zapojované na strediská jeho záujmov ako aj iných potrebných vecí do života. Treba v ňom veľmi zdôrazňovať svedomitosť pre tú ktorú započatú záujmovú skupinu, aby sme mu nedovolili si zvyknúť na povrchnosť konania. Musíme už dnes dbať o to, aby dosahoval postupne vekom svoju osobnú hodnotu a dokonalé vzdelanie. Preto, Elišenko moja milovaná, než v Jurkovi iba prítomnosťou, ale riaď jeho výchovu, vzdelanie a návyky so zreteľom do budúcnosti, lebo naše spoločné rodinné šťastie pokvitne iba v budúcnosti. A akým som sa pozdával ja Vám? Nechcem Ti krivdiť, ale na Tvojich očiach sa zračia výčitky mne za to, že robím drahoty. Tak si to povedala. Ja Ti však iba toľko môžem na to povedať: Obeťoval som svoje šťastie a celý svoj život pre Pána Boha a pre Vás. A ak sa mýlim v svojom zameraní sa do života, tak iba v prostriedkoch. Moje úmysly sú však vždy šlachetné a tak rád by som bol, aby ich skutkom bolo iba dobro všade a vždy. Cítim, že mám srdce plné lásky a ak sú v tomto smere výkyvy, tak to spôsobuje moja nemoc, majúca za následok nervozitu, roztržitosť a vznietlivosť. Ale uistujem Vás, že sa dožijete i toho, že budem znova len dobrý, milý a i zdravý a naše

šťastie neskonale veľiké. V to verím a i to jediné chcem. Preto buďte pokojní a verte vo mňa. Bozkávam Vás veľa razy na Vaše líčka, len Váš Ďuri.

Dokument č. 59

1958, 25. december, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 586. list z väzenia rodine na slobode.

586.

Ods. Juraj Hurný, z.č. 2315,

Pošt. Úrad Mírov. p. sekr. 1.

Manželke: Eliška Hurná,
Žemberovce, okr. Levice
25. decembra 1958.

Moja najdrahšia Elišenko!

Práve v deň mojich narodenín dostal som Tvoj milučký list zo 6. XII., za ktorý Ti zo srdca ďakujem. Venuješ ho svojim dojmom z návštevy u mňa. Uznávam závažnosť tohto listu, lebo je veľmi plný Tvojho duševného nepokoja. Neupieram Ti nič z Tvojho tvrdenia, že si úplne nešťastná a že ten život je taký ťažký. Viem dobre o Tvojom smútku, biedach, trápeniach i slzách a pomôcť Ti môžem len slovami, ktoré rozhodne sú vrúcne, pravdivé, láskyplné a trvalej hodnoty. Viem i to, že som Ťa u návštevy urazil, keď som Ťa zakríkol pri doprosovaní sa povolenia odovzdať mi maličkosť u návštevy. To mi, prosím Ťa pokorne, odpusť a pochop ma, že nemôžem s kludom duše pozerať sa na toto. Potom i môj zdrav.[otný] stav Ťa znepokojuje, a preto sa nečudujem, že nemôžeš mať ani len na tvári výraz nadšenia. A čo potom na duši? Trápiš sa duševne i fyzicky. Výraz nadšenia zo stretnutia so mnou je miernený odtieňom zádumčivosti, ktorá je pravým príznakom nedôverivosti, vlúdajúcej sa do duše. Preto i Tvoje otázky mne sú plné neistoty, že už nemám záujem o Vás. Stav Tvojej duše priamo Ti prikazuje klásť mi akékoľvek otázky a žiadať odo mňa pravdivú odpoveď. Ver mi, že nijako sa mi neodcudzujete, ale len väčšmi Vás ľúbim a si cením. A že by som Vás už nemal tak rád ako prvšie? A koho by som mal vlastne milovať, ak nie jedine Vás? Veď len Vás milujem, pre Vás iba dýcham, žijem i trápim i nádejam sa. A či ja neviem, že i Vy dýchate a žijete pre mňa, že každá moja radosť i žiaľ že je i Vašou radosťou a žiaľom? Veď toto je princíp našej lásky. Nemaj preto obavy, že mi neležíte už tak na srdci. Ak však Ťa mrzia moje spôsoby života vo väzení (Ty tomu hovoríš, že

robím drahoty), tu Ti nemôžem odpovedať vyčerpávajúco teraz, ale až budem pri Tebe. Za to Ťa však môžem uistiť o tom, že výsledkom tohto nie je ani umenšovanie mojich citov lásky k Vám, ani strata záujmu o Vás, ale čosi iného. Dobré vieš už z prvších mojich listov, že pre mňa platí táto moja životná hierarchia: a) pomer k Pánu Bohu, b) môj vzťah k Tebe a Jurkovi, c) všetko ostatné. Boh mi uložil žiť čestne, vo viere, v láske a nádeji a nikdy nezrádzať ideje dobra a krásy ľudského života. Musíš tiež pochopiť, že tým, že sme odlúčení od seba, sme zbavení nášho života s fyzickými radosťami a rozkošami a ako náhradu nám Všemohúci poskytuje bohatší život našich duší. My môžeme dnes žiť a radosť sa iba dušami a v tom vyhľadávať všetky slasti života. Okolnosti postavili nás do boja so životnými záujmami vo chvíli, keď iní zdanlivo nadmieru užívajú radosti a zábavy. Ale i mne raz skončí trest a či sa nám už nedostáva síl do tej doby vydržať? Či máme už celkom rezignovať nad životom? To by tak bolo treba! Dúfajme v dobrotu Stvoriteľa, v Jeho vernosť i milosrdenstvo a opierajme sa Oň, i keby nám bolo treba prejsť údolím tieňu smrti. Preto musíme očakávať s plnou dôverou i pomoc pre náš dnešný život, ktorý iste je ťažký a ešte väčšmi milosť pre našu cestu do Jeho večnej blaženosti. Nesmieme cítiť iba pozemsky, ani sa domnievať, že ak raz žijeme na zemi, že už nie je nám treba odtiaľ lietať do neba. Buďme pokorní pred P. Bohom, prosme Ho o pomoc jak v šťastí, tak i v nešťastí a uvedomme si, že bez viery v čokoľvek niet spasenia nikde, v ničom a nikdy. Ak by sme stratili vieru i v šťastie a život, znamenalo by to zostarnúť na duši a čo potom? Musíme byť šťastní do konca odlúčenia i tak, že vrúcnosť našich slov nám bude stále zohrievať srdcia a tešiť duše do dňa, kedy sa k Vám vrátim. Potom si vydýchneme a doprajeme i my radosného života. Na to sa veľmi teším! Bozkávam Vás Ďuri.

Dokument č. 60

1959, 30. január, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 593. list z väzenia rodine na slobode.

593.

Ods. Juraj Hurný

Poštový úrad Brno I. p. s. 37

Manžeke: Eliška Hurná,
Žemberovce, okr. Levice
30. januára 1959

Moji najdrahší!

Včera som sa preveľmi zaradoval Vaším dvom listom (Eliška z 26. I. a Jurajko z 27. I.), lebo ak je človek nemocný, dvojnásobne tak rád zahĺbi sa do zaslaných slov svojich najdrahších. Najprv teda Vám zo srdca za tieto listy ďakujem a nežňučko bozkávam. Keďže ste predovšetkým zvedaví na mňa a môj zdravotný stav, začnem teda svoju odpoveď týmto. Ešte na Mírove 29. XII. 58 o 8.30 hod. dostal som silný srdečný záchvat (na pracovisku), ktorý pri okamžitej poskytnutej lekárskej pomoci bol na mojom chorobopise označený „Podezření srdečného infarktu.“ Ostal som ležať vo väzenskej nemocnici a podrobil som sa liečeniu injekciami a pilulkami (prokain, nitroglycerin dľa potreby, hysteps a pelentans). Pri meraní tlaku krvi stav: 210/ 120, pulz 110. Liečba začala dobre, uvoľnili sa mi tlaky, nepokoje a dusenie v hrudnom koši. Medzi liečbou ma naraz 7. I. 59 odtransportovali z Mírova do Brna, kde som 12. I. sa dostal pred lekára civ. nemocnice a kde začali potom postupne ma vyšetrovať. To už viete z minulého dopisu. 19. I. po skončenom vyšetrovaní a po konzultácii vyšetř. lekárov nastúpil som veľmi prísne liečenie srdca, avšak zatiaľ až do dnešného dňa s tým cieľom, aby sa mi všetko ustálilo, prestali tlaky, pichania v hrudníku, pod lopatkami, v ľavom ramene. Toto však vyžaduje jednak svoj čas a jednak všestranný pokoj. Badám v tom zlepšenie a verím, že za pomoci podávaných liekov postupom času sa mi to ustáli tak, že potom budú môcť nasadiť liečbu vhodnú k tomu, aby ma vyliečili. Mám silne „pocuchané“ nervy, takže i na tie niečo sa bude nasadzovať a až budem ako tak so srdcom a nervami, len potom sa započne liečba tej artrózy ľavého kĺbu. Aké lieky užívam? Na to Vám ani nemôžem dostatočne odpovedať, lebo ja nedostanem chorobopis k nahliadnutiu. Sú to zatiaľ iba raz kvapky a pilulky, inokedy valosedan a pilulky a oddnes práve iba pilulky. Ošetrojúci lekár je veľmi pozorný a ochotný a podľa jeho slov ma z toho všetkého dostane. Ja mu verím a podriaďujem sa jeho lekárskej opatere. Čo sa týka stravy, tá je výborná a nedá sa vôbec porovnať so stravou na Mírove. Preto si ani nerobte starosti, že by ste mi mali poslať balík. Musíte predsa vedieť, že to je civilná nemocnica, kde my, väzni na našom oddelení, máme všetko to, čo civilní pacienti. Bolo by i hriechom mi čosi posilať, keď mnohokrát nevládzem zjesť to, čo mi podávajú. Nuž, tak je to v krátkosti s mojou nemocou a liečbou. Verme vo Všemohúceho Stvoriteľa, že všetko mi pomôže prekonať, aby som bol opäť zdravý. Bozkáva Vás len Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 61

1959, 26. apríl, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 611. list z väzenia rodine na slobode.

611.

Ods. Juraj Hurný, z.č. 2315,

Poštový úrad, Mírov , p. psr. T.

Manželke: Eliška Hurná,
Žemberovce, okr. Levice
26. apríla 1959.

Moji najmilovanejší!

Po tieto dni som dostal dva Tvoje ďalšie dopisy (z 11. a 12. IV.), drahá Elišenko, za ktoré Ti zo srdca ďakujem a nežne Ťa bozkám. Pýtaš sa ma na niektoré závažné veci môjho zdravotného stavu, na čo Ti samozrejme popravde i odpoviem. Chvála Pánu Bohu, až do dnešného dňa sa u mňa neprejavili žiadne opuchnutia a podľa lekárov mám dobre fungujúci krvný obeh. Moje ťažkosti u srdca vznikajú jeho zoslabenou činnosťou, a preto i tá sebemenšia fyzická námaha mi robí veľké ťažkosti a po čase (po 1-2 hodinách) vyvoláva i boľasti v hrudníku a v hlave. Z toho dôvodu mám i priznanú zníženú práceschopnosť na 75%, oslobodený som od nosenia, od drhnutia dlážky, mám povolené po práci ležať na lôžku. Je teda už iba na mne samotnom, aby som vlastnou vôľou premáhal iné faktory jak prostredia, tak i seba samého, aby som si udržal čo najväčší vnútorný klud. Čo sa týka tekutín, tak tých používam v minimálnom počte. Ráno ani 1 deco kávy, na obed iba polievku a k tomu ešte za celý deň také 2 deci vody vypijem. Pretože podľa lekár. nálezu moje onemocnenie je hlavne nervového pôvodu, mám predpísané popri liekoch na srdce (papaverniu thesol, nytrothesal) i lieky na liečenie nervov (bromisoval, doriden). Pretože mám nedostatok žalúdočných kyselín, používam i acipepsol alebo kyselinu solnú a pepsin-pancreolan. Piatok som bol na kontrolnom E.K.G. Takže podľa tunajších možností som popri nasadení do práce i pod trvalým lekárskeym dozorom a príslušnou liečbou. Lenže napriek tomu všetkému viem iba jedno, že len čo začnem pracovať, po hodine sa mi začnú obnovovať boľasti v hrudníku, hlavne na ľavej strane a v hlave a trvá mi to tak do 10 až 11-tej hodiny večer, než sa mi utíšia a dovoľia mi ako tak spať. Usínam veľmi ťažko a zdĺhavo a v noci sa často budievam. Podotýkam k tomu, že celú pracovnú dobu presedím a mám tú najľahšiu prácu, akú mi môžu dať, čiže veľmi málo fyzickej námahy a pohybov, ktoré by vyžadovali silu a môj stav je zo dňa na deň rovnaký.

Z Brna som došiel bez boľastí v hlave a len s veľmi málokedy sa vyskytujúcimi boľastmi a nepokojmi v hrudníku a dnešný stav po mesačnom nasadení do práce je žalostný, pretože boľasti hrudníku a hlavy denne sa opakujú a pri tom sa nemenšujú, ale stupňujú. Tento stav oznamujem i pri každej lekárskej vizite lekárovi. Dnes je nedeľa a pretože nepracujem a ležím na lôžku, mám iba veľmi slabé boľasti na ľavej strane hrudníku. Táto okolnosť hovorí za všetko, čo ešte moje liečenie vyžaduje. Počkám ešte nejakú dobu, a ak sa stav nebude zlepšovať, potom budem musieť kategoricky žiadať za každú cenu zlepšenú a účinnejšiu liečbu a hlavne i fyzický klud. Z toho, čo Vám tu opisujem, nesúďte ešte, že som zúfalý, lebo mám pevnú vôľu preto, aby som bol veselý a žil si v radosť so svojimi priateľmi. Bozkávam Vás neštetnekrát a nežne objímam len Vám a jedine Vám verný a navždy oddaný Váš milujúci otecko a manžel Ďuri.

Dokument č. 62

1959, 9. august, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 626. list z väzenia rodine na slobode.

626.

Ods. Juraj Hurný, z.č. 2315

Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželke: Eliška Hurná
Žemberovce č. 212, okr. Levice
Nedeľa, 9. augusta 1959

Moja najdrahšia Elišenko!

Už nemáš odo mňa dva týždne listy, lebo zo 26. VII. a 2. VIII. 59 mnou napísané listy Ti nedôjdu, keďže boli závadné, takže mi to musíš prepáčiť. Od Teba dostávam pravidelne všetky listy a v posledných 2 týždňoch (27. VII. – 8. VIII.) dostal som Tvoje tri prevzácne a milucké listy, také sladké a lahodné, ako si Ty i Jurajko pre mňa. Sú to listy z 18, 21, 27 VII. 59. Dnes Ti chcem napísať hlavne o dvoch veciach. Ad 1): Požiadal som pre Teba a Jurajka povolenku k návšteve mňa na deň 22. augusta 59. Chcem sa hlavne s Vami porozprávať o Julinke, lebo je chorá a potom i o svojom zdrav. stave, ktorý sa mi tiež od 25. júla 1959 zhoršil. Najviacej však ma zaujíma Julča, lebo keď som Ti svojho času napísal o beznádejnosti o jej doštvávaní, Ty si mi napísala niečo o zlom sne. Dnes, keď viem už úradné rozhodnutie v tomto smere, mi to len dáva za pravdu. Však choď do Blavy a tam Ti povedia Julčini

profesori viacej. Ad 2): Konečne ma uspokojuješ tou správou, že Ti pridelia aspoň tú jednu izbu v nemocnici. Prosím Ťa, aby si sa tam ihneď presťahovala, veď predsa vypratať jednu izbu nie je kumšt. Len nech to riaditeľ nemocnice ihneď urobí a pri sťahovaní nech Ti pomôže Lali /jestli však stojí za to ho o to požiadať/. A ako to tam budeš mať s vodou, kúpeľňou, práčňou? Stravovanie budete si zaobstarávať zo závodnej jedálne. Čo najmenej nechaj našu starostlivú mamičku pracovať, lebo je treba jej dopriať na roky v starobe čo najviacej odpočinku. Podľa okolností a finanč. možností zariadte si všetko, tak, aby ste sa čo najmenej zaťažovali zbytočnými prácami v domácnosti. To znamená, že sa stravujete v záv.[odnej] jedálni /doma iba také studené jedlá na olovranty a niektoré večere/, pranie prádla v nemocn. práčni, ak to ide. Všetok Váš voľný čas venujte rozptyľovaniu sa čítaním dobrých kníh, spoločným štúdiom cudzích rečí a čítaním kníh v tých jazykoch. Ide mi hlavne o ruštinu, nemčinu a maďarčinu. V takom maďarskom meste akým sú Levice, je predsa možno i Tebe i Jurkovi naučiť sa pekne maďarsky. Nekrúťte nad tým hlavou, ale nám Slovákom je treba vedieť maďarsky lebo naše 1000-ročné spolužitie s Maďarmi zanechalo také stopy v historických kronikách, že o našej slovenskej podstate môžeme sa toho preveľa dozvedieť práve z maďarských prameňov. A sú tu i iné potreby vedieť po maďarsky. Daj Jurka zapísať do XI./XII. – ročnej str.[ednej] školy. A ak nebude mať tam možnosť učiť sa anglicky, tak ho nechaj zapísať do nejakého kurzu alebo u samostatného učiteľa takého jazyka. Hudobne ho nechajte vzdelávať jak na tú kytaru, tak aj na klavír. Snáď bude mať kde dočasne i cvičiť /myslím u Irenkiných rodičov/. Lali nech Ti pomôže i so Štefanom v tom, aby Jurko už chodil do XI. r. str.[ednej] školy. Ináč nech sa Jurko zaujíma o divadelnú činnosť, recitovanie a prednes próz, básní. Až dá Pán Boh a budem doma, tak Jurka naučím taliansky, francúzsky a zasväťím ho i do latiny a spoločne potom budeme pokračovať i v lepšom osvojovaní si maďarčiny, nemčiny, ruštiny, ktoré ja dobre ovládam. Zatiaľ majte sa mi tam doma dobre a žite pod Božou ochranou v pokoji a šťastí. Bozkáva Váš Ďuri.

Dokument č. 63

1959, 16. august, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 628. list z väzenia rodine na slobode.

628.

Ods. Juraj Hurný, z.č. 2315

Poštový úrad Mírov, p. sekr. t.

Manželke: Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice
Nedeľa, 16. august 1959.

Moji najmilovanejší!

Tak preveľmi ste ma potešili Vašou prítomnosťou v štvrtok u návštevy, že si to ani neviete predstaviť. Ja s Vami som bol úplne spokojný, lebo skutočne dobre vyzeráte, elegantne, nenápadne a vkusne sa obliekate a máte to najväčšie porozumenie a uznanie jak pre seba, tak aj pre mňa. Viem však, že ja som Vás nemohol ani len trochu uspokojiť a to práve tým mojím úbohým zdravotným stavom. Verte mi, keby mi nebolo zle a nedržala ma v poslednej dobe únava a neschopnosť pracovať, ani slovom by som sa Vám nebol býval zmienil o svojom zdraví. Skutočnosť je taká, že mi priamo prikazuje Vám povedať všetko o sebe i zo dní plných boľastivých pocitov a ťažkostí, lebo len tak si správne budete môcť urobiť obraz o rozsahu môjho ochorenia na srdce. So srdcom chorým nie je radno sa hrať. To si dobre uvedomujem a podľa toho sa i zariadim jak na pracovisku, tak aj na ubytovacej izbe a všade tu pri svojej činnosti. Ty mi drahá Elišenko, hovorívaš o flegma. To je veľmi dobrá rada, lenže u mňa je stav tak závažný, že už nemám tak silnú vôľu, aby som permanentné boľasti u srdca a v hlave len tak flegmaticky bral a ľahko prekonával. Tu už nastal boj so smrťou samou, lebo ak by sa mi mal dostaviť druhý infarkt, kto mi môže zaručiť, že ho prežijem? Uvedomujem si veľmi dobre všetko nebezpečie z každého ďalšieho zhoršovania môjho zdravia a podľa toho pokúsím sa vyhľadať i v tunajšom prostredí tú pomoc, ktorá sa mi za tunajších podmienok môže poskytnúť. Od Teba len to chcem, aby si každý týždeň sa informovala jak v Blave, tak aj v Prahe, či majú aspoň trochu dobrej vôle urýchliť mi možnosť nastúpiť čím skoršie účinnú liečbu v odbornom zdr.[avotnom] ústave. Najväčšiu radosť, pri tom všetkom svojom nešťastí, budem mať, až mi napíšete, že sa už sťahujete do nového bytu v Leviciach. Všetci traja doma potrebujete si tiež konečne vydýchnuť a mať svoju nezávislú domácnosť, hoci aj chudobnú na vnútorné zariadenie, za to ale čistučkú, útulnú a zbavenú cudzej kontroly. Elišenko sladučká, Ty sa mi veľmi páčiš a neviem sa Ti ani vysloviť, ako Ťa mám rád za tú všetku Tvoju lásku, oddanosť a starostlivosť k Jurkovi i ku mne. Veď keď už budem doma, v čo pevne verím, tak sa Ti len nehou budem revanšovať za to všetko. Jurko je veľmi múdry, všímavý, ale i veľmi nebezpečne mnohohravý, lebo v jeho reči je jasne spoznať odraz dialógov doma. Musíte dať naň pozor. Inokedy by to nebolo ničím, dnes však sa to môže nepriaznivo zneužiť, a preto sa musí poučiť, čo smie a čo za žiadnu cenu nesmie hovoriť. Bozkávam Vás a pozdravujem všetkých doma, len Vám navždy oddaný a Váš milujúci Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 64

1959, 22. november, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 641. list z väzenia rodine na slobode.

Eliška a Dukátko.

641.

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,
Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
Nedeľa, 22. november 1959.

Moji najmilovanejší!

Včera som so zvedavosťou čakal od Vás list, lebo som chcel vedieť ďalšie podrobnosti s odchodom do Levíc. Nevydali mi však nič a to znamená čakať zasa až do budúcej soboty. Vraciam Vám aj prvé dve fotografie z Irenkinej⁵⁶⁴ svadby. Potešil som sa im veľmi a dúfam, že v budúcnosti sa i osobne stretnem so šťastnými manželmi. Tú tretiu fotku Vám vrátim až v decembri, lebo ju mám povolenú do 15. XII. Bolo by dobre, keby ste sa Vy traja a celá rodina Laliho dali spoločne vyfotografovať a keby si mi k Vianociam poslala tú fotku. Na tej tretej fotografii sú iba samí pekní ľudia a nech som to komukoľvek ukázal, každý sa potešil z týchto pekných, milých a mladučkých tvárí. A náš Jurko je tam skutočne ani nejaký ostrieľaný elegán a nepostrádateľný člen spoločnosti. Sluší mu to veľmi a Ty, Elišenko milovaná, uč ho len tomu, ako sa má v ľudskej spoločnosti chovať v každom ohľade. Dávnejšie som Ti nepísal o svojom zdravotnom stave, lebo jaksi nechcel som Ti zväčšovať napnutú náladu, vyvolanú tým mnohým staraním sa o byt a presťahovanie, ešte aj obavou o mňa. Iste nejde zatiaľ o to, že by som mal zajtra zomrieť, ale rozhodne nie som so sebou spokojný, lebo mávam vo dne v noci znepokojovanie so srdcom. Postrádam to, čo by mi najviac prospelo, t. j. všestranný klud. Čo je to platné, že ráno idem do práce ako tak ukludnený v oblasti srdca a po krátkej dobe práce už sa to všetko začína búriť v hrudníku a dostávajú sa rôzne boľasti u srdca a v hlave. Liečim sa tak, ako mi to dovoľujú tunajšie podmienky. No nech by som zjedol koľkokoľvek všelijakých tých podávaných liekov, to má iba

564 Irena Mocnářová, rodená Vaňová, mladá kolegyňa a priateľka Elišky z levicekej nemocnice, kde pracovala ako diétna sestra v stravnej kancelárii, ktorú viedla Eliška, ako vedúca stravnej réžie.

ten účinok, že sa mi na čas utíšia a zaženú bolesť. Po započatí práce dostávam sa do takých situácií, ktoré mi jasne avizujú zhoršovanie sa nemoce. Lenže musíme vedieť i to, že pokiaľ nebude to úplne neúnosné, dotiaľ pracovať musím. A či druhý infarkt, ku ktorému môže veľmi ľahko dospieť čiste z nedostatku fyzického kludu, prežijem, to musíme ponechať na dobrovôľu Stvoriteľa. Ani neviem, či si už bola v Blave u Zdenky⁵⁶⁵. Môžem ti len jedno povedať, že Ťa poriadne ohlupuje, ba sa sadisticky ukája, lebo je to len predsa formát darebáka. Zatiaľ si Vás pekne pozdravujem, nežne bozkávam a vrele objímam, len Vám navždy oddaný a Vás milujúci Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 65

1959, 14. december, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 644. list z väzenia rodine na slobode.

644.

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,
Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
Pondelok, 14. decembra 1959.

Moji najmilovanejší!

Najprv Vám zo srdca ďakujem za 3 listy (z 1, 3. a 5. XII.), kde ste ma tak podrobne poinformovali o tom všetkom, čo ste skúsili s tým presťahovaním a čo to stálo peňazí. Sláva Pánu Bohu, že to máme za sebou a časom sa dostaneme i z tej finančnej krízy, aby ste zasa sa mohli čím tým doplniť. Ďalej Ti chcem povedať, moja sladká Elišenko, aby si mi zatiaľ nepísala na NPT Mírov, pretože v týchto dňoch idem eskortou do Blavy, kde budem mať 22. XII. pojednávanie. Kiež by Pán Boh Dobrotivý nám pomohol a Ty aby si už nemusela mi písať na Mírov. Po pravde nie som nijako nadšený a ani nejdem rád, lebo mi to zdravotne veľmi uškodí a o priaznivom výsledku mám tie najpesimistickejšie predstavy. Radšej na

565 Sudkyňa JUDr. Zdenka Colotoková, ktorá zamietla všetky žiadosti o revíziu prípadu Juraja Hurného. Bližšie HURNÝ, Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy opreného speváka a jeho rodičov za komunistu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 41.

to nemyslím. Zdravotne som momentálne na tom horšie, lebo už dlhšiu dobu mám bolesti v hrudníku, v hlave a zvýšený krvný tlak 180/110. Beriem nýtro-glicerín, adelfan a chlorpromazín. Ak mi bude treba ešte tie dva roky tak žiť, tak určite jedného dňa skončím. List od Aničky mi nevydali z jesene, no i tak ďakujem jej za vzpomienku. Aničku mám úprimne rád, a tak rád by som jej v budúcnosti venovať našu pozornosť, pomoc a rodinné prostredie. Ja ju počítam celkom istotne medzi nás, pretože takto osamotenej je jej smutno. Ty sama si s ňou veľmi dobre rozumieš a my dvaja Jurajovia budeme sa tiež veľmi tešiť z toho všetkého. Aničke vyriadiť, že i ona nech vie, ako moje myšlienky bežia i za ňou a že mám to túžobné želanie, aby sme sa čím prv stretli a po švagrovsky sa zvitáli. Veru, i náš život bude krásny, pretože my všetci, čo si v našom rodinnom kruhu dobre rozumieme, máme nádej a vieru v to, že si rozumieme a máme sa radi. Toto ma najviac blaží a verím, že i pri mojej veľmi ťažkej nemoci najviac pomáha. Tie papiere o Julke pre Zdenku sú tou najväčšou prekážkou doštudovania. Pokiaľ viem, i naďalej sa v jej ústave zotráva na podpísaní niečo takého, čo v skutočnosti znamená ublížiť nielen cti, ale aj robiť nešťastného hocikoho.⁵⁶⁶ Tu rady niet, lebo rozumová úvaha o tom všetkom prikazuje to odmietať. Nebudeme sa preto hnevať na ňu a počkajme, čo urobia oni – učitelia a vychovávatelia. Bože môj drahý, však by to bol ten najkrajší dar k Vianociam, keby to skončilo tak, ako si to želajú všetci ľudia s opravdu ľudskými srdcami a cítením. Zatiaľ Vám želim veselú a šťastnú prežitie Vianoc spolu s ňou. Bozkávam Vás len Váš navždy oddaný Váš otecko Ďuri.

Dokument č. 66

1960, 5. január, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 646. list z väzenia rodine na slobode.

646.

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,
Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
Utorok, 5. januára 1960.

⁵⁶⁶ Pred súdnym pojednávaním 22. decembra 1959 na Krajskom súde v Bratislave Juraj Hurný odmietol podpísať spoluprácu s ŠtB, a preto bola revízia jeho prípadu sudkyňou Colotkovou zamietnutá.

Milovaná Elišenko!

Včera poobede bol som na kontrolnom meraní krvného tlaku a namerali mi 120/80. Vysadili mi všetky lieky a budem i naďalej chodiť na kontrolu tlaku. Darmo je, tá cesta do Blavy mi nijako neprospeľa a že som musel ešte vidieť také všelijaké „ksichty“, to ma len nervove rozrušilo. Aj pri návšteve nemohol som sa pozbierať, lebo mi bolo špatne od toho všetkého. Ako som ti už povedal, nič som od Zdeny neočakával a ani do budúcnosti nečakám, lebo ja mám predsa len lepšie merítka na takýchto ľudí. Ale radšej o tom nespomínajme. Keď pôjde, a to treba, aby šiel, Eliaš s mamičkou i Puskalovičom⁵⁶⁷ do Blavy, tak chcem mu len to poradiť, že s pokorou a prosíkom ničoho tam nedosiahne. Bude treba urobiť tak trochu kriku a energického domáhania sa kladného prístupu. S akou vervou a hlavne poukazovaním na nebezpečie z nemoce bude operovať, s takou nádejou bude môcť počítať s áno. Nechávam na Tebe samotnej, ako to Eliašovi poradiš. Ty si koniec-koncov na tvári miesta a vieš lepšie, čo je treba a netreba robiť. Rozhodne však chcem znovu zdôrazniť, že s pokorou a prosíkom nič nedosiahne. Ako už vieš, Karmela⁵⁶⁸ sa nechá pýtať Ivoninho Palka⁵⁶⁹, čo vlastne by mala urobiť pre Julku. Toto je predsa vrchol všetkého a hlavne neschopnosti. Tak jej brat nevie jej to povedať? Zdá sa mi, že Ti niekedy budem musieť napísať niekoľko slov na adresu Karmely, ktoré by si jej povedala alebo poslala. Iste Ťa prekvapí, že práve cestou Ivony sa dopytovala. To len preto, lebo momentálne je tam zamestnaná ako žeriavník pri stavbách činžákov. S Aničkou sa telefonicky dohodol, kedy to bude predané komisii k rozhodnutiu, lebo aby si dostala možnosť účasti, bude treba Ti tam zísť pred zasadaním komisie a osobne sa porozprávať so šéfom. Ak Ti to tam nevyhovuje, tak potom už je všetko zbytočné. Domáhaj sa u šéfa⁵⁷⁰ toho, aby si sa mohla osobne zúčastniť na zasadaní komisie a predložiť skutočný obraz o tom všetkom, čo sa zámerne zamlčuje, alebo zľahčuje. Musíš použiť všetky prípustné argumenty, hlavne však názor lekárov na skorú a súrne potrebu liečenia. Sme na prahu Nového roku a i keď nepoznáme celú jeho budúcnosť, predsa nehládime do tmy. Pevne a rozhodne a radostne dôverujme v Božiu ochranu a pomoc i pre nás a že jedného dňa budeme nielen šťastní, ale aj ubránime si česť našich osobností. Zdravím a bozkávam Vás všetkých len navždy Vám oddaný a Vás milujúci Váš otecko a manžel Ďuri.

567 Eliška, jej matka a syn Juraj.

568 Karol Kresánek.

569 Nie je jasné, o koho ide.

570 U prokurátora.

Dokument č. 67

1960, 31. január, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 649. list z väzenia rodine na slobode.

649.

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,

Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
Nedeľa, 31. januára 1960

Moja milovaná Elišenko!

Zo srdca Ti ďakujem za Tvoje listy (23. a 28. I.), ktoré i keď ma potešili, predsa vyvolali u mňa skeptické pocity. Veľmi podrobne som rozobral vetu za vetou a v konečnom merítku došiel som k tomu, že z neuvedomelosti si znovu komusi sadla na lep a ten Tvoju zhovorčivosť o zlom stave Milky⁵⁷¹ plne využíva v jej neprospech. Ani nevieš, akými úskokmi z titulu pomoci práve Teba využíva k tomu, aby si čo najviac hovorila. Uľavuješ si, ako vieš, za Teba hovoria city a nie rozum a on cez Margitu⁵⁷² všetko sa dozvie, čo potrebuje vedieť. Už Vás i do domácnosti svojej pozýva a to už vrcholí. Radím Ti, aby si ihneď prerušila tieto styky s nimi a nič od nich nečakaj. Mne predsa nechceš nahovoriť, že človek tohto typu bude usilovať o dobro, i keď je lekár odborník na tieto nemoce, práve Milke?! Nápadnosť práve je v tom, že sa s nikým nestýkajú a neraz im máš byť dobrá Ty alebo Jurko a to len preto, lebo by rád pomohol iným lekárom, ošetrojúcim Milku, dostať ju na Tvoj príhovor tam, kde ju dosiaľ nemohli dostať. A čo je Tebe potom, že má taký záujem o ňu? Nakoniec nič, lebo predsa ona má dosť rozumu, čo môže a nemôže od neho, alebo jemu podobných prijať. Preto nemôžem Ti schváliť ani to, aby prijala radu lekára a nie sa stavala proti. Že máš pekný byt, to ma len teší. Je dobre, že máš i furt návštevy. Ale pozor si daj. Preskúmaj si pozadie vykonávania návštev a uveď si, či je napr. osožné ukazovať naše albumy, alebo sa zhovárať o mojich, našich ťažkostiach. Len nech nikto nie je zvedavý na nás, lebo ja to nerád vidím a nevidím v tom nič dobrého, keďže ľudia vedia to i zneužiť k našej škode. Taktiež nerob si žiadne ilúzie z akýchsi troch miest. Ako

571 Ďalšie z krycích mien Juraja Hurného v korešpondencii s manželkou.

572 Nie je jasné, o koho ide.

v prípade Zdeny i teraz Ti predpovedám, že ničím nemôžeš ma prekvapiť a ja ani ničomu z toho nebudem rád. O tom Ťa presvedčí čas. Doporučoval som Ti vykonať návštevu tam, kde Zdena poslala známky. A či Ti snáď už aj odpovedeli? To ma zaujíma, ako a ak ešte nie, prečo potom tam nejdeš a sa nepostavíš energicky a nezoberieš to za rázny koniec? Písomným vybavovaním čas utečie ako voda a výsledok žiaden. O Zdene sama píšeš, že je ľadová. Keby len to. V nej je predsa toľko podlosti, že jedna prostitútka je anjelom proti nej. Prekypuje žľou zloby a mstivosti, a preto bude najlepšie, ak sa na ňu Anička vykašle. Len nech sa ona nevyhovára na nikoho, že jej znemožňuje konať dobro, i keď tam nie je sama. Jej hlas je rozhodujúci a to nevyužila. Je podlá skrz naskrz, a preto dokázala mnohým z vlastnej iniciatívy ťažko ublížiť. To by som ju nesmel poznať a hlavne jej mnohé obete. Napíš mi, čo môže Aničku k nej viazať? A aký pocit dôvery Ty máš k nej po tom všetkom? Od Teba mám doteraz 5 listov z toho roku, teda všetky, ktoré si mi napísala. Môj list zo 17. I. nedostaneš, lebo ho uznali za závadný. Napíš mi, ktoré listy si dostala odo mňa z tohto roku. Prekvapil ma Štefan, že sa ide ženiť s „vdovicou“. Jožkovi⁵⁷³ to v máji končí, a tak teda príde normálne domov. Ako ide Jurkovi lyžovanie (je tam sneh), korčuľovanie? Píšeš mi, že je pionierom a že sa tam má dobre. V čom to spočíva to dobré a čo Ťa priviedlo na tú skutočnosť? Nie som vonku už 10 rokov, tak si to neviem predstaviť. Keď si dala k tomu súhlas, čo Ťa hlavne viedlo k tomu?⁵⁷⁴ Pokiaľ sa týka listov od brata Janka, dúfal som, že máš všetky schované. Prosím Ťa, píš tam častejšie a jeho listy mi všetky zachovaj! Milión bozkov a objatí prijmite len od Vám oddaného otecka Ďuriho.

Dokument č. 68

1960, 7. február, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 650. list z väzenia rodine na slobode.

650.

⁵⁷³ Brat Jozef Hurný.

⁵⁷⁴ Kvôli obrovskému tlaku režimu sa Eliška napokon rozhodla, na radu triednej učiteľky Anny Mrázovej, v obave, že komunisti splnia hrozbu odobratia syna do štátnej výchovy, prihásiť Jurka do pionierskej organizácie v júni 1958. Juraj bol už mnoho rokov väznený a nevedel o tomto vydieraní, keďže listy prechádzali cenzúrou. Preto tento manželkin krok zo svojho pohľadu nechápal a bol logicky proti synovmu vstupu do pionierskej organizácie. HURNÝ, Juraj: *Keď nám nebolo do spevu. Osudy opreného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018)*. Bratislava, 2019, s. 60.

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,
Poštový úrad Mirov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
Nedeľa, 7. februára 1960.

Moja najdrahšia Elišenko!

Ani neviem, ako dostávaš moje listy, lebo sa vôbec o tom nezmieňuješ. Zatiaľ mi list zo 17. a 24. I. neodoslali, lebo boli závadné. Od Teba mám za január 5 listov (13, 16, 17, 23. a 28. I.), z ktorých som si utvoril celkom zrejmy obraz o živote od Vianoc až po 28. I. 60. Je toho všetkého až veľa, veľa z toho i dobrého, pomocného a uznateľného. Ovšem najviac ma trápi to, že si príliš pripúšťaš k srdcu moju situáciu, trpíš pre to, nervove sa ničíš a nemá to žiadneho zmyslu. Taktiež kde s kým sa radiš, hľadáš pomoc a zabúdaš pri tom na to najhlavnejšie, že je to absolútne zbytočné. Chcel by som Ti pomôcť dostať sa z tejto neutešenej situácie, a preto Ti chcem poradiť toto: Venuj sa s kludom jedine svojej práci, nenechaj si zbytočne motať hlavu kadejakými radami a návodmi, zabudni na tú sprostáňu z Blavy⁵⁷⁵ a iných a po práci venuj sa sebazvzdávaniu a mravnej výchove nášho synčeka. Musím ti otvorene povedať, že kvôli mne sa toľko natrápiš, že až je to nepekne a pritom akosi nekonštatuješ, že si len z Teba kdekto vystrelí. Osobne ma mrzí, že veríš čo i len slovu Zdeny a na mňa sa iste hneváš, i keď mi o tom otvorene nepíšeš. Bože môj, veď ja Ti nemôžem nijako vyjsť v ústrety, lebo to jednoducho nejde. Predstavuješ si to nereálne a hlavne nepoznáš to, čo ja. Preto Ty si nemôžeš ani správne poradiť. Nehnevaj sa za to, ale je to tak. Taktiež sa Ti priznávam, že si ma Tvojím listom z 28. I. nijako nepotešila. O tom si však pohovoríme len ústne buď u návštevy, alebo až prídem domov. Neboj sa, ja na to nezabudnem. Niekedy sa mi zdá, že si u konca so svojimi duševnými silami, si úplne zúfalá, a tak i hodne plačeš. Avšak k čomu všetkému dnes toto môže byť užitočné? K ničomu, lebo len si ničíš zdravie. Otvorene sa Ťa pýtam: Budeš mať ešte dostatok síl dovtedy, pokiaľ sa nevrátim? To preto, lebo je Ti treba vedieť i to, že ja Ti nijako nemôžem pomôcť. V tomto si nerozumieme a to pre to, že ja dávam prednosť záujmu vyšších morálnych a Božích hodnôt a tak toto mi zakazuje vyhovieť Ti, lebo to je dožadovanie sa na mne hriechu. A v tom som svojský. Je len samozrejmé, že Božia autorita je v tom prípade vyššia než úcta a láska k Tebe a dieťaťu, a preto Ťa nesmiem

575 Sudkyňa Zdenka Colotková.

poslúchnuť. Doporučujem Ti, aby si naďalej v danej situácii nášho manželstva viedla život tak, aby bol prežiatený prvorade duševným a duchovným životom, čím ho budeš rozvíjať bez fyzických obmedzovaní až do plnosti v spojení s Bohom vo večnosti. Musíš si znovu uvedomiť, že naše manželstvo nie je vyplňované v telesnej, biologicko-fyziologickej záležitosti a najlepšou pomocou je nám to, že si i naďalej povedieme život oboch našich duší, ktoré doteraz si veľmi dobre rozumejú a sú jednotné. Nesmieme sa riadiť iba pudmi a živočíšnou snahou mať na chlieb, ale pestujeme si svoju hrdosť, brúsme charakter, hľadáme a poskytujeme úctu všetkému dobrému a krásnemu a žijme s tými, čo sú toho hodní, v láske a priateľstve, a tak najlepšie prečkáme čas, čo nás od seba telesne oddaľuje. S milión bozkami a objatiami zostávam navždy len Vám oddaným Ďurim.

Dokument č. 69

1960, 6. marec, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 653. list z väzenia rodine na slobode.

653.

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,
Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
Nedeľa, 6. marca 1960.

Moja milovaná Elišenko!

Iste si znovu máčaš oči slzami, že prečo nepíšem, lebo jak za 21. II., tak aj za 28. II. 1960 moje listy Tebe napísané Ti nemohli dôjsť, lebo veliteľstvo ich uznalo za závadné. Písal som Ti však 2. marca a dnes ako obyčajne každú nedeľu. V deň Tvojich narodenín dostal som naraz 4 Tvoje milučké listy (z 2. II., 21., 22. a 24. II. 60), za ktoré si Ťa veľmi sladko bozkám a srdečne ďakujem. Mám vysvetlenú celú Tvoju zúfalú situáciu, spôsobenú nielen mojimi listami, ale aj opätným nebezpečím vyhodenia z práce, postojom sestry Haňky, švagriny Jarky. Nie je divu, že si zúfalá z toho všetkého. Avšak nesmieš sa tomu všetkému tak poddávať a pozeraj sa na všetko očami optimistu. Všetko si dáme pomaly a trpezlivo do poriadku. Potrebujeme k tomu iba prekonať ešte nejaký čas. Tie Tvoje dva listy, ktoré sama nazývaš „studené ako tvár zlej Zdeny“, som prijal s láskou, s porozumením a ani len zrnko hnevu voči Tebe nepociťujem. Preto i na Tvoju otázku, či Ti odpustím ten

tón, nemôžem vlastne odpovedať, lebo skutočne sa nehnevám a ani necítim urazeným. Tento tvoj tón bol na mieste a ja obidva listy prijal som s tým najväčším uspokojením a radosťou. Moje dva kritické listy a Tvoje dva listy čo by odpoveď na ne sú len známkou toho, že i na našom nebi môžu sa objaviť mráčky. Ide len o to, aby nedošlo k búrke a ničeniu dobrej veci nášho rodinného života. Som Ti veľmi povďačný za tieto dva listy práve kvôli ich tónu, lebo mi pomohli zbaviť sa určitých pocitov pochyb o tom, či všetko dobre konáš a či sa mi snád i nehneváš na mňa. Uistila si ma o Tvojej oddanosti jedine mne, o viere mne a to ma uspokojuje úplne. Ver mi však, že som po Tvojom liste z 28. I. 1960 mal dojem, že v našom manželstve nastalo vážnejšie nedorozumenie, akási hlbšia morálna kríza. Pokúsil som sa riešiť to listami, ale to bolo moje zlé rozhodnutie, lebo po pravde mal som to nechať nepovšimnuté a prehovoriť o ňom až osobne po návrate k Vám. Sama mi hovoríš o nevyčerpatelnosti tém, až mi raz budeš môcť osobne všetko povedať. Ja sa len nato teším a budem Ťa pozorne a trpezlivo počúvať. Ja sa na Jurajkove vysvedčenie nepozerám tak kriticky. Samozrejme, že je treba ho nabádať k väčšej pilnosti, lebo rozumové schopnosti na to má. Mrzia ma však iné skutočnosti. Nijako neznášam neznášanlivosť medzi príbuzenstvom, a preto ma poburujú počiny sestry Haňky voči Tebe i švagriny Jarky voči Vám všetkým. Bude najlepšie, keď sa budeš dištančovať, a tak nedáš príčinu k útoku na Vás. V svojich listoch Jankovi⁵⁷⁶ nezmieňuj sa o Haňke, ani o Jožkovej rodine, lebo Janko mi to všetko napíše. Milka tiež kvôli Jankovi je často volaná do riaditeľne⁵⁷⁷, lebo sa im nepáči jeho činnosť.⁵⁷⁸ Toto by si mal uvedomiť Eliáš, lebo tam je to, prečo ona nemôže v ničom uspieť.⁵⁷⁹ Za to ale nijako nezúfajme. Nežne si Vás všetkých objímam, sladko bozkávam, posielam Vám priveľa svojich úprimných pozdravov a zostávam navždy len Vám oddaným a milujúcim otcom Ďurim.

576 Bratovi Jánovi Hurnému z Kanady.

577 Na veliteľstvo väznice.

578 Ján Hurný sa stal v Montreale podpredsedom Prvej Slovenskej katolíckej jednoty. Bol veľmi aktívny v slovenskom exulantskom živote a v jeho dome sa často schádzali poprední predstavitelia slovenského exilu (Dr. Ferdinand Ďurčanský, Dr. Jozef Kirschbaum, Matúš Černák, Karol Sidor, Filip Hrobák, Mons. Jozef Vavrovič, atď.) Bol šíriteľom myšlienky slovenskej samostatnosti.

579 Podmienkou predčasného prepustenia bola Jurajova spolupráca s ŠtB, na ktorú on nikdy nepristúpil. V listoch viackrát zaobalene upozorňoval manželku, že jej (vzhľadom na cenzúru) nikdy nemohol dostatočne objasniť dôvody jej neúspechu v podávaní žiadostí o revíziu prípadu, podmienené prepustenie, či udelenie milosti.

Dokument č. 70

1960, 2. máj, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 663. list z väzenia rodine na slobode.

663.⁵⁸⁰

Ods. Juraj Hurný, z. č. 2315,

Poštový úrad Mírov, p. schr. 1

Manželka: Eliška Hurná,
LEVICE, OÚ NZ – Nemocnica
2. mája 1960

Moja najmilovanejšia Elišenko!

Píšem ti narychlo opäť dnes, hoci som Ti písal včera svoj pravidelný list a to preto, aby som Ti dal vedieť, že mi už nemáš písať na Mírov, lebo práve dnes odchádzam eskortou na iné miesto. Preto vyčkaj, až sa Ti ozvem z novej väznice a pošlem Ti tamojšiu adresu, na ktorú mi potom budeš zasielať svoje listy. Taktiež Ti vraciam fotografiu, aby som o ňu nemusel prísť pri presune. Keby náhodou Eliáš predsa šiel k riaditeľovi sanatória, ako si mi o tom písala, tak mu povedz, aby v ústave blízko letiska vyhľadal Milku a urobil u nej zdvorilostnú návštevu. Končím s tým, aby ste s trpezlivosťou čakali na moje skoré ohlásenie sa. Bozkávam Vás miliónkrát len Vám oddaný Váš otecko a manžel Ďuri.

Dokument č. 71

1960, 10. máj, Mírov. Telegram list Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 664. list z väzenia rodine na slobode.

664.

Telegram

ELISKA HURNA LEVICE

OUNZ NEMOCNICA =

10. máj 1960!

580 Červeným dopísané na spodnom okraji listu Eliškou: „Posledný list! V máji prišiel domov!!!“

T U PRAHA Z/22 9695 PRAHA /022 HLN 6727 10 10 1745 =
 10. mája 1960 o 17:45 hod z Wilsonovho nádražia.⁵⁸¹
 STVRTOK SM U TEBA = DURI +

amnestia! po 10-tich rokoch väznenia⁵⁸²

(DRUHÁ STRANA)

Telegram 10.V. 1960 o príchode domov!!⁵⁸³

Listy Elišky Hurnej adresované manželovi Jurajovi Hurnému⁵⁸⁴

Dokument č. 72

**1955, 9. máj, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému.
 Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 666.**

666.

Pondelok 10. 9. mája 1955⁵⁸⁵

Vážený pán

Juraj Hurný 08829/P

18.XII.1916

Náš nenahraditeľný predrahý apinko!

Práve som sedela pri prijímači a trasiem sa preto ešte celá, zimomriavky mnou prechádzajú, pretože som vypočula výrok našej vlády o amnestii!!!!⁵⁸⁶ Bože

581 Dopísané červeným, rukopis Juraja Hurného.

582 Dopísané, rukopis Elišky Hurnej.

583 Dopísané červeným, rukopis Elišky Hurnej.

584 Presné poradie listov Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému nie je možné určiť, keďže z doručení listov je zachovaný iba zlomok. Číslo na konci popisu je poradovým číslom uloženia listu v zbierke dokumentov. A ÚPN Bratislava, Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – príloha č. 1, poradové číslo 3.

585 Presný prepis z originálu.

586 Presný prepis z originálu.

dobry – v akom nervovom rozpätí som žila za posledných 14 dní, v túžobnom očakávaní amnestie. Aký boj sa vo mne odohrával, takže včera večer mi išla hlava prasknúť!! Z jednej strany som sa tešila veľmi, lebo mi akýsi tajný hlas našuškával, že sa nám už vrátiš. Z druhej strany bol zasa hlas, ktorý túto moju nádej vyvracal. A tieto dva hlasy sa tak bili, že sa mi mohla hlava rozpučiť! Dnešný deň mal byť rozuzlením tohoto nervového napätia, lebo som očakávala správy a v nich ohlásenie amnestie. Práve som na gauči vyzliekala Jurajka a chcela mu dať noč.[nú] košielku. Akonáhle som počula slovo amnestia, pustila som malého, nedbajúc, že je holý, okno otvorené a že je zima. Na nič som nedbala, len mi zimnica naskočila a s plačom som prosila Matku Božiu (mám ju nad posteľou), aby nám pomohla. Jurajko maličký nie, aby sa obliekol, ale tleskal rúčkami, že je amnestia, že apinko pride. Zas kuknul na mňa plačúcu a chúďatko, aj plakal, aj sa smial, – nechápal to. Moje maličké zlatičko!! Rýchlo som ho dala do postielky a sadnúc so zopätými rukami vypočúvala som hlásiace state o amnestii! Medzitým tíško vošla i pi Ťapajová⁵⁸⁷, ktorá tiež ani nedýchajúc počúvala. Jej brat má tiež 12 rokov. Po skončení boli sme úžasne sklamané!!!! Ale jedno sa vo mne ozvalo a to je: že sa ešte viacej primknem aj s mojím predrahým synčekom k Pánu Bohu a spolu sa budeme ešte viacej modlievať, aby nám nášho nenahraditeľného, predraheho tatíčka vrátil. A verím, že nám Ťa vráti. I keď som strašne sklamaná amnestiou (ani spať nebudem dnes), jedno vravím: prajem z celého srdca to každému jednému, ktorý bol ten šťastlivec, že sa mohol s touto amnestiou oslobodiť. Prajem to každému. A nám Pán Boh tiež pomôže. Darmo, nebola to asi vôľa Božia ešte, a preto budeme sa musieť zasa vrátiť ku starému a ku práci a modlitbe. V práci nájdeme tú rapidnú rýchlosť rokov, to veľké tempo, v práci čas plynie úžasne rýchlo.⁵⁸⁸ A potom! Budem podávať žiadosť o Tvoje prepustenie na polovinu. Už som to aj poslala (dopredu už radšej) a predvčerom mi prišlo z kancel. prezidenta, to, čo chodilo vždy a každému totižto, že to podstúpili minist. spravodlivosti. A keď to zamietnu, po čase to znovu podám. Ty môj predrahý zlatučký Jurajenko sa snaž, aby si tam nemal s nikým žiaden konflikt, vyhni sa podobným incidentom a buď úplne spokojný, že aj Ty sa raz dožiješ toho, že Ti bude brána otvorená a Ty túžobne nami očakávaný sa nám vrátiš. Ver mi Jurajenko, že my s malým Jurajkom budeme Ťa trpezlivo s pomocou Božou očakávať a po celú tú dobu (ktorá Ti je Všemohúcim tam ešte určená)

587 Eliška Hurná žila spolu so synom a matkou v Žemberovciach v podnájme u manželov Jozefa a Márie Ťapajovcov.

588 Eliška bola zamestnaná ako prevádzkárka v Spotrebnom družstve Jednota v Leviciach.

budeme stáť verne pri Tebe a modliť a tešiť sa na Teba. To Ti prisaháme. Len som si zaumienila, že nervy si musím viacej šetriť a že sa budem vyhýbať akýmkoľvek konfliktom. Budem flegmatická a nebudem si nič brať k srdcu. Ešte to síce nedokážem, ale sa to budem učiť. A prosím Ťa Jurajenko aj Ty buď taký. Z ničoho si nič nerob. Dnes v tej amnestii spomínali, že to je pre činy do 2 rokov, z doživotia menia na 20 r. Nevzťahuje sa amnestia na velezradu, úklady proti republike a na vraždu. Neviem, veď Ty nemáš nič z tohoto, Bože, keby Ti to aspoň na pol sa znížilo. To bude radosti pre tých čo vyjdú domov, pravda? Prajem to všetkým, nezávidím nikomu a uvidíš, že sa možno ani nenazdáme a ocitneme sa jeden druhému v náručí. Zas mi to akýsi hlas našuškáva. Veru nestrácam vieru a nádej ani na minútu!! V sobotu večer tu bola akadémia z príležitosti 10. výročia skončenia vojny. Prváci niektorí mali takú malú zborovú recitáciu a „ľahali“ to, len v tom Jurajkov energický herecký hlások sa rozozvučal peknou básničkou o slniečku. Bože môj, nechcem sa chlubiť, ale bol medzi tými deťmi ani cukor. Biele punčošky, biele botičky, červený svetíček s monogramom (som mu uplietla), matrozový golier a kravata! A zasa moje hodinky na jeho rúčke. Tak s citom a krásne hovoril, s takou smelosťou a istotou, že až žasnem. Ľudia sa všetci smiali, tak milúčko hovoril. Keď sa klaňal, tak nie teličkom, ale len hodil hlávkou. Len aby nám ho Boh opatroval, to naše dieťa ozaj šťastnej lásky!!! Výstižne si ho tak nazval. Darmo, žijeme kus tragédie, avšak prečo i napriek tomu sa cítime šťastnými? Áno, musíme sa radiť do kategórie šťastných, preto že sme sa našli!! Nech Boh nášmu trojlístku žehná!! A verím, že dá aj nám plnú odplatu za tieto skúšky Božie. Budeme i my odmenení. Cesty Božie sú nevyspytateľné. Môj predrahý a ešte, ktoré listy mám od Teba: Z 13. II., 22. II., 26. II., 27. 2. III., 5. III., 9. III., 12. III., 16. III., 20. III., 23. III., 24. III., 25. III., 28. III., 30. III., 2. IV., 7. IV., 9. IV., 16. IV., 18. IV., 20. IV.!! Chýbajú, aj ten o tom sne špatnom chýba. Čo sa Ti snívало? Idem si ľahnúť, únava ide na mňa (nervová), ale spať nebudem môcť, to viem. Bozkám si Ťa na dobrú nôcku a vinieme sa s Jurajenečkom ku Tebe, lebo sme len a len Tvoji na veky vekov.

Dokument č. 73

1955, 22. máj, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 669.

669.

Vážený pán Juraj Hurný, 08829/P

Nar. 18. XII.1916

Mal. Krškan. 22. V. 1955

Nedeľa doobeda.

Náš drahý apinko.

Je nedeľa doobeda, čas Bohoslužieb, ale my dnes nejdeme do kostola, lebo sme tu na nedeľu prišli troška k Jarke.⁵⁸⁹ Je tu kaplnka v ústave⁵⁹⁰, tak sa pomodlíme tuná, aby sme Pánu Bohu troška aspoň si odčinili to, že nie sme na sv. omši. Je zasa ako (aj doterajšie chladné dni,) vonku dosť chladno. Čo je to len za nemožné počasie? Veď pomaly nebude rozdiel medzi zimou a letom. Mali sme asi 4 teplé dni, to bolo dosiaľ všetko. A s deťmi je to tak, že tie sú celé nervózne, že nemôžu zahodiť teplé veci a chodiť nahaté. Ja mám veľa práce v kancelárii, a tak som včera poobede hneď nasadla doma na autobus, lebo keď som doma, tak vždy niečo potrebujú a nemám potom pokoj ani v nedeľu. A tu sme neboli takto na nedeľu už od Vianoc, minule sa Jarka už aj urazila, že sa im vyhýbame, a preto že k nim nejdeme. Tak sme sa teraz vybrali aj s mamou aj Jurkom. Deti sú ako divé, že sú spolu, lietajú po parku, kde je tak krásne, všetko upravuje tu záhradník, tie krásne kríky, no hotová botanická záhrada! Tie deti Jarkine tu majú hotový raj na zemi. A náš Jurko je preto celý nadšený, že tu môže byť a sa hrať s nimi v takom krásnom prostredí. Tá malička Marika je veľmi zlatá a dobrá. Včera poobede som bola s kočíkom na prechádzke aj Tomášika, aj Jurka aj Juditku som vzala. Cestou Jurko len chcel voziť kočík, ale bol by tú malú niekde do priekopy prevrátil, preto som mu musela držať kočík tiež a to sa mu veru nepáčilo. Lali dnes ráno už zavčasu bol s priateľom v hore, lebo tam boli nastrojiť jedovaté vajcia do hniezd, nakoľko velice sa potulujú po hore psi a tieto trhajú zajacov. On je vášnivý poľovník, a preto si nelení aj privstať, aby išiel skoro ráno do lesa s puškou. Poobede nás vezme tiež všetkých aj deti /mama bude doma s Marikou/ a ukáže nám, kde majú vtáci hniezda a líška brloh svoj. Lali je v hore ako doma. Tak preto teraz píšem, lebo poobede nebudeme doma. Ráno musíme zajtra zavčasu vstanúť /pol 6 hod/ aby sme prišli na autobus, aby Juro bol na čas v škole a ja v práci. Blíži sa koniec mesiaca a s ním plno práce. Máme aj veľa mankárov, ktoré budeme vymieňať, a preto tento týždeň budem celé dni z domu na inventúrach. No naše mankárky kradli, urobili manko ale sa im nič nestalo, len to, že buď vymenené, manko si po splátkach

589 Eliškina mladšia sestra Jaroslava.

590 Sestra Jaroslava žila so svojou rodinou v neďalekej obci Malé Krškany, kde jej manžel Ľudovít Németh (Lali) viedol Ústav sociálnej starostlivosti pre mentálne a telesne postihnutú mládež.

zaplatia a to je všetko. Amnestia ich veru poriadne umyla. A potom my musíme mankám zamedzovať, sme i my braní na zodpovednosť, keď sú manká, že máme robiť stále kontroly na predajniach, ale keď sa im nikedy za takéto krádeže nič nestane, potom máme manká často. Chuderka Anička⁵⁹¹ nám písala, velice mňa to bolí, čo Anička chuderka tiež všetko musí trpieť. Jej život totižto je taký neradostný, je sama v byte, chorá je a nemá jej ani kto vody podať. Včera písala, že leží, je velice slabá, má srdce zväčšené, aj v moči hnis sa jej našiel chuderke, má mať diétu a nemá jej ani kto uvariť. Chuderka tiež má už dosť trápenia za sebou a vôbec sa nehodí do dnešného sveta zkažených žien, veď keď človek vidí dnes kde sa pohne, ako sa ženy a dievčence chovajú, fuj, hnus. Zdá sa, že ženy už nemajú ani citu, ani hanby ani svedomie, nehovoriac ani o svojej ženskej hrdosti, ktorú dnes veru málokto má. Hnuší sa mi preto všetko a najradšej ani nevyjdem z domu, aby som nič takého nevidela a nepočula. Vlani tu u nás v Žemberovciach tiež zavreli jedného 78 ročného človeka /bývalého boháča kulaka⁵⁹²/ ktorý k sebe brával 3 žiačky z meštianky a čo sa tam robilo, to je strašná perversita. Ale teraz po amnestii ten starec prišiel von. Tie tri dievčence ale po lekárskech prehliadkach boli pustené ďalej do školy a chodia s ostatnými ako by nič. Ty si sa mi Jurajko tak pekne vyznal v liste zo dňa 5. mája o tom všetkom čo som Ti ja písala a píšeš, že je to pre Teba veľmi cenný list. Prečo Jurajko, veď to čom Ti písala to mám už dávno na rozume, to som Ti chcela už dávnejšie i napísať. Je to od srdca čo som Ti písala a je to tak, ako Ti píšem. Ty vravíš, že Ťa ani nenapadlo, aby si sa ma opýtal na to, ako sa správam po dobu nášho odlúčenia atď. Áno dušinka drahá, ja to viem, veď ja som to práve videla, že Ty si mi nikedy ani len nenadškrnul to či ono a z Tvojich milých listov som nikedy nevyčítala ani len to najmenšie upodozrenie, a viem čítať aj medzi riadkami!?! A to je to, čím si mi ukázal Tvoju predobrá dušu, Tvoj takt. Veď i keby si sa ma na niečo podobného bol opýtal, vôbec by som sa nebola urazila ani len najmenej, veď si mojím manželom pred Bohom a pred ľuďmi, a tak máš na to svätosväté právo. Áno Jurajenko drahý, Ty máš právo na všetko. Ale Ty si ho nepoužil a nikedy sa nepozastavil nad tým, ako tu žijem. A to tým viacej, že svet si dobre poznal po „všetkých“ jeho stránkach. Veď aj druhí ľudia sa brali z lásky ako my, predsa na koniec stačilo čo len aké malé rozlúčenie, aby toto manželstvo stroskotalo. No napriek tomu si mi dobre videl do duše a si mi veril a to je to, čo si

591 Eliškina staršia sestra Anna.

592 V období vlády komunistického režimu hanlivé označenie veľkých roľníkov, tzv. dedinských boháčov, ako triednych nepriateľov a odporcov kolektívizácie.

zasa ja od Teba nesmierne cením a čo Ti nikedy nezabudnem. Nevieť si predstaviť ako by ma to bolelo, keby som tak mala muža, ktorý by mi robil narážky, výčitky a ja by som mala čisté svedomie ako ľalia. To by ma zranilo. Ale Ty si ma tak dobre poznal, že to málo komu sa podarí. Nazrel si do mojej duše a si videl, že si mi na tomto svete všetkým, všetkým!!!! A čo by to bolo za lásku, keby sme sa mali mať radi, len vtedy, keď sme spolu? To je potom niečo iného, niečo, s čím si ľudia mýlia pojem slova láska a pod dojmom tohoto citu uzavru manželstvo a končí to rozvodom. A je dneska veľmi veľa rozvodov, žiaľ Bohu. Ako ma nad tým srdce bolí i keď sú to ľudia mne neznámi. A najviac som rozhorčená, keď vidím ženu, ktorá má tam manžela kde ja a ako strašne vyvádza! Vždy vravím, že by mali jej muža pustiť a takú nehodnú ženu miesto neho tam dať, nech to i ona skúsi ako to je. Zasmiala som sa Jurajko, keď som čítala ako píšeš o tom, že si si dal tú otázku, ako by si sa choval Ty, keby si bol na mojom mieste a ja na Tvojom. Môžem Ti Jurajko povedať, čo o tom súdím ja? Veru i mňa to nie jedon raz napadlo ako by to bolo, ale čo ja viem, /Jurajko neuraz sa, keď Ti to tak otvorene napíšem / ja som mala všelijaké pocity. No ja som si myslela, že by si sa takto nechoval ako ja! Ale nič po zlom, Jurajenko, ja by som Ťa takto omluvila: O tom, že by si Jurajka i naďalej ľúbil, som bola presvedčená, ale to, že by si niekedy na náš sľub pred Bohom zabudol, o tom som si skoro istá. Brala by som to síce tak, že si muž a ako sa povie, na mužovi všetko zhorí, myslím to, že čo si môže muž dovoliť, to už si nemôže dovoliť žena. Keď muž ženu oklame, je to veru veľmi smutné, je plaču a slz, ale život ide ďalej. Stačí však, aby žena čo len raz oklamala muža, to jest aby sa raz pozabudla /na čo nie je omlúv nikedy/, rodina sa rozpadá. Žena má držať to puto rodinné. A napriek tomu, že som si istá, že Ty v mojej neprítomnosti tak dlhej by si sa veru pozabudol, čo by som aj ako tak omluvila, že si muž, kde snád' /vravím snád' by sa to dalo ako tak omlúviť, ale by ma to strašne ranilo. Ja keby som bola na Tvojom mieste a Ty na mojom, tak by som sa tam veru neistotou trápila. Nehneváš sa Jurajenko, že Ti to tak píšem otvorene? Napíš mi, či sa Ťa to nedotklo. Píšem Ti to tak, ako si to myslím. Že by to pre Teba bola veľmi dlhá doba čakať, nie Jurajko? Veď konečne to Tvoje vyznanie čo mi píšeš, mi to len potvrdzuje, že som sa nemýlila. Ja nie, že by som bola sebecká, ale by som sa cítila urazená akosi, keby som to vedela. A keby som to nevedela, tak by bolo lepšie. Pamätám sa na to, ako som Ťa raz podozrievala /prepáč/ za to rouge⁵⁹³, čo som Ti vo vačku našla pri čistení šiat /nekukala som Ti nikedy vrecká/ a bola som strašne nešťastná. To si ani

nevieš predstavil. Mňa by Tvoja nevera, keby sme boli obaja spolu doma, vedela celkom zničiť. A keď som sa presvedčila o tom, že to bolo moje rouge na rty, tak som sa hanbila za to podozrievanie, ale som bola blažená, že to nebola pravda. A čo si mi Ty vtedy povedal? Pamätáš sa Jurajenko? Ja veľmi dobre, doslovne. Povedal si: „Pamätaj si, že ja som si veľmi dobre vedomý toho, že som sa oženil a že som Ti od oltára stále verný a že Ti budem ešte „veľmi dlho“ verný! Pamätáš sa Jurajko na to? Áno tak si povedal „veľmi dlho“, to znamená, že si mal plánovanú nejakú tú neveru, nie? Nemôžem za to, je to hodne dlho a ja to mám na rozume. Ale čo budem Ti takéto veci pripomínať, veď si sa už zmenil a dobre je. Len Ti jedno Jurajenko chcem povedať. To, keby Ťa tam nedaj Bože držali aj do nekonečna, to nie je na príčine môjmu zúfalstvu. Moja láska ku Tebe sa v tomto nemôže ani troška zmeniť v horšie. To mi ver Jurajenko. Lebo som si Ťa obľúbila raz pre vždy!! To by ma nezničilo. Ale to, keby si už bol doma a by si si chcel žiť aj „inakšie“, to by ma vedelo zničiť, vtedy by som Ti s Jurajenkom v ceste nestála. To by som nevedela nieť. Nemôžem za to. Ale preto vidím, že Ty si hodne zmenil svoje názory tam v tom prostredí a sám píšeš, že sa s Tebou stala zmena. U Teba to bolo to, že si sa nachádzal za slobodna v nedobrej spoločnosti a tá Ťa tak ovplyvnila. Povahu a srdce si mal dobré. Ja som videla, že si v jadre veľmi dobrý človek. Darmo, okolie veľmi vplývať vie na človeka. Ja si pamätám, že keď som mala ako mladé dievča nastúpiť do Carltonu, otecko bol práve chorý, ležal, posadil si ma ku posteli a trvalo to od rána do obeda jeho prednáška, čo mi všetko povedal! Všetko, aký život je, čo mne nie je známe o týchto všetkých nástrahách a ako sa im mám vyhnúť. A končil s tým, že ak by som aj ja sa vedela stať taká v takom zvodnom prostredí ako je Carlton, že ma nikedy nepozná. A na tie slová som si vždy spomenula a vždy ich mala na rozume! Preto potom Ferko vždy vravel, že videl, že som bola poriadne dievča, ale že neveril, že v takej Bratislave by sa ešte také dievča našlo. Nechválím sa Jurajenko, lebo práve to je to, čo mňa mrzí, že som vedela na tieto slová pozabudnúť /čo mi otecko vtisnul/, keď som poznala Teba. A možno, že za to nás Pán Boh potrestal, nie? Jurajko, preto mňa to mrzí, keď si na to spomeniem. Ale kto za to môže, keď sme si tak padli do oka? A to, že sme si jeden druhého naozaj obľúbili je isté, o čom svedčí naša dnešná skúška od Pána Boha, v ktorej my sme obstáli a i naďalej existujeme. Áno, je v nás /vďaka Pánu Bohu/ toľko sily znášať naďalej toto bolestné odlúčenie!!! Máme dostatok síl, to je pravda, a preto naše rodinné šťastie vzrastá!! Milión bozkov Tebe môj predrahý od Elišky a Jurajka.

Dokument č. 74

**1955, 25. máj, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému.
Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 670.**

670.

Žemberovce 25. mája 1955

Vážený pán
Juraj Hurný, 08829/P
nar. 18. XII. 1916

Môj predrahý!

Som zasa v Leviciach na porade a nakoľko tu budeme pracovať až do večera a aj zajtra, využívam tú chvíľu cez obed k tomu, aby som Ti napísala pár slov. Preto prepáč mi moje zlatíčko jediné, že to píšem iba tužkou. To ostatné som už mala naklepané na stroji a nosím to v služobnej aktovke so sebou, a tak sa mi to práve hodí Ti napísať. Som tu v kaviarni, kde som bola na obede (dali nám 1 hod cez obed voľno), tak sa ponáhľam. Nechcem aby si nemal list do stredy len preto, že mám tak veľa práce. Pridali nám plán, tak sme sa stavali proti všetci deviati prevádzkari v okrese, kde som sama žena, a preto mi toho pridali najmenej: Samozrejme, už som to patrične odôvodnila! Ale i tak musíme tu spoločne na okrese teraz 2 dni robiť nové rozpisy plánu aj na predajne, všetko. Pomaly by som mala byť právnikom, také úlohy nám kladú vo veci hospodár. zmlúv a arbitráže. Včera sme si rozplánovali (naša záv. rada s druhým D.S.D⁵⁹⁴) výlet autobusom do Tatier cez Sliač a Dem. jaskyne. Platí záv. rada, jednotlivci doplácajú niečo. Ak to nebude veľa stáť, šla by som s Dukátkom!⁵⁹⁵ To je niečo preňho! Ohromne všetko vníma! A hlavne Anita a Sever by ho videli. Len na 3 dni by to bolo dovedna. Ja už ale musím šporiť, keď chceme prísť predsa ku Tebe na návštevu môj najdrahší, jediný Jurajenko. Už sa tešíme veľmi!!! Ale to len po skončení škol. roku v júli a po 15. VII., lebo 30. VI. sú inventúry, hlásenia, štatistika a to by som nestačila urobiť ani cez noci. Preto Ťa prosím, prispôsob to tak nejako, áno? Lali by šiel veľmi rád,

594 Dedinské spotrebné družstvo.

595 So synom Jurajom.

ale i Anička. Ale tá chudinka je taká slabá a chorá! Strašne ju ľutujem. Jurajenko môj a či Ty sa tešíš na nás? Ja v ten moment, čo tam vždy Teba zazriem, zabudnem na všetok žiaľ a v duši mi je, aj u srdca tak príjemne. Ale cesta späť je veľmi bolestná!! Ale nezúfam a pevne verím, že naše šťastie je neďaleko a nás čaká! Prosím Ťa dušinka, nezúfaj, buď tak pevný ako dosiaľ. Verím Tebe, Tvojmu čistému kresťanskému srdcu a duši a som si istá Tvojím čestným a slušným správaním. Môj milovaný končím, je už 1 hod, utekám na okr.[esný] zväz spotr.[ebných] družstiev, pracovať. Milióny sladkých bozkov a odkazov Ti zasiela len Tvoja a Tvoja Eliška.

Milý Ďurko!

Pri písaní týchto pár riadkov – priznám sa Ti – som v rozpakoch. Vyplýva to len z toho, že aj keď myslíme, že sa poznáme, prípadne aj tak cítime – predsa sa ešte nepoznáme osobne. Musím to konštatovať teraz, keď úplne prvýkrát prehovorím k Tebe cestou týchto pár riadkov. Už samotné oslovenie mi robilo ťažkosti, až potom po súhlase Elišky, no a Tvojím dodatočných súhlasom dovoľujem Ti tykať. Keď tak skúmam môj osobný a citový vzťah k Tebe, i keď sa osobne nepoznáme, to tykanie je mi úprimne prirodzené. Sme tu teraz všetci pokope. Tvoji k nám prišli včera a takto spoločne strávime túto poloslnečnú, chladnú májovú nedeľu. Je tu veselo a hlučne. Ti „Malí indiáni“ – to naše deti – bavia sa bezstarostne, čo my dospelí nemôžeme tvrdiť o sebe. Všetci sa doliečujeme po tej nepodarenej amnestii. Ja osobne som veľké nádeje nerobil a predsa to bolo trpké sklamanie. Život a osud majú svoje zastávky. Aj tá amnestia bola jednou zastávkou, ktorú s nádejou očakávali Tvoji aj my. Nádeje a túžby sa nevyplnili a tú zastávku sme už ďaleko zanechali za sebou a očakávame a myslíme už len na nasledujúcu – na návštevu v júli. Aj ja sa teším na toto stretnutie a dúfam, že aspoň ruky si môžeme podať.

Prajem Ti hodne zdravia a veľa duševnej sily.

máj 1955. dovidenia: Lali (podpis)

Milý náš Ďurko!

Pripojujem sa aj ja s pár riadkami, keď to, Bohužiaľ, sa ináč nedá. Veľa na Teba myslíme a rozprávame o Tebe a je to hrozné, keď sú tie naše všetky deti spolu, že Ďurko má len tu svoju mamu pri sebe. Veľa Ťa to dieťa spomína, ako by si len pár dní bol preč. Veď už len čakáme všetci na tú chvíľu, keď raz prídeš domov.

Bože, bude tu už dospievajúca mládež. Ako Ti snáď už Elča písala, zase čakáme dieťaťko. Hoci malá Mária má len 8 mesiacov, voľakedy v decembri má prikvitnúť zasa slečna. Neviem, ale tak voľajako to cítim. Neviem čo Lali myslí, ale verím, že jedenástka to asi nebude, lebo Mariena je už tretia dcéra. Naši sa tešia na návštevu ku Tebe, a ver keby to išlo, nabalila by som ten náš drobizg voľajako a poslala za Tebou, aby ste sa mohli vyobjímať, lebo človek stále strýčka spomína a oni, zvlášť Juditka, by veru išli hneď. Končím Ďurko s tým, že hoci si ďaleko od nás, stále na Teba myslíme a prajeme Ti toľko sily, akej si mal doteraz. Pozdravuje Ťa Jarka a deti.

Dokument č. 75

1955, 29. august, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 677.

677.

Došiel 16/IX-1955.

Vážený pán Juraj Hurný

08829 / P nar. 18. XII.1916.

Žemberovce 29. augusta 1955

Náš drahý apinko.

Vďaka Ti srdečne za milučký list, ktorý som dnes dostala a v ktorom sa zaoberáš s výchovou nášho synčeka Jurajka. Ja si ich odkladám pekne. Keď to, čo sa týka Jurajka mu prečítam, tak niekedy je to písané vyšším štýlom, a preto tomu ani Jurajko nerozumie dobre, to mu však poviem tak, aby tomu porozumel. Len očička vykulí. Započúva sa strašne dobre mu to padne /lichotí mu, že to patrí jemu/ a potom sa na tom zasmeje. No darmo, nech je ako chce, ale keby si bol doma, tak by tá jeho výchova bola inakšia. Ani by si mi Jurajko neveril, že ačkoľvek mňa Jurajko má veľmi rád, ten rešpekt nemá predsa, ako by mal doma z Teba. A to Ti preto prízvukujem, že ak Pán Boh dá a Ty sa nám vrátiš, ja dobre viem, že ak potom malý niečo vyvedie, že mi to budeš vytýkať, avšak ver, že tu Jurajko nemá práve to ovzdušie o ktorom Ty dnes píšeš, že čo robí veľký vplyv na výchovu dieťaťa, to jest ovzdušie, v ktorom vyrastá. Tu niet veru tej jemnosti, ktorú by potreboval, ale čo budem robiť? Snažím sa to ja vynahradiť, ale to vieš, že to už nie je to. Ťapajovci sú sedliaci, nábožní, my s nimi nemáme nič, ale ona je tak katolíčka, že bude sedieť v kostole od rána do večera a bude pri tom ľudom závidieť a ich ohovárať. To je nie pravá viera v Boha. Ale ja som toho názoru, že čo s mňa netýka, do

toho sa nemiešam. My s ňou jednáme to čo treba, aby sa zhovárali ľudia spolu v jednom dome žijúci a do iného sa nestarám. A potom ženy, ktoré deti samé nemajú, tie ani potom nemajú v láske deti cudzie. A preto ona je dosť chladná k Jurajkovi a malý ju nemá rád. Ale on, jej muž, je dnes už 71 ročný /ona 40 ročná, vzala si ho pre majetok/ a kolkokrát Ti vidím, ako ju on ľúbi a prosí ju, aby mu to či ono uvarila, no ona odsekne, že ona to nemá rada. Bože drahý, ja som bola rada, keď som Ti mohla uvariť niečo to, čo Ty máš rád. A on by jej vedel byť tak povďačný. Tak keď my také niečo varíme, tak mu vždy dáme, ačkoľvek oni si stoja veľmi dobre a majú všetkého prebytok. On je inakší, to je vidieť darmo na každom, kto už bol vo svete. On bol dlhé roky v Amerike ešte voľakedy, a tak napriek tomu, že je sedliak je vidieť, že sa vie chovať voči ľuďom. Ona je strašná pesimistka. Má brata tam kde si Ty, ale keď sa tak utešujeme, že prídeš, ona hneď, že darmo sa teším atď., že z toho nič nebude atď. Už jej mama minule povedala, aby si myslela čo chce, ale nech mi neberie vieru a nádej, keď vidí, že mňa len to drží. Ináč ale ako vravím, nemám s nimi nič, vychádzame dobre a je pokoj. On jej muž sa veľmi pýtal na Teba, keď som prišla. S ním si radi podebatujeme. Jurajenko a čo sa nám minule tu prihodilo. Človek nevie kde a s kým sa kedy stretne. Je to už ale asi dva mesiace. Náš predseda nebol práve v kancelárii, bol kdesi a tu prišlo jedno auto osobné a z neho vystúpili dvaja páni. Jedon sa predstavil ako akademický maliar Jajó /z Brna/ a ten druhý ako jeho priateľ. Tomu jeho priateľovi len tak tá pusa išla, mal plno rečí. Doniesol nám z našej centrály od hlavného účtovníka prípis, že nakoľko sme z predajní stiahli obrazy štátnikov, aby sme si u tohoto maliara akadem. objednali a zakúpili obrazy. Pozrela som sa dobre, že koľko vzali iné DSD /mal už objednávky/, a tak keď sme dali dohromady hlavy /Zuzka, kolega a ja/, tak sme vzali 6 kusov. Boli dosť drahé, ale keď že z centrály mal na to prípis, kde nás k tomuto nabádajú, tak sme vzali. Jeden kus bol za 520.– Kčs. Nádherné boli /Tatry, vlčie maky, orgován, atď/. A tak medzi debatou ten maliarov spoločník spomenul Bratislavu a keď zvedel, že i ja som z tade, tak sa ti debata vyvinula, až prišlo na divadlo spevákov a pod. I na Košice sme prišli v debate atď. No a on spomenul niečo, že v Košiciach spieva Kucko Ladislav⁵⁹⁶ a ja som dodala, že to je manželov bývalý kolega. On oči vytreštil a vraví: „A smiem vedieť, ako sa volá Váš manžel, keďže bol Kucko i môj kolega? Myslela som si v duchu, že je hlupák, že Ťa i tak nepozná, ale keď som povedala Tvoje meno, tak on hneď si chytil hlavu a vraví „Duro?“ Bože, kde sú tie

596 Kolega Juraja Hurného z vojenských čias, neskôr operný spevák a pedagóg.

časy? Pýtala som sa ho, ako to že Ťa pozná a on vravel, len aby som Ťa nechala pozdravovať a že sa volá Floriš. Tak už budeš vedieť, kto to je. Ja sa na to pamätám preto, že keď si bol ešte u tej presídľovacej komisie kapitánom, a ja som bola u Anity v Tatrách, tak tam na sobotu prišiel Boris aj Sever a mali sme program ísť niekde sa pozrieť na kadilaku, ale tu nám zvestoval, Sever aj Boris, že oni sú pozvaní do Grandu, lebo že tam vraj má Floriš svadbu a že mu idú za svedka. Bola to krásna prepychová svadba až na to, že mu musel Florišovi Sever požičať čižmy k uniforme. To sme sa s Anitou nasmiali. My sme boli vtedy našťavané, že nám skazil Floriš plán a trebárs sme ho nepoznali osobne, hromžili sme naň! Tak teraz Floriš, keď sa vrátil z trojročného „odpočinku“, je u artistickej spol. Ale má ústa veru, len tak rapoce. Nasmiali sme sa, lebo tu spomínal, že robil už na vystúpení ľudového rozprávača a všeličo iné. Keď odchádzal, kázal Ťa dať pozdraviť, ale keď si mal zastavenú korešpondenciu, tak som Ti to zabudla napísať a píšem Ti to až dnes. Ale aký majú ľudia charakter. Hneď ako odišli, volal telefonicky hl.[avný] účtovník z centrály z Levíc a že či sme kúpili tie obrazy. Vravela som, že áno. A tak Ti zreval do telefónu, ako keby som mu neviem čo urobila. Teda ľudia vedia byť strašne vulgárni. Keď som mu tak isto nakričala, že prečo nám po nich poslal príkaz, kde nám káže odkúpiť niečo, tak vraví, že sa ich len chcel zbaviť, a preto že im dal pre nás ten príkaz k odkúpeniu. To sú charaktery! Fuj! Na jednej strane tak, na druhej onak. To by som už nevedela, radšej by som mu slušne hneď vysvetlila, ako sa vec má. No ja som bola na to však povedala, že to nech nechá na mne, že mne to prijmú, nakoľko ten jeden bol manželov bývalý kolega a dôstojník, tak aby to nechal na mne, že keď im poviem, čo som za to musela počúvať, že mne súkromne to urobia, ale pre budúcnosť, že ako budem brať jeho slová. A položila som sluchátko. To je jednanie. A tak som aj hneď v návalu zlosti urobila a zabalila, poistila obrazy a poslala, keď som bola napísala jeden zdvorilý list na adresu maliara, kde som mu stručne naznačila ako sa vec má. Tak vidíš Jurajenko na čo človek naráža v práci. Nemožné sú charaktery ľudí. Včera a dnes tu boli úplné prietrže mračien, hrozné búrky, no niečo strašného! Tu to aj mosty pobralo, studňu máme znečistenú, boli tu dnes z okresu a hodili do nej chlór. vápno a budú ju vyťahovať. Asi 3 – 4 týždne nebudeme mať vodu a musíme ju až z druhej ulice nosiť. To je zase horšie. Lebo chuderka mama už nie je mladá. Tie dažde toho narobili tento rok. Tu teraz práve je plno ľudí na ulici, čo cez hradskú tečie potok. V obchodných domoch v pivnici prišla voda a je jej vyše metra. A tam je kopa tovaru. Keby som tak bola ja vedúca toľko škody porobila, tak neviem čo by som bola za to mala. Ale vedúcemu sa nestane nič. Má tam vysoké regále, ale tam si obuv nepoukladal a teraz je strašne veľa škody, neviem kto to bude platiť. Toľko obuvi novej vo vode a všeličoho iného. Ja som včera nemohla

ani od bolesti vydržať, tak mi robí hlava, ucho a zuby. Dostala som nejaký poriadny prievan a celú noc som preplakala od bolesti. Aj dnes v práci mám hlavu zaviazanú, také bolesti mám, už mi je zle od práškov. Teraz je večer 8 hodín a už ma to zase veľmi bolí, bojím sa čo to bude za noc a musím ráno zavčas zase na inventúru ísť. Budem tam celý deň a pozajtra zase celý deň v Leviciach na porade prevádzkarov. Dľa programu už vidím, že to bude zase nejaký súpis z tovaru znaku 8-9, ako aj organizovanie dožinkových slávností, rozpis plánov na IV. kvartál a to veru stačí, aby sme tam boli celý deň. To prídem vždy unavená domov. Ale čo sa dá robiť? Jurajenko, ešte vždy sa musím vrátiť k Tvoju milému listu, kde opisuješ to, ako dobre ti padla naša návšteva. To isté i mne. Jurajko, ja som mimo telesnej únavy z cesty prišla tak osviežená na duchu, že som si prvé dni ani z ničoho nič nerobila. To bolo pre mňa ako injekcia. Bože, ako som sa tešila, že pekne vyzeráš?! Aby si už tak na tú polovicu prišiel. Jurajko prosím Ťa, slúbil si mi, že ako budeš si počínať a keď tak budeš činiť, tak pevne verím že prídeš. Čo Ty myslíš? Už boli mnohí prepustení na tú polovicu? Alebo neboli? Prečo? Mne len to chodí teraz po rozume, iné nie. Jurajenko ako to rozprávaš, keď píšeš že nám ďakuješ za toľkú lásku. Jurajko neďakuj. Ba ešte píšeš, že ako sa nám za to odslúžiš. Tak nesmieš rozprávať. Láska nie je obchod, preto o žiadnom odslúžení tu nemôže byť reči. My sme šťastliví s Jurajkom, že naša veľiká a úprimná láska je tak vrele opätovaná a to je hlavné. Mne neďakuj, lebo ako som Ti už raz povedala, to čo robím je moja svätosvätá povinnosť manželky zákonitej. Avšak ja nepoznám v tomto prípade tú povinnosť, keďže ja to robím ešte z iného citu ako je povinnosť!!!! A mne to pôsobí veľké blaho, keď môžem mať takto rada Tvoju drahú bytosť a to tým viacej, keďže moja láska je opätovaná. Keby som Ťa nemala rada /čo by som sa nikdy nevedela vydať bez lásky/ áno, tak by som Ti toto všetko prinášala čo teraz, to je pravda tak by som stála verne pri Tebe ako teraz a to čiste z povinnosti, keďže by som bola k Tebe viazaná prisahou zákonitej manželky. No mne táto úloha prichodí plniť ju s radosťou, lebo toto čo robím, robím z prevelikej a nikdy nehynúcej lásky k Tebe. To mi ver. A je to tu už tá skutočnosť, že ani dlhých a v trápení prežitých 6 rokov túto lásku nezlomilo a nikdy nezlomí, keďže táto je stavaná na pevných základoch, t. j. na základoch lásky, porozumenia, vernosti a obetavosti. Keď bude mať každé manželstvo tieto pevné základy, nemôže byť potom rozpad manželstva rozvodom končiaci. Jurajenko a čo robí Jožko? I ten tak pekne vyzerá ako Ty? A ako rozpráva? Možno do očí teraz pekne. Nechcem nikoho upodozrievať, lebo aby sa človek napravil, na to nie je

nikedy neskoro. Ale pochybujem, že by sa Jožko napravil v tom smeru ako Ty Jurajenko. Pravda? Povedz, že ho nechám pozdravovať i keď ma nemali nikedy radi. Možno zato, že som bola z Bratislavy a možno preto, že som bola vdova a potom tiež preto, že som nebola boháčka. Tieto tri chyby som u nich mala, to viem. No mne stačilo vždy že som videla to, že Ty si stál pri mne a nedal si nič na nich. Ja sa preto naňho nehnevám, i keď mi nie jednu trpkú chvíľku pripravili. A keby som mohla, tak aj jemu by som to potom vybavila na polovicu, lebo jeho rodina to iste neurobí, to som videla na Jankovi a Ilone.⁵⁹⁷ Čudujem sa, ako to niekto dokáže. Tak ho odo mňa pozdravuj, Jurajenko. Teba si vrele bozká na Tvoju drahú hlavičku a navždy Tvoja ostáva Tvoja Eliška a Dukátko.

Dokument č. 76

1955, 4. október, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 689.

689.

Eliška Hurná Žemberovce okr. Levice Slovensko

Váž. pán Juraj Hurný manžel 08829/P3

Žemberovce 4. X. 55

Môj najdrahší!

Vďaka ti za lúbezné listy, ktoré ma úplne znovu vzkriesia z toho všetkého neprijemného a ktoré sú pre mňa jedinečnou vzpruhou a až skoro detinskou prevelikou radosťou! Až mi napíšeš poradie, v ktorom si mi ich písal, budem Ťi môcť povedať, ktoré som eventuelne nedostala. Ale keďže štýl nášho písania je nezávadný a čiste rázu rodinného dúfam, že nám tieto listy nebudú tratiť. Veď čože nás iné môže zaujímať, ako naše rodinné veci? Máme si predsa toľko čo povedať!! Všet Jurajenko? Môj milovaný Jurajko, som úžasne potešená a súčasne šťastlivá, ale aj prekvapená, ako si mi krásne napísal k meninám. Kade chodím, tade to čítam!! Teraz Ťi už skutočne verím, že mňa naozaj máš rád!!! Či môže pre mňa jestvovať ešte niečo krásnejšieho a vznešenejšieho? Nie!!! Takýto list, presiaknutý láskou a túžbou po niekom musí prameniť len zo srdca čistého a skutočne milujúceho. To je nie všedné, alebo chvíľkové vzplanutie!! To je skutočne oveľa viac. A preto

597 Janko Rusiňák s manželkou Helenou, rodenou Hurnou, dcérou brata Juraja Hurného, Jozefa. Rodina ju volala Ilona.

Jurajko, keď si tak uvážim naše vzájomné vzťahy a túžby jedného po druhom, prichádzam k tomu náhľadu, že Pán Boh musel na nás nejaký kríž dať, v tomto prípade vo forme boľastného dočasného odlúčenia, lebo nemyslíš, že nič dobrého nikomu z „nebies nespadne“, ale všetko si musí človek zaslúžiť alebo vybojovať?! My dvaja sme sa stretli, zalúbili, k dovŕšeniu všetkého manželského šťastia nám dal Pán Boh to naše predrahé dieťa a to všetko išlo tak hladko bez všetkých prekážok, veď ani len jedna, alebo druhá rodina nám nebránila, slovom nič nestálo v ceste tomu, aby sme boli na najvyššiu mieru šťastní a my sme toto šťastie užívali plnými dúškami. Preto musíme nejakú tú prekážku niesť bez reptania, aby sme si aj túto veľkú lásku našu a porozumenie, súlad pováh a oddanosti jedného druhému úplne zaslúžili. Všetko musíme mať zaslúžené. Veď koľko ľudí sa zalúbi, vydá, ožení a kolkokrát tá pravá láska je zradená, pošliapaná. Toto musí ešte len bolieť!! A čo potom tie úbohé deti, ktoré ostanú tu na svete, akým právom majú tieto nevinné deti len pozeráť na deti šťastlivých rodičov, zatiaľ čo ich rodičia sa rozvádzajú?! Strašne ľutujem takéto deti. Vravím, že aj keby som nemala túto povahu čo mám, alebo keby som Ťa nemala rada, nevedela by som sa Ti taktiež spreneveriť len preto, že tu je dieťa! Lenže v tomto prípade, keď mi je manžel ideálom a najdrahšou bytosťou, nemusím nič činiť pod dojmom a z pocitu povinnosti. To, čo činím činím z toho hlbokého citu, ktorý sa nedá vynútiť ani kúpiť, ale ani zabudnúť ani zmeniť. Príliš trpkú skúšku nám dal Pán Boh (lebo nás má rád) k tomu, aby sme poznali a aby sme sa presvedčili definitívne o tom, čo sme dakedy si namýšľali, ale nemali to tak stopercentné ako dnes, kedy sme zistili, že sme naozaj jedno. Jedno telo, jedna duša a to pokiaľ žiť budeme! U mňa je to skalo-pevné a vidím, že u Teba Jurajenko to isté! Ako pravdivo píšeš, že sme si týmto odlúčením otvorili svoje srdcia dokorán a myslím Jurajenko, že k tejto debate, ku ktorej prichádzame tu v listoch, by bolo u nás niekedy asi sotva došlo. Poznám sa veľmi dobre, a preto Ti Jurajenko vravím, že by som Ti z toho, čo som Ti už napísala za tie roky, doma nebola povedala ani len jedno percento. Mám takú povahu, nemôžem za to. Nikedy s nikým som sa do takýchto tém nepustila. Nikedy by sa nebolo niekomu podarilo, aby mňa vyprovokoval k takej debate, ako ja dnes tu pristupujem. A i keď sa ešte trochu ostýcham, kým Ti dám odpoveď na Tvoj úprimný a dôverný list, i keď som vo veľkých rozpakoch nad ním, predsa mi pripadá samozrejmé aspoň to, čo Ti aj v tomto smere odpovedám. Tvoju krásnu úprimnosť si nadovšetko vážim a cením a chcem a budem Ti ju splácať taktiež čistou úprimnosťou. Dušinka moja, ale povedz, čo Ťa viedlo k tomu, že si si volil toto téma? Mne je veľmi ľahko Ti zodpovedať všetko (i keď tak celkom nečiním hneď, ale osobne doma Ti poviem), lebo mám náš peknučký 2 a ? ročný manželský život

príliš jasne pred očami a niekedy sa mi zdá, akoby si bol len včera od nás odišiel. Jurajenko môj, Ty si spomínaš na tie Vianoce, ako si prišiel z Budapešti? Máš dobrú pamäť. A na Košice si nespomínaš, keď sme ešte čakali Jurajka a zašli sme si tam po Vianociach za účelom divadiel? Nuž pozri sa Jurajenko! Ani neviem, ako mám začať. Keby som túto otázku (ako mi Ty kladieš) mala zodpovedať predtým, kým som Ťa poznala, nebola by som celému významu ani celej veci porozumela! Toto prišlo do úvahy až poznaním Teba!! Snáď mi porozumieš. Jurajenko, s čím si ty len hlavičku lámeš. Netráp sa mi dušinka drahá! Už som spomenula, že by som nemohla otázku zodpovedať ešte pred poznaním Teba, lebo veď keď si dnes na to pomyslím Jurajenko, tak ver, že práve tento spôsob života si mi dal poznať práve Ty! Čo som ja vedela o podobných veciach? Dnes len vidím, že ja, hoci som sa vydávala druhý raz, bola som v tomto smere hlúpejšia a naivnejšia než mnohé dnešné slobodné dievčatá, ktorým, žiaľ, nič nie je neznáme. Veď si to musel predsa i Ty Jurajko zbadať. A preto sa čudujem dušinka, že i v tomto smeru hľadáš zase len nejaké požiadavky z mojej strany atď. Ja iné nepoznám, než aké sú Tvoje!! Pravdu píšeš, že zlatá stredná cesta, to je pravda. Ale ver mi dušinka, že okrem Teba nikedy by som po tejto stránke po nikom netúžila, ba dokonca nezniešla! Tento cit si vedel len Ty vzbudiť a ako som Ti Jurajenko už spomenula, že nemať Teba, o nikoho by som nestála nikedy. Tvoje požiadavky budú i mojimi, v tomto si dušinka hlavičku nelám. Pozri sa Jurajenko. Nemysli si, že sa snáď chcem pýšiť, alebo podobne, keď Ti idem písať nasledovné! Chudák Ferko mal krúžok veľmi dobrých priateľov z Bytče, ktorí sa vzájomne veľmi radi mali. Títo boli všetci slobodní. Často nás navštevovali v Žiline, kde sme hrávali žolíky aj sa zabávali a keď im Ferko s úsmevom vravieval, aby sa oženili, vždy vravievali, že oni sa u nás tak dobre cítia a že keby vedeli, že dostanú takú ženu (Jurajko opakujem, že sa nejdem a nechcem chváliť) ako on, Ferko, že by sa oženili. Ferkovi to veľmi lichotilo (v tomto bol snáď trochu ješitný) a bol rád, keď vravieval: „No, to si i Vy musíte pohľadať, i ja som si musel.“ A keď si Pán Boh Ferka povolal, tak vedz Jurajko, že títo skutočne dobrí chlapci z Bytče často ma chodili až do Bratislavy navštevovať. A môžem povedať, že po nejakom čase vyžadujúci si smútok, celkom sa Ti vážne o mňa zaujímal. Ale budem rada na nich spomínať a vážiť si ich, lebo to robili tak taktne a slušne a ešte i tu mali úctu pred pamiatkou ich mŕtveho priateľa. Tolko taktu by som nebola ani u nich hľadala. Pamätám sa, ako keď som im (nie naraz všetkým) povedala, aby mi uznali, ale ja do smrti sa už vôbec nevydám, s ľútosťou ten, ktorý odišiel a ba raz ten jeden (Jožo Čmár) mal plné oči slzi! Ale páčilo sa mi, že ačkoľvek mali o mňa záujem, neboli dotieraví. Aj Jožo Šandrik⁵⁹⁸ mi dal cítiť jemne, že by som nevolila zle, ani z jedným z nich, no nemohla som si

pomôcť. A neviem či sa pamätáš keď sme na plesy chodili (tam si Ty ešte o mňa ani najmenej nestál), tančil tam jeden pán (v Tvojich rokoch) s okuliarmi, býval na našom poschodí v Carltonu. Tiež tak slušne dvoril a po Božke⁵⁹⁹ chudák odkazoval. A keď som sa s ním na súde vlni stretla (je št. zástupca), bol prekvapený čo je s Tebou, poznal Ťa a vravel mi: „No ja som dvoril Vám, ale beznádejne, lebo ste dala prednosť uniforme!“ a smial sa pri tom. Je to slušný a dobrý pán. No ja som mu vravela: „Nie uniforme som dala prednosť, ale tomu kto tú uniformu nosil.“ Prečo Ti toto píšem, môj Jurajenko? Aby som sa vyťahovala? Veru nie. Len Ti chcem povedať, čo si vo mne vzbudil Ty. To, čo nikto. A to Jurajko, aj potom, keď sme sa poznali hlbšie. Keby si mi nebol Ty do cesty prišiel, možno by som dodnes sa nevydala. Tento cit sa vynútiť nedá. A to sa týka všetkého. Jurajenko vidíš, keď si ma vyzval – odpovedám. Ačkoľvek som dosť uvažovala, či mám, alebo nie Ti dať odpoveď. No Tvoja milá úprimnosť si vynútila zasa moju!!! Končím, predrahá bytosť moja. Nech mi Ťa Pán Boh opatruje od všetkého zlého. O to ho denne prosí Tvoja s láskou oddaná Eliška a Jurajko.

Dokument č. 77

1955, 16. október, Žembovice. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 691.

691.

Eliška Hurná, úradníčka OÚNZ Žembovice okr. Levice

Adresát : Vážený pán Juraj Hurný, 08829/ P3 manžel.

Žembovice 16. X. 55.

Môj jediný!

Je nedeľa pol tretej poobede. Dnes som ani nebola v kostole, lebo malý sa necíti akosi dobre, nuž som s ním bola radšej doma. Uvarila som si obed, Jurajkovi upiekla vanilkové rohlíčky (už ich akosi veľmi si žiadal) a teraz sedím v čistučko upratanej izbe, rádio potíšku hrá dychovku, na stole mi zaváňajú vo vázičke astry a ja zasa, ako aj ostatné nedele, chcem zaletieť ku Tebe, predrahý náš apinko

598 Brat prvého Eliškinho manžela Františka Šandrika.

599 Najmladšia zo sestier Otepkových, Božena.

jediný! Beztak minulú nedeľu som bola v práci (valná hromada) a veľmi som prišla ustatá. Všetko som mala takmer sama na starosti. Dnes si mama zašla k Jarke ešte, lebo keď budem ja chodiť do Levíc, potom aj mama mi tu bude viac viazaná, a tak som ju chuderu pustila. Malý môj beťarik mi už 14 dní plače, že ho bolí bruško a ani jesť vraj nemôže preto. Dnes som sa zase rozčúlila, pri obede mi spapal 2 lyžičky polievky len a že ho len bruško bolí. A tu sa mi tiež priznal k tomu, že ho susedovia Marta pred 14 dňami sotila a on že padol bruškom na zábradlie pri obchode. Decká jedny, čo narobia človekovi starosti. Trpím, čo mu bude. Musím s ním zajtra do Bátoviec k lekárovi. Rozmýšľam, či snád' aj nebude mať hlísty, keď vraví, že ho bruško bolí. Pozerám mu stolicu, ale nič nevidím. Nebolo by ani čudo, lebo celé dni mu prikazujem ruky umývať, najmä ak príde zo školy a pred jedením. No nedbá. Snažím sa mu zhnúsiť špinu na rukách, ale on je velice divoký, a na to nemá čas. Krok pomaly neurobí, len lieta ako divoch. Má až strašne veľa temperamentu. Teraz som ho obliekla a hrá sa s Marienou na dvore. Úlohy si už včera urobil a teraz sa hrá. Veď ma dnes furt prosil, aby som jeho obľúbenému mackovi ušila nohavice. Večer mu ich chcel sám ušiť, ale toho postríhal a nepodarilo sa mu to. Veľmi rád šije. Jeho všetko zaujíma. Tak maco mu sedí na postieľočke už v pekných nohavičkách. To je Jurkov líblink. Má ho najradšej. Dnes ráno o 8 hod. mal svoju pravidelnú rozprávočku. Na to sa teší celý týždeň. A o 1/4 na 2 poobede je zasa z Brna pohádka. A tá býva vždy krajšia ako z Bratislavy. Ja nejdem nikde, som celú nedeľu doma. To mám najradšej. Kúpila som vlnu a pletiem Jurajkovi svetríček. Ale on, beťar malý, všetko má vždy od ingústu. Tak ho pekne obliekam do školy, ale nevie ostať čistý. A topánky zničí, lebo stúpa z jednej nôžky na druhú a všade kope. Darmo, je to 100%tný chlapec. Jurajenko, v tieto dni som bola vyrozumená z Bratislavy zo súdu a zase to len zamietli! Tolkým to už kladne vybavili! A za veľmi vysoké tresty a tuná Tebe len stále takto. Zaumienila som si, že budem bez ustania za tým chodiť a podám to znovu. Citujem uzrozumenie: Kraj.[ský] súd v Blave odd.[elenie] 1 uzniesol sa na neverejnom zasadnutí 27. IX. 55 po vypočutí kraj.[ského] prokurátora takto: Žiadosť E. Hurnej, aby J. Hurnému ods. št. súdom 7. VII. Roč. j. OR III 147/50 bol odpustený zvyšok trestu, sa podľa § 205 ods. 3 tr.[estného] p.[oriadku] zamietla, lebo súd nezhľadal, že by žiadosť bola odôvodnená, lebo výkon trestu ešte nedáva záruku, že trest splnil svoj účel. Bude záležať na odsúdenom, aby dobrými pracovnými výkonmi, ako aj slušným chovaním a prejavom známkov prevýchovy aj po stránke politickej vytvoril ďalšie podmienky pre doporučenie prípadnej ďalšej žiadosti a milosť k priaznivému vybaveniu. A v tieto dni tu bol Floriš. Tak veru mi vysvetlil, čo a ako to s ním bolo. Budeš prekvapený, ako sa tam dostal. Našiel si cestičky. To tam nebol

služobne!! Spomínal Ťa a rád by pomôcť. Predstav si, Jurajko. Tak aj on bol zavretý 16 mesiacov. Mal byť 3 r.[oky], ale ho pustili a jeho žena, keď prišla k návšteve, tak mu vraví, že sa s ním dá rozviesť! Je to odporné počuť niečo také. Nehanebnica! Zakiaľ mal peňaží a slávu, tak ho „mala rada“. Na oko iste len. A potom ho nechala. On vravel, ako to veľmi na neho zapôsobilo. A keď ho prepustili, tak pil rum ako vodu. A už sa ona vraj zasa rozvádza. Aj z viery vystúpila. Vavela som mu, aby bol rád, že mu to dal Pán Boh skôr poznať. Ešte si môže nájsť riadnu ženu a byť šťastný. Videli Juraja a sa mu veľmi páčil, práve ho videl, ako išiel zo školy a naháňal dievčence. Floriš sa tomu veľmi smial. Spomínal už v Blave na Kraj.[skej] prok.[uratúre] je Váš bývalý kolega, ale neviem či Gobula či Gabuľa, také podobné meno. A tak mi slúbil, že za ním pôjde. Vavela som, že i ja tam potom pôjdem, aby sa tam sám najprv stavil. A Floriš nezabudol na to, lebo včera už aj poslal kartu s oznámením, že menovaný je na školení a príde 17. X. t. j. zajtra. Že potom hneď ku nemu zájde a dá vedieť, čo a ako. Jurajenko drahý, Ty sa nepamätáš na Gabuľu? Napíš. Ale ja za vecou pôjdem. Iných prepúšťajú za ťažké velezrady a Ty nie a nie? Ja som si zaumienila teraz za tým chodiť. Ak zamietnu, podám to znovu a bude. Mne to už nejde do hlavy a budem neodbytná. Ale verím, že raz len tiež prídeš!! To je isté. Pre dnešok môj jediný sladký Jurajenko končím, keď si Ťa ešte hladím po čiernej hlavičke a sladučko si Ťa úprimne bozkám, aby som Ti pripomenula, že budem vždy ako dosiaľ vždy len Tvojou oddanou a vernou Eliškou.

Dokument č. 78

1956, 10. marec, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 692.

692.

Eliška Hurná úradníčka OÚNZ (Levice) Žemberovce č. 212 okr. Levice
Píšem manželovi: Váž. pán Juraj Hurný 08829/Z.

Žemberovce 10/III. 56.

Moje všetko, apinko náš sladký,

musíš prepáčiť, že po takom čase dlhom len píšem, avšak Jurajko môj, mala som také tempo, že si ani nevieš predstaviť. No ja si Ťa dodatočne idem peknučko odškodniť za takú dlhú pauzu v písaní a verím, že Ťa to uspokojí! Však, apinko náš zlatý? Ani neviem, kde začať, preskočím celý beh udalostí, ako je moje cestovanie atď., aby som pristúpila k tomu, čo mám na srdci a síce tú velikánsku radosť z Tvojho

stretnutia so mnou! Jurajenko, možno si sa tiež tešil, no tak veľmi asi nie ako ja, veď nemôžem za to, že som nevedela ani zastrieť trošku tú radosť a dala som najavo svoje nadšenie, že Ťa vidím. Keby si vedel, ako som hodinu pred stretnutím i plakala, bola som vyčerpaná tým chodením, hľadaním atď. po neznámom škaredom meste a to po blate a daždi. A stačilo mi to, že som Ťa videla peknučkého, takého celého, akým si mi bol pred šiestimi rokmi, aby som zabudla na neúspech mojej dlhej cesty atď. Neviem, či si sa i Ty tešil, nebadala som to veľmi, no, ale zato nič. Prečo si mi vravel Jurajenko, že trucujem a že s trucovaním si nič nepomôžem? Mrzelo mňa to, najmä pred tými ľuďmi. Budú si mysliť, že som nejaká rozmarná, nerozumná žena. Už keď si bol v autobuse, tak sa mi videlo, že máš trošku smutné oči! Ale i keď bola táto návšteva len tak veľmi, veľmi napochytro, predsa som taká šťastná, že som si Ťa videla. Bože, to ani nie je možné, že sme tak dlho od seba. Skutočne, nechcem tomu veriť ani, a keď dá Pán Boh a prídeš, zabudneme my na všetko utrpenie, budeme si pekne hľadiť svojej práce, žiť sebe, svojej rodine a bude dobre. Jurajenko môj predrahý, ja Ťa prosím len to, aby si mi veril všetko, čo Ti píšem, ale ozaj všetko, dušinka moja. Nemysli si, že Ťa chcem na niečo nepekneho nahovárať. Oj nie, poznáš môj charakter veľmi dobre, preto vyslyš moje želanie a daj na to čo Ti radím. Viem „všetko“ viacej než by si myslel dušinka drahá, ale chcem Ti jedno podotknúť. Hodne uvažujem, sledujem, viem a porovnávam. A bola by som veľmi nešťastná, keby som sa dozvedela, že to čo Ti píšem neveríš, ale že veríš niekomu, kto by Ťa chcel nejako huckať, alebo štváť. Verím v Tvoj čistý charakter, čistú dušu, dobré chovanie, ale ver, že tam kde si, nie sú všetci takí, aký si Ty. Počítam s tým, že sú tam aj ľudia zlí, ktorí narobili niekomu veľmi veľa zla, ľudia bez charakteru a ľudia schopní všetkého zla. Mám niekedy obavy, aby si si s takýmito ľuďmi nezavdával nemal s nimi nič spoločného, tobôž nie byť v ich vleku. Veď uvažuj Jurajko môj drahý nad tým, že nebyť jedno malé stretnutie s bývalým kolegom, nebol by si nikedy zatvorený, lebo Tvoj život bol až príliš čistý, čestný a venovaný jedine rodine. Nemal si s nikým nič dočinenia, kto sa choval nečestne, a preto len to jedno stretnutie s priateľom bolo Ti na príčinu, že Ty musíš už takú dlhú dobu trpieť. V dobe, t.[o] j.[est] v r.[oku] 1950 keď Ťa zaistili, boli pomery dosť divoké, a preto i mne dnes bolo povedané, že dnes keby Ťa súdili, nedostal by si za toto taký veľký trest. Čo chcem s tým povedať? To, že sa od r.[oku] 1950 hodne zmenilo, že sú pomery vyrovnanejšie, konsolidovanejšie, spokojnejšie. Mám dojem, že Tvoja predstava o vonkajšom živote je taká, v akej si tento slobodný život v r.[oku] 1950 opustil a nemám Ti za zlé absolútne, lebo keď niekto je 6 rokov izolovaný od slobodného života, nemôže si utvoriť o tomto ani obraz. Ale veľmi by som Ti priala, keby si mal možnosť nazrieť aspoň trošku do nášho terajšieho života,

i keď ešte dosť chýba, predsa len sa veľa zmenilo. Pozri sa u mňa. Mala som šéfa obuvníka, ktorý skoro ani písať nevedel, bol arogantný, hlúpy a zlý. Spoliehal sa len na to, že je straník a nás, zamestnancov, preháňal zbytočne, obťažoval, dokonca a nič nepracoval. Mne dával cítiť, že musím i zaňho pracovať, lebo mám manžela zaisteného. Dala som výpoveď a dnes, vďaka Bohu, mám miesto, kde mám síce zodpovednosť, ale mám klud a robím rada svoju prácu. A bývalý šéf, obuvník, ktorý sa kryl za svoje členstvo KSS, bol zo služieb celkom uvoľnený a dnes chodí tu hore dole a ľutuje, ako si bezcharakterne počínal. Je bez práce. Vidíš Jurajko môj, dnes sú pomery také, že ten, kto si robí svedomito svoju prácu, čestne, ten má pokoj. Keď je treba, pracujem dlhšie, teraz ani diétnu sestru nemáme, musím i na to trošku dozrieť, zastúpiť a rada to robím, lebo mi nie sú kladené žiadne prekážky do cesty. Jurajko môj, taký život i Teba čaká. Ver, že keď Ťa pustia a budeme žiť tak, ako sme vždy jedine žili, t. j. čestne, prácu si budeme svedomito konať a s pomocou Božou deti vychovávať, budeme mať pokoj od každého, nikto nás k ničomu nebude nútiť proti našej vôli. Preto Ťa prosím Jurajko, uver mi to čo Ti píšem, že je tomu tak a buď taký dobručký a maj záujem sa dostať čím skorej von. Prepúšťajú hodne na polovinu, ja za tým pôjdem, nezastanem, len mi to prosím Ťa eventuelne nehať. Áno? S miliónmi srdečných pozdravov a vreľých bozkov ostáva len Tvoje Eliška.

Dokument č. 79

1956, 13. máj, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 701.

701.

Vážený pán Juraj Hurný 08829/ Z. Příbram (manžel)

Odosiela: Eliška Hurná, Žemberovce, okr. Levice, Slovensko

Žemberovce 13. V. 1956

Drahý a milovaný apinko náš.

Za mesiac máj som nedostala ešte žiadnu poštu od Teba, no dúfam už, že mi každým dňom niečo príde. Čuduješ sa mi môj drahý, že ak mi nič neprichodí, že mám hneď tie najhroznejšie predstavy, čo sa s Tebou deje, avšak že táto obava nie je opodstatnená. Áno, je to pravda, že si hneď maľujem rôzne obrazy, čo sa asi s Tebou robí, keď mi nepíšeš. Ani trošku sa mi nediv, veď za tých dlhých 6 rokov, keď si mi nejakú dlhú dobu nesmel písať, veru vždy v tom bol jednotlivec, ktorý

sa Ti mstil a mrzko s Tebou nakladal. Mám to všetko, čo sa Ti tam neprávom krivdilo (v Slavkove, v Ostrove), veľmi živo na pamäti a vie o tom všetkom i Tvoj malý synček, ktorému nič netajím nikedy, teda vie čistú pravdu, všetko čo sa s Tebou robilo. Možno, že tam kde si, to už také nie je, lenže na predchádzajúcich miestach Tvojich to bolo veľmi nemilosrdné a podlé jednanie. Preto to mám ešte všetko v sebe (na to nikedy nezabudneme) a keď nepíšeš, mám hrôzostrašné predstavy. Áno dnes je podobný spôsob osočovania atď. neprípustný, lenže kto človeku vráti tie nervy a to zdravie, čo nejaký jednotlivец z osobných chútok a nenávisti človeku vzal? Mám toho plno v sebe a celá sa trasiem, keď si na to pomyslím, ako si tam musel trpieť skutočne pre nič. Tiež nezabudnem na návštevu v Hornom Slavkove, keď som tam bola v r. 1952 a istý „zelenáč“ nemal viacej, ako 17/18 r.[okov] v civile s čiernou baretkou na hlave vyšiel za mnou a sa mi pre nič za nič vyhrážal, až sa mi dieťa malé triaslo a rozplakalo. Sadista jeden, a ani som ho nepoznala, nemal právo si ma vôbec všimnúť, nie to ešte letieť za mnou a urážať. Mám na to svedkov. A bola som vtedy z toho chorá. No veď „taký“ si príde na svoje, lebo dnes by si to ani dovoliť nesmel, a preto schvaľujem tieto nové ľudskejšie opatrenia, ktoré môže uvítať každý riadny občan. Ani nesmiem si pomyslieť na to všetko, čo sme zažili, lebo človekovi ide z toho až hlava kolom. Nič, môj názor je ten, aby sme žili vždy a za každých okolností slušne a čestne, nikomu neškodili, riadne si robili svoju prácu na pracovisku, tak aj v rodine a všetok voľný čas venovali svojim deťom, svojej rodine. Veď sme tak vždy činili, ja tak i teraz činím a Ty čoskoro budeš tak činiť. Ver mi to! Dnes je taká pochmúrna nedeľa, ktorá ani do kvitnúceho mája sa nehodí. Chvilčkami prší a je chladno. Sme celý deň doma. Doobeda som varila, upiekla koláč, Jurajkovi som musela dať kúšтик cesta a tiež piekol, že to vraj pre Bundáša (psa). Potom sme robili spolu úlohy. Pomerne dosť už rátajú v hlave. Na príklad $95-68+14=?$ A takéto príklady už musia vedieť. Pán Boh zaplať, že mu to tak pekne ide. Hlavičku má dobrú. Som nad ním, ale ráta pekne sám. S ním je radosť sa učiť, keď mu to tak pekne ide. Teraz poobede som mu pekne všetky knihy školské, ako aj zošity pozabalovala do bieleho papiera a miesto prilepeného štítku mu prilepila⁶⁰⁰ nakreslila obdialnik s názvom, menom a vykreslila všetko so slov.[enskými] ornamentami. Stále ma pri tom objímal, stískal, bozkal a chválil, že akú on má dobrú mamičku! Ale hneď to opravil, aby k tomu pridal: „aj dobrého, najlepšieho apinka a babičku a krstnú mamu.“ Hneď všetkých

600 Presný prepis z originálu.

pospomínal, aby nikomu nekrivdil. Teraz spieva celý príbeh o Jánošíkovi v piesni zbojníckej. Ale ako! Ty budeš Jurajko žasnúť! Ohromný hudobný sluch! Hlas má úplne ten istý ako Ty, keď spieva. A pri tom si tu na stole utvoril niečo, nad čím by si sa začudoval. Úžasná fantázia a vynaliezavosť. Zo stavebnice má tu malé javisko, s kariet oponu, hľadisko, figúrky z „Človeče nezlob se“ sedia ľudia v sedadlách, ba ešte i reflektor (mame rozmontoval baterku) ako to vrhá reflektor na javisku a tam kulisy (z kariet) a práve pandúri v krčme chytili Jánošíka. A sám si to hovorí a spieva pritom „...keď ho ulapili, rúčky mu zviazali a do mesta Mikuláša odšikovať dali. Ti Terchovskí páni, pekne ho vítali, vítaj vtáčku Jánošíčku, už sme Ťa lapili.“ Ale to je 5 slôh dlhé, ja som len toto zachytila. On toho veľa vie naspamäť. A my ho s mamou pri tom nechceme rušiť. Som rada, že ho to baví. Tomášik si sadne a bude kukat a ani len sa hrať nesmie. Preto oni odsudzujú všetko, čo sa týka nášho Jurajka. Veď od Vianoc tam Jurajko nebol, a ani ho tam nevezieme a pri tom je všetko v poriadku. Sylvika je ešte vždy v nemocnici. Tú tam doriadili, nevieme čo s ňou bude. Je to strašné! Také zdravé silné a drahé dieťa to bolo. Zajtra ju berie Lali s Jarkou a idú s ňou autom do Bratislavy. Je tam v nemocnici mesiac, uško jej vyhojili, ale tam dostala zápal obličiek a mechúra. Ani streptomycín nezaberá. Sme celí preč. Chudinka malá a tu sa ani ku kojencom nesmie, ani len vidieť ich. Nie je to správne. I Miluška urobila zázračné pokroky v liečení! Tá príde domov v júni niekedy, lebo len v júni bude jej môcť primár tú infúziu urobiť, skôr nemôže. Takže sme veľmi radi, že aspoň Míla bude zdravá a je to stopercentne isté! Končím, náš predrahý apinečko a sme plní radosti!!! Vrelé bozky od Tvojej Elišky a Jurajka.

Dokument č. 80

1956, 26. máj, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 704.

704.

Vážený pán Juraj Hurný 08829/ Z Příbram.

Odosiela manželka: Eliška Hurná Žemberovce okr. Levice.

Žemberovce 26. V. 1956

Jurajenko náš jediný.

Dnes som obdržala, dušička moja, Tvoj predrahý list z 18. V. 1956, v ktorom vidím Tvoju prevelikú radosť z našich listov. Teda nie len ja som celá preč pri obdržaní Tvojich dopisov. Ty to prežívaš úplne tak isto. Darma sme až abnormálne

zžití v jedno, taktiež všetky naše myšlienky a uvažovania sú úplne jednaké! A to je málokde!! Je to veľmi zriedkavé a nikedy by som dušinka moja nepovedala, že si my vypestujeme taký prekrásny pomer v manželstve. I keď sme pekne žili spolu, keď si bol doma. Ale veď čože nám bolo vtedy? Starosti sme neviem aké nemali a Pán Boh nám dal odrazu príliš veľa šťastia, než aby nám „bol ostal čas“ na vyššie múdrejšie a hodnotné uvažovanie a rozjímanie. Poznali sme sa, obľúbili jeden druhého, bez prekážok sme sa zosobášili. Do roka nám Pán Boh (k dovŕšeniu šťastia) požehnal syna, pekného zdravého, takže sme si mysleli od radosti, že nám patrí svet. Preto, keď potom Boh dopustil Tvoje zaistenie a ja som ostala s maličkým dieťaťom sama opustená na druhom konci sveta i byt som musela uvoľniť (to Lukáčovým nezabudnem),⁶⁰¹ bola som zúfalá. Ale po roku, i keď ma za Tebou deň čo deň viac srdce bolelo, deň za dňom si mi bol drahším, súčasne mi s pomocou Božou menila sa moja zúfalosť v rozhodnosť a musela som si uvedomiť, že som vlastne sama životelom rodiny, že nemôžem len ruky zalamovať, ale že sa musím začať vedieť rozumne a vážne rozhodovať. Veľa klackov mi bolo kladených pod nohy, veru nik mi neuznal, že mám dieťa, ktoré si musím užiť, vychovať, to nikoho nezaujímalo. Bože, keď si dnes pomyslím na tú ľudskú zlobu, ktorú som spolu s mojím drahým dieťaťom ucítila na vlastnej koži!! No to nič, až na to že mi to zanechalo stopy na zdraví, lebo jedno som sa nevedela dodnes naučiť, a to je flegma. Toto jediné si neviem osvojiť a vie ma hocičo úplne priviesť z rovnováhy. Ale to nič, čo bolo, bolo. Len chcem s tým to povedať, že naša krásna rodinná, manželská láska prešla veľkým úskalím a prešla krásne, ticho neporušená, ba ešte mocnejšia a krajšia. Velice mňa dušinka moja udivuje to, že vo všetkom, ale vo všetkom stále rozmýšľame. Toto je už nie tak samozrejmé, ale ojedinelé! Ty mi neschádzaš z rozumu takmer vôbec! Ako krásne sa mi o Tebe sníva, keď schúlená v autobuse za doprovodu hukotu stroja sním a sním o Tebe. Ba úplne jasne Ťa niekedy až vidím pred očami. Dnes som zase veľmi prekvapená, že i v „takej“ ožehavej pálčivej otázke si so mnou za jedno!! Nevedela som, ako Ti to povedať a hoci som sa preveľmi tešila na naše stretnutie, toto jedno ma akosi zdržovalo, len táto jedna obava tu bola. Dobré že si ma porozumel, Jurajenko môj zlatučký a že si mi „uznal“ moje želanie. Už mi je ľahšie, keď to mám z krku a že si to pochopil. Skutočne Jurajenko

601 Manželia Hurní bývali v prvých rokoch manželstva v podnájme u rodiny Lukáčovcov v Dobrej nad Ondavou. Po Jurajovom zatknutí sa zmenil postoj jeho rodiny k Eliške. Dôvodom mohli byť nielen predsudky, ale aj strach z kompromitovania ich rodiny. Eliške dali Lukáčovci postupne najavo, že tam nie je vítaná. Napokon musela Eliška so synom od nich odísť.

i Tvoj dôvod je veľmi vážny a pravdivý. Ako vieš rozumne uvažovať. Keby ľudia viac rozmýšľali, neboli by ústavy, ako je u Laliho tak plné, takýmito prípadmi. Ale je tam aj veľa detí, ktoré takto prišli na svet vinou otca pijana. My máme na našom internom oddelení už aj protialkoholickú poradňu. Je to správne, pretože alkohol už veľa rodín rozbil a urobil nešťastných. Ako dobre, že Ty nie si žiaden alkoholik. A Jurajenko, vážne fajčíš? A veľa? Bože, len aby Ti to neškodilo!! Ja dnes som celá v znamení očakávania z Jurajenkovho prvého sv. prijímania! Aj tortu mu pečiem (punčovú). Šatočky má krásne! Tmavomodré matrózové originál. Niečo krásneho! Látka ma stála 170.– Kčs, príprava 30.– od ušitia 120.– Kčs. Teraz na prábu chodil do Levíc autobusom s mamou 4 krát, takže len cestovné bolo ich 60.– Kčs. Teraz vždy ako Jurko ide okolo kaviarne ostane stáť, chytiť si bruško a spustí: „Jó aký som hladný! Jó, aký mám hlad! Ja to nevydržím!“ A pozerá na kaviareň. Jak živ nepýta ješ, iba nasilu ho kŕmim. Len pri kaviarni „má hlad“ a to na párky a čajíček“. Keď mu vravím, že mu u mäsiara párky kúpim (je to lacnejšie a čerstvejšie) to že nie, že tie „nie sú dobré“. Slovom, Jurajenko by len po kaviarňach chodil. To áno. Tam mu chutí. Preto tie jeho návštevy v Leviciach, čo chodil na prábu šiat, išli mi hlboko do vrecka a som rada, že šaty sú už doma hotové. Prekrásne sú. Dnes sr.⁶⁰² predstavená a sr. Imelda (kolegyňa) slávnostne mi pri-niesli nádhernú sviecu pre Jurka obtočenú myrtou⁶⁰³ celú mašľou a bielymi kvetmi, modliacu knižku, biely det.[ský] ruženec, veľa obrázkov a biele pierka s mašľou, čo sa pripnú na rukávček. Bola som dojatá a veru si i Ty prišiel na pretras, aj nám padli slzičky. Dnes mi bol Dukátko na spovedi a veľmi sa teší na zajtra. Bude to jeho veľiký a krásny deň. Len pre mňa to bude smutné. Maj sa nám dušička drahá dobre a ľúb nás vždycky tak, ako toho času. I my Ťa budeme vždy ľubiť a sme Tvoji Eliška a Jurko.

Dokument č. 81

1956, 28. máj, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 705.

602 Sestra.

603 Ozdobná krovitá rastlina.

705.

Eliška Hurná, Žemberovce okr. Levice Slovensko

Píšem manželovi : Váž. pán Juraj Hurný 08829/Z Příbram

28. V. 1956.

Jurajenko môj drahý!

Včera bola síce nedeľa, avšak celá som sa v tento deň venovala nášmu synáčkovi Jurajenkovi, keďže mal najkrajší deň vo svojom živote, prvé prijímanie. Preto Ti dušička moja predrahá píšem až dnes, nakoľko jednak som bola stále s Jurajkom a jednak som zasa raz bola veľmi rozcitlivelá, takže by Ťa môj list nebol práve potešil. Ty sám vieš, ako som sa bála tohto dňa, ak ho budeme bez Teba prežívať. Rada som, že to už máme za sebou. V nedeľu ráno už o 5tej hod bol Jurajko hore. Radosť mu nedala dlhšie spinkať. Bože, nikedy mi nechce jesť, ale teraz ráno o 5tej hod. vraví: „Ja mám strašne veľký hlad, ale ukrutný, ale nebudem jesť ani za svet, ja to vydržím!“ Prosím, inokedy by mu ani na um neprišlo jedlo, ale teraz to furt spomínal. Hral a kochal sa s tým, čo mal už krásne pripravené. Zatiaľ to malo o 9 tej hodine, a tak od rána mi sedel na okne, pozeral a kritizoval tých, čo už okolo nás chodili pripravené k prijímaniu. A aký má už vkus. Najmä dievčence kritizoval: „Pozri sa mamička, už ide Marta Nilašová, a aký má závoj! Tá je škaredá! A tam ide zas Viera, tá je pekná, má len venček na hlave a to je oveľa krajšie. Tá to má pekne spravené!“ A tak pekne rad radom všetko kritizoval. No potom som i jeho obliekla. Mal to krásne! Jurajenko môj, veď preto som tak veľmi trpela, že si Ty nebol prítomný, že si to nemohol vidieť! Šatočky má krásne. Ani jeden chlapec nebol takto oblečený, ačkoľvek všetci mali nové tmavé obleky a bielu košielku. Matrózky nemal ani jeden. Dole pod kostolom je škola, tu sa deti zoskupili a presne o 9-tej hodine si pre ne prišiel p. farár s miništrantami, aby si krásne za hlaholu zvonov a dnuká za zvukov a piesne organu (Ó Ježišu k Tebe prichádzame...) viedol k oltáru v rade po dvoch! Detí bolo 40! To bolo krásne dojemné! Pri oltári sú dve lavice pre rodičov týchto detí, ale ja som stála v zákristii a nevládala dnu. Bože, nevedela som plač zastaviť a nechcela som, aby ma ľudia takú videli. Kostolník ma stále dnu volal, no len potom ťažko som so sklonenou hlavou vedela prísť k oltáru a usadiť sa v lavici. Hlavu som nemohla vôbec dať hore, len tak mi slzy tiekli na kolená! Bože, tak som to maskovala, no ťažko. Ako som trpela! Jurajko za celý čas (ku podivu) choval veľmi slušne a pekne, hoci to dlho všetko trvalo. Po deťoch rodičia prijímali a ja som sa hneď pohrúžila na vrúcnu modlitbu za Tvoj skorý návrat. Malého som naučila a poslúchol ma, a tak keď prijal, hneď si toto prvé prijímanie i on obetoval za apinkov skorý návrat. Po krásnom skončení

vyšli zasa v zástupe pred kult.[úrny] dom, kde mali spoločnú hostinu (25 som dala na to) a tiež sa tu fotili. Malý sa ku mne po skončení pritúlil celý krásny a vraví: „Mamička, ja som Ťa videl, Ty si plakala!“ a dodáva: „a ja viem prečo, za apinkom, pravda? Mamička, ja som Ti oddaný.“ Zlatý, tak som si ho vystískala, nášho drahého huncútika. Dala som sa s ním vyfotiť, ale pôjdem k riadnemu fotografovi sa dať s Jurajkom do Levíc (po prvom) dať pekne vyfotiť. Po obede som si na hodinku ľahla, lebo zas mi ostalo zle, mala som trochu krčce, k tomu žiaľ, radosť, bola to taká zmes rôznych pocitov, a preto som si musela trochu odpočinúť. Potom sme s p. organistovou (inteligentná žena) a ich Marikou⁶⁰⁴ boli na prechádzke v parku a na 6. hodinu sme išli do kina, bol to nemecký pekný film „Heidi“. O jednom peknom dievčatku. Tak sme prišli večer o ôsmej hodine. Ako mi len dobre padlo ľahnúť si večer už. Hneď som zaspala. Lenže pravidelne sa budím aj 4, 5 ráz za noc a potom ťažko zaspím. Minule vraví mi Jurajko: „Mamička vieš, ja sa strašne teším na apinka! Ja budem spinkať potom s apinkom, ale nie, s oboma, v prostriedku. A apinko bude so mnou hrať fóóótbál!!! To bude niečo!“ Oči mu zasvietili radosťou, ale potom tichšie dodáva: „Ale apinko mi potom dá veľa gólov hm!“ A hneď zas radostne hovorí: „Nie ja už viem, on ma tak veľmi ľúbi a je ten náš apinko tak strašne dobrý, že si bude iste nechávať nárokom odo mňa góly, pravda?“ Vidiš, Jurajenko, ako Ťa velice ľúbi a má Ťa rád. Bože, ktože by Ťa nemal rád? A najviac... vieš, kto, pravda? Veru je tomu tak. Buď mi dušinka sladká kľudný a ver, že Pán Boh pre náš nerozlučný trojlístok chystá ešte i slnečné a radostné dni. Tak sladko ako len viem, si Ťa bozkám a som Ti vždy väčšmi oddaná. Tvoja Eliška a Jurajko.

Dokument č. 82

1956, 3. jún, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 706.

706.

Eliška Hurná, Žemberovce okr. Levice Slovensko

Píšem manželovi :Váž. pán Juraj Hurný 08829/Z

3. VI. 56

604 Organistom v katolíckom kostole v Žemberovciach bol Jozef Bejda, jeho manželka Ema, syn Jožko a dcéra Marika boli dlhoročnými priateľmi rodiny Hurných.

Apinko náš jediný!

Znovu sa Ti prihováram, keď si Ťa najsamprv vrele bozkávam. Listy som dostala za māj: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18. Ja som písala za māj: 3, 4, 6, 7, 13, 18, 19, 20, 21, 26, 28. Čakám, že už v tieto dni prídu mi snáď nejaké listy od Teba, od ktorých zasa, ako obvykle pookrejem. Ten advokát u nás na oddelení, čo bol tak chorý na srdce, ľadviny, cukrovku, žľzník, t. j. trojakú diétu čo mal (46 r.), čo mi tak chcel pomôcť v Tvojom prípade, radil mi a chcel mi on kadečo napísať a chudáka pred týždňom ho ráno niesli v plachte na zelených smutných nosítkach okolo môjho okna cez krásny park náš nemocničný do márníce. I sem som ho prišla pozrieť, ani ho nebolo kam položiť, lebo práve v tú noc 5 ľudí umrelo. Chceli ho preto na zem dať, no zabránila som im v tom a museli ho chudáka nechať aspoň na nosítkach. Najviac umierajú tí srdcaši. I v túto noc tento advokát (ostala pekná mladá pani a chlapček ako Jurajko náš) 1 tuberák, 1 cigánčiatko a tri ženy na srdce. Tu medzi mŕtvymi zabalenými v plachtách, ktorých som ešte včera videla ležať na posteli a radila im tú či onú diétu, viem sa tak hlboko zamyslieť. Bože, čo sme my v rukách Božích? Veru maličkosť! Čo je tento svet proti večnosti? Celý deň len potom hodne premýšľam a rozjímam a vďačím Pánu Bohu, že On ešte nám dáva dosť toho zdravia i keď nám dal smutné dočasné odlúčenie, predsa nás má rád a praje nášmu krásnemu rodinnému nerozlučnému zväzku a našej láske. Tu v nemocničnom prostredí si človek vie ceníť život! Lenže ja velice ľutujem umierajúcich a keby tak bolo v mojej moci pomôcť, predĺžiť tú sviecu života, urobila by som všetko. Lenže tu už každá ľudská námaha a snaha je bezmocná. Ale nebudem už písať o takých smutných veciach, isto Ťa to len rozladí. Podotýkam ešte to, že mám slúbené (na moju prosbu), že keď budú pitvať, že mňa zavolajú kuknúť sa. Ale sa už dopredu boja, aby mi neostalo zle. Keď som ale zvedavá!

Dnes sme tu držali sviatok Božieho tela. To bolo prekrásne. Jurajkovi som dala jeho pekný námornícky obleček a tentoraz s bielym límcem a bielymi manžetami. Aký bol fešák. Išiel medzi chlapcami pekne v rade. Bolo nás zase veľmi veľa i dychovka hrala. Lenže veľmi slnko páľilo. Tu mi nevdojak prišiel na myseľ tento sviatok prežívaný na mojom drahom východe /len tam ma ťahá stále/, keď i u „Hurňáka bol pekný oltárik vonku. Vtedy náš malý Pusinkalovič bol maličký len kopkal v kočiku svojimi labinkami. A dnes? Kráča mi pekne v zástupe ako vojak. Má pekné rovné držanie tela. Poobede dnes veľmi pršalo, hromy blesky len tak bili. Boli sme dosť vyplašení a pekne vrúcne sa modlili. Tu si malý ku mne priklonil hlavinku svoju a začal prevelice plakať: „Bože, kde mi je len náš apinko? Či nie je

niekde vonku na daždi? Júj či doňho neuderí hrom!?" A plakal a plakal. Vidíš Jurajenko môj ako sa i Tvoj jediný synček bojí o Teba!! Smutné nedele sú tu na dedine. Len aby si mi už prišiel môj jediný nenahraditeľný Jurajenko! Potom nám bude sveta žiť. Bože, veď i v Dobrej sme žili na dedine a bola som tam tak šťastná! To preto, lebo som tam mala Teba! A kde si Ty so mnou, tam som šťastná. Ako mám rada mesto Košice. Lebo som sem prvý raz prišla len s Tebou! Ku Košiciam ma viažu pekné spomienky. Neviem, ale preto by som bola radšej v Košiciach, ako v Leviciach, kde je skoro všetko maďarské. Lúto by mi bolo za nemocnicou, ale by som sa dala zas preložiť, i tam je nemocnica. Mne sa nevidia tie Levice preto, že ani Julinka tu nemá známych. Všelijako premýšlam. A aká šťastná by som bola, keby tak po celodennej práci večer niekedy si s Tebou zašla do divadla a pritúlená ku Tebe, vychutnávala by som dej a hudbu. I Poprad by nebol špatný. Beriem zreteľ na Julču, a preto tak uvažujem, vieš? Či budem šťastná keď mi dušičenka drahá prídeš?! Či i o rozum neprídem od radosti?!?! (Povieš isto, že i tak ho mám málo, však?!?!). Veriac, že predsa len čoskoro sa uvidíme, aby sme pokračovali v rodinnom našom krásnom živote, túlim sa s Jurajkom k Tebe, aby som si Ťa čo najvreľšie pobožkala. Len Tvoji Eliška a Jurajko.

Dokument č. 83

1956, 18. december, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 713.

713.

Eliška Hurná Žemberovce Okr. Levice Slovensko

Píšem manželovi: Vážený pán Juraj Hurný 4028/H Příbram pošt. schr. č. I4/U

Žemberovce 18. XII. 1956.

Náš apinko najdrahší.

Je dnes 18. XII., teda deň Tvojich vzácných narodenín, kedy by Ti Tvoje drahé dieťa malo krásne gratulovať a sa Ti poďakovať o to vše, čo si preňho i vykonal a konáš. Aby Ti v tento deň spolu so mnou prejavil svoje úprimné želanie všetkého dobrého a to želania, ktoré vyviera z toho najúprimnejšieho srdiečka oddaného synčeka. Spomínam dnes viacej ako inokedy, že je dnes výročie, kedy si uzrel svetlo sveta! Preto sa dnes modlím ku Tvojej drahej mamičke, ktorá, keby dnes žila, by iste veľmi trpela tým Tvojím trápením hrozným, ale ktorá by Ti nemohla tak pomôcť ako Ti môže dnes, lebo áno, ja veľmi skalopevne verím tomuto

všetkému a keď som nešťastná, tak sa modlím a o pomoc prosím aj našich zomrelých, ktorí sú už tam u Pána Boha vo večnosti. Áno, oni sú svätí a na ich prímluvu iste Pán Boh nás vyslyší. Sme v predvianočnej dobe, ale nálada teda absolútne nie je Vianočná. To mne celkom dobre padne, /som sobec po tejto stránke/, lebo čím viacej Vianočnej nálady, tým viacej ja trpím. Teraz je plno blata všade kde sa len obzrieš, musím nosiť sňahovky a prídem z autobusu vždy celá zablatená. Teraz ráno i večer sú také ťažké hmly, no skôr to vyzerá ako na dušičky ako na Vianoce. Ku nám príde Anička. Tá chuderka je taká chorá celá chudera. A má smolu čo strach. Tak trhali jej zuby a nechali tam niečo a teraz mala otravu a museli ju opevovať. Sama je vo svojom malom byte, zimu tam má, lebo má kachle clubovky síce, ale uhlie jej nik nechce doviesť, lebo "vraj,, také malé množstvo, aké ona potrebuje, sa neoplatí voziť. Tak chuderka je celá vyzimená a že by mala ležať. Tak sa nás predom pýta, že či nebudeme nič proti tomu namietat, keď by u nás cez sviatky ležala. To je predsa samozrejmé. Ale takmer vždy keď príde leží, čo je tak chorá. Má ona chuderka veľmi chatrné zdravie. Čože ja, keď ja ráno vstávam, tak mama mi predom už v peci zakúri, takže vstávam v teplom. Ja keby som nemala mamu, tak by som bola stratená. Čo by len bolo s Jurajkom? Ale Jurajenko, keď Ty prídeš, tak jednak a to v prvej rade budeš musieť si poležať v nemocnici, zatiaľ čo sa vybaví kúpeľná liečba, a potom to nejako zariadime a bude musieť i mama na prehliadku sem. Ona teraz ani počuť nechce, že ona vie, že by ju tam nechali a že čo by bolo s Jurajkom a tak že až Ty prídeš domov. Jurajko, vieš všetci máme svoje chyby, dnes skoro každý má takú paprikovú povahu, teda i mama má svoje chyby, že je niekedy náladová, ale to už tak býva a potom, veď je už 66 ročná. A vraví sa, že starí ľudia vraj sú ako malé deti. No ale si myslím, Jurajko /je to svätosvätá pravda/, že vlastná matka by nemohla Ťa mať radšej a sa viacej trápiť za Tebou, ako je tomu u mamy našej. Stále Ťa dáva za vzor, že si jej najmilší zať. A keď ten Lali tak alebo onak sa niekedy v tom či onom zachová, či už ku nám alebo k Jarke, tak mama ako zvyčajne len vždy povie: „Né, né, to by Jurko neudělal.“ Má Ťa zo všetkých zaťov najradšej a bola ochotná každej obete za Tvoje vykúpenie. Celú nedelu iné od nej nepočujem, len: „Kdyby jen už ten Pán Bůh dal a ten Jurko se vrátil.“ A to tak vrúčne vraví. Nedá na Teba dopustiť. A to mňa veľmi teší. Ale Jurajko, i ja som niekedy nervózna a jej odvrávam, najmä keď ma naháňa sa teplo obliekať. A veru potom si sama v sebe uznám, že mala pravdu. Ja pletiem dlho do noci, lebo Jarkiným deťom sa mi už podarilo uháčkovať krásne čiapočky. Dám im to na Vianoce. A teraz to tu videla moja kolegyňa /sr. Imelda/, ktorá má dve netere, a tak sa jej to zažiadalo, keby som jej to urobila do Vianoc. No čo ako, nuž neviem, či sa mi to už podarí, lebo mám i tu teraz veľa roboty, ale by som to chcela

urobiť. Veď som Ti nepovedala, že keď bolo sv. Alžbety, tak mi tu kuchyňa /okrem toho i celá kancelária/ dala kvet a mi tu gratulovali moji zamestnanci. A prišla i sr. predstavená a medzi inými milými obrázkami mi dala v obálke 200.– Kčs. Až mi slzy vytryskli, tak som bola dojatá. A tak zasa chcem i ja im urobiť, keď ma o niečo žiadajú. Teraz tu bude ale celoročná výročná schôdza KSS⁶⁰⁵, a vlni si sem ku mne priniesť potrebné, aby som i tu nechala urobiť oblož. chlebičky atď. Urobila som to rada, i keď to len mne ostalo robiť, lebo dievčence moje nemali ani jedna času. A teraz to zasa bude, tak tu u mňa boli, či im to urobím zas. No tak čo by som neurobila, rada každému spravím, čo je v mojich silách. Len neviem, kedy si doma niečo upečiem. Keby Jurajka nebolo tak by som nerobila vôbec žiadnu pripomienku Vianoc. Najmä teraz, keď sme Teba už doma videli. Ale z Tvojich listov vidím Jurajenko môj, že i u Teba tá kríza ako tak prešla a ja som rada, že si ako tak nabral zase tej starej sily a že nezúfaš. Som hrdá na Teba, ako vieš byť pevný, že nefňukáš ako niektorí rozmazlenci rozhíčkani, ktorí by to už dávno neboli vydržali. Jurajka viem k tomu, že v Tebe vidí ideál muža – otca. Dostala som Jurajenko teraz predvčerom Tvoje tri listy, nad ktorými mi troška odľahlo, boli to listy: z 26, 30. nov a zo 6. XII. Ako ma len zaujal ten sen, horím zvedavosťou Jurajenko! Strašne sme s mamou zvedavé!!! A len jedno mi povedz, že či to bol sen zlý alebo dobrý. Či z neho môže vyplynúť dobré alebo zlé. To som zvedavá. Ako si to len naznačil nevyzerá to na dobré, lebo s krížom keď sa sníva, to neni dobré. No ja neviem presne čo ako sa Ti prisnilo, preto nechcem prebiehať, ale prosím, len to mi napíš. Neviem, písal si mi, že si si vyplnil tú raportku⁶⁰⁶ ohľadom rozhovoru s p. prokurátorom. I ja som mu písala obšírny list o tom, tak mu to nebude neznáme. Jurajkovým dvojkám na vysvedčení si sa nehneval a ten huncút je celý radostný, že sa nehneváš. No ja verím, že keby nebol taký nervózny, že by bol najlepším žiakom, lebo hlavu má veľmi dobrú. Už len Ty jedine mu chýbaš, Jurajenko to mi ver!!! Aj Miluška by už bola urobila skúšky, ale ako sa môže učiť, keď u susedov robia jej vždy hluk a ju to vyrušuje. Ja sama som sa učila len keď som mala klud, inakšie mi to nešlo. A malý Jurajko tiež sa len vtedy vie učiť, keď má klud. Tak je to i s ňou. Ona by Miluška bola už dávno hotová bývala, lebo profesorský zbor ju v Blave ako takú uznal. Dokonca ju ďalej doporučili ako žiačku na vysokú školu, takže to má isté, že nám zmaturuje úspešne. Len Julča akosi

605 Komunistická strana Slovenska.

606 Správa.

pokašláva stále, ale sme dostali od spolužiačky Š. Batovej dobrý sirup. Jej brat je lekárom v Blave a ten jej dal aj sirup aj prášky Takže jej zdravotný stav bude zasa len ten najlepší. Včera mi Jarka poslala po ich šéfovi pekného poľného zajaca. Lali bol v nedeľu na poľovačke, nuž si i na nás spomenuli. Budem ho dnes sťahovať a dávať do pácu. Bože drahý, ako by som už len rada keby si bol doma. Tak by som Ti s chuťou varila i do práce chodila. Tak sa už veľmi teším, ale nie tak pochabo, ale rozumnejšie. Preto dobre že som sa z toho sklamania, že Karol je tu a Ty nie, vylicčila, lebo teraz sa teším, veľmi, ale pozerám sa na všetko rozumnejšie. A je to tak lepšie. Preto ešte cez tieto sviatky mi bude síce za Tebou veľmi smutno, ale budem sa hlavne tešiť na to, že pre mňa /resp. pre nás/ budú Vianoce vtedy keď Ty prídeš! Či to bude vo februári, alebo keď by tak i v máji všetko kvitlo. Pre nás bude vtedy Štedrý deň, ktorý si tak i zasvätime a budeme ho v rodine udržiavať, aby sa každoročne spomínal ako šťastlivý deň, kedy sa nám otecko drahý vrátil domov navždy a len a len náš ostal! Verím Ti dušinka moja všetko čo mi píšeš, viem, že to čo píšeš, i cítiš. Napíš mi, či Ti je pod liečbou Gíretovou lepšie. S milión vrúcnyimi bozkami a prejavmi oddanosti Tebe v každom čase a za každých okolností, ostávame navždy Tvoji verní, oddaní až do smrti. Tvoji Eliška, Jurajko a babička.

Dokument č. 84

1957, 7. január, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. Poradové číslo uloženia listu v zbierke dokumentov je 715.

715.

Odos: Eliška Hurná Žembrovce Okr. Levice

Píšem manželovi: Vážený pán Juraj Hurný 4028 /U. Příbram pošt. schr. č. 14/U.

Levice 7. I. 1957

Drahý náš jediný Apinko.

Zasa sa Ti idem prihovárať niekoľkými riadkami, lebo som Ti ani nespomenula, ako sme slávili Vianoce. No najprv som Ti o tom preto nepísala, že som v Tieto Vianoce nemala tú pravú Vianočnú náladu /čo nie je správne/, lebo sme doma už boli veľkom v očakávaní Teba, a tak som bola strašne sklamaná. Mala som preto Vianoce skoro také, ako keď som Ťa musela prvé Vianoce postrádať. Anička sa sľúbila, že ku nám príde až ale strelou večer o pol 8 hod, lebo len vtedy tá strela pristane v Žemberovciach večer čo ide z Bratislavy od Avionu. Ale poriadne nás prekvapila. Bolo šťastie, že sa pred tým dňom opýtala, lebo strela

v nedeľu nechodí a keďže sviatky mali poposunutú nedeľu na pondelok, tým strela nemala ani na Štedrý Deň ísť. A tak mala času ešte prísť rýchlikom, ovšem chuderka so všetkými batožinami stála zmrznutá na plošine až z Bratislavy. A keby aspoň bola napísala, že príde ráno o pol 10 tej do Levíc, bola by som to zariadila a jej išla naproti a takto nevedela, kedy má autobus do Žemberoviec, a tak aby jej ani tento neušiel, tak stála v tej zime ľahko oblečená na námestí, kde vtedy riadne fúkalo a prišla ku nám poobede riadne skrehlá od zimy. Mňa to prekvapilo ako i malého, ten výskal od radosti, že už prišla teta Anička a ja som mala na večer urobenú kapustnicu, nuž som jej chytro to vrelé jedlo ponúkla, aby sa zohriala. Nebola som ešte so všetkým hotová a mrzelo mňa to, lebo som chcela, aby prišla už do hotovéhoho. Do večera sme sa poponáhľali, aby sme boli so všetkým hotové, ale tak strašne sme do poslednej chvíle mysleli, že predsa prídeš. Najmä mama, tá vykukovala stále von keď išli ľudia od autobusu, mysliac, že Ty prídeš. Ja som na toto jej čakanie reagovala len mlčanlivosťou a na oko som robila, že mňa to ani nezaujíma, hodila som troška plecóm a robila som si ďalej. To len preto, aby som nepodľahla pocitu ľútosti prameniaceho z toho nášho bolestného rozlúčenia, ktoré v takéto dni ako sú Vianoce viacej ako inokedy drása city človeka. Toho roku som opatrne chystala i stromček i salonky, slovom všetko tak, aby malý ozaj nič z tohoto nevidel, lebo hrozne ťažko ho udržať v tom, že to všetko nosí náš Dobrý Ježiško. A ja to musím v ňom udržať na každý pád tak dlho, ako sa to uňho len dá. Dá mi to roboty, lebo tento malý šibal prestriehne všetko a musí byť človek veľmi veľmi obozretný, lebo hneď mi rovno do očí povie, že ako je to a to možné, keď on tam videl to a ono atď. Mám potom čo vysvetľovať. A tak som toho roku dala dobrý pozor na to všetko, aby nič nevidel. A na Štedrý Deň bol mimoriadne zlý ale tak, že poobede som ho musela vybiť, načo bol ešte zlostný a hnevlivý. A susedi to pred deťmi neschovávajú ani jedni /okradnú dieťa o to najkrajšie kúzlo Vianoc/, a tak nám prišli povedať, že u nich už stromček majú. Ja som na nich žmurkala, aby boli ticho, a tak som povedala Jurkovi „Vidiš Jurajko, tak aj u Ľahkých aj u Kubalákových Ježiško už bol. Bývajú tu v tom kúte ako my, čo znamená, že ku nám už Ježiško nepríde a to preto, že si bol zlý a si mňa i babičku hneval“. On na to ohrnul noštek, štrícacky sa zachmúril a vraví: „Nech, nech si to Ježiško nechá! I tak od neho nič nechcem!“ Mňa to veľmi nahnevalo a vravím: „Ták teraz si to povedal a Ježiška veru nevytrucuješ ako mňa alebo babičku. On všetko a všade počuje a teraz už duplom Ti nič neprinesie, to bude hanba.“ A ešte viacej sa zachmúril a sadnúť si hore na oblok kukal von na sneh a len sa chmúril. Podarilo sa mi to doň vstúpiť, že už nečakal, teda bol presvedčený, že pre jeho neposlúchanie mu ozaj nič neprinesie. A to som chcela, aby bol potom riadne prekvapený. Predvečerom, som ho

umyla, krásne obliekla do matroziiek, mali sme všetko ako zo škatulky čistučké, pripravené /len Teba už doma takto mať a bolo by to to pravé/ a dala som mu matrôzečky biele pančušky, tak mu to slušalo a vavela som mame: „Mama vieš čo? Mala by si Jurka vziať a ísť s ním ku Kubalákovým cez dvor / mali sme to s nimi už ujednané/ možno, že ešte tadeto Ježiško pôjde a ak by si to predsa rozmyslel a nejaký ten stromček ak by mu bol ostal, čo ja viem, ale skúsme to.“ Jurajkovi očka zasvietili ale ja mu vravím: „Neteš sa, isté to nemáš, lebo na takýto Deň ako je dnes a Ty si bol zlý, no ale oprobujeme to.“ Mama ho vzala za rúčku a baterku do ruky a išli. Bolo 5 hodín poobede ale tu už tma. Len sa dvere za nimi zatvorili, už starý pán Ťapaj doniesol do izby stromček, jedličku, ktorú už poobede v komore zapasoval do podstavca. A teraz sme mali s Aničkou tempo. Chytrý strojiť stromček. Dobré, že som to mala už predom na nitke zaviazané. Pri jeho postielke pri okne sme dali štokeriík, na tom dečka a keď sme na to jedličku postavili, bola po plafón. Ja som chytrý prestrela, riadne všetko na stole. Také to bolo krásne, no mne to srdce svieralo, veď som cez závoj slz videla mne tak predrahy pár čiernych očí, ktoré tak veľmi postrádam...! Podarilo sa nám to do šiestej hodiny krásne pripraviť. Také to bolo krásne všetko. Anička sama vavela, že by nebola nikdy myslela, že keď má človek len malý kútik, ako sa i v tomto dá veľa vykúzlíť, keď má človek len troška fantázie a vkusu. A keď sme boli hotové, nakládli sme tam každá darčeky krásne na zem popod stromček na koberec a len sme sa i my dve dali do poriadku, vyčesali, veru som sa pekne pripravila a keď som sa videla v zrkadle, tak som si priala, aby keď sa vrátiš som takto vyzerala!! Ale ako keby sme sa boli dohodli s mamou, keď bolo všetko hotové, zapálil sme len stromček, na ňom prskavky elektriku sme zhasli, takže len stromček žiaril, otvorila som dvere i u izby, i von u domu a Anička si stúpila za stromček a malým zvončekom zvonila pomaly. Bolo to ozaj krásne! Počula som v tom, ako Jurajko s mamou za ruku sa držia a idú cez dvor. Jurajko niečo rozprával, no tak dlho, kým nezazrel od nás z bytu žiaru a v tomto tichu Svätvečera i zvonček začul. No ale to stálo všetko za to!!! Ten nie skríknuť, ale strašne zreval, oči vytreštil: „Jéj, jéj, jéj, to je krásne, tak préeééds tu bol Ježiško, to je krááásne“ atď. Nemohol ani ku sebe prísť, keď zazrel tú kôpku pod stromčekom lebo /ako som si všimla/, to bolo jeho prvé že kuknul pod stromček, či tam niečo má. Inokedy sa hneď vrhne pod stromček a hneď si to bláznivo radostne berie. Ale teraz bol tak strašne naradostnený, že urobil akoby pohyb akoby by sa chcel dotknúť jedného darčeka, ale v tom si klaknul ku tomu všetkému pod stromček a také vrúcne vďaky modliac sa vzdával Pánu Bohu za to všetko, a tak strašne Ho prosil „...Aby už čím skorej mu vrátil apinka“ a dodal: „Ježiško tak strašne sa teším z týchto darčiekov, ale by som Ti ich obetoval rád, keby si mi zato

vrátil otecka domov.“ Bolo to veľmi dojemné a sme všetci pri tom plakali. Potom sme to prečítali komu čo patrí. Jurajko tam mal: Odo mňa krásnu hru „Ukáž, čo vieš“, je to poučná hra. Od Jarky hru ako sa dostane princ na Sklenený vrch. Od mamy spodné teplé triká pekné. Od Aničky dve pekné kárované košielky /stoja už toľko ako Tvoje číslo, lebo on má už veľké číslo/, 1 kilo rumové pralinky, 5 tabuliek čokolády, knihy rozprávky od Ladu⁶⁰⁷, rukavičky pletené. Od pí Marty Americkú čokoládu dve tabulky, Od Teba /vpísala som dnu, že to nechal Ježiško u Apinka krásnu knihu „Soľ nad zlato a iné rozprávky“ a od slečny Janovičovej /sestry Laciho/⁶⁰⁸ knihu Slávikove husličky. A od sestričky predstavenej nádherné Jezuliatko z vosku /krásne urobené/ v jasičkách. Ja som dostala na blúzku /na Silvestra som si ju už i ušila/, punčochy a také drobnosti, Anička dostala sveter, mama šatku, punčochy a od Aničky na šaty atď. Nebolo veru peňazí na neviem čo, ale čo to každý dostal. Potom sme sadli ku stolu pomodlili sa, najedli a boli sme strašne veľmi v duchu s Tebou a so všetkými, ktorí ste takto vzdialení od svojich najdrahších. Neverím, že by si to necítil, keď sme tak velice Teba spomínali. Verím i v prenos myšlienok, a preto si to isto cítil, tak ako ja som cítila úplne akoby Tvoju prítomnosť. Tak sme velice spomínali, Anička vravela, že ona sa už nemôže dočkať, kedy prídeš. Má tam posteľ i kanape. A už prezliekla čisté prádlo na posteľ a sama spí len na otomane, len aby posteľ ostala čisto povlečená pre Teba. Za oknom, že má stále kúpenú krabičku sardiniiek, fľašu vína a že je stále na to pripravená, keby si prišiel. Vravela, že to má už premyslené, že keď dá Boh Nebeský a sa vrátiš, že Ti hneď zohreje vodu, aby si sa mohol umyť a že Ti zatiaľ skočí vedľa do bodegy⁶⁰⁹, kde nakúpi čo len uvidí, aby Ti dobré teplé jedlo pripravila, a že si hneď budeš musieť ľahnúť. Že keď potom prídem ja s Jurajkom, tak že to má premyslené, že Ona bude spať s Jurajkom a vraj Ty so mnou. No ale Jurajenko malý bude len s apinkom, to on si už nenechá inakšie, ale Anička sa na to zasmiala akoby chcela niečo povedať a museli sme sa smiať všetci. No a potom za také tri dni pôjdeme domov, kde mama ako sa chystá zasa vyriadi pekne tak pripraví všetko ako na Vianoce bolo, niečo upečie navariť a už takto budeš len vítaný. Tak taký program máme tu už všetci. Ale som si zaumienila, že Jurajenko pôjdeme v Bratislave i ku hrobom otecka a babičky /ktorí ležia spolu v hrobe/, aby sme ich pozdravili, lebo oni Ťa velice spomínali, ani umrieť nemohli. Ba i plakali za Tebou. Pravda to takto uskutočníme?

607 Josef Lada, český maliar, ilustrátor a spisovateľ, tvoril najmä pre deti.

608 Irena Janovičová, sestra Márie Ťapajovej a Ladislava Janoviča, spoluväzňa Juraja Hurného.

609 Lahôdky.

Len aby Boh dal a sa to uskutočnilo. Tak som Ťa Jurajenko trošku chcela zaviesť do tej nálady, aká u nás panovala na Štedrý večer. Neviem, či sa mi to podarilo. Nezatajila som tam ani to, že Jurajko musel dostať výprask, ani to, ako potom sa vrúcne a skrúšene modlil. Bože drahý a ako si tento večer strávil Ty? Laci dostal hneď slušné miesto niekde v učtárni v Blave, ale to musel teraz nechať, lebo študuje, súkromne si chce dodatočne urobiť maturitu, takže to bolo naňho veľa. Ale miesto dostal beže všeho. Karol však vypomáha u maliarov a ale by i on dostal lepšie, ale ako píše, že nemá záujem, lebo dokiaľ Julka tu nebude, tak on sa s týmto životom nezmieri, že len blúdi a blúdi. Severka mi radí cestovať do Prahy, čo budem musieť uskutočniť, ale som niečo zasa poslala písomne na určitú adresu, a tak čakám odpoveď. Potom hneď pôjdem, ak bude ešte vôbec treba. A Severka radí, aby i Karol šiel so mnou. Ja len som veľmi nahnevaná keď si pomyslím na nepravdivý výsledok krvnej skúšky Milky. To teda nesedí absolútne. Neverím tomu ani ja ani lekári a sestry na oddelení. To nie je pravda a dobre by bolo, keby to svoje podozrenie si aj Milka miestne povedala, aby ošetrovací lekár a sestrička tam vedela, že tomu rozumie. Preveľa úprimných pozdravov, sladkých bozkov a uistení, že sme len a len Tvoji oddaní: Eliška a Jurajko.

Dokument č. 85

1955, február, Jáchymov. Hieronym Mokrohájsky, báseň pre Elišku Hurnú k narodeninám⁶¹⁰

POZDRAV HRDINKE

Tys' videl Priateľa stmievať sa obzory života
 Tys' videl vznášať sa nad národ noc,
 Tys' videl krivdu vtierať sa do našich rodín
 Tys povstal na pomoc keď skazu niesla presila.
 Oj, krivda i Tebe blaženosť rozbila,
 do šťastia rodiny zasekla zubom času,
 zasekla zubom odlúčenia.
 Však drahá Tvoja nie je poškrvnená,
 Tvoj čistý štít ďalej Ti drží žena,
 tam výhry zlý svet nemá,
 jej hrdosť nad roky nezlomená
 núti Ťa násobiť prísahu,

že pravda s právom nie je sama, že
 znie z nej slovo o Bohu,
 že sloboda doráňaná
 statočným pohľadom ľudí
 v ňom ostrý meč sa ocelí,
 pokrytci aby vedeli, že človek srdce má v hrudi,
 že ak miloval raz, miluje dnes sto razy,
 bo žena vzdialená, vernosťou trhá z reťazí.

Cnosťami trne budúcim blahom pletá
 jej láska v Tebe a dieťati ukrytá
 deň po deň úrokmi vzrastá
 v nadzemských pokladniach ľudského šťastia.
 Priateľu, máš pani s bojovým prapórom Gabriela
 pred Bohom pokorná, pred zlobou smelá.
 Buď hrdý, máš na čo prisahať,
 zákony krvi ona vie premáhať,
 vie ducha nad telo postaviť.
 Na takých národ súdržnosť stavia,
 na takých vlasti rozkvitá sláva,
 ony sú meč a štít.
 Dovoľ mi priateľu cez Tvoju česť
 pozdraviť hrdinku boľavých, no predsa slávnych ciest,
 čo toľko trpí dnes.
 Skáž jej,
 že pre ňu kvety letiaci čas má,
 nech pevne hľadá do nebies, že zajtra prídeš
 a bude šťastná...

610 Autorom básne „Pozdrav hrdinke“ bol Hieronym Mokrohájsky (1931 – 2000), spoluväzeň Juraja Hurného. Listy, ktoré Juraj dostával od svojej manželky, niekedy čítal aj svojim kamarátom, ktorí tak často listy nedostávali alebo nedostávali žiadne. Bolo to pre nich povzbudenie v ich žalostnom postavení. Obraz, ktorý si H. Mokrohájsky utvoril o Eliške Hurnej prostredníctvom jej listov, vložil do básne „Pozdrav hrdinke“, ktorú jej venoval k narodeninám. Báseň vyniesol a doručil neznámy statočný robotník z uránových baní.

ZÁVER

Praktiky komunistického režimu, ktorý bol v Československu nastolený po februári 1948, smerovali k potláčaniu ľudských práv a slobôd. Totalitný režim silne nabúral tradičnú štruktúru spoločnosti a zmenil aj jej ekonomický profil, poznačený znárodnením a centrálnou plánovaným hospodárstvom. V záujme udržania moci vo svojich rukách, zasahoval režim čoraz hlbšie do verejného života a postupne vytváral predpoklady na celoplošné formy perzekúcií. Mnohé rodiny postihlo tvrdé prenasledovanie spojené s perzekvovaním, súdnymi procesmi, väznením, ale i smrťou.

Represie komunistického režimu natrvalo poznačili osudy mnohých rodín, ktoré museli zdieľať ťažobu dlhoročného odlúčenia. Desiatitisíce odsúdených skončili vo väzniciach, táboroch nútených prác, či pomocných technických prácporoch. Jedinou cestou, ako naďalej udržiavať rodinné väzby, bolo vzájomné korešpondovanie. Nemožno však zabúdať na to, že režim vyvíjal rôzne formy nátlaku aj na rodinných príslušníkov politických väzňov, so zámerom ochromiť nielen situáciu väzneného, ale aj ich samotných. V dôsledku takýchto okolností sa mohla písomná komunikácia obmedziť na minimum, pretože rodinné vzťahy ochladli, alebo úplne zanikli. Korešpondencia podliehala prísnyim podmienkam cenzúry. Dovolené bolo zaoberať sa výlučne rodinnými záležitosťami, striktná kontrola pošty bola obojstranná, tak zo strany väzňov, ako aj zo strany ich najbližších. Napriek tomu, že sa korešpondujúci vystríhali podávaníu takých správ, ktoré by mohli doručenie zmať, aspoň minimálne nám tieto pramene dokážu priblížiť atmosféru komunistických žalárov a jej autentické vnímanie odsúdenými. To, čo v listoch možno nájsť, iste nie je všetko, čo si blízki medzi sebou chceli povedať. Je to však všetko, čo im bolo dovolené. Nemožno očakávať, že by sme v listoch našli podrobný opis toho, ako vyzerala každodennosť väznených, čo si skutočne mysleli o svojich väzňoch, komunistickom režime, či pomeroch v táboroch a väzniciach. Mnohí určite dúfali, že to povedia svojim najbližším doma osobne – ak sa vôbec dožijú dňa, kedy ich pustia na slobodu. A mnohí si boli vedomí, že opísanie ich skutočných útrap by im viacero príbuzných ani neverilo. V listoch však možno nájsť informácie, ktoré väzneným napriek obmedzeným možnostiam komunikácie rozhodne vlievali nádej v ich bezútešnom položení, pomáhali im prežiť ťažké chvíle a nestratiť vieru, že vytúžená sloboda príde. Sloboda aspoň v tom ponímaní, že sa dostanú z väzenia, pretože na skutočnej slobode neboli ani ich príbuzní. Boli len na druhej strane pomyselných mreží, ktoré nad spoločnosťou spustil komunistický režim.

Korešpondencia manželov Hurných vykresľuje jedinečný príbeh mladej rodiny, zasiahnutej represiami komunistického režimu v tvrdom období 50. rokov povojnového Československa. Juraj a Eliška si v priebehu desiatich rokov vymenili viac ako 700 listov. Napriek tomu, že každý z nich prešiel rukami cenzora, podávali nielen unikátny náhľad na reálne precítene ťažkej životnej situácie, ale vykreslili aj ovzdušie náročnej doby. Postoje manželov Hurných aj počas odlúčenia profilovali vyznávané životné hodnoty, ktorými boli najmä láska, viera, či zmysel pre česťnosť a spravodlivosť. Ich korešpondencia bola príznačná vyznamami lásky, silnými emóciami, radami a usmerneniami pre osamotenú rodinu bez manžela a otca, ale aj nemennou hierarchiou životných hodnôt, ktorú nenaštrbili ani rôzne nátlaky režimu. Listy od manželky Elišky z veľkej časti zmiernili utrpenie, ktoré Juraj prežíval v neľahkom prostredí po dlhé roky. Nepochybne ho každý list naplňoval šťastím, sprevádzal ho na tejto ťažkej ceste a vďaka kontaktu so svojimi najbližšími nestratil nádej a zmysel života.

Zbierka spomínaných dokumentov je cenným svedectvom o dobe neslobody a o jej hrdinoch. Naša úcta patrí všetkým, ktorí, tak ako Juraj Hurný spolu so svojou rodinou, prejavili odvahu vzoprieť sa nezákonnosti násilného politického režimu a zostať verní ideám pravdy, slobody a spravodlivosti. Reflexie takýchto zbierok zostávajú vzácnou pamiatkou i pre ďalšie pokolenia a možno prostredníctvom nich formovať historické povedomie a rozširovať historické poznanie.

SUMMARY

The life of the citizens of Czechoslovakia after the communist coup in February 1948 was marked by the violent enforcement of power and authority by the state, which used for this purpose many forms of persecution. The 1950s were therefore undoubtedly one of the hardest periods of the communist regime. Persecution of almost all strata of the society, including the ordinary citizens, has become a usual part of life in the post-February period.

The reality looked different after the arrival of those who promised bright tomorrows. The building of a new state according to the Soviet model led to the establishment of a monopoly of power of the Communist Party. The persecution of enemies, not only real but also the supposed ones, led to intimidation and decimation of the civil society. Tens of thousands of citizens have been unlawfully convicted of alleged anti-state activities in illegal trumped-up trials. These processes were intended to intimidate the public, but also to model public opinion, as those who were judged, confessed in their stage-managed statements their anti-state activities and antipathy to the people's democratic establishment. The victims of the regime ended up in prisons, in forced labour camps, technical auxiliary battalions, but many of them paid with their lives after they were sentenced to death, as a result of physical and mental pressure during interrogations by the State Security Service, some of them were shot in an attempt to escape across borders, or they died as a result of injuries and inhumane treatment by the authorities of the state power. Their families also became victims of the regime, suffering not only from separation but also from real existential threats.

The repression of the communist regime significantly affected a large number of families. However, we do not know destinies of many persecuted people, and the ravages of time was signed under the memories of the eye-witnesses. For these reasons, the written testimonies of the crimes of the communist regime are especially valuable. One of them is the authentic story of the Hurný family, whom we know from the preserved correspondence between Juraj Hurný and his wife Eliška Hurná with the son Juraj. The material consists of more than 700 letters exchanged between the spouses during 10 years of imprisonment. Juraj Hurný became the victim of a trumped-up accusation and in 1950 he was sentenced to 12 years in prison for the crime of aiding the high treason. He spent almost 7 years in the difficult conditions of uranium mines, in the strict conditions of the forced labour camps in the Jáchymov area and another 3 years in the Mírov prison.

In May 1960, after the amnesty granted by the President of the Republic, he was released from the prison in a very serious state of health.

The letters of the couple Hurný tell about the unfortunate fate of an ordinary young family affected by the harsh persecution of the regime that has been interfering deeper and deeper into the public life in order to strengthen its power. Like many other citizens, this family has become a victim to the mass unlawfulness and the suppression of human and civil rights by the totalitarian system. The presented correspondence is a unique testimony about the atmosphere, moods, sufferings and joys experienced behind the walls of the communist prisons, but also about the existential struggle of the closest people to them, whom the political terror also did not save. The suffering that affected the life of the Hurný family was redeemed by their strong morality and mutual love, thanks to which the family, even in separation, hang together and did not let break themselves. The unique story, depicted in these valuable documents, remains a memento to the violence and lawlessness of the period of the communist totalitarianism.

DOKUMENTAČNÁ PRÍLOHA

Prohlášení.

Prohlašuji, že se neháším o hodnost důstojníka v záloze a že chci přesně plnit všechny předpisy a ustanovení platné pro důstojníky v záloze, zvláště že nejsem členem žádné tajné nebo protistátní organizace a že jím ani v budoucnosti nebudu.

Kežmarok, 14. srpen 1938.

Des. asp. Hurný Juraj

Pravost podpisu ověřuji:

Velitel baterie
por. děl Jan Kaleta
Jan Kaleta

1. důstojník
por. děl Václav Knotek,
Václav Knotek

1. Prehlásenie Juraja Hurného, 1938, Kežmarok.
Zdroj: VA Trnava

Prijímací komisia I. inštalácie
pri prvom čs. arm. sbore v SSSR.

Opis.

S.V. 17. apríla 1945.

Protokol

spísaný s por. del. Jurajom H u r n ý m, nar. 18. decembra 1916 v Dobrej nad Ondavou, okres Vranov nad Topľou, tiež príslušným, národnosti slovenskej, náboženstva rím. kat., povolaním akpt. gážišťa, slobodný, škol. vzdelanie: 8 tried reál. gymnázia s maturitou.

Vec: Nezučastnenie sa povstania a prihlásenie sa do reorg. slov. armády 20. októbra 1944.

Prítomní: predseda Škpt. Stanislav Chylia,
člen kpt. jazd. Michal Lukáč,
zapisovateľ kpt. pech. v zál. Peter Broska.

Vypočúvaný bol napomenutý, aby na kladené otázky odpovedal podľa najlepšieho vedomia a svedomia a to tak, aby ich pravdivosť mohol i pred súdom prisahou potvrdiť.

1. Kde ste na nachádzali a akú funkciu ste zastávali v prvých dňoch povstania m. r. ?
1. Dňom 25. augusta skončili sme karanténu v Smrkovci, kde som bol odoslaný po návrate z frontu z Talianska. Toto istého dňa išiel som do Ružomberku, odkiaľ som 26. odišiel pro zavazadla do Žiliny. Toto istého dňa chcel som cestovať na frontovú dovolenku do rodnej obce, ale pre prešenie trate prenocoval som v Ružomberku. V nedeľu 27. augusta po obede došli prvé part. jednotky do Ružomberka ja som sa prihlásil na PV u mjr. Miloše Vesela. Vzhľadom na môj zdravotný stav po zranení v Taliansku pošal mne na moju žiadosť domov. Domov som došiel dňa 28. augusta v noci. V rodnej obci som sa dozvedel dňa 2. sept. od ppor. čs. armády Kleina, t. č. u part. brigády Majorova, že 1. sept. boli obe slov. divízie nem. armádou odzbrojené. Preto som sa dňa 6. alebo 7. septembra odoberal k spomínanej brigáde, na poradu. Vel. brigády kpt. Majorov vzhľadom na môj zdravotný stav poslal ma domov s tým, aby som bol nápomocný dodávaním zprav, organizovaním dodávania proviantu a výbušnín.
2. Popíšte Vašu činnosť cez september a október 1944.
2. Za celý čas bol som zväčša doma, ale zašiel som i do Frešova, aby som získal zprávy pre partizánov. Pri takejto jednej príležitosti dňa 26. 10. odviezol som z nem. front. divadla Panzerskala dvoch hercov nám ukrajinskej Ako svedka uvádzam Pavla Rimského, t. č. zamestnaného v slov. divadle v Košiciach. Medzi časom som dodal partizanom civil. oblek, uniformu, viac košiel a iného prádla. Spolu s bratom som dodal na štyrikrát asi 100 kg dynamitu i s rozbúškami.

2. Protokol o vyšetrovaní neúčasti Juraja Hurného v Povstaní v roku 1944, 1945, Praha.
Zdroj: VA Trnava

1. Hlásili ste sa do služieb slov. reorg.armády do 28.októbra 1944?
2. Asi 14.októbra bol som na PV v Prešove u pplk. Smutného, ktorý ma vzal do evidencie a povolil výplatu služobných požitkov. Tým som bol chránený pred okopovými prácami. Hlásil som sa mal každého prvého a 15 mesiac, na PV v Prešove.
3. Kedy ste do služieb slov.armády znovu nastúpili ?
4. Pri vyhlásení nútej evakuácie dňa 21. novembra odišiel som do Prešova a tam som sa zdržiaval až do 4.decembra. Do 10.decembra bol som u sestry v Tulčiku pri Prešove. Odtiaľ som odišiel do Bratislavy na rozkaz PV v Prešove, kde som došiel 14.decembra. Dňa 16.decembra som dostal zadelenie na okresný úrad do Kežmarku ako styčný dôstojník. V Kežmarku som bol do 12.januára 1945. V Kežmarku som erobil nič. To možú dosvedčiť: pplk.ďal. Škelmašek, kpt.vet.Krohnávý, npor. Azor, ktorí podobne boli zadelení na iné okresné úrady. S kpt. Krohnávým som si vymenil miesto a odišiel som dňa 12.januára na okresný úrad do Popradu. Tu som neevakoval a vyčkal som príchodu ČA.V Poprade som taktiež nič nerobil.
5. Máte niečo podotknúť niečo čo sa týka Vašej služby v reorg.slov. armáde ?
6. Dňa 25.januára som dostal rozkaz od pplk. Smutného, ktorý medzi časom došiel z Prešova, že ma určuje ako veliteľa prečistovacej hliadky, ktorá mala za účel, odštansportovať všetkých mužov od 16. do 40.roku. Túto funkciu som prevzal z tej príčiny, lebo dávala možnosť potvrdenia, že môžem s celou hliadkou ostať v mieste až do odchodu posledných nem.jednotiek. Vlastnú činnosť hliadky som vôbec neprovádzal, čo môžu dokázať všetci členovia miestne četnickej stanice.
7. Ako ste prešli k ČA ?
8. Dňa 27. januára vo vo večerných hodinách odtiahli Nemci z Popradu. Ja som sa vtedy skrýval v dome p.stav.Šašinku. Ráno na druhý deň bola už v meste ČA. V dome som vystupoval ako člen rodiny a 9.februára som sa hlásil do Čs.armády. 11.februára bol som odvzatý do rozhodnutia SNR.
9. Sú Vaše výpovede správne zapísané a máte ešte niečo k podotknutiu ?
10. Sú správne zapísané. Nepodotýkám už nič.

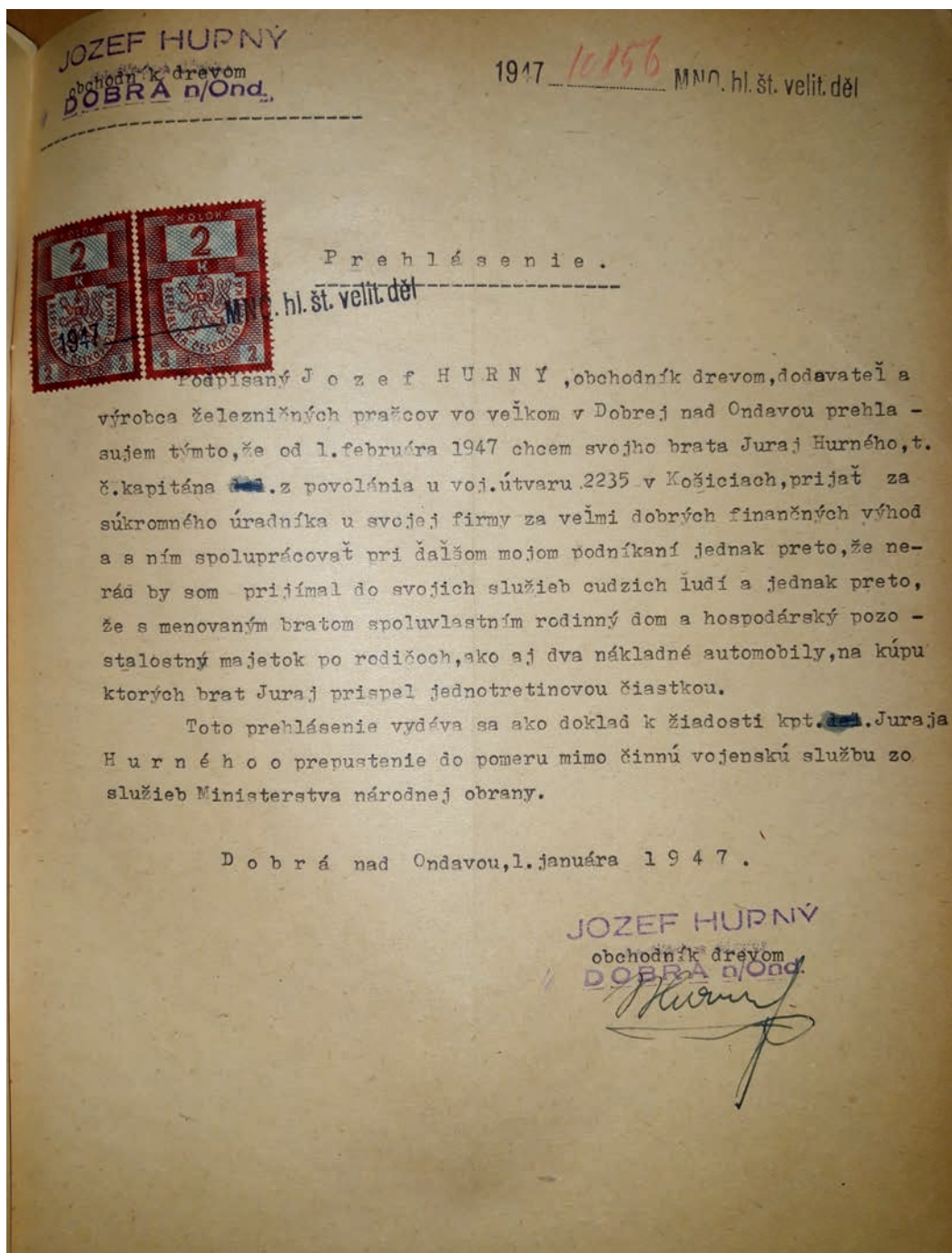
Protokol prečítaný, schválený a podpísaný.

Predseda: Člen: Zapisovateľ: Vypočúvaný:
šapt.Chylis v.r. kpt.Lukáč v.r. kpt Broska v.r. npor. Hurný Juraj v.r.

Ministerstvo národní obrany
hlavní štáb - 5. oddělení

Praha, 5. červen 1946
Za správnost opisu:

3. Protokol o vyšetřování neúčasti Juraja Hurného v Povstání v roku 1944, 1945, Praha.
Zdroj: VA Trnava

4. Prehlásenie Jozefa Hurného o zamestnaní brata Juraja vo svojej firme, 1947, Dobrá nad Ondavou.
Zdroj: VA Trnava

Hurný Juraj kpt.del.žia-
dost o prepustenie do
pomeru mimočinnnej služ.
a preloženie do zálohy.

Prílohy:6.

D O V E R N É	
Veliteľstvo 11. fažkovej del. brigády	
Došlo: 6. 1. 1947	19. 1. 47
Číslo: 6021	pril. 6.

Ministerstvo národnej obrany hlšt.vel. del. Praha.

Žiadosť menovaného predkladám na ďalšie pokračovanie. Dôvody uvedené v žiadosti a i celkový jeho postoj k aktívnej voj. službe nedávajú predpoklady k úspešnému vykonávaniu pridelených funkcií, pretože by táto vykonával z nechutou a z prinútenia, čím by nijako neprispel k žiadúcej miere k splneniu úloh kladených na cs. armádu v rámci dvojročného budovateľského plánu. Nechuť a negatívny postoj k voj. službe vykonávanej z prinútenia mal by i neblahý vplyv na podriadených ako i na ostatných dôst. sbor a tiež je tu predpoklad že týmto jeho správaním by utrpelo i dobré meno dôst. sboru.

Jeho umiestnenie a uplatnenie sa v civilnom sektore bude prospešné i pre voj. správu vzhľadom na prv uvedené skutočnosti.

- 8. 1. 1947

Veliteľ brigády
pplk.del. Jozef Dobrovodský
v z. pplk. del. Vojtech Svíček.

D O V E R N É	
VELITEĽSTVO 4. OBLASTI	
Došlo: 10. 1. 1947	10. 1. 1947
Č. 40376	Pril. 6

PRÍEB.

Predkladám a vzhľadom na dôvody uvedené v žiadosti doporu-

čujem.

Prílohy:6.

20.1.1947.

Veliteľ del.4.oblasti:
brig.gen.Drnc Vladimír

D O V E R N É	
VELITEĽSTVO NÁRODNEJ OBRANY	
Došlo: 25. 1. 47	25. 1. 1947
Č. 10856	Pril. 6

Ostava v koncepte

5. Posúdenie žiadosti Juraja Hurného o prepustenie do pomeru mimo činnú vojenskú službu, 1947, Košice.
Zdroj: VA Trnava

2712

HS-Stb, SE odbor
2. oddělení

V Praze dne 2. února 1968

Vyhonocení arch.sv.V-f-S 271 Bratislava.

Protistátní skupina KRESÁNEK Karel a spol.- pokus o útěk do zahraničí.

Kresánek Karol (úředník, nar. 30.3.1917) a por.ČSLA Julius Valovič (nar. 12.4.1925) v důsledku nepřátelského postoje k tehdejšímu lid.dem.zřízení se v lednu 1950 v bytě Kresánka v Bratislavě dohodli, že společně uprchnou ileg. do amerického okupačního pásma v Rakousku, kde ve spolupráci se západními imperialistickými mocnostmi a ve spojení se zrádnou čs.emigrací budou provádět podvratnou činnost proti ČSR zaměřenou na likvidaci lid.dem.zřízení.

Se svým úmyslem se v druhé polovině ledna 1950 Kresánek sešel Antonu Rejzkovi (úředník, nar. 15.5.1908) a požádal jej, aby mu útěk do zahraničí zprostředkoval, což mu Rejzek přislíbil. Koncem ledna 1950 požádal Rejzek Karola Palášthy (úředník, nar. 26.6.1901), aby mu doporučil někoho, kdo se zabývá převáděním osob do Rakouska, na což mu Palášthy přislíbil podal o věci zprávu.

V polovině února 1950 Palášthy sdělil Rejzkovi, že takovou osobu má, načež ho zavedl na schůzku s neznámým mužem v Bratislavě, s kterým se dohodli, že Kresánka převede ilegálně za hranice za odměnu 20.000 Kčs a že dobu útěku oznámí Palášthymu, ten uvědomí Rejzka a ten zase Kresánka.

Mezitím se Kresánek sešel 2x v Bratislavě s Jurajem Hurným (úředník, nar. 18.12.1916), kterému se svěřil se svým úmyslem a požádal o pomoc. Hurný jako nepřítel lid.dem.zřízení poradil Kresánkovi na koho se má ve Vídni obrátit a napsal mu dopis pro svého bratra Jana Hurného, předsedu odbočky Slovenské katolické jednoty v Montrealu v Kanadě, štvavého protistátního obsahu, hrubě hanobícího ved. politické činitele a v němž svého bratra žádal o všemožnou pomoc Kresánkovi a na výlohy spojené s cestou Kresánkovi vyměnil 10 amerických dolarů za 500,- Kčs.

22. února 1950 Palašthy cestou Rejzka uvědomil Kresánka a 24.2. se pak sešli s neznámým převaděčem v 17,00 hod. na hlavním nádraží v Bratislavě, kam se však por.Valovič nedostavil, přestože jej Kresánek podle dohody vyrozuměl telegramem o termínu útěku.

Podle dohody odcestovali Kresánek, por. Valovič a Rejzek do Zohoru, kde se sešli s neznámým mužem, kterému Kresánek vyplatil 40.000 Kčs, 1 zlatý řetízek a prsten, na což Kresánek s por. Valovičem, za doprovodu uvedeného neznámého muže a jeho pomocníka, odešli na čs.-rakouskou hranici, kde byli zadrženi orgány SNB.

Činnost protistátní skupiny byla v Bratislavě a na státní hranici v prostoru Zohoru, při Moravě.

Z 5 členů skupiny jsou 4 úředníci, 1 býv.por. ČSLA, všichni čs.státní příslušnosti. Stranická příslušnost a politické funkce nezjištěny.

Realizace byla provedena v březnu 1950, KV-Stb Bratislava.

Členové skupiny byli odsouzeni dne 7.7.1950 pro velezradu, podle § 1 zák.č. 231/48 Sb, rozsudkem Or III 148/50 a to Kresánek na 15 let, Valovič na 25 let, Hurný 12 let, Palašthy a Rejzek každý na 10 roků odnětí svobody.

Hesla:

- pokus o ileg. útěk do zahraničí
- přísl. ČSLA

Státní soud Bratislava Or III 148/50
poř.číslo skupiny 2712

Krajský súd v Bratislave, odd.1.

Dr III 148/50-15

Výpis z rozsudku.

M e n o m n e r e p u b l i k y !

Štátny súd vyniesol dňa 17. júla 1950 v trestnej veci proti Karolovi Kresánekovi a spol tento

r o z s u d o k :

III. rade obžalovaný Juraj Hurný, narodený dňa 18. decembra 1916 v Dobrej nad Ondavou, príslušný do Dobrej nad Ondavou, posledne bytom v Dobrej nad Ondavou č. d. 83, ženatý, súkromný úradník u autotopravcu Jozefa Hurného v Dobrej nad Ondavou, československý štátny občan, t. j. vo väzbe Štátneho súdu v Bratislave, je v i n n ý že, Juraj Hurný spolu s inými v Bratislave v januári a februári 1950 umyseľne podporoval spáchanie zločinu velezrady podľa § 1 ods. 1 písm. c/ zák. č. 231/48 Sb. čím spáchal pomocníctvo na zločine velezrady podľa § 69 č. 2 Trz., § 1 ods. 1 písm. c/ ods. 2 zák. č. 231/48 Sb. Štátny súd preto odsudzuje obžalovaného v III. rade Juraja Hurného podľa § 72 Trz. a § 1 ods. 2 zák. č. 231/48 Sb. s ohľadom na ustanovenie § 2 ods. 5 a 6 zák. č. 284/20 Sb. a za použitia § 91 Trz. na 6 /šesť/ rokov trestnice ako na trest hlavný. Ako vedľajší trest obžalovanému ukladá sa podľa § 47 zák. č. 231/1948 Sb. penažitý trest v sume 10.000 Kčs, ktorý v prípade nevykonalnosti treba premeniť podľa § 53 Trz. a § 8 ods. 2 a 3 zák. č. 31/29 Sb. v znení § 2 zák. č. 88/48 Sb. na ďalších 20 /dvadsať/ dní trestnice. Podľa § 48 zák. č. 231/48 Sb. vyslovuje sa konfiškácia 1/2 /polovice/ majetku obžalovaného. U odsúdeného Juraja Hurného Štátny súd vyslovuje podľa § 52 zák. č. 231/48 Sb. stratu občianskych práv a to stratu práv uvedených v odstavci 2 písm. c/ na dobu 3 /troch/ rokov a keďže ide o práva uvedené v ods. 2 písm. a/b/ a spôsobilosti opätne nadobudnutia týchto určuje sa na dobu 10 /desať/ rokov. Podľa § 94 Trz. a § 90 ods. 2 zák. č. 319/48 Sb. započítava sa obžalovanému Jurajovi Hurnému do trestu vyšetrujúca väzba od 12. marca 1950 do 7. júla 1950, čím je trest u obžalovaného čiastočne odpykaný. Trest na slobode sa počíta od jeho nastúpenia, strata čestných práv občianskych a práva volebného podľa ustanovenia § 52 zák. č. 231/48 Sb. Obžalovaní sú povinní podľa § 389 tr. R. zaplatiť štátnej pokladnici dosavadne útraty trestného pokračovania rukou spoločnou a útraty, ktoré sa vyskytli výkonom trestu, každý osobitne. Tieto útraty trestného pokračovania sa vyhlasujú za vymožitelné. Podľa § 61 Trz. v znení § 50 zák. č. 231/48 vyhlasuje súd za prepadnuté tieto doličné veci: z vecí najdených u Juraja Hurného: leták protištátneho obsahu s nápisom "Posledný odkaz prezidenta Slovenskej republiky slovenskému národu". Podmienečný odklad výkonu trestu je u obžalovaného vylúčený. Dôvody:...

Štátny súd, oddelenie v Bratislave,
dňa 7. júla 1950.

Pavol Ľorbulý v. r.
za predsedu senátu:

Krajský súd v Bratislave, odd.1.,
dňa 10. februára 1965.

Za správnosť čiast. odpisu
rozsudku:

Súdny tajomník:

Krajský súd v Bratislave, odd.1.

To II 15/51-5

Výpis z rozsudku:

V mene republiky!

Najvyšší súd v trestnej veci proti Karolovi Kresánkovi a spol. pre zločin velezrady podľa § 1 ods 1 písm.c/ ods.2 zák.č.231/1948 Sb. a iné, začatej na štátnom súde, odd.v Bratislave a vybavenej tam rozsudkom zo 7.júla 1950, číslo Or III 148/50-15 na odvolanie štátneho prokurátora na odvolacom ústnom pojednávaní 29.marca 1951 vyniesol tento

r o z s u d o k :

Na odvolanie štátneho prokurátora zrušuje sa podľa § 95 ods.1 zák.č.319/1948 Sb.napadnutý rozsudok čo do obžalovaného Juraja Hurného a činnosť tohto obžalovaného v rozsudku Štátneho súdu uvedená kvalifikuje sa ako zločin velezrady podľa § 1 ods.1 písm.c/ ods.2 zák.č.231/1948 Sb.Následkom tohto zrušuje sa ohľadne tohto obžalovaného tiež výrok o treste hlavnom a o konfiškácii majetku a tomuto obžalovanému sa ukladá podľa § 1 ods.1 zák.č.231/1948 Sb.s použitím § 91 TRZ nový trest odňatia slobody, a to: Jurajovi Hurnému v trvaní 12 /dvanásť/rokov.Podľa § 48 zák.č.231/48 Sb.vyslovuje sa u týchto podmienok tohto obžalovaného konfiškácia celého majetku.Inak zostáva napadnutý rozsudok nedotknutý.Dôvody:...

V Prahe 29.marca 1951.

Dr Wagner v.r.
za správnosť vyhotovenia
vedúci kancelárie
nečít.podpis v.r.

Krajský súd v Bratislave, odd.1.,
dňa 10.2.1965.

Za správnosť vyhotovenia
čísločného odpisu rozsudku:

Súdny tajomník:

8. Rozsudok po odvolacom súdnom pojednávaní, 29. marec 1951.
Zdroj: A ÚPN

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

26. Popis osoby:		29. Záznamy změn — doplňky:																						
Výška: 175	Datum	Změny v umístění vězně a jiné záznamy																						
Barva vlasů: hnědočerné	Druhý trest vztávaní 6 dní amesto																							
Čelo: vyholený Obočí: tmavé	8.2.57	dodán z NPT Příbram 8.2.57 Me.																						
Obličej: podlouhlý	7.1.58	přemístěn do věz. l. Brno Až																						
Oči: hnědé	9.3.59	přemístěn do NPT Mírov Šr.																						
Uši: oválné	11.3.59	dodán z věznice l. Brno Voa.																						
Nos: přímý	14.12.59	přemístěn do věznice Bratislava Vod																						
Ústa: rovná	11.12.59	dodán z NPT Mírov																						
Zvláštní znamení:	28.12.59	přem. do NPT Mírov																						
27. Zvláštní pokyny pro střežení, eskorty, nebezpečnost, pracovní použití atp.:		30.12.59 dodán z věznice Bratislava		hláš Vod																				
		2.5.60 přemístěn do věznice č. 1 Praha		hláš Vod																				
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Trid. char.</th> <th>Věk</th> <th>Výše trestu</th> <th>Char. tr. činu</th> <th>Vazba</th> <th>Zdrav. klas.</th> <th>Odbor profese</th> <th>Roknás. trestu</th> <th>Dif. skupina</th> <th>Podpis předsedy komise:</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>5</td> <td>3</td> <td>4</td> <td>5</td> <td>1</td> <td>3</td> <td></td> <td>50</td> <td>A</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Trid. char.	Věk	Výše trestu	Char. tr. činu	Vazba	Zdrav. klas.	Odbor profese	Roknás. trestu	Dif. skupina	Podpis předsedy komise:	5	3	4	5	1	3		50	A		
Trid. char.	Věk	Výše trestu	Char. tr. činu	Vazba	Zdrav. klas.	Odbor profese	Roknás. trestu	Dif. skupina	Podpis předsedy komise:															
5	3	4	5	1	3		50	A																
		10.5.60 propuštěn na amnestii																						
		Rodiče: rodič																						
		Sourozenci: Jan Hurný, Montreal, Kanada																						
		Josef Hurný, pob. n. 2. 8. 58, o. Vranov																						
		Anna Holíčková, Bulčín, okr. Prešov																						
28. Útěky, pokus, přípravy o útěk:																								

9. Vázenská karta Juraja Hurného.
Zdroj: A ÚPN

Vězeňský ústav Ostrov u Karl. Varů, poštovní úřad Ostrov, schránka č. 100.

Č. j. O.-36/52.

Dne 13. března 1952.

Paní
Emilie H u r n á ,
Bratislava, Bakuninova 7

Sdělují Vám, že balíček, který jste zaslala ode. Jurajovi Hurnému,
km. č. 08820/0, jsem mu nevydal, jelikož se choval drze a balíček Vám
vracím.

Velitel:
Z r.

Jan Václav

Václav Lauera

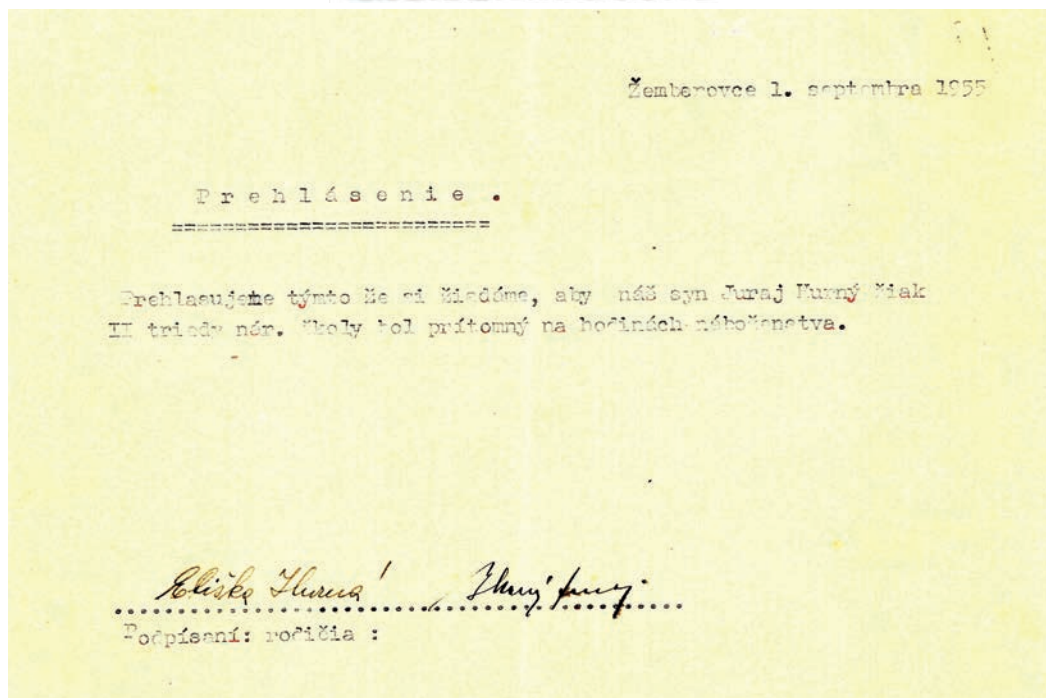
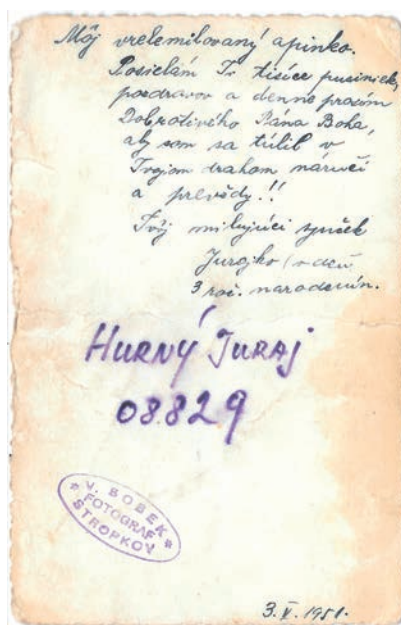
To „drzé“ chovanie apincha bolo:

V. Lauera balík pred apinkom poobalil. Čo lepšie, dobrý
dal si, malok pre seba a len altych, balíka nechal
a vrať apinku; to si vemte a piete.
apinku ukázal na neč, uolozene Laueraom pre seba a vrať;
a čo kúca s týmto
Lauera: „o to se nestarajte a oiete.“
Apinku všetko to, čo si Lauera pre seba uolozil, malok uol
späť do balíka. a energ, by vrať: „nie nestarám sa
ale Vy sa postarajte, se toto všetko kúca pošlame späť
moje manželke, ktorá si to ad uol aditkha, aly mi
to pošle a ktorá to uie potrebuje, ako Vy.“
Hlavné ste sa.

Výsledok apinkova korekcia (krutá samotha alci.)
3. balík mi prišiel späť, s týmto listom

*(obrázok poharujú,
nebudovtén)*

10. Oznámenie veliteľa V. Lauera o nevydaní balíka Jurajovi Hurnému, 1952, Horný Slavkov, tábor Ležnice. Zdroj: A ÚPN
11. Dôvody nevydania balíka vysvetlené manželkou Eliškou, 1952, Eliška Hurná v. r. Zdroj: A ÚPN

12. Pozdrav syna Juraja otcovi do väzenia, 3. máj 1951.
Zdroj: A ÚPN
13. 13. Prihláška syna Juraja na náboženstvo s podpisom oboch rodičov, 1955.
Zdroj: A ÚPN

l Nt 759/55

U z n e s e n i e .

Krajský súd v Bratislave uzniesol sa na neverejnom zasadnutí dňa 28.11.1955 po vypočutí krajského prokurátora takto:

Žiadosť Elišky Hurnej, bytom Žemberovce okr. Levice, aby Jurajovi Hurnému, odsúdenému rozsudkom Štátneho súdu v Bratislave zo dňa 8.VII.1950 č.j. Or III 148/50 bol odpustený zvyšok trestu, sa podľa § 205 ods.3 tr.por.

z a m i e t a ,

lebo súd nezhľadal, že by žiadosť bola odôvodnená.

Krajský súd v Bratislave, odd.1.,
dňa 28.11.1955.

Dr. ZDENKA COLOTKOVÁ
Za správnosť vyhotovenia
vedúci úradník oddelenia

14. Žiadosť o odpustenie zvyšku trestu, 1955, Bratislava.
Zdroj: A ÚPN

Eliška H u r n á úradníčka, Žemboerovee okr. Le v i c e .

Žiadost o zníženie trestu. Žemboerovee 16.IX.1955.

Tit 1.

Krajská prokuratúra

B r a t i s l a v a .

Dolupodpísaná Eliška Hurná, dovolujem si podať žiadosť o zníženie trestu môjho manžela Juraja Hurného/08829/P 3 /, ktorý je toho času v Ostrove u Karlových Varoch, kde si odpykáva trest, na ktorý bol odsúdený štátnym súdom v Bratislave v r.1950 a to na 12 rokov.

Manžel má už odpykaných takmer 6 rokov a preto si dovolujem Vás požiadať, aby ste mu obnovením súdneho pojednávania znížili jeho trest.

Ako sama hľadám, už takmer polovičným odpykaním trestu sa môj manžel veľmi zmenil k jeho dobru, čo sám si priznáva a preto by sme Vás prosili, keby ste láskavo vzali ohľad na to, že mám dieťa a starú matku a som momentálne živiteľkou rodiny, pri čom som ešte ochorela srdcovou chorobou.

V tomto roku som už poslala žiadosť na kanceláriu prezidenta republiky, odkiaľ to bolo podstúpené min.vnútra a ztade som bola v máji toho roku opovečovaná, že bude v tomto smere obnovenie súdne pojednávania na Kraj.prokuratúre v Bratislave. Dodnes som však nebola od Vás upovečovaná, preto si dovolujem podať žiadosť priamo k Vám.

Vopred ďakujem za vyriešenie a ostávam a pozdravom:

Jednotne za mlier!

15. Žiadosť o zníženie trestu, 1955, Žemboerovee.
Zdroj: A ÚPN

Eliška Hurná úradníčka OÚNZ Žembovice okr. Levice.
Vec: Žiadosť o revíziu rozsudku.

Žembovice 1. júla 1956.

Titl.

Krajská prokuratúra

BRATISLAVA.

Dolupodpísaná Eliška Hurná bytom Žembovice okr. Levice, prosila by som o revíziu trestného rozsudku môjho manžela. Môj manžel Juraj Hurný, bol súdený štátnym súdom v Bratislave v r. 1950 a bol mu vymazaný trest 6 rokov odňatia slobody. Na odvolávanom pojednávaní v Prahe mu bol tento trest zvýšený na 12 rokov. Toto zvýšenie je tak značné, že sa ani mne ani môjmu manželovi nie je možné s týmto smieriť, najmä ak uvažíme okolnosti, ktoré v r. 1950 boli prehladované len preto, aby môjho manžela uvrhli do čim horšieho svetla, ačkoľvek sa toto nezakladalo naprávde. Niesom oprávnená a ani sa o to nechcem pokúšať, aby som si dovoľila kritizovať tým menej odsuzovať naše súdnictvo, taktiež som si plne vedomá toho, že manžel bol dôstojníkom a preto mal vedieť čo bola jeho povinnosť. Tedane tvrdím, že je manžel potrestaný a nevinný. Avšak objektívne usudzujúc vidím, že za jeho prestupok do ktorého bol vlákaný inou osobou dostal na odvolávanom pojednávaní skutočne veľa. Manžel je len ako vinník vedľajší a bol mu trest zvýšený na 12 rokov, zatiaľ čo hlavný vinník má 15 rokov. Kde je tu pomer? Vidím, že sa tu stala veľiká krivda môjmu manželovi, ktorý sa nikdy nezapojoil do ničoho, čo by bolo škodilo nášmu ľudovodemokratickému zriadeniu, ktorý pochádza z chudobnej rodiny a keď chcel ako dvanásť dieťa chudobnej matky študovať, i toto sa mu skutočnilo iba na dlžoby, ktoré si neskoršie, ako dôstojník už splácal. Ved minulosť hovorí za každého i táto je zárukou charakteru človeka a ako je potom možné, aby jedno nešťastné stretnutie a chybný krok mal byť príčinou toho, že je tento človek pozbavený ľudskej slobody a práva žiť ako čestný človek v kruhu svojej rodiny? Dobře sledujem vývin posledných udalostí ako aj novú líniu strany, ktorá má na zreteli jedine šťastný život každého z nás a chce mať porozumenie i k takýmto prípadom, kedy urobil niekto v minulosti chybný krok a chce si tento napraviť tým, že sa plne zapojí do budovania našej vlasti, čím bude osočný jak sebe, svojim bližným, tak i celku. Môj manžel si toho času odpykáva svoj trest v Příbrami pošt. schr. 14/Z. Má polovicu trestu za sebou/6 rokov/ a preto som mu podala žiadosť o prepustenie na polovicu. Táto mi však bola zamietnutá s poznámkou, že sice pracovný výkon jeho je veľmi dobrý, avšak, že bol kázensky potrestaný. Ano to je pravda, že bol potrestaný, ale prečo? Minulého roku mal nad sebou dozoreu, ktorý bol až sadisticky zameraný proti môjmu manželovi a šiel vo svojej bezočivosti tak ďaleko, že si dovoľil i mňa zastrásovať, že mi bude odňaté moje dieťa. Vyžil toho, že ani manžel ani ja sme sa nemohli brániť a výsledok je ten, že som dostala záchvaty srdčné a dnes môžem spomenutému dozorcovi ďakovať za to, že už nikdy nebudem zdravá. Či môže byť pre rodičov dieťaťa niečo hroznejšieho, ako keď by sa mu malo odňať to najdrahšie čo na svete má, - svoje dieťa? Ja som hneď po manželovom zaistení sa zapojila do práce, aby som čestne uživila seba ako i moje dieťa a ako som prišla k tomu, aby niekdo napádal mňa keď mu nestačilo prenasledovanie môjho manžela. Keď bolo vlni pred amnestiou nuž mu vyhrožoval: Kedyby ste sa náhodou zapasoval do tej smesťtie, tak berte na vedomí, že si pújdú na Slovensko za vámi a najdu si duvod, aby ste se dostal zpátky. Budete tady celých 12 let až budete zedřený hrbyty

16. Žiadosť o revíziu súdu, 1956, Žembovice.
Zdroj: A ÚPN

ruce budete mať vytahané od práce tak, že je budete tahat za sebou a až se takhle ukážete před tím vaším Jurkem, kterému už bude potom 14 let, a budete ho volat, tak Vám rekne: Táto pod do paláce pyoniru tam sou holky a tam se zabavíme"

Uviedla som len niekoľko výrokov spomenutého dozorca, príčinou, ktorého bol manžel kázensky potrestaný krutou korekciou, ale nevinne. Neskoršie bol tento odstránený z tábora, takže si mohol manžel riadne a spokojne vykonávať svoje povinnosti a jeho pracovný výkon i chovanie bolo najlepšie. Tento incident však stačil k tomu, aby bola manželovi žiadosť zamietnutá.

Znovu sa vraciam k výrokom dozorca, ktorý vyhráža takmer zmrzačením sa odsúdeného za takú dlhú dobu. Je toto prípustné? Veď dnes sám predseda vlády na konferencii prehlásil, že u nás niesú ani pracovné tábory, ani väznice ako tomu bolo v minulosti, avšak, že máme len výchovné ústavy, kde si môže každý konať svoju prácu. Toto prehlásenie verí, niekoľko manžel sám mi to niejedon raz písal i hovoril. Ale prečo potom smie sám člen bezpečnosti takto vyhrážať, čím očernuje pomery v tábore a tak provokovať odsúdeného? Mám dieťa 8 ročné, teda chodí do školy, kde je tá najlepšia výchova a starostlivosť o mládež, aká môže byť. Preto som nanejvyš rozhorčená výrokom dozorca, že moje dieťa bude otca/v štrnástich rokoch svojho veku/ volať "za holkama". Ako si smie niečo podobného dovoliť? Veď s tým uráža dnešnú školu a výchovu, ktorá sa našim deťom dostáva a je skutočne tá najlepšia? Ja mám z môjho dieťaťa tú najväčšiu radosť, lebo mi ho aj s učiteľka chváli, je dobrým žiakom, má samé jedničky atď. Preto potom máme na mieste ako sú výchovné tábory ľudí dozorcov, ktorí nie vychovávajú odsúdených, ale im znechutujú život a prácu v tábore, čím môžu docieľať opak. Môj manžel je však plný chuti a elánu do života a v prípade prepustenia chce si nastúpiť ihneď prácu, aby sa ujal znovu funkcie hlavy rodiny. Ja taktiež chcem i naďalej pracovať, lebo jedine toto je pravé a prináša človekovi užitočnosť a uspokojenie z vykonanej práce.

Toto moje podotknutie o krivde spáchanéj na mojom manželovi som si dovoľila preto opísať, že to bolo na príčine zamietnutia žiadosti o prepustenie na polovinu, keďže sa vec nevyšetrila prečo bol kázensky potrestaný. Verím, že po dôkladnom preskúmaní sa krivda spáchaná napravi a že nebudú uskutočnené slová zlomyselného dozorca, ktorý vyhráža, že je záujem ten, aby sa tam odsúdený zničil do krajnosti.

Manžel má toho času tak silné reuma a ischias, že má zdeformované pánve a chrbtovej kosti. Preto keď dosiaľ jeho pracovný výkon bol ten najlepší/o čom svedčilo to, že i domov slušné peniaze posielal/dnes je slabý a stčí iba ľahšie práce konať. Preto budem veľmi povďačná ako po prešetrení celého prípadu bude manželovi jeho trest skrátený a prehlasujem, že budeme obaja ešte s väčším elánom a chuťou si konať svoje povinnosti na pracovisku, aby sme takto napravili chybný krok, ktorý manžel v minulosti urobil vinou iného. Predom ďakujem za kladné vybavenie

ostávam s pozdravom:

Ľudu zdravie, svetu mier!

42.5/2-10/18

23/5

Hurný Juraj

06829

18.12.1916

státního

Bratislava

7.7.1950

Or III 148/50

§1 z.č.231/48

12 let a 20 dnů od.os.svob.

uložen nebyl

12.3.1950

22.3.1956

1.4.1962

12.3.1950

29.3.1951

dosud provedeno nebylo

KV-Stb Bratislava

bez trestný

nespáchal

24.1.1954

pohrudnicové srůst, zbytnění srdce a klasifikace II.

K podané žádosti o podmíněné propuštění se připojuje.

Jmenovaný pochází z maloměstské rodiny a v době svého zatčení byl vedoucím administrativním úředníkem. Nyní pracuje na povrchu jako pomocný dělník a normu plní na 100, 100, 100, 100, 135 a 135%. Tohoto dobrého plnění norem dosahuje bez většího vlastního přičinění neb je zařazen jako režijní síla a pracuje v dobrém pracovním kolektivu. U jmenovaného se projevuje snaha vyhledávat lehčí zařazení a nemá k manuální práci dobrý poměr. Pracovní závazek dosud neuzavřel a poměr k této záporný což se projevuje v diskusích s příslušníky neb na svém pracovišti má velmi dobré možnosti k překračování plánů a soutěží mezi směny. Nedostatků na pracovišti přehlíží a spokojuje se tímto, což považuje za slabost našeho zřízení. Zatím nepodal žádný zlepšovací návrh a nebyl za svoji práci mimořádně odměněn. Poměr k výkonu trestu nedostatečný a svoje provinění částečně přiznává a o svém trestu prohlašuje, že je vysoký a tvrdý. Je pod silným vlivem náboženské ideologie a s naším zřízením nesouhlasí.

Na táboře se stýká s odsouzenými z řad bývalé maloburžoazie a mezi těmito se zapojuje do různých diskuzí proti našemu zřízení. V době výkonu trestu byl již kázensky trestán a to pro nenastoupení na směnu, neuposlechnutí rozkazu, nepořádek v osobních věcech a pro vzpouru. Povahy je fialšné a vychytralé. Chování neukázněné a je nedbalý nepořádek v osobních věcech a musí být k tomuto veden dalšími spoluodsouzenými. Zatím nebyl mimořádně odměněn. Z výtku své práce podporuje svoji rodinu příspěvkem na výživu.

Trest u jmenovaného neplní dostatečně svůj výchovný účel a nedoporučuji jeho podmíněné propuštění. Jmenovaný nedává zatím záruku, že by vedl řádný život pracujícího člověka.

Náčelník:

18. Posudok náčelníka NPT k žiadosti o podmienčné prepustenie Juraja Hurného, 1956.

Zdroj: A ZVJS

11 PT/21

Eliška Hurná Žemberovce okr. L e v i c e . Slovensko.

Prílohy: v ysvedčenie.

Titl.

Väzeňský ústav tábor " Z ".

P ř í b r a m

Poštová schr.č.14/Z

KG - MV Praha
Nápravný pracovný tábor Vojna
Příbram, schr. 3

Došlo 4. X. 1956

Č. j. N 2-171/H-20-22/56.

Prílohy _____

Pripojene zasielám vysvedčenie môjho synčeka a veľmi pekne prosím keby ste boli tak láskaví a dovolili nazrieť doň-
ho môjmu manželovi, ktorý sa toho času u Vás nachádza. Manžel je Juraj
H u r n ý č.km. 08829 / Z. Příbram. Pošt.schr.14/Z.
Predom veľmi pekne ďakujem za láskavosť a ostávam s pozdravom:

Správa MV Jáchymov -ST
samostatné oddelení

Došlo 12. VII. 1956

Č. j. N 2-816/70-02-96.

Prílohy 1/0

Elisov -

na vami ods. naľáku shranuano

adum.

Správa MV Jáchymov -ST-NP T/Z

Došlo 20. VII. 1956

Č. j. N 2-2207/70-10/56

Prílohy 1/0

Vraciam stým, že Váš manžel si toto p vysvedčenie prezrel. V budúcnosti
uvádzajte schr.14/U.

gus

19. Žiadosť o predloženie synovho vysvedčenia otcovi, 1956, Žemberovce.

Zdroj: A ÚPN

Krajská správa MV - P r a h a
NPT-Vojna, Příbram, pošt.schr.3.

Č.j. NZ - 1076/02-57.

Dne 19.února 1957.

Paní .

H u r n á Eliška

Ž e m b e r o v c e

okres L e v i c e .

K Vašemu dotazu ze dne 16.února 1957 Vám sděluji, že manžel byl ze zdravotních důvodů na návrh krajského prokurátora přemístěn do NPT - Mírov, dne 4.února 1957, odkud Vám sám podá zprávu o své osobě.

N á č e l n í k :

Kořlus

Generální prokuratura Praha.

3 Gt 927/56

V Praze, dne 15.4.1957

Paní
Eliška H u r n á
Ž e m b e r o v c e , okr. Levice

Generální prokuratura sděluje, že po řádném lékařském vyšetření odsouzeného Juraje Hurného, bylo provedeno jeho přemístění na Mírov, kde jsou dány vhodné podmínky k pracovnímu zařazení i poskytnutí léčebné péče odpovídající zdravotnímu stavu Juraje Hurného.

Za správnost vyhotovení:

Vedoucí oddělení:
Dr. Kašpar v.r.

20. Správy o prerazení Juraje Hurného do věznice Mírov, 1957, Praha.

Zdroj: A ÚPN

KS - MV Praha
Nápravně pracovní tábor Vojsa
Příbram, schr. 3

Č. j. NZ - 171/70-30/57

V Příbrami dne 16. ledna 1957

Občanka

H u r n á Eliška

Ž e m b e r o v c e - zaměstnankyně OUNZ, okres Levice :

Na Vaši žádost ze dne 7. ledna 1957 Vám sděluji, že řád pro NFT jest než jeden a podle tohoto řádu se postupuje i v písemném styku s odsouzeným. Váš dopis o který se Vám jedná byl zadržán právem nebot neodpovídá normálnímu běžnému formátu, jaký se používá v civilním životě. Pro přesnou Vaši informaci přikládám vzor. Dále Váš dopis ze dne 7. ledna 1957 nebyl opět vydán nejen pro nedovolený formát, ale pro závadný obsah dopisu. Ve Vaši žádosti se zmiňujete, že dodržujete v každém směru řád pro NFT. To znamená, že jistě víte i to, že písemný styk s odsouzeným smí obsahovat pouze rodinné věci jako zdravotní stav rodiny a podobně. Nikoliv psát o trestní věci odsouzeného, neb žádostech na prokuraturu jako to činíte Vy. Stran balíčku pro odsouzeného Vám sděluji následující. Odsouzený jest výdělečně činný a má možnost zakoupit potřebné věci v táborevé kantině. Na základě tohoto opatření se Vaše žádost o balíček nepovoluje.

N á č e l n í k :

21. Odpověď Elišky Hurnej na jej stážnost o zadržaných listoch manželovi, 1957, Příbram.
Zdroj: A ÚPN

Eliška Hurná Žemberovce Okr. Levice Slovensko.

Vec: Žiadosť o prepustenie po odpykaní tri štvrtiny trestu.

Žemberovce 10. júna 1958.

Titl.

Krajská prokuratura

O l o m o u c .

=====

Dolupodpísaná Eliška Hurná prosila by som keby ste láskave vybavili moju žiadosť v nasledovnej veci.

Môj manžel Juraj Hurný č. 2315 t.č. Mírov pošt. schr. č. 1. bol v r. 1950 odsúdený býv. št. súdom v Bratislave na dobu 6 rokov, čo mu bolo zvýšené na 12 rokov. Hneď po rozsudku bol manžel premiestnený do Jáchymova, kde bol 7 rokov a až na návrh lekára musel byť zo zdravotných dôvodov premiestnený na Mírov.

Tu sa až dodnes nachádza a i keď je na Mírove strava a podmienky slušné, predsa len človek tak na zdraví postihnutý ako je manžel nemá tam možnosti liečby a jeho zdeformovanie pánve následkom ťažkého ischiasu a poruchy srdca, nemá tam možnosť tak liečiť, ako by to jeho zastaralá choroba vyžadovala.

Skupina, ktorí boli spolu s manželom súdení, sú už všetci takmer doma, a čo je najviac divné sám hlavný vinník Karol Krasánek je vyše roka už doma, zatiaľ čo môj manžel ešte stále ako vedľajší vinník si odpykáva svoj trest, z ktorého má vyše tri štvrtiny už za sebou, to jest 8 a pol roka.

Svoje maličké dieťa, musel zanechať keď ho ešte ani nepoznalo a viem, že manžel pri tomto jeho slabom zdraví už v kruhu svojej rodiny dlho i tak nebude. Preto Vás prosím aby ste toto vzali v úvahu a po riadnom uvážení predsa len vyhovelí mojej žiadosti, veď je to pre mňa živiteľku rodiny najviac muživé pri tom vedomí, že dieťa nebude vôbec vedieť kto mu je otec. Som už na okraji zúfalstva, veď aj o to jediné čo mám moje drahé dieťa som skoro prišla, keď mi utrpel ťažký úraz. Verím že Vaše srdcia sú naplnené ľudskosťou a že nedovolíte aby ľudské utrpenie išlo do krajnosti.

Vopred Vám srdečne ďakujem za láskavosť

a som s pozdravom

Čeť práci.

22. Žiadosť Elišky Hurnej o prepustenie manžela, 1958, Žemberovce.

Zdroj: A ÚPN

Eliška Hurná Žemberovce Okr. Levice Slovensko.
Žiadosť o urýchlené vybavenie z dôvodov zdravotných.

Levice 3. jan. 1958.

Titl.

K r a j s k ý s ú d

v O l o m o u c i.

Dolupodpísaná Eliška Hurná, prosila by som o láskavé a urýchlené vybavenie žiadosti, ktorú som podala na Kraj. prokuratúru v Olomouci dňa 14. XII 1958 a ktorú odtiaľ postúpili k Vám na ďalšie vybavenie.

Som úplne bezradná a zúfalá do krajnosti, nakoľko manžel Juraj Hurný č. č. 2315 Mírov je v takom zdravotnom polžení, že môžeme už len to najhoršie očakávať a preto prosím a upozorňujem už teraz, zakiaľ je ešte ako tak pohromade i keď z neho zdravého človeka ostal 100 %tný žobrák

Manžel si opýkával trest v Jáchymove po dobu 7 rokov a len zo zdravotných dôvodov bol na návrh prokurátora preložený do Mírova, kde je skutočne mu poskytnuté všetko čo je tam za daných okolností len možné, avšak jeho kritický stav si vyžaduje okamžité liečenie nemocničné, ktoré by ho snáď vedelo len zmierniť v jeho ťažkej chorobe, nakoľko sa tu už o vyliečení nedá hovoriť.

Mám dieťa a verte mi že naše Vianoce prebiehali v znamení najväčšieho zúfalstva a plaču, lebo vieme, že nášho drahého manžela a otca, /po ktorom synček tak veľmi túži a ktorého takmer ani nepozná/ doma živého už nikdy neprivítame.

Manžel bol ako vedľajší vinník odsúdený býv. št. súdom v Bratislave na 12 rokov. Podala som revíziu rozsudku pred poldruha rokom. Ažkoľvek hlavný vinník Karol Kresánek ako aj ďalší vinník v tejto skupine súdený, sú už vyše roka doma, môj manžel, ktorý z nich mal najmenší trest je ešte stále tam a čo najhoršie, jeho stav zdravotný den zo dňa je beznádejnejší.

Preto som sa v najväčšej bezradnosti a v najväčšom zúfalstve obrátila k Vám a v mene svojom ako aj v mene svojho synčeka Vás vrúčne prosím, aby ste boli tak láskaví a urýchlene vybavili žiadosť o podmienené prepustenie ktoré Vám bolo Krajskou prokuratúrou v Olomouci zaslané. Ja sama som živiteľkou rodiny mám aj starú chorú matku i dieťa a denne dochádzam do práce v preplnenom autobuse do okr. mesta. A verte, že po dobu 8 rokov trpezlivo som toto rada všetko niesla a chcem i naďalej, lenže vedomie, že mi tam manžel a otec mojho dieťaťa zahynie, a hlavný vinník je dávno doma, mňa robí do krajnosti zúfalou, čím som už i ja ochorela srdečnou chorobou.

Pevne verím vo Vašu ľudskosť a Vaš skoré a spravodlivé vybavenie, za čo som Vám vopred povďačná ja i moje dieťa.

Ostávam s pozdravom:

"Ľudu zdravie, svetu mier".

Eliška Hurná Žemberovce Okr. Levice
Urgencia revízie rozsudku.

Žemberovce 3. jan. 1958.

Titl.

K r a j s k á p r o k u r a t ú r a

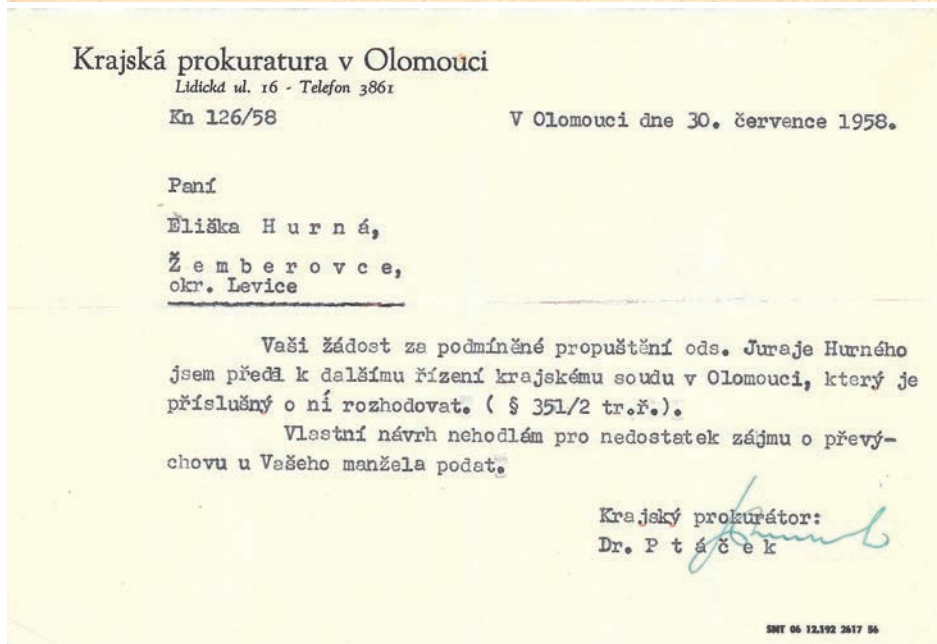
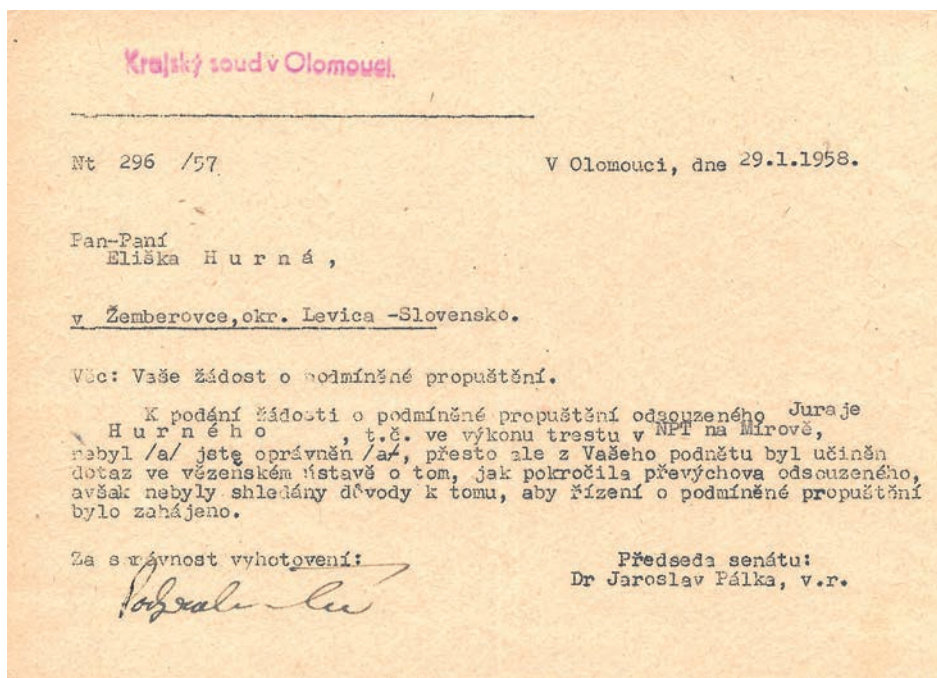
v B r a t i s l a v e .

~~~~~

Dolupodpísaná Eliška Hurná prosím o urýchlené vybavenie nasledovnej veci.
Ešte pred poldruha rokom som podala žiadosť o revíziu rozsudku môjho manžela Juraja Hurného, ktorý bol v r. 1950. súdený býv. štátnym súdom v Bratislave na 12 rokov. Od podania mojej žiadosti uplynulo jeden a pol roka, čo je skutočne veľa a ako viem bol prepustený hlavný vinník Karol Kresánek, ako aj ďalší vinník Rejzek, zatiaľ čo môj manžel ako vedľajší vinník si i naďalej odpykáva svoj trest, bez toho, že by som bola ja vyrozumená a dostala čo len odpoveď na moju žiadosť o revíziu rozsudku. Dnes, kedy Vám píšem, činím tak preto, že som do krajnosti zúfalá a bezradná, lebo manželov zdravotný stav je tak kritický, že v krátkom čase to môže skončiť najhoršie a to vedomie mňa robí až nepričetnou. Tu už ľudský mozok nestačí vnímať ako je to možné, že za takú dlhú dobu sa nevybavila jedna záležitosť a kým bude vybavená, tak človek skončí svoj život. Sama dochádzam denne do práce preplneným autobusom, som živiteľkou rodiny mám dieťa a chorú starú matku. Zastávam teda 8 rokov hlavu rodiny. Rada a trpezlivo som si to konala. Dnes som už u konca svojich síl, lebo vedomie, že moje drahé dieťa ktoré si otecka ani skoro nepozná ho nikedy už neuvidí, mňa robí tak zúfalou, že som sama z toho ochorela ťažko na srdce. Kto môjmu synčekovi nahradí otca a matku? Prečo to tak veľmi dlho trvá/ jeden a pol roka už/ kým sa prevedie revízia rozsudku? Prečo sú už domá hlavní vinníci, zatiaľ čo ten ktorý je už žobrák po zdravotnej stránke, musí byť ešte tam? Manžel pracoval plných 7 rokov v Jáchymove a musel byť vlni na návrh prokurátora prevezený na Mirov zo zdravotných príčin. Isté je, že všetko čo len tam okolnosti dovoľujú, jemu tak po lekárskej stránke poskytnuté. Avšak jemu je už treba oveľa viacej odborné lekárske ošetrenie nemocničného a i tak je otázka, či bude zachránený, lebo o uzdravení sa tu už nečá hovoriť. Verím, že pochopíte moje zúfalstvo a na vec sa pozriete, aby bola čím skorej vyriešená, veď verte mi tu už ide o jeden ľudský život. Pevne verie vo Vašu ľudskosť ako aj o spravodlivé a kladné vybavenie predom ďakujem a ostávam

s pozdravom:

"Ľudu zdravie-sveti mier".

25. Žiadosť o podmienecné prepustenie, 1958, Olomouc.
Zdroj: A ÚPN
26. Zamietnutie žiadosti o podmienecné prepustenie, 1958, Olomouc.
Zdroj: A ÚPN

Hlášení ke kázeňskému řízení		
Zákl. č.: 08829	Jméno: Jirumy	Umístění: 40294 MPT/6
Dne 30. 4. 1956, mu. nástupu na brigádu se jmenuje, a psal, že jest to ještě horší, jak za vězení.		
Na každého vězně musí být samostatné hlášení! Účastníci těchto provinění se uvedou navzájem jmény na jednotlivých hlášeníh.		
Dne 30. 4.	1956	podp. Jirumy
podpis toho, kdo určuje vězně ke káz. řízení		

27. Hlásenie k disciplinárnemu konaniu Juraja Hurného, 1956, NPT Vojna, Příbramsko.
Zdroj: A ZVJS

Hlášení ke kázeňskému řízení

Č. zákl.: 2315	Jméno: Juraj H u r n ý	Umístění: II. odděl.

Určuji uvedeného ke kázeňskému řízení. Důvod: Jmenovaný dne 2.12.1958 při dotazu jeho přání se choval neukázněně a provokativně vůči přísl. MV, taktéž napadl hrubě zdejší vedení NPT. Jmenovaný se vyjádřil, že zdejší přísl. MV mu v ničem nevyhoví, taktéž napadal zdejší vedení NPT, že po dobu jeho výkonu trestu v NPT Mirov mu nebylo nikdy vyhověno. Vychvaloval kapitalistický režim, kde za kapitalismu měli prý vězni více práv jako za dnešní doby. Jaká prý svoboda, když ho omezujem plných 9 let - co je v kriminále. Jmenovaný toho prohlašoval mezi spolnodsouzenými na pracovníšti.

(každého obv., souz., odsouz. musí být samostatně hlášeno!)

Časťmi též provinění se uvedou názvem jmény na jednotlivých hlášeních

Kaz. Rš
podpis toho, kdo určuje odsouz. ke káz. řízení.

Výsledky předběžného zjišťování -
pracovní výkon - posudek.
Návrh kázeňského trestu od toho,
kdo určuje odsouzeného ke kázeň.
řízení

podpis toho, kdo určuje ke káz. řízení.

MV č. skl. nově 328, staré 638

28. Hlásenie k disciplinárnemu konaniu Juraja Hurného, 1958, Mírov.
Zdroj: A ZVJS

Eliška Hurná Žemberovce Okr. Levice Slovensko.

Vec: Žiadosť o zdravotný stav manžela.

Levice 22.II.1959.

Titl.

Krajská správa väznice

B r n o .

Dolupodpísaná Eliška Hurná prosím o nasledovné. Mój manžel Juraj Hurný, je toho času na liečení vo fakultnej nemocnici, odkiaľ mi ako o väzňovi nemá nemocnica dať informáciu, preto sa obraciam ku Vám a prosím Vás aby ste mi cestou jeho ošetrojúceho lekára podali jeho presnú diagnózu v jeho zdravotnom stave, nakoľko je tam už skoro dva mesiace a ja neviem vôbec nič ako jeho choroba postúpila, či ustúpila. Isté je to, že manžel na Mírove sa denne sťažoval a poukazoval na jeho zlý zdravotný stav, no nik mu neuveril, ani moje žiadosti neboly yni len povšimnuté a to tak dlho až odpadol v smrteľnom srdečnom infarkte a to človek 43 ročný, pre trestom najzdravší človek. Sama pracujem v nemocnici a som si vedomá, že z neho už nebude nič, lebo srdečný infarkt sám o sebe stačí. A kde sú ešte jeho ďalšie nevyhlásiteľné choroby, ktoré útržil za roky Jýchymova. A z väznice z Mírova mňa oklamali ani len pravdu nenapísali, ale len, že mu nič nieje a že je to "ľahčí onemocnení". "eviem odkedy je infarkt srdca "ľahčí onemocnení". Ja som sama so zdravím zničená a to najmä preto, že neviem manželov presný terajší stav. Viem z jeho listov, že sa mu dostáva ozať konečne odbornej liečby ako aj celej opatery, aký si tento jeho ťažký stav vyžaduje. No podrobne ma môžete informovať jedine Vy a prevne verím že tak urobíte a podáte mi pravdivú zprávu o jeho terajšom zdravotnom stave, za čo som Vám veľmi povďačná. Veď naše dieťa má teraz 11 rokov a otecka si skoro ani nepozná. A keď by ho mal skoro už užiť tak by mu mal zomreť? Je to strašné len pomyslieť. Predom ďakujem za láskavosť a som s pozdravom :

"Ľudu zdravie- svetu mier!"

29. Žiadosť Elišky Hurnej o podanie informácií o zdravotnom stave manžela, 1959, Žemberovce.
Zdroj: A ÚPN

Věznice č.1. B r n o .

Č.j.: NZ-12-1390/59 - H 5 - 59

V Brně, dne 24. 4. 1959.

H u r n á Eliška

Ž e m b e r o v c e
okr. Levice - Slovensko.

N a Váš dotaz ze dne 22.2.1959 ohledně zdravotního stavu
Vašeho manžela ods. Hurného Juraje sdělují:

H u r n ý Juraj je v našem ošetrování od 19.1.195². U jmeno-
vaného se jedná o stav po infarktu srdečním, compensován, srdeční
nález t.č. nevzbuzuje obavy .

Mimo trpí jmenovaný výrazným neurasthenickým syndromem potenco-
vaným konfliktovou životní situací. Ježto zaživací potíže vyplývají
z nedostatku žaludečních šťáv. Zdraví stav jmenovaného je t.č.
hodnotit jako uspokojivý. Pacient sám se cítí dobře, zdá se však,
že se u jmenovaného objevují hypochondrické rysy, plynoucí ze stá-
lého sebepozorování. Bylo by vhodné, aby manželka psala více pacien-
tovi povzbuzující dopisy, na však dopisy, které pacienti traumatizují.
/ ku příkladu píšete, že jste viděla zemřít lidi na infarkty, kte-
ří se den předtím na ni smáli a pod. / a tím přímo horší psychický
jeho stav.

Jmenovenému je věnována plná péče dle nejnovějších poznatků vědy.

Chápeme vaši starost o zdravotní stav Vašeho manžela, ale máme zato, že není správné, když jednostranně tvrdíte, že tyto nemoci utřil v Jáchymově. Píšete že jste zdravotní sestra. Právě proto, Vy sama máte nejlépe možnost posoudit, zda je tomu tak, jak uvádíte. My tento Váš názor nesdílíme, protože vážíme lékařům, kteří obětavě pracují pro udržení a navrácení zdraví každého člověka.

Náčelník věznice :

H. L. H. H. H.

30. Správa o zdravotnom stave Juraja Hurného, 1959, Brno.

Zdroj: A ÚPN

Eliška Hurná Žemberovce Okr. Levice Slovensko.

Žemberovce 21.VIII.1959.

Vážený pán náčelník.

Pred týždňom som bola na návšteve u mojho manžela Juraja Hurného č.2315, ktorý sa toho času u Vás nachádzal a po návšteve som sa aj s Vami rozprávala ohľadom návštev, ako aj ohľadom zdravot. stavu a práce mojho manžela.

Akoľko po príchode domov teraz už som dostala zasa od manžela list a aj sama som sa presvedčila v akom strašnom stave chorobnom sa nachádza, obraciam sa na Vás znovu s prosbou. Sama po rozhovore s Vami som videla, že ste človek ľudský bez všetkej nenávisťi a preto verím, že mňa pocopíte a budete taký láskavý a pomôžete nám.

Pán náčelník prosím Vás keby ste láskeve manžela dali do ústavného liečenia a nečakali na to až sa opäť zrúti v srdčnom infarkte.epochybujem vôbec o tom, že lieky manžel u Vás dostáva, sám mi povedal, že áno, lieky berie, ale verte, na túto strašnú srdčnú chorobu ako aj na iné pripojené jeho choroby už nestačí iba toto, čo mu je poskytnuté na Mírove. Verím, že mu tam poskytujete všetko čo je tam možné, avšak verte mi prosím, že teraz je v takom štádiu, že hrozí opäť infarkt. A to by už bola katastrofa. Naše dieťa si otecka skoro 10 rokov ani nepozná a teraz, keď by manžel už za dva roky mal prísť je jasné, že tieto dva roky neprežije.

Keď bol manžel pred pol rokom zasiahnutý touto zákernou a ťažkou chorobou bol prevezený do Brna, kde sa mu dostávalo potrebnej opatery, ale po dvoch mesiacoch musel opäť nastúpiť prácu. Ja nechcem a nemám práva zasahovať do Vašich poriadkov a nariadení, ale u spomenutej srdčnej choroby je ak pacienta vôbec k životu preberú to, že po troch mesiacoch ležania v nemocnici je polroka práceneschopnosť a z toho trvalá invalidita.

A môj manžel po dvoch mesiacoch ležania v nemocnici bol opäť zaradený na pracovisko. No nejakú dobu si to ešte dosť pochovaloval, mal ľahšiu prácu, ale od 25.t.m. sa mu jeho stav natoľko zhoršil, že od bolasti v hrudi a hlavne nevládze nielen pracovať, ale ani žiť. Ja Vás preto vážený pán náčelník prosím, keby ste konečne Vy ako človek, ktorý má porozumenie pre ľudskú biedu a utrpenie, bol tak láskavý a zariadil to, aby manžel mohol na nejakú dobu ihneď daný na oddelenie nemocničné, a tak aby ste pomohol rodine a zabránil katastrofe. Áno, lebo len tak by to skončilo, keby keby ste nebol nápomocný.

Ja po rozhovore s Vami verím, že ste človek so všetkými citami pre spravodlivosť a že budete tak láskavý pomôžete, pokiaľ je ešte čas, lebo každú minútu hrozí to, že manžel znovu odpadne v srdčnom infarkte, z čoho prebrať by sa mu už nedalo.

Veriec vo Vaše ľudské správanie a o okamžité manželovo prevezenie, predom Vám ďakujem ja aj môj synček Jurko.

Ostávam s pozdravom:

"Ľudu zdravie-svetu mier!"

Krajský soud v Olomouci.

Nt 122 / 59

V Olomouci dne 26.3.1959

Pan - Paní

Eliška Hurná
Žemberovce, okr. Levice

Věc : Vaše žádost o podmíněné propuštění .

K podání žádosti o podmíněné propuštění odsouzeného Juraje Hurného nar. 15.12.1916 t.č. ve výkonu trestu v NPT na Mírově nebyl/a/ jste oprávněn/a/ ve smyslu zákona (§ 351 tr.ř.). Přesto z Vašeho počínání byl učiněn dotaz ve vězenském ústavě o tom, jak pokračovala převýchova odsouzeného, avšak nebyly shledány důvody k tomu, aby bylo zahájeno řízení o podmíněném propuštění. Odsouzený nebyl proto k Vaší žádosti podmíněně propuštěn z trestu.

Za správnost vyhotovení:

Předseda senátu :
Dr.Jaroslav Pálka v.r.

KS / MV

Bratislava.

Věc: Hurný Juraj, propuštění na svobodu - hlášení.

Dne 10. května 1960 byl propuštěn na svobodu z výkonu trestu na základě amnestie prezidenta republiky z roku 1960 Juraj Hurný, naroz. 15.12.1916, Dobrá n/Ond., okr. Vranov, úředník, posledně bytem Dobrá n/Ond. č.83, o. Vranov. Bydliště po propuštění Levica, okr. ditto. OP při nástupu trestu neměl u sebe. Hlášení o zařazení do práce bylo odesláno ONV Levica. Jmenovaný byl odsouzen býv. stát. soudem Bratislava dne 7.7.1950 pod čj. Or III 148/50 pro § 1 zák. č. 231/48 Sb. k trestu odnětí svob. na dobu 12 roků. Počátek trestu 12.3.1950.

Pochází ze zemědělské rodiny. Po maturitě nastoupil voj. službu a stal se vojákem s povolání, kde docílil hodnosti kapitána. Po propuštění v roce 1947 byl jako úředník u soukr. firmy až do zatčení. Během výkonu trestu byl zařazen na několika pracovištích, kde vykazoval průměrné plnění pracovní normy. Do převýchovných skupin pro odsouzené se nezapojil. Chování měl neukázněné, takže byl několikrát kázněsky trestán. Má záporný postoj k našemu státnímu zřízení a má sklony k západu.

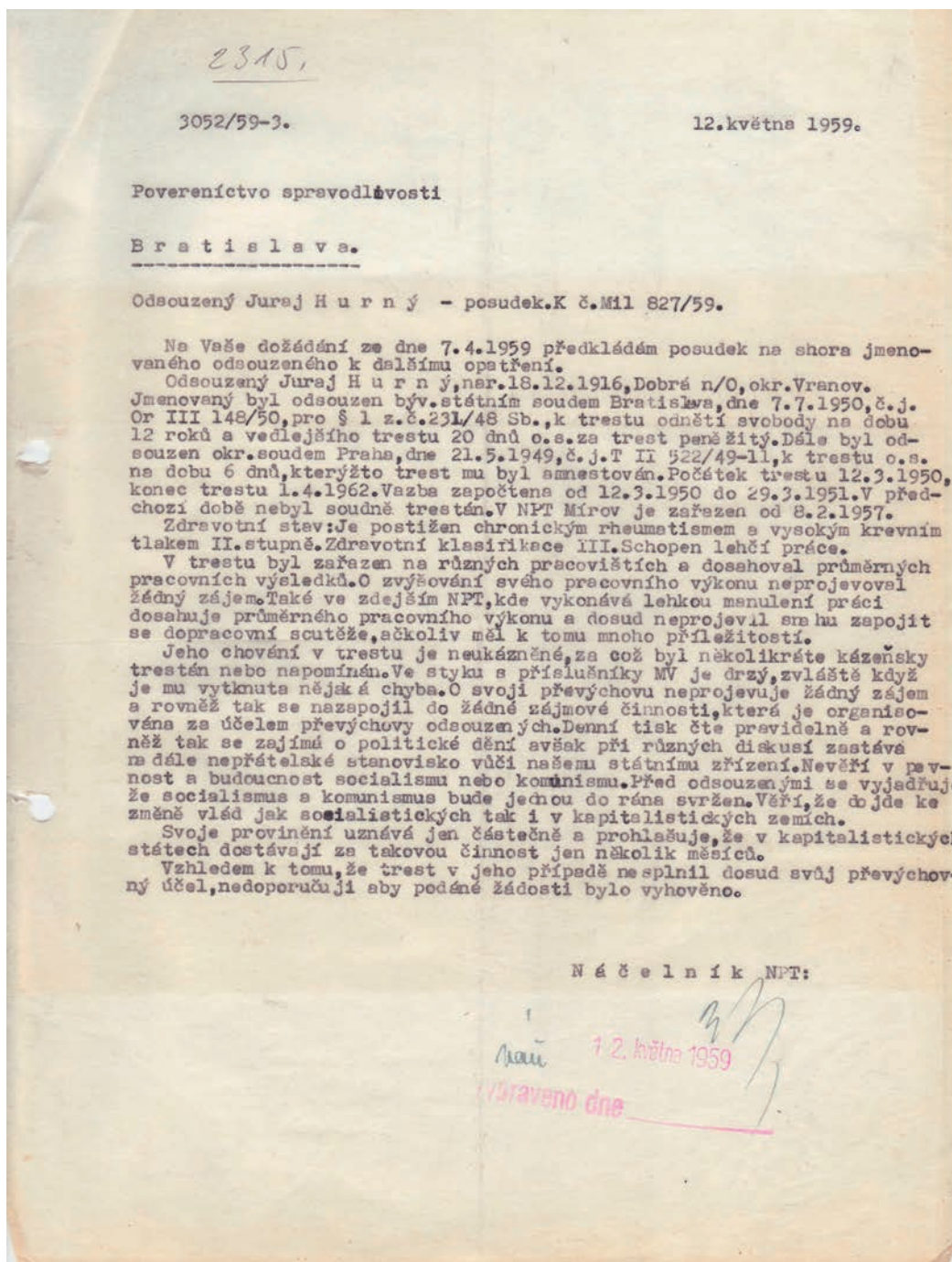
Náčelník NPT:
kpt Himmer Eduard.

32. Zamietnutie podmienčného prepustenia, 1959, Olomouc.

Zdroj: A ÚPN

33. Hlášení o prepustení Juraja Hurného na slobodu, 1960, Bratislava.

Zdroj: A ZVJS

34. Posudok náčelníka NPT k žiadosti o odpustenie zvyšku trestu Juraja Hurného, 1959, Mírov.
Zdroj: A ZVJS

POVERENÍCTVO SPRAVODLIVOSTI

Bratislava, Záhradnícka ul. č. 6, telefon 350-46 až 48

Číslo: Mil 827/59

V Bratislave dňa 22. mája 1959

Eliška Hurná

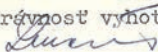
Žemberovce
okr. Levice.

Povereníctvo spravodlivosti zamietlo Vašu žiadosť, ktorou ste sa domáhala odpustenia zvyšku trestu odňatia slobody cestou milosti prezidenta republiky pre Vášho manžela, odsúdeného Juraja Hurného.

Povereníctvo spravodlivosti o podanej žiadosti vykonalo šetrenie. Šetrením bolo zistené, že odsúdený i naďalej prejavuje záporný pomer k nášmu ľudovodemokratickému zriadeniu. Medzi odsú-
./.

denými rozširuje provokatívne reči smerujúce proti pevnosti nášho ľudovodemokratického zriadenia republiky. Vzhľadom na tieto okolnosti odsúdený nesplňuje základné podmienky preto, aby mu mohol byť zvyšok trestu odpustený milosťou prezidenta republiky. Z týchto samých dôvodov bola aj žiadosť odsúdeného o podmienené prepustenie zamietnutá.

Za správnosť vyhotovenia:

Vedúci oddelenia mil:

Klučík, v.r.

35. Zamietnutie žiadosti o odpustenie zvyšku trestu, 1959, Bratislava.

Zdroj: A ÚPN

H u r n á Eliška Levica, OÚNZ-nemocnica.
Žiadosť o obnovu súd.pojednávania.

Levice 8.XII.1959.

Titl.

K r a j s k á prokuratúra
/ Dr.Colotkovej/
B r a t i s l a v a .
=====

Dolupodpísaná Eliška Hurná opätovne prosím o obnovu súdu môjmu manželovi Jurajovi H u r n é m u, ktorý sa toho času nachádzal na Mírove vo väznici. Pred tromi rokmi som podala túto žiadosť a napriek niekoľkým urgenciám ešte k tomu obnoveniu súd.prelíčeniu nešlo. Viem že niesom sama, ktorá si podobnú žiadosť podala, no jednak Vás znovu prosím o čím skoré obnovenie, pretože ako som už minule Vám oznámila, manžel pred rokom prekonal ťažký srdcový infarkt, z ktorého ho vďaka lekárskej včasnej pomoci zachránili, ale dnes už dávno je zaradený do riadnej dennej a ťažkej práce. Práve som dostala od neho zprávu, že ak vec nezariadime tak, aby bol braný ohľad na jeho ťažkú srdcovú chorobu, že sa tento jeho stav nedá vydržať. A ak neplní pracovnú normu na 100 %, má za to nariadené väzenské tresty. Nuž ja Vás prosím aby ste už konečne boli tak láskaví a brali ohľad na to, že manžel pred sebou veľa života nemá, lebo srdcový infarkt sa opakuje a kde je napísané, že sa ho podarí udržať pri živote? Ja som už úplne zúfalá z tohoto neutešeného postavenia, v akom sa manžel nachádzal. Veď naše dieťa si otca 10 rokov ani poriadne nevidelo, a teraz ho má stratiť nadobro? Dnes keď náš štát vynakladá toľko, na zdravie ľudu a na záchranu ľudského života musí byť môj manžel nechávaný na pospas zákernej chorobe. Prosím Vás už raz prevedte tu obnovu súdu, veď manžel bol odsúdený na 12 rokov a z toho už 10 rokov má za sebou. Nie je už skutočne žiadne východisko ani žiadna možnosť, aby bol mu terajším prepustením odpustené aspoň ten zbytok trestu čo sú iba 2 roky? Veď Karol Kresánek hlavný vinník, ktorý mal 15 rokov je už 3 roky na slobode, ačkoľvek ako sám spomínal, nesplnil žiadnu podmienku k tomu? Ja tomu všetkému už nerozumiem a najviac mňa bolí to, že na moje zúfalé prosby k Vám ostávajú úplne nevypočuté a tak moje dieťa jedného dňa stratí otca, ktorého i tak sotva poznalo. Je strašná myšlienka na toto, ale skutočne dnes už manželovo zdravie je tak ďaleko, lebo 8 rokov Jáchymova zanechalo na jeho zdraví trvalú invaliditu. Verím že už posledný raz Vás prosím a že budete brať ohľad na nešťastím postihnutú rodinu.

Predom dakujúc

ostávam s pozdravom: "Ľudu zdravie-svetu mier!"

*Dr. Zdenka Colotková odmietla 22. XII. 1959
paložiť pojednovanie, lebo som odmietala podpísať
bomraťstvo.
1. júla 1960*

POVERENÍCTVO SPRAVODLIVOSTI

Bratislava, Záhradnícka ul. č. 6, telefón 350-46 až 48

Číslo: Mil 464/60

V Bratislave dňa 9. marca 1960

Eliške Hurná

L. e. v. i. c. e
ul. 29. augusta 2

Povereníctvo spravodlivosti zamietlo žiadosti, ktorými ste sa Vy a Váš syn Juraj domáhali zmiernenia trestu odňatia slobody časťou milosti prezidenta republiky pre svojho manžela, respektíve otca, Juraša Hurného.

Juraj Hurný spáchal závažný trestný čin proti samým zá-
kladom republiky, za ktorý mu bol uložený spravodlivý trest. Už
niekoľkokrát sme Vám na Vaše žiadosti oznámili, že výkon
trestu má výchovne pôsobiť na odsúdeného a že odsúdený vo vý-
kone trestu svojím správaním sa v práci a k dnešnému dňu
má dokázať, že u neho dochádza k náprave. V prípade Vášho man-
žela, však stále dostávame zprávy, že zostáva stále nepriateľ-
ský vzťah k nášmu zriadeniu, ktoré pred svojimi spoluodsúdenými
vyjadruje až poburujúcimi výrokmi. Sám teda vo výkone trestu
sa nesnaží uľahčiť svoje postavenie a predovšetkým postavenie
svojej rodiny. Keby vo výkone trestu sa dobre správal, mohol by
 byť už podmienene prepustený a mohol by už dávno sa podieľať
na živote v kruhu rodinnom. So zreteľom na horeuvedené okolnosti
nie je možné za tohto stavu doporučiť udelenie milosti.

Za správnosť vyhotovenia:

Vedúci odd. milostí :

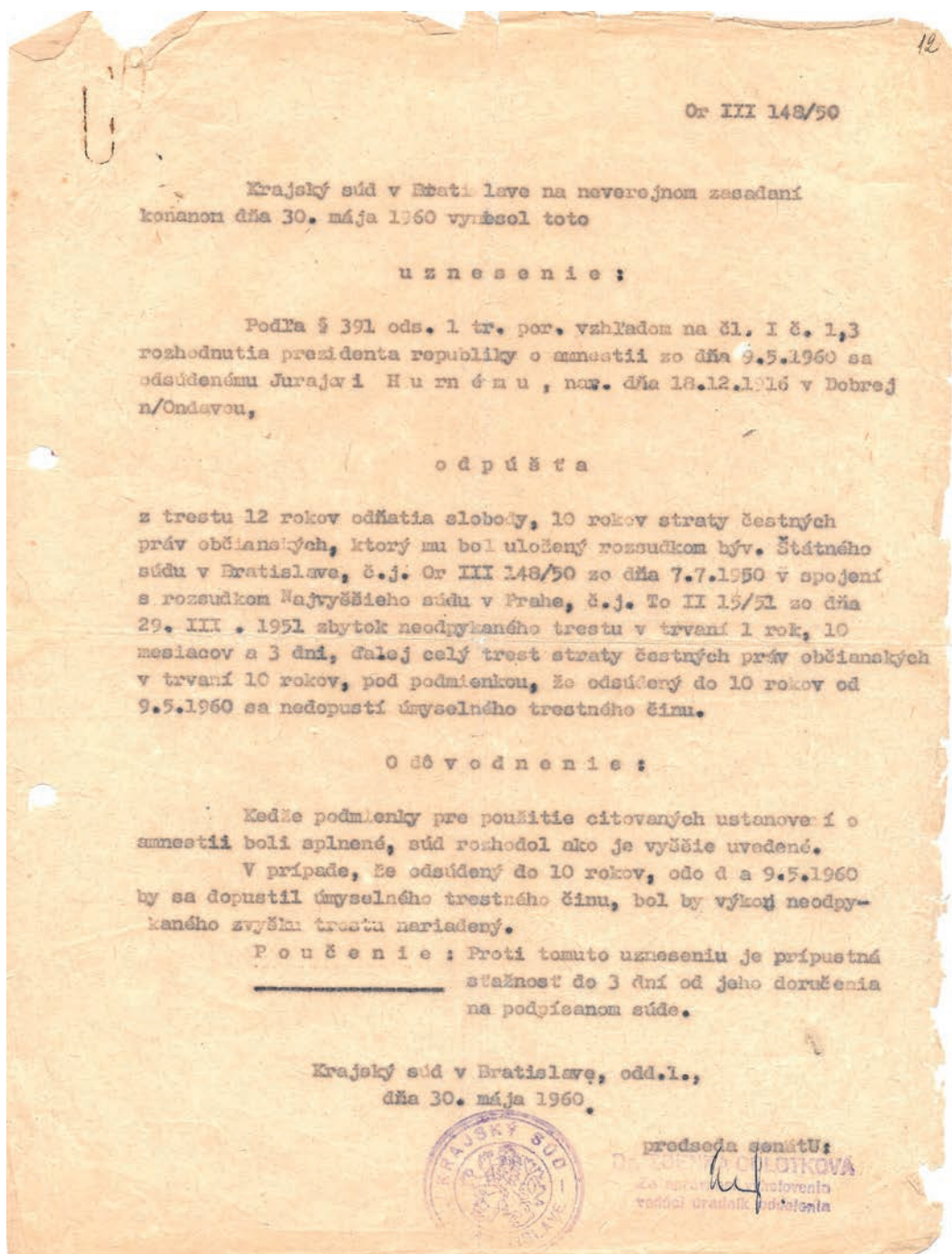
vz. Tachezy v.r.

SEVT-F 1171/V/59

ZT-05-473-8890-S1-10m-59

37. Zamietnutie žiadosti o milosť, 1960, Bratislava.

Zdroj: A ÚPN

38. Amnestia, 1960, Bratislava.
Zdroj: A ÚPN

Or III 148/50

U z n e s e n i e .

Krajský súd v Bratislave rozhodol v neverejnom zasadnutí konanom dňa 11. júna 1965 podľa § 368 tr. por.

t a k t o :

Juraj H a r n ý, nar. 18.12.1916 v Dobrej n/Ondavou, bytom t.č. v Bratislave - Štráovec, Medzilaborecká č. 25, odsúdený rozsudkom býv. Štátneho súdu odd. v Bratislave zo dňa 7.7.1950 sp.zn. Or III 148/50 vo spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe zo dňa 29.3.1951 sp.zn. To II 15/51 pre trestný čin velezrady podľa § 1 ods. 2 zák. č. 231/48 Zb., k trestu odňatia slobody v trvaní 12 rokov, ktorému bol rozhodnutím o amnestii zo dňa 9.mája 1960 podľa čl. 1 ods. 1 odpustený zvyšok trestu odňatia slobody pod podmienkou 10 rokov,

j e ú č a s t n ý

amnestie prezidenta republiky zo dňa 9.mája 1965 a preto sa mu podľa článku VIII

odst. 1/ o d p ú š ť a zvyšok skúšobnej doby.

P o u ž i e n i e : Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť do 3 dní od jeho doručenia.

Krajský súd v Bratislave, odd.1.
dňa 11. júna 1965.

Prav. práv. František Polakovič
Právnický záznamník
Za správnosť vyhotovenia: !

VĚZEŇSKÝ ÚSTAV
OSTROV U K. VARŮ, ochr. 100

Příloženou povolenku na dopis nutno při
odpovědi nalepit na vnější stranu obálky.

Číslo křesné

08829/0

JMÉNO

Juraj Škuray

21. XII. 1952.

Moji najdrahší!

Idem Vám znovu dať vedieť o sebe, aby som Vás takto do-
ma potešil v vašom yoločnom utrpení. Je pred večer
blížiacich sa sviatkov Vianočných - sviatkov pokoja a lásky.
Preto chcem, drahi Eličenko a drahy Jurajenko, Vám znovu keď
potvrdiť, že patríu celý Vám, keď Vás mám v mojich srdci ako
ľuď najbližších a moje najdrahších a moje spomienky, snív a
všetko ostatné patríu len Vám. Ste mi neustále na mysli a
vždy a stále si, aby sme konečne sa zase stretli a tak
mohli pokračovať v ďalšom budovaní nášho podimného
šťastia. Moja túžba po Vás je nemenná, lebo viem, že mo-
jím neprítomnosťou hodne trpíte a niet, kto by Vám
dal tú pravú pomocnú ruku či radu. Potom túžim
byť s Vami, lebo je to príkaz ľudskosti, lásky a vedomia.
Mám Vás stále v mysli, lebo viem, čo moje odlišenie pre
Vás znamená a čo Vám prináša. Chcel by som konečne
týmto všetkým nepríjemnostiam zabrániť a možno ná-
vratom k Vám viesť pokoj a lásku ešte oddanejšiu.
Leže toto všetko nerávisť odo mňa. Žijeme vo svete
neútrápnosti, upadavievania a nerešpektovania sa a
vysledkom toho je takto ľudského nešťastia a ce-

ľanu svete. Zda sa že pohoj je už vyobcovany z ľud-
 skej spoločnosti a na jeho miesto nastúpilo niečo
 iného, čo robí ducínek ľudstvo neistým a ne-
 šťastným. Preto aj vyzaj sa sure obetav toho svet-
 kelho diania sa na svete. Vtom, čo Ti píšem, práve ma
 volá miestny rozhlas pre došly balíček. Takže na ho aj mám
 veľmi pekne Ti ďakujem za tento dar, ktorý mi pri-
 pomenie akosi, ako keby som viauoc trafil, golus Tam-
 clama a jednal ma povzenie o viatauoc, viauoc-
 nej nálddy. Ďakujem Ti tiež za Vaše blahoželanie
 k viauociam. Elišenko moja, som priamo rozrušený,
 že si neobdržala v mojich listoch aj pozvalenku na
 odpoved. Nevieš Ti udat príčinu toho, ale viem iba
 to, že nárok na to mám, lebo máš nikdy by som
 nemohol dostať od Vás dopis. Ostatne aj píšete to-
 hoto listu píše: Priloženi, pozvalenku na dopis je nutno
 ... "atd. Preto Elišenko draka, poriadaj sama listam
 naše veliteľstvo o vyvetlenie a event. ododatiu
 poslanie pozvalenky. Vedej pracovní vyhan mám nad
 mien, inak by som ani balík nedostal, ani list Vám ne-
 mohol písať. A ja veru takám na Troj list ako na
 hojiny balícam. Vrák v brudicam listu mi spíš vset
 by novosti u Vás, hlavne ako sa cítis so zdravím,
 či si ešte stále v Kostalnam, keďže balík je stado
 poslaný a potom budem táho mi spíš o sebe a
 Jurojenukovi, čo všetko robíte, ako sa mií neunecky
 a iné a iné. Dufám, že v tomto liste pozvalenku
 príložia a sô teda mi budeš môcť dať odpoved
 golik som dostal preto, že som sa novenaher
 mal pracovní vyhan 201%. Dostávaš odo mňa ze-
 niare? Napíš mi. Ja som Ti poslal doteraz tieto listy:
 v máji: 772-Kš, v júni: 483-Kš, v júli: 654-Kš, v auguste: 434-Kš,
 v sept. 648-Kš, v októbri: 947-Kš, v novembri: 3.947-Kš
 a v decembri: 4.000-Kš. Za november dostaneš aj počiatoč-
 kam januára 1953 a po december aj počiatočkam februára 1953.
 Týmto končím a želám Vám ešte raz čo najpríjemnej-
 šie prežitie viauoc v plnej radosti, v pohoji a láske.
 Sile na Vás myslím a len Vám patrier Vaš Juraj.

40. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 21. decembra 1952.
Zdroj: A ÚPN

08829/Hurmaj, Jurnaj, Ostrov u Karl. Varov, Poštová, sebránka 100/P.
Kmu: Eliška Hurmaj, manželka, Zemberovec, okres: Levice.

Mejv najdrahší milovaní!

10. augusta 1955.

Pri mojej slobode od Vás nemôžem priamo ísť na Hurmajovú dušičku, aby si osvojila a naučila na konanie, len dobrá. Môžem Ti, moje sladké lásko, poslať len periklytore, moje náklady vo veci výchovy nášho synčeka a to preto, aby si o nich uvažovala, ich jednoduchosť, doplnila a používala pri vychovávaní nášho Hurmajca. Ak budeš mať na tú ktorú svoju vec, užj názer a môj návrh svoju vlastnú, vážnu, trebaš si so mnou sa rozchádzať, len mi to pdeľ a pohovorime si, o tom v listoch. Či nebude pekne, ak naše listy budú plus jedine toho, čo nás v našom, spoločnom nažívaní môže trápiť. Hotiv' viest' náš život a výchovu dieťaťa tak, aby sme sa tu cítili šťastní, preto, že sme plus konali v intenciách dobra, krásna a lásky.

Je isté, že k dosiahnutiu tohoto cieľa vedú rôzne cesty a preto treba si o nich pohovoriť, vynechať názory o nich a dôjsť na jednu správnú, strednú cestu a ňou sa ubíjať našim životom, tak, aby sme šťastie dosiahli tu na zemi a blaženosť tam po smrti.

Main na to, že výchovu nášho Hurmajca (a pri tom i sami sa vychovávať) vedú tak, aby, mala také, hodnoty pre jeho dušu a rozum, aby táto výchovu vedený prejavoval sa v svojom poínaní tak, aby oplatil všetkým čnosťami. Lebo ak bude oplatovať to najviac čnosťami, tým viacej ho približuje k šťastiu a sám sa bude tým viacej cítiť šťastným a poiestným.

Keď budeme hovoriť o výchove samej, je treba nám si objasniť všetko to, v čom máme vidieť šťastie a blaženosť. Šťastie alebo blaženosť človeka spoíva vlastne v čínosti a v dokonalom upotrebovaní čnosti. Máme sa hlavne snažiť používať iba také čnosti, ktoré robia náš dobrý a spôsobujú v nás duševný dej takeho smeru, že výsledkom používania týchto čností dostáva sa v našej osobe hodnota oplatovania mravnými a

a intelektuálnymi dobrami, ktoré nemú byť ani krajne
 vyštrnede, ale aby sa pohybovaly po strednej seste.
 Ak je slovek vedený v svojom živote šťastiami a nie nerestami,
 iste dôjde k dosiahnutiu šťastia na tomto svete a po rasľube
 bude sdružený i blaženosťou v posmrtnom živote. Vieme, že
 v našom náboženskom ponímaní blaženosť je: blaženie vidieť
 samého Boha a toho môžeme dosiahnuť len po smrti, ak
 si to náš pozemský život, so svojimi výsledkami dobra, krás-
 ny, spravodlivosti, pokory, trpezlivosti a pod. plus rasľuje.
 Majme na prete, že dokonale šťastie nie je nikdy totož-
 né s rozkošou, ale že je možné k nemu dôjsť jedine čin-
 nostou v svojom živote podľa najdokonalejšej činnosti a tou
 je múdrosť. Všetci sme obdarení božským rozumom a
 len od náš rasľery používame činnosť rozumu v smysle
 múdrosti v pravom slova smysle, alebo ju namiesto nej k
 nesprávnym ponímaniam toho, čo je, dobre, pekne a sprá-
 vdlivé. Múdrosť je vlastne same premysľanie a je
 najnezavislejšia činnosť človeka, pretože pri rozmyšľá-
 ní človek nepotrebuje cudzej pomoci a ak sa mu táto
 snád poskytuje, všeobecne ho to pri jeho rozmyšľaní nemô-
 že pomôcť. Ak máme v sebe vypestovanú múdrosť ako
 nosť najvyššiu, môžeme potom v svojom živote stať
 sa Bohu najmilšími a najschopnejšími prijímať od
 neho všetky dary, lebo sa mu svojim čnostným životom
 staváme najpodobnejšími. Hovajme a žijme len tak,
 aby naše skutky boli dobré, robili nás ľuďmi spokojnými
 nad tým, že sme inému spôsobili radosť a tak sme mu
 napomohli niečím k šťastiu. Hovajme teda to, čo je potrebné,
 a osme hlavne našim spolubývajúcim a je to pri tom iba pekne.
 A v sam ošetkom inom mociiva tuzemské šťastie a v
 som posmrtnú blaženosť ešte, o tom budeme ni vy-
 menovať náhľad v našich listoch.

Túha moji leť k najvyššiemu, aby mi už doprial
 prijsť k vám natrvalo, aby som tak mohol se vám celý od-
 dať pre dosiahnutie nášho rodinného šťastia.

Pozdravením Vás nesme na nás čielko a istosť len Vám
 navždy oddaný Váš Juraj.

41. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 12. augusta 1955.
 Zdroj: A ÚPN

Juroj Hluný, 03829/2
 Písem manželke: Eliška Hluná,
 Zemberovec, okr. Levice

6. marca 1956.

Moja dobrúčka Eliško!

Najprv sa Ti musím poďakovať za Tvoje dva listy /s. a
 26. II. 56/, ktorými si ma jedným potešila, avšak i poláskala.
 List z 25. II. je venovaný veľkéj Juroj Hlunovej fotinami a tak
 napísaný mu podľa 2-3 listy, lebo mám to u neho po-
 schváliť, ak aj rakaťat a pokračovať. Listom z 26. II. 56 si ma
 však vyvedla z môjho duševného pokoja, keď som si pre-
 čítal veľký ten nestátny prípad na tej knižovničke u Kne-
 šovice a ako veľmi si si týmto poškodila na srdiečku i
 nervovej sústave. To muselo byť, pretože priamo hroz-
 strašné a viem si plne predstaviť, ako mala dušička
 už v Tebe bola. Vďaka však i ja Pánu Bohu, že Ťa nebránil
 pred tým najhorším a že so tým chlapcom jeho Juroj
 nevyvídal. Sami máš z toho pramálo veľmi dobre
 a správne mi i hovoríš, že už nikdy sa sama nepustiť
 peši po opustenej ceste. % Ti môžem to iba zdôrazniť,
 že si sa správne rozhodla a doporúčam Ti to dodržiavať
 vždycky, nech by ten autobus bol pokračujúci ako dlho.
 Keď si sa púšťala v tak veľa na ostatných ľudí, chápem
 to tak, že si sa nechala strážiť rozhodnutím dnu a
 neuvážila si si dobre, koľko kilometrov Ti treba ujsť, ko-
 ľkých povetnostných podmienok a k tomu ešte v noci.
 Keď Ti, že sa Ti už podobne nič neprihodi. Ja som
 som tiež i tu čítal vyhlásku, kde sa tiež upozor-
 ňovali, aby večer po 8 hodine nešli samy, lebo
 že sa vyskytnú nebezpečné prepadáky. Je to hlbozke,
 keď sa nad tým zamyslime.
 Musím sa však ešte vrátiť k našim stratnutiu u
 navštevy 3. II. 56 a poslať Ti pár majich i primých
 slov na Tvoje škore a veľmi potrebné duševné uklá-
 dzenie. Ja viem veľmi dobre, že si sklamaná veľkým
 výsledkom cesty a tážko sa Ti bude smierenosť s tým,

aho to v skutočnosti je. Musím Ti predovšetkým znovu a znovu povedať, že z lásky k Tebe a môjmu Jurajkovi urobil som už všetko, len aby som Ťa plus podpora v Tvojom vedomostnom úsilí dostať ma na tú niektorú žiadost domov. Vtedy keď si v túto sobotu som Ťa videl, som veľmi bolio mi bolo u srdca, že nemôžem byť s Tebou a Jurajkom a vyhlutovať kúsok nášho podnného života. Na druhej strane zase vyraz Tvoj; dobrotný; tvor; tak praveľmi na mňa vždy pri stretnutí sa s Tebou paprosbi, že sa mi tlačia až slzy oči, že i Ty musíš takto trpieť. Tieľ pisme o všetkých našich stráťach, ktoré si spôsobujeme tým, že sme od seba. Mimo strát života našich telesností si tu však najpalčivejšie straty npravne, a to hlavne a nnie, že nemôžem sa osobou nečastou poddielat s Tebou na dobrom vychovávaní nášho synička Jurajka. Šked sa o to veľmi zaujímal a kadne prihovaror Tebe i Jurajkovi v tom smere pocielam, je to vďachy len slovo napísať a jeho efekt nie je ten ako by sa dostavoval po slove povedanom do duše v vkladnej psychický moment. Vaho mi je veľmi ľuto a obavam sa, že mi to nijako neprospieva na mój duševný pokoj. Najväčšiu mravomí stratu vidím však v tom, že nemôžem ukutočiť sa naša spoločná túžba po ďalšom dietati. O tak by som malol ďalej pokračovať. Týmto Ti len íchem povedať, že som si veľmi dohore premyslel všetky naše problémy a k ich ľahkému zdolaním som urobil i svoje kroky v túrajšom mojom živote v tej nádeji, že Teba podpora v Tvojom úsilí návratit ma dom a seba veľmi zase se pomôžem. Viena som Ti naznačil, čo všetko som odhadlany, kovať po mojom návrate k Vám. Venu, aho sama koveris; či je tak veľa, ak od nich žiadame len to, aby sme mohli obaja, pracovať a starať sa o podinn, keď Ťa prepustia na slobadu? Otom niet pochyby, že len toto by sme mohli. Avšak porozumenie pre to nechtaké doame a preto i ďalej musíme žiť v našejom odlúčení. Vy si snád ešte presvedčeneš o tom, že ja môžem ešte ímsi prispieť na mój prepustenie, avšak musím Ti len znovu pripomenúť, že ďalších krokov už pre mňa niet, lebo som na pokraji priepasti, do ktorej nechcem a ani nemôžem ja sádnuť, sem padnúť. Ľahko k Bohu a blížnému je u mňa tak silná, že môže oskúť i tak len kolauliv; šťastie, piskane na nečistom sklade; šťastie tu nemôže preraziť, lebo by to bol strašný hrícel a veľké zlo. Toto Ti pocielam a nnie sama si náheť, aby som koval ináč. - Pošlavo Ťa len Teba oddaný Tvoj Jurajka.

42. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 6. marca 1956.
Zdroj: A ÚPN

Ľuvaj Ľuvnyj, 08829/2.
Písom mausielko: Eliška Ľuvna,
Leubenoce, okr. Ľuvce.

2. mája 1956.

Moji najmilovanejší!

Spomínam si na Tvoje listy z toho obdobia prvej
majových dní, kedy ste dala boli voľky v sčakáva-
ní amnestie. Prvýkrát u Vás bola vypanovaná na sa-
mú krásnosť. Ľuvce 9. v. amnestia i rozkľasom
vyriešali a u Vás nastalo veľké sklamanie, duševné
trápenie a súd i preklínanie. Od tej doby uplynul
presne rok a ste znovu v sčakovaní, akosi podob-
ného. Oprati vlastjšku je tu tá smúta však, že ak
som minulého roku so 100% nou istotou počítal, že
sa ma nikdy nymhlasením amnestia nedotkne, tak dnes
som zase natoľko optimisticky naladený, že s tým
priamo i počítam, že v rámci príslušných demokra-
tizovaných opatrení i mne sa čosi z trestu slávi. To
či prídem v dôsledku udelenej slávy na trestu i do-
môv, nemôžem s istotou povedať, lebo tá sláva
nebude musieť byť taká, že by som hneď po jej vy-
hlásení musel ísť domov. Je pravda, že už polovinu
väznenia mám za sebou a tak by tu mohla byť
nádej. Konkrétne je však ťažké ničto určitého
vyplodiť a tak teda zostáva nami iba trpezlivo
sčakávať ten deň, kedy sa s tým výjde na verej-
nosť. Keď už to dopadne akokoľvek, i keď by som
tu ešte musel nejaku dobu potrváť, nerobím si
z toho také veľké starosti, ako dakeho viacej som
prepočítaný s návratom Ľuvky z nemocnice.
Ľeden lekár mi chce pustiť, dúham, že je práť tam
a tak by tu bolo treba rázne ísť a najst ko-

nečinní formou piešenia. Totiž mám svoj osobný dojem, že ona môže prijsť domov len vtedy, ak by visolabere na lekárni odhadli. Ak však bude sa rozhodovať o nej individuálne, ako sa hovorí z prípadu na prípad, potom je treba ísť na kompetentné miesto a posilniť vyhlásené vyhlásenie. Jovana bola na polhodinovom pohovore a pútať s T. Tajomníkom. Dostala veľmi pekno nádej. Tak si myslím tak, že pri Tvojich služobných ústiah do Prahy mohla by si niekedy, až to bude potrebné, pojsť na účelom informovania sa tiež i na M.V. strany. Dnes píšeš všetko strana a s tak dôležitou vecou, ako je otázka Gulinky, by sa tam mohlo veľa vyrobiť. Keby som náhodou prišiel už i ja domov, tak by sme tam mohli oboja. A ako si popošla spadávanie blázenia v záležitosti minulosti? Ja som Ti k tomu poslal svoj súhlas a dúfam, že Ti ten list vlastne až dvaľbo som sa dovolil a tam rozpisal i došiel. Máš správny názor na veľmi záležitosti, všetko som Ti osobne porovnával a tak zperavi pekni zperavi a podaj si to here. Mňa osobne táto záležitosť veľmi zaujíma, lebo nevedel som sa vtedy rozhodovať, ako môže niekto si ešte takéto krásky dovoliť voči Tebe, opamätanej piere, riedne a uvedomito práci jucej, uchovávať a o tom, že ničím si sa neprejavila. Zrejme toho chlopíka posadal ten najtvrdší sadizmus a bládal ukájenie svojich slych chutok na Tvojom ústpe. Je fakt, že Ti chutovne uplášil veľmi, čo nakoniec už poručchalobinejako následky v Tvojej nervovej sústave. Vtedy vidieť, kváta Ta prevádzajú a stále ešte nevieme s väčšou pravdou povedať, či Ti bude vloženie najst si pravdu, aby sa Ti čosi aspať odčimilo. Jaj, keby som aspať ja už bol doma pri ňom! To by som Ti už som pomohol v Tvojom postavení. Dufam, lebo v to verím a Pán Boh nám pomôže rozlútiť tie veľké rany. Sam voni oddaným úplne a rozhodne ňom, význam, ňom ňom na svojich ľubí, lebo ňom veľmi ľubím - len ňom - ňom.

43. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. mája 1956.
Zdroj: A ÚPN

Juvaj Hlavný, 08229/U
 Píšem manželke: Eliška Hlavná,
 Žemberovec, okr. Levice.
 Premiérerie zo „Z“ na „U“ taboľ.

5. júla 1956.

Moja milovaná Eliška!

Dnesný deň som celý zasvätil svojich spomien-
 kach a vpremyšľaní na našu svadbu, ktorú sme
 práve pred deviatimi rokmi vykonali. Vtedy som
 si na Teba, posadnutý, vrátil som sa svojich roz-
 spomienkach na naše všetky momenty života a keď
 som ich tak hľadával, veľa prevel som prosil
 Všemohúceho, aby nás už vyslyšal, v našich pros-
 bach a splnil nám naše túžobné nádeje na stre-
 tnutie. Viera v toto naše túžobné stretnutie je
 u mňa pevná a toto moje odľúčenie nič ne-
 narušuje na našom pevnom a prežitom spolu-
 našivani. Keď tak obaja hľadáme naše spoloč-
 né roky manželstva (pobíjame i v odľúčení),
 nie jednu chvíľ sme sa už vyslovili o našom
 prežívacom a prežitom štáti či už v manžel-
 stve, alebo prostom bratstve. Keď sme všetkého
 prežili naše, prevelili, lásky dosahujeme
 práve so celým odľúčením, kedy sme sa mohli
 li jedni druhému odkryť úplne svoje vnútro,
 keď aby sme boli šťastní i v bolesti a ešte
 šťastnejší sa tam so stretnutím. Doziabli sme veľa
 prekrásnych výsledkov nášho utužovania manžel-
 stva i rodinných lásky a rodujeme sa a plesáme
 nad tou skutočnosťou, že ako len teraz sme sa
 vedeli sŕtiť práve v takej bolestnej dobe, ako je
 toto naše dlhé odľúčenie od seba. Nepodľahli

sure. Zlakam depresie a pufalstvom, ale ešte odhodla
nejšie sme začali utužovať náš radinný vzťah
lebo len v takom vzťahu, kde pánuje láska, rozum
poňhopenie, trpezlivosť a šikovnosť, môže sa aj
radosťne žiť. Veľmi ma blešie. Teba vyrieknuť
slova, keď tak pekne vier- hodovať všetky roky náš-
ho spoločného života a to som ešte nebol takým
človekom, ako som dnes, lebo predsa som len dieťa-
ne rastával. A keď je faktom, že som si Teba, moja
sladká Elišenko, nebral za svoju jedinu manželku
podľa toho, že by som u Teba hodovať vaukojší tak
elegantly vystupovanie, krásne reči, predsa som v
prvých rokoch našej známosti a spolunáštívania bol
viacaj ošarený vaukojším vzhládom. Pri tom ale mal
som na neistote, na myšli to, že si mi takou even-
tuelnou manželkou, ktorá máš veľmi pekne podsta-
tu človeka. Toto som u Teba pocítil hneď v prvých
dňoch nášho stretávania a pohladal som to za to
hlovne, čo som si u Teba začal upriavejšie veriť a veriť.
Goli sme skutočne i samilovami, ba sa našim pozadi
ale predsa sme si len uvážili tu jedinu skutočnosť
tatis, či budeme môcť spolu šťastne a spokojne žiť.
Preto, sme i tak odhodlali a sme to predstúpili pred vo-
mohúceho v jeho svätostanhu, aby sme si tam prisahali
sturdili naše verné odhodlanie žiť jeden s druhým
Ty pre mňa a ja pre Teba, kráčať životom jedine na páka-
de vzájomnej lásky, dôvery, uprimnosti a iety, uprie-
si veriť a byť i plne presvedčení, že v našom bu-
dúcom spoločnom živote musíme sa opierať jedine
ja o Teba a Ty o mňa, aby sme si tak pamätali, lebo
riadny z nás nevie zladit' druhého pri púšťaníva-
mi životných ťažkosti. Dnes to tak všetko jasne vidím
to krásneho prežívania v posom manželstve a preto
posom dobrotného Fala, aby nám i naďalej požíval.
Elišenko kľeta, mdm žueme v adrese a to iba
tu, že namiesto písmy, že budeš mi písateľke, 21.
"ž už nepis! Dnes všetko ostatne ostáva nezmenené.
Goliak si Teba, ako som to vybozkával pred daratimi
nahami, keď sme boli tak blešení jedine Toaj Dňu.

44. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 5. júla 1956.
Zdroj: A ÚPN

manželke: Eliška Hurnej,
Zembovce, okr. Levice.
Maja milovaná Elišenko!

2315 Juraj Hurnej
Mirov 1, pošt. zml. č. 1.
28. apríla 1957.

Náš osobný i rodinný vzťah má veľkú nepochopiteľnosť, lebo vidím v nich dokonalejší
krok rozum i srdca. Veru, na danej situácii jedine rozumom a srdcom si čo naj-
viac poňmáham, čím najkrajšie si splňujeme svoje vzájomné predsavzatia. Ni-
mi pectujeme svoju vec v človeka druhého a máme sa nimi dosiahnuť i do-
bro celého ľudského spoločenstva. Máš humanistický pochopiteľný názor, čím nás šťastnejšie, lebo
v našej rodine nachádzame i všetku ústretosť z radosti i lásky z lásky. So svojou
rodinnou krivou sa najradšej utiekam, či mi je najľepšie, alebo najhoršie. My-
slím, že správne rozhodnúť, ak rozhodnúť, že prevládnu voľne máme obnoviť i tomu, aby
sme boli sa najochotnejší vedieť si do nekonečna i odpúšťať druhému a väčšie pri-
stupky. Avšak svoje priestupky máme podľa možnosti vyhlásovať na najmenšiu mieru.
Ideálna je vôľa sa im vyhýbať, čo je v podstate základný požiadavok všetkej
morálky života. Ak vzniknú nerozumnosti, protivestvá a hádky, rozmyšľame sa nad do-
brou, keď sa naša láska, rodila, keď vzniklo manželstvo, nastala rodina. A tu vidíme, že
pre nás musí byť tou istou neba, veľká ochota vrobiť pre milovanú osobu všetko, veľ-
korytosť pri odpúšťaní priestupkov, chýb a prevínení. To znamená, že v našom srdci

ciach i rásť musí karikatúra a úplne zaniknúť. To všetko ani tak aplikovať na nás, ako
viac na náš vzťah k ľuďom všeobecne. Pri rozoberaní všetkej nespravodlivosti na pohľade
správnej logiky nemie sa o nás nikedy prebudiť najväčšie želanie napraviť ju naj-
lepším spôsobom krivdením. Vekhodivnosť človeka, opierajúceho sa o Boží poriadok, nás na
prvorade prejaví vo veľkom odpúšťaní. Taky prejav opravdivého ľudského srdca je
jedným z najcennejších prvkov hodnoty človeka, národa i ľudstva. Opierajúc sa o Božiu
veľkosť, nemáme žiadneho práva na pomstu voči nikomu. Máme ale právo veľkodušného odpú-
šťania každému, keďže pomsta patrí jedine Bohu. Pre svoj krajší život s Tebou i s celým
ľudským spoločenstvom mám i ten požiadavok, aby sme boli jednotní v našej kr. láske k pravde
a spravodlivosti, ktoré si vždycky hľadáme i vzrušujeme. Tým dosiahneme i vrcholom
druha, ktorý nám v správnom myšlienkovom pochopení o etike života prika-
zuje opustiť sa od všetkých krutých foriem života. Isté je i to, že nikdy nemôže-
me nášho žijúceho odvrátiť v poslušnosti strachom, lebo táto forma výchovy člove-
ka je neprirodzená a brutálna. Nechajme voľný beh tej našej morálke, kde uvedo-
me lásku k všetkým bráťom, dobrou a spravodlivou je dominanciou nad
morálnou nahaňaním strachom. - Božiamu Máš len Vám oddaný Váš otcko Juraj.

45. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 28. apríla 1957.

Zdroj: A ÚPN

Ods. Zvez. Glavny,
Poštovy úrad Brus I, p. scher. 37.

Moravské: Eliška Hurná,
Zembovice, okr. Levíc.

Moji najdražši!

18. februāra 1959.

Dnes som sa prevetlím potiehl Vašim listom z 5.7., kde ste mi dali veľmi dobré rady, a akým prevetlým ráziom som sa spoločenstvom na pichku nižšie liečenia. Keď, bože náš, ako prevetlím sa mi riada už byť pri ňom, lebo mi je tesko v tej dialke. Ale o tom najom píšeť niebudem. Radšej o sebe, o zdraví. Predtým mi pichali a bolali v oblasti hrudníka a už len, píše deťom ešte (na jednom mieste na ľavej strane na popaliev a keď, keď i picháva. Teda tu rozhodne nastalo veľké zlepšenie. Bučenie prda sa zmenilo a je nie tak časté už. Bolali hlavu mi však rastavajú a iba po týchto dvoch prístupoch sa k ich zakaňovaniu liečbu. Je to veľmi nepríjemné a mám hlavu akoby na prasknutie. Poctujem v nej akési žltové nupatie, ktoré by potrebovalo sa kedy uvoľniť. Pošla slovo oči. Lekára i hlava „bude robiť dobrotu“, len to vzrádne naj. Ďas. Mimoto nemám takých žaludkových kyselín a tak používam i acipropol. O mi nabi veľmi dobre pri zakaňovaní niernych bolestí v črevách. Čo sa týka operácie nohy, to je hrdá budúcnosť. Pokiaľ nebudem mať v poriadku prda a nervy, dťal nie je možné uvažovať o riadnom operatívnom zákroku. Avšak i k tomu by sa prišlo iba vtedy, keď liečenie liekmi kontinuu (A.C.T.H.) nedavalo

nespokojivé nýsledky zlepšenia. Budte teda doma celkom spokojní, lebo
 pod. k. budku ešte tak skoro nepôjdeme. Vyšetrujú ma predsa lekári - odborní-
 ci, univerzitní profesori, docenti a asistenti a preto musím im plne veriť, že sa spa-
 rne rozhodnú, akí lieči budú nariadenovať. Pre mňa diagnózu sám nemôžem po-
 vedieť, lebo ošetrojúci lekár mi na môj dopyt ohľadom diagnózy odpovedal, že pa-
 cientam sa diagnóza nezdá byť. Podľa toho sa musím dať poradiť, že, že akékoľvek
 informácie o mne riadajte mi u terajších mojho veľiteľstva kraj. väznice Brno T.
 p. schr. 37. A keďže mi, Eliseho dráha, ani nerozumia, že to, že si snáď urobila službu,
 lebo si sa neverieba vošou samitkou do Brna. Bola by mi celkom rýdľovne cestovala a ešte
 len väzmi sa otránila. Keď Ti hovorím, že o návšteve teraz nemôže byť ani reč, tak
 tomu ver. Podobne nefilozofujte ani o baliku, lebo skutočne neviem, čo by som
 mal potom s ňou obzvlášť urobiť. Preto vo tých informáciách u terajších, ošet.
 vedoradijte sa ničoho ohľadom návštevy a baliku, lebo to je úplne zbytočné. U ná-
 vštevy na Mírove som Ti nymetl, čo to je stýni včelím a to Ti musí byť jasným.
 Som ľutý, že nie malého huncútka, mojho drabeľu sýčie, že mal tak pekné vyvedenie.
 Keď tie reči tak pretekajú, nech len ide, lebo to je tiež dobrý krok pre žurka - vykať si pred
 každým ľudom, mať si dobrého a zveriacieho. Žurkovi napíšem budúce list. Zatiaľ
 si Vás veľmi obľúbam, ľahkom a veľké ľúbkam len Vám navedy oddať. Váš ošetrov. Dúj.

46. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 18. februára 1959.
Zdroj: A ÚPN

Ods. Juraj Hurný, z.č. 2315,
Poštový úrad MILROV, p. reb. 1.

Manželke: Eliška HURNÁ,
LEVICE, OUNZ-Neumunice

2. mája 1960.

Maja usmilovanější Elišku!

Píšem Ti manželko opäť dúas, lebo som Ti písal veľa svoj pravi-
delný list a to preto, aby som Ti dal vedieť, že mi už nemáš
písať na Milrov, lebo práve dúas odchádzam eskortou na
inú miesto. Preto ťžko, až sa Ti ozvem z novej väznice a
pošlem Ti samozrejme adresu, na ktorú mi potom budeš pís-
lať svoje listy. Takže Ti vraciam fotografiu, aby som o ňu
nemusel písať pri presune.

Keby milovan Eliáš predsa išiel k riaditeľovi sanatoria,
ako si mi o tom písala, tak mu povedz, aby v ústave blízko
letiska nahladal Milku a urobil u nej zdravotnú
návštevu.

Končím stým, aby ste s tuzosťmi čakali na moje
skoré ohlasenie od. Pozývam Vás milovanú a syna od-
dany Váš otecko a manžel Duri.

Prišla: 1 fotoalbum. Posledný list v máji smi a domor !!!

Číslo listu		ELISKA HURNA LEVICE		Radové číslo	
21					
1754 T U PRAHA Z/2		OUNZ NEMOCNICA =		Vypisovaný na	
10. máj 1960		10. máj 1960!			
Deň	Mesiac	Číslo	Počet slov	Deň	Hodina
T U PRAHA Z/22	9695	PRAHA /022	HLN 6727	10	10
10. máj 1960 o 17:45 hod. z Vichovského nádražia.					
STVRTOK SM U TEBA = DURI +					
10. máj 1960					

47. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. mája 1960.
Zdroj: A ÚPN
48. Telegram Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej zo dňa 10. mája 1960.
Zdroj: A ÚPN

Jurajko Hurný Zamberone okr. Lerici
 Kšm apinkari: Paú Juraj Hurný 08829/2.
 21. V. 56

Drahý Otecko.

Otecko pôjdem na prvé sväté prijímanie.
 A preto ťa prosím odpustiť mi, keď som ťa
 nahneval. Otecko seta Anička mi poslala
 balík. A poslala mi sviečku sandálky a
 šopánky, posom knihu a cukríky. Tomáš sa
 ale učí. A ja sa (dobro) dobre učím.
 Otecko vráť sa domov. Otecko ja som rád, že
 moje sudiečko je moje. A najímajú ^{ma} opery.
 A najviac slovenské, ale tých je málo, lebo
 som Slovák a som rád. Mamička mi ráda
 talianske opery. Aj tie poznám. Bohéma a
 ritzy. Učiteľka sa už polepšila. Príkyre deťi
 sa na ťa seta. Nehnevaj sa apinkari, že som
 si nepísal.

Pozkára ťa Jurajko, Mamička a
 babička aj ťa sa na ťa seta.

49. List Juraja Hurného ml. otcovi Jurajovi Hurnému zo dňa 21. mája 1956.
Zdroj: A ÚPN

Žamberovce 22.VIII.1955.

Vážený pán
Juraj Hurý 08829 /P
nar. 18.XII.1916.

Čekava 2/11

Jurajko náš najdrahší!

Ani len neviem ako mám začať, tak som plná dojmov a predstáv o Tebe Jurajenko náš! Prišla som domov a tu som našla už korešpondenciu od Teba!!!! Niet ani len slov na to, ako si ma preveľmi potešil! Dnes som dostala zase list a tak som celkom vymenená od radosti. Som teraz strážaná a preto ma mrzí, že si mňa videl takú v tvári strhand! Mala som toľko duševných ťtrap, že si to ani nevieš predstaviť. Práve cez tú dobu čo sa nesmel písať som mala strašne veľa starostí! A dodalo potom to že Jurajenka máloho by som mala stratiť! To ma dorazilo celkom s každým mi tu vraví, že zle v tvári vypadám. A čo horšie, že si mňa Ty takí musel vidieť. No veď som sa vrátila od Teba na čuži tak osviežená, že Ti to slovami ani nemôžem povedať! Toľko, ale toľko by som Ti toho chcela povedať, ale neviem ani kde začať! Musím poradiť. Asi Ťa bude zaujímať to ako sme sa dostali domov. Veru sme prišli veľmi ustatí, lebo vlaky boli preveľice prepĺnené. Pri tom horčave, no bola som už rada keď sme boli doma, Ale Ti to troška opíšem, ako sa nám vodilo.

V Ostrove sme boli už o pol 12 hodine a tak nám ná SNB nech- li všetku batožinu tam s Ťli sme na obed. Ale kedy sa vedel aké je to tu všetko. Hneď tam boli pri stole chlapi, ktorým nevadí, to, že si ich absolútne noví ľudia, ani to, že mám dieťa, že Sloveka obšťova- li, takže sme chytro dojedli a hybaj von. Najistejšie som sa cítila tam pri budove SNB. Tu sme stáli až dokiaľ si Ty neprišiel. Na noc som tu tiež ostať nemohla a vlak bol preč. Ty si mi radil ísť do Karlových Varov na noc. Dobré, tam by som v tom penzions dostala nocľah ale neveril by si ako sme boli ustatí a to je od stanice hodne ďaleko do mesta a k tej pa- nej. Ale čože mi iné ostávalo? Vliekli sme sa s batožinou s Jurajkom cez Ostrov späť ku stan- ci a nevedeli kde budeme nocovať. Vlni som Ti písala, že nás pí správcová v náborovom stredisku nechala nocovať výnimočne, lebo to sa nerobí, to je len pre brigádnikov, ktorí prídu do Jáchymova. Keď sme sa vlni odoberali, ta pí správcová Trégrová síce nám kázala zase prísť ku nej, že vidí, že sme poriadni ľudia, tak, že bez všetkého tam môžeme nocovať. No ja som nechcela vyrušovať a znaužívať dobroty a laskavosti a potom som si aj myslela, že ona síce nás i naďalej zvala ale to už asi len zo slušnosti. Ale ako sme tak išli od Teba a sme už na stanici, stmievalo sa pomaly, Jurajko vraví: "Mamička tu je to náborové stredis- ko, kde sme to vlni nocovali. Počk tej pani, možno nás tam vezme ja som už veľmi ustatý!" Lenže celá budova bola tmavá ako odumretá. Ale si myslím, že ma to i tak nič nestojí, keď sa opýtam a tak sme tam vošli. Dole sedel milicista, ale nie ten čo tam bol vlni a nedôver- livo pokukoval na nás a vravel, že tam nie je hotel. Ja som sa však pýtala, či tam ešte pí správcová Trégrová. A on že je, ale že si Ťla lahnúť, lebo že celú noc bola hore. Pýtal sa čo chceme. A tak som mu rovno povedala, že sme ustatí, že nás tam vlni nechala prenocovať atď. Ale on hneď mi vzal kufor a vraví: "Tak to ste Vy? Co se Vás ona už naspomínala, že kedy sem príjde ta pani s tím hezkým chlapeškom atď." Tak bol milý, že len. Vravel, že len práve čo zaspala. Tak som povedala, že si tam všetko na vrátnici necháme a že ideme s malým sa nejst do stanišnej reštaurácie. Tak sme aj Ťli, lenže tu zase chlapi pokukovali po nás, bola už i tma vonku. Tu to bolo všetko opité a my sme sa bali, tak sme si chytro objed- nali jedenie, ktorého sme sa ani ja ani Jurajko nedotkli/ boli sme príliš rozrušení krás- nym stretnutím a preto sme zaplatili a odišli. A tu som zase videla pred stanicou chlape,

ktorý nás obťažoval pri obede a hneď vraví: "Vy ste ešte tu?" a išiel k nám. Malý sa tiež prešiel a sa mňa chytil za ruku a my sme hneď mazali do tej budovy Náborového strediska. Te pani bola už hore a mal si vidieť ako nás privítala. Ani nás nedala do tej budovy na poschodí, že tam vraj veľakí ľudia prídu, ale nás dala k sebe do bytu spať. Večer by sme si boli chceli hneď ľahnúť, ale musela som zo zdvorilosti si snou trochu posediť a povedala, že zle vzerám, aby som sa netrápila, že Vám tam zle nieje atď. Pýtala sa na Teba a sama sa tešila, keď zvedela akí pekní návštevu sme mali. Strašne sa jej líbi Jurko ale mi vytkla, že sme mali prísť hneď tam k nej nocovať a nie do Varov. Že na nás hojne myslí celý rok. Bola strašne príjemná. Veď až vyjdeš s pomocou Božou von, tak by si sa tam pristavil a jej poďakoval. Ona ťa veľmi chce poznať. Pože ešte sú dobrí ľudia na svete. Ale malý nám nedal ani sa shovárať, lebo chcel už spať, že je unavený. Tak sme sa dobre umyli, čo nás ovičilo a mňa sme spať nechali sme sa na ráno zobudiť a tak pekne krásne nás ten milicista o pol 4 hodine zobudil. Malý tak chutne spinkal, ľutovala som ho, že ho musím budiť, ale som musela. Chcela maličkú zlatú tak by bol spinkal, ale keď som mu povedala, že o chvíľu pôjde vlak, tak hneď vyskočil a dal sa mi pekne obliekať. Ale napriek tomu, že bol rozopelý tak povedal: "Mamička, da mňa len spinka zlatého pred oči. Aký je veľica dobrý! Ako som rád, že sme ho videli!" A bledil už len o Tebe. Naobliekala som ho teplejšie, lebo som toho náreka pre pre rôzne počasie, to sa musí, keďže počasie sa mení. I kabátik som mu dala, aj pantofľky, šispočku, ale i tak mu bolo chladno. To preto, že málo spinkal. A tak sme prišli na stanicu, kde o chvíľku bol vlak, to stredisko je hneď tesne pri stanici, a tak sme išli ku Prahe. Vlak bol zasa preplnený, ale sme miesto dostali. V Prahe vždy preurčime cestu, prenocujeme a tak potom ideme ďalej. Tento raz však sme to tak neurobili, lebo sme stratili den v tom Ostrove a tak sme to museli vziať jedným ťmhom celú cestu. Ale to by som už neurobila, lebo to je pre Jurajka veľa. V Prahe sme boli ráno o 8 hodine, ale sme museli ušetriť na Masarykovo nádraží a čas sme mali 35 minút. Tu už štát rýchlik ale už tak nevykonal, že sa to ani nečá povedať. V kútiku jedného kupé sa nám jediné miesto našlo a tak sme sa tu zložili, a malý mi sedel na kolenách. Keďže medzitým vysvitlo slniečko a bolo veľmi teplo, celého som Jurajka prezliekla, dala mu ponožky už len, blúzku ľahkú, slovom aby sa mu pohodlne cestovalo. A ako sa vlak pohol hneď som s ním šla do ľadú. Vozu na ranačky. Neskôr šiel na obed som s ním tiež išla do ľadú. Vozu. Lebo sme si nestáli ani nič, kúpil a potom v ľadú i tak našim miest čo veriť. Jurajkovi mäsové výrobky nedávam vôbec. Nevrám tomu. V Bratislave sme boli o 4 hod a hneď sme presedli na rýchlik na Brezno/ do Ľvíc. Ale tu som už zbadala, že má Jurajko horúčku hlavic - ku. Už ani obed nepapal nechal všetko na tanieri, že ho bručko bolí a teraz som zas toto zbadala. No myslela som si, že ho to prejde, ale veru keď sme horko ťažko dostali miest v preplnenom rýchliku, tak som videla, že je Jurko chorý. Už mi spal a horel ako fakla. Bola som strašne vystrašená! Ľudia keď to videli tak mu aj urobili miesto na ležanie. Ja mu horel vždy pod hlavičku vankúšik ako keď sme a ním cestovali volakedy/ pamätáš sa? a tak som mu ho dala pod hlavičku a spinkal. Vždy keď ho preberám, je hneď hore, ale teraz som si nedal ani zobudiť a sme sa ku Ľviciam blížili. Bola som púfala. A ešte bolo len pol 8-hod večer a autobus nám mal ísť o pol desiatej hodine. Musela som vziať z ľvíc taxi/ 50.- Kčs/ lebo Jurajkovo zdravie je mi hodne drahé. Emyle si Jurajneško môj, že ty som bola taká márnostná, to veru nie, ale keď ide o malého, tak musím. Mama bola už celá vystrašená, čakala nás pri autobusovej zastávke a tak bola preškrnutá, keď videla, že je Jurajko chorý. Bola však rada, že ho "vziam domov" a že som ho "nestrašila". Celá rodina bola na to zvedavá. To viete, že sa potom uspokojila. Malý začal hneď vracať dom, prehnalo ho a umyla som ho a dala do postielky. Ten ale najprv sa pyšil, ľadúke a bombonami! Ukazoval, vyprávaj, trebach bol chorý, len o Tebe veľa rozprával. Mama slzeala a bola rada, že o Tebe počuje, má ťa ako vlastnú mat' rada, to mi ver Jurajneško môj jediný. Jurajenka som si brala k sebe na gauč spať vždy teraz čo sme sa tak on báli. Ale keďže som prišla tak na duši uzdravená od Teba a môžem byť v tom smere spokojná o malého, tak som mu povedala že už bude zasa spinkať vo svojej postielke a ja sa sešpon dobre vyspím. Pri malom sa nedá. Ale tu ma čakaly listy už, ktoré m' mama podala a tak som večer hneď ako sme sa umyli ľahla ja a som do 12 hod v noci čítala, občas prerušila si čítanie a oživila si Tvojú predrahnú bytosť, počula som znovu Tvoj draký hlások a takto som dbeala až som zaspala pri svetle. Včera bola nedeľa stiež som celú poobede bola doma a čítala tie listy a vychutnávala znovu a znovu našu návštevu, znovu som sa snažila upamätať všetko čo si vyriešol, ako si pozrel na nás ako si sa usmieval, no všetko všetko. Tu sa znám len vypytyj, ako sme pochodili, rodina, Jurka, no všetci sa spomínajú i Ti, čo ťa nepoznáš. Ako sa mi teraz dobre pracuje. Ja viem, že ak mi Pán Boh nedá do cesty žiadne nešťastie, ktorého som už toľko mala/ že by som sa nervovo sotrala, tak som sa ovičila Tvojou prítomnosťou. Jurajenka môj ver mi jedno, že skonslne ťa budeme mať doma stále, že ľudem úplne zrozdá, ved stačila jedna návšteva, aby som bola o kolko pevnnejšia a nič ma tak ľahko nerozhádza, z ničoho si nič nerobím teraz! A to len preto, že som Teba videla. Mô jediný poklad prežráhy končím pre dnešok je poze večer je preva práce a ráno musím zasa do ekov. Trsten robíť výmenu vedúcej predajne, t. j. inventuru. Musím si ešte všetko pripraviť k tomu. Ale to nič keď pridm večer ľudem zajtra pokračovať. Mám na čítanie listy krásne! Pán Boh zaplať za našu Jurajka a potom do tej Bratislavy Ti pridme a Jurajkom naproti a všetko tak urobím ako píšeš. Ako sa ťaším!!!!

Táňa Kováčiková od Tazky má veľú odovzanosť. Čiže a Jurajko.

50. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 22. augusta 1955.

Zdroj: A ÚPN

Odovädateľ: Eliška Hluná, úradníčka DSD Ľubčovice okr. Lúce
Adresát: Pan' Juraj Juraj / manžel / 08829/P3.

Ľubčovice 23. IV. 1955.

Náš menachraditeľný apinko !

Budeme si Ťa pa milučiť. Troji listy, ktoré dle do nové čítam a tak keď mama s Jurajom spia / mama v posteli, maf' v postelke, ja na gauči / ja takto pri čítaní týchto krásnych slov, píšajúc tau die - hou prišlou svojou súčnou a spravidlom predstavy a uatiam budúcim sntu v kruhu nášho rodinného teslotohu. A to miže msaie, ako se ja uš to - sim na Teba. Podala som tu' vädost o prepustenie, vkladu a odnovenie súdu, nua som vreckava. Veda po čase tam Anika paskoe sa poveset, ako Ťa' se stýi. — Spomínal si mi se Ťa' leu p. seriant vyšetroval oh - katom toho prepustenia. No ko ale určite píšam v nerhuie, keď tam bol Ťa' v' nam' tak vyhrásal, čo uš bol preto i palamny' postavenie. Veda g. Anika bola vyprata, Ťa' leu pravdivo mohla povedat' viedho, ale čo keď tam bolo vtedy sle ma Teba; duos m'eme, se to tau človek robil. No Juraj ho vceim Troj'mu slusnému správanu, ved' si mi to slubel poukadlom latinuym a keď budú mat' dobre' chovanie, potom Ťa' pustia me. Veda i ty sa pailormu' toho p. seriante se e' by T. to kladu, aleb pápome vybanli. I paú' prokurátor pri jeho leskavom informova'mi mi v K. Varoch povedal, se to páleu' leu na tau čo da' Ťa' bu' dobroveduie. I miesto by si uš mal. Iovr huda ako sa vyzla odišil, nos - tupil ku eš. šarabomy'm xávdom a je tam po duos. Včera mi písali a vraveli, se to by nebol problém, se tam v Poznace, kde au pracuje, by i Teba vrali. Vraj' leu kdy si uš bol tu. A to by sme uš potom si dajal xaviaditi, se by sme pracovali sebre obaja, au aby maf' nemal ďaleko do školy. Ja leu na to poveram. — Pytao sa Anika svoje mojarahia ma to, ahi' píšem by som v tých Ťa'ch robila. Nua to je tak. Poduškou' pua, viedlych Ťa'choulych poduškou' je v N. Smolovei. Tu je i Ťa'chou' oddelenie. Anika je úradníčka v 'Paču'. Vpan', se ak medlo matupi lepšie miesto uš i dnu' po ušom a se mme by tui sle robili, veda mam' Teba Ťau. V tomto smere je

to už v Čechách celkom iné meno. Tam v Čechách je iný pora-
dok, ako je tu na Slovensku. A to v tomto! - Tak Aunka tam
už pripravuje púcu. Vraci sa už hovorieľ ten podľa svoj púcača už domie
vyhazú sa ja od ucho kánim, už keď pôjdem, tu somu pôjdem dotaz
kádroni a už keď on chce... Predstav si. Vjasa' to tak, ako keď mi chce
povedať: „este si to možno rozmyšľať“. Bud' mi hudeť po rúh, lebo
si stratená“. Starebák, ale sa v tomto púcaču zmýšľal v mne.
Tak Aunka toto má a oľá toho robí. Mnohí by hovorieľ, že bolo len tu
niekde ľahko dostať. Vraci mi Aunka písala, že nšla toľkoľ hudeť pat-
rit k Park hotelu, hudeť sa tam len ich vydať. Tam je tieba sihu
čo hudeť tie ich vydať, fakturovať a hudeť uat' s poljiská. Mala by
som tam veliku' ichu. To by nebolo ple' hudeť sa to predávajú a stále. Tak
teraz ešte jeduť by tam bolo. Pís'o Aunka, že v Tatk. Lomnici čo bolo restau-
rácia Tomáš (hudeť u pasterb' elektrif. prístre) predtým tam to mal
Martin manžol, i to patrí teraz k Parku v Lomnici. Je to restauračia
„Turista“. Tam je najb' učiteľ učení. s'oh' s'oh' kuchár'om si je to kupa-
vita veľká. Ma' tam pils ktorá robí vnuť trojroden' kovu' launholi. Je to
pauz, ktorá ma' v Bratislave byt i manžela som písala tam na leto
s chlapčekom so púcačom. d'ovroder. Tá ma' oľá a se' to už tak
Aunka púchla se' ten s'oh' hudeť v: tam hudeť s'oh'at' mnia. Tá je
mama' tam ani ichu, spi' s'oh' chlapcom s jedným úradníkom v
ichu. Ale se' ten s'oh' hudeť by mi tam m'chale v nšle Brédua
ichu uat'iel se' uat' troch paterat. Nus toto by bolo júnjho
v vyhlade. Čo na to púca? Aunka vraci, se' ten tieba, najpú
Lak' m'chale a postuže se' sa potom oľá púcačom k lepiemí.
Nu ja by som s týmto bolo spoly'na. Platí m'chale' nashem ako,
ale keď nemurim vraci (se' púcačom' elnu kúpi'me) uľho
elektriku nemurim platit' ostane mi púcača zaka'
ta kúpi'ma m'chale' eistá. A tu? Vraci nie. Len len
se' elvek sa udrú nad vraci. Potom si m'chale' kúpi't
aj d'ovplat. vraci (elektriku m'chale') a m'chale' si púcač
me stravu ľahko doplatit'. Nus Jurajenko čo Ty na to?
Mame sa chudieho nashem, se' ma' toho púcačom' uat' dost.
Necudujem sa jej. Je už stara' a musí si vyhast, je to eľ.
Uma len vkladá' uat' se' uat' to, aly n. nashem Ty už púcač.
Kúpi'ma m'chale' púcač, jedine, hudeť
mi tá a uat' hudeť.
Len Troje Eliška a Jurajko.

51. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 23. septembra 1955.
Zdroj: A ÚPN

Vážený pán J u r a j H u r n ý 4028 /U Příbram pošt.schr.č.14/U.
Píše manželka: Eliška Hurná Zemberovce Okr. Levice, Slovensko.

12. januára 1957

Dopis prečítaný /11/

Zemberovce 2. januára 1957.

Náš najdrahší apinko .

Nuž si Ťa čo najsrdečnejšie vítam s touto NovomRoku, ktorý si musel ešte od nás takto vzdialený stráviť. Ale nech je tak lebo tak, my sme tieto celé sviatky strávili v tom, že sme už poslednýkrát od Teba vzdialení. Neviem či si dostal naše listy, kde sme Ti srdečne gratulovali a to jak k maninám Tvojim vzácnym, tak i ku Vianociam. ~~Ďakujem~~ Aj kertičky vianočné sme Ti zaslali, ktoré si iste nedostal, však nie? Myslela som si to, že Vám ich nedoručia, no napriek tomu sme ich poslali.

Jurajenko nehnevaj sa mi zlatičko moje, že som Ti od predsviatkov nepísala, ale nevedela som ani dobre či sa som. I doma čo to chystať, i v práci robiť za dve, keďže nemáme tej diťnej sestry/vydala sa/ a tak cez sviatky som sa len kuryžovala a bola rada že môžem doma teple sedieť.

Teraz sa skončil starý rok, takže som i dve noci robila len aby som na čas urobila mesačné vyúčtovanie a vďaka Bohu sa mi to podarilo, že dnes už si tu kludne sedím a keď som si urobila rozpočty a kalkulácie, ktoré som bola zanešť p. správcom k podpisu, nemám aspoň nič takého čo by som nemala načas hotové. Ešte ma tu boli teraz pokušat dievčence z kuchyne, ktoré ma prosili, keby som im na jaťra zmenila najedálnom lístku zemiaky, že nestačia s robotou, takže by ich nestačily očistiť/ i keď majú na všetko krásne stroje/ no ale som si myslela, že pech Nový Rok začínajú príjemnejšie, zmenila som im tam miesto zemiakov sliv. ryžu. Tak teraz zasa mi tu v kuchyni jásajú a radujú sa, že som im to urobila a mňa to ruší. Musím neustále tu z kancelárie vybehovať a ich okrákovať, aby boli tichšie, lebo to tu v kancelárii ruší.

Jurajenko keď jediný toľko, toľko toho mám na srdci, čo by som Ti tak ozaj úprimne povedala je to ničo, čo viem, že by Ti to dobre padlo, ale keď si to nechávam už len na čas, keď sa budeme môcť nerušené posedať spolu poschovávať, však ~~už~~ je to už ozaj blízko! A tak sa budem snažiť si tieto výlavy nechať až na tú dobu.

Aký si mi len starostlivý Jurajenko má, keď sa tak stará o to aby sme mali peniaze na to čo potrebujeme. Oj ako mňa to len mrzí, že som Ti tak napísala všetko. Zbytočne čo som Ti len starosti zrobila. Mrzí mňa to. A Ty chudá sám to máš, veď i keď nenapíšeš, viem aké a ešte si s nami ideš hlavičku svoju/peknú prešedivú, čo Ti tak sluší/ zatažovať. Poslala som si tu žiadosť ako si to písal a to na 3.000.- a na MNV mi to potvrdili a ešte i doporučili a stále sa tajomník mamy pýtal, či to už prišlo, že ak nie, tak že to pogrújeme v raju. Ale prišlo mi /Pán Boh zaplať Tebe a to/ hneď tesne po Stefanovi/ 1.000.- Kčs. Vedela som, že nepošlú to ako sme pýtali, no i tak to človek učí, darmo to hneď človekovi odľahne a pomôže. Jurajenko ver, že ako počítam, že ani halier nevyhodím zbytočne. Dvakrát ho v dlani obrátim, kým ho vydám.

Ako sa Ti odvádzim za to ako sa len o nás staráš? Tak ma to bolí, keď si pomyslíš čo všetko by si Ty teraz potreboval/ všestranne/ v prvej rade to aby si sa liečil dobrú stravu, klud/ a ten je dôležitý/ pekne teplúčko, no a mňa to len strašne bolí, keď si pomyslíš ako ťa žiješ a si predsa chorý človek. Neviem či si dostal ten list o tom, kde Ti píšem o tom Giretovi čo liečil Anitu, kde som ju jakedyś odporučila. Vtedy sme sa my dve spolu rozišli, ale predtým som ju i nemu bola odporučila. A tak ju prijal, lebo mňa poznal ešte od Rudibáčiho. I dnes Ti Jurajenko Anita povie, že len on ju vyliečil. A tak teraz i Julinku liečiť už i začal, len som zvedavá či to už ora i cítí. V prvé dni sa pritažľí a človek chodí celý akoby opitý a zďa sa, že je ešte horší zdravotný stav. Potom za takých pár dní človek cíti veľké uľavenie až sa postupne vyliečí. A tak som veľmi zvedavá ako to u našej Julky prebieha. I Teba bude liečiť, keď prídeš.

A Vianoce tu bola Anička a povedala, že rozprávala s niektorými spolužiakmi Milky. Keď im vravela, že prečo ony boli skorej ku záverečným skúškam pripustené ako Milka, nuž vravely tieto, že Milka mala byť skorej pred tými skúškami ako ony, ale, že vraj nevyzerá práve najlepšie, takže chcu, aby sa toška zotavila, aby si to zdravie zpreparovala a že len potom by sa jej skúška tiež uskutočnila. Ovšem to ony vravely len tak sámk tak nevím, či je to pravda.

Jurajenko aby som Ti keď som už pri tom zdraví spomenula, že sme dostali tiež listy Tvoje, kde píše i Jurajkovi ako i nám. Prišli teraz odrazu 4.14.10 decembra. Jurajkovi som čítala to ako by si rád od neho list. Tu som mu začala dohovárať prečo nepíše a on na to: "Ale keď nemám čo". Na to som mu zasa vybadala čo sa donho zместilo a potom vravi: "Nie, nie, mal by som čo, ale nemám papier!" Tak dostal /až mňa vážne a veľmi nahneval, lebo som mu kúpila ešte v jeseni pekný detský dopisný papier, ktorý bol i s obrázkami a bol drahší ako môj listový papier. Tak dostal poriadne, že kdesi ho dal. Potom ale ho hneď našiel mal ho medzi knihami uložený! Tak začína byť strašne pohodlný a le-

nivý a to ja neznesiem. Nezniesiem, aby som ho videla povať sa lenivo po gauči, zatiaľ čo iné deti sú pekne vonku. Musí sa mama teraz s ním velice hnevať, niekedy je to s ním k nevydržaniu a nie a nie poslúchať a ani von nechce sa mu ísť. On by mal športovať. Ale ako. Tu nieje klzisko, inakšie by som mu už radšej odovážila všetko to, čo ku tomu treba. Sánkovať, to je zasa iný problém. Ja celý týždeň cestujem a som taká vyzmrzaná tým cestovaním, že mňa nik z domu nečistane a celé sviatky a nedeľu len doma trčím u tepla. Nuž a samého ho pustiť až do parku, kde sa deti spúšťajú dolu z kopca a jeden do druhého naráža, aby niekde mu ublížili, to nemôžem dovoliť. No a ak ho vyženiem so sánkami na dvor tak tu si už urobil snehuliakov a sánkovať sa mu tu samému nechce, lebo by to tu rovné, kopec tu nemá a tak listá až je dobre mokrý spotený, tak si sadne vedľa snehuliaka na sánke a tu sedí, takže ho potom už i samovolám domov z obavy aby sa mi nenachladil a chyto ho prezlečím do suchého. Teraz cez Nový Rok by som bola s ním išla, ale som sa cítila zle a bola som rada, že môžem sedieť v teple. Ale už tak veľmi zle mi nebolo ako minule. A teraz v nedeľu keď Boh dá išla by som s ním trošku naten kopec. Musím sa i ja trošku obetovať, lebo darmo mu dovrávam, chyba je i v tom, že samému sa tu na dvore nechce byť to mu i verím.

Ale vrátim sa k tomu diškurovaniu o chorobách. Ak neviem, Jirka si nechala robiť skúšku krvi na Westergena a výsledok, ktorý jej vyšiel je ten najlepší aký môže byť, ale preto tomuto výsledku absolútne neverím. Verila by som tomu vtedy, keby som sama bola v laboratoriu ako tu u nás, kde je to na betón správne, čo laboratorium vyšetrí. Ale v tomto prípade to neexistuje a musel by sa tomu tu vysmiať i každý jeden náš lekár v nemocnici. Veď tu máme hrúzu pacientov stále sa len trošička reuma čo aké malá, hneď Westergena ukáže, teda hneď sa to v krvej spomenej skúške odzrkadľuje. A tu u nás jedno moje dievča má nepatrné reuma a Westergena jej ukazuje vyše 45 to znamená pri takej riadnej reume ako je ešte k tomu ischias, musí byť poriadne vysoký Westergena. takže neviem, čo si teraz mám o tom všetkom pomyslieť. Eďno je isté a to je to, že tomuto výsledku ktorý mi udelal Jirka absolútne neverím! Bôdaj by to bol ozajský výsledok. Bolaby som rada zaujímavé, že i dedimentácia bola veľmi dobrá. Ušetý výsledky sú také ideálne. Ale kto má tomu veriť?

Češí mňa, že tam bol u Teba sám zástupca pána prokurátora, lebo som mu písala obšírny a pravdivý list a taktiež mi zaručil, že neexistuje aby Ti bol list zastavený alebo mnou v ktorom sa navzájom informujeme o svojom zdravotnom stave. A Tebe to taktiež povedal. Tak Ti teda vravel, že si si mal rozhovor a ním žiadať už skorej? Pekné veď ja som mu povedala tiež že si si to žiadal ešte v októbri a nebyť toho, že som to tam ja poslať, nebolo by z vášho tábora o to prišlo poznať. Dobre že to všetko viem potom aspon možem jednat. Dostala som v jednom Tvojom liste z tábora priložený listok natlačený a rozmnožený, že aby sme neposielali baličky bez toho, že by boli povolené. Dobre, už dávno tak nečiním keďže by Ti to nevážali a keď to bolo zakázané riadim sa dia toho. Ale tu viď, že tie baličky predsa len niesú vylúčené, preto budem občas žiadať povolenie a j tak častejšie i keby to zamietli.

Toho roku sú v očakávaní drahého nám apónka, sme zo Štedrovečného stolu odložili do malej krabičky zo všetkého niečo a Juraj nevedel, čo by tam ešte dal, tak si horlivo v tomto počínal. Mala som tam čajové pečivo oplátky i kus vetve ustrihnutý zo stromčeka a nanom ovešané salony a koleksia, i sviečocku zo stromčeka tak Jurajko dal a keď pride náš drahý apinko, hneď sa mu ta krabička otvorí.

Emil, manžel Julinky poslal zasa hlavnému lekárovi do Prahy list teraz na prahu Nového Roku, to mu zasa Severka zložila všetko/ kde nanho nalieha, na to prechádzajúce, kde mu už všetko podrobne o manželkinom zdravotnom a inom stave informovala. A ešte k tomu mali lekári odborníci veľkú poradu, kde tento hlavný i kontrolný lekár ich nabádal k tomu, aby podobné stavy ako je u Julinky skorej liečili, lebo vleké choroby, že sa potom zle liečia. A Severka o tom vedela dokonca doslovne, preto to Emilová zložila a tento to hneď poslal. Bolo to veľmi dobré a teraz to už nemáme a bude stále na tom trvať.

A tiež by som teraz niekedy chcela cestovať do Prahy, ale Anita mi tiež tvrdí, že mu si kari so mnou. A tento mi píše, že jetak nešťastný ako pred 7 romi, keď ho manželka nechala, že nevie čo má robiť, že je z toho celý chorý atď. Aj môže byť. I mama i Anita aj moje "kolegyne" všetci nanho útočia veľmi na "ariho, no ja nechcem byť plná nenávisť i keď jemu môžeme za to všetko poďakovať, predsa nechcem byť zlá a prosím Pána Boha, aby len teraz už nás z toho nešťastia vykúpil. Nechcem nikomu zle priat, ani tomu, kto nám ublížil. Veď každý podľa zásluby raz bude pred Pánom Bohom odmenený a preto nechcem na nio koho zvolávať, zle. Náš malý Juraj tak veru nerozmýšľa a by si videl ako mu niekedy očka planá a ako kričí, že musí "niekoho" Pán Boh potrestať.

Teraz tu na Vianoce sme mali peda Mráza. Bolo to závodnou organizáciou krásne organizované, naše deti dostali pekne pozvánky, na predstavenie a príchd Peda Mráza. No ja som sem malého nebrala, ačo? Bolo i tak zima a aby mi sa nachladil? A ane on o to veľmi nestál ako sa zdalo, ale keď som mu večer doniesla baliček, čo mi poslali sem do kancelárie, tak bol veľmi rád. On má strašne rád knihy a to prečíta odrazu všetko ani sa mi dovtedy nej nepohne. A tak v tom baličku mal i knihu od Jaromíra Erbena "Kytice českých Erbenových národných básní". Je to česká a krásna. Sú to daleko známe básne, balady, ktoré ja sama ešte viem zo školy ako Polednice, Vodník atď. Ale sa teraz od toho prečítania strašne bojím, tak som mu to schovala. Budem Ti Jurajenko písavať teraz častejšie a i keď Ti nebudem písať čo "robím" bud si istý, že Anička mi veľmi dobre poradila a dala smer, od ktorého neustanem ani na minútu aj Severka. Tá je ale fíškál i diplomat!!

Dušička moja drahá, čo sa Ti to len takého snívalo keď sme boli ako píšeš "nádherní"? Tak by som to rada vedela! Mj jediný predrahý zlatučky Jurajenko vrelé bozký od Tvojej:

52. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému zo dňa 2. januára 1957.

Zdroj: A ÚPN

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Dom Hurných v Dobrej nad Ondavou

Juraj Hurný (vpravo), študent gymnázia v Prešove, 1933

Juraj Hurný, študent gymnázia v Prešove, 1937

Juraj Hurný ako poručík slovenskej armády,
1940

Juraj Hurný (vpravo), 1941, Sanok, Ukrajina

Juraj Hurný na okupovaných poľských územiach, 1941

Juraj Hurný ako veliteľ batérie v ZSSR,
december 1941

Juraj Hurný ako inštruktor v škole pre dôstojníkov delostrelectva v Žiline, 1942

Nadporučík Juraj Hurný (vpravo), 1943

Nadporučík Juraj Hurný, 1943

Eliška Otepková (prvá zľava) so svojimi sestrami a matkou, 1932

Manželia Eliška a František Šandrikovi, 1943

Nadporučík Juraj Hurný, 1945

Vdova Eliška Šandriková, 1944

Eliška Šandriková, 1946

Juraj Hurný, 1947

Svadba Elišky a Juraja Hurných, 1947, Dobrá nad Ondavou

Manželia Hurní so synom, Praha, 1949

Juraj Hurný ml. v deň zatknutia svojho otca,
11. marec 1950, Dobrá nad Ondavou

Juraj a Eliška Hurná, 1950

Eliška Hurná so synom v deň zatknutia manžela Juraja, 11. marec 1950, Dobrá nad Ondavou

Juraj Hurný ml., 1951, Dobrá nad Ondavou

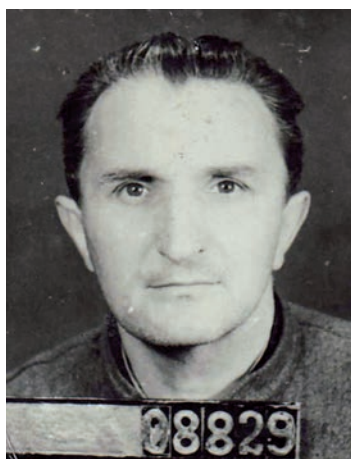
Juraj Hurný ml., 1953, Praha, na ceste do Jáchymova za otcom

Zatknutý Juraj Hurný, marec 1950.

Juraj Hurný, väznica Leopoldov, júl 1950

Väzeň Juraj Hurný,
NPT na Jáchymovsku

Eliška Hurná so synom Jurajom, 1954

Juraj Hurný ml. s mamou, Prvé sväté prijímanie, 1956, Žemberovce

Eliška Hurná so synom Jurajom, krátko pred prepustením Juraja Hurného na slobodu, 1960, Levice

Juraj Hurný s manželkou a synom po návrate z väzenia, júl 1960, Tulčák

Juraj Hurný po návrate z väzenia, leto 1960, Levice

Rodina Hurných, 1963, Levice

Výročie svadby manželov Hurných, 1977, Zochova chata

Výročie svadby, manželia Hurní so synom Jurajom, 1972, Bratislava

Manželia Hurní s vnukom Georgom, 1983, Graz

Juraj Hurný, 1982, Graz

Eliška Hurná, 1982, Graz

Pohreb Juraja Hurného, 5. marec 1984, Cintorín sv. Petra, Graz

Pohreb Elišky Hurnej, 21. október 1994, Cintorín sv. Petra, Graz

Miesto posledného odpočinku manželov Hurných, Cintorín sv. Petra, Graz

ZOZNAM SKRATIEK

ABS – Archiv bezpečnostních složek
A ÚPN – Archiv Ústavu pamäti národa
A ZVJS – Archiv Zboru väzenskej a justičnej stráže
ČSAD – Československá automobilová doprava
ČSR – Československá republika
Kčs – Koruna československá
KSČ – Komunistická strana Československa
KSS – Komunistická strana Slovenska
MNB – Ministerstvo národnej bezpečnosti
MNV – miestny národný výbor
NPT – nápravný pracovný tábor
OÚNZ – okresný ústav národného zdravia
PÚV – pracovný útvar väzňov
SKS – Svetový kongres Slovákov
SNB – Sbor národnej bezpečnosti
SND – Slovenské národné divadlo
SNR – Slovenská národná rada
SSSR – Svaz sovětských socialistických republik
SVS – Sbor vězenské stráže
ŠA – Štátny archív
ŠtB – Štátna bezpečnosť
TPT – trestanecký pracovný tábor
VA – Vojenský archív
ZNB – Zbor národnej bezpečnosti
ZSSR – Zváz sovietskych socialistických republík

INFORMAČNÉ ZDROJE

Pramene

ARCHÍV ÚSTAVU PAMÄTI NÁRODA BRATISLAVA,
Osobný fond Juraj Hurný, Preberací protokol – prílohy č. 1, 2, 3.

MINISTERSTVO OBRANY SR. Vojenský archív – centrálna registratúra Trnava,
Osobný spis Juraj Hurný. Priebeh vojenskej služby. Výpis: VA-CR-1-66-224ú2016. 13. jún 2016.

ŠTÁTNY ARCHÍV BRATISLAVA, Pst III 161/50, šk. 77.

ŠTÁTNY ARCHÍV BRATISLAVA, Or III 148/50, šk. 77.

ARCHÍV ZVJS LEOPOLDOV, Fond osobných spisov bývalých odsúdených,
OS-60/20, EK Juraj Hurný, z. č. 08829.

Literatúra, časopisy, internetové zdroje

BÁRTÍK, František: Zemřelé nesvobodné pracovní síly v uranovém průmyslu na Jáchymovsku (1946 – 1961). In Jáchymov. Jevíště bouřlivého století. Ed. Klára Pinerová, ÚSTR 2018, ISBN 978-80-87912-98-0.

BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal (eds.). Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009, ISBN 978-80-254-5825-9.

BURSÍK, Tomáš. Přišli jsme na svět proto, aby nás pronásledovali. Trestanecké pracovní tábory při uránových dolech v letech 1949 – 1961. USTR, Praha, 2009, ISBN 978-80-87211-22-9.

ČASLAVOVÁ (LOUČOVÁ), Petra: Cenzura vězeňské korespondence v Československu v letech 1948 – 1955. In HRABAL, Jiří (ed.): Cenzura v literatuře a umění střední Evropy. Univerzita Palackého, Olomouc 2014, ISBN 978-80-244-4389-8.

BURSÍK, Tomáš. Trestanecké pracovní tábory na Hornoslavkovsku. Paměť a dějiny, 2007, roč. 1, č. 1, ISSN 1802-8241.

HRABOVEC, Emília: Generálne zhromaždenie SKS v Ríme v kontexte slovenského a medzinárodného vývoja. In: JAŠEK, Peter (ed.): Svetový kongres Slovákov v zápase proti komunistickému režimu. Ústav pamäti národa, Bratislava 2018, ISBN 978-80-89335-83-1.

HURNÁ, Eliška: Moje spomienky na tzv. SNP a 50. roky. Kultúra, 14/2016. ISSN: 1336-2992.

HURNÝ, Juraj. Keď nám nebolo do spevu. Osudy operného speváka a jeho rodičov za komunizmu a v exile (1944 – 2018). Bratislava, 2019, ISBN 978-80-972781-3-7.

HANZLÍK, František. Bez milosti a slitování: B. Reicin – fanatik rudého teroru. Ostrov, 2011, ISBN 9788086289724.

JANÁK, Dušan. Kapitoly o československém vězenství. Opava, 2002, ISBN 80-86224-34-1.

JANČÍK, Drahomír. Vývoz československého uranu do Sovětského svazu v letech 1946 – 1959. In *Acta Oeconomica Pragensia*, roč. 15, č. 7, 2007, s. 194 – 208. ISSN 0572-3043

LOUČ, Michal. Vězenské subkultury ve vzpomínkách politických vězňů. In BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal (eds.). *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009. ISBN 978-80-254-5825-9.

LOUČOVÁ, Petra. Literární úkol, jak něco napsat, i když člověk vlastně nic napsat nemůže. Cenzura korespondence politických vězňů v období tzv. normalizace. In: *Securitas imperii* 33, č. 2, 2018, ISSN 1804-1612.

MAYEROVÁ, Françoise. Vězení jako minulost, odboj jako paměť. In *Soudobé dějiny*, č. 1, 2002, ISSN 1210-7050.

MIČIANIK, Pavel. *Malá vojna Maďarska proti Slovensku 1938 – 1939*. Dali-BB 2019, ISBN 9788081412035.

MIKUŠ, Vlado. Rozprávania manželov Hurných. *Naše svedectvo*, roč. 3, 2003, č. 1, ISSN 1335-9606.
NOVOTNÝ, Antonín. *Prejavy a state 1954 – 1957, 1. zväzok*. Bratislava, 1964.
PADEVĚT, Jiří. *Komunistické lágry*. Praha, 2019, ISBN 978-80-200-2977-5.

PETRÁŠOVÁ, Ludmila. Vězeňské tábory v jáchymovských uranových dolech 1949 – 1961. In *Sborník archivních prací*, 1994, roč. 44, č. 2, ISSN 0036-5246.

PINEROVÁ, Klára. *Do konce života. Političtí vězni padesátých let – trauma, adaptace, identita*. ÚSTR – NLN, Praha, 2017, ISBN 978-80-87912-87-4.

PINEROVÁ, Klára. Vývoj československého vězenství po druhé světové válce. In BOUŠKA, Tomáš – PINEROVÁ, Klára – LOUČ, Michal (eds.). *Českoslovenští političtí vězni: Životní příběhy*. Praha: Političtí vězni.cz a Česká asociace orální historie, 2009, ISBN 978-80-254-5825-9.

PLECHANOVÁ, Běla – FIDLER, Jiří. Kapitoly z dějin mezinárodních vztahů 1941 – 1995. Institut pro středoevropskou kulturu a politiku, Praha 1997, ISBN 808524179X.

ROKOSKÝ, Jaroslav: Političtí vězni v Jáchymově (1949 – 1961). In *Jáchymov. Jevišťe bouřlivého století*. Ed. Klára Pinerová, ÚSTR 2018. ISBN 978-80-87912-98-0.

ROKOSKÝ, Jaroslav: Amnestie 1960. In *Paměť a dejiny* 01/2011, s. 36 – 54. ISSN 1802-8241.

SÁPOSOVÁ, Zlatica. Presídlenie Slovákov z Maďarska do Československa (propagačná činnosť Československej presídľovacej komisie a sťažnosti slovenských presídľencov počas výmeny obyvateľstva). In *Človek aspoľnosť [Individual and Society]*, 2019, roč. 22, Supplement, s. 75 – 91.
doi: <https://doi.org/10.31577/cas.2019.00.542>.

SKALOŠ, Martin. Zmeny v organizácii a činnosti československej prokuratúry v rokoch 1948 – 1989. In *STUDIA IURIDICA Cassoviensia*, roč. 2, 2014, č. 1, ISSN 1339-3995.

ŠACH, Jan: *Vzestup a pád Bedřicha Reicina. Vojenský historický ústav Praha*.
<http://www.vhu.cz/vzestup-a-pad-bedricha-reicina/>

ŠEDIVÝ, Zdeněk. *Uranový gulag: Jáchymovské peklo*. Vyd. 1. vyd. Brno: MOBA, 2003, ISBN 802431164X.

ZOZNAM DOKUMENTOV

1950

- [1] 1950, 13. máj, Bratislava. Korešpondenčný list Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 2. list z väzenia rodine na slobode.
- [2] 10. jún 1950, Bratislava. Korešpondenčný list Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 4. list z väzenia rodine na slobode.

1951

- [3] 10. január 1951, Plzeň. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 8. list z väzenia rodine na slobode.

1952

- [4] 23. jún 1953, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 17. list z väzenia rodine na slobode.

1953

- [5] 18. december 1953, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 32. list z väzenia rodine na slobode.

1954

- [6] 14. september 1954, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 40. list z väzenia rodine na slobode.

1955

- [7] 26. február 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 49. list z väzenia rodine na slobode.
- [8] 16. marec 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 55. list z väzenia rodine na slobode.
- [9] 23. máj 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 76. list z väzenia rodine na slobode.
- [10] 30. júl 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 78. list z väzenia rodine na slobode.
- [11] 19. august 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 87. list z väzenia rodine na slobode.
- [12] 30. august 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 91. list z väzenia rodine na slobode.

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

- [13] 12. október 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 112. list z väzenia rodine na slobode.
- [14] 25. október 1955, Jáchymovsko. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 117. list z väzenia rodine na slobode.
- [15] 7. november 1955, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 122. list z väzenia rodine na slobode.
- [16] 16. november 1955, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 128. list z väzenia rodine na slobode.
- [17] 23. november 1955, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 132. list z väzenia rodine na slobode.
- [18] 13. december 1955, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 148. list z väzenia rodine na slobode.
- [19] 22. december 1955, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 155. list z väzenia rodine na slobode.
- [20] 24. december 1955, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 157. list z väzenia rodine na slobode.

1956

- [21] 19. január 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 179. list z väzenia rodine na slobode.
- [22] 2. február 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 193. list z väzenia rodine na slobode.
- [23] 5. marec 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 225. list z väzenia rodine na slobode.
- [24] 7. marec 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 227. list z väzenia rodine na slobode.
- [25] 31. marec 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 232. list z väzenia rodine na slobode.
- [26] 5. apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 237. list z väzenia rodine na slobode.
- [27] 8. apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 240. list z väzenia rodine na slobode.
- [28] 12. apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 244. list z väzenia rodine na slobode.

- [29] 16. apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 248. list z väzenia rodine na slobode.
- [30] 20. apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 252. list z väzenia rodine na slobode.
- [31] 22. apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 254. list z väzenia rodine na slobode.
- [32] 30 apríl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 262. list z väzenia rodine na slobode.
- [33] 23. máj 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 281. list z väzenia rodine na slobode.
- [34] 13. jún 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 301. list z väzenia rodine na slobode.
- [35] 13. jún 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 301. list z väzenia rodine na slobode.
- [36] 23. jún 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 311. list z väzenia rodine na slobode.
- [37] 28. jún 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 315. list z väzenia rodine na slobode.
- [38] 25. júl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 329. list z väzenia rodine na slobode.
- [39] 30. júl 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 331. list z väzenia rodine na slobode.
- [40] 6. august 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 334. list z väzenia rodine na slobode.
- [41] 12. október 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 364. list z väzenia rodine na slobode.
- [42] 31. október 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 367. list z väzenia rodine na slobode.
- [43] 3. november 1956, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 368. list z väzenia rodine na slobode.
- [44] 11. november 1956 (I. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 371. list z väzenia rodine na slobode.
- [45] 11. november 1956 (II. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 372. list z väzenia rodine na slobode.

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

- [46] 11. november 1956 (III. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 373. list z väzenia rodine na slobode.
- [47] 11. november 1956 (IV. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 374. list z väzenia rodine na slobode.
- [48] 11. november 1956 (V. časť), Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 375. list z väzenia rodine na slobode.

1957

- [49] 3. január 1957, Příbram. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 399. list z väzenia rodine na slobode.
- [50] 19. január 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 405. list z väzenia rodine na slobode.
- [51] 5. máj 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 432. list z väzenia rodine na slobode.
- [52] 15. máj 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 436. list z väzenia rodine na slobode.
- [53] 17. august 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 473. list z väzenia rodine na slobode.
- [54] 4. november 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 503. list z väzenia rodine na slobode.
- [55] 28. november 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 512. list z väzenia rodine na slobode.
- [56] 19. december 1957, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 519. list z väzenia rodine na slobode.

1958

- [57] 16. január 1958, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 529. list z väzenia rodine na slobode.
- [58] 4. december 1958, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 582. list z väzenia rodine na slobode.
- [59] 25. december 1958, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 586. list z väzenia rodine na slobode.

1959

- [60] 30. január 1959, Brno. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 593. list z väzenia rodine na slobode.
- [61] 26. apríl 1959, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 611. list z väzenia rodine na slobode.
- [62] 9. august 1959, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 626. list z väzenia rodine na slobode.
- [63] 16. august 1959, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 628. list z väzenia rodine na slobode.
- [64] 22. november 1959, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 641. list z väzenia rodine na slobode.
- [65] 14. december 1959, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej a synovi Jurajovi Hurnému. Išlo o celkovo 644. list z väzenia rodine na slobode.

1960

- [66] 5. január 1960, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 646. list z väzenia rodine na slobode.
- [67] 31. január 1960, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 649. list z väzenia rodine na slobode.
- [68] 7. február 1960, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 650. list z väzenia rodine na slobode.
- [69] 6. marec 1960, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 653. list z väzenia rodine na slobode.
- [70] 2. máj 1960, Mírov. List Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 663. list z väzenia rodine na slobode.
- [71] 10. máj 1960, Praha. Telegram Juraja Hurného manželke Eliške Hurnej. Išlo o celkovo 664. list z väzenia rodine na slobode.

Presné poradie listov Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému nie je možné určiť, keďže z doručených listov je zachovaný iba zlomok. Číslo na konci popisu je poradovým číslom uloženia listu v zbierke dokumentov.

1955

- [72] 9. máj 1955, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (666)
- [73] 22. máj 1955, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (669)
- [74] 25. máj 1955, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (670)

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

[75] 29. august 1955, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (677)

[76] 4. október 1955, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (689)

[77] 16. október 1955, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (691)

1956

[78] 10. marec 1956, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (692)

[79] 13. máj 1956, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (701)

[80] 26. máj 1956, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (704)

[81] 28. máj 1956, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (705)

[82] 3. jún 1956, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (706)

[83] 18. december 1956, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (713)

1957

[84] 7. január 1957, Žemberovce. List Elišky Hurnej manželovi Jurajovi Hurnému. (715)

MENNÝ REGISTER

A

Alighieri, Dante 192

B

Bagin, Pavol 28

Bártík, František 57, 58, 381

Bartuška, Jan 233, 235, 237

Bejda, Jozef 295

Bejdová, Ema 246

Bémová, Anna 151

Blažo, Štefan 30

Bouška, Tomáš 37, 40, 46, 48, 49, 103, 119, 382

Bulganin, Nikolaj 173

Bursík, Tomáš 41 – 42, 45, 48, 76, 79, 166, 381

C

Colotková, Zdenka 20 – 21, 74, 134 – 140, 261, 265

Č

Čáslavová (Loučová), Petra 42 – 43, 52, 63, 65, 381

Černák, Matúš 267

Čmár, Jozef 284

Ď

Ďurčanský, Ferdinand 18, 267

F

Fidler, Jiří 224

G

Gigli, Benjamin 12

Gottwald, Klement 57

Grün, Karol 11, 23 – 24

Grutka, Andrej 27

H

Hanzlík, František 13, 381

Hnilica, Pavol 26, 27

Horváth, Boris 161

Horváthová – Jakubisková, Deana 161

Hrabal, Jiří 42, 43, 52, 58, 63, 65, 381

Hrabovec, Emília 27, 381

Hrobák, Filip 267

Hurná, Anička 23

Hurná, Eliška priebežne

Hurná, Mária 175, 246

Hurný ml., Juraj 10 – 13, 18, 20, 22 – 31, 147 – 148, 246, 372 – 373, 375

Hurný, Georg 29, 377

Hurný, Ján 9

Hurný, Jozef 13, 149, 151, 175, 181, 207, 246, 264, 314

Hurný, Juraj priebežne

Hurný, Štefan 181

J

Janák, Dušan 37, 43, 62, 381

Jančík, Drahomír 45, 382

Janovič, Ladislav 245, 303

Janovičová, Irena 245, 246, 303

Jašek, Peter 27, 381

Jurkovič, Severín 161, 240

Jurkovičová, Anita 161

K

Kirschbaum, Jozef 267

Kolonowitsch, Hedwiga 24

Kresánek, Karol 17, 22, 34 – 36, 42, 94 – 96, 98, 100, 105, 109, 113 – 114, 121, 133, 137, 217, 220, 226, 228, 239, 242 – 243, 250, 262

Kresánek, Ladislav 94, 85, 217, 220

Kucka, Ladislav 535

L

Lada, Josef 303

Lauer, Václav 19, 48, 53, 66, 68, 72, 88, 94, 101, 103, 118, 161, 210, 231, 321

Lomen, Pavel 250

Louč, Michal 37, 40, 46, 48 – 49, 103, 119, 381, 382

Loučová, Petra 41, 42, 53, 382

Lukáč, Juraj 246

M

Málek, Viktor 28

Mayerová, Françoise 37, 73, 101, 382

Mičianik, Pavel 11, 382

Mičkaninová, Mária 9

Mikuš, Vlado 18, 33, 175, 382

Mitro, Pavel 39, 150

Mitrovský, Milan 15

Mocnárová, Irena 259

Mrázová, Anna 264

Murín, Karol 11

N

Nedbal, Oskar 192
Németh, Ludovít 22, 52, 153, 273
Novotný, Antonín 22, 92, 144, 382

O

Otepka, Ferdinand 14, 21, 37, 39, 149
Otepka, Rudolf 24, 29
Otepková, Anna 39, 37, 90, 149, 151, 153, 211, 217, 222
Otepková, Božena 153, 285
Otepková, Eliška priebežne

P

Padevět, Jiří 45, 66, 382
Palásthy, Karol 34, 36, 95
Pavol VI. 26
Petrášová, Ludmila 41, 44 – 46, 47, 382
Píka, Heliodor 13
Pínerová, Klára 7, 37, 40, 46, 48, 49, 54, 57, 58, 103, 119, 381 – 382
Plechanovová, Běla 224, 382
Portinari, Beatrice 192
Pudiš, Ladislav 27

R

Reicin, Bedřich 13, 381
Reinzinger, Friedrich 13
Rejzek, Anton 34, 36, 216 – 217
Rejzková, Irena 216
Rohaľ-Ilkiv, Ivan 27
Rokoský, Jaroslav 54, 144, 382
Rusiňák, Ján 28

S

Sáposová, Zlatica 14, 382
Sidor, Karol 267
Skaloš, Martin 233, 382
Slánsky, Rudolf 13
Sokol, Ján 24
Srholec, Anton 24, 25
Sršeň, Ján 66, 210
Stalin, J. V. 57, 178, 237
Šach, Jan 13, 382

Š

Šandrik, František 15, 35, 285, 370
Šandrik, Jozef 284
Šandriková, Eliška 16, 371
Šandriková, Emília 23

Šedivý, Zdeněk 54, 382
Šiška 19, 128

T

Telek 217
Tiso, Jozef 11, 17, 18
Tolstoj, Lev Nikolajevič 173
Ť
Ťapajová, Mária 245, 270, 303

V

Valovič, Július 34, 36, 95, 98 – 99, 228
Vaňová, Irena 259
Vavrovič, Jozef 27, 267
Vidra, Emil 20

Z

Zápotocký, Antonín 62, 161
Zarembová, Helena 192
Zubko, Jozef 7

MIESTNY REGISTER

B

Bátovce 286
 Benátky 26
 Bratislava priebežne
 Březolupy na Morave 14
 Brno 20, 54, 129, 130 – 131, 253 – 254, 256, 279, 286, 337, 382, 387
 Budapešť 14, 284
 Bytča 15, 284,
 Bytíz 9, 18, 76, 94, 205

Č

Česká Třebová 14

D

Dobrá nad Ondavou 9, 10, 12 – 13, 15 – 16, 20 – 23, 25, 28, 29, 33, 35, 39, 49, 53, 126, 148, 246, 292, 314, 367, 372 – 373

G

Graz 15, 21, 29, 30, 31, 48, 152, 377 – 379

H

Hlohovec 11, 113
 Horné Orešany 30
 Horný Slavkov 46, 48, 54, 76, 290, 321, 381

J

Jáchymov 18 – 21, 24 – 25, 41, 44 – 48, 54, 58, 151 – 153, 155 – 157, 159, 162 – 163, 169, 177, 184, 210, 245, 304, 308, 373 – 374, 381 – 384

K

Káhira 15
 Karlove Vary 59, 83, 86, 96, 164, 205, 207
 Kežmarok 11, 13, 311
 Košice 10, 16, 175, 181, 218, 279, 284, 297, 315
 Kostolné 22, 50, 152
 Kravany nad Dunajom 21
 Kremel 178

L

Leopoldov 7, 18, 43 – 44, 55 – 56, 65, 86 – 87, 94, 98 – 99, 104, 110, 113, 118, 121, 124, 130, 132 – 135, 139 – 145, 223, 232, 234, 237, 239 – 240, 243, 250, 374, 381
 Levice 15, 22 – 23, 53, 75, 110, 111, 126, 136, 145, 162, 164, 169, 177, 182, 184, 185, 187, 189, 190, 194 – 195, 197, 199, 200, 202, 204, 206, 208, 210 – 211, 213, 215 – 216, 218, 220 – 222, 224 – 227, 229, 233, 238 – 242, 244 – 249, 251 – 253, 255 – 261, 263, 265, 266, 268, 270, 276, 280 – 282, 285 – 287, 289, 291, 293 – 295, 297, 300 – 301, 342, 375 – 376
 Ležnice, 13, 40, 42, 47, 217

M

Malé Krškany 272
 Mariánská 18, 19 – 20, 120
 Mírov 19 – 22, 108 – 110, 127, 129 – 131, 138, 142, 144 – 145, 241 – 242, 244 – 245, 247 – 257, 259 – 261, 263 – 265, 268, 308, 329, 335, 338, 340, 386 – 387
 Mnichov 26, 29
 Mohelnice 110
 Montreal 16, 18, 23 – 34, 209, 246, 267
 Myjava 22, 152

N

Nitra 11, 113
 Nový Smokovec 110

O

Očkov 21
 Olomouc 42 – 43, 52, 58, 63, 65, 108, 121, 145, 334, 339, 381
 Ostrov 13, 41, 46, 48, 59, 88, 162, 163, 164, 169, 177, 224, 290, 381

P

Palermo 26
 Paříž 15
 Perštejn, 21
 Piešťany 56, 98, 101, 104, 117, 219, 223, 230 – 232, 234, 240
 Plzeň-Bory 44
 Plzeň 150, 383
 Poprad 12, 13, 297
 Poznaň 224
 Praha 13, 17 – 19, 22, 33 – 34, 36 – 37, 40 – 42, 45 – 46, 48 – 49, 66, 79, 83, 95 – 96, 99, 103 – 105, 109, 113, 119, 134, 139, 144 – 145, 150, 159, 166, 196, 224, 228, 237, 258, 269, 304, 312 – 313, 329, 372 – 373, 381 – 382, 387
 Přerov 13
 Prešov 9 – 10, 16, 35, 39, 150, 367

VYPROSENÝ A VYMODLENÝ

Příbram 76, 99, 182 – 183, 185, 187 – 188, 190, 192, 194 – 195, 197, 199 – 200, 202, 204 – 206, 208, 210 – 211, 213 – 214, 216, 218, 220 – 222, 224 – 225, 227, 229 – 230, 233, 235 – 236, 238 – 240, 289, 291, 294, 297, 300, 330, 384 – 386
Příbramsko 9, 45, 48, 76, 94, 205, 243, 335

R

Rajecké Teplice 15, 35
Řím 26 – 27
Rovnost 18, 54, 76, 184
Ruzyň 22, 144

S

Stockerau 14, 24

T

Tatranská Lomnica 12 – 14
Treviso 26
Tulčík 9, 375
Turčiansky sv. Martin 15

V

Velká Bytča 15
Velká Domaša 9
Velké Bíelice 216 – 218, 249
Velké Krškany 53
Verona 12
Viedeň 24, 27 – 30, 34
Vojna 18, 94, 104, 108, 335
Vranov nad Topľou 9, 16, 18, 148
Vysoká nad Moravou 17, 34

Ž

Žemberovce 22, 53, 114, 125 – 126, 154, 162 – 164, 169, 177, 182, 184 – 195, 187 – 190, 192, 194 – 195, 197, 199 – 200, 202, 204, 206, 208, 210 – 211, 213, 215 – 216, 218, 220 – 222, 224 – 227, 229, 233, 238 – 242, 244 – 249, 251 – 253, 255 – 256, 258, 269 – 271, 273, 276, 278, 282, 285, 287, 289, 291, 293, 294, 295, 297, 300, 324 – 326, 328, 331 – 333, 336, 338, 375, 387 – 388
Žilina 11 – 12, 15, 284, 369

Mgr. Silvia Haladová, PhD. (1975)

Vyštudovala históriu na Filozofickej fakulte Trnavskej univerzity, titul PhD. jej bol udelený v roku 2008 na Univerzite Komenského v Bratislave v odbore archívniectvo a pomocné vedy historické.

Do roku 2018 pôsobila ako odborná asistentka na Katedre historických vied a stredoeurópskych štúdií Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave. V súčasnosti je pracovníčkou Centra výskumu obdobia neslobody Ústavu pamäti národa. Vo svojej vedeckej činnosti sa zameriava na slovenské dejiny 20. storočia, predovšetkým sa venuje dejinám každodennosti a regionálnym dejinám. Je autorkou troch monografií, vysokoškolskej učebnice, niekoľkých desiatok vedeckých štúdií a odborných článkov publikovaných doma aj v zahraničí.

Ing. Stanislav Labjak, ThLic. (1955)

Vyštudoval elektronické počítače na Elektrotechnickej fakulte SVŠT v Bratislave. Tajne študoval filozofiu a teológiu. Spolu s kardinálom J. Ch. Korcom je zostavovateľom zbierky autentických dokumentov Sviečkovej manifestácie v roku 1988, ktorá vyšla pod názvom Bratislavský Veľký piatok. Po roku 1989 si štúdiá doplnil v Ríme a vo Varšave ukončil obhajobou licenciátnej práce. Od roku 2004 pracoval

v Ústave pamäti národa na projektoch spracovávania evidencií a projekte Svedkovia doby totality. V súčasnosti sa venuje agende protikomunistického odboja.

Ústav pamäti národa

2022

ISBN 978-80-89335-98-5